

BÁNYAJOGI DÖNTVÉNYTÁR.

ELVI JELENTŐSÉGŰ
HATÁROZATOK,
ITÉLETEK ÉS RENDELETEK
BÁNYAÜGYEK BEN.

Osszeállította és kiadja:

dancsházi SZEŐKE IMRE dr.

okl. bányamérnök, kir. főbányabiztos,
a bányajog egyet. m. tanára.

TISZA TESTVÉREK

könyvkereskedő cég bizománya
BUDAPEST, II., FŐ-UTCA 12.

ELŐSZÓ.

Egy régen érzett hiányt kíván e gyűjteményes munka pótolni. Az elvi határozatok közreadásának gyakorlati jelentőségét e helyütt hangoztatni tulhaldott álláspont, így tehát csak azon szempontokat kívánjuk kiemelni, a melyek ennek összeállításában a használhatóság érdekében irányadókul szolgáltak.

Elsősorban, hogy a bányász szakközönség együtt találjon minden, a bányatörvény keretébe eső kérdésben kelt elvi határozatot és rendeletet, ezért felvettük a gyűjteménybe nemcsak a főbányahatóságnak, de más felsőbb hatóságnak is mind ama határozatait, melyek valamely felmerült konkrét esetben a bányatörvény alkalmazásánál előállott vitás kérdésben valamelyes irányítást, elvi álláspontot foglalnak magukban, vagy a bányatörvénynek ugyancsak hiányos rendelkezéseit és a végrehajtási utasítás hézagait pótolják.

Felvettük továbbá a bányászati közigazgatási ügyekben kelt azon felsőbb hatósági rendeleteket, a melyek más jogszabályok hiányában utasításokat foglalnak magukban.

De nem mellőzhettük azon magasabb foku birói ítéleteket sem, a melyek bányászati tárgyú ügyekben elvi álláspontot juttatnak kifejezésre, valamint a volt pénzügyi közigazgatási és a közigazgatási bíróságnak a bányaadó és illetékek körében hozott döntéseit, nemkülömben az állami munkásbiztosító hivatalnak a munkásbiztosítás körébe eső határozatait sem.

Minthogy az 1861. évi országbirói értekezlet bányügyi határozmányainak a bányatörvény anyagi részéhez fűzött részei a Királyhágón inneni területe-

ken az ásványszénbányászat jogrendjében ma is irányadók, úgy ezek, mint a kiegyezés előtti udvari rendeletek, melyek főként ezen szabályokhoz fűződnek és a joggyakorlat által hatályukban hagyott osztrák kormányrendeletek (bágyatelekkönyvezés, bányamértékilleték stb.) e gyűjteményben szintén helyet találnak.

Ily módon azt igyekeztünk elérni, hogy ezen több száz esetnek megfelelő gyűjteményben hozzáférhetővé tegyük egész bányajogunknak azon forrásait, a melyek ezen elvi határozatokban és rendeletekben foglaltnak. Ennek az elvnek megfelelőleg mellőztük is mindama kontroverz döntéseket, a melyek a mai jogfelfogással meg nem egyeznek.

Ami az anyag csoportosítását illeti, hogy a tájékozódás a lehető legkönnyebb legyen, egészben véve csatlakoztunk a bányatörvény fejezeteihez, sőt ezen belül lehetőleg az egyes §-ok sorrendjéhez is. Ezek szerint a beosztás a következő:

I. Általános rendelkezések és köszénjogi viszonyok. 7. laptól a 63. lapig.

II. A kutatás. 64. laptól a 175. lapig.

III. Az adományozás. 177. laptól a 254. lapig.

IV. Bányászati kisajátítás. 255. laptól a 271. lapig.

V. Bányatulajdon. 272. laptól a 295. lapig.

VI. Bányatulajdonközösség, bányatársulat. 296. laptól a 238. lapig.

VII. Üzembentartás, bányarendészet. 239. laptól a 376. lapig.

VIII. Bányavállalkozók egymás közti viszonyai. 377. laptól a 385. lapig.

IX. A munkaadó és az alkalmazottak jogviszonyai. 386. laptól a 416. lapig.

X. Munkásbiztosítás, társpénztár. 417. laptól a 493. lapig.

XI. Bányaadó és illetékek. 494. laptól az 536. lapig.

XII. Bányászati közigazgatás, bányabíráskodás. 537. laptól az 586. lapig.

XIII. Büntető rendelkezések. 587. laptól az 599. lapig.

XIV. Bányászati jogositványok megszűnése. 590. laptól a 601. lapig.

XV. Végrehajtás, átmeneti intézkedések, pótlások. 602. laptól a 613. lapig.

Ezen csoportosítás lehetővé teszi az anyagban való könnyű tájékozódást, végül pedig ugyane célból csatoltuk a betűsoros tartalomjegyzéket, a mely egyszerűsrimind tárgymutató is.

Kellemes kötelességet teljesítek e helyütt, midőn hálás köszönetet mondok Wahlnér Aladár miniszteri tanácsos úrnak azon szives előzékenységéért, hogy lehetővé tette az eredeti kutfők felhasználását, valamint Urbán Béla főbányabiztos úrnak, ki az anyag kiválasztásában és csoportosításában hathatós segítséget nyújtott, valamint azon jóakaróimnak, akik munkámban egyébként támogattak.

De nem mulaszthatom el ehelyütt, hogy őszinte szives köszönetet mondjak az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek a gróf Teleky-féle alapítványból kiutalt anyagi segítségért és a m. kir. Pénzügyminiszter Úr ő Nagyméltóságának azon szintén jelentékeny támogatásért, a melyekkel e munka megjelenését biztosították.

Budapest, 1917. november hó.

Dr. Szeőke Imre.

Igazítandó sajtóhibák.

200. lapon utolsó bekezdés első sorban véderő helyett: *véderő.*
303. lapon fölülről a 8. sorban bitóság helyett: *bíróság.*
321. lapon az utolsóelöltti bekezdés első sorában bányatrsulati helyett: *bányatársulati.*
291. lapon a 291. sz. rendelet első sorában az a betűk helyett: *d* betűk teendők.
353. és 365. lapokon a fejcím helyett: *Üzembentartás, bányarendészet.*
366. lapon a 4. bekezdésben főbejárásra helyett: *főbevonásra.*
372. lapon a 3. sorban magatartásáért helyett: *megtartásáért.*
- 411 lapon a fejcím helyett: *A munkaadók és az alkalmazottak jogviszonyai.*
432. lapon a jegyzet első sorában állapot helyett: *állásponat.*
451. lapon a 415. sz. határozat első sorában gyűlések helyett: *gyűlések.*
464. lapon a 431. sz. ítélet 3-ik sorában illetvén helyett: *illetvén.*
512. lapon a 484. sz. rendelet 2-ik sorában levonásától helyett: *leróvasától.*
575. lapon a fejcímbe Bnyászati helyett: *Bányászati.*

1.

A magnezit nem tartozik a fenntartott ásványok közé.

(18546/1870. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

Folyó évi jelentésében a bányakapitányság arra nézve kér utasítást, vajjon a „magnesit” nevű ásványt, mely vegytanilag szénsavas mész és zsirlaföldből áll és elegyítésül gyakran vasércet, vagy mangant is tartalmaz, a fenntartott ásványok közé sorolja-e, vagy nem?

Erre nézve a bányakapitányságot következőleg értesitem:

A fémek, tekintve a súlyt és az élenyhez való rokonságot, kétfélék, t. i. könnyűek és sulyosak. Az elsőek azok, melyeknek éleget az ugynevezett földeket képezik és földünk eddig ismert kérgét kiválóan alkotják; míglen ez utóbbiak, t. i. a sulyos fémek földünk kérgében csak kisebb mennyiségben és kiválólag külön telepeken jönnek elő.

A bányatörvény 3. §-a, mely a fenntartott ásványokról szól, általában csak fémekről tesz említést s e szerint a „magnesit”, amennyiben a „magnesium” nevű fém tartalmazza, szinte a fenntartott ásványok közé tartoznék. De figyelembe veendő, hogy a könnyű fémek a föld kérgét képezik s hogy e szerint, ha a bányatörvény a fémek alatt a könnyű fémeket is értette volna, majdnem minden ásvány, különbség nélkül, sőt a termőföld is a fenntartott ásványok közé tartoznék. Ez kétségkívül nem lehetett a törvényhozónak szándékában s e szerint a bányatörvény 3. §-ban megemlített fémek alatt csak egyedül a sulyos fémek értendők.

A mondottak szerint tehát a „magnesit” a bányatörvény szellemében a fenntartott ásványok közé nem lesz sorolandó, mi természetesen csak addig áll, míg a „magnesit”, mint ilyen s nem a vele előjövő vasérc, vagy mangán kedvéért bányászkodásnak tárgya.

2.

A salak a benne levő vastartalom folytán nem áll a földtulajdonos kizárólagos rendelkezése alatt, hanem mint fenntartott ásvány adományozható.

(57078/1888. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

3.

Az asbest nem fenntartott ásvány.

(11235/1892. sz. Pénzügymin.)

4.

A kénsavas vasláp föld adományozás tárgyát akkor képezheti, ha a feltárás szerint az illető ásvány vas, kén, vagy vasgálic nagyban való előállítására alkalmas.

(16279/1897. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányság elvi határozatot kér arra nézve, hogy a kénsavas vasláp föld a fenntartott ásványok közé tartozik-e s így arra adható-e a bányatörvény értelmében kutatási engedély, zártkutatmányi jog, illetve bányaadomány?

A bányatörvény szellemében, de a gyakorlat szempontjából vizsgálva a dolgot, a felvetett kérdés mikénti megoldásánál a kutatás stádiuma lényegesen megkülönböztetendő az adományozás stádiumától, vagyis a kutatási engedély megadása és a zártkutatmány megerősítése a jelen konkrét esetben más megítélés alá esik, mint a bányaadományozás.

Általános kutatási jog, vagy pedig zártkutatmány ugyanis a kérvényben említett kénsavas vasláp földre, feltéve, hogy a zártkutatmányi bejelentés a bányatörvény 23. §-a értelmében történt, — akadály nélkül megadható és pedig nemcsak azért, mert a kutatási engedély bármily fenntartott ásvány felkérésére és feltárására megadja a jogot, — tehát a kutatás tárgyát képező fenntartott ásvány megjelölése sem az általános kutatási engedélyben, sem a zártkutatmányi bizonyítványban nem szükséges, hanem és különösen azért is, mert a bányatörvény 3. §-a értelmében többi között azon ásványok is,

melyek gálic (vasgálic, rézgálic) tartalmuk miatt használhatók, a bányaurjog alá tartoznak.

Ha tehát a kérvényben említett kénsavas vasláp föld vas, vagy kén előállítására nem is, hanem vasgálic nagyban való termelésére alkalmas, ez esetben kétségkívül fenntartott ásványt képez s mint ilyen a bányatörvény értelmében, a bányaurjog alapján, akadály nélkül adományozható.

De ezen kérdés az előzetes kutatás stádiumában nem, hanem csak az adományozás stádiumában ítélnélhető és ítélnélendő meg, amidőn a kérdés eldöntésére az illető ásvány vasgálic tartalmának minősége és mennyisége, illetőleg azon körülmény lesz a mérvadó, hogy a szóban forgó kénsavas vasláp föld vas, kén, vagy vasgálic nagyban való előállítására alkalmas-e, vagy sem?

Jelen esetben tehát a bágyakapitányság folyamodónak a kutatási jogosítványt megadhatja, a helyesen bejelentett zártkutatmányokat megerősítheti s a nevezett ásvány bányajogi jellegét, — tekintettel arra, hogy a kénsavas vasláp föld bizonyos esetben kétségkívül fenntartott ásvány is lehet, — csak az adományozás stádiumában kell majd közelebbi vizsgálódás tárgyává tennie s minden felmerülő esetben külön-külön a végrehajtási szabályok 1. §-a szerint eljárnia.

Ha a megejtendő vizsgálat a kérdéses ásvány fenntartott minősége mellett bizonyítana, az esetben tekintettel a bányatörvény 76. és a végrehajtási szabályok 54. §-ára, még az is további beható vizsgálat tárgyává teendő, hogy vajjon a feltárt vasgálic föld nem oly településben fordul-e elő, hogy arra csak külmérték adományozható.

5.

A grafit fenntartott ásvány.

(2805/1902. sz. Pénzügymin.)

A grafit kétségkívül fenntartott ásvány s annak illető jogi minősége egyáltalán vita tárgyává sem tehető, mert az ideiglenes törvénykezési szabályok VII. rész 1. fejezete, 1. §-ában foglalt rendelkezéssel a bányatörvény 3. §-a kizárólag csak a kőszénre nézve módosított, ez a rendelkezés tehát a grafitra, melyet a bányatörvény a fenntartott ásványok sorozatában külön felemlit, még pedig nem is a kőszén mellett, hanem ezt megelőzőleg, egy külön ásványcsoportban, — nem vonatkoztatható.

6.

A földpát nem fenntartott ásvány.

(97425/1905. sz. Pénzügymin.)

Miután a földpátban előforduló fémek a kohászat jelenlegi álláspontján abból nagyban elő nem állíthatók és így a földpát a bányatörvény 3. §-a és a végrehajtási szabályok 1. §-a értelmében fenntartott ásványnak nem tekinthető, a bányahatóság felügyeleti jogköre nem terjeszthető ki ezen kőbányafejtésekre.

7.

A bauxit fenntartott ásvány.

(8175/1913. sz. Pénzügymin.)

Egyik kereskedelmi és iparkamara előterjesztése folytán az a kérdés, hogy vajjon a bauxit nevű ásvány bányajogi szempontból a fenntartott ásványok sorába (bányatörvény 3. §.) tartozik-e, vagy pedig a telek tartozékát képezi, főbányahatósági elbírálás tárgyává tétetvén, a vizsgálat arra az eredményre vezetett, hogy ez az ásvány, mely lényegileg alumíniumhidroxidból, vasoxidból és kovavasból áll, tekintettel annak vastartalmára, magas százaléku alumíniumtartalmára, az alumíniumkohászat mai magas fejlettségi fokára, az alumíniumfém igen elterjedt és egyre növekvő többoldalú gyakorlati használatára, valamint arra a körülményre, hogy a gyakorlatban az alumíniumfémét kohászati uton nagyban leginkább bauxitból gyártják, tekintettel végül ezen ásvány települési és ezzel kapcsolatos bányászati viszonyaira, — tételes bányajogunk értelmében fenntartott ásványnak (bányatörvény 3. §.) tekintendő s a törvényes gyakorlatban eddig is annak tekintetű, miután ezen ásvány feltárására nálunk bányatelki adományozások már eddig is történtek.

8.

A volt pesti kir. itélőtábla hatályossági területén a kőszén a földbirtok tartozékát képezi.

(Országbirói értekezlet határozmányai. VII. rész 1. §.)

Az általános bányatörvény 3., 284. és 285. §-ai a kőszénre nézve Magyarországot illetőleg következőképpen módosítatnak:

a) az állami kincstárba fizetendő bányavám (Frohne) a köszéntől — jövő törvényhozási intézkedésig — egyáltalában megszüntetetik;

b) a más földjén, vagy földjének gyomrában köszenet bányajogilag kiaknázó iparos, amennyiben közte és a földbirtokos között e tekintetben külön szerződés nem kötött, az eddig a kincstárnak fizetett bányavámot ezental a földbirtokosnak bér gyanánt kiszolgáltatni tartozik;

c) az 1895 október végéig a földbirtokosok javára s mások kizárásával kiszabott köszénbányanyitási és felkérhetési idő akképp élesztetik fei, hogy a törvényhozás más-kénti rendelkezéseig a földbirtokos beleegyezése nélkül köszénkutatásra való engedély, annál kevésbbé bányászati adomány a bányahatóságok részéről senkinek se adassék;

d) földbirtokos nevezete alatt mindazon helyeken, hol a szabályozás és összesítés már megtörtént, vagy hol annak be nem hozhatása bíróilag kimondatott, szóval hol a volt urbéri birtok már véglegesen meg van állapítva, az illető tulajdonos tekintendő földbirtokos gyanánt, legyen az akár volt földesur, akár volt urbéres. Hol azonban az összesítésnek még helye van: ott a bármely földön fölfedezendő köszéntelep a volt földesuri birtok tartozékának nyilatkoztatik;

e) a jövő törvényes rendelkezésig is nyerhetők a köszénre nézve bányajogositványok, mihelyt az illető föld tulajdonosának beleegyezése igazoltatik;

f) aki 1859 november első napja előtt más birtokán bányajogias kutatás mellett köszenet fedezett fel, ugyanazon időben pedig a tulajdonos is köszénre túrzott és magának bányahatósági engedélyt is adatott: ez esetben az idegen túrzó a fölfedezett köszéntelepet a földbirtokosnak átengedni köteles; viszont a mondott időben túrzott földbirtokos által netalán mellékesen fölfedezett más királyi adomány tárgyát tevő ásványtelep az egy időbeli idegen túrzónak léssen átengedendő;

g) az újonnan kiterjesztendő kedvezményi idő alatt idegen túrzó által mellékesen, egyéb ásvány kísérete nélkül fölfedezendő köszéntelepek szintén a földbirtokosnak lesznek egyezésig nem sikerülte esetében átengedendők; ha pedig a túrzó, vagy az adományozott bányatulajdonos másnemű ásvány természetése mellett köszenet is állítana elő: az utóbbi a bányatörvény 124. §-a értelmében a földbirtokosnak odaengedni köteles.

9.

Az ideiglenes törvénykezési szabályok bányai ügyi határozmányai I. §. d) pontjának célzata: a jogbizonytalanság kiküszöbölése oly helyeken, ahol az összesítés még meg nem történt.

(17485/1882. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

Az ideiglenes törvénykezési szabályok VII. r. I. fejezete I. §. d) pontja intézkedéseinek kétségtelenül nincs más célja, mint elejét venni a bányászat érdekével ellenkező azon bizonytalan állapotnak, mely a földbirtokra nézve fennáll oly helyeken, hol az összesítés még meg nem történt s mely beálíthatna a bányászatra nézve oly helyeken, hol az összesítésnek még meg kell történnie. Hol tehát a birtokrendezési eljárás már annyira előre haladt, miszerint a volt földesuri birtok a volt urbéreszek birtokától el van különítve s ennél fogva nem lehet már tartani arról, hogy a birtokváltások által a bányászat folytatásában zavarok állhatnak be, ott az adományozás, hol azt a birtokos kéri, egyedül azon okból, mert a végrehajtási eljárás még teljesen nem eszközöltetett, meg nem tagadható. Földtulajdonos, ha saját területén köszénjogosítványt kér, nem utasítható törvény útjára, másoknak nem bizonyított magánjogi igényei miatt.

10.

Az ugynevezett kapcsolt részekben (partium) az ideiglenes törvénykezési szabályok bányai ügyi határozmányai érvényesek.

(18912/1890. sz. Pénzügymin.)

Az országbíró: értekezlet ideiglenes törvénykezési szabályainak VII. rész, I. fej. I. §-a értelmében, Magyarországon a köszénkiaknázási jogosultság a földtulajdonos beleegyezésétől lett függővé téve, mely rendelkezés az erdélyi-részi megyékre azon oknál fogva, mivel azokra az országbíró értekezlet határozmányai ki nem terjedtek, hatálytalannak bíró. Kérdés támadt azonban, hogy az u. n. Részekben (Kraszna, Közép-Szolnok, Zaránd és Kővárvidéke területén), melyek részint magyarországi, részint erdélyországi megyék-

hez csatoltattak, a közsénre nézve az országbirói értekezlet, vagy pedig a hányatörvény intézkedései bírnak-e érvénnyel?

Az igazságügyi miniszter urral folytatott tárgyalások alapján megállapított, hogy ezen részekben a nevezett szakasz tényleg hatályban van és pedig azon oknál fogva, mivel az 1836. évi XX. és 1848. évi VI. t.-cikkkel Magyarország-hoz visszakapcsolatni rendelt Részeknek Magyarország-hoz való visszakapcsolása az országbirói értekezlet határozmányainak 1861. évi július hó 23-án való hatálybalépte előtt meg történt volt.

11.

A volt urbéreseket a részükre megállapított urbéri birtok alatt elterülő közsének tulajdonjoga csak akkor illeti, ha a birtokrendezés 1861. évi július 23-ig befejezést nyert.

(855/1902. sz. Curia.)

A kir. ítélőtábla: Annak a kérdésnek az elbírálásánál, hogy a felpereseket, mint volt urbéreseket az A. községben részükre megállapított urbéri birtokaik alatt elterülő közsének tulajdonjoga megilleti-e? az orsz. bir. értekezlet által javaslatba hozott ideiglenes törvénykezési szabályok VII. rész 1-ső fejezete 1. §-ának d) pontjában meghatározott rendelkezések az irányadók. E rendelkezések szerint mindazokon a helyeken, ahol az urbéri szabályozás és összesítés már megtörtént, vagy, ahol annak be nem hozhatása bírólág kimondatott; szóval ahol a volt urbéri birtok már véglegesen meg van állapítva, az illető tulajonos tekinendő a közsénre földbirtokos gyanánt, legyen az akár volt földesur, akár volt urbéres. Hól azonban az összesítésnek még helye van, ott a bármely földön felfedezendő közsénteleg a volt földesuri birtok tartozékának nyilatkoztatik. A perbeli vitás kérdés elbírálásánál tenál egyedül az a döntő, hogy A. községet illetően az urbéri szabályozás és összesítés, illetve az urbéri birtok végleges megállapítása az orsz. bir. értekezlet által javaslatba hozott ideiglenes törvénykezési szabályok életbe léptetése (1861 július 23.) előtt, avagy annak utána történt. Minthogy azonban a felek ebben a kérdésben merőben ellentétes állásponton vannak, amennyiben a felperesek azt vitatják, hogy a kérdéses urbéri rendezési pör az 1859. évi szept-

tember 22-én létrejött és az illetékes felső bíróság által 1859 október 17-én jóváhagyott egyességgel végleg befejeztetett, ezzel szemben pedig az alperesek azt állítják, hogy a rendezési pör csakis 1864. évi május 10-én tekinthető befejezettnek, amikor a mérnöki munkálatok meghitelesítése s annak alapján az új birtokoknak egyénenként kiosztása s a helyszínen történt birtokba adása eszközöltetett, — az a további döntő kérdés, hogy a felek által vitatott álláspont melyike bír törvényes alappal? Ebben a kérdésben a kir. ítélőtábla az alperesek álláspontját fogadja el törvénytörvénynek, mert kétségtelen, hogy valamely urbéri rendezési ügy végleg befejezettnek csakis az ítélet, vagy egyesség végrehajtásával tekinthető, mert a volt földesur és a volt jobbágyok között fennállott közösség végleg megszűntnek csakis akkor tekinthető, amikor az új birtok az új tulajdonosoknak alakuló régi birtokállapot megszűnttetetik és a volt jobbágyoknak egyéni tulajdonjoga törvénytörvényen megnyílik. Hogy az orsz. bírói értekezlet idézett rendelkezésének sem lehet más értelme, kitűnik az ennek a rendelkezésnek szelleméből és céljából, amely nyilvánvalóan nem volt más, mint a volt urberesnek az urbéri rendezés és összesítés folytán egyéni tulajdonává vált ingatlanra vonatkozó tulajdonjognak az elismerése s védelme, határkönek állítván fel e tekintetben a szabályozás és összesítés megtörténtét és a volt urbéri birtok megállapítását. A törvényhozó e rendelkezésének a fent kiemelt értelmezését megerősíti az is, hogy az teljes összhangzásban áll ugy az 1843. évi urbéri kapcsolatot megszüntető s a volt jobbágyoknak jutott ingatlanokra, annak tulajdonát elismerő országos törvények rendelkezéseivel, valamint a volt földesur jogviszonyára vonatkozó jogfolytonossággal, akinek javára a régi törvényeken alapuló jogokat a rendezés végbejejezéseiig fenntartani kívánta. Minthogy pedig a csatolt urbéri pör adataiból kétségtelen, hogy a közösségben a volt földesurak és jobbágyaik közt létrejött egyesség végrehajtása s az új birtokállapotnak a kiosztása csakis 1864. évi május hó 10-én fejeztetett be, kétségtelen az is, hogy a többször idézett törvényhely rendelkezése szerint, a bármely földön, tehát a volt jobbágyoknak jutott területen is létezett közösség a volt földesurak tulajdonát képezte annyival is inkább, mert az említett jegyzőkönyvben ez irányban jogokat a földesurak kifejezetten és pedig a volt jobbágyok ellentmondása nélkül fenn is tartották. A felperesek keresete tehát törvényes alappal nem bír. A peres felek által pörirataikban felhozott egyéb

kifogások, a fentikre való tekintettel döntő sullyal nem bírnak, mert az a körülmény, hogy a volt földesurak a kérdések köszénjogokat az összes A. határra nézve még 1852-ben elidegenítették, a fent kiemelt döntő kérdés mellett egyrésztől jelentőségét veszítette, másrésztől pedig a felperesekkel szemben joghatályosnak azért sem tekinthető, mert ez a szerződési viszony a rendezés alkalmával sem ki nem mutatott, sem tényleg fogantatba nem vétetett (1871: LIII. t.-c. 84. §-ából vont hasonlóság). Ami pedig az elbirtoklás kérdését illeti, az sem volt figyelemre vehető, mert a felperesek keresetüket e jogalapra nem is fektetik, másrésztől pedig birtokban levőnek a köszénre nézve nem tekinthetők, enélkül pedig elbirtoklás nem létezhetik. Mindezeknél fogva a kir. törvényszék ítéletét, tekintettel az ügy egységes eldöntést igénylő természetére a nem felebbező alperesek irányában is megváltoztatni s a felpereseket keresetükkel elutasítani kellett. (3396/1901. sz.)

Kir. Curia: Indokainál fogva, de az 1871: LIII. t.-c. 84. §-ára vonatkozó indokok mellőzésével, helyben hagyatik.

* *

Az 1871. évi LIII. t.-c. miniszteri javaslatának 83. §-át (most 84. §.) a képviselőházi osztályok előadójától alakult központi bizottság az eredeti szövegtől eltérően a következőleg módosította:

A 2. és 77. §. alapján mindazon jogok, amelyek a bányatörvény értelmében a volt földesurakat illetik, a volt jobbágyoknak jutott területeken az utóbbiakat fogják illetni.

Ezt a törvény szövegével összehasonlítva, látjuk, hogy a módosított javaslatban ez a két szó: „vagy jutandó” hiányzott.

A javaslat tárgyalása alkalmával azonban a képviselőház 1871. április 4-én tartott ülésében az igazságügyminiszter a 84. §-ra vonatkozólag ezeket mondotta:

„Az utolsóelőtti sorban minden félreértés elkerülése tekintetéből kérnék egy szót beiglatni. Itt az van mondva: „a volt jobbágyoknak jutott területeken az utóbbiakat fogják illetni. Az orsz. ért. is így szól és félremagyarázatott. Azt mondták, hogy csak azon birtokban illeti őket a bányajog, amelyekben a tagosítás már 1861 előtt megtörtént, ahol azután történt meg a tagosítás, ott az urbéresek iránti jogot kétségbe vonták. Ugy hiszem tehát, hogy ily félremagyarázás megelőzése végett helyes lesz úgy tenni: „jutott, vagy jutandó”.

Ezt az indítványt a képviselőház elfogadta.

* *

Lásd a 624. sz. határozatot.

12.

Az urbéri elkülönzési ítéletnek 1868. évi június hó 27-én befejezett végrehajtásával a volt urbéreszek tulajdonává vált legelő alatt levő kőszén tulajdonjogának megszerzését nem akadályozhatta meg az a körülmény, hogy a volt földesurral szerződött bányavállalkozó kilenc nappal előbb, vagyis 1868. évi június hó 18-án erre a területre határközők adománnyozásáért folyamodott.

(311/1890. sz. Budapesti tábla.)

A kir. ítélőtábla: Igaz ugyan, hogy a csatolt fektetési egyezmény létrejötte idejében, vagyis 1859. évi május hó 11-én a székes káptalan, mint S. község volt földesura, még jogositva volt a község urbéres természetű földet által fedett kőszén felett rendelkezni, mert ez a joga a bányatörvény 284. §-án, valamint az ezen és a 285. §-a értelmezése tárgyában 1857. évi március hó 19-én kelt császári rendelet 4-ik pontján alapult, mivel a jelzett időpontban a székes káptalan, mint volt földesur által S. község urbéresei ellen 1856. évben indított urbéri per még folyamatban és a telkek tulajdonosa a káptalan, mint volt földesur és a volt jobbágyok között még kétes, illetve peres volt. Mégis, ha kétségtelennek elfogadhatnák is, hogy a csatolt fektetési egyezmény 1-ső pontjában a káptalan a W. és X. határközők által fedett területnek urbéri természetű része alatt levő kőszén is átengedte alperes jogelődjének, ennek ahhoz való joga, a mennyiben azt a bányatörvény szabályai szerint magának nem biztosította, illetve azt nem érvényesítette, megszűnt akkor, amikor az urbéri telkek tulajdonosa a volt földesur és a volt jobbágyok közt vitás, illetve peres lenni megszűnt: már pedig az M. alatt csatolt okirat szerint tény, hogy a volt földesuraság a szántóföldeknek, melyek alatt a W. és X. határközők részben elterülnek, tagosításától 1860. évi február hó 14-ik napján elállott és a birtokrendezési pert csak a legelő elkülönzésére és az erdei haszonvételek szabályozására nézve tartotta fenn: az L. alatt csatolt okirat szerint pedig tény, hogy az elkülönzési per 1866. évi január hó 22-ik napján hozott kir. ítélőtáblai ítélet által jogérvényesen eldöntetett. E szerint az utóbbi időpontban már bíróilag is

ki volt mondva, hogy S. községben a szántóföldek szabályozása és összesítésének helye nincs; a szántóföldek tehát már előbb, vagyis 1860. február hó 14-én nem, mindenestre az L. alatti kir. ítélőtáblai ítélet jogerőre emelkedése napján váltak a volt urbéressek, felperes jogelődai végleges és kétségtelen tulajdonává és ez alapon ez időtől kezdve, az Ideigl. törv. szab. VII. R. 1. §-a és d) pontja értelmében, az urbéri szántóföldek alatt levő közsén felelő kizárólagos rendelkezési jog az urbéresekre szállott át, mely tehát alperes jogelődeinek 6. szám szerint a W. és X. határközők adományozása iránt csak 1868. évi június hó 18-án beadott kérvénye és a határközőknek 1869. évi május hó 30-án történt adományozása által többé nem érintethetett. Ami pedig a 746. hr. számú községi legelő alatt lévő közsénre illeti, úgy az N. alatt csatolt okirat által igazolva van, hogy S. községben az eikülönözési ítélet végrehajtása 1868. évi június hó 27-én befejeztetett; a legelő tehát e napon vált S. urbéres község tulajdonává. Az ez alatt lévő közsén tulajdonjogának egyidejű megszerzését pedig nem akadályozhatta az, hogy alperes jogelőde a W. és X. határközők adománya iránt 9 nappal előbb, vagyis 1868. évi június hó 18-án folyamodott, mert az adományozás iránti kérvény beadásának pusztán ténye a közsénre nézve az Ideigl. törv. szab. VII. R. 1. §-a által a földtulajdonos javára fenntartott tulajdonjogot annál kevésbé érinthette, mivel, mint ezt a m. kir. Curia C) alatt csatolt ítéletében kimondotta, azt még a határközők adományozása maga sem érintette. Minthogy pedig felperes a csatolt telekkönyvi kivonatokkal igazolta, hogy a kérdéses földrészletek egyik részét a volt urbéresektől tulajdonul megszerezte; továbbá, hogy azok másik részére nézve a tulajdonosoktól a részletek alatt található közsén felett a rendelkezési jogot megszerezte, ennél fogva az első bíróság ítéletét, amennyiben abban kimondatott, hogy W. és X. határközőknek az első bir. ítéletében számszerint megjelölt földrészletek által fedett 18531 □-ölnyi térfogatú része alatt lévő közsén felperes tulajdonát képezi: helyben hagyni kellett. Ebből kifolyólag helyt kellett adni a bt. 124. §-a alapján, — mégis csak annak korlátai közt, — felperes ama kereseti kérelmének, mellyel kimondani kérte, hogy alperes a kérdéses 18531 □-ölnyi terület alatt jövőben kiaknázandó közsénre és mivelési és szállítási költség megtérítése mellett felperesnek átengedni tartozik. Ellenben megváltoztatni kellett az első bíróság ítéletét abban a részében, mely által alperest

arra kötelezte, hogy a kérdéses 18531 □-ölnyi terület alatt lévő kőszéntelepeket lefejtés céljából felperesnek adja át. A felek közt W. és X. határközők adományozásának érvénytelenítése iránt lefolyt perben a m. kir. Curia b) alatt csatolt ítéletében már kimondotta, hogy a földbirtokos beleegyezése nélkül adományozott határközben lévő kőszén telen ugyanaz alá a tekintet alá esik, mint valamely más fenn nem tartott ásvány; ily kőszénre tehát az Ideigl. törv. szab. VII. R. 1. §. 9. pontjában foglalt, különben is más, itt fenn nem forgó esetekről intézkedő rendelkezések nem, hanem csakis a bt. 124—126. §-aiban foglaltak nyerhetnek alkalmazást. Ezek szerint azonban a földbirtokos nem követelheti, hogy a bányabirtokos neki a bányában létező fenn nem tartott ásványtelepeket engedje át és azok lefejtését engedje meg; ily engedély megadása a bányabirtokos tetszésétől függ; hanem a földbirtokosnak csakis ahhoz van feltétlen joga, hogy a bányamivelés által nyert, fenn nem tartott ásványok átengedését a mivelési és szállítási költségek megtérítése mellett követelhesse. Nem változtat ezen a végrehajtási szabályoknak felperes által hivatkozott 79. §-a sem, mert eltekintve attól, hogy aszerint annak a kérdésnek eldöntése, vajjon a földtulajdonosnak az őt megillető fenn nem tartott ásványoknak a külszínen, vagy külön beválás által való jövesztése megengedhető-e vagy sem? nem a bírói, hanem a közigazgatási utra tartozik, az idézett §. ama rendelkezéséből, hogy e kérdés felett nem a bányahatóság, hanem a politikai hatóság határoz, kétségtelen, hogy ily engedély csakis a szorosan vett fenn nem tartott ásványok lefejtésére adható, de nem a fenntartott ásványok közé tartozó és csakis bányahatóságtól nyert adomány alapján fejthető kőszén lefejtésére is; ily adományt pedig a kérdéses kőszéntelepekre felperes el nem nyerhet, mivel annak az alperes által a határközőkre már kieszközölt adomány útjában áll. Ezekhez képest felperest a kőszéntelepek átengedésére irányuló kereseti kérelmével elutasítani kellett. De elutasítandó volt felperes keresetével azon további kérelmei tekintetében is, melyekkel kimondatni kérte, hogy a kérdéses 18531 □-ölnyi terület alatt lévő kőszén felett a szabad rendelkezési jog őt illeti; hogy továbbá arra alperes minden bányamiveletet beállítani köteles, esetleg pedig tűrni tartozék, hogy felperes a kőszén kiaknázását a helyszínén maga, vagy közegei által felmérés útján ellenőrizhesse; mert felperesnek mindezen kérelmei alperesnek a határközők ado-

mányozása által nyert törvényes jogai korlátozását célozzák és a bányatörvény 124 - 126. §-aira, melyek felperes jogait szabályozzák, nem alapíthatók. A kérdéses 18531 □-ölyni terület alatt lévő köszén tulajdona az elmondottak szerint nem alperest, hanem a bányatörvény korlátai közt felperest illetvén, alperes minthogy az abból eddig vájt köszénét már értékesítette és azzal felperest a bányatörvény 124. §-a értelmében megkínálni elmulasztotta és mert felperesnek 1878. évi október hó 9-én kézhez vett R. alatti intőkérvénye dacára, a köszénét ez időpont után jövesztette: felperesnek teljes kártérítéssel tartozik, felperesnek kártérítési igénye arra a különbözetre terjedhetne ki, mely egyrészt az alperes által kivált köszén mivelési és szállítási költsége, másrészt azon eladási ár közt mutatkoznék, melyben felperes a köszénét, ha alperes neki a bányánál átadja, értékesíthette volna.

13.

A volt urbéresék osztatlan tulajdonát képező erdőbirtok alatt lévő ásványszén bányászati joga csak nyilvános árverésen értékesíthető.

(3403/1903. sz. Közigazgatási bíróság.)

A m. kir. közigazgatási bíróság az a—i volt urbéresék osztatlan tulajdonában lévő erdő közös birtokosai gyűlésének köszén kutatása és kiaknázása kérdésében hozott határozata ellen beadott panaszt elutasítja.

Indokok: Az a—i volt urbéresék osztatlan tulajdonában lévő erdő közös birtokosai gyűlésének azt a határozatát, amellyel beleegyezését adta, hogy a panaszló a közös ingatlanon köszén után kutathasson, bányát nyithasson és kiaknázhasson, M. vármegye közigazgatási bizottsága megsemmisítette. A megsemmisítő határozat ellen él F. I. panasszal. Az országbírói értekezlet által megállapított ideiglenes törvénykezési szabályok VII. része 1. §-ában foglalt rendelkezés következtében a köszénbányák mivelése csakis a földbirtokos beleegyezése mellett történhetik, aki saját földbirtokában a köszénbánya nyitásától minden idegen bányamivelőt kizárhat még akkor is, ha maga a köszén kitermelni nem is akarja. A köszén kiaknázása tehát az ingatlan használatával kapcsolatos és a tulajdonos akaratától függő gazdasági teendők körébe sorozandó és mint ilyen felől való intézkedés az 1898. évi XIX.

t.-c. 25. §-a értelmében a volt urbéreszek erdejének közös birtokosai gyűlésének hatáskörébe tartozik. A közös erdőben való kőszénbányászás útján elérhető haszonvételek értékesítésének szabályait az idézett törvény külön nem határozza meg s arra sincs adat, hogy e részben a közös birtokosok által megállapított szabályzat rendelkeznie. Különös rendelkezés hiányában tehát megfelelően alkalmazandó az idézett törvényben a fatermékek értékesítése iránt való rendelkezéseknél nyilvánuló az az elv, hogy nagyobb értékű termény rendszerint nyilvános árverésen értékesítendő. Minthogy pedig a kőszén kitermelése iránt hozott gyűlési határozat ettől az elvtől eltért és minthogy a vállalkozó által fizetendő összeg nem a kitermelendő kőszén mennyisége szerint, hanem minden tényleges alapot nélkülöző általános összegben határozott meg s ekkép az sem állapítható meg, hogy a célba vett értékesítés az adott körülmények között a nyilvános árverésnél előnyösebb: a közigazgatási bizottság törvényszerűen határozott, midőn a közös birtokosok gyűlésének számos birtokos által megtámadott határozatát megsemmisítette.

* * *

Ez az ítélet ugyan jogilag kétségtelenül helyes, hogy az életben azonban lehetetlenségekre vezethet s okozója lehet annak, hogy ilyen területek kőszénkiaknázási jogát senki meg ne szerezze, vagy legfőlegb. üzérkedési célokra, — azt minden gyakorlati bányász tudja.

14.

A volt urbéreszek osztatlan tulajdonában lévő közösen használt erdő szavazásra jogosított birtokosainak a közös birtokosok gyűlésén megállapított névjegyzékét a közigazgatási bíróság érvényesnek mondja ki.

(2089/1906. sz. Közigazg. bíróság.)

A m. kir. közigazg. bíróság az n—i volt urbéreszek osztatlan tulajdonában lévő közösen használt erdő szavazásra jogosult birtokosainak névjegyzéke ügyében beadott panaszának helyt ad, a közigazgatási bizottság megtámadott végzését megváltoztatja s a közös birtokosok 1905. évi március hó 17-én megtartott gyűlésén megállapított névjegyzékét érvényre emeli.

Indokok: A közös birtokosok gyűlése a szavazásra jogosultak névjegyzékébe felvett tényleges birtokosok arányrészeit a közös erdő használata tekintetében fennálló és az 1871. év óta gyakorlatban lévő birtoklás szerint állapította meg, amely birtoklás alapjául a belsőségek szolgálnak. Ezzel szemben a közigazgatási bizottság akképp határozott, hogy az arányrészek az 1871. évben megállapított telekjárandóság alapján tüntetessenek ki. A közigazgatási bizottságnak e határozata ellenkezik az 1898. évi XIX. t.-c. 29. és 46. §-aival, amelyek szerint, ha a közös erdő használatához való jog, vagy a jogosultságnak aránya vitás, addig míg a vitás kérdés bíróilag eldöntetik, a névjegyzék megállapítása tekintetében az eddigi gyakorlatnak megfelelően kell dönteni; vagyis az eddig tényleg gyakorolt használattól és annak arányától a közigazgatási bizottság a névjegyzék megállapítása alkalmából senkit meg nem foszthat. Ellenben a közös birtokosok gyűlésének határozata teljesen megfelel a törvény fennebb idézett szakaszai követelményének, midőn a fennálló tényleges gyakorlatnak megfelelően megállapított névjegyzék még akkor is, ha a tényleges állapot esetleg nem felelne meg a jogi állapotnak; mert ebben az esetben is a vitás jog eldöntése a polgári bíróság hatáskörébe tartozik, addig pedig a tényleges állapot tartandó fenn. De különben a jelen esetben éppenséggel nem látszik, hogy a tényleges állapot, t. i. hogy a volt urbéresck közös erdeje a házak, tehát a belsőségek arányában használtatik, ellenkezik a jogi helyzettel, mert az urbéri kapcsolathól fennmaradt jog- és birtokviszonyok rendezéséről szóló 1871. évi LIII. t.-c. 56. §-a értelmében, az urbéri telkek után járó erdőilletmények, amennyiben az ellenkező nem bizonyíttatik, nem a külsőség, hanem a belsőség tartozékául tekintendők.

15.

Az 1871. évi LIII. t.-c. 84. §-a nem érinti a földesurnak 1874. évben létrejött urbéri egyezségben fentartott köszénjogát. Az urbéri egyezség azon kitételével, hogy a földesuri jogok u. m. halászat, italmérési jog és minden egyéb, bármilyen néven nevezendő tulajdon és birtokjogok eddigi érvényükben és joghatályukban a földesur részére fentartatnak,

a földesur részére a köszénbányászat joga a volt urbéres területre is biztosított.

(1818/1906. sz. Curia.)

A kir. törvényszék G. és B. felpereseket keresetükkel elutasítja, a többi felperes keresetének azonban helyt ad, az alperest arra kötelezi, hogy a felperesek tulajdonát képező ingatlanokon és az ahhoz tartozó erdői illetőségben található ásványszén kutatása, mértékelése és kiaknázására vonatkozó, az alperes kizárásával gyakorolható jogát a felperesnek elismerje. Az ítéletet jogereje után a kir. bányakapitánysággal közli.

Indokok: A bányakapitányság 1900. évi 4.581. sz. határozatával H. község határában a „Gabriella” védnevű bányatelekre vonatkozólag megadta alperesnek, a kiaknázás jogát, mely adományozás ellen a felperesnek, mint a bányatelket fedő ingatlanok tulajdonosai óvást emelvén, a kir. pénzügyminisztérium 10522/1900. sz. döntvényével a jelzett bányakapitánysági határozat hatályát felfüggesztette, a felpereseket igényük érvényesítésével a bírói útra útasította, akik az ítélet rendelkező részében megjelölt tjkvbeli s a bányatelket fedő ingatlanokhoz való tulajdonjogukat igazolván, köszénbányászati joguknak alperes általi elismerését azon az alapon szorgalmazzák, hogy az 1871. évi LIII. t.-c. 84. §-a értelmében a nekik, mint volt urbéreseknek kiosztott illetőségekben a köszénjog nem illetheti többé az alperest, mint volt földesurat; minthogy az alperes a felperesek beleegyezése nélkül kérte a bánya adományozását, felperesek jogát tagadja s azt H. község egész határára kiterjedőleg a maga részére igényli, felperesek a jelzett ingatlan illetőségükre kizárólagos köszénbányászati joguk megállapítását kérik.

Az alperes a kereset elutasítását kérte és felhozta, hogy a P. család, mint H. község volt földesura, a köszénbányászatot már az 1830-as években gyakorolta és azóta is mai napig szakadatlanul gyakorolja, a nélkül, hogy ebbeli jogát a legutóbbi időkhöz bárki is kétségbe vonta volna, minthogy pedig a köszénbányászatra való jog a földhermentesítésnek tárgyát nem képezte s az alperes ezen jogot, mint a föld tartozékát annak birtokba vétele által a földolagtól elválasztotta s így az ezen alapon is megilleti őt; alperes jogi álláspontja az, hogy a köszénbányászat őt földesuri jogon

illeti meg, főleg azért is, mert arról soha senkinek javára le nem mondott, sőt azt magának az urbéri rendezésnek 1874. évben történt befejezésekor az egyezségben kifejezetten fenn is tartotta. Bizonyítékul jelen perben azon iratok szolgáltak, amelyek a kir. törvényszék, mint bányabíróságnál II. 76/901. ir. jel alatt kezeltetvén, a felek kérelmére beszerezettek, amennyiben az abban foglalt bizonyítási anyagot az alperes, úgy a keresetőségi jog, mint a per érdemi része tekintetében irányadónak kívánta tekinteni. Ezen XVI. sz. a. csomózott periratoknál 33. sz. a. elfekvő mérnök szakértői jelentés s jelesül az ott H) alatt csatolt kimutatás tartalma szerint a 127. sz. tjkvbeli ingatlanok kivételével az összes többi kereset tárgyává tett telekkönyvi ingatlan beleesik a „Gabriella” bányatelekbe, amennyiben pedig a felperesnek ezen adatokat jelölték meg kereseti joguk igazolására a maguk részéről is bizonyítékul, ezen 127. sz. tjkvbeli tulajdonosokként szereplő felperesek, keresetükkel ez okból el voltak utasítandók. De alapos a többi felperesek keresete. Ugyanis az 1854. évi osztrák bányatörvény a köszenet fentartott ásványnak nyilvánította: még jobban kidomborítja a köszén eme jellegét az 1871. évi LIII. t.-c. 84. §-a, mely első bekezdésében egyenesen megállapítja, hogy a bányatörvény értelmében, a volt földesurakat megillető jogok a volt jobbágyoknak jutott területen az utóbbiakat illetik, más szóval a köszénhez való jog a földtulajdon tartozékát képezi; ez alól az egyedüli kivételt ugyanazon szakasz második bekezdése statuálja a volt földesur részére, a midőn t. i. a nev. jogok további birtokát egy, az érdekeltek között kötött foganatba vett s az urbéri rendezéskor kimutatott szerződés létezésétől teszi függővé. Hogy ilyen szerződés az 1871-iki törvény hatályba léptét előző időben tényleg kötöttet, azt az alperes nem is állítja, miért is az urbéri iratoknál fekvő és 1874. évi szept. hó 20-án kötött egyezség végpontjára annak igazolásául, hogy H. köszégben birt földesuri jogait fentartotta eredménnyel azért nem hivatkozhatik, mivel egyrészt az egyezség a halászat és italmérésen felül a korábbi birtokjogokat csak egészen általánosságban tartja fenn eddigi hatályukban, a nélkül, hogy a köszénjogról bármi csekély említést tenne s főleg mivel másrészt ezen 1874. évi törvény életbeléptét követő tény, annak a földtulajdonos részére kizárólagos jogot megállapító rendelkezésével szemben hatályal csak az esetre bírhatna, ha a kereseti jogra kiterjedő határozott szövegezése mellett a szerződő felek a törvénytől eltérőleg állapodtak volna meg. Vita

tárgyat képezte felek között alperesnek az ideiglenes lörvénykezelési szabályok VII. részének 1. §-a d) pontra alapított ama védekezése, hogy az 1874. évben befejezett urbéri rendezés következtében a köszénhez való jog a földesuri birtok tartozékát képezte már az urbéri rendezés előtt; ezen védekezés azonban meg nem állhat azért, mivel az urbéri telekállomány megállapítása az urbéri iratok és a bányakapitányság 1633/859. sz. határozata tartalmából kitűnően már 1842. folyamán véglegesen meg volt állapítva s az 1874-iki eljárás csakis az erdők, legelők elkülönítésére s egyéb járulékos kérdés elintézésére irányult, tehát alperesnek a köszénre vonatkozó földesuri joga e törvénykezési szabályok behozatalakor már nem állott fenn. Sem ezen urbéri egyezség, sem pedig a peres felek által bizonyítékul felhívott törvényszéki és illetve bányakapitánysági iratok, dacára annak, hogy az alperes a XIV. a) csomózott iratok szerint úgy 1848-at előzőleg, mint ezen évet követő időből való ásványszénbányászatra vonatkozólag az 5370/841. sz. főkamaragrófi irattal támogatottan némi bizonyítékot is nyújtott, semmi támpontot nem nyújtanak arra, hogy az alperes az urbéri kapcsolatot megszüntte után H. község egész területére kiterjedőleg köszénkutatási jogot nyert, amennyiben a bányahatóságoknak törvényileg megrendelt ily irányú felügyeleti ténykedéseire vonatkozólag sem a bányakapitánysági iratok, sem pedig a bányakapitányságnak 3044/902. értesítése konkrét adatot nem tartalmaznak, sőt abból, hogy az alperes a válasziratban megnevezett 5 rendű bányatelekre a bányatörvény 284. §-ában engedélyezett kedvezményes határidőn belül nyert adományt, azóta pedig egyet sem, megerősíti felperes azon állítását, hogy az alperes ezen jogosítványokat, mint szabadkutató nyerte, minék igazolására felhívott iratok beszerzését azért mellőzte a bíróság, mert a körülményeket az alperes nem is tagadta s nem szól alperes joga mellett a bányakapitányság 1633/1859. sz. határozata sem, mely az állam kincstárral szemben fellépett alperest beleavatkozásával, éppen az urbéri kapcsolat megszüntte folytán a volt jobbágyokra háramlott jogokra való utalással utasítja el. A földelgtől elválasztott tartozék tulajdonjogának megszerzésére alapított alperesi álláspont a jelen esetben alkalmazást nem nyerhet, mert eltekintve attól, hogy sem az egész község határára, vagy a kereseti bányatelekre kiterjedő elbirtoklás igazolva nincs, a bányatermékeknek a földtől való elválasztása a termék tulajdonjogának esetről-esetre való megszerzésére alkalmas,

de magának a kiaknázás jogának elbirtoklására nem vezethet, mert ennek szabályozása a törvény által szervezett hatóságok esetről-esetre való közreműködését igényli s mint ilyen a magánjogi elbirtoklás tárgya annál kevésbé lehet, mivel szerzése adományozáshoz van kötve. Ez okból kellett a felperesek jogát megállapítani oly meghatározással, hogy annak gyakorlásából az alperest kizárni jogosultak, de a jognak a pernyertesek részéről való kizárólagos megítélését akadályozza az a körülmény, hogy a jogközösségnél fogva érdekelt számos más egyén perben nem áll és jogának későbbi érvényesítésétől el nem űthető. (1781/1906. sz.)

A kir. ítéltábla: Az elsőbíróság ítéletét helybenhagyja, de kiegészíti a keresetnek helyt adását tárgyazó rendelkezését azzal, hogy felperesnek tulajdonát képező s a h—i. tjkv-ben felvett ingatlanokból neveiken nevezett jutalékon és az azokhoz tartozó erdőilletőségekben az ásványszén kiaknázására vonatkozó jogukat az alperes kizárásával csak annyiban gyakorolhatják, amennyiben ingatlanai a per tárgyát képező „Gabriella” bányatelekbe esnek. (1083/1906. sz.)

Kir. Curia: A másodbíróság ítéletét a keresetnek elutasítását tárgyazó nem telehbezeit részében nem érintve, a keresetnek helytadására és a perköltségre vonatkozó részében mindkét alsóbíróság ítéletét megváltoztatja és keresetükkel a többi. — ekként az összes felpereseket elutasítja.

Indokok: Az 1848. évi megelőzően az urbériséghez tartozó ingatlan s mint tartozéka az alatta fekvő kőszén tulajdonjoga a földesurat illeti meg; az 1854. évi bányatörvény szerint a bányauri kizárólagos jog alá eső ásványok közé tartozott, azonban azon törvény 284. és 285. §-aiban és ezekre vonatkozóan az 1857. évi március 19-én kelt császári rendeletben foglalt szabályok figyelembe vételével az 1861. évi július 13-án hatályba lépő ideiglenes szabályok VII. R. I. fejezet 1. §. az előbbieket módosító c) pontjában kimondotta, hogy a törvényhozás máskénti rendelkezésig a földbirtokos belegyezése nélkül köszönkutatásra való engedély, annál kevésbé bányászati adomány a bányahatóságok által nem adható. egyszersmind a 4. pontjában meghatározta, hogy ki tekintendő földbirtokosnak s kimondotta, hogy a hol az urbéri bírók már véglegesen meg van állapítva, annak az illető tulajdonos tekintendő, legyen az akár volt földesur, akár volt urbéri; elegendő hol az összesülésnek még helye van, ott bányauri földbe befedezendő kőszén a volt földesuri birtoknak képezi tartozékát.

A felek között nem vitás, hogy H. község urbéres község és alperes s előtte atyja az egyedüli földesura volt; az sem vitás, hogy az urbéri rendezés H.-ban már megtörtént, annyiban azonban eltérők a felek érvelései, amennyiben felperesek amaz állításával szemben, hogy az a rendezés 1842. évben már megtörtént, alperes azt vitatja, hogy az csak 1874. évben nyert végleges befejezést, mert a H. községi urbéri birtokrendezés az 1836/40-es évek vonatkozó törvényeinek hatálya alatt vette ugyan kezdetét, annak befejezése azonban csak 1874. évben kötött bírói egyezség és ennek végrehajtásával ért véget. A főkamarási 537/1841. sz. átiratból és ugye részben kihallgatott tanúk vallomásából megállapítható az a tény, hogy az 1848. évet megelőzően alperes előde H. községben a köszénbányászatot már űzte, a felperesek is elismerik, hogy azt az alperes folytonosan űzte, sőt az 1850-es években a bányatörvény szabályainak megfelelően több oly bányatelekre adományokat nyert, melyeknek jelenleg is birtokában van, ezzel tehát a köszénbányászat részére biztosítottak tekinthető, még pedig nemcsak ama köszéntelepre nézve, mely a már birtokában lévő bányatelek területé alatt fekszik, hanem mivel ez urbéres község birtoka a község földesurával szemben egy jogi egészet képez, amannak birtokba vételével. H. község egész határára kiterjedőleg. Eme körülmény mellett, tekintet nélkül arra, hogy a már felkért bányatelek adományozása a bányarendőri szabályokra tartozó okokból zártkutatmányok alapján történt, alperesnek a köszénre vonatkozó földesuri joga az 1871. t. c. 84. §-a második bekezdése értelmében sem támadható meg, de érvényét egészben megerősíti az utóbb eszközölt urbéri rendezési eljárás folyamán a felek közt az 1871. évi szeptember hó 20-án létrejött egyezmény. Ezen egyezményre vonatkozólag felperesek azt vitatják, hogy a birtokrendezés 1848. előtt létesülvén, az az alperes által vilatott földesuri jog fentartására már ebből az okból, de azért sem lenne alkalmas, mert abban köszénről szó nincsen, a köszén tulajdona annak tárgyát nem képezte. Való ugyan az, hogy bár kötött egységgel, vagy bírói ítélettel igazolva nincsen, mégis a per többi vonatkozó indokai szerint 1848. évet megelőzően H.-ban már volt valamelyes birtokrendezés, amde az úgy, amint azt az ideiglenes törvénykezési szabályok VII. R. 1. fejezet 1. §-ának d) pontja rendeli, csak utóbb történt erdő-, legelő-szabályozás, maradványföldek megállapításának és megváltása kérdésének elintézésével

nyert végleges megoldás és pedig az 1874. évi szept. 20-án létrejött és utóbb végrehajtott fentebb is említett egyezséggel, mely bár nem is szól kifejezetten szénbányászatról, alperesek ebbeli jogát mégis eléggé védi, mert tartalma szerint amaz egyezségben alperes a földesuri jogokat, u. m. halászatot, italmérési jogot és minden egyéb, bármilyen néven nevezendő tulajdon- és birtokjogokat eddigi érvényükben és joghatlyukban a maga részére fenntartotta s e fenntartást a volt urbéresek is elfogadták; minthogy pedig H.-ban az egyezségben megnevezett kisebb haszonvételeken kívül egyéb más földesuri tulajdon- vagy birtokjog az urbéri rendezés tárgyát képező ingatlanokra nézve nem létezett, mint a szénbányászat gyakorlásának a joga és birtoka és miután azzal az urbéri természeli egész birtok nyert végleges rendezést, ezzel a köszénbányászat alperes részére H. község urbéres határával szemben, így az egész határra kiterjedőleg elismerve és biztosítva lett és ekként a kérdésben lévő „Gabriella” nevű bányatelek területére és alatta fekvő köszénre is. Ekként lévén az egyezség helyesen értelmezendő, az 1871 : LIII. t.-c. 84. §-ának felperesek által felhozott szakasza, illetőleg az urbéri birtokrendezésnek 1848 előtti időre feltételezett megkötésére alapított érvelése az alperesnek egyezségileg is átengedett jogot nem érintheti, valamint a cs. kir. bányakapitányságnak 1633/1859. sz. a. kelt határozata sem, mivel a mellett, hogy a jogkérdés, mely eme határozat tárgyát képezte, tényleg nem a bányahatóság, hanem a bíróság jogkörébe tartozott akkor, mint tartozik a jelenben is s jogvita akkor nem alperes és felperesek közt, hanem az alperes és egy harmadik, a pénzügyi kincstár között a pénzügyi bíróság előtt folyt le, de egyébként is annak a határozatnak esetleges jogi hatályát, az ideiglenes törvénykezési szabályok életbe léptével elvesztette, mindezeknél fogva tehát nemcsak az alsó bíróságok által már elutasítva, de most felhozott okokból a többi felperesnek keresete is alaptalan lévén, mind a két alsó bíróság ítéletét felebbezett részében megváltoztatni, keresetükkel az alsó bíróságok által el nem utasított többi felpereseket is elutasítani kellett.

16.

I. A megváltott szőlők a volt jobbágyokat tulajdoni joggal illetvén, őket hacsak az 1871 : LIII.

t.-c. 85. §-a annak utját nem állja, a köszénre vonatkozó s a tulajdonjogban benne foglalt jogositványok is megilletik. Ha tehát az urbéri egyeség a szőlőkre ki nem terjedt, hanem a köszénhez való jogot a volt földesur részére csak az urbéri szántókra, erdőkre és legelőkre tartja fenn, a földesurnak a szőlők alatt levő köszénre joga nincs. II. A telekkönyvi bejegyzés, vagy a köszénkutatói engedély nyérése és a kutatói és kiaknázási jogok haszonbérbeadása nem szolgálhat a földesur kereseti jogának megállapítására.

(4498/1910. sz. Curia.)

A kir. Curia a kir. ítélőtábla ítéletét az első bíróságra is kihatóan megváltoztatja s felperest keresetének az alsó bíróságok által megítélt részével, tehát teljesen elutasítja.

Indokok: A község volt urbéresei és a felperes közli létrejött urbéri egyeség 7. §-a a köszénre nézve azt tartalmazza, hogy mivel az id. t. sz. rendelkezéseivel a köszénnyerésnek földesuri joga ismét visszaállított, a földesurnak a köszén kutatásra és szénnyerésre vonatkozó ez a joga az azon barátságos egyeség szerint kihasított urbéri szántóföldekre, erdő- és legelő területekre is önként értetődőleg változatlanul fennmarad.

Alpereseknek az az ellenvetése, hogy az urbéri birtokrendezés tárgyául a szóban forgó egyeség szerint csupán a legelő elkülönítés, az erdőhasználat rendezése és a földesuri földeknek a volt urbéresnek földjeivel való kicserélésére állapított meg, a miből folyólag a szénre vonatkozó 7. §. jogtalanul került be, nem bír megállható alappal.

Kétségtelen ugyanis, hogy a magyar bányajognak vannak urbéri vonatkozásai, amelyek az urbéri rendezéssel kapcsolatban oldhatók meg, az ily urbéri vonatkozású részek, az urbéres földeken levő ásványtelepek felett való jogositványok, amihez képest az urbéri egyeség 7. §-ában történetelt intézkedés a köszénre vonatkozó jogositványok felett.

Az közömbös, hogy az S. és B. dűlőkben fekvő szőlők az urbéres telki állományok alkotó részei, vagy majorsági földek voltak, az 1848. IX. illetve az 1868. XXIX. t.-c. alapján a megváltott szőlők a volt jobbágyokat tulajdoni joggal illet-

ték és illetik, a miből folyólag ugyan őket, hacsak az 1871. LIII. t.-c. 85. §-a annak útját nem állja, a köszénre vonatkozó s a tulajdonjogban benne foglalt jogositványok is megilletik.

Az kétségtelen, hogy a válaszhoz B, alatt csatolt s 1869. okt. 8-án kelet szőlődezsma váltásági szerződés a megváltás tárgyát képező szőlők alatt fekvő köszénre vonatkozó jogok felett külön nem intézkedik, annak az alapján tehát a felperest a köszénhez való jog az említett dűlőkben, a volt urbéreszek tulajdonába átment szőlőkben meg nem illeti.

Az 1864. szept. 23-án létrejött urbéri egyesség tárgyát a szőlők nem képezték s annak 7. pontja a volt földesurnak a nemesi birtokon megilletett köszénhez való jogot a volt földesur részére az urbéri szántókra, erdőkre és legelőkre tartja fenn, ellenben az urbéreszek kezén volt szőlők alatt fekvő köszénről nem intézkedik.

Nem követelheti tehát felperes sikeresen a köszénhez való jogot az S. és B. dűlőkben fekvő szőlőkre nézve a szóban forgó urbéri egyesség alapján sem.

Az a körülmény, hogy a felperes a C, alatt csatolt végzés szerint, az urbéri egyesség alapján a köszénkutatási, kiaknázási és bányászati jogot a telekkönyvi hatóságnál az alperesek szőlőire a maga javára bekebelezte, nem képez jogalapot a kereset megítélésére s nem zárja el az alpereseket annak a vitalásától, hogy a kereseti jog a felperest meg nem illeti, mert a telekkönyvileg bejegyzett jog alapját képező okirat és az abban foglalt jogügylet létrejötté, érvényessége a bíróság előtt akár kereset, akár kifogás alapján, bírói döntés tárgyát képezheti.

Épp így nem hivatkozhatik felperes keresetének a megállapítása végett arra a körülményre, hogy ő a már többször említett köszéntelepekre nézve kutatási engedélyt nyert s a köszénkutatási és kiaknázási jogot már 1857. évben a D, alatti szerint haszonbérbe adta, mert sem az a körülmény, hogy a felperes a bányahatóságnál kutatást jelentett be s azt a bányahatóság tudomásul vette, sem az a körülmény, hogy a felperes az őt, nézete szerint megillető jog felett valaminő rendelkezést tett, az alpereseket az őket egyébként megillető jogtól nem fosztja meg. Minthogy a Curia nem állapította meg a felperesnek az állítása szerint az alperesek tulajdonát képező szőlők alatt fekvő köszénhez való jogát, a miből az 1848 : IX., 1868 : XXIX. és 1871 : LIII. t.-cikkre vonatkozó rendelkezési, valamint az O. B. E. VII. R. I. f.

I. §-a alapján szükségszerűen következik, hogy a jog a jelenlegi szőlőtulajdonosokat illeti meg; a felperesi kereset elutasítása mellett felesleges annak a kimondása, hogy a tulajdonjogban bennfoglalt ezen jogosítvány a szőlők jelenlegi tulajdonosait a felperessel szemben megilleti.

17.

I. A köszénhez való jog, mint az ingatlanra vonatkozó tulajdonjogban benrejlő jogosultság dologi jog, amelynek bírói uton való elismertetését mindenkivel szemben kérni lehet, aki azt a jogot megsértette, s az elismerésnek bírói uton való kieszközlése végeredményben nem egyéb, mint az abszolút hatályu dologi jognak az azt megsértővel szemben bírói megállapítása. II. Mivel Krassó vármegyében, eltérőleg az ország többi részétől, az urbéri teleknek külső tartozmányát képezte a közös legelő is, az azon vármegye területén az urbéresék az egész telki állománynak, tehát a közös legelőnek is tulajdonosává váltak, kivéve azt az esetet, ha a közös legelő a törvény meghozatala idejében még kezükön nem volt.

(3971/1913. sz. Curia.)

A kir. törvényszék P. G. és társai felpereseknek az Á. V. T. ellen L. község volt urbéresei kizárólagos köszénjogosultságainak elismerése iránt folyamatba tett perében következően ítelt: a kir. törvényszék kimondja, hogy: L. község határában a volt urbéreseknek jutott földterületeken a volt urbéresék tekintendők a köszénjogosultság alanyainak.

Indokok: A kereset a következő tényálláson alapszik: P. G. és társai egyes földbirtokosoktól s illetve L. községtől és az I—i volt urbéresék egyetemétől s azoknak külön jogutódjától megszerezték a földbirtokaik, illetve az I—i közlegelő után a bányatörvény 284. §-a értelmében megillető köszénvájási jogosultságot; továbbá pedig az olyan birtokok tekintetében, melyek mindenike kisebb, hogysen a bányatörvény 42. és 46. §-ai értelmében törvényes vájnamértéket befedhessen, megszerezték a 13622/1862. sz. udvari rendelet

3. és 4. pontja értelmében a köszénbánya nyitáshoz szükséges engedélyt.

Ezen köszénjogosultságok megszerzése után felperesek a m. kir. bányakapitánysághoz bányatelek adományozása iránt folyamodtak.

A bányajárási tárgyalás során azonban felperesek kérelmének alperes ellentmondott azon az alapon, hogy L. községben, mint amelyben az urbéri rendezés még meg nem történt, egyedül őt, mint volt földesurat illeti a köszénvájási jogosultság (röviden köszénjogosultság).

Ezen ellenmondás folytán a m. kir. pénzügyminisztérium, mint legfőbb bányahatóság, határozatával felpereseket köszénjogosultságuknak alperessel szemben való megállapítása végett, a bírói perutra utasította s az adományozás iránti határozatot a per jogerejű befejezéséig felfüggesztette.

A pénzügyminisztérium határozata szerint a per annak a jogvitának eldöntése végett teendő folyamatba, hogy L. község határában a volt urbéreseknek jutott földterületeken, a fennálló szabályok értelmében a volt urbéreszek tekintendők-e ez idő szerint a köszénjogosultság alanyainak, avagy ellenkezőleg, nem illeti-e meg ezen jog a földesuri jogcímen az alperest?

A pénzügyminisztérium ezen határozata folytán felperesek a jelen pert indították meg és a keresetben alperest abban kérték elmarasztalni, hogy köteles elismerni, miszerint a vitás kérdésben a jogállapot a rájuk kedvező irányban áll fenn, válasziratukban azonban alperes kifogása folytán kijelentették, hogy amennyiben a kir. törvényszék az ilyen irányban elmarasztalást helyénvalónak nem találná, beleegyeznek abba, hogy az általuk vitatott jogállapot fennforgása alpereseknek jogállapot elismerésére való kötelezése nélkül, megállapíttassék.

Alperes első sorban felperesek keresetösségi jogát támadta meg azon az alapon, hogy felperesek annak megállapítását szorgalmazni, miszerint a vitás köszénjogosultság az I—i volt urbéreseket és L. községet, illetve az ottani urbéreszek egyetemét illeti-e, jogositva nincsenek, mert az urbéresektől, illetve a községtől erre megbízást nem nyertek és az általuk, felperesek által erre vonatkozóan bemutatott okiratok és a felhívott telekkönyvi bejegyzések a kérdéses jogosultságnak felperesek részére a nevezettektől történt szerzését kímulatni, nem alkalmasak.

Másfelől pedig azt vitatta alperes, hogy a perre utasító

határozat azt tette felperesek feladatává, hogy a saját köszénjogosultságukat állapítsák meg, nem pedig az l-i urbéreszekét. Következésképp a kereset a perre utasító határozatnak nem felel meg.

Az itt ismertetett két alaki kifogás egyike sem bír jogos alappal.

Amidőn ugyanis a m. kir. pénzügyminiszterium felpereseket a fentebb körülírt vitás kérdés birói eldöntése végett a perre utasította, a bányatörvény 61. §-ában megállapított hatáskörében jogérvényesen mondotta ki felpereseknek a jelen per megindításához való jogosultságát. Ezen jogosultság tehát itt bizonyításra már nem szorult és vita tárgyává jogosan nem tehető.

Másrészt ismét az ügyiratoknál hiteles alakban elfekvő perre utasító határozat világos szövege kétséget nem szenved az iránt, hogy felperesek igenis az l-i urbéreszek és L. község köszénjogosultságának, nem pedig saját köszénjogosultságuk birói ítélettel való kimutatására lettek kötelezve.

A birói eldöntés alá bocsátott vitás kérdésnek érdemleges elbírálása előtt a kir. törvényszék előzetesen még megállapítja, hogy az iránt vita nincs, miszerint L. község urbéres község s hogy a felperesek részéről alperes „volt földesur“-i minősége ellen emelt kifogás komoly alap híján van és pedig azért, mert alperes ezt a minőséget minden kétséget kizáróan megszerezte akkor, midőn az l-i nemesi birtokot megszerezte, de legfőbbképen azért, mert alperes a fennállott cs. és kir. urbéri bíróságnak 1296/1857. sz. ítéleteivel, továbbá pedig a kir. törvényszék, mint urbéri bíróságnak és a felette álló két bíróságnak a keresetnél elfekvő ítéleteivel, az ítélt dolog hatálya mellett volt földesurnak elismertetett, de ilyennek elismertetett az ezen ítéletek alapját képező perben a volt urbéreszek által is annak folytán, hogy tőle erdek haszonvételének kárpótlását követelték, később pedig az által, hogy alperestől a haszonvételeik fejében nekik megítélt erdőrészt elfogadták.

A homloktérben álló, vagyis azon vitás jogkérdés elbírálásánál, hogy L. községben a volt urbéreszeket illető földterületeken az un. köszénjogosultság a volt urbéreszeket illeti-e, a következő jogszabályok bírnak döntő sullyal:

Az 1854. évi május 23-án kelet bányatörvénynek, az l-i uradalomnak alperesek által történt szerzésekor, vagyis az 1855. évben hatályban volt 3. §-a szerint, a köszén a „fenn-

tartott", azaz „a fejedelem kizárólagos rendelkezése alá fenn-tartott" ásványok közé soroltatott.

A törvény 284. §-a azonban ezen szabály alól kivételt állapít meg azon korona országokra nézve, melyekben a fenn-tartott ásványok eddigelé a telek tulajdonának tartozékát képezték, tehát Magyarországra és a Bánságra is.

Azt rendeli ugyanis, hogy ezen koronaországokban a törvény életbelépte napjától számítandó öt évig, vagyis az 1859. évi október végéig a 3. §-ban fenntartottnak nyilvánított ásványok vájásának joga a földtulajdonosokat illeti.

Ezt a rendelkezést az 1857. évi március 19-én kelt császári rendelet Magyarországra nézve akként értelmezi, hogy ott a 284. § szerinti kedvezményben részesített földtulajdonosnak csak a volt földesur tekintendő és az is csak azon telkekre nézve, melyek az úrbéri kötelék megszüntetése után az ő allodiális birtokában maradtak, a volt jobbágyság tulajdonába áment telkeken a 284. §. nem lévén alkalmazható, az ott talált kőszén és a vele azonos elbírálás alá eső ásványok a 3. §. szerint ásványok közé sorolandók.

Ezeket a törvényszabályokat az 1861-iki ideiglenes törvénykezési szabályok VII. rész 1. fejezet, 1. §-a akkép módosította, hogy a bányatörvény 284. §-ában a földbirtokosok javára engedélyt kedvezményt olyképen élesztette fel, hogy a következőket rendelte:

c) „a földbirtokos beleegyezése nélkül kőszénkutatásra való engedély . . . a bányahatóságok részéről senkinek ne adassék,

d) földbirtokos nevezete alatt mindazon helyeken, ahol a szabályozás és összesítés már megtörtént, vagy hol annak be nem hozhatása bíróilag kimondatott, szóval a volt urbéri birtok már véglegesen meg van állapítva: az illető tulajdonos tekintendő földbirtokos gyanánt, legyen az akár volt földtulajdonos, akár volt úrbéres. Hol azonban az összesítésnek még helye van, ott a bármely földön felfedezendő kőszéntelep a volt földesúri birtok tartozékának nyilvánítatik."

Ezen intézkedés függelékeképp a 13622/1862 sz. udvari rendelet 4. pontja ekkép rendelkezik:

„Ha . . . oly községek területén szándékoltatik a kőszénbányanyitás, melyben az urbéri szabályozás vagy már végbement, vagy annak éppen helye nincsen és nem is lehet és ha az ilyféle . . . területeken a kért vájnamérték, vagy vájnatelek több birtokos földje alatt húzódik el, melyek

mindegyike kisebb, hogysem a bányatörvény 42 és 46 §-ai értelmében törvényes vájnamértéket befedhessen, akkor az ideigl. tvszabályok VII. r. 1. f. 1. §-ában c) alatt említett földbirtokosi beleegyezés megadottnak tekintendő, mihelyt az a . . . községek törvényes képviselősegei . . . által írásban nyilvánítottatott."

A szőnyegen forgó kérdésre végül még tartoznak az 1871. évi LIII. tc. alább idézett 2., 83. és 84. §-ai.

A legelőbb említett szabályok értelmezésénél mindenek előtt megállapítható, hogy helytelen felpereseknek az az álláspontja, miszerint a vitás köszénjogosultságra alperes azon okból nem emelhet igényt, mert azt az 1855-ik évben a birtokkal együtt ennek tartozékkakép nem szerezhette, amennyiben az akkor a bányatörvény 3. §-a alá eső fönttartott ásványt képezett.

Helytelen pedig ez az álláspont akkor is, ha el is fogadjuk, miszerint az itt kérdésben levő telkek az urbéri kötelék megszüntetése folytán a volt jobbágyok tulajdonába átment telkeket, vagyis oly telkeket képeznek, amelyeknél a bányatörvény 284. §-ának a főntebb idézett császári rendeleiben foglalt értelmezése szerint az ott talált kérdéses ásványok fönttartott ásványoknak tekintendők.

A mennyiben a kérdésben levő jogosítványok az esetben sem volnának akár felperesek, akár pedig más harmadik személyek által szerzett jogoknak tekinthetők, következésképp az id. tvsz. idézett 3. §-a illetően jogosítványokról a most idézett rendelkezések hatályon kívül helyezésével visszamenőleg intézkedhetett és a szakasz ekkép intézkedőnek veendő is.

Érdemben alperes a vitás köszénjogosultságra azon az alapon emeli igényt, hogy az ideigl. törv. szab. idézett rendelkezése szerint abban a kérdésben, vajjon a köszénjogosultság a volt földtulajdonost, jelen esetben a volt jobbágyokat, avagy a volt földesurat illeti-e? egyedül és kizárólag az a döntő, hogy kérdéses helyen az urbéri rendezés és összeállítás (másképp tagosítás) már megtörtént, avagy az, hogy annak helye nincsen, bíróilag kimondatott-e, vagy sem?

Előbbi esetben alperes szerint a volt urbéreseket, a másik esetben pedig mindlég a volt földesurakat illeti a köszénjogosultság. Minthogy pedig L. községben eddig sem urbéri rendezés, sem pedig tagosítás nem történt és a bíróság azt, hogy ezeknek ott helye nincsen ki nem mondta, ezek szerint a jelen per tárgyát képező jogosultság őt alperest illeti.

Alperes érvelésének kiindulási pontja azonban téves. Téves pedig azért, mert az ideig. törv. szab. általa felhívott rendelkezése immár hatályban fenn nem áll, amennyiben az 1871. évi LIII. tc. eltérően rendelkező 84. §-a által hatályon kívül helyeztetett. A most idézett §. ekkép szól:

„A 2. és 84. §-ok alapján mindazon jogok, melyek a bányatörvény értelmében a volt földesurakat illetik, a volt jobbágyoknak jutott, vagy jutandó területeken ez utóbbiakat fogják illetni.

Azonban ily jogokra nézve a birtok rendezés előtt a volt földesurak részéről kötött és a rendezés alkalmával kimutatott, vagy már fogamatba vett szerződések és a bányatörvény értelmében eddig szerzett bányajogok eddigi joghatályukkal érintetlenül maradnak.”

A fenthiivatkozott két szakasz pedig a következőket mondja ki:

2. §. Az úrbéri kapcsolatnak az 1848-iki törvények által left megszüntetése következtében a volt jobbágyok a kezükön levő úrbéri földbirtokon teljes tulajdoni és szabad rendelkezési joggal bírnak.

83. Mindazon birtokokra, melyek a volt jobbágyoknak törvény szerint tulajdonává váltak, a jobbágyi és nemesi birtok közötti különbség teljesen megszűnik.

Alperes már most, nem ugyan a jelen perben, hanem az azt megelőzőlt bányahatósági eljárásban az Imling Konrád által szerkesztett jogi vélemény bemutatása után a 84. §-nak azt az értelmezést kívánja tulajdonítani, hogy ez a §. az ideig. törv. szab. kérdésben levő intézkedésén mit sem változtatott, mert az ezen §-ban foglalalt „jutott, vagy jutandó” terület nem más, mint az a terület, melyről az ideigl. szabályok szólanak, vagyis az a terület, melyet az úrbéri rendezési perbeli ítélet, vagy bírói egyezség juttatott, vagy fog juttatni a volt úrbéreseknek, a melyen a közsénjog az utóbbiakat illeti, ellen esetben a 2. §-ban felhozott „a volt jobbágyok kezén levő földbirtokkal, amelyet magának a törvénynek erejénél fogva teljes tulajdoni és szabad rendelkezési joggal bírnak”, a melyen a közsénjog nem mindég az úrbéreséké.

Ez az érvelés azonban nyilvánvalóan téves.

Az úrbéri rendezés által ugyanis a jobbágyoknak tulajdonul csakis a közösökből (közös legelő, erdő s nádasból) korábbi hasznélvezetének megváltásakép nyert illetmény „jut”.

Az 1871. LIII. tc. 2. §-ában foglalalt „úrbéri földbirtok-

hoz" (úrbéri jobbágy és zsellér telkek), azaz a tulajdonképeni jobbágytelki állományhoz (belsőség, szántók, rétek, kaszálókhöz) ellenben ő nem az úrbéri rendezés által jut, — az első szakasz világos szövege szerint, hanem a birtok rendezés meg, vagy meg nem történetére tekintet nélkül az úrbéri kapcsolatnak az 1848-iki törvények által lett megszüntetése következtében, azaz 1848. év óta, tehát már oly idő óta illeti, a melyen úrbéri rendezés csak alig egy néhány helyen volt befejezve.

A jobbágytelki állománynál a birtokrendezéskori hozzájutásról csak kivételesen, mert csak akkor is csak annyiban lehet szó, a midőn és a mennyiben a rendezéskor megállapított, hogy az urbéres kezén levő telek térfogata a törvényes mértéket meg nem üti, a midőn aztán a hiány javára kipótlandó volt.

Következik tehát ezekből, hogy az esetben, ha az alperes előterjesztette jogi véleményben a 84. §. értelmében kifejtett azt a nézetet elfogadjuk, hogy a jutott, vagy jutandó terület, amelyről a 84. §. szól nem lehet más, mint az a terület, melyet az úrbéri rendezési perbeli ítélet, vagy bírói egység juttatott, vagy fog juttatni a volt urbéreseknek s csakis ez a terület:

akkor mulhatatlanul ahhoz az eredményhez jutunk, hogy a volt jobbágyok a birtok rendezéskor nekik, esetleg a telküknek a törvényszabta mértékre kiegészítésekép netán jutott földdarabon, valamint a telek járulékkakép nekik a közösökből hihasított illetményeken igenis bírnak köszénjogosultsággal, magán az eredeti úrbéri telken azonban ilyen jogosítvánnyal nem bírnak.

Elfogadhatatlan lévén az eredmény, elfogadhatatlan kell, hogy legyen az ahhoz vezető út is.

A 84. §-ban használt fentemlített kifejezés nem is akar mást mondani, mint a 2. §. vonatkozó kifejezése, a különbség köztük csak az, hogy az előbbi kevésbé szabatosan fejezi ki azt, a mit az utóbbi szabatosan fejez ki.

Mindezekből pedig folyik, hogy a 84. §-nak csak az az értelmezése lehet helyes, mely szerint ez a szakasz azt akarja rendelni, hogy:

„a 2. és 83. §§-ok alapján (vagyis ezen §§-okból ki-folyóan) mindazon jogok, amelyek a bányatörvény értelmében a volt földesurakat illetik; a volt jobbágyoknak (bármí úton) jutott, vagy jutandó (összes) területeken ez utóbbiakat fogják illetni.

Nem áll az, amit az alperesi jogi vélemény vitat, hogy ezen értelmezés mellett a 84. §. jogfosztást foglalna magában és nem áll az sem, mintha az orszábirói értekezlet szóban levő rendelkezésének indoka és célja a köszénjogosítványok tekintetében a jogfolytonosság elvének fenntartása lett volna.

Nem áll ez pedig azért, mert amidőn az 1848-iki törvényhozás a volt földesurakat a jobbágyok tulajdonába átment birtokon őket illetett jogokért kárpótolta, kárpótolta őket az ezen birtokok tartozékait képező szénjogosultságok tekintetében is és így itt jogfosztásról nem lehet szó. Az orszábirói értekezlet tisztán gazdasági célszerűségi okok indították arra, hogy a jobbágyoknak a köszénjogosultsághoz jutását addigra felfüggeszék, amíg birtokállományuk terjedelme és fekvése végleg megállapítatik; nevezetesen vezette az orszábirói értekezlet annak megfontolása, hogy a bányáipar csakis végleg megállapított birtokviszonyok mellett üzhető gazdaságosan.

A gazdasági célszerűségi okok itt ép úgy érvényesültek az általános magánjog követelményével szemben, mint a 13622/1862. számú udvari rendelet fentidézett 4. pontjánál, mely az abban megjelölt kisebb területeken a köszénjogot nem a tulajdonosoknak, hanem a községeknek adja meg.

Hisz ha az orszábirói értekezlet a köszénjog tekintetében a jobbágytelekeken az 1848-ik év előtti jogállapotot fenntartani kívánta volna, akkor azt a földbirtokosoknak nemcsak a birtokrendezés befejezéséig, hanem örök időre ítélte volna oda, és viszont ha a 84. §-nak fentkifejtett értelmezése mellett ebben a §-ban jogfosztás foglaltatik, akkor első sorban az orszábirói értekezlet követett volna el jogfosztást akkor, amidőn azt rendelte, hogy a birtokrendezés befejezése után a jobbágytelek utáni szénjog a volt földtulajdonos tulajdonából a jobbágytelek gazdájának tulajdonába megy át és pedig bármintemű külön kárpótlás nélkül.

A 84. §-nak bármily értelmezése mellett jogfosztás csak akkor forogna fenn, ha a szakasz nem lett volna tekintettel azon harmadik személyek jogaira, melyeket azok az orsz. bir. szabályok alapján a birtokrendezés előtt a volt földesuraktól szereztek és amely jogokért azok kárpótlást nem nyertek, ahogy a volt földesurak nyertek volt kárpótlást a maguk jogaiért.

Ámde ez a jogfosztás nem történt meg, amennyiben a

84. §. második bekezdésében ezeket a szerzett jogokat addigi hatályukkal érintetlenül hagyja továbbra is.

A szakasz második bekezdésének az az értelmezése, mely a jogi véleményben foglaltatik, amely értelmezés mellett itt a volt földesúr, mint vevő és volt jobbágyak, mint eladók között létrejött szerződésekről volna szó, amidőn azután a második bekezdés tartalma megerősitené azt a felfogást, hogy az első bekezdés a volt jobbágyoknak csak a birtokrendezés után nekik jutott telkekre adja meg a köszénjogosultságot: teljesen tarthatatlan.

Ha a szénjogosultság a 84. §. mellett is a birtokrendezés befejezéséig a volt földesurat illeti, amint azt az alperesi jogi vélemény vitatja, — akkor ő erre az időre nem szorul szerződésre a volt jobbágy részéről, ha meg a szerződés a birtokrendezés utáni időre szól, akkor annak a törvényben kimondása, hogy az joghatállyal bír, — teljesen felesleges, hisz az általános magánjog szempontjából sem jöhet kérdés alá. De a szakasz végén előforduló ezek a szavak: „eddigi joghatályukkal érintetlenül maradnak“ — kétségtelenné teszik, hogy itt a birtokrendezés előtti időben is joghatályban volt — nemcsak akkor létrejött — szerződésekről van szó; vagyis oly időről kötött szerződésekről, amelyben az alperesi értelmezés szerint a köszénjogosultság, már a törvény szerint is, a volt földesurat illette, amelyre nézve tehát neki szerződésre szüksége nem volt.

A második bekezdés annak helyes értelmezése mellett nem hogy kizárná az első szakasznak azt az értelmét, hogy az az országbirói határozat hatályon kívül helyezésével immár a birtokrendezés előtti időre is a jobbágyoknak akarja juttatni a telkeik utáni szénjogot, hanem azt ellenkezően megerősíti; amennyiben azt az esetet, amelyben ez a jog más fog illetni, mint a volt jobbágyot, — a rendes szabály alóli kivételnek állítja oda,

De ha mindezek ellenére nem fogadnók el azt, hogy a 84. §. az orsz. birói értekezlet itt szőnyegen forgó határozmányát hatályon kívül helyezte, a határozmányt annyiban, amennyiben a köszénjognak az úrbéresekre áthárulása egyik feltételül az összesítés (tagosítás) megtörténtét tüzi ki, más okból kell hatályát elveszítettnek elfogadnunk.

Tudni illik abból az okból, mert a tagosításnak ma már nincs az a természete és jelentősége, amellyel az országbirói értekezlet idején hirt és amely miatt az értekezlet által a kérdéses áthárulás egyik feltételül kitűzött.

Mig ugyanis az orsz. bir. értekezlet idején a tagosításnak első sorban az volt a rendeltetése, hogy a földesuri (allodialis) birtoknak a jobbágyi birtokok állományától (a constitutivumtól) való elkülönítését előmozdítsa és véglegesítse: ma már a tagosítás célját majdnem kizáróan az képezi, hogy a mezői gazdálkodás okszerű folytatását elősegítse és foganatosításnál az, hogy a tagosítandó területek, földesuri, vagy jobbágyi természettel bírtak-e, latba nem jön; miért is az úrbéri rendezés, vagyis a földesuri és jobbágyi állomány elkülönítése szempontjából más jelentősége nincsen, mint amilyen a kisajátításnak van.

Következik ez már abból is, hogy úrbéri rendezés s így az ilyennel kapcsolatos tagosítás immár csak szórványosan fordul elő; de következik ez különösen a tagosítás tárgyában hozott 1909. évi 29. és 30. számú igazságügyiministeri rendelet határozányaiból, amelyek szerint a tagosítás elrendelésére, döntő befolyással bír az a kérdés, hogy a tagosítás előzetes közigazgatási eljárás útján hasznosnak és célszerűnek találtatott-e? a megengedhetőség kérelmezhetésében földesurak és úrbéresok között különbség nincs, e kérelem elutasítása esetén a kérelem öt év múlva újból előterjeszthető, stb.

Való igaz, hogy a tagosítás a birtokállapot megingatása tekintetében most is avval a hatással bír, mint azelőtt; ámde az most ugyanavval a hatással bír a volt földesuri birtokra is, úgy hogy ez a hatás most, amidőn a kétféle birtok jogi természete és a tagosításból náluk mutatkozó következmények tekintetében különbség nincs, elfogadható indokul nem szolgálhat arra, hogy a köszénjogosultság tekintetében a volt jobbágyok birtoka között eltérő jogszabály alkalmaztassék.

Az orsz. birói értekezlet határozmányából eszerint (ez is csak az 1871. LIII. t-c. 84. §-ának az alperesi vélemény szerinti értelmezése mellett), egyedül csak annak az a része maradna hatályban, mely a köszénjogosultságnak a volt úrbéresekre átháramlását a birtokrendezés megtörténtétől teszi függővé.

Ámde a határozmányuk ez a része az urbárium banaticum területén, amelyhez L. község is tartozik, helyes és okszerű felfogás mellett sohasem bírt hatállyal és pedig azért nem, mert ezen a területen olyatén úrbéri rendezésnek, mely a jobbágyi birtokállomány -- constitutivum -- megállapítására számbavehető hatással bírhatott, sohasem volt helye. Nevezetesen nem volt ott helye a telki állomány megállapításá-

nak és az azt a közösökből, jelesen a közös legelőből illető jutalék kihatásának; még pedig azért, mert mindez már a község alapításakor hiteles és megtámadhatatlan módon történt.

Amint ezt ugyanis a kir. Curia 83. számú polgári teljesítési döntvényének indokolása is megállapítja, a „bánsági úrbér“ területén „a jobbágyok minden járandóságukat, legelő és nádas illetményeiket is beleértve, előzetes és hiteles mérnöki felvétel alapján a földesuri birtoktól teljesen és véglegesen elkülönítve kapták ki, ellentétben a magyar urbárium hatályosságának területétől, ahol a jobbágyok kezén talált földbirtok a legtöbb esetben nem méretett fel, hanem csak a volt jobbágyok egyoldalú bemondásához képest vétetett fel: a közösökből pedig a volt jobbágyokat csakis az azok használatában való részesedés illette meg, mely területen tehát a telki állomány megállapítására a legtöbb esetben, a közös elkülönítésére pedig mindig volt szükség.

Való igaz ugyan az alperes által evvel szemben perirataiban védekezésül felhozott az a tény, hogy a tulajdonjog mérve tekintetében a bánsági úrbér alatti jobbágy és magyar urbárium jobbágya között a lényegbemenő különbség nem volt; amennyiben az előbbi is teljesített bár csekélyebb szolgáltatásokat a földesúr részére és telkének eladásához neki is kellett földesúrnak hozzájárulását kikérnie; ez azonban az úrbéri rendezés helyénvalósága és így közvetve a községjog kérdésére semminemű befolyással nem bír. Amint az ugyanis már fentebb kifejtett, az úrbéres tulajdonjogának megállapítása szempontjából az úrbéri rendezésnek meg, vagy meg nem történtének semminemű jelentősége nincsen. Ebben az irányban a helyzetet az 1848.-i törvényhozás teljesen és véglegesen tisztázta akkor, amikor a jobbágyokat szolgálataik alól felszabadította és őket földbirtokuk korlátlan tulajdonosává tette, tekintet nélkül arra, hogy a rendezés náluk befejeztetett-e, vagy sem.

Ebből a szempotból tehát úrbéri rendezésre egyáltalán nem volt szükség. Ilyenre csakis ott és annyiban volt szükség, ahol és amennyiben földesuri és jobbágyi állomány kijelölésének és egymástól elkülönítésének szüksége forgott fenn.

A fentiek szerint a bánsági úrbér mellett ilyen szükségesség esete nem fordulhatott elő.

Az, hogy mindamellett szörványosan ezen úrbér területén is történt az, hogy egyes helyeken úrbéri rendbeszedés kéretett és a bíróságtól el is rendeltetett, a szönyegen forgó

kérdésben mitsem bizonyít, mert ez csak perabusum, a bán-sági úrbér természetének téves felfogása következtében történhetett.

A bánáti úrbér területén a tagosításon kívül, mely azonban a fent e részben felhozottak szerint úrbéri jellegét már elvesztette, úrbéri természetű eljárás helyesen csak maradvány földek megváltására irányulhatott, az előbbinek azonban a birtokállapot meghatározására éppen semmi, úgy hogy arról szó sem lehet, hogy a köszénjogok kérdése a foglalások kérdésének megoldásától függővé tétellett volna.

Erre vezethető vissza az, hogy alperes — a beszerzett úrbéri iratok között található kereseteiből kitűnően — sem a fennállott cs. és kir. úrbéri törvényszéknél, sem pedig az előbb L. községre területi hatáskörrel bírt kir. törvényszéknél benyújtott úrbéri keresetében az általános úrbéri rendezés és a közös legelő elkülönítése tekintetében kereseti kérelmet elő nem terjesztett, hanem előbbi keresetét csakis a tagosítás, maradványföldek megváltása és a foglalások visszaszerzése — utóbbi keresetét pedig az erdei haszonvételek kérdéseire szorította. Az utóbbi keresetből pedig egész világosan tűnik ki, hogy a két per tárgyainak ily szűk körbe szorításának okát, csakis az imént jelzett jogálláspontnak alperes által is való elfoglalása képezte.

Ugyenerre az okra vezethető vissza az is, hogy a f.-i törvényszék alperest csakis az erdő és nem egyuttal a legelő elkülönítése kérdésében utasította perre, bár az 1871. LIII. t.-c. 48. §-a szerint a perre utasításnak mind a két kérdésre nézve kellene történnie. (A 83. számú döntvény szerint itt bánáti úrberről lévén szó, a perre utasítás az erdő elkülönítés tekintetében is tévesen történt).

Mint hogy pedig az ideigl. törv. szab. VII. rész 1. fejd) pontjában teljes határozottsággal kiltünik, hogy a köszénjogosultság kérdésében ezen jogszabály szempontjából döntő hatálya csakis annak a kérdésnek van, vajjon a volt úrbéri birtok már véglegesen meg van-e állapítva: kétség tárgyát nem képezheti, hogy ott, ahol a birtok végleges megállapításához sem úrbéri rendezésre, sem pedig arra, hogy ennek el nem rendelése bírói ítélettel kimondassék szükség nincsen, amely eset az imént kifejtettek szerint a bánáti úrbér alatt álló községekre nézve forog fenn, — a köszénjogosultság az országos bírói értekezlet határozmányainak hatályba léptekor minden korlátozástól függetlenül a jobbágytelkeknél is azok tulajdonosaira ment át.

Emellett szól a most idézett jogszabály alkalmazását és magyarázatát célzó 13622/1862. sz. udvari rendelet 4. pontjának ez a szövege is: „oly községek területén, melyekben az úrbéri szabályozás vagy már végbement, vagy pedig annak helye nincs és nem is lehet“, amennyiben annak megállapításához, hogy az úrbéri szabályozásnak nincsen és nem lehet helye, itt bírói ítélet nem kívántatik.

Mindezek a jelen esetre alkalmazva, teljes határozottsággal kimondhatók, hogy a volt I—i úrbéresek akkor, amidőn a törvény erejénél fogva telkük teljes és korlátlan tulajdonába léptek, azok tartozékaiként megszerezték az azoknál levő köszénjogosítványokat is annak dacára, hogy L. községben eddig az erdő elkülönítésén kívül más úrbéri rendezés nem történt és ennek el nem rendelhetése bírói ítélettel ki nem mondatott.

A kifejtettek folyományaként a jelen ítélettel megoldandó jogkérdés tárgyában a rendelkező rész szerint kellett dönten. (8608/1911. sz. kir. törvényszék.)

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok: az 1848. évi IX. t.-c. az 1853. évi március hó 2-án kelt nyílt parancs 2. és 4. §§-ai és az 1871. évi LIII. t.-c. 83. és 84. §§-ai szerint az úrbéri kapcsolat megszüntetése következtében a volt jobbágyok a kezükön levő úrbéri földbirtokokban teljes tulajdoni és szabad rendelkezési joggal ruháztattak fel, az urbéri telkekkel a volt jobbágyok tulajdonává vált a már elkülönített legelő is, — az 1871. LIII. t.-c. 83. §-a szerint pedig mindazon birtokokra nézve, melyek a volt jobbágyoknak törvény szerint tulajdonává váltak a jobbágyi és nemesi birtok közötti különbség teljesen megszűnt. Eme rendelkezéseknél fogva az urbéri földbirtok és elkülönített legelő állagára való jog a haszonvételi joggal egyesült és az 1871. évi LIII. t.-c. 84. §-a rendelkezésénél fogva mindazon jogok, melyek a bányatörvény értelmében a volt földesurakat illetik, a volt jobbágyoknak jutott, vagy jutandó területeken az utóbbiakat fogják illetni. Ezeknél a törvényes intézkedéseknél fogva nem szenvedhet kétséget, hogy L. község határában a volt úrbéreseknek jutott földterületeken a volt úrbéresek tekintendők a köszénjogosultság alanyainak is. Az Á.V.T. földesúri jogcímén támaszt ugyan igényt az L. község határában a volt úrbéreseknek jutott földterületeken felfalatható köszén feletti tulajdonra, hivatkozva az 1861. évi országbírói értekezlet által alkotott ideiglenes törvénykezési szabályok VII. rész, 1. fej. 1. §. d) pontjában foglalt ama

rendelkezésre: mely szerint ott azokban a volt úrbéri közösségekben, ahol az összesítésnek még helye van, a bármely földön felfedezendő közséntelep a volt földesúri birtok tartozékát képezi, szerinte pedig L. község határára nézve a birtokrendezés és összesítés még meg nem történt, ily eljárásnak még helye van és ennél fogva földesúri joga a szénjog tekintetében az úrbéri földbirtokokra nézve meg nem szűnt. Az 1871. évi LIII. t.-c. 2. és 83. §§-ában foglalt rendelkezésekkel szemben az alperest terhelt vitatott jogának bizonyítása. Ez azonban alperesnek nem sikerült. A 2. a. csatolt ítélettel igazolva van ugyan, hogy az alperesnek tagosítás, maradványföldök kártalanítása és foglalások visszabocsátása iránt beadott keresete folytán az 1857. évi december hó 7. napján 1296. sz. a. kelt ítélettel a tagosítási eljárás folyamatba tétele L. község határára nézve megengedett, de ez az ítélet további eljárás tárgyává nem tétetett és ahhoz jelenleg semminemű jogi következmények nem fűződhetnek, még pedig annál kevésbé, mivel az utóbb eljárásra illetékessé vált kir. törvényszék alperest végzéssel a pernek folytatására felhívta és mivel az alperes a felhívásnak eleget nem tett, a pert azzal a joghatállyal, hogy az a jövőben csak mindkét félnek egyetértőleg szorgalmazására fog folyamatba tétetni, az 1853. március hó 2-án kelt nyílt par. 26. §-nak megfelelően 1757/187. sz. a. megszüntelte. Eme törvényszéki határozathozatalára ugyancsak annak a kérdésnek felmerülése szolgált indokul, hogy vajjon L. község területén birtokrendezés és összesítésnek lehet-e helye? Ugyanis A. J. és társainak köszönkutatási engedélyezése iránt kérelmére a bányakapitányság ugyancsak az alperes, mint volt földesúr ellenzése folytán, felkéröket az 1113/1872. sz. határozattal oda utasította, hogy bírói határozattal igazolják, miszerint L. községben birtokrendezésnek és összesítésnek helye nincs, — felkérők emez utasítás következtében folyamodtak az úrbéri bírósághoz a viszonyoknak megfelelő hivatalos bizonylat kiadása iránt, az úrbéri bíróság pedig eme kérvény folytán hívta fel az alperest, mint volt földesurat a 660/1857. sz. a. kérvényezett birtokrendezési eljárás folyamatba tételére, aminek azonban alperes, mint volt földesúr eleget nem tett, habár a fentiek szerint tudomása volt arról, hogy a birtokrendezési eljárás folyamatba tételének elmulasztásához jogi következmények fűződnek, az 1757/1874. sz. a. kelt és jogerőre emelkedett határozattal tehát úgy a 690/1857. sz. a. folyamatba tett birtokrendezési kereset, mint az annak alap-

ján 1296/1857. sz. a kelt ítélet hatálya bíróilag is megszűntetett. Az alperes tehát azt, hogy L. községben az 1836. évi X. t.-c. és 1871. évi LIII. t.-c. szerint birtokrendezésnek helye volna, nem mutatta ki, de sőt a perben felmerült adatok alapján megállapítható, hogy L. község tekintetében a birtokrendezési eljárásnak helye egyáltalában nincs, mivel a volt úrbéri birtok ott már véglegesen meg lett állapítva. Mindenekelőtt támogatja ezt az a tényközlmény, hogy mindezeideig, tehát 50 évet meghaladó időn át sem a volt földesúr, sem az úrbéresék általános birtokrendezést nem szorgalmaztak, hogy ennél fogva maga a földesúr az úrbéresék kezén maradt úrbéri birtokot az Urbarium Banaticum alapján végrehajtott birtokkiosztásnak megfelelőknek tartotta és ez a tényállás annál is inkább megállapítandó, mivel az Urbarium Banaticum általi birtokrendezéssel a földesúr és az úrbéresék közti mindennemű közösség megszüntetett, a bánsági jobbágyok minden járandósága előzetes és hiteles mérnöki felvétel alapján a földesúri birtoktól teljesen és véglegesen elkülönítetett. Nem szenvedhet kétséget, hogy mindazonáltal a bánsági területen is abban az esetben, ha akár a földbirtokos, akár a volt jobbágyok igényei a tényleges állapotban csorbát szenvedtek, a kölcsönök jogos igények kielégítést nem találtak, a helybeli határok rendbeszedésének helye lehetett. L. községben ily birtokrendezés utólagosan az Urbarium Banaticum végrehajtása után tényleg eszközöltetett is, amint azt az alperesnek 4. a. csatolt bizonyítéka igazolja, amelynek tartalma szerint L. községben az úrbériség 1805. évi szeptember hó 25-én rendeztetett. Különben maga az alperes is az erdei haszonvételek rendezése iránt folyamatba tett úrbéri perben maga vitatta, hogy a bánsági megyében az úrbéri községek, jelesen L. község is úrbérileg már a múlt században teljesen rendeztetett, a jobbágyok illetősége teljesen felmérített, legelőjük külön kiadatott. Ennélfogva minthogy az 1836. évi X. t.-c. 6. §-a a. pontja szerint ott, ahol a rendbeszedés már megtörtént, új rendbeszedésnek helye nincs. L. község területén a volt úrbéresék kezén maradt úrbéri telkek és elkülönített földbirtokok tekintetében a volt földesurat földesúri jogánál fogva semminemű jog többé meg nem illeti és meg nem illetheti. Mindezeknél és az elsőbírósági ítéletnek ezekkel nem ellentétes indokolásánál fogva, az elsőbíróságnak ítéletét helyben kellett hagyni.

(121/1912. sz. kir. ítéltábla).

A kir. Curia a kir. ítéltábla ítéletét abban a felebbe-

zett részében, amellyel kimondatott, hogy L. község határában a volt úrbéreseknek jutott földterületeken a volt úrbéresek tekintendők a köszénjogosultság alanyainak, helybenhagyja.

Indokok: A felperesek keresettségjogára és a perben vita tárgyát képezhető ténybeli és jogi kérdések terjedelmére nézve a kir. Curia elfogadta az elsőbírósági ítélet vonatkozó indokait.

Az alperes részéről a kereseti kérelem ellen tett az az ellenvetés, hogy a kereseti kérelem nem felel meg a legfőbb bányaközigazgatási hatóság 29321/1909. sz. a. kelt határozatának, mert a felperesek nem arra nézve utasítottak perre, hogy az alperes a I—i úrbéresek köszénhez való jogának az elismerésére köteleztessék, hanem arra nézve, hogy az úrbéreseknek a köszénhez való joga megállapíttassék, — alappal nem bír, mivel kétségtelen, hogy a magyar magán és bányajog szerint a köszénhez az ingatlanra vonatkozó tulajdonjogban bennrejlő jogosultság dologi jog, amelynek bírói úton való elismertetését mindenki vel szemben kérni lehet, aki azt a jogot megsértette és az elismerésnek bírói úton való kieszközlése végeredményben nem egyéb, mint az abszolút hatályu dologi jognak az azt megsértővel szemben bírói megállapítása.

Az ügy érdemét illetőleg:

Az Urb. Banat 1. §-ának 1. pontja szerint minden egyes úrbéri telki állományhoz házlhely, szántóföld, rét és közös legelőből való rész tartozik, még pedig ebből az utóbbiból a 2. pontja szerint egy egész telekhez 3, egy fél telekhez 2 és egy nyolcad telekhez 1 hold.

A jobbágytelki állományról szóló 1836:V. t.-c. 1. §-ban a telki állomány külső tartozmányait az Urb. Banaticummal teljesen megegyezőleg határozza meg a volt temesi bánság területén, kijelentvén azt is, hogy abban semmi osztályrendnek helye nincsen, az ugyanazon évi t.-c. 3. §-ának utolsó pontja pedig megállapítja, hogy a legelőilletőség már meg van határozva.

Ily előzmények után jelentette ki az 1871. LIII. t.-c. 84. §-a azt, hogy a volt jobbágyak a kezükön lévő úrbéri földbirtokban (úrbéri jobbágy és úrbéri zsellértelek) teljes tulajdoni és szabadrendelkezési joggal bírnak, 3. §-a pedig azt, hogy az úrbéri telkekkel a volt úrbéresek tulajdonává válnak a már törvényesen elkülönözött, vagy jövőben törvényes úton elkülönözendő legelők.

Ebből folyólag, mivel az akkori Krassó vármegyében,

eltérőleg az ország többi részeitől, az úrbéri teleknek külső tartományát képezte a közös legelő is, az azon vármegye területén fekvő L. községben az úrbéresék az egész telki állománynak, tehát a közös legelőnek is tulajdonosává váltak, kivéve azt az esetet, ha a közös legelő a törvény meghozatal idejében még kezükön nem volt.

A volt úrbéresék kezén lévő, úrbéres birtokokra nézve ezekből és a másodbirósági ítéletben vonatkozóan felhozott, a fentiekkel nem ellenkező okokból kellett a másodbirósági ítéletet helybenhagyni.

18.

A bányavállalkozó a haszonbérbe vett területek után az egyenértékű megállapított bányabért, tekintet nélkül a kiaknázott szénmennyiségre mindaddig fizetni tartozik, míg a bérlet területén a kereskedelmi viszonyoknak megfelelőleg kibányászható és haszonnal értékesíthető szén van és a bányauzem vis major által akadályozva nincs, még akkor is, ha szenet egyáltalán nem termel.

(397/1915. sz. Curia).

A kir. Curia: Felperes felülvizsgálati kérelmének helyt ad és alperest végrehajtás terhe mellett kötelezi.

Indokok: Felperes keresetét az A) alatti okiratba foglalt bányabéri szerződésre, nevezetesen arra alapította, hogy alperes tartozott volna T. községnek negyedévenként 197 K 12 fillér bért utólagosan megfizetni, hogy alperes az 1894. szeptember 30-ik napjától kezdődőleg már esedékes 8279 K 04 fillér, vagyis tíz és fél évre járó bért nem fizette meg.

A felebbezési bíróság felperest keresetével az A) alatti szerződés 8. pontjának alapúl vételével, nevezetesen azért utasította el, mert az A) alatti szerződésben meghatározott bérieményi területből alperes az 1894. szeptember 30. napjáig bizonyos szénréteget már kiaknázott és ott még van ugyan oligocén szénréteg, azonban kiaknázása, habár ez lehetséges, többre kerülne, mint amit az ekként kiaknázott szén érne és így az illető oligocén szénréteg a kereskedelmi viszonyoknak megfelelőleg haszonnal nem aknázható.

A felebbezési bíróságnak ez az indokolása jogilag téves. A szerződő felekre nézve ugyanis az alkalmazandó jogszabályt maga a szerződés alkotja; már pedig a felebbezési bíróság által alakilag és tartamilag valóban elfogadott A) alatti okirat szerint az 1889. május 1. napján T. község és alperes között a T. község földbirtoka alatt található ásványszén felkutatása, kiaknázása és felhasználása iránt bányabéri szerződés kötött és ez utóbbi a megyehatóság által is jóváhagyott. Az A) alatti okirat 1. pontja szerint T. község, mint jogi személy tekintettel arra, hogy a T. földbirtokosok összessége köszéntelepek hasznosítása céljából alperessel szerződésre lépett és így a község tulajdonát tevő terület csekély kiterjedésénél fogva önálló bányászat tárgyát nem képezhetvén, esetleg hasznosíthatlan maradna, kizárólagos jogot ad alperesnek, az 1924. szept. 30-ig terjedő időtartamra, hogy alperes a bérbeadó földbirtokán bármely tetszés szerinti pontokon ásványszénre kutató vájásokat eszközölhessen, a föltárandó ásvány kiaknázása végett bányákat nyithasson és azokat művelhesse, a nyert köszéntermékeket pedig a maga részére és javára tetszés szerint felhasználhassa és értékesíthesse. Az A) alatti okirat 8. pontja pedig azt tartalmazza, hogy tartozik alperes a használatára átadott területen és pedig a községi, mint a magánbirtokon termelt és elszállított köszénnek ellenértékeül együttvéve meghatározott bányabért fizetni, tekintet nélkül a kiaknázott szén mennyiségére mindodáig, míg a bérelt területen a kereskedelmi viszonyoknak megfelelőleg kibányászható és haszonnal értékesíthető szén létezik és a bányászatom vis major által akadályozva nincs. A bányabér az egész t—j területre szól és tekintet nélkül arra, hogy a bányászat a terület mely pontján folyik, az összes földbirtokosok és a község között a földbirtok arányában lesz felosztandó.

Az A) alatti okirat 16. pontja azt tartalmazza, hogy azon esetben, ha a kutatási munkálatok váját érdemlő ásványszén telepek föltárására nem vezetnének, vagy a feltárandó telepek a termelés által jelen szerződés lejárata előtt felemésztetnének, avagy ha magára az üzletre nézve állandóan tartó oly kedvezőtlen körülmények állának be, melyek között a bányatermék több haszonnal el nem adhatótnék és így az üzlet valóságos kárral járna, ezen okokból a jelen szerződés felbontásának is helye léssen; tartozik azonban a vállalkozó ezen szándékát egy évvel a szerződés megszűntetése előtt a község előljárási eljárásának bejelenteni ez idő alatt

a bányabért rendszeren fizetni. Ezek szerint T. község és al-
között az A) alatti okirat kiállításával ennek az okiratnak
idézett tartalmánál fogva nem vételi, hanem csakugyan haszon-
bérleti szerződés létesült, amelynek tárgya az illető területen
alperes részéről saját költségén és saját céljaira a közén
felkutatásának, kiaknázásának és felhasználásának kizáróla-
gos joga; már pedig a haszonbérleti szerződés természeté-
ből következik, hogy a haszonbérlet a haszonbérleti idő
alatt a haszonbért ellenkező kikötés hiányában rendszerint
fizetni köteles. Habár az A) alatti okirat 8. pontjának fenn-
ismertetett tartalma szerint a termelt és elszállított kőszén-
nek ellenértékeül van a bányabér kötelezve, az illető 8. pont-
nak abból a tartalmából, hogy a bányabér tekintet nélkül a
kiaknázott szén mennyiségére fizetendő, jogszerűen követke-
zik, hogy alperes pusztán azért, mert kőszént nem termelt,
vagy el nem szállított, a bányabér fizetését meg nem tagad-
hatja és így alperesnek bányabér fizetési kötelezettsége eset-
leg akkor is fenállhat, ha a bérlemény területén kőszént ki
nem aknáz.

Az A) alatti okirat 8. pontjának fennismertetett tar-
talma szerint szerződésileg meg van határozva az az eset,
amikor alperes a haszonbérleti szerződés fennállása alatt
bányabért fizetni nem köteles és pedig akként, hogy alperes
tartozik a kitett összeget bányabérül fizetni, tekintet nélkül a
kiaknázott szén mennyiségére mindaddig, míg a bérelt terü-
leten a kereskedelmi viszonyoknak megfelelőleg kibányász-
ható és haszonnal értékesíthető szén létezik és a bányáüzem
vis major által akadályozva nincsen. A szerződésnek ez a
kitétele, a szavak közönséges értelménél fogva a kereske-
delmi viszonyoknak megfelelőleg kibányászhatóságot és
haszonnal értékesíthetőséget nem a helyi bányáüzemmel,
vagyis a bérelt területen rejlő szénnek tényleges kitermelésé-
vel, hanem csak a bérelt területen rejlő szénnel hozza kap-
csolatba, ellenben annak a szénnek tényleges kitermelését
csak az erőhatalommal köti össze és így az a kitétel, a sza-
vak közönséges értelménél fogva világosan fejezi ki azt,
hogy alperes a haszonbérleti szerződés fennállása alatt a
bányabért még akkor is, ha a bérleményen szénet egyálta-
lában nem termel, a kitermelés költségére való tekintet nél-
kül fizetni tartozik mindaddig, míg a bérleményben olyan
minőségű szén létezik, amely szén abbéli minőségénél fogva,
a kereskedelmi viszonyokhoz képest általában véve kibá-
nyászhatónak és haszonnal értékesíthetőnek jelentkezik,

vagyis kitermelt állapotban kereskedelmileg értékesíthető, hacsak annak a szénnek kitermelése erőhatalom által akadályozva nincs; következésképpen az A) alatti okirat 8. pontjában foglalt szerződési megállapítással alperes a bányabér fizetése alól nincs felmentve pusztán amiatt, hogy a bérleményben levő köszénnek kitermelése többbe kerül, mint amit az a szén kiaknázva ér.

Megerősíti ezt az A) alatti okirat 16. pontjának fennidézett tartalma, amely szerint alperes éppen amiatt is, hogy a kutatási munkálatok vájástérdemlő ásványszéntelepek feltárására nem vezetnének, vagy az állandóan fennforgó körülményeknél fogva a bányatermék többé haszonnal el nem adathatik és így az üzlet valóságos kárral jár, a haszonbérleti szerződés a kikötött idő előtt is egy évi felmondás mellett megszüntethető, de ezen idő alatt is haszonbérli a bányabért rendszeren fizetni tartozik; azonban a felebbezési bíróság ítéletében tényként nincs megállapítva és az alsó bírósági ítéletekből, vagy a tárgyalási jegyzőkönyvekből és ezek mellékleteiből kitetszőleg a felek részéről tel sem hozatott, hogy alperes a haszonbérleti szerződést felmondotta volna. A felebbezési bíróság ítéletében foglalt és a sommás eljárás 197. §-a szerint a felülvizsgálati eljárásnál is irányadó tényállás szerint, alperes a bérleményi területből az 1894. szept. 30-ig bizonyos szénréteget már kiaknázott és ott még van oligocén szénréteg és eocén szénréteg; azonban az oligocén szénréteg kiaknázása lehetséges ugyan, de többbe kerülne, mint amit az ekként kiaknázott szén érne; ellenben a felebbezési bíróság ítéletében nincs megállapítva és az alsó bírósági ítéletekből, vagy a tárgyalási jegyzőkönyvekből és ezek mellékleteiből kitetszőleg a felek részéről fel sem hozatott, hogy az illető oligocén szénréteg nem tartalmaz olyan minőségű szenet, amely szén a minőségénél fogva és a kitermelés költségére való tekintet nélkül, a kereskedelmi viszonyokhoz képest általában véve kibányászhatónak és haszonnal értékesíthetőnek nem jelentkezik. Ilyen körülmények között, minthogy a bérleményi területen létező szénréteg kitermelése lehetséges; minthogy továbbá az a körülmény, hogy ez a kitermelés többbe kerülne, mint amit az ekként kiaknázott szén érne, a fent kifejtettek szerint alperest a bányabér fizetése alól fel nem menti.

19.

A köszénhaszonbéri-szerződés érvénytelen, mint-hogy a szerződésben kikötött öt év alatt haszonbérelő a szerződéssel kikötött kutatási munkálatokat az elérni kívánt cél megvalósítására vezető módon nem folytatta.

(8174/1905. sz. Curia).

A kir. törvényszék: Kimondja, hogy az A) alatti szerződés érvényben fennáll s alpereseket kötelezi annak elismerésére, hogy felperest az A) alatti szerződésben meghatározott köszénkutatási és kiaknázási jog, mint érvényben lévő, megilleti.

Indokok: Felperes keresete szerint alperesek az A) alatti szerződéssel haszonbérbe adták felperes jogelődjének a B. K. és ipari részvénytársasági cégnek az ü--i határban fekvő birtokaikon a köszénkutatási és szállítási kizárólagos jogot 60 évi időtartamra. Alperesek vitássá tevén az A) alattiban foglalt haszonbérleti jog fennállását, felperes mint engedményes kéri annak elismerésére kötelezni alpereseket, annyival inkább, mert alperesek a képviselői testületi gyűlésen felperessel akként állapodtak meg, hogy az A) alatti 2. pontban kikötött határidőt 5 évvel meghosszabbítják. Alperesek tagadták felperes keresetösségi jogát, de a C) alatti okiratból kétségtelen, hogy a B. K. és ipari részvénytársasági cég az A) alattiból folyó jogait felperesre átruházta. Alperesek védekezése az, hogy felperes az A) alatti 2. pontnak abbéli kötelezettségének, hogy 1895. november 25-től számított 5 éven belül a kutatást megkezdje és folytassa, sem ő, sem jogelődje meg nem felelt, miért is a szerződés érvénye megszűnt. Tagadták az utólagos megállapodás jogérvényes létrejöttét. V. F. tanu vallotta, hogy 1895. őszén tanulmányokat tett és vázlatokat készített és 1896. elején megkezdettek a kutatási munkálatok és fúrások, a fúrások, — minthogy szénrevezető hegyalakulatra akadtak, — be lettek állítva április hóban. Geológiai térképet is készített, 1896-ban egy másik fúrás is eszközöltetett. Igazolva van, hogy felperes jogelődje 1897. elején két fúrást eszközöltetett s a felszínre hozott kőzetek megvizsgáltattak. Ezenkívül N. F. 1897. elején kutatásokat eszközölt, térképeket készített. Továbbá

1900-ban felperes bányamérnökök által tanulmányokat végeztetett stb. Mivel pedig a bányatörvény 13. §-a szerint a kutatás fogalma akként van meghatározva, hogy az „a fentartott ásványoknak telepeikbeni felkeresése s a feltaláltaknak olyas feltárása, hogy azokra a tulajdonjog adományoztassék,” a bíróság megállapítja a fenti tények alapján, hogy úgy a felperes, mint jogelődje még 1900. november 24. előtt, az A) alatti szerződés 2. pontjában foglalt kötelezettségének megfelelőleg a bányatörvény szerinti kutatási munkálatokat megkezdette; minthogy pedig az A) alatti szerződés érvénye csak az esetben szűnik meg, ha a bérlők 1895. november 24. és 1900. november 24. közti időben a kutatási munkálatokat meg nem kezdenék, vagy 1900. november 24. után 1 évig azokat félbeszakítanák, vagy beszüntetnék, azonban a munkálatok folytatása nem tüzetett ki bontó feltételül; minthogy a szén felkeresése és feltárása már a kutatás befejezését jelenti, ellenben a végzett munkák a kutatás megkezdését képezik; minthogy az a körülmény, hogy a felperes az alperesekkel a kutatási idő meghosszabbítását illetőleg alkudozásba lépett, vagy megállapodott, nem bizonyít amellelt, hogy felperes evvel elismerte, hogy az A) alatti 2. pontban foglalt kötelezettségének nem tett eleget, mert felperes az ellenkezőt igazolta. Mindezeknél fogva a bíróság megállapítja, hogy az A) alatti érvénnyel bir, miért is nem bocsátkozva annak elbirálásába, vajjon az A) alatti 2. pontban meghatározott 5 év további 5 évre meghosszabbított-e? felperes kérésének helyt adva, alpereseket marasztalni kellett. (7407/1904).

A kir. ítélőtábla: Az első bíróság ítéletét helybenhagyja; mert azáltal, hogy alperesek a szerződés érvényét a szerződésben említett 5 év leteltével megtagadták, közömbös, hogy ezután a felperes kutatási munkálatokat folytatott-e, mert végül az a körülmény, hogy a szerződés a kutatási időre járó ellenértéket csak 5 évre állapította meg, a szerződés 2. pontjának értelme mellett csak arra szolgálhat indokul, hogy alperesek a kutatás további idejére az erre eső ellenértéknek birói megállapítását szorgalmazhatják. (10293/1904).

A kir. Curia: Mindkét alsóbíróság ítéletét megváltoztatja, felperest keresetével elutasítja.

Indokok: a B. K. részvénytársaság az A) alatti haszonbéri szerződéssel bérbevette alperesek birtokain a köszénkutatási és szállítási kizárólagos jogot s bérbeadók megengedték, hogy a megnyitandó köszénaknákat bérlők 1895.

november 24-től 60 éven át saját költségükön kiaknázhas-sák. Ez a szerződés felperesre lett átruházva 1898. július 25-én. A kereset szerint alperesek a kutatásra kikötött 5 év elteltével 1900. november 24-e után felperesnek a további kutatási munkálatokra az engedélyt megtagadták annak dacára, hogy felperes szerződéses kötelezettségének eleget tett. Ezen alapon kéri felperes annak kimondását, hogy az A) alatti szerződés érvényben fennáll s alperesek kötelesek a felperesnek köszénkutatási és kiaknázási jogát elismerni. Alperesek azt hozták fel, hogy felperes az A) alatti 2. pontban foglalt kötelezettségének nem felelt meg, minélfogva a szerződés érvénye ugyane pont szerint minden jogkövetkezmény nélkül megszűnt. A szerződés 2. pontjában ugyanis ki lett kötve, hogy a bérlők, vagy jogutódaik kötelesek a kutatást a szerződés aláírása napjától 5 év alatt megkezdeni és folytatni s azon esetben, ha ezen 5 év alatt a kutatási munkálatokat meg nem kezdenék, vagy ezeket az 5 év után 1 évig félbeszakítanák, vagy beszüntetnék, akkor a szerződés érvénye minden jogkövetkezmény nélkül megszűnik. Felperes hivatkozva a bányatörvény 13. §-ára, melyben a kutatás fogalma meg van határozva, azt állítja, hogy úgy ő, mint jogelőde a szerződési 5 év alatt kutatási munkálatokat teljesítettek s ezzel kötelezettségüknek eleget tettek.

Ez az állítása felperesnek a per adataival bizonyítva nincs. Mert a szerződés 2. pontjának tartalmából megállapítható, hogy a haszonbérlőknek meg van az a joguk, hogy a kutatást 5 éven belül bármikor megkezdhetik, de a megkezdett kutatást akként tartoznak folytatni, hogy a köszénkutatási munkálatok 1900. november 24-én, vagyis az 5 év leteltelte napján a kikötött célnak megfelelően folyamatban legyenek. Már magában véve az a tény, hogy a felek a haszonbéri összeget csak 5 évre és aránylag csekély összegben állapították meg, arra vall, hogy az alperesek a szerződés megkötésével nem azt kívánták elérni, hogy a bérbevevő a 60 éven keresztül csupán kutatási munkálatokat teljesítsen. Ellenkezőleg e szerződés ama rendelkezéséből, hogy a kutatásért járó haszonbéri összeg fizetése megszűnik, mihelyt a bérlők a köszén előállítását megkezdik s ezen megkezdéstől kötelesek a bérlők minden q. köszén után $1\frac{1}{2}$ kr.-t fizetni, kiténik az, hogy a felek a kikötött 5 évi határidőt elegendőnek tartották arra, hogy a köszén feltárására irányuló kutatási munkálatok annyira előhaladjanak, hogy a tulajdonjog adományozható és a talált köszén előállítása megkezd-

hető legyen. Megállapítható ebből tehát az is, hogy amennyiben a kutatás kedvező eredményre vezet s a bérelt területek alatt kiaknázásra alkalmas szénrétegre akadnak, hogy felperes a kiaknázásra irányuló munkálatokat folytatni köteles. De hogy a szerződést felperes is akként értelmezte, bizonyítja az az eljárása, hogy a kutatásra kikötött 5 évi határidőt még anyagi áldozatok árán is igyekezett további 5 évre meghosszabbítani. Felperes igazolta ugyan, hogy az 5 évi kutatási időtartam alatt földtani tanulmányokat végeztek, ezekről vázlatokat készítettek, furási munkálatok folytak, azt azonban, — bár szénnyomokra találtak, — nem bizonyította felperes, hogy az 5 év alatt a megkezdett munkálatokat oly irányban folytatták volna, hogy szerződési kötelezettségüknek megfelelően, a talált szénrétegek kiaknázása is megkezdett volna; hogy továbbá a köszén felkeresésére, illetve feltárására megkezdett kutatási munkálatokat olyképp folytatta, hogy azok a szerződésben meghatározott 5 év lejártakor 1900. november 24-én a szerződéssel elérni kívánt cél megvalósítására vezető módon folyamatban lettek volna. Az, hogy az 5 év alatt szórványosan fúrásokat és a kutatással kapcsolatos egyéb előzetes munkálatokat végeztek, a szerződéssel elérni kívánt cél megvalósítására alkalmas munkának nem tekinthető, illetve a haszonbérloknek szerződéses kötelezettségét nem meríti ki; miből következik, hogy a felperest elvállalt kötelezettségének teljesítésében oly mulasztás terheli, mely a szerződés értelmében a jogviszony felbontására jogszzerű alapul szolgál. Ennélfogva keresetével elutasítandó volt.

20.

Köszénjogok bányahatósági följegyzése szükségtelen, minthogy előforduló eset alkalmával azok ugyis érvényesíthetők.

(33401/1879. sz. Földmiv. i. és ker. min.)

Arra, hogy felfolyamodónak köszénjoga a bányakapitánysági könyvekben feljegyeztessék, egyáltalán szükség nincsen, minthogy a részéről, vagy jogutóda részéről benyújtandó adománykérés folytán a bányajárás közhírré tétetnék,

melyre felfolyamodó, mint érdekelt fél minden meghívás nélkül is megjelenhet és köszénbirtokosi jogait érvényesítheti.

21.

Aki az ingatlanaira vonatkozó köszénkutatósi, bányanyitási és kiaknázási jogot olyképp adja bérbe, hogy a szerződés az ingatlanok alatt létező összes szénmennyiség teljes kiaknázásáig érvényes: nem bérleti, hanem átruházási szerződést köt, habár az ellenszolgáltatás havi bér módjára teljesítendő.

(5209/1910. sz. Curia).

22.

A köszénhasznóbéri szerződés nem akadályozza annak, hogy a hasznóbérelt terület belsősséggé alakíttassék.

(20434/1911. sz. Belügymin.)

Járási főszolgabíró véghatározatát, mellyel megengedtetett, hogy a községi közlekedési út mentén utca nyitassék és ezen új utca mentén fekvő szántóföldek belsősséggé alakíttatnak át, M. bányavállalat felülvizsgálati kérelme folytán felülvizsgálat alá vévén, azt a vonatkozó kérelem mellőzésével érintetlenül hagyom, mert a szóban forgó határozatok sem törvényt, sem egyéb fennálló jogszabályt nem sértenek, miért is azok megsemmisítésére törvényes ok fenn nem forog.

Miről alispán urat azzal értesitem, miszerint figyelmeztesse a községet azon eshetőségekre, amelyek a tervezett utcanyitás folytán az alábbiak szerint felmerülhetnek s melyekből a községre, illetve az érdekelt telektulajdonosokra nézve esetleg hátrányos következmények származhatnak. Ugyanis ha kiépül a tervezett utca, ezzel ott külszíni objektumok keletkeznek, melyeknek háborítanságát és épségét a bányavállalat közérdekből (életbiztonság) feltétlenül megóvni

köteles. Ez a megóvás esetleg csak biztosító szénpillér hátrahagyása mellett lehetséges.

Amde a bányavállalat a közte és érdekelt telektulajdosok közt a szén kutatása és kiaknázása iránt létrejött szerződés szerint, jogot nyert arra, hogy a föld mélyében előforduló szenet, a beépítendő terület alatt is, kiaknázhatja s ha ezt az utcanyitás következtében a lakóházak biztonságának követező megvédése folytán nem tehetné: ezzel megfelelő jogalap keletkeznék arra nézve, hogy a bányavállalat az érdekelteket perrel támadja meg, illetve az utca áttelepítését követelje.

23.

A köszénkutatósi, köszénbányányítási és köszénkiaknázási jog a telekkönyvi bekebelezés és előjegyzésre alkalmas jogok közé soroztatik.

(2819/1888. sz. Igazságügym.)

Az 1886. évi XXIX. törvénycikk 76. §-ának 3. pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. Az országnak azon részében, melyben az ideiglenes törvénykezési szabályoknak a bányajogokra vonatkozó VII. része érvényben van, a földtulajdonost megillető és általa másra átruházott köszénkutatósi, köszénbányányítási és köszénkiaknázási jogosultság a közönséges telekjegyzőkönyvben, illetőleg telekkönyvi hatóság által bekebelezhető, vagy előjegyezhető jogok közé soroztatik.

E bekebelezés, vagy előjegyzés által a bányajogok megszerzésére nézve a bányatörvényekben előirt szabályok nem érintetnek, hanem a bekebelezésnek, vagy előjegyzésnek csak az a hatálya van, hogy a bekebelezett, vagy előjegyzett jog a bányatörvényekben előirt feltételek mellett a földtulajdonos személyében történt változástól függetlenül érvényesíthető. (6. §)

2. §. Az 1. §-ban említett jogok bekebelezésére és előjegyzésre nézve, amennyiben a jelen rendelet kivételt nem tartalmaz, a telekkönyvi rendeletnek a dologi jogok telekkönyvi bejegyzésére vonatkozó intézkedései megfelelően alkalmazandók.

3. §. A köszénkutatói, köszénbányanyitási és köszénkiaknázási jognak a közönséges telekjegyzőkönyvben, vagy telekkönyvi betétben való bekebelezése, vagy előjegyzése a bányatörvények értelmében mások által a telekkönyvi bekebelezés, vagy előjegyzés előtt szerzett bányajogoknak és amennyiben a bejegyzés volt úrbéres birtokra vonatkozik, a volt földesurak részéről kötött, az 1871. LIII. törvénycikk 84. §-ának második bekezdése szerint a birtokrendezés alkalmával kimutatott, vagy már foganatba vett szerződéseken alapuló jogoknak sérelmére nem szolgálhat.

4. §. A bekebelezett, vagy előjegyzett köszénkutatói, köszénbányanyitási és köszénkiaknázási jogra zálogjogi bejegyzések nem eszközölhetők.

Ennek a jognak élők közti jogügylet, vagy öröklés alapján való további átruházása azonban a telekjegyzőkönyvbe, illetőleg a telekkönyvi betétbe bejegyezhető. E bejegyzésre nézve a telekkönyvi rendeletek szabályai megfelelően alkalmazandók.

5. §. Ha akár az eredeti bejegyzés, akár a későbbi átruházás valamely telekkönyvi birtokrészletnek egy meghatározott részére vonatkozik, szabályszerű vázlatrajz mutatandó ugyan be (telekk. rend. 56. §-sa), de a birtokrészlet szétdarabolása és lejegyzése mellőzendő és csupán a vázlatrajzra való utalással tüntetendő ki, hogy a bejegyzett jog a telekkönyvi birtokrészletnek melyik részére vonatkozik.

6. §. Ha az ingatlan, melyre a köszénkutatói, bányanyitási és köszénkiaknázási jogosultság bekebelezett, vagy előjegyzett, bírói árverés alá kerül, az árverésnek az érintett jogosultság fentartásával, vagy anélkül való elrendelésére és az utóbbi esetben e jogosultság egyenértékének a sorrendi tárgyaláson való felszámítására nézve az 1881. LX. törvénycikk 163. és 191. §§-ainak a szolgálatra vonatkozó rendelkezései a dolog természetének megfelelően alkalmazandók.

24.

A községi beleegyező nyilatkozat alapján a köszénkiaknázási jog telekkönyvi előjegyzésének, vagy bekebelezésének helye nincs.

(3306/1903. sz. Győri kir. ítélőtábla.)

A kir. járásbiróság: A kérelemnek azon részei, melyek által a köszénkutató-, bányanyitási- és kiaknázási-jognak bekebelezése a kérvényben felsorolt azon ingatlanokra s illetve az ingatlanok azon részeire s azon, a kérvényben megnevezett személyek ellen kéretik, akik ellenében s amely ingatlanokra, illetve ingatlan-részekre az említett jogok bekebelezése a fentebbiekben elrendelve nem lett, elutasítottak, mert B. község képviselő testületének 1896. dec. 21-én tartott rendkívüli közgyűléséből kelt, a bányahatósági eljárást az országbirói értekezlet VII. fejezetéhez képest szabályozó s az 1862. szept. 3-án 13622. sz. alatt kelt udvari rendelettel helybenhagyott utasítás 4. §-a értelmében hozott határozata, illetve nyilatkozata a most hivatkozott §-nak teljesen megfelelően csupán ahhoz ad, mert csak ahhoz adhat jogot a kérelmezőnek, hogy az illetékes bányahatóságnál oly vájnatelek (bányatelek) adományozását kérhesse, amely több oly különböző személyek tulajdonát képező ingatlanok alatt húzódik el, amelyek mindegyike külön véve kisebb, mintsem hogy a bányatörvény 42. és 46. §-ai értelmében egy törvényes vájnamértéket befedhessen s amelynek tulajdonosai az országbirói értekezlet VII. fejezete 1. §-nak c) pontjában említett beleegyezést megtagadták.

A kir. ítélőtábla: Az elsőbiróság végzésének megtámadott egyéb rendelkezéseit helyben kellett hagyni felhozott indokainál fogva és azért, mert az 1892. szeptember 3-án 12622. sz. alatt kelt udvari rendelettel helybenhagyott utasítás 4-ik pontjában említett hatósági engedély a földbirtokosnak a köszénkutatósi jogra vonatkozó beleegyezését egyedül a bányahatóságok részéről megnyerni szándékoló köszénkutatósi és bányászati engedély kiadása szempontjából pótolja: oly rendelkezést azonban nem tartalmaz, melynél fogva annak alapján a kérdéses jogok, a tulajdonos beleegyezése nélkül is telekkönyvileg biztosíthatók volnának. Amennyiben tehát folyamodó azt, hogy az egyes tulajdonosok a bejegyzés tárgyát képező jogoknak az ő ingatlanaikon leendő biztosítását megengedték, a fenálló szabályoknak megfelelően ki nem mutatta, a kért bejegyzésnek helyt adni annál kevésbé lehetett, mert az ezen jogok bekebelezése és előjegyzése tárgyában kibocsátott 1888. évi 2819. sz. igazságügyminiszteri rendelet 1. §-a is csak a földtulajdonost megillető és általa másra átruházott köszénkutatósi, köszénbányanyitási és köszénkiaknázási jogosultságot sorozza a ilkvi hatóság által bekebelezhető, vagy előjegyezhető

jogok közé, arra azonban, hogy a telekkönyvi bejegyzés a tulajdonos bejegyzésén kívül más alapon is eszközölhető volna, intézkedést nem foglal magában s így arra való tekintettel, hogy a szóban forgó jogok bekebelezésére és előjegyzésére nézve ugyanazon rendelet 2. §-a értelmében, amennyiben ennek a rendeletnek nincs köteles intézkedése, a telekkönyvi rendeletnek a dologi jogok telekkönyvi bejegyzésre vonatkozó intézkedései alkalmazandók, egymaga a községi képviselőtestület nyilatkozata, a földtulajdonos bejegyzésének kimutatása nélkül, a szóban forgó jogok bekebelezésének alapjául nem szolgálhat.

25.

Külföldi cégek bányajogositványokat kereskedelmi cégjegyzés nélkül is szerezhethetnek és ez okból cégbejegyzésre nem kényszeríthetők.

(76534/1900. sz. Pénzügymin.)

„F. and C. Limited“ londoni bejegyzett cégnek a bányakapitányság határozatai ellen, -- mellyekkel kutatási jogositványoknak a cégre való átírása, -- illetve a cég javára eszközölt zártkutatmányi bejelentéseknek érdemleges tárgyalása annak beigazolásától tétetett függővé, hogy a nevezett londoni részvénytársaság a kereskedelmi törvény 210. §-ában foglalt követelménynek eleget tett, -- nyílt határidőben benyújtott felfolyamodása tárgyában következőleg határoztam:

A neheztelt elsőfoku határozatokat feloldom s a bányakapitányságot utasítom, hogy az 1896. évi 5434. sz. kutatási engedélyen alapuló zártkutatmányoknak a „F. and C. Limited“ londoni cégre kért átírása, valamint a nevezett cégnek 1900. évi 7831—7961. sz. kutatási engedély iránti kérvénye s zártkutatmányi bejelentései tárgyában a kereskedelmi törvény 210. §-ára alapított föltétel mellőzésével, újabb határozatot hozzon.

Indokok: a kereskedelmi törvény 210. §-a szerint teljesen a külföldi részvénytársaságok szabad elhatározására van

bizva, hogy a magyar korona országaiban saját cégük alatt fióként, vagy ügynökség által kívánják-e folytatni üzleteiket s mert a cég itteni bejegyeztetésére vonatkozó törvényes kötelezettség csak az esetben terheli a külföldi részvénytársaságot, ha a belföldön tényleg fióként, vagy ügynökséget létesít, máskülönben pedig az a körülmény, hogy a külföldi részvénytársaság, mely a belföldön fióként, vagy ügynökséggel nem bír, cégét a belföldön bejegyezteti, az illető részvénytársaság jogi személyiségére, vagy cselekvő képességére befolyással nincsen; vagyis külföldi részvénytársaság a magyar korona területén jogokat szerezhet, megszüntethet, átruházhat, kötelezettségeket vállalhat, szóval jogügyleteket létesíthet anélkül, hogy fióként, vagy ügynökséget felállítani és céget bejegyeztetni köteles lenne.

A jelen konkrét esetben egy külföldi részvénytársaság által a magyar korona területén célba vett kutatási jogszerzésről van szó, valamint arról, hogy ezen külföldi részvénytársaság a célba vett bányajog szerzés lebonyolítása, továbbá az ezen jogok tekintetében a bányatörvényben előirt képviselő céljából belföldi meghatalmazottat nevezett meg.

Minthogy a kutatási jogszerzés, a dolog természeténél fogva, a kereskedelmi üzlet fogalmi körébe nem vonható s mivel egy meghatalmazottnak, vagy intézőnek valamely speciális ügyletben való kirendelése a kereskedelmi törvény 210. §-ában említett ügynökséggel egy tekintet alá nem vonható, ennél fogva teljesen hiányzik a jogalap arra nézve, hogy a „F. and C. Limited” londoni cég által itten célba vett kutatási jogszerzés a kereskedelmi törvény 210. §-ában előirt kötelezettség teljesítésétől tétessék függővé.

Az ügymás elbírálás alá csak akkor eshetnék, ha a nemzetközi kötések, kereskedelmi szerződések valamely országra nézve e tekintetben kifejezetten kivételeket állapítanak meg, vagy pedig ha valamely tételes szabály a bányajogok szerzése tekintetében állitana fel ilyenén kivételes korlátokat. Korlátozó kivételt azonban ebben a tekintetben nem állapít meg sem az Angliával kötött s az 1876. évi XLIX. törvénybe iktatott kereskedelmi szerződés, melynek joghatálya az 1877. évi XXVIII. törvénnyel határozatlan időre fentartatott, sem pedig a fennálló bányarend, mely a belföldön kutatni szándékozó külföldi vállalkozókat, legyenek azok akár természetes, akár jogi személyek, csak a magyar korona területén

lakó meghatalmazott bejelentésére kötelezi, minek a felfolyamodó részvénytársaság az ügyiratok szerint eleget tett.

26.

I. Annak a kérdésnek az elbírálása, hogy bányajogosítványok szerzésénél a jogszerzőképesség megvan-e, kizárólag a bányahatóság hatáskörébe tartozik. II. Bányajogosítványok szerzésénél mi akadályosincs annak, hogy a kiskoru kérelmező a törvény által megkívánt gyámhatósági jóváhagyást utólagosan pótolhassa.

(18342/1908. sz. Pénzügymin.)

M. F.-nek — a bányakapitányság azon határozata ellen, mellyel nevezett kiskoru S. F. kutatótársa nevének a közösen kérelmezett kutatási engedéllyel való törölése iránti kérelmével bírói útra utasított, — nyílt határidőben beérkezett felfolyamodását felülvizsgálat tárgyává tevén, ezen ügyben a következőleg határoztam:

A felfolyamodásnak részben helyt adva, a kifogásolt elsőfoku határozatot feloldom s kiskoru S. F. nevé, a mennyiben a bányakapitányság által kiszabandó megfelelő határidő alatt nem igazolja, hogy ő az 1877. évi XX. t.-c. értelmében ingatlan tulajdon s következésképen bányajogosítvány szerzésére jogosult, illetőleg hogy bányajogosítványok szerzésére az említett t.-c. 20. §-a értelmében a gyámhatóság jóváhagyását megszerezte, a szóban levő f. évi 1634. számú kutatási engedéllyel törölni s az ennek alapján a már bejelentett zártkutatmányokról szóló bizonyítványokat egyedül felfolyamodó M. F. nevére kiállítani rendelem.

Indokolás: Az ügyiratokból kivethető tényállás szerint, M. F. és S. F., mint kutatótársak kutatási engedélyért folyamodtak a bányakapitánysághoz s egyidejűleg több zártkutatmányt is jelentettek be. A bányakapitányság, miután a kérvényből nem tűnt ki, hogy S. F. kiskoru s mint ilyen a bányatörvény 7. §. s a gyámügyről szóló 1877. évi XX. t.-c. 20. §-a értelmében bányajogosítványok szerzése tekintetében

korlátozva van, a kutatási engedélyt mindkét kérvényező nevére kiállítva, a bejelentett zártkutatmányok után a fizetési utalványokat egyidejűleg kibocsátotta. M. F. a felügyeleti illeték befizetése után a brassói városi árvaszéknek 1908. évi 654. sz. határozatával S. F. kiskorúságát, valamint azt, hogy nevezett kiskorunak a fentemlített kérvényen való aláírása gyámhatósági jóváhagyást még nem nyert, igazolva, azon kérelemmel fordult a bányakapitánysághoz, hogy nevezett kiskoru nevét a kutatási engedélyen törölve, a zártkutatmányi bejelentésekről szóló bizonyítványok kizárólag az ő nevére állíttassanak ki.

Ezen kérelmet a bányakapitányság elutasította és pedig azon indokolással, hogy a kutatási engedély iránti kérelem, illetőleg a zártkutatmányi bejelentés aláírását, tekintettel a kutatótársak között ezzel kapcsolatban mindig fenforgó, tisztán magánjogi vonatkozású ügyletekre, ha egyébként a bányatörvényben előirt alakiságoknak megfelel, csak birói ítélet alapján tekintheti érvénytelennek.

A bányakapitányság ezen indokolása, illetőleg határozata azonban meg nem állhat, mert a kutatási engedélyek kiadása és a zártkutatmányi bejelentések megerősítése a bányatörvény értelmében a bányakapitányság hatáskörébe tartozván, természetes, hogy egyedül és kizárólag a bányakapitányság hatáskörébe tartozik annak a kérdésnek az eldöntése is, hogy a kutatási engedély kiadásának, illetőleg a zártkutatmányi bejelentés megerősítésének a bányatörvényben előirt feltételei, nevezetesen jelen esetben a bányatörvény 7. §-ában előirt jogszerzési képesség fenforognak-e s bíróság hatáskörébe csak a bányakapitányság ily irányu határozatai nyomán esetleg keletkezhető magánjogi igények megállapítása tartozik.

Bár a fentiek szerint a bányakapitányság sérelmes határozatát fel kellett oldanom, mindamelllett felfolyamodónak azon kérelmét, hogy S. F. neve a kutatási engedélynél már most töröltessék s következőképen a zártkutatmányi bejelentésekről szóló bizonyítványok egyedül felfolyamodó nevére állíttassanak ki, teljesíthetőnek nem találtam, mert igaz ugyan, hogy a bányatörvény 7. §-a értelmében bármilyen bányajogosítványt, tehát kutatási jogosítványokat is csak az nyerhet, a ki a törvény szerint ingatlan tulajdonos szerzésére jogosult, az 1877. évi XX. t.-c. 20. §-ának c) pontja szerint pedig atyai hatalom alatt álló kiskoru ingatlant csak gyámhatósági jóváhagyás mellett szerezhethet; igaz továbbá,

hogy S. F. az árvaszék határozatának tanúsága szerint atyai hatalom alatt álló kiskorú s dacára ennek a bányajogositványok szerzéséhez megkivánt gyámhatósági jóváhagyást mind-
ezideig meg nem szerezte s így a kérelmezett kutatási jogositványok kiadásának, illetőleg megerősítésének egyik törvényes előfeltétele, a jogszerzőképesség hiányzik, mindazonáltal mi akadály a sincs annak, sőt a bányatörvény szellemének s a gyámügyről szóló törvény céljának, nevezetesen a kiskorúak érdekei védelmének is teljes mértékben megfelel, hogy ezen hiány esetleg utólagosan pótolassék.

27.

A földbirtokos, aki saját földjén akar kutatni, mint bármely más kutató, köteles kutatási engedélyt kérni.

(1753/1877. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

Felfolyamodónak azon nézete, mely szerint a földbirtokos a saját birtokán előforduló kőszén minden bányajogositmány nélkül termelhetné, egészen téves, mert az ideiglenes törv. szabályok VII. R. I. fej. I. §. c) pontja által, mely a földbirtokos javára a kőszénbánya nyithatási és felkérhetési időnek felélesztéséről szól, továbbá a fennállott m. k. Helytartótanácsnak 1862. évi 60353. sz. a. kelt és a bányahatósági eljárást az országbírói értekezlet VII-ik részéhez képest szabályozó 3. pontja által megcáfoltatik.

28.

A földbirtokosi beleegyezés hézagos igazolása miatt, az ásványszénre nézve kért általános kutatási engedély kiadása meg nem tagadható.

(2024/1894. sz. Pénzügymin.)

Nem találok a földbirtokosi beleegyezés hézagosságára alapított elutasítást megokoltnak.

Az ideigl. tvsz. 15. §-ának c) pontja kijelenti ugyan, hogy a földbirtokos beleegyesése nélkül köszénkutatásra való engedély a bányahatóságok részéről senkinek nem adható, e kijelentés azonban korántsem foglalja magában azt, hogy a bányahatóság a kutatási engedély kiszolgáltatása előtt a jogviszonyt vizsgálat tárgyává tenni, esetleg e kérdés tisztázása végett a feleket a jog útjára terelni tartoznék, mert a földbirtokos és a köszénkutatásra vállalkozó közti jogviszony tisztán magánjellegű, hogy ennek sem rendezésébe, sem szabályozásába a bányahatóság be nem folyhat, közreműködése csupán arra szorítkozhatván, hogy a földbirtokos érdekeit ott, ahol szükséges, egyes vállalkozók tulkapása ellen védje és ekként az országbirói értekezlet hivatkozott határozatának érvényt szerezzen.

Ennek tökéletesen elég van téve az eddigi évtizedeken át folytatott azon gyakorlat által, hogy a kutatási engedélyben azon tilalom vétetik fel, miszerint köszénre kutatni a földbirtokos beleegyezése nélkül nem lehet.

Ennél nagyobb jogvédelem, eltekintve attól, hogy a bányászat általános érdekeire bénítólag hatna, — már azon okból sem nyújtható, mert a kutatási engedély általános, minden fenntartott ásványra kiterjedő lévén, megszerzésétől, egyéb feltételek létében senkisémm zárható el.

Hogy ezen eljárás az ideigl. tv.-szabályok szellemének megfelel, a hivatkozott 15. §. g) pontja utal rá, melyben kijelentetik, hogy az ujonnan kiterjesztendő kedvezményi idő alatt, a mennyiben egyezkedés nem történik, a bányász által feltárt köszéntelep a földbirtokosnak s viszont az ez által esetleg feltárt fenntartott ásvány a bányásznak átengendő.

29.

A bányatörvénynek a kutatási engedélyek iránti kérvények kellékeit előíró 15. §-a a polgári állásnak csak a megjelölését, de nem az igazolását szabja meg.

(12377/1893. sz. Pénzügymin.)

30.

Azon kérelemnek, hogy a kutatási jogban való részesedési arány a kutatási könyvben feltüntettség, hely adandó.

(31289/1907. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva a neheztelt elsőfoku intézkedés megváltoztatásával, utasítom a bányakapitányságot, hogy e bejelentett részesedési arányt a kutatási könyvben tüntesse ki.

Indokolás: a fennálló szabályok nem írják ugyan elő, de nem is tiltják a részesedési aránynak a kutatási könyvekben való feljegyzését.

Az ily feljegyzés a dolog természeténél fogva nem ellenkező a kutatási könyvek céljával és jelentőségével, nincs ok arra, hogy az ily kérelem teljesítése megtagadassék. Ennek alapján s figyelemmel a bányászati közigazgatás körében ez irányban kifejlődött gyakorlatra, a felfolyamodásnak helyt adni kellett.

31.

Kutatási engedély iránti kérelemhez a meghatalmazás pótlólag is becsatolható.

(14786/1870. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

A bányatörvény 15. §-a azt szabja ugyan elő, hogy a kutatási engedélyért benyújtott kérvény a kérvényező vagy meghatalmazottja által aláírva legyen, de ebből koránt sem következik, hogy egy ily kérvény hivatalosan visszautasítható, ha a meghatalmazott a kellően kiállított meghatalmazást nem mellékelte és mi nehézség sem létezhetik arra nézve, hogy e hiány a bányakapitányság felhívása folytán bizonyos határidő alatt utólagosan pótolgassék.

32.

Zártkutatmányi bejelentésekkel érkező kutatási

engedélyek iránti kérvény alapján kiállítandó kutatási engedély a beérkezés napján keltezendő.

(68819/1914. sz. Pénzügymin.)

Egyes esetekben tapasztaltam, hogy a kutatási engedélynek naptári napok szerint megjelölt lejáratí ideje nem esik össze az engedélyokmány keltezési idejével, amely körülmény tekintettel arra, hogy az okmány nyomtatott szövege szerint az engedély tartama a kelteztéstől számított egy évre terjed, a kutatási engedély tartamának, illetőleg lejáratí idejének helyes megállapítására zavarólag hat. Ennek elkerülése céljából meghagyom a bányakapitányságnak, hogy azokat a kutatási engedélyeket, amelyeknek kérelmezésével egyidejűleg zártkutatmányt is jelentenek be, amelyeknél tehát a kutatási idő kezdetének össze kell esni az engedély iránti kérvény beérkezési idejével, mindenkor a beérkezés napján állítsa ki, illetőleg mindenkor erről a napról keltezze. Azoknál a kutatási engedélyeknél pedig, amelyeknek kérelmezésével egyidejűleg zártkutatmányok nem jelentenek be, az engedély lejáratí idejének a megállapításánál az engedélyokmány kiállítási, illetőleg keltezési idejét vegye figyelembe.

33.

Az ideiglenes törvénykezési szabályok kihirdetése előtti időből származó kutatási engedélyek meghosszabbításánál a földbirtokosnak a köszénhez való joga a záradékba felveendő.

(32248/1863. sz. Helytartó-tanács).

Előfordult eset alkalmából legfelsőbb helyen tett azon kérdésre: mikép járjon el az illető bányakapitányság, midőn valamely bányavállalkozó által az országbirói határozat kihirdetése előtti köszénre, vagy általában nyert kutatási engedélye s az ennek alapján köszénre szerzett szabadkutatási jogának is meghosszabbítása további egy évre szorgalmaztatik? a folyó évi szentgyörgyhó 15-én 5664. sz. a. kelt kegyelmes udvari rendelvényvel következők határozottak: Kőés barnaszénre irányzott kutatási engedélyek, valamint ugyan ezen ásványra adandó adományozások, az ideiglenes tör-

vénykezési szabályok VII. R. 1. §-nak c) betűje értelmében, ezen szabályok életbe léptetésétől kezdve az illető földtulajdonosnak beleegyezése nélkül nem adathatván:

a) az érintett törvénykezési szabályok hatályba lépte után adandó minden turzási, vagy szabadkutatási engedély levélbe, valamint az idézett szabályok hatályba lépte előtt nyert kutatási, vagy szabadkutatási engedélyeknek meghosszabbítása tárgyában az érintett szabályok életbe lépte után kiadott, vagy kiadandó okiratokba azon záradék lesz felveendő: „miszerint az ideiglenes törvénykezési szabályok VII. R. 1. §. c) pontja értelmében köszénbányászat csak azon földtulajdonosok beleegyezése mellett üzethetik, kiknek földterülete alatt a bánya műveltetni szándékoltatik.“

b) A bányaadományozás akár egyszerű kutatás, akár szabadkutatási engedély folytán kéressék, az adományozási kérvény alapján történvén s így külön és új jogosítványt képezvén, miután a kő- és barnaszénre adandó minden adományozás, akár újabban, akár pedig az ideiglenes törvénykezési szabályok életbeléptetése előtt nyert szabadkutatási engedély folytán kéretik, az érinteti szabályok VII. R. 1. §-nak c) pontja értelmében a földtulajdonos beleegyezése nélkül nem foganatosítható, ennél fogva az ily ásványokra adandó minden adománylevélbe az a) alatt foglalt záradék szinte felveendő lesz.

34.

Zártkutatmányok bejelentése nélkül a kutatási engedély meghosszabbítása iránti kérelem elutasítható.

(3109/1873. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

A bányatörvény 16. §-a szerint kutatási engedélyek évről-évre meghosszabbíthatók, ha a bányahatóság arról meggyőződött, hogy a kutatásra jogosított által, kutatási terén a kutatási munkálatok megkezdeittek.

E meggyőződést a bányahatóság úgy bírja, ha a kutatási engedély alapján szabadkutatás van bejelentve. Ha ez nincs, a kutatási engedély meg nem hosszabbítható. Helyes, ha ily esetben a kutatási engedély meghosszabbítása megtagadtatik, nincs akadály azonban, hogy új kutatási engedély állíttassék ki a régi helyett.

35.

I. A kutatási munkálatok megkezdését egy, vagy több zártkutatmány bejelentése még nem vonja feltétlenül maga után, miért is a kutatási engedélyek csak akkor hosszabbíthatók meg, ha a kutatási munkálatok tényleges megkezdése beigazolást nyert.

II. A kutatási munkálatok tényleges megkezdése szükség esetén a fél költségén is ellenőrizhető.

(86633/1907. sz. Pénzügymin.)

A zártkutatmányi intézmény a gyakorlatban egészen más alakot öltött, mint az a bányatörvényben eredetileg tervezve volt. Nem tagadható, hogy a zártkutatmányok ezen törvény szellemétől eltérő fejlődésének okát a változott viszonyokban kell keresnünk, midőn a kisipar jellegű bányászat helyébe a nagyvállalatok bányászata lépett és a nagy üzem számára a kiterjedelmű zártkutatmányok elegendő területtel nem szolgáltak, hanem szükségessé vált, hogy a bányászat igényeinek kielégítésére egész nagy területek előre lefoglalassanak és biztosítsanak és csak azután keresztesenek azok a pontok, melyek a geológiai viszonyoknak megfelelőleg az illető ásvány felkutatására legalkalmasabbaknak mutatkoznak.

De amint egyrészt a nagy területek lefoglalása ellen ezen okoknál fogva kifogást emelni nem lehet és azt teljesen indokoltnak kell tartanunk, úgy másrészt nem helyeselhető az az eljárás, mely szerint ezek a terület-foglalások nem arra szolgálnak, hogy azok így a kutatási munkálatok célszerű összpontosítását eszközöljék, hanem csupán üzérkedési szempontból vétetnek igénybe és arra céloznak, hogy a kutatási területeket más, komolyabb vállalkozók elől elzárják és maguknak a kutatási jogosítványok eladása által a ráfordított költség és fáradságot messze túlhaladó hasznot biztosítsanak.

Minthogy a zártkutatmányi bejelentésekkel üzött ez a szédelés és meddő területelzárás a bányászatnak kifejlődését nagyban károsítja, szükségesnek tartom, hogy a bányakapitányságot annak megakadályoztatására, vagy legalább szűkebb határok közé való szorítása végett a bányatörvény-

ben a zártkutalmányok üzemben tartására vonatkozó határozományok szigorubb betartására utasítsam.

E célból legalkalmasabbnak mutatkozik, ha a bányakapitányság a bányatörvény 16. §-ának arra az intézkedésére, mely a meghosszabbítás feltételül a kutatási területen a kutatási munkálatok megindítását tüzi ki, nagyobb figyelmet fordít és a meghosszabbítást megtagadja, ha a kutató ezen feltételnek meg nem felelt és a kutatási munkálatokat meg nem kezdte. A végrehajtási szabályok 14. §-a a törvény ezen intézkedésének azt a magyarázatot adta ugyan, hogy a kutatási munkálatok megkezdetteknek tekintendők, ha a kutatási engedély alapján a megfelelő számú zárt kutalmányok bejelentettek, csakhogy éppen azon körülménynél fogva, hogy a kifejlődött gyakorlat folytán a zártkutalmányok bejelentése nem egyértelmű a kutatási munkálatok megkezdésével, ennél fogva a zártkutalmányi bejelentés nem szolgáltat elegendő alapot a kutatási engedély meghosszabbítására és ezt csak a munkálatok lényeges megkezdése képezheti.

A bányakapitányság előtt hivatalos utazásai alkalmából legnagyobbbrészt ismeretes lesz, hogy a kutatási munkálatok ügye az illető területen mily állapotban van, azután pedig értesülést szerezhet arról a helyi és a közigazgatási hatóságokkal való érintkezés útján és csak abban az esetben, ha mindezen módok kellő és megbízható adatokkal nem szolgálnának, tüzzön ki a bányakapitányság az ügy megvizsgálása végéll a kutató költségére helyszíni tárgyalást. A költségelölleg be nem küldése a kérvény elutasítását vonja maga után, melyre a kutató előre figyelmeztetendő.

A kutatási munkálatok megítélésénél szem előtt kell, hogy tartsa a bányakapitányság, hogy a fennebb vázolt viszonyoknál fogva a nagy iparszerű bányászat számára nagyterületű foglalások és biztosítások szükségesek, hogy tehát a legtöbb esetben a bányatörvény 147 §-ában foglalt az az intézkedés, miszerint minden zártkutalmányban külön-külön bizonyos munkálat teljesítendő, jelenleg nem alkalmazható, hanem alkalmazandók azok a rendelkezések, melyek e tekintetben az 1862. szeptember 22-én kibocsátott helytartótanácsi rendeletben a zártkutalmányi munkálatok összesítése szempontjából előírják, amelyek szerint azok a zártkutalmányok melyek, egy földtanilag összefüggő területen vannak elhelyezve, egy főbevájás által is üzemben tarthatók. Nem is volna sem célszerű, sem helyeselhető, ha ezek a kutatási munká-

latok így elapróztatnának és különben is a modern technikai vívmányok szerinti kutatási műveletek, mélyfúrások, vagy aknamélyítések stb. úgy fáradság, mint költség tekintetében mindenesetre jelernek az előbbi időkben az egyes zártkutatmányokban fogatosított kisebbszerű műveletek összegével.

Az is szem előtt tartandó a bányakapitányság által, hogy eljárása kisszerű zaklatássá ne fajuljon és minthogy ennek a rendeletnek tulajdonképeni célja, hogy a meddő terület-foglalásokat megakadályozza és azt a komoly vállalkozók előtt megnyissa, tehát olyan esetben, midőn a kutatási terület iránt nagyobb érdeklődés nem mutatkozik, eljárásában enyhébb mértéket alkalmazhat.

Ugyszintén az eljárásnak esetleg teljes mellőzését a bányakapitányság belátására bizonly zártkutatmányokkal szemben, melyek már üzemben lévő bányászatok jövőjének biztosítására szolgálnak és ahol az ásvány előjövetele már ezen üzem következtében ösmeretes.

36.

Lejárt (elenyészett) kutatási engedélyek meg nem hosszabbíthatók.

(20013 1878. sz. Földmiv. i. és ker. min.)

(10691:1881. sz. Földmiv. i. és ker. min.)

A bányatörvény 16. §-a szerint kutatási engedélyek csak egy év tartamára adhatnak s a bányatörvényhez kiadott végrehajtási szabályok 14. §-a értelmében már lejárt (elenyészett) kutatási engedélyeknek meghosszabbítása helyt nem foglalhat; arra nézve pedig, hogy késedelmes ily nemű bejelentések elfogadásánál bármily alapos méltányossági szempontok mérvadók lehetnek, az egyedül alapul szolgáló bányatörvény miúsem tartalmaz.

37.

Kutatási engedély meghosszabbítása iránti kérelem sürgönyileg is elfogadandó.

(15681 1890. sz. Pénzügymin.)

Sürgönyileg történt beadványokra nézve a bányatör-

vény ugyan részletes utasítást nem foglal magában, de mindazon eseteket kivéve, midőn a bányatörvény a kérvényező saját aláírását kívánja, a szabályszerű bélyegilleték lefizetése mellett sürgönyileg történt beadványozást rendszerint elfogadhatónak tartom.

Miután pedig a bányatörvény és pedig a 15. és 49. §§-aiban a kutatási engedély eredeti kieszközlése és az adományszerzés iránti kérvény benyújtása alkalmával írja elő határozottan a kérvénynek a fél által való sajátkezű aláírását, csakis ezen esetek alkalmával nem fogadandó el a sürgönyileg intézett kérvény, de a kutatási engedély meghosszabbításánál azt akadálytalanul elfogadhatónak találom. Az ily sürgönyileg intézett beadványozásoknak azonban természetesen csak sürgős esetekre szabad szorítkoznia.

38.

Bizonyos évekre szóló kutatási jog nem adható.

(11235/1892. sz. Pénzügymin.)

Ama kérvényre, melyben bizonyos számú évekre kizárólagos kutatási és kiaknázási jogot kér az asbestre nézve, értesitem, hogy ezen kérelme figyelembe vehető nem volt, mert ellekintve attól, hogy a bányajog körébe tartozó ugynevezett fenntartott ásványokra sem lehet ily általánosságban kizárólagos kutatási és kiaknázási jogot nyerni, de az asbest egyáltalában ily a bányajog körébe tartozó ásványt nem is képez, azzal kizárólag az illető földtulajdonos rendelkezik, s így ezen jogot tőle kell kieszközölni.

39.

A kutatási engedély meghosszabbításának formai kellékei megszabva nem lévén, a zártkutatmányi felügyeleti illeték lefizetése a kutatási engedély meghosszabbításának kérelmét is kifejezi.

(75169/1905. sz. Pénzügymin.)

A neheztelt elsőfoku határozatot feloldom és a bányabiztosságot a 1903. évi 3846. számú kutatási engedély meg-

hosszabbítására vonatkozó szabályszerű hatósági eljárás folyamathoz utasítom.

Indokolás: A bányabiztosság a felfolyamodással megátadott határozatában azért nyilvánította érvénytelenné a szóban forgó kutatási engedélyt, mert annak időtartama folyó évi augusztus hó 16-án lejárt a nélkül, hogy a fél annak további meghosszabbítását szabályszerű kérvényben szorgalmazta volna.

A bányatörvény 16. és 226. §-ainak összevetéséből következik, hogy a törvény a kutatási engedélyek meghosszabbításának szorgalmazására nézve nem ír elő külön szerű írásbeli beadványt, hanem az ily kérelemnek szóbeli előterjesztését is megengedi. A meghosszabbítás egyik főfeltételét tehát az képezi, hogy a meghosszabbítási kérelem, illetve ami ezzel lényegileg egyértelmű, az engedélyes jogfentartási szándéka még az engedély érvényességének záros (közjogi) határideje lejártá előtt közöltessék a bányahatósággal. A kutatási engedélyre jegyzett zártkutatmányok után járó felügyeleti illetékek a következő esztendőre, még az engedély lejártá előtt cszközölt lefizetése a leghatározottabb kifejezését képezi a kutató jogfentartási szándékának s ennél fogva a meghosszabbítási kérelem is benne foglaltnak tekintendő s mivel jelen esetben ez az illetékfizetés s az ebben foglalt jogfentartási szándék, illetve meghosszabbítási kérelem ki nyilvánítása még a kutatási engedély fennállása alatt történt, a bányabiztosságnak meg kellett volna indítania a szabályszerű meghosszabbítási eljárást. Nem szolgálhatott ennek akadályul az a körülmény, hogy az engedélyokirat az illeték lefizetésekor nem mutatott be, mert az ily hiány pótlását a törvény nem zárja ki, a törvényes gyakorlat pedig úgy itt, mint más analóg esetekben az egész vonalon megengedi. Nem szolgálhatott volna okul a visszautasításra, — a meghosszabbítás szorgalmazása meghatalmazott útján eszközöltetvén, — a meghatalmazás esetleges hiánya sem, mert törvényes gyakorlatunk a képviselői jogosultság utólagos igazolását is elfogadja.

40.

A kutatási engedély meghosszabbítása iránti kérelem semmiféle formához kötve nem lévén, elegendő, ha a fél a kutatási engedély meghosszab-

bitására irányuló szándékát a lejárát előtt bármely módon is bejelenti, ez a bejelentés pedig a zárt-kutatmányi felügyeleti illetéknek kellő időben való befizetése által megtörténtnek tekintendő.

(31222/1907. sz. Pénzügymin.)

A kutatási engedélyek meghosszabbításának kérelmezését semmi különös formasághoz, de még írásbani előterjesztéshez sem köti a törvény.

Elegendő tehát, ha fél a kutatási jogositványok fenntartására irányuló szándékát a bányahatóságnak még a lejárát előtt bármely-uton módon bejelenti, avagy ha a fél valamely cselekménye világosan utal az ő jogfenntartási szándékára.

A tárgyiratokból kitűnik, hogy a jelen esetben felfolyamodótól négy nappal a kutatási engedély lejártá előtt a bányabiztossághoz 42 K készpénz érkezett postautalványon, melyről a bányabiztosságnak a neheztelt végzésben foglalt kijelentése szerint is feltételezhető, hogy az felügyeleti illetékül volt szánuva a kutatási engedély alapján megerősített zártkutatmányokra vonatkozólag.

A fél ezen cselekménye folytán tehát még a lejárát előtt nyilvánvaló levén, hogy ő a kutatási jogositványait egy további évre fenntartani, illetve kutatási engedélyét meghosszabbítani akarja, a meghosszabbítás szorgalmazását, — habár az ide vonatkozó külön írásbeli beadvány később is érkezett a bányabiztossághoz, — a jelen esetben annál kevésbé lehet elkésztnek minősíteni, mert be van igazolva, hogy felfolyamodó a meghosszabbítási kérvényt is még a lejárát előtt kellő időben tette a postára.

* * *

Lásd az előbbi döntvényt.

41.

A kutatási munkálatok megkezdésének helyhatósági bizonyítvánnyal való igazolásától a kutatási engedély meghosszabbítása függővé nem tehető.

(48345/1908. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva, a kifogásolt elsőfoku határozatot feloldom s a bányakapitányságot új, a fennálló törvényes intézkedéseknek megfelelő határozat hozatalára utasítom.

Indokolás: A bányakapitányság a kutatási engedély meghosszabbítása iránti kérelem elintézése előtt, utalással az 1907. évi 86633. számú körrendeletemre, a zártkutatómányok különbeni törlésének terhe alatt felhívta felfolyamodót, hogy a kutatási munkálatoknak megkezdését 30 nap alatt közigazgatási hatósági bizonyítvánnyal igazolja.

A bányakapitányság ezen intézkedése azonban felfolyamodó esetleges sérelme nélkül meg nem állhat, mert nincs kizárva azon eset, hogy a felfolyamodó által esetleg végzett, illetőleg végeztetett kutatási munkálatokról a helyi hatóságoknak nincs, illetőleg nem volt tudomása és így a hivatkozott 1907. évi 86633. számú rendeletem értelmében, az említett felhívásban felfolyamodónak módot kellett volna nyújtani arra is, hogy a kutatási munkálatoknak megkezdését más módon, nevezetesen körrendeletem szerint az ő költségén megtartandó helyszíni tárgyalás alkalmával kutatási munkálatainak tényleges eredményeivel igazolhassa.

De nem áll törvényes alapon a kifogásolt bányakapitánysági határozat azért sem, mert a bányatörvénynek a kutatási engedélyek meghosszabbításáról intézkedő 16. §-a, illetőleg az ezen törvényszakasz szigorubb végrehajtása tárgyában kibocsátott fenti körrendeletem alapján, a zártkutatómányok törlését helyezi kilátásba, holott a zártkutatómányok törléséről, illetőleg elvesztéséről a bányatörvény 178., 179., 241. és 243. §-ai intézkednek s az említett 16. § és körrendeletem alapján csak a kutatási engedélyek meghosszabbítása iránti kérelmet lehet elutasítani, amely esetben a kutatási engedély és a reá jegyzett zártkutatómányok közti szoros jogi kapcsolatnál fogva megszűnnek a kutatási engedélyen alapuló összes zártkutatómányok is.

A fentiek alapján a kifogásolt elsőfoku határozatot feloldanom s a bányakapitányságot a törvénynek s az 1907. évi 86633. sz. körrendeletnek megfelelő eljárásra utasítanom kellett.

Lasd a 35. számú határozatot.

42.

A kutatási engedély meghosszabbításánál az ez iránt benyújtott kérelem postára adásának ideje figyelembe nem vehető.

(93898/1908. sz. Pénzügymin.).

K. J.-nek az 1901. évi 4459. számú kutatási engedélye meghosszabbítása iránti kérelmét elutasító f. évi 8391. sz. bányakapitánysági határozat ellen nyílt határidőben beérkezett felfolyamodását felülvizsgálat alá véve, ezen tárgyban a következőleg határoztam:

A felfolyamodás elutasításával a kifogásolt elsőfoku határozatot helybenhagyom.

Indokolás: A bányakapitányság azon az alapon utasította el a fenti számú kutatási engedély meghosszabbítása iránti kérelmet, hogy a kutatási engedély már f. évi augusztus hó 19-én lejárt s a meghosszabbítás iránti kérelem hozzá csak f. évi augusztus hó 20-án, tehát elkésve érkezett be.

Tekintettel arra, hogy a bányatörvény 16. §. s a végrehajtási szabályok 14. §-a értelmében már lejárt kutatási engedély meghosszabbításának helye nincsen s így a meghosszabbítás iránti kérelemnek minden körülmények között még a lejárát előtt kell beérkezni a bányakapitánysághoz; tekintettel továbbá arra, hogy a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló 1901. évi XX. t.-c. hatálya a bányászati közigazgatásra ki nem terjed, de ennek a felbővíteli határidőről intézkedő 6. §-a a jelen, vonatkozásaiban idegen magánjogi érdekeket is érinthető esetre még joghasonlóság alapján sem alkalmazható s így a kutatási engedély meghosszabbításánál az ez iránt benyújtott kérelem postára adásának ideje figyelembe nem vehető; a megtámadott elsőfoku határozat a fennálló törvényes intézkedések teljes figyelembevételével hozatott, miért is azt helybenhagyom kellett.

43.

A zálogul leköötött bányajogositványok érvényben tartása, vagyis az azok meghosszabbítása iránti gondoskodás, ha ez a zálogba vevőnek átadott en-

gedélyokiratok nélkül is lehetséges, nem a zálogba vevőt, hanem a zálogba adót terheli. Kutatási és zártkutatási jogosítványok elzálogosítása esetén tehát a zálogba vevő nem vonható felelőségre azért, hogy az engedélyokirat birtoka nélkül is meghosszabbítható jogosítványok hatálya a zálogbaadás ideje alatt lejárt és meg nem hosszabbított.

(816/1910. sz. Curia).

A kir. tábla: Az elsőbíróság ítéletét helyben hagyja.

Indokok: Ámbár a 2. és B) a. okiratok tartalma arra enged következtetést, hogy a felek akarata az okiratban foglalt szerződés megkötésénél oda irányult, hogy alperes 10.000 K-nás követelésének biztosítékaul zálogot nyerjen a felperes által részére átadott kutatási és zártkutatási engedélyekben jelzett kutatási és zártkutatási jogosítványokra, mert a B) a. szerint a felek zálogügyletet kívántak létesíteni, ennek tárgyai pedig pusztán bizonyítási eszközül szolgáló okiratok nem lehetnek; s jóllehet, hogy a bányahatóságtól szerzett kutatási és zártkutatási jogosítványok, melyek a bányatörvény 38. §-a szerint átruházhatók, tehát el is idegeníthetők és bírói végrehajtás útján való értékesítésnek módja különös szabályozást nem is nyert, mindamellett felperes keresete alaptalan.

Felperesnek ugyanis médjában állott a zálogul lekötött kutatási és zártkutatási jogosítványok lejáratú időpontjairól, ha ezek feljegyzését a zálogba adáskor el is mulasztotta volna, tudomást szerezni, azokat nyilvántartani és az engedélyek meghosszabbítása iránt a bányahatóságnál a megfelelő lépéseket megtenni. Nem volt ebben akadályozva akkor sem, ha a meghosszabbítási kérvényhez az eredeti kutatási engedélyt is bemutatni kellett, mert alperesek meg nem tagadták az eredeti kutatási engedélyeknek a bányahatósághoz való beküldését.

A dolog ily állásában pedig a jogosítványoknak zálogul való elfogadása által, külön megállapodás nélkül, a miről nincs szó, nem hárult alperesre az a kötelezettség, hogy az engedélyek lejáratú időpontjait nyilvántartsák s azok évről-évre való meghosszabbítása iránt a költségeket előlegezze, a szükséges intézkedéseket a felperes helyett a bányahatóságnál megtegye.

Mert a zálogul lekötött jogosítványok érvényben tartása, vagyis az azok meghosszabbítása iránti gondoskodás, ha ez, mint ezuttal a zálogbavevőnek átadott engedélyokiratok birtoklása nélkül is lehetséges, nem a zálogbavevőt, hanem a zálogbaadót terheli, mint akinek első sorban áll érdekében sajátja felett örködni és azt megóvni attól, hogy értéktelenedjék. Alperest tehát a zálogügylet megkötése és az okiratok átadása folytán az engedélyek meghosszabbítása iránti kötelezettség nem terhelvén, felperes a zálogügylet alapján nem követelheti alperestől ama kárának megtérítését, mely őt azzal érte, hogy az engedélyek meghosszabbításának kieszközlése elmulasztatott: mert a kárt, ha érte, nem az alperes, hanem a saját mulasztásának tulajdoníthatja. De nem követelheti a KT. 271. §-a alapján sem, mert az alperes az engedély meghosszabbítása tekintetében az ügylet megkötése folytán felperes irányában gondosságra nem volt kötelezve.

Minthogy pedig alperes, mint meghatalmazott sem felelős a kutatási és zártkutatási jogok elenyészéseért, de ily felelőség nem terheli őket amiatt sem, hogy az ezen jogokról szóló okiratokat maguknál tartották: az elsőbíróság ítéletét helyben hagyni kellett. (2429/1909. sz.)

A kir. Curia: A másodbíróság ítéletét helyben hagyja indokaiból és azért, mert az alperes azon eljárásával, hogy bár erre kötelezve nem volt, maga is eljár egyes esetekben a zártkutatmányok meghosszabbítása iránt, nem vállalta magára az egészben őt nem terhelő azt a kötelezettséget, hogy a zártkutatmányok meghosszabbításáról a zálogviszony egész tartama alatt gondoskodjék és mert a zálogtartónak abból a kötelességéből, hogy a zálogtárgyat sértetlenül őrizze meg a zálogtulajdnos javára, csupán csak az következik, hogy a zálogtárgy kezelésében megfelelő gondossággal járjon el, az ellen a gondosság ellen pedig az alperes nem vétett azzal, ha erre vonatkozó külön megállapodás hiányában a zártkutatmányok meghosszabbításáról nem gondoskodott.

44.

A mennyiben a kutatási engedély meghosszabbítása iránti kérelem a bányakapitánysághoz egy napi késedelemmel érkezett be, a meghosszabbítás-

nak hely nem adható még akkor sem, ha a kutatási engedély lejáratí napja Gergely-naptár szerinti ünnepnápra esett.

(65832/1911. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodás elutasításával a kifogásolt elsőfoku határozatot helybenhagyom.

Indokolás: A tényállás szerint a kutatási engedély folyó évi május hó 25-én járt le, a meghosszabbítás iránti kérelem pedig f. évi május hó 26-án, tehát a lejárat után s így a bányatörvény 16. és 251. §§-ai, valamint a bányatörvényhez kiadott végrehajtási szabályok 14. §-a értelmében el- késve érkezett be a bányakapitánysághoz.

Felfolyamodó a késelelem indokolásául tévesen hivatkozik arra a körülményre, hogy a kutatási engedély lejáratí napja f. évi május 25-ike Gergely-naptár szerinti ünnepnápra (Áldozó csütörtökre) esett, mert a bányatörvénynek a 227. §-ban foglalt az az intézkedése, hogyha valamely határidő utolsó napja vasárnapra, vagy törvényesen elismert ünnepnápra esnék, a határidő csak a legközelebbi köznapon végződik, — csak a bányatörvényen alapuló bizonyos jogi cselekvényekre meghatározott számú napokban megszabott határidőkre vonatkozik, de semmiesetre sem vonatkozhatik a kutatási engedély lejáratí, illetőleg a lejárat előtt beadandó meghosszabbítási kérelem beadási idejére, ahol az a nap, amelyen a kutatási engedély lejár, tehát amelyen a meghosszabbítási kérelem legkésőbb beadandó, az engedélyokmányban kifejezetten, teljes pontossággal naptári napok szerint megjelölve, bennfoglaltatik.

Kétségtelen ez a bányatörvény 16. §-ának abból az intézkedéséből is, amely szerint a kutatási engedély érvényességének tartama egy évben van megállapítva, amely szerint tehát az engedély érvényességének törvényesen megállapított egy évi tartama semmi körülmények között sem totható ki még egy nappal sem, amit kifejezésre hoz a bányatörvényhez kiadott végrehajtási szabályok 14. §-ának az az intézkedése is, mely szerint valamely kutatási engedély tartamának pontos és minden kétséget kizáró módon való meghatározása céljából, abban azon nap világosan és fel-

* * *

Lásd a 42. sz. határozatot.

tünően kitüntetendő, melyen az — a meghosszabbítás előző kieszközlésének elmulasztása esetében — magától elenyésszik.

A fentiek alapján a felfolyamodás elutasításával a bányakapitánysági határozatot jóvá kellett hagynom.

45.

A bányatörvény 17. §-ában adott jogvédelem csak a külszíni viszonyokra vonatkozik, míg a földalatti bányaműveléssel szemben nyújtandó külszíni tárgy védelméről esetről-esetre és külön kell határozni.

(74766/1903. sz. Pénzügymin.)

Épületek és más kültárgyak biztosításának kérdését földalatti bányaművelés esetében nem lehet a bányatörvény 17. §-a alapján, vagy annak analógiája szerint elbírálni. A 17. §-ban megállapított védőterületen ugyanis a törvény világos szavai s a földbirtokosnak nyújtani szándékolt jogvédelem célzatánál fogva, csak a külszíni talajbontással egybekötött bányászati munkálatok vannak tiltva. A földalatti bányaművelésre ezen tilalom ki nem terjed, mert a földtulajdonosnak nyújtott jogvédelem célja nem az, hogy az így kivett helyeken előforduló fentartott ásványok a szabad bányászkodás elől elzárassanak, hanem csak az, hogy az illető ingatlanok háborítatlansága biztosíttassék. Abban a kérdésben tehát, hogy valamely fejtetlenül biztosítandó kültárgy védelme a földalatti bányaműveléssel szemben mily intézkedéseket kíván, a viszonyokhoz képest esetről-esetre külön kell határozni.

46.

I. Az abszolút uralom idejében kibocsátott törvények és rendeletek az alkotmány visszaállítása után jogforrásul csak annyiban szolgálhatnak, a mennyiben azokat valamely törvény, vagy törvényes hatáskörben kibocsátott rendelet fenntartotta, vagy a törvényes gyakorlat elfogadta. II. A vadaskert kivett helynek nem minősíthető.

(32274/1908. sz. Pénzügymin.)

A bányatelek adományozásának megengedhetőségét kimondó bányakapitánysági határozat ellen nyílt határidőben benyújtott felfolyamodás tárgyában a következőleg határoztam.

A neheztelt elsőfoku adományozási határozatot, az elene intézett felfolyamodás elutasítása mellett, megerősítem.

Indokolás: Felfolyamodó egy alaki és egy érdembeli okból kéri a bányatársulat adományozási kérvényének visszautasítását. Alaki okból azért, mert az adományozási kérvényt oly egyén irta alá, aki arra a bányatörvény szerint jogosított nem volt, érdemben pedig azon az alapon, hogy az adományoztatni kért terület tulnyomó része felfolyamodó vadaskertjében, vagyis oly helyen fekszik, ahol a fennálló szabályok értelmében bányajogok a földtulajdonos beleegyezése nélkül nem szerezhetők.

Ami az érdembeli kifogást illeti, erre nézve meg kell mindenek előtt jegyeznem, hogy még az esetben is, — ha felfolyamodónak szóban levő bekerített erdő birtoka, mint vadaskert a bt. 17. §. c) pontja alapján kivett helynek volna minősítendő, — meg kellene erősíteni a felfolyamodással megtámadott adományozási határozat, mert maga a feltárás, melyre a bányatársulat az adományozást kérte, a vadaskerten kívül van telepítve s mert a bányatörvény 17. §-ában megjelölt helyeken a törvény világos szavai szerint és a földtulajdonosoknak nyújtani szándékolt jogvédelem célzatánál fogva csak a kutatási, vagyis külszíni talajbontással egybekötött bányászati munkálatok vannak földbirtokosi beleegyezéshez kötve, a föld alatti bányaművelésre ellenben ez a megszorítás ki nem terjed. Minélfogva az esetben, ha az említett zárt terület kivett helynek minősítették, ebből csak az a korlátozás volna lezármaztatható, hogy a bányatársulat a bányateleknek kivett helyre eső részében csak földalatti (külszíni talajbontással egybe nem kötött) bányaművelést folytathat és hogy köteles ott a külszini épségének háborítlan fenntartásáról gondoskodni.

Ámde az érvényben levő bányatörvény ide vonatkozó intézkedéseinek értelmében és szellemében felfolyamodónak szóban levő, sodronykerítéssel körülfűrt erdőbirtokát, melynek területe 12000 kat. holdnál nagyobb s melyben rendes erdőgazdasági művelet folyik, nem lehet a kutatási szabadság érvényesülésével szemben kivételt képező helynek minősíteni, nem lehet még akkor sem, habár ez az erdőbirtok a vadásatról szóló 1883:XX. l.-c. határozmányai szerint

vadaskertnek lenne is tekintendő, amit a felfolyamodó helyhatósági bizonyítvánnyal igazol.

Felfolyamodó annak bizonyítása végett, hogy az ő körülzárt erdőbirtoka, mint vadaskert a btörvény 17. §-a szerint kivett helyet képez, hivatkozik az abszolút uralom idejében 1859. évi ápril 19-én az akkori belügyi és pénzügyi miniszteriumok által külön császári felhatalmazás alapján kibocsátott és az akkori birodalmi törvénytárban is közzétett rendeletre, a melyben kimondatik, hogy a céljuknak megfelelően bekerített rendes vadaskertek a btörvény 17. §-ának c) pontja alatt foglalvák s hangsúlyozza itt felfolyamodó, hogy ez a rendelet, miután császári felhatalmazás alapján bocsátatott ki és Reichsgesetzblattban is megjelent, ép oly kötelező törvényerővel bír, mint maga a bányatörvény.

Felfolyamodó ezen érvelésével szemben az igazságügyi miniszter urral egyetértőleg azt kellett megállapítanom, hogy az idézett 1859. évi rendelet a magyar közjog szempontjából jogforrásnak, az élő bányajog alkotó részének nem tekinthető.

A magyar közjog alapelvei értelmében ugyanis az abszolút uralom idejében kibocsátott törvények és rendeletek az alkotmány visszaállítása után magukban véve érvényeseknek és fennállóknak nem tekinthetők és jogforrásul csak annyiban szolgálhatnak, a mennyiben azokat valamely törvény, vagy törvényes hatáskörben kibocsátott rendelet, akár kifejezetten, akár hivatkozás alakjában hatályukban fenntartotta, avagy törvényes gyakorlat elfogadta.

Az osztrák bányatörvénynek hatályában való fenntartása iránt az id. t. sz. VII. r. IV. f. 15. §-a rendelkezik, amely szakasz kifejezetten csak a bányatörvénynek fenntartása iránt intézkedik.

Ez a rendelkezés a fent kiemelt elv alapján szorosan levén értelmezendő, nem értelmezhető akként, mintha az a bányatörvény szakaszaihoz kiadott rendeleteket, így a szóban levő 1859. évi rendeletet is hatályában fenntartotta volna. Az a körülmény, hogy az osztrák belügyi és pénzügyi miniszterium ezt a rendeletet külön császári felhatalmazás alapján bocsátotta ki és hogy az a Reichsgesetzblattban is megjelent, csak az osztrák jog szempontjából ruházza fel a hivatkozott rendeletet törvényerővel, a magyar jog szempontjából ellenben ez a körülmény teljesen közömbös. S miután a szóban levő rendeletet a törvényes gyakorlat sem fogadta

el, a mennyibenn ez az első eset, hogy a vadaskert bányajogi jellegének kérdésében döntenünk kellett: a jelen jogvita elintézésénél magának a bányatörvénynek határozmányai lehetnek csak mérvadók.

Hogy pedig a bányatörvény 17. §-ának c) pontja egy 12000 kat. holdas területre nem vonatkozatható, világosan kitűnik ez az illető törvényszakasznak a törvény célzata és a törvényhozás szándéka felől is tájékoztató indokolásából, a hol kifejezetten utalás történt arra, hogy a földtulajdonosnak nyújtandó jogvédelemből a bányászatra nézve érezhető hátrány nem fog származni, mert a megszorítás csak csekély kiterjedésű területekre vonatkozik s mert éppen ezért az ott netán előforduló ásványtelepek védett területen kívül is feltarthatók.

De hogy a bányatörvény 17. §-a a dolog természeténél fogva nagyobb terjedelmű vadaskertekre, így pl. a felfolyamodó 12000 holdas zárt erdőbirtokára nem vonatkozatható, ezt tételes bányajogunk alapelvének, a bányaművelési szabadságnak jelentősége is kétségen kívül helyezi, amely alapelvvel a bányászati privilegiumok osztogatása homlok-egyenest ellenkezik. Már pedig, ha jogilag megállana az, hogy a kutatási szabadság érvényesülése elől ily óriási területeket is ki lehet venni, akkor a földtulajdonos bányászati szempontból is kiváltságos jogállásba jöhetne egész latifundiumokra nézve s anélkül, hogy őt a bányaművelés felvételére és folytatására szorítani lehetne.

Mindezeknél fogva felfolyamodónak az a kérelme, hogy a tulajdonát képező 12000 holdas zárt erdőbirtok, mint vadaskert, a bányatörvény 17. §-a szerint kivett helynek minősítessék, törvényes alappal nem bír, ellenkezőleg a törvénybe ütközik s mint ilyen nem teljesíthető. Ennek következményeként pedig a felfolyamodást, mint alaptalant elutasítani és a neheztelt elsőfoku határozatot megerősíteni kellett.

Megjegyzem végül, hogy felfolyamodónak az a különös érdeke, mely az ő erdőbirtokának vadaskert jellegéből származik, kellő méltánylásban fog részesülni akkor, midőn a bányavállalat a szóban forgó zárt területen, illetve annak valamely részében a telekhasználatnak bányászati célra való átengedését fogja szorgalmazni. Mert egyik sarkelve fennálló bányajogunknak, hogy a telekhasználat kényszerű átengedésénél a bányavállalat a földtulajdonosnak teljes, vagyis az ily különös érdekeket is fedező kártalanítással tartozik.

47.

Annak a kérdésnek megállapítása, hogy valamely helyen lehet-e adományozásnak helye, vagy sem? a bányahatóságok és nem a rendes bíróságok hatáskörébe tartozik.

(4450/1909. sz. Curia).

A m. kir. Curia felperesnek bányaadományozás alól mentessége iránt folyamatba tett és a kir. törvényszék végzésével elintézett és az alperesnek felfolyamodására a kir. ítélőtábla által végzéssel megvizsgált rendes perét a felperesnek és az alperesnek felfolyamodása folytán tartott nyilvános ülésben vizsgálat alá vevén, következő végzést hozott:

A kir. Curia a másodbíróság végzését helybenhagyja.

Indokok: Felperes kereseti kérelme arra irányul, hogy állapittassék meg, mikép a keresetben körülírt ingatlan bekerített vadaskert s hogy az alperes arra a területre a felperes beleegyezése nélkül bányaadományt nem nyerhet.

A bírósági hatáskör ellen az alperes részéről emelt kifogás folytán eldöntendő kérdés az, hogy valjon a kereseti kérelem felett való határozathozatal joga a polgári bíróságok hatáskörébe tartozik-e?

A bányatörvény 1. és 3. §-ai szerint az állam részére fenntartott jog, hogy az állam az ő közigazgatási hatóságai (bányahatóságai) útján az egész ország területén kijelöli a bányászatot űzők részére, ezeknek kérelmére bányaadományozás útján azokat a területeket, ahol a fenntartott ásványok felkereshetők és művelhetők, kijelöli pedig ezeket a területeket a földtulajdonos tulajdonjogára való tekintet nélkül.

Az államnak a bányahatóságok útján gyakorolt ez a joga független a földtulajdonos tulajdoni jogától s ez a jog a maga korlátait csupán a bt. 17. és ezzel kapcsolatos §-aiban leli, a melyek szerint a kutatás és egyéb bányászati cselekmények ép úgy, mint a bányászati célokra való kisajátítás is az azon §-ban meghatározott területeken csak a földtulajdonos beleegyezésének kinyerése után engedhető meg.

A bányatörvényben felsorolt ilyen területek természeti minőségüknél, gazdasági érdekeknél fogva vannak kivéve a

kutatás, egyéb bányászati műveletek és a kisajátítás alól: nem szenvedhet azonban kétséget, hogy a felett, valjon valamely területre nézve adható-e és minő kikötések mellett valaminő bányászati jogositvány? ugyanannak a hatóságnak a hatáskörébe tartozik, amely hatóság jogositva van a felett dönteni, hogy valamely területen a kutatás, vagy egyéb bányászati cselekmény megengedhető-e?

Igy értelmezi ezt a bányatörvényhez kibocsátott végrehajtási rendelet 16. és 17. §-a is.

Ilyen esetben nem magánjogok összeütközése forog fenn, a melynek az eldöntése a rendes bíróságok hatáskörébe tartoznék, hanem olyankor az a kérdés: hogy az állam az ingallant tárgyazó magántulajdonra való tekintet nélkül, az állam egész területére kiterjedő bányászati fennhatóságát valamely területre a fenntartott ásványok tekintetében gyakorolja-e?

Az állam bányászati fennhatóságának fennebb kifejtett értelmezésével nem állanak ellentétben a bányatörvény 54., 61. és 62. §-ai, mert ezeknek a §-oknak egybefüggő rendelkezéseiből kétségtelen, hogy ott vitás magánjogokról, magánjogoknak az összeütközéséről van szó, már pedig az állam akkor, amikor az ő egész területére kiterjedő bányafennhatóságával él, nem magánjogot gyakorol s kétségtelen, hogy az állam fennhatósága a fenntartott ásványok tekintetében a magánjogoktól független.

Minthogy ezek szerint annak a megállapítása, hogy valamely terület felett a bányafennhatóság a fenntartott ásványok tekintetében gyakorolható-e? vagy hogy a bányafennhatóság alól valamely terület a bányatörvény alapján ki van-e véve, vagy annak a fennhatóságnak gyakorlása a földtulajdonos beleegyezésétől van-e függővé téve? és hogy ebből folyólag valamely területre nézve bányaadományozásnak van-e helye? a bányafennhatóságok s nem a rendes bíróságok hatáskörébe tartozik: másodbíróság végzését ezekből az indokokból helyben kellett hagyni.

48.

A kutatási munkálatok a bányajárásig is folytathatók.

(1022/1880. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

Kétségtelen, hogy valamely szabadkutatásban a kutatás befejezettnek tekintendő s kutató az adománykérés benyújtására szorítandó, ha az ásványtelep annyira fel van tárva, hogy arra a tulajdonjog adományozható. Ez azonban egyáltalán nem zárja ki azt, hogy az illető bányavállalkozó s illetőleg adománykérő az ásványtelepet a bányajárás bekövetkeztéig még jobban feltárhassa.

49.

A kutatásban termelt kőszénnel a földbirtokos is csak a bányahatalóság engedélye mellett rendelkezhetik.

(1753/1877. és 13566/1885. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

Kétségtelen ugyan, hogy az Ideigl. törv. szabályok VII. R. 1. §. a) pontja szerint a földbirtokos beleegyezése nélkül kőszénkutatásra való engedély, vagy bányászati adomány a bányahatalóságok részéről senkinek nem adható, de ezzel nincs kimondva az, hogy a kőszénkutató földbirtokos, vagy annak engedményese a nyert kőszénnel korlátlanul rendelkezhetik, mert ugyancsak az ld. t. sz. VII. R. 15. §-ban a bányatörvény némi módosításokkal hatályában meghagyatván, hatályában maradt a bányatörvény 20. §-a is, mely szerint a kutató a nyert ásványokról csak a bányahatalóság engedelmével rendelkezhetik.

50.

Az értékesítési engedély iránti kérelem elintézésekor a vajústérdemlőség kérdése figyelembe nem vehető.

(62722/1897. sz. Pénzügymin.)

A neheztelt elsőfoku határozatot feloldom, a kért értékesítési engedélyt az alább részletezett indokoknál fogva, elvileg megadhatónak nyilvánítom, utasítom azonban a bányakapitányságot, hogy tekintettel az értékesítésre felkért vasláp-föld nagy mennyiségére, az illető kutatási műveltet előzőleg vizsgálja meg arra nézve, hogy a szóbanforgó feltárás nem ment-e már át lefejtésbe, mely utóbbi esetben a fél az érté-

kesítési engedély megtagadása mellett, a rendes bányaadományozás kieszközlésének megkísérlésére lesz utasítandó.

A kénsavas vasláp föld, vagy vasláp só ugyanis vasgálic tartalmánál fogva a bányatörvény 3. §-a nyomán azon esetben, ha vas, kén, vagy vasgálic nagyban való előállítására alkalmas, fenntartott ásványnak tekintendő. A vasláp só tehát, vegyi összetételénél fogva minden kétségen kívül tárgya lehet a bányászati kutatásnak, mely művelet a fenntartott ásványoknak adományozásra méltó feltárását célozza.

De hogy egyes konkrét esetekben az illető vasláp föld a bányatörvény intenciója szerint, valóban fenntartott ásványnak tekintendő-e, vagyis hogy ezen ásvány vas, kén, vagy vasgálic nagyban való előállítására vegyi alkatrészeinek aránya és összetételénél fogva tényleg alkalmas-e, vagy sem, ezen kérdés a vájástérdemlőség kérdésével kapcsolatban tulajdonképpen csakis már az adományozás stádiumában fog érdemleges elbírálás alá kerülni.

A kutatás stádiumában ilyenén megítélésnek helye még nincsen, mert hiszen a kutatásnak épen az a célja, hogy ez uton adományozható feltárás létesíttessék s mert ha a feltárás alá vett vasláp föld telep helyel-közzel nem is alkalmas még a vas, kén, illetve a vasgálicnak nagyban való előállítására, mindazonáltal nincsen kizárva az, hogy a kutatás később dusabb közök feltárása folytán eredményre fog vezetni.

Továbbá másrészt a kutatás közben nyert ásványoknak hatósági engedélyen alapuló értékesíthetése iránti törvényes jog a bányatörvény 20. §-a szerint és a végrehajtási szabályok 17. és 18. §-ainak korlátai között, mint e kutatási joggal kapcsolatos, velejáró jog, minden kutatót megillet, ami pedig az értékesíthető ásványok minőségét illeti, erre nézve a kutatás célját, terjedelmét és az ásványok minőségére nézve nagyon változatos telér kitöltést tekintve, a bányatörvényben nem létezik más föltétel, mint az, hogy az illető ásványfém, kén, timsó, vagy gálic stb. tartalma nyilvánvaló legyen.

De hogy adott esetben mennyi és milyen legyen ez a fém, vagy gálic tartalom s hogy az illető ásvány valamely fém, vagy gálic stb. nagyban való előállítására tényleg alkalmas-e, vagy sem, ez a körülmény az értékesítési engedély megadásánál már azért sem vehető figyelembe, mert az engedély kinyerésének sok esetben épen az a célja, hogy a kutatási művelésben tartott telepből jövesztett ásvány tömeges feldolgozás útján megvizsgáltassék arra nézve, hogy az valamely a bányatörvény §-ában felsorolt s a fenntartott ás-

ványokat jellemző alkatrész (fém, kén, timsó, gálic stb.) nagyban való előállítására alkalmas-e, vagy sem.

Jelen esetben is tehát az elmondottakat tartva szem előtt, a szóban forgó kénsavas vaslápfüldre nézve, mely vasgálic tartalmánál fogva a bányatörvény 3. §-a nyomán fenntartott ásványt képezhet, a kért értékesítési engedélyt az illető ásvány közelebbi megvizsgálása nélkül is elvileg megadhatónak kellett nyilvánítani.

Tekintettel azonban az értékesítésre felkért vaslápfüld nagyobb mennyiségére, az engedélyezésnek önként érthető s a végrehajtási szabályok 17. és 18. §-aiban tüzetesen is meghatározott korlátainál fogva, a kutatási művelet előzőleg megvizsgálendő arra nézve, hogy e feltárás nem ment-e már át fejtésbe, mely utóbbi esetben az értékesítési engedély iránti kérelem tulhajtott kutatási művelés címén visszautasítandó s a fél a rendes bányaadományozás kieszközlésére hívandó fel. Az illető vaslápfüld tartalma és minősége s ezen alapuló bányajogi jellege csakis ekkor, az adományozás stádiumában lesz tüzetes megítélés tárgyává teendő.

51.

Ásványszénre vonatkozólag, a mennyiben a kérelmező szénjoga nem vitás, a napi termelés értékesítésére a bányahatóság az engedélyt egyszer s mindenkorra megadhatja.

(93880. 1908. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva a neheztelt bányakapitányügyi rendelkezés megváltoztatásával a kért értékesítési engedélyt a feltárási munkálatok folytatása közben kitermelendő naponkénti mintegy 50 q. szénmennyiségre is megadom.

Indokolás: Az ügyiratokból kitűnik, hogy felfolyamodó megtette a kezdő lépést arra nézve, hogy kőszéntelep feltárására bányaadományt nyerhessen. Az adományozás kieszközlése időbe kerül, a mely alatt a kutatót nem lehet a kutatási és feltárási munkálatok folytatásától eltiltani. Ha pedig tovább dolgozik és e munkálatai közben szén is termel, ez esetben nemcsak a bányavállalkozó érdekében, hanem közgazdasági érdekből is az a követelmény lép itt homlok-

terbe, hogy a kitermelt, romlás és veszteség nélkül sokáig el nem tartható szénmenyiség nyomban értékesíthető legyen.

Fonák eljárás volna azt követelni, hogy a vállalkozó ily körülmények között nap-nap után megújítsa az értékesítési engedély iránti kérelmét, miért is különösen az ásványszénnél csak azt a megoldást lehet logikusnak, észszerűnek s a törvény szellemével és célzatával megegyezőnek tekinteni, hogy a hatóság az adományozás kieszközlése körül nem késedelmeskedő vállalkozónak a napi termelés értékesítésére az engedélyt egyszer s mindenkorra megadja, feltéve hogy az ideiglenes törvénykezési szabályok hatályossága területén történő feltárásoknál a vállalkozó köszénjoga nem vitás.

52.

A köszénre nézve kért értékesítési engedély a földbirtokos beleegyezése nélkül meg nem adható, a földbirtokosi beleegyezést pedig a községi beleegyező nyilatkozat nem pótolja.

(47670. 1909. sz. Pénzügymin.)

Szénértékesítési engedély kiadását megtagadó, a kutatási munkálatok folytatását betiltó és a termelt szén jogosulatlan értékesítése miatt pénzbüntetést kiszabó bányakapitánysági intézkedés ellen, nyílt határidőben beadott felfolyamodás tárgyában következőleg határoztam: A kifogásolt elsőfoku határozatot a felfolyamodás visszautasítása mellett megerősítem.

Indokolás: A neheztelt határozat indokolásának helytálló voltát a felfolyamodó érvelése egyik irányban sem gyengíti meg. A kért értékesítési engedély megtagadását ugyanis a bányakapitányság azzal indokolja, hogy felfolyamodók az érdekelt földtulajdonosok beleegyezéséért nem igazolták és hogy az 1862. évi 13622. sz. udvari rendelet 4. pontja alapján kiállított községi előjárásági nyilatkozat a kutatás stádiumában célba vett értékesítés tekintetében nem helyettesítheti az id. I. szabályok szerint megkívántató földtulajdonosi beleegyezést. Felfolyamodók a közvetlen földbirtokosi beleegyezés létezésének hiányát az illető földrészetekre nézve maguk is elismerik, az érintett községi előjárásági nyilatkozatnak azonban a kutatás stádiumára is kiterjedő teljes jogi hatályt akarnak tulajdonítani, azt hozván fel leginkább állás-

pontjuk támogatására, hogy az adományozáshoz való beleegyezés, mint nagyobb jelentőségű és értékű kijelentés a kutatáshoz szükséges földbirtokosi beleegyezést is impliciten magában foglalja. Ezt az érvelést magamévá nem tehetem, mert az idézett udvari rendeletnek szóban forgó intézkedése, miután az a tulajdonjognak lényeges megszorítását foglalja magában, szigorúan értelmezendő, már pedig a rendelet kifejezetten meghatározza, hogy a községi előjáróság nyilatkozata csak a felkérésnél, illetve az adományozásnál helyettesítheti a földtulajdonos beleegyezését. A rendelkezés ilyenén szoros értelmezése máskülönben is ésszerű és logikus, mert nem minden kutatási munkálat vezet szükségképpen adományszerzéshez. A célba vett adományozásnak még vájástérdemiő feltárás esetén is lehetnek jogi akadályai. Ha tehát az idézett udvari rendelet szerinti előjárósági nyilatkozatnak a kutatás stádiumára is kiterjedő olyatén joghatály tulajdoníthatnák, hogy annak alapján a kutatónak a bányatörvény 20. §-ában szabályozott értékesítési engedély is megadandó, illetve megadható: akkor egyes konkrét esetekben az az anomália is előállhatna, hogy a kőszén értékesítésére oly egyén nyerne hatósági engedélyt, aki azon a területen kőszénbánya tulajdonos, vagyis a kőszén kiaknázásának és forgalomba hozatalának jogát az adományozást gátló valamely körülmény következtében meg nem szerezheti. Helyénvaló volt továbbá a kutatási üzem folytatásának betiltása is, még pedig nemcsak az elsőfoku határozat indokainál fogva, hanem azért is, mert a megejtett helyszíni nyomozat eredménye szerint nyilvánvaló, hogy jelen esetben a kutatási stádium a feltárási munkálatok előrehaladott voltánál fogva már befejezettek tekinthető.

53.

I. Ásványszénre vonatkozólag értékesítési engedélyt, — a földbirtokosi beleegyezés igazolását feltételezve, — nemcsak a már kitermelt, hanem a termelendő mennyiségre is meg lehet adni. II. Az értékesítési engedély megadásának az ásványszénnél előfeltétele az érdekelt földtulajdonos meghallgatása, illetőleg beleegyezése.

(58016/1911. sz. Pénzügymin.)

Kutatóknak 2000 q. kitermelendő ásványszén értékesítésének engedélyezése iránti kérelmét a felfolyamodásnak helyt adva el kellett utasítanom, mert bár felfolyamodónak az a kifogása, hogy értékesítési engedély csak a már kitermelt ásványszénre volna adható törvényes jogalappal nem bír, mert a bányatörvénynek idevonatkozó 20. §-a ilyen intézkedést nem tartalmaz s mert a végrehajtási utasítás tételes bányajogunk forrásának nem tekinthető, a közgazdasági érdek pedig, tekintettel a légköri behatásoknak a barnaszén minőségére való kedvezőtlen voltára, épen ellenkezőleg az ásványszénkutatás körében az értékesítési engedélynek előzetes megadását teszi szükségessé, mégis miután az engedélyezési kérelem teljesítésére vonatkozólag felfolyamodó, mint érdekelt tulajdonos, meg nem hallgattott, jelen felfolyamodásában pedig az engedélyezés ellen tiltakozik, — a bányakapitánysági határozatot feloldanom, a bányakapitányságot az érdekelt földtulajdonos meghallgatása után való új határozathozatalára kellett utasítanom, mert az ideiglenes törvénykezési szabályok hatályossága területén a kutatásból nyert ásványszén értékesítési engedélyezésnek éppúgy egyik lényeges, pozitív kelléke, illetőleg előfeltétele a földtulajdonos beleegyezésének igazolása, tehát a földtulajdonos személyes megkérdezése, illetőleg meghallgatása is, mint az ásványszénre való bányaadományozásnak.

54.

Zártkutatmányi bejelentés sajátkezűleg aláírandó, vagy meghatalmazott által nyújtandó be.

(18093/1874. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

A bányatörvény 15. §-a megkívánja, hogy a kutatás engedélyezéseért benyújtott kérvény, a kérvényező, vagy meghatalmazottja által sajátkezűleg legyen aláírva s minthogy a szabadkutatás is csak általános kutatási engedély alapján állhat fenn, úgy kétségtelen, hogy a fentidézett szabály oly kérvényre is alkalmazandó, mely egy szabadkutatásnak megerősítését célozza.

55.

A zártkutatómány az ásványászatkutatás tekintetében jogelsőbbséget nem biztosít.

(4454/1901. sz. Pénzügymin.)

A zártkutatómányi jogositmány kizárólagosságára alapított jog a közzénnél az ideigl. törv. szab. és pedig annak VII. R. 1. §. c) pontjában foglalt amaz intézkedése folytán, hogy az ezen ásvány kutatására irányuló engedély kinyerése a földbirtokos beleegyezéséhez van kötve, oly irányu módosítást szenvedett, hogy a kizárólagosság a közzénnél az országbirói értekezlet hatásköri területén nem többé a zártkutatómányi jogositványon, hanem a földbirtokosi beleegyezésen nyugszik, melyet tehát természetesen egy ilyen zártkutatómányi jogositvány megszerzésével eltulajdonítani nem lehet, itt a kizárólagosság elbírálásánál nem a zártkutatómányi elsőbbség az irányadó.

56.

Alakilag helyes zártkutatómányi bejelentések megerősítése iránt a bányahatóságnak feltétlenül kell intézkednie, tekintet nélkül arra, vajjon a bejelentett kutatási tér bányajogilag szabad-e, vagy sem.

(9605/1903. sz. Pénzügymin.)

57.

A különben helyesen bejelentetett zártkutatómány, — feltéve hogy azt a bányahatóságnak a a bányatörvény 241., vagy 242. §-án alapuló jogerős határozata meg nem szüntette s hogy az sem lemondás, sem adomány következtében meg nem szűnt, — mindaddig jogérvényesen fennállónak tekintendő, a míg az általános kutatási engedély, a melyre a zártkutatómány jegyezve van, érvénnyel bír.

(16022/1903. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodás szerint a kérdéses zártkutatmányok K. által meg nem szeretteknek s nem létezőnek tekintendők, mert a kir. adóhivatal átadási okmányában, melyben a K. által nyilvános árverésen megvett zártkutatmányok számszerint fel vannak sorolva, a kérdéses zártkutatmányok számai elő nem fordulnak.

A felfolyamodó ezen érvelése meg nem állhat a következő indokoknál fogva:

A zártkutatmány, — feltéve, hogy azt a bányahatóság-
nak a bányatörvény 241., vagy 242. §-án alapuló jogerős határozata meg nem szüntette s hogy az sem lemondás, sem adomány következtében meg nem szűnt, — mindaddig jog-
érvényesen fennállónak tekintendő, amíg az általános kutatási engedély, melyre a zártkutatmány jegyezve van, érvény-
nyel bír.

Ez egyik sarkalatos elvét képezi a bányatörvény kutatási rendszerének s a zártkutatmány és az általános kutatási engedély közötti ezen szoros jogi kapcsolat nyílt kifejezést talál a törvény 23. és 251. §-aiban.

Mint ahogy ezen szóbanforgó zártkutatmányok jelenleg is azon általános kutatási engedélyre vannak vezetve, amely még mindég hatályban van, mert a bányakapitányság jogerős határozataival a fennálló szabályok korlátai között évről-
évre meghosszabbította; mint ahogy továbbá a zártkutatmányok mindez ideig sem lemondás, sem bányaadomány tárgyát nem képezték s mint ahogy azokra nézve a bányahatóság mindezeideig a bányatörvény 241. és 242. §-ai alapján megszüntető határozatot sem hozott: mindezeknél fogva ezen zártkutatmányok manapság is fennállóknak tekintendők s mint ilyenek tartatnak nyilván a bányakapitányság kutatási könyveiben.

Igaz ugyan, hogy a kir. adóhivatal átadási okmányában ezen zártkutatmányok nyilvánvaló tévedés következményeként számszerűleg feltüntetve nincsenek, csakhogy a K. közvetett zártkutatmányi megszerzésének alapját nem ezen adóhivatali átadás, hanem a megtartott nyilvános árverés képezi, a megszerzés terjedelme tehát nem az átadási végzés szerint, hanem az árverési jegyzőkönyv értelmében bírálendő el. Az árverés jegyzőkönyvében pedig határozott kifejezést nyert, hogy a végrehajtási árverés tárgyát a 4608/1874. sz. kutatási engedély s az azon alapuló összes zártkutatmányi jogosítványok képezik s az árverési hirdetmény iktatószám szerint fel is sorolja a szóbanforgó zártkutatmányokat.

Nem helyteleníthető a bányakapitányságnak az az eljárása sem, hogy a tárgyalást a helyszínére tűzte ki, mert ez a törvényes gyakorlat a zártkutatmányi vizsályok elintézésénél s teljesen indokolt is ez az eljárás, mert nem lehet előre tudni, hogy a tárgyalás folyamán nem merül-e fel szükségessége annak, hogy a zártkutatmányi vezérlő pontok azonossága megállapíttassék, vagy mérési felvételek eszközöltessenek.

58.

A zártkutatmány az ingó dolgok jogi minőségével bir.

(32684/1905. sz. Pénzügymin.)

Hogy a magában álló zártkutatmány az ingó dolgok jogi minőségével bir, az iránt nem foroghat fenn kétely; de miután zártkutatmány a bányatörvény 121. §-nak rendelkezésénél fogva nem lehet a bányatulajdon tartozéka és bányatelekkönyvileg nem egyesíthető a bányatulajdonnal, mert a bányatörvény 117. és 118. §-ai szerint oly módon csak ingatlanokat lehet a bányatulajdonhoz csatolni, ebből következik, hogy a zártkutatmány ezen ingó minőségét semmi körülmények között, tehát akkor sem veszíti el, ha az oly személy tulajdonát képezi, akinek e mellett már adományozott bányatelkei is vannak és ha a zártkutatmányok és bányatelkek az illetőnél egy összvagyonot képeznek is. Ez a körülmény a zártkutatmányok jogi minőségén és jogi önállóságán mit sem változtat, szabályként áll tehát, hogy a zártkutatmány úgy az illeték-kiszabás szempontjából, mint minden más tekintetből és minden körülmények között ingó dolognak tekintendő.

59.

A zártkutatmány érvényessége az alapul szolgáló kutatási engedély érvényességi tartamán túl semmi esetre sem terjedhet, vagyis, hogy a zártkutatmány érvénye az alapul szolgáló kutatási engedély érvényével egy időben jár le.

(81665/1915. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt elsőfoku határozatot megerősítem.

Indokolás: Az ügyiratokból megállapítható tényállás szerint A. H. és társai 1914. évi március 20-án az ugyan-ezen évi december hó 22-én lejáró kutatási engedély alapján 18 zártkutatmányt jelentettek be s egyuttal befizették a 18 darab zártkutatmány után egy egész évre járó felügyeleti illetéket. Ezt a felügyeleti illetéket, — miután a zártkutatmány bejelentése és az alapul szolgáló kutatási engedély lejáráta közötti idő $\frac{3}{4}$ évnél többet tett ki, az 1885: XIV. t.-c. 3. §-ának a) pontja szerint pedig az egy évnegyedén aluli időszak mindég egész évnegyednek veendő és így a bejelentett zártkutatmányok után tényleg egy egész évi felügyeleti illeték fizetendő, — a bányabiztosság elfogadta és szabályszerűen nyugtázta.

Ennek a kutatási engedélynek az alapján a fenti 18 zártkutatmányon kívül még 18 régiebb zártkutatmány is fennállott.

A kutatási engedély lejáráta előtt A. H., mint a kutató társak közös meghatalmazottja kérelmezte a kutatási engedélynek egy további évre való meghosszabbítását, de az esedékes felügyeleti illetéket kifejezetten csak a régiebb 18 zártkutatmány után fizette be, miért is a fiatalabb 18 zártkutatmány az 1908. évi 116103. sz. pénzügyminiszteri rendelet 8. §-a értelmében, a kutatási engedély meghosszabbításával egyidejűleg törlendő lett volna. A bányabiztosság azonban ezt a törlést keresztül vinni s erről a felek értesíteni elmulasztotta.

Ezután 1915. évi március hó 16-án A. H. a fentemlített újabb 18 darab zártkutatmányt újból bejelentette és kérte azoknak megerősítését. E bejelentéssel kapcsolatosan a bányabiztosság észrevette a fent említett mulasztását s a most felfolyamodás tárgyává tett határozatában értesítette A. H.-t, hogy az 1914. évben bejelentett és megerősített 18 darab zártkutatmányt, miután azok a felügyeleti illeték befizetésének elmulasztása miatt érvényüket veszítették, a nyilvánkönyvekben törölni fogja, az ujonnan bejelentett s a törlendőkkel azonos adatokkal bíró 18 darab zártkutatmányi pedig a bejelentés napjával kezdődő hatállyal fogja megerősíteni.

A bányabiztosságnak ez a határozata nem esik semmi tekintetben sem kifogás alá, mert míg egyrészlől a most bejelentett 18 darab zártkutatmányoknak a bejelentés napjával kezdődő hatállyal való megerősítése a bejelentési kérelemnek

teljesen megfelel s így még abban az esetben sem esnék kifogás alá, ha a bejelentőnek a bejelentés idejében a szóban levő zártkutatmányai jogérvényesen fennállottak volna is, addig másrésztől az 1914. évben bejelentett 18 darab zártkutatmány érvénytelen és így törlendő volta az idézett miniszteri rendelet félreértést nem lűrő rendelkezései alapján vita tárgyává nem tehető.

A bányabiztosságnak az a mulasztása pedig, hogy a törlést kellő időben nem fogatosította s erről a felet nem értesítette, a kutató társaknak sérelmére nem szolgált, miután a törlésnek és az értesítésnek rendes időben való megtörténte esetén sem lett volna módjuk a már törölt zártkutatmányok érvényét meghosszabbíttatni.

Felfolyamodó azzal védekezik, miszerint abból a körülményből, hogy a bányabiztosság az 1914. évi március hó 20-án bejelentett 18 darab zártkutatmány után befizetett egész évi felügyeleti illetéket elfogadta, jogosan hihette, hogy ezek a zártkutatmányok egy teljes évig, vagyis az alapul szolgáló kutatási engedély érvényességi tartamán túlmenőleg 1915. évi március hó 20-áig maradnak érvényben.

Ez a védekezés el nem fogadható, mert a mint már fentebb reámutattam, a szóban levő zártkutatmányok bejelentésénél az alapul szolgáló kutatási engedély még hátralevő érvényességi tartamára tónyleg egy egész évi felügyeleti illeték volt esedékes s így a bányabiztosság helyesen járt el, a midőn azt elfogadta, de ettől eltekintve, a bányatörvény 251. §-ának amaz intézkedéséből, mely szerint a kutatási engedély lejártával az azon alapuló zártkutatmányok is elényésznek, továbbá az 1885. évi XIV. t.-c. 3. §. a) pontjának ama rendelkezéséből, mely szerint a zártkutatmányok bejelentésénél a felügyeleti illeték csak az alapul szolgáló kutatási engedély érvényének a tartamára fizetendő le, végül a dolgok természetes logikai sorrendjéből következik, hogy a zártkutatmány érvényessége az alapul szolgáló kutatási engedély érvényességi tartamán túl semmi esetre sem terjedhet, vagyis hogy a zártkutatmány érvénye az alapul szolgáló kutatási engedély érvényével egy időben jár le.

60.

A zártkutatmányi bejelentés megerősítésekor a bányahatóság azok jogérvényének, illetve érvényesülése lehetőségének vizsgálatába nem bocsátkozhatik.

(95794/1915. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányság azon az alapon tagadja meg a bejelentés megerősítését, mert a zártkutatmányok idegen jogokat sértének és mert idegen bányatelek szomszédos fekvése miatt további adományozás megszerzése lehetetlen és így a bejelentett zártkutatmányok törvényes létjogosultsága hiányzik.

A bányakapitányság indokolása nem helytálló.

Ami a bejelentéssel érintett idegen jogosítványokat illeti, ezek a bejelentések megerősítésénél bányahatósági elbírálás alá nem esnek. A bányahatóság a bejelentéseket csak alaki szempontból vizsgálja meg, azok jogérvénye, illetve érvényesülésének lehetősége iránt a megerősítés esetén szavatosságot nem vállal, hanem úgy a bejelentés adatainak helyessége, a természetben való megállapíthatása és kijelölése, valamint a zártkutatmányoknak az idegen jogosítványoktól függő érvényessége tekintetében a bejelentő maga felelős, illetve a saját veszélyére jár le.

A zártkutatmányok megerősítésének ez a törvényes gyakorlata a dolog természetéből következik, mert egyrészt a bányakapitányság rendszerint nincsen azoknak az adatoknak birtokában, a melyekkel a bejelentett zártkutatmányok esetleges idegen jogosítványok által befolyásolt érvényessége már a bejelentés alkalmával és a szomszédos felek meghallgatása nélkül elbírálható volna s mert másrészt, ha valamely zártkutatmány a bejelentés idejében másnak fennálló bányajoga következtében, esetleg nem érvényesülhet, ezért nincsen kizárva annak a lehetősége, hogy idővel akár a személyben, akár a tárgyban történő változás, akár pedig szabad egyesség alapján később mégis érvényesülhetni fog.

Ezen lapján a bányahatósági határozatot feloldani és a bányakapitányságot a bejelentett zártkutatmányoknak a megerősítésére utasítanom kellett.

61.

A bejelentés feltétlen visszautasításának csak a zártkutatmány fektetése körül előforduló lényeges hiányok esetében van helye. A meghatalmazási ok-

mány, vagy sajátkezű aláírás hiánya lényegtelen alaki hiba, mely pótlást megenged.

(7173/1887. sz. Földmiv. i. és ker. min.)

62.

Zártkutatmányi bejelentések adatainak helyességeért a kutató felelős.

(12851/1890. sz. Pénzügymin.)

Kétes helyzetű, illetőleg megállapítható vezérpontoktól bejelentett zártkutatmányok megerősíthetők, mert a zártkutatmányok adatainak helyességéért és a természetben való feltehetőségéért maga a kutató felelős, a mennyiben kutatási jogosítványainak érvényessége azoktól van függővé téve.

63.

Az abrudbánya—verespataki bányamegyében minden zártkutatmány törlendő, melynek középpontja a bejelentés idején hozzáférhetetlen volt.

(6610/1891. és 64911/1892. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvény 170. §-a értelmében minden zártkutatmány a 174. §-ban előírt módon folytonos üzemben tartandó és az abrudbánya—verespataki bányamegye alapszabályainak 1. §-a szerint, a zártkutatmányi kör középpontjának a bányaszáj menyezetének közepébe kell esnie.

Merőben ellenkezik tehát a bányatörvény és alapszabály ezen követelményeivel, valamint egyáltalában a bányatörvény egész szellemével, hogy oly zártkutatmányok, melyek hozzá nem férhetők, melyekben tehát a zártkutatmányi jogosítvány létalapját képező folytonos üzemben tartás nem gyakorolható, érvénnyel birjanak és a bányakapitányságnak, valamint az abrudbányai bányabiztosságnak a törvény és alapszabály intézkedéseivel szemben ezen zártkutatmányok körül követett ellentétes eljárását indokolva nem találom.

Meghagyom ennélfogva a bányakapitányságnak, hogy az abrudbányai-verespataki bányamegye alapszabályai szerint bejelentett azon zártkutatómányok, melyekre nézve feljelentés, vagy másnemű tárgyalás folytán meggyőződést szerez helyszini vizsgálat által az iránt, hogy az illető zártkutatósi köröknek középpontjai a bejelentés idejében hozzáférhetetlenek, érvényteleneknek nyilváníttassanak és mint ilyenek a jogosítványok sorából töröltessenek.

64.

Részben téves adatokat tartalmazó zártkutatómányi bejelentések a zártkutatómány törlését nem vonják maguk után, ha különben a zártkutatómány helyzete biztosan megállapítható.

(64947. 1892. sz. Pénzügymin.)

A bányabiztossági határozat ellen intézett felfolyamodást felülvizsgálat tárgyává tevén, a felfolyamodást visszautasítandónak és a bányabiztosság intézkedését megerősítendőnek találtam azok oknál fogva, mert ámbár a felterjesztett ügyiratokból kitűnik, hogy a kérdéses zártkutatómányra vonatkozó adatok részben tévesek, amennyiben a vájás és jegyálláspontnak a bejelentés szerint a Cireu de la Seika nevű bányában kellene léteznie, holott az eszközölt felmérés és helyszini szemléből kiderült, hogy a nevezett bányába bele nem esik és általa meg nem közelíthető, — mindamellettt jóvá kellett hagynom a bányabiztosság intézkedését, mivel a kérdéses pontnak a fekvése iránt a részbeni téves adat dacára kétség nem támadhat, a mennyiben a vezérponttul szolgáló vulkóji Korábia bányaszájának fekvése iránt kétség nem létezik s ezen vezérponttól az adott irány és távolság szerint a szóban levő zártkutatómálynak vájás és jegyálláspontja is a természetben teljes szabatosággal megállapítható és ki-tűzhető.

Nem volt figyelembe vehető továbbá azon elcsenvés sem, hogy a szóban levő zártkutatómány vájáspontra hozzáférhetetlen helyen létezik és így azt érvénytelennek kell tekinteni, mert az ilyen végtelen mélységű és magasságu zártkutatómányi jogosítványoknál a hozzáférhetőség egyáltalán

szóba nem jöhet és a művelés a zártkutatómányi körön belül bárhon eszközölhető.

65.

Ha egy vezérpont meghatározására szolgáló adatok nem is mind helyesek, de a meglevőkből annak fekvése biztosan és minden kétséget kizáró módon megállapítható, a bejelentést érvénytelennek nyilvánítani nem lehet.

(6766/1896. sz. Pénzügymin.)

66.

Ha a bejelentés szerint a zártkutatómány jegyálláspontja valamely bányatelek határkövén áll, nem mondható, hogy a zártkutatómány középpontja adományozott bányatelekbe esik, tehát érvénytelen.

(10727/1897. sz. Pénzügymin.)

A bejelentés szerint a zártkutatómány vajúspontja létezik a Ferenc József altáróban, annak szájától számított 100-ik ölében, a jegyálláspontja pedig az 50-ik határkövön áll.

Érvénytelen volna a zártkutatómány, ha a jegyálláspont idegen zártkutatómány körébe, vagy pedig valamely adományozott bányatelek területébe esik.

A tárgyalási térkép szerint a vajútpont szabadterületen létezik, a jegyálláspont pedig összeesik a kincstári 23. és a R. részvénytársaság 76. D. számú bányatelkek egyik közös határpontjával.

A határpontról, — amennyiben a határkö csak jelképe a határpontnak, — mint semmi térbeli kiterjedéssel nem bíró mértani pontról szintén nem mondható, hogy az az illető bányatelkek területébe esnék s így az 1875. évi 171. sz. zártkutatómány jegyálláspontjáról sem állitható, hogy az idegen jogosítványok sérelmével járna, mert a határon lévén, éppannyira kívülfekvőnek tekintendő. Ha pedig idegen jog sérelmének esete fenn nem forog, úgy nincsen indok arra, hogy a zártkutatómány érvénytelennek tekintessék.

67.

I. A zártkutatmányi bejelentés rögzítő pontjának a bejelentés alkalmával meg kell lennie. II. A zártkutatmány rögzítő pontjául választott tárgy esetleges átépítése a zártkutatmányt még nem teszi feltétlenül kétségessé. III. A zártkutatmányok helyi fekvése nem a kutatási jel álláshelye, hanem a bejelentési adatok alapján bírálendő el.

(801/1898. sz. Pénzügymin.)

M. Á. H. cégnek a D. C. zártkutatmánya jogérvényes fennállását kimondó s következményképen a M. Á. H. fiatalabb zártkutatmányai törlését elrendelő bányabiztossági határozat ellen nyílt határidőben benyújtott felfolyamodását felülvizsgálat tárgyává lévén, azt visszautasítandónak és a neheztelt határozatot megerősítendőnek találtam még pedig a következő indokok alapján:

D. C. a tárgyalási térképen M. D. C.-vel jelölt tárna száját jelöli meg az 1895. évi 2223. számú zártkutatmánya vezérpontja gyanánt, melyet 1895. évi március havában a bányabiztosságnál következőleg jelentett be: a zártkutatmány fekszik a Konczu-hegyen s feltáró pontja a Morár Dumitru Ceránu-bánya szájától 5ⁿ 3° irányban 279 m.-nyire van s a zártkutatmányi jegy a nyitponton áll.

M. Á. H. ezen zártkutatmány jogérvényes fennállását már a D. C. 1895. évi 3713. számú felkérvénye felett 1897. évi április hó 8-án tartott bányajárás alkalmával kifogásolta volt, még pedig azon az alapon, hogy a Konczu nevű hegyben két Morár Dumitru-féle tárna létezik, ennél fogva a D. C. 1895. évi 2223. sz. zártkutatmányának helyi fekvése a vezérpont bizonytalanságánál fogva, a természetben kétséget kizáró módon megállapítható nem lévén, a zártkutatmány érvénytelennek nyilvánítandó.

Midőn a bányakapitányság a 7489/1897. számú határozatában ezen zártkutatmányt M. Á. H. ellenvetéseinek figyelmen kívül hagyása mellett jogérvényesen fenállónak ismerte el s midőn M. Á. H. ezen elsőfoku határozatot felfolyamodással támadta meg: már az ezen felfolyamodás tárgyában 62734/1897. sz. alatt kelt határozatomban is, — mellyel a neheztelt határozatot egyrészt alakí okból, az illetékesség

hiányánál fogva, — másrészt a tárgyi tényállás kiegészítésének szükségessége folytán feloldottam, — kifejezést adtam annak, hogy az elsőfoku határozatban foglalt rendelkezéshez s annak indokolásához, tekintettel arra, hogy a helyszini szemle eredménye szerint a kérdéses zártkutatmány vezérpontját képező tárnaszáj, melyet D. C. Morár Dumitru-féle bányának jelzett, a természetben tényleg megtaláltatott s mint állandó pont, zártkutatmányi bejelentéseknél vezérpont gyanánt elfogadható, hogy annak helyes elnevezése iránt kifogás nem emellett, hogy a Kőnczu-hegy délkeleti oldalán a szemle alkalmával csak ezen egy Morár Dumitru-ról elnevezett bánya állott fenn s hogy a hasonló elnevezésének állított beomlott tárna-nyomnál, illetve elhagyott gorztérnél még az egykori bánya szájának a helye sem volt megállapítható, stb. — azon esetben, ha az illető zártkutatmány jogérvényes fennállása a mai tényleges állapot szerint volna csak elbírálandó, — több szó alig férhetne; ámde a zártkutatmány érvényességéhez megkívántatik, hogy az a természetben már a bejelentés alkalmával minden kétséget kizáró módon kijelölhető legyen.

Jelen zártkutatmányi viszályos ügyben tehát a főmomentum, a döntő kérdés oda alakul, hogy vajjon a D. C. által bemutatott vezérpont (M. D. C.) a zártkutatmány bejelentésekor is, — éppen úgy mint jelenleg, — kifogástalan vezérpont gyanánt szolgálhatott-e, illetve hogy akkor a Morár Dumitru-ról nevezett második állítólagos tárna (M. D.) is nem volt-e oly állapotban, hogy akkor az is vezérpontul szolgálhatott; vagyis a vezérpont bizonytalanságánál fogva nem volt-e a D. C.-féle zártkutatmány helyi fekvése is a bejelentés idejében határozatlan, ami a bányatörvény 23. §-ánál fogva a zártkutatmány érvénytelenségét vonná maga után?

A megtartott szakértői szemle alkalmával mindkét hatósági szakértő egyértelműleg oda nyilatkozott, hogy az M. D. jegyű állítólagos tárna, — ha ugyan ott valaha tárna létezett, — a környezet kinézése, különösen a növényzet után ítélve, a 2223/1895. számú zártkutatmány bejelentése idejében nem állhatott nyitva, vagyis ezen állítólagos tárna szája a jelzett időben vezérpont gyanánt nem szolgálhatott.

Ezen szakvéleményt megerősíti a kérdéses földterület birtokosának vallomása, aki az 1897. évi október hó 5-én tartott helyszini tárgyalás alkalmával hit alatt jegyzőkönyvre adta, hogy ő ezen területet már huzamosabb idő óta hasz-

nálja s azt mindig olyan állapotban találta, ahogy jelenleg is van; továbbá tanuk vallomása is amellett bizonyít, hogy az M. D. helyen hajtott tárna már régen összedőlt s egyáltalán nem akadt tanu, aki azt állította volna, hogy M. D. helyen 1895-ben nyitott tárna szája létezett.

Ily körülmények között M. Á. H. szakértője által minden közelebbi megokolás nélkül odavetett azon észrevétel, hogy ő az M. D. helyen tárna létezését 1892-ben kizártnak épen nem tartja, nem volt figyelembe vehető, mert ez a két hatósági szakértő egybehangzó véleményének s hitelt érdemlő tanu vallomásokkal igazolt azon körülményt, hogy M. D. helyen 1895-ben nyitott tárna szája nem létezhetett, a bizonyítékok objectiv mérlegelése mellett távolról sem teheti kétségessé.

Ennélfogva a szőnyegen lévő zártkutatmányi vizsályos ügy elbírálásánál abból a föltevésből, hogy a Konczu-hegyen két Morár Dumitru-féle tárna létezik, illetve a 2223/1895. számú zártkutatmány bejelentésekor létezett, kiindulni nem lehet, az M. D. helyen állított tárna szája vezérpont gyanánt történt választása föl sem lételezhető s ezzel megsemmisült az alap, melyen M. Á. H. a 2223/1895. számú zártkutatmány jogérvényes fennállását az 1897. évi április hó 8-án tartott bányajárás alkalmával megtámadta volt, hogy t. i. a Konczu-hegyen két Morár Dumitru-ról nevezett tárna létezik, minél fogva a minden közelebbi megjelölés nélkül csak a „Morár Dumitru Ceranu“ bányaszájától rögzített zártkutatmány, mint a melynek helyi fekvése a természetben minden kétséget kizáró módon meg nem állapítható, a bányatörvény 23. §-ának rendelkezésénél fogva érvénytelen lenne.

A felvetett zártkutatmányi vitás kérdésben tehát egymagában az M. D. helyen állított tárnára vonatkozó szakértői vélemény és tanuvallomások alapján is döntení lehetne, ha M. Á. H. a póttárgyalás alkalmával és a 6448/1897. sz. bányabiztossági határozat elleni felfolyamodásban az M. D. C. helyen bemutatott vezérpontot az M. D. állítólagos tártól eltekintve már egymagában is nem kifogásolja.

De M. Á. H. a 2223/1895. számú zártkutatmány helyi fekvését így sem tartja megállapíthatónak, mert a választott vezérpont szerinte nem bír az állandóság jellegével, mert a vezérpont gyanánt bemutatott tárna-nyílás manapság nincs már azon a helyen, ahol 1895-ben a 2223/1895. számú zártkutatmány bejelentésekor volt.

Ezen ellenvetés érdemleges elbírálásánál is más nyo-

matékosabb bizonyítékok hiányában, a hivatalos szakértők egybehangzó véleményét kell irányadónak tekintenünk, mely szerint a tárna szája változtatva nem lett, vagy ha volt is tatarozva, de nem helyeztetett át az egy ajtókötéssel biztosított tárnaszáj oly mérvben, hogy az ennek következtében megbízható vezérpont gyanánt elfogadható nem volna.

És pedig a tárnának kifelé való meghosszabbítása a szakvélemény indokolása szerint azért nem tételezhető fel, mert a táró előtt a baloldalon lévő és a tárna szájáig érő száraz kőfalazat régisége ezt meg nem engedi; de másrészt a táronyílásnak, illetve azt a biztosító ajtókötésnek netalán befelé történt áthelyezése sem tételezhető fel, mert a talpon már a sziklánál van az ajtókötés s onnét beljebb a tárna ép kőzetében halad; továbbá az oldalközet változatlansága, a régi oldalbételek hosszúsága s azon körülmény sem engedi meg a tárnanyílás befelé történt áthelyezésének a föltevését, mert azon esetre ha a kérdéses tárnaszáj beljebb vitetik, a nyílás a hegyoldalon levő törmelék leomlása ellen biztosítva nincsen.

A felfolyamodó szakértőjének megjegyzései nem csökkentik a két hivatalos szakértő egybehangzó véleményének értékét, mert lényegileg csak azt tartalmazzák, hogy a tárna szája a közel múltban megújítva lett s mert arra a kérdésre, hogy ott volt-e a tárna szája 1895-ben is, ahol jelenleg van? sem igenlőleg, sem tagadólag nem válaszol, véleménye tehát a döntő kérdésben egészen közömbös.

De nem áll ellentétben a hivatalos szakvéleménnyel a kihallgatott tanuk vallomása sem, mert M. Gy. hit alatt vallja, hogy a tárna szája 1895-ben nem volt beomolva s ott van, hová eredetileg édesatyja által telepítve lett s az ajtókötés is a tárna szájánál ugyanaz, melyet még édesatyja helyezett oda, továbbá mert M. S. habár a tárna-nyílás olykor bekövetkezett összeomlásáról is tesz említést, de hozzát teszi, hogy az mindannyiszor ki lett javítva s ugyanazon fakteret helyre lett téve; végül mert a többi tanuk vallomása egészen közömbös. miután az ügy érdemére nézve határozott tudáson alapuló nyilatkozatokat nem tesznek.

Szóval a megejtett szakértői szemle és tanukihallgatás eredménye szerint lehetséges ugyan, hogy a tárnanyílás néha összeomlott, de mindannyiszor már csak a helyi viszonyok kényszerítő hatása alatt is, a lehetőség szerint megközelítőleg ugyanazon helyen lőn helyreállítva úgy, hogy nem forog fenn ok arra nézve, hogy az M. D. C. jegyű

tárna-nyílás a zártkutatmányi bejelentésnél nem eléggé állandósított, tehát megbízhatlan és a rögzítésre alkalmatlan vezérpontnak minősítessék.

M. Á. H. a szakértői vélemény és a tanuvallomások mellett felfolyamodásában különösen két főérvet hoz fel álláspontja védelmére.

Az egyik érve az, hogy a D. C. által a 2223/1895. sz. zártkutatmánya vágás és középpontja gyanánt a természetben megmutatott hely úgy az M. D. valamint az M. D. C. pont-hoz viszonyítva felméréstvé, az M. D. ponttól való rögzítésnek felel meg inkább; miből M. Á. H. azon következtetést vonja, hogy ez által az M. D. tárna létezését s ennek folytán a választott vezérpont kétséges voltát maga D. C. is közvetve elismeri. Ezen feltevésnek ellentmond maga D. C., de ellentmond a póttárgyalás alkalmával eszközölt bizonyításnak fenntebb vázolt eredménye is, mely szerint az M. D. állítólagos bánya-nyílás 1895-ben nem létezett, tehát D. C. azt nem is választhatta vezérpont gyanánt.

Máskülönben pedig a zártkutatmányok helyi fekvése nem a kutatási jel álláshelye, hanem mindenkor a bejelentési adatok nyomán bírálandó el s a vezérpontot a zártkutatmányi jegyállás helye után visszafelé keresni nem lehet, mert a kutatási jel álláshelye téves is lehet anélkül, hogy a zártkutatmányosra abból a bányatörvény 24. §-ában meghatározott esetleges kártérítési kötelezettségen kívül más joghátrány származhatnék.

S az elmondottak a valódi értékére szállítják le M. Á. H. felfolyamodásának azon második főargumentumát is, i. i. hogy azon esetben, ha D. C. a zártkutatmány bejelentése alkalmával vezérpontul az M. D. C. jegyű pontot választotta, a kutatási jegy eredeti helyéről való elmozdításának esete forog fenn, mert azon hely, melyet a kutatási jel álláshelye gyanánt megmutatott, nem felel meg a bejelentés alkalmával eszközölt rögzítésnek feltéve, hogy az M. D. C. pontot fogadjuk el vezérpont gyanánt. Vagyis új kutatási tervvel van dolgunk, mely azonban a bányahatóságoknak bejelentve nem lévén, a 2223/1895. számú zártkutatmány a bányatörvény 32. §-a, illetőleg a végrehajtási szabályok 28. §-a értelmében érvénytelen.

Ámde jelen konkrét esetben a vizsgálat kutatási jelét egyáltalán nem talál s ha D. C. zártkutatmányának vágás és középpontját nem az eredeti bejelentésnek megfelelően mutatta is meg a helyszínen, ez a 32. §-ban érintett új kuta-

tási tervezetnek a fentebb elmondottak után nem tekinthető. A végrehajtási szabályok 28. §-ának az a rendelkezése, hogy a zártkutatómányi jel áthelyezése folytán az előbb szerzett kizárólagos kutatási jogosítvány elenyészik és ha a kutató az új kutatási tervre nézve a zártkutatómányt megillető előjogokat magának biztosítani akarja, az új álláshelynek fekvése a bányatörvény 22. §-a szerint a bányahatóságnak bejelentendő és ez által megerősítendő, — a törvény szellemével és a kutatási jel felállítására vonatkozó 24. §. rendelkezésével összhangban nem lévén, gyakorlati alkalmazást nem nyerhet, mert ez azon szigorú követelményt tételeznél fel, hogy a jel minden zártkutatómányban szükségképen s multhatatlanul fel legyen állítva s másodsor, hogy épen a bejelentett helyen legyen felállítva. Amde a jel fel nem állításából folyólag a bányatörvény 24. §-a szerint, a zártkutatómányost mindössze csak az a joghátrány érheti, hogy köteles azon harmadik személynek, ki előtt a zártkutatómány létezése tudva nincsen, az ez által okozott kárt megtéríteni. Az eme törvényes intézkedésen alapuló jogi analogia szerint, a jel helytelen felállításának, vagy ami ezzel egyértelmű, a zártkutatómányi kör bejelentésszerű középpontjából való áthelyezésnek is nem a jog megszűnése, hanem csak a kártérítési kötelezettség lehet a következménye.

Mindezek alapján M. Á. H. felfolyamodását visszautasítandónak s a neheztelt bányabiztossági határozatot megerősítendőnek találtam.

68.

Zártkutatómányi bejelentéseknél egyetlen pont megjelölésénél nem vélelmezhető, hogy az a vájás és a jegyálláspont is egyszersmind.

(44613 1898. sz. Pénzügymin.)

Igaz ugyan, hogy a kutató vájás és a kutatási jel álláshelye egy pontban is létezhetik és hogy e két pont közlése a törvény intenciójának is inkább megfelel, mindazáltal ama törvényes gyakorlat következtében, mely a két pont különválasztását megengedi, csupán egy pont bejelentéséből a kutatás helyi fekvésének meghatározásánál nem vélelmez-

hető, miszerint ezen kutatási pont egyuttal a kutatási jel álláshelyének is tekintendő.

69.

A zártkutatmány jegyálláshelye semmi körülmények között nem eshetik adományozott bányatelekbe, tehát ha az adományozás folytán a bányatelekbe kerül, törlendő.

(42396/1894. és 911.1900. sz. Pénzügymin.)

A zártkutatmányt abban az esetben, ha a középpontját képező jegy álláspontja valamely adományozott területbe esik, — legyen ez az adományozott terület bár ugyanazon tulajdonosné, mint a zártkutatmány, — feltétlenül érvénytelennek kell tekinteni. Következik ez az adományozott jogositványok és a zártkutatmányi intézmény jogi természetéből. Az adományozott jogositvány egy teljesen zárt és kizárólagos területet képez, míg ellenben a zártkutatmány kizárólagossága csupán annak fenntartott határára terjed és miután a fenntartott határ középpontja összeesik a zártkutatmány középpontjával, világos, hogy az a része a zártkutatmánynak, amely tulajdonképen az adományozásra fenn van tartva, egy már adományozott területtel azonos nem lehet.

Ebből következik, hogy a zártkutatmány törlendő abban az esetben, ha adományozásra kerül és a középpontja az adományozott területbe esik, míg ellenben fenntartható, ha középpontja az adományozott területen kívül marad. Kifejezésre jut ez az elv a bányatörvény 30. §-ában, ahol az mondatik, hogy a földalatti zártkutatmánynál, melynek célját képezi, hogy az adományozott területben való előhaladást biztosítsa és az azzal szomszédos területeket védje, még az adományozott területeken is választhatók a feltérési pontok, miből következik, hogy ez felszíni zártkutatmányoknál nem történhetik.

Ebben a szellemben hivatott a végrehajtási szabályok 50. §-ában foglalt rendelkezés, mely előírja, hogy a zártkutatmány abban az esetben, ha adományozásra került, törlendő és ilyen értelemben döntött az 1863. évi 3099. sz. a. az akkor illetékes volt cs. és kir. kereskedelemügyi és közgazdasági miniszterium, mint legfelső bányahatóság kimond-

ván, hogyha valamely szabadkutatás adományozásra kerül és akkor az adományozott bányatelek által befödtek, tehát szabad térben meg nem marad, ez esetben a szabadkutatás a bányatörvény 13. és 22. §-ai szerint elérvén célját, ezen adományozás folytán önként érvénytelenné válik. A szabadkutatás alatt természetesen itt a zártkutatmány középpontját kell érteni, amint az ama határozat további részéből és a zártkutatmányi intézmény fenebb vázolt jogi természetéből következik.

És a vezetésem alatt álló miniszteriumnak is, mint legfelső bányahatóságnak már több ízben volt alkalma ilyen értelemben dönteni.

Esetleges téves értelmezés kikerülése végett megemlítem azonban, hogy amint a zártkutatmányi intézmény és az adományozott jogositvány jogi természete meg nem engedi azt, hogy a zártkutatmány középpontjával egy adományozott területbe essék, úgy annak egy zártkutatmányi területben való fekvése a törvény szellemében nincsen kizárva, amint hogy a gyakorlat is odafejlődött, miszerint egy ilyen zártkutatmány hivatalból érvénytelennek nem nyilvánítatik, hanem cz csak a régebbi jogosult kérelmére történik.

70.

A kutatási engedély kérése nélkül bejelentett zártkutatmányok visszautasítandók.

(88103/1900. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodó elutasítatik, mert a pótlás csak oly zártkutatmányi bejelentésekre vonatkozik, a melyek kutatási engedélyen alapulnak. Kutatási engedély nélkül a zártkutatmány egyáltalában meg nem erősíthető s így ily bejelentés pótlásáról szó sem lehet.

71.

I. A kutatási üzem bármily nagymérvű elhanyagolása nem közvetlen semmisségi ok, hanem csak okul szolgálhat a zártkutatmány érvénytelenítésére.
II. Azon körülmény, hogy valamely zártkutatmány

középpontja a folyó medrébe esik, nem teszi azt érvénytelenné, mert a folyók medre feltétlen kutatási tilalmi helynek sem a bányatörvény, sem a vízjogi törvény értelmében nem tekinthető s mert a kutató törvényes gyakorlat szerint a kutatási munkálatok tekintetében nincsen a bejelentett bevájási helyhez kötve.

(97244/1901. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodást visszautasítom s a neheztelt elsőfoku határozatot megerősítem azzal a kiegészítéssel, hogy a fektetés módosítását célzó kérelem a jelen határozat kézbesítésétől számított 30 nap alatt előterjesztendő, mert máskülönben az 1901. évi március hó 12-én 891. szám alatt benyújtott adományozási kérvény feltétlenül vissza fog utasíthatni.

Indokok: A neheztelt elsőfoku határozat azon az alapon utasítja felkérőt a fektetés módosítására, mert az adományoztatni kért bányatelek az eredeti fektetés mellett részlegesen befödne az R. K. vállalat tulajdonát képező 1896. évi 2865. sz. zártkutatmány alapján, a bányatörvény 34., 36. és 37. §§-i értelmében igényelhető s a nevezett R. K. által tényleg igényelt fenntartott bányamértéket.

Felfolyamodó a jogorvoslati kérelem előterjesztésénél minden közelebbi indokolás nélkül egyszerűen csak utal mindazon indokokra, melyeket a kincstár képviselője a bányajárási tárgyalások során előadott.

A jelen vitás adományozási ügy érdemleges elintézése attól függ, hogy R. K. vállalat 1896. évi 2865. számú zártkutatmánya jogérvényesen fennállónak tekintendő-e, vagy sem? — mert ha fennállónak tekintendő, akkor a fenntartott mérték tervezett fektetését az ezen zártkutatmánnyal szemben álló bányajogositványok közül sem az államkincstárnak 1901. évi 891. számú s a jelen adományozási ügy alapjául szolgáló felkérése, sem pedig az 1889. évi 1486. számú kincstári zártkutatmány nem akadályozza; az első azért nem, mert ezzel szemben az 1896. évi 2865. sz. zártkutatmányt a fennforgó jogelsőbbiségnél fogva a bányatörvény 34., 36. és 37. §-ainak korlátai között kizárási jog illeti meg; az 1889. évi 1486. számú, máskülönben idősb zártkutatmány pedig azért nem, mert az 1895. évi 2865. sz. zártkutatmány fenntartott mértéke a tervezett fektetés mellett

az 1889. évi idős b zártkutatómány törvényszerű előjogait nem érinti.

Az adományozási tárgyalás alkalmával a kincstár képviselője az 1896. évi 2865. számú zártkutatómány jogi fennállását vitatta azon az alapon, hogy R. K. ezen zártkutatómányban fennállása óta semmi kutatási munkát sem teljesített és hogy ezen zártkutatómány középpontja az Ung-folyó medrébe esik, ahol kutatási munkát a vízjogi törvény értelmében nem fogantatósítható.

Ezek az ellenvetések azonban az 1896. évi 2865. sz. zártkutatómány jogi fennállását meg nem döntik, mert a kutatási üzem bármily nagymérvű elhanyagolása a bányatörvény szerint nem közvetlen semmisségi ok, hanem csak okul szolgálhat a zártkutatómánynak hatósági határozattal való érvénytelenítésére, amit azonban a bányatörvény 242. §-a szerint a munkaminimum ismételt (fél évi, majd pedig havi) megállapításának, majd pedig ismételt pénzbüntetés sikertelen alkalmazásának kell megelőznie. A bányahatóság a tárgyiratok szerint az idézett zártkutatómányra nézve, annak üzembe vétele tekintetében még egyáltalán nem rendelkezett. Ezen zártkutatómány tehát a kutatási munka meg nem kezdése címén megszüntetnek nem tekinthető, külön hatósági határozattal is csak a bányatörvény 242. §-ában foglalt előzmények után volna esetleg megszüntethető; ez idő szerint azonban tényleg s jogilag is fennállónak tekintendő s mint ilyen a célba vett adományozással szemben a törvényszerű jogvédelemben részesítendő.

Ami pedig a kincstári képviselő által a tárgyalásnál felhozott második érvénytelenítési okot illeti, t. i. hogy a zártkutatómány vajúás és középpontja az Ung-folyó medrébe esik, ez sem vehető figyelembe, mert a folyók medre feltétlenül kutatás tilalmi helynek sem a bányatörvény, sem pedig a vízjogi törvény értelmében nem tekinthető s mert a kutató a törvényes gyakorlat szerint a kutatási munkálatok fogantatósítása tekintetében nincsen a bejelentett bevájási helyhez kötve.

Végül az adományozási tárgyalásnál arra is utalt a felkérő államkincstár képviselője, hogy adománykérő a bányatelek fektetésével idegen zártkutatómányi körbe is behatolhat. Erre nézve helyesen jegyzi meg a neheztelt elsőfoku határozat, hogy a tervezett bányatelek behatolhat ugyan idegen zártkutatómány körbe is, de nem hatolhat be az illető zárt kutatómány fenntartott mértékébe; már pedig a felkérő bányatelek

telek a tervezett eredeti fektetés mellett az 1896. évi 2865. számú zártkutatmány törvényszerű fenntartott mértékét is részben befedné.

Mindezeknél fogva a felfolyamodást mint alaptalant, visszautasítani s a neheztelt elsőfoku határozatot megerősíteni kellett. Az elsőfoku határozat kiegészítése t. i. a fektetés módosítása iránti kérelem előterjesztésének záros határidőhöz való kötése abban bírja indokát, mert e nélkül a felkérvény hatályosságának, jelesen a felkéréssel kapcsolatos előjog időtartamának esetleg igen messzemenő kiterjesztésével a fennálló bányajogrend szellemével ellenkező hegyzárlat keletkezhetnék.

72.

I. A zártkutatmányi bizonyítvány nem igazolja föltétlenül a zártkutatmány jogérvényes fennállását, mert annak megerősítésekor a bányahatóság annak jogérvényes fennállása felett nem dönt és azt csak a bejelentő veszélyére erősíti meg. II. Zártkutatmányi jogviták felett a bányahatóság hivatott dönteni.

(12690/1902. sz. Pénzügymin.)

A zártkutatmányi bizonyítvány még nem igazolja föltétlenül a zártkutatmányi jogérvényes fennállását, hanem csak a zártkutatmány bejelentés megtörténtét tanúsítja. A hatóság a zártkutatmányi bejelentéseket csak formailag (a bejelentési kellékek szempontjából) vizsgálja felül, a bejelentésben foglalt adatok valóságára és helyességére ellenben soha sincsen tekintettel. Éppen ezen oknál fogva a zártkutatmányi bejelentés megerősítése mindenkor a bejelentő veszélyére történik s anélkül, hogy a hatóság a megerősítés folytán az illető zártkutatmány jogérvényes fennállása felett is döntene. Ily döntésnek csak tényleges jogvita esetén van helye s ily esetben aztán a zártkutatmányok jogérvényes fennállása felett sohasem a bíróság, hanem mindenkor a bányahatóság határoz.

A felfolyamodások a) és b) pontjaiban foglalt s ezen érvekkel ellenkező állítások merőben tévesek és tarthatatlanok.

De éppen azon oknál fogva, hogy a zártkutatmányok

jogérvényes fennállása kérdésében mindenkor a bányahatóság dönt s hogy ily ügyekben a bírói jogsegély igénybe vételének a lehetősége föltétlenül ki van zárva: méltányosnak találom, hogy felfolyamodóknak már az 1901. évi december 2-án megtartott adományozási végtárgyalás alkalmával is előterjesztett kérelmükhöz képest, megadassék még egyszer a lehetőség arra nézve, hogy a vitás vezérlő pont létezésének, megfelelő voltának, a természetbeli fekvésének bizonyítását a költségükön tartandó szemle alkalmával megkíséreljék.

Ennek a megkísérlése annál is inkább lehetővé volt teendő, mert annak folytán adománykérőt sem joghátrány, sem jogsérelem nem érheti s mert a szóbanforgó vitás kérdést az 1901. évi szeptember 16-án tartott pótszemle jegyzőkönyve alapján sem lehet minden vonatkozásban kelleőleg tisztázottnak tekinteni.

* * *

Lásd a 60. számú határozatot.

73.

Zártkutatmányi bejelentéseknél a község téves megnevezésének helyesbbitése sem a zártkutatmány jogérvényes fennállását, sem a zártkutatmányi jog eredeti tartalmát nem érinti.

(97245/1902. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvény 22. és 23. §-ai szerint a zártkutatmányi bejelentésnek lényeges kellékét az alapul szolgáló általános kutatási engedély megnevezésén kívül még csak a kutatási vájáspont és a körközéppont (kutatási jel álláshelye) helyi fekvésének pontos megjelölése képezi s az ezen szakaszok értelmében s az ezekre támaszkodó törvényes gyakorlat szerint mindazon zártkutatmányok, melyek a rájuk vonatkozó általános kutatási engedélyben kelleő alappal bírnak és a melyeknek vájás és középpontja a természetben a bejelentési adatok alapján pontosan, határozottan és minden kétfelyt kizáró módon kitűzhető, a bejelentés időpontjától számítandó jogelsőbbséggel fennállóknak s jogérvényeseknek tekintendők.

A természetben való pontos kitűzésnek, illetve a zárt-

kutatmány helyi fekvése pontos és minden kételyt kizáró megállapításának lényeges és szükségszerű előfeltételét elsősorban az képezi, hogy a bejelentett vezérlő pont, — melyhez a zártkutatmány vájás és középpontjának fekvése, az irány és távolság határozott kitüntetése mellett viszonyítva van, — a természetben fellelhető és a zártkutatmány kellő rögzítésére alkalmas legyen.

Igaz ugyan, hogy a fennálló szabályok értelmében a bejelentés alkalmával, a községet is meg kell jelölni, melyben a zártkutatmány fekszik; ámde a községnek netalán téves megnevezése a helyi fekvés egyébként helyes rögzítése esetén a zártkutatmány jogérvényes fennállását, a zártkutatmányi bejelentésre nézve a bányatörvényben foglalt s fentebb közelebbről megjelölt elvi követelményeknél fogva, nem érinti.

A zártkutatmány helyi fekvésének megállapítása nem a község neve, hanem elsősorban a bejelentett vezérlőpont és a megadott iránybeli távolsági adatok nyomán történik; a község megnevezése tehát nem képezi a zártkutatmányi rögzítés szükségképeni tartalmának lényeges részét és a tévesen jelzett község helyesbitésének szorgalmazása nem tekinthető a bányatörvény 32. §-a szerinti új kutatási tervzetnek, minél fogva az ekként helyesbitett zártkutatmány jogelsőbbsége nem a helyesbités, hanem a bejelentés időpontjától számitandó.

Minthogy tehát egyedül csak a község tévesen történt megnevezésének kérelemre eszközölt helyesbitése sem a zártkutatmány jogérvényes fennállását, sem pedig a zártkutatmányi jog eredeti tartalmát nem érinti, az ily helyesbités mindenkor — az időközben szerzett jogokra való tekintet, vagyis minden megszorítás nélkül — eszközendő.

Ismételtelen hangsúlyozom azonban, hogy község nevének helyesbitése a zártkutatmány jogérvényes fennállását és eredeti elsőbbségét csak az esetben nem érinti, ha a vezérlő pont változatlanul hagyatik s ennek folytán a zártkutatmány térbeli fekvése a község nevének helyesbitése következtében meg nem változik, mert a vezérlő pont változtatása már a bányatörvény 32. §-a értelmében a kutatási tervnek tekintendő s így olybá veendő, mintha új bejelentés volna.

Felfolyamodónak a község nevére nézve helyesbités alatt álló zártkutatmányai között több olyan is található, melyeknél a község neve és a bejelentett vezérlő pont között szoros kapcsolat létezik, a melynek pl. az 1895. évi 10418.,

10419., 10420. és 10421. számú zártkutatmányok. Ezen zártkutatmányoknál a község nevének helyesbitése után kétség támadhatna arra nézve, hogy valjon eredetileg bejelentett, vagy pedig a helyesbitett községben létező templomnak a tornya képezi-e a zártkutatmány vezérlő pontját?

S mivel a mondottaknál fogva a célbaveti helyesbités a vezérlő pontra ki nem terjedhet, kételyek eloszlatása végett a helyesbitésnél itt azt is kifejezésre kell hozni, hogy a vezérlő pont tekintetében az eredetileg bejelentve volt község neve a mérvadó.

Megjegyzendőnek tartom még a község nevének jelentőségére nézve, hogy igaz ugyan, miszerint a község nevének téves megjelölése valamely zártkutatmány helyi fekvése tekintetében másokat első tekintetre megtéveszthet, csakhogy a közelebbi és a tulajdonképeni rögzítés figyelembe vétele mellett ily megtévesztés elő nem fordulhat; másrészt pedig a kutató a megszerzés felől a kutatási jel felállításával is tájékoztatni köteles s e részbeni mulasztása esetén harmadik személynek a bányatörvény 24. §-a értelmében teljes kártalanítással tartozik.

Mindezeknél fogva a bányakapitányság múlt évi 104014. számú határozatát, melyben felfolyamodó zártkutatmányainál a község nevének helyesbitése, „mások időközben szerzett jogai sérelme nélkül“ tartalmu megszorítással eszközöltelt, — módosítani, illetve ezt a megszorítást törölni, másrészt pedig a község nevének helyesbitésénél a zártkutatmányi vezérlő pont változatlan maradását a szükséghez képest kifejezésre hozatni kellett.

74.

Kutatási jogosítványok átruházásánál az első bejelentő igényei lesznek irányadók, még akkor is, ha ő az eredeti kutatási engedélyt a kérelemhez nem csatolta.

(5098/1903. sz. Pénzügymin.)

A kutatási jogosítványoknak akár közvetlen, akár pedig közvetett szerzésénél a joghatályosság azon a napon kezdődik, a melyen az idevonatkozó bejelentés a bányahatósághoz érkezik, a közvetett megszerzésre nézve világosan következik ez a bányatörvény 38. §-ának azon rendelkezéséből, hogy a

közvetett jogszerző azon esetben, ha az átruházás bejelentése előtt kutató vájást kezd, jogosulatlan bányavállalkozónak tekintendő. Tehát ugyanazon kutatási jogosítványra vonatkozó többrendbeli átruházás esetén az a jogszerzés válik hatályossá, mely először jelentetett be. Minden későbbi jelentkező, minthogy ekkor már bírói ítélkezés alá tartozó kérdés vár eldöntésre, perutra utasítandó s addig, míg az első bejelentés jogi hatályát, vagyis az első jelentkező elsőbbségét a bírói ítélet le nem rontja, jogosult kutatónak ő tekintendő.

Mert továbbá igaz ugyan, hogy az átruházás bejelentéséhez szahály szerint (végreh. ut. 31. §.) az eredeti kutatási engedély is melléklendő s hogy a B.-féle első bejelentéshez a kutatási engedély nem volt csatolva, de a gyakorlat, — tekintve a kutatási engedélyek jelentőségét, — az átírásnál nem tekinti lényeges feltételnek az eredeti engedély okirat bemutatását, a végrehajtási utasítás sem írja elő, hogy az elveszett, vagy fel nem található kutatási engedély átírása előtt a felek előbb az eredeti engedély bírói megsemmisítésére kötelezendők, holott pl. a vagyoni értéket képviselő bányarészjegyek átírásánál az utasítás 87. §-a ezt kifejezetten előírja.

75.

A zártkutatmányi bejelentések vezérlő pontjainak (rögzítő) körülírása és felismerhetővé tétele csak akkor megfelelő, ha azok a természetben minden kétséget kizáró módon megállapíthatók.

(9240/1904. sz. Pénzügymin.)

A zártkutatmányok a bányatörvény 22. és 23. §§-aiban foglalt közjogi jellegű, szigorúan értelmezendő rendelkezés szerint csak akkor tekinthetők jogérvényesen fennállóknak, ha azoknak, illetve vájás és középpontjuknak fekvése a természetben a bejelentési adatok alapján minden kételyt kizáró módon, teljes határozottsággal megállapítható, mely szempontból a jogérvényesség leglényegesebb feltétele tehát: a választott alkalmas vezérlő pont tárgyának körülírása és felismerhetővé tétele a bejelentésben.

A felfolyamodó részvénytársaság vitás zártkutatmányainak a bejelentései pedig nem felelnek meg a jogérvényesség ezen pozitív feltételének.

Ugyanis a vizsálybeli ellenfelek előadásai, illetve a felfolyamodó ellenfele által bemutatott hivatalos bizonyítvány és térképkivonatokból kitűnik, hogy O. állomástól kiágazólag két vasutvonal húzódik.

Ezen két, egymáshoz közelfekvő s csak rövid kiterjedésű vasutvonalon összesen 3 őrház van, még pedig a 13., 14. és 15. sz. őrház.

A felfolyamodó az 1902. évi november hó 8-án tett zártkutatómáni bejelentésében a kérdéses 1902. évi 145057—145068. sz. zártkutatómányok vezérlőpontjául a 14. sz. őrház északkeleti sarkát nevezi meg és ezt az őrházat az „Ocura Szt.-Jakab“ vasutvonalon fekvőnek mondja.

Mínthogy azonban a 14. sz. őrház az Ocura-Golubovec vonalon van, a bejelentő a vezérlőpont szabatos, pontos megjelölésében kétségkívül hibázott és alapos kételyek merülnek fel az iránt, hogy a választott vezérlőpont gyanánt az Ocura—Szt.-Jakab vonalon lévő 15. sz. őrházat, vagy pedig a szomszédos községben az Ocura-Golubovec vonalon létező és 14. számmal jelölt őrházat kell-e érteni és hogy a bejelentő nem az őrház számának a megnevezésében, de a vasuti vonal megjelölésében tévedett-e?

A kételyt tetézi az a körülmény, hogy a vitás zártkutatómányok a kalaszteri térkép szerint készült bányakapitánysági térkép szerint, a bejelentő bejelentésének megfelelően tényleg Veternica község Ocura Riedjébe esnek azon esetben, ha vezérlő pontjukül a 14. sz. őrház északkeleti sarka véteik, míg ellenben vezérlőpont gyanánt a 15. számú őrházat véve, a zártkutatómányok egy része nem Veternica, hanem más községek területére esik.

Mínthogy tehát alapos kételyek léteznek a vezérlőpont megjelölése körül és a bejelentő fél intenciójának a kipuhatólásába a hatóság nem bocsátkozhatik, a felfolyamodás visszautasítandó és a kérdéses zártkutatómányok törlését elrendelő kifogásolt bányakapitánysági határozat megerősítendő volt.

76.

1. Valamely zártkutatómány egy másik zártkutatómány felnyitó pontjától rögzíthető, mert ezen zártkutatómány helyi fekvése sem bizonytalan, ha a tájékozással felhasznált zártkutatómány vezérlő pontja a

követelményeknek megfétel. II. Az abrudbánya-verespataki bányamegyében az oly zártkutatmány, melynek felnyitó pontja hozzáférhetetlen helyen van bejelentve, érvénytelenítendő.

(14676/1904. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt elsőfoku határozatot az özv. A. J.-né és társai nevében álló 1879. évi 577/II. sz. zártkutatmány jogérvényes fennállását kimondó s ezzel kapcsolatban az 1903. évi 5668. sz. a. elrendelt munkatilalmat véglegesítő részében megerősitem, ellenben a határozatnak az özv. A. J.-né és társai nevében álló 1878. évi 576/I. sz. zártkutatmányra vonatkozó részét megváltoztatom, még pedig ezen zártkutatmányt érvénytelennek nyilvánítom.

Indokok: Özv. A. J.-né panaszt emelt, a bányabiztosságnál Sch. D. és társai zártkutatmányosok ellen, hogy nevezettek panasztevő s társainak 1879. évi 577/II. sz. zártkutatmányában jogtalan műveletet folytatnak.

Az ezen zártkutatmányi vizsályos ügyben tartott helyszíni szemle alkalmával megállapított, hogy a vitás munkahely, ugyszintén az azt magában foglaló s panaszlottak által hajtott egész táró belecsek egyrészt az özv. A. J.-né és társai nevében álló 1879. évi 577/II. számú, másrészt pedig a panaszlottak nevében álló 1902. évi 3794. számú zártkutatmányba.

A bányabiztosság az ezen zártkutatmányi vizsályos ügyben 1903. évi 6078. a. hozott határozatában az 1879. évi 577/II. sz. zártkutatmányt az ellenfelek tiltakozása s ellenkező kérése dacára, jogérvényesnek nyilvánítja s ezen zártkutatmány jogelsőbségénél fogva kijelenti, hogy a két zártkutatmány közös területében a kizárólagos kutatási jog özv. A. J.-né és kutató társait illeti meg s mivel a felfolyamodók által hajtott vitás tárna, mint áthatoló vágat nem felel meg a jogosult áthatolásra nézve a bányamegyei alapszabályok 3. §-ában előirt lényeges feltételeknek, a bányabiztosság ezen határozatában az özv. A. J.-né panasza folytán 1903. évi 5668. sz. a. elrendelt munkatilalmat véglegesítette; továbbá habár szorosán véve nem is tartozik ezen zártkutatmányi jogvita keretébe, a panaszlottak előterjesztése következtében a bányabiztosság egyidejűleg az özv. A. J.-né és társai nevében álló 1878. évi 576/I. sz. zártkutatmány érvényességének kérdésében is határozott még pedig akként, hogy a panasz-

lottak törlési kérelme ellenére ezen zártkutatmányt is jogérvényesen fennállónak nyilvánította.

Sch. D. és társai felfolyamodásukkal a bányabiztossági határozat valamennyi rendelkezését megtámadják s e mellett a határozat indokolásának némely kifejezése ellen is óvást emelnek s kérelmük odaterjed, hogy a vizsálybeli ellenfelek 1879. évi 577/II. sz. és 1878. évi 576/I. sz. zártkutatmányai eredeti érvénytelenség címén töröllessenek és hogy a vitás tárnában elrendelt művelési tilalom feloldassék.

A jogvita magvát az 1879. évi 577/II. sz. zártkutatmány jogérvényességének kérdése képezi.

Felfolyamodók azon az alapon tartják érvénytelennek ezen zártkutatmányt, mert annak alkalmas vezérlő pontja nincsen, miután az az 1878. évi 576/I. sz. zártkutatmánynak a levegőbe eső felnyitó pontjától van bejelentve.

A zártkutatmány nyitpontjának egy másik zártkutatmány nyitpontjától való rögzítése azonban, — habár ez utóbbi felnyitási pont vezérlő pontnak nem is alkalmas, még nem teszi határozatlanná a helyi fekvését az esetben, ha a tájékoztatásnál felhasznált zártkutatmány vezérlő pontja a követelményeknek megfelelő.

Jelen esetben az 1878. évi 576/I. zártkutatmány a LXXIX. számú bányamegyei vezérlő ponttól, tehát egy határozottan alkalmas vezérlő ponttól van rögzítve, ennél fogva az 1879. évi 577/II. számú zártkutatmány felnyitó pontjának fekvése a két bejelentés adatainak alapján a természetben teljes határozottsággal megállapítható.

S miután itt csak a két bejelentésben foglalt rögzítési adatok egyszerű mértani összekapcsolásáról van szó, az 1879. évi 577/II. sz. zártkutatmány jogérvényességének elbírálásánál azon körülmény, hogy valjón a vezérlőpontul választott 1878. évi 576/I. sz. zártkutatmány jogérvényesen fennállónak tekintendő-e, teljesen irrelevans.

Sch. D. és társai a felfolyamodásban egy másik érvénytelenségi okra is hivatkoznak, jelesül azt állítják, hogy az 1879. évi 577/II. sz. zártkutatmány feltáró pontja csak a másodizben kitűzött szemlére lett hozzáférhetővé téve s hogy a szemlét az ellenfél csak azért napoltatta el, hogy időt nyerjen zártkutatmányának hozzáférhetővé tételére.

Tekintve, hogy felfolyamodó ezen körülményre sem a helyszíni szemle, sem a végtárgyalás alkalmával nem hivatkozott, az érintett ellenvetés most már nem vehető figyelembe.

Különben is ez a körülmény mellékes a jogérvényesség elbírálásánál, mert a zártkutatómágy jelenlegi hozzáférhetősége nyilvánvaló s mert, ha ezen lejtős hegyoldalban fekvő s már 25 év óta fennálló külszíni zártkutatómágnál kellett is némi takarító munkát végeztetni, ezt nem lehet a hozzáférhetőség okából eszközölt bányanyitásnak minősíteni s ezen az alapon nem lehet olyasmit állítani, hogy az illető zártkutatómágy 25 év előtt a bejelentésnél is hozzáférhetetlen volt.

Ami pedig a szemle elnapolását illeti, erre nézve meg kell jegyezni, hogy ez nem a fél kérelmére, hanem hivatalos okokból történt s mindössze két nappal odázta el a zártkutatómágyi vizsály tárgyalását.

Az özv. A. J.-né és társai nevében álló 1879. évi 577/II. sz. zártkutatómágy jogérvényessége elismerésének természetes folyamánát képezi a vitás műveletre vonatkozó tilalom véglegesítésének megerősítése, mert a táró egész kiterjedésében ezen jogelsőbbséggel bíró zártkutatómágyba esik s mert az egész táró erős emelkedéssel majd, pedig ereszkedőleg tehát oly módon van hajtva, hogy azt a bányamegyei alapszabályok értelmében jogosult áthatolásnak nem lehet minősíteni.

Itt meg kell jegyezni, hogy a tilalom véglegesítése felfolyamodók alapszabályszerű áthatolási jogát (bányamegyei alapszabály 3. és 4. §§.) nem érinti.

Ellenben meg kellett változtatnom a bányabiztosságnak az 1878. évi 576/I. sz. zártkutatómágy érvényességét kimondó határozatát a következő okoknál fogva:

Habár a mai gyakorlat mellett és a bányászok közönség érdekeit tartva szem előtt, a bányamegyei alapszabály 1. §-át nem is lehet stricte akként értelmezni, hogy minden kutatási kör középpontjának feltétlenül a bánya szája menyezetének közepébe kell esni, mert hiszen akkor a bányászati terjeszkedése lépten nyomon akadályokba ütköznék: de nem lehet elvitatni, másrészt a felnyitó pontnak azon alapszabályszerű jelentőségét, hogy ezen nyitpontra a kutatási üzem megindítására alkalmas és hozzáférhető helyen kell fekdünie.

Az 1878. évi 576 I. számú zártkutatómágy nyitpontja, az ügyiratok és tárgyalási térkép szerint, a felszínről mintegy 8 m.-nyire a levegőben fekszik, tehát oly helyen, ahonnan bányászati műveletet indítani nem lehet.

Ha ez a pont fizikailag hozzáférhető is, de bányajogi szempontból a felnyitó pont jogi jelentőségénél fogva, ép oly megítélés alá esik, mint azon felnyitó pont, mely a hegy

tömegében fekszik, miután sem az egyik, sem a másik ponttól nem lehet kutató vágást kezdeni.

S miután jelen esetben a bejelentés szerinti felnyitó pontnak a vágásra alkalmas földrétegtől való távolsága a megengedhető mérési hibatárnál tetemesen nagyobb, a szóban forgó zártkutatómányt, nyitpontjának a kutatási üzemi megindítására alkalmatlan helyen való fekvése okából érvényteleníteni kellett.

Meg kell végül még jegyezni, hogy a jogérvényesség elbírálása szempontjából az 1878. évi 576/I. sz. zártkutatómány és a felfolyamodók 1902. évi 3794. sz. zártkutatómánya nem vonható egyforma megítélés alá, mert igaz ugyan, hogy ezen zártkutatómálynál a tényleg megindított vágat nyílása mintegy 12 m. távolságra esik a bejelentésszerű felnyitási ponttól, csak hogy ez utóbbi pont nem fekszik oly helyen, honnan kutatási műveletet indítani nem lehetne.

77.

I. Két patak összefolyása zártkutatómányok és bányatelkek rögzítésére alkalmas vezérpontnak csak akkor tekintendő, ha az összefolyási hely állandó és határozott. II. Másirányú közelebbi megjelölés hiányában az összefolyási pontot a két patak középvonalának metszési pontja képviseli.

(106161/1916. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodás elutasításával a neheztelt bányakapitányügyi határozatot megerősíteni.

Indokok: A J. A. bányatársulat zártkutatómányainak vezérpontjául az egyes bejelentésekben a Jádpaták és Valea Isvorului patakoknak összefolyási pontja, majd pedig a Valea Isvorului pataknek a Jádpatákba való ömlése van megjelölve.

Felfolyamodó a zártkutatómányokat a bányatörvény 22. és 23. §-ában megkövetelt pontos megjelölésnek hiányában rejlő eredeti érvénytelenség címén kívánja törölni.

Patakok összefolyása. — felfolyamodó szerint, az állandóságnak és a rögzítési pontra nézve megkövetelt egyéb kellékeknek hiányában, zártkutatómányi vezérpontul választható nem lévén, a szóban forgó zártkutatómányok, a helyi

fekvés közelebbi pontos megjelölésének hiányánál fogva, feltétlenül érvénytelenítendő.

A bányakapitányság a helyszíni szemlén azt állapította meg, hogy a két patak összefolyásánál a Jádpaták jobbpartján 3 m. széles szakérut és mellette egy iparvasut vezet és hogy a V. Isvorului patak felett elvezető ez utak hidjai miatt, — még a zártkutatómányok bejelentése ideje előtt, — a patakmedrek szélei száraz terméskőfalazattal kifalaztattak úgy, hogy az összefolyási hely állandó és határozott.

E ténymegállapítás alapján a bányakapitányság a felsorolt zártkutatómányok jogérvénye mellett döntött.

Felfolyamodó a bányakapitánysági határozatot azon az alapon támadja meg, hogy a két patak összefolyása állandó mérési pont meghatározására nem lévén alkalmas, a zártkutatómányoknak ilyen nem létező, semmikép sem rekonstruálható, önkényesen kijelölt ponttól való rögzítése azok credeti érvénytelenségét vonja maga után.

Felfolyamodónak ez az érvelése nem helytálló, mert a fennálló gyakorlat szerint két patak összefolyása a zártkutatómányok bejelentésénél, de sőt még a bányatelekek fektetésénél is, ahol pedig bányatulajdon alapításáról lévén szó, a rögzítés szabadságához, a dolog természeténél fogva, fokozottabb követelmények fűződnek, vezérponttól szolgálhat és a rögzítés ez a módja a bejelentett zártkutatómányok jogérvényességét nem befolyásolja, feltéve, hogy az illető patakok összefolyási helye az állandóság jellegével bír.

A gyakorlat szerint ily esetben a két patak középvonáának metszési pontját kell összefolyási pontnak venni, amely már nem terület, hanem oly pont, melyről a bejelentett zártkutatómányok mindenkor kifűzhetők.

A jelen zártkutatómányi vizzályos ügy elbírálásánál tehát az az ügydöntő mozzanat, hogy vajjon a szóban lévő két patak összefolyása a hely tekintetében bír-e az állandóság jellegével?

Hogy ez a feltétele a jelen esetben megvan, ezt a helyszíni szemle alkalmával felvett jegyzőkönyvben foglalt s a felfolyamodó jelen volt képviselése részéről is kifejezetten helyesnek elfogadott, fentebb már érintett hatósági ténymegállapítás minden kétségen kívül helyezi. Egyébként azt, hogy a szóban lévő két patak összefolyása a törvényes követelményeknek megfelelő vezérponttól szolgálhat, az eljárás elsőfoku bányahatóság már korábban megállapította, neve-

zetesen akkor, amidőn az 1903. évi 6390. sz. adományozási határozatában e két patak összefolyását bányatelek fektetésére is alkalmas vezérpontnak találta.

Mitsem változtat a szóban lévő kifogásolt zártkutatómányi rögzítések helytálló voltán az a körülmény, hogy a két patak összefolyásának a zártkutatómányi rögzítésre szolgáló pontját az érdekelt fél és a bányakapitányság eltérően állapította meg és hogy e megállapítások egyike sem fedi a törvényes gyakorlatban követelt, fentebb vázolt természetes és logikus megállapítást.

Szabály, hogy a patakok középvonalainak metszőpontja a rögpont. Ettől eltérő megállapításnak csak akkor volna helye, ha a zártkutatómányos a vonatkozó bejelentésében az összefolyási rögpontnak a szokásostól eltérő kitűzését kifejezetten megjelölte volna.

Miután pedig a szóban lévő zártkutatómányi bejelentésekben ily különszerű megjelölés nem foglaltatik, a rögpont kitűzésénél úgy a félnek, mint a hatóságnak a fennálló gyakorlathoz kell alkalmazkodnia.

Mindezeknél fogva a neheztelt bányakapitánysági határozatot a felfolyamodás elutasításával megerősíteni kellett.

78.

Miután a katonai magassági pontoknak különben is nagyon körülményes, tehát már ebből a szempontból is kifogás alá eső kitűzése nem biztosítja a zártkutatómányok rögzítésénél feltétlenül megkívánandó pontosságot, azokat a magassági pontokat, amelyeknek helyi fekvése a természetben csak a mérnöki munkálatokat igénylő kitűzéssel, tehát csak az elkerülhetetlen hibahatár körének területével határozható meg, zártkutatómányok helyi fekvésének meghatározására alkalmas rögzítő pontoknak minősíteni nem lehet s csak is azok a magassági pontok alkalmasak zártkutatómányok rögzítésére, amelyek a katonai felvételi térkép (1:25000) szerint zártkutatómányok rögzítésére feltétlenül alkalmas természeti

tárgyakkal, illetőleg természeti tárgyak által megjelölhető pontokkal esnek össze.

(106/162—1916. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányság határozatának azt a részét, amelyben a M. B. r.-t. nevén álló összesen 129 db zártkutatómány K. K. budapesti lakosnak, mint érdekelt szomszédos kutatónak kérelme következtében, — a rögzítés alapjául szolgáló vezérpontok bizonytalansága miatt érvénytelennek nyilvánított és nyilvánkönyvi törlése elrendeltetett, a nevezett részvénytársaság felfolyamodása következtében felülvizsgálat alá véve a következőleg határoztam:

A kifogásolt bányakapitánysági határozatot a felfolyamodással meg nem támadott részének érintetlenül való hagyása mellett, neheztelt részében az 1914. évi 440/2-33. és 562/1 2. számú zártkutatómányokra vonatkozólag helybenhagyom, a többi zártkutatómányokra vonatkozólag pedig feloldom és utasítom a bányakapitányságot, miszerint annak a kérdésnek teljes megnyugvással való elbírálhatása céljából, hogy az utóbb említett zártkutatómányok rögzítésére használt magassági pontok fekvése a természetben megállapítható-e, minden kétséget kizáró módon, az érdekelt felek bevonásával és a részvénytársaság kérelméhez képest a csász. és kir. földrajzi intézet egy szakközegének, mint térképezési szakértőnek a részvénytársaság költségére való meghívása mellett, tarlison újabb helyszíni szemlét s ennek eredményéhez képest hozzon új határozatot.

Indokok: Az ügyiratokból megállapítható tényállás szerint a szóban levő zártkutatómányok első csoportja a K. község határában lévő, a katonai térképen (1:75000) megjelölt 360 m. háromszögelési ponttól, a második csoport pedig a Trasnita Batrinuluj hegyen lévő, a katonai térképen 639, továbbá Körösbánlakon lévő, a katonai térképen 645, végül a D. Cingu Bogdanuluj hegyen lévő, a katonai térképen 730. számmal jelölt magassági ponttól van rögzítve. A megtartott helyszíni szemlén a 360 m. háromszögelési pontra nézve megállapítást nyert, hogy a katonai térkép szerint K. község határában csak egy magassági pont van 360 m. magassági jelzéssel ellátva, háromszögelési pont azonban nincs ilyen magasságban, továbbá hogy a részv. társ. képviselője ennek a magassági pontnak a helyét sem tudta a természetben megjelölni, a bányakapitányság kiküldöttjének a megállapi-

tása szerint pedig az a hely, ahol ez a magassági pont lehetne, mintegy 10 méteres atmérővel bíró körrel jelölhető ki. A 639. magassági pont helyéül a részv. társ. képviselője egy mészkövekkel jellegzetesen fedett hegytető közepén lévő gödröt jelölt meg, amelytől mintegy 5 m. távolságra egy kataszteri háromszögelési pont jelzéséül szolgáló, helyéből kiemelt kőoszlop hevert. A 645. magassági pont gyanánt a részv. társ. képviselője az illető hegynyergén, az út mellett levő egyik tölgyfán látható, mintegy 7 cm. hosszú forradást mutatott be, a 730. magassági pontot pedig azonosnak mondotta az illető hegyen levő, kőoszloppal szabályszerűen megjelölt kataszteri háromszögelési ponttal.

A felfolyamodás során meghaligatott cs. és. kir. katonai földrajzi intézet jelentése, valamint a nevezett intézetnek a részvénytársaság képviselőjéhez intézett értesítései szerint, a szóban levő magassági pontok helyi fekvése a 32 évvel ezelőtt fogantatott országos felmérés alkalmával csak rajzoló eljárással határozott meg. Magassági fekvésükre nézve az 1895. évben ellenőrizték és ennek az ellenőrző mérésnek eredményéhez képest a 639., 730. és 360. magassági pontok kótái a felvételi (1:25000) lapon 644., 732., illetőleg 369-re javították ki. Ennek az ellenőrző mérésnek következtében tehát az illető magassági pontok kótái a felvételi lapon és a részletes (1:75000) térképen egymástól eltérően vannak feltüntetve. Az ellenőrző magasságmérés keresztülvitelénél e magasság pontok azonosítása a felvételi lap adatai alapján csak megközelítőleg vitetett keresztül, miután pontosabb helymeghatározásra ebből a célból nincsen szükség. A szóban levő magassági pontok annak idején nem állandósítottak sem a külszínen, sem a föld alatt, sőt a felvétel idején se voltak jelekkel ellátva, mert amint a magasságmérési könyvekből kiténik, — pusztán álláspontok voltak. E pontok azonosítása, illetőleg helyi fekvésüknek a természetben való megállapítása, miután a felvétel idején a helyi fekvés közelebbi megjelölésére vonatkozólag feljegyzések, vagy elkülönített rajzok utasítászerűen nem készültek, egyedül az 1:25000 léptékű felvételi lap adatai alapján eszközölhető. E lap adatai szerint pl. a 645. pont az erdőszéltől a dűlőuton nyugatra 90 méterre, a 732. pont a dűlőút és erdőszél keresztezésén, a 644. pont a kiugró erdőszögletből, mely egyúttal községi határ is, délnyugat felé 125 méterre fekszen. A felvételi lap, illetőleg a rajta levő s a rajzoló eljárással meghatározott adatok abszolút pontosságáról azonban

szó sem lehet, mert a változó hőmérséklet s a légnedvesség a deszka (melyre a rajzlap fel volt ragasztva) alakjára a munka alatt különféleképpen hat; a látóképesség, a ceruza kezelése, végül a ceruzavonal szélessége pedig a teljes pontosság biztosítása tekintetében el nem háriható akadályt képeznek, — továbbá mivel a meghatározott pontok oleátákkal vitetnek át a részletező táblákra s a papír a részletezés foganatosítása után le lesz választva a tábláról s ekkor újból alakváltozást szenved, mely még növekszik, ha a négy részletnegyed a vásznon egyesítették, miközben nedves állapotban kinyújtatik. Ezek a körülmények megkövetelik a tapasztalásszerűleg megállapított minimális hibahatár figyelembevételét, mely utóbbi nem lehet állandó értékű, mivel többféle körülménytől függ. E pontok azonosítása a fent előadottakra való tekintettel az 1:25000 léptékű felvételi lap alapján, a helyszínen csak mintegy 5-10 méter hibával vihető keresztül, de természetesen így is csak abban az esetben, ha az illető felvételi lapon feltüntetett támpontok, vázlatvonalak, mint erdőszélek, erdőszögletek, utak stb. a természettel egyeznek, tehát a felvétel óta nem változtak meg.

Az egyidejűleg szintén meghallgatott m. kir. háromszögelő hivatal jelentése szerint, a 639. és 730. magassági pontoknak a részv. társ. képviselője által a helyszínen megjelölt kataszteri háromszögelési ponttal, illetőleg annak helyével való azonosossága kizártnak vehető, illetőleg mivel sem igazolható, mert a kataszteri háromszögelési pontok helyének megválasztásánál nincsenek figyelemmel a katonai magassági pontokra s így ezek a pontok csak véletlenül kerülhetnének egy és ugyanazon helyre. A háromszögelő hivatal jelentése szerint továbbá a szóban lévő magassági pontok a rajzoló eljárással kapcsolatos hibahatáron belül, a felvételi (1:25000) lapról lemérhető rendszálok segítségével, a természetben kitzűzhetők volnának.

A nevezett intézetnek és hivatalnak fenti jelentésével kapcsolatban a részv. társ. képviselője most már azt a kérelmet adta elő, miszerint tekintettel arra a körülményre, hogy a szóban lévő magassági pontok helyi fekvésének megállapítására alkalmas adatok és tárgyak megjelölésére, illetőleg e pontok azonosítására egyedül hivatott katonai földrajzi intézet által a fentiek szerint már közölt adatok segítségével a rögpontul szolgáló magassági pontok minden hibahatár nélkül kitzűzhetők s a már megtartott helyszíni szemle

csak azért nem járt kellő eredménnyel, mert a szemle megtartására kitűzött rövid határidő nem volt elegendő a szükséges adatok beszerzésére és mert a szemle alkalmával az azonosítás nem az erre egyedül alkalmas felvételi (1:25000), hanem a részletes (1:75000) térkép alapján kíséreltetett meg, — a rögzítésre szolgáló magassági pontok helyi fekvésének megállapítása céljából egy erdészeti és egy katonai térképezési szakértő bevonásával megtartandó újabb helyszíni szemle rendeltessék el.

A fent előadottak szerint a szóban lévő katonai magassági pontoknak zártkutatmányok rögzítésére való alkalmassága s ezzel kapcsolatban a zártkutatmányok érvényessége tekintetében felmerült jogvita eldöntésénél a bányatörvény 22. és 23. §-ai szolgálnak kiindulási alapul, amelynek rendelkezései szerint a zártkutatmány jogérvényes fennállásának elengedhetetlen feltétele a zártkutatmánynak, illetőleg a célbavett kutató vájás és a kutatási jegy álláshelyének a bejelentésben való pontos, tehát minden kétséget kizáró módon való meghatározása. A bányatörvénynek további, az idegen kutatóknak a zártkutatmány területéről való kitiltására (31. §.) s a zártkutatmányosnak a szomszédos adománykérővel szemben fennálló jogaira (36. §.) vonatkozó rendelkezéseiből természetesen következik továbbá hogy a törvény eredeti célzata szerint a zártkutatmány helyi fekvését nemcsak pontosan, hanem bárki által is könnyen megállapítható és ellenőrizhető módon kell megjelölni, mivel ellenkező esetben a helyi fekvés körülményes és nehezen ellenőrizhető megjelölése a szomszédos fiatalabb zártkutatmányosoknak és adománykérőknek indokolatlan nehézségeket támasztana törvényes jogaik gyakorlata, nevezetesen a saját terjeszkedési területük határainak megállapítása tekintetében.

A törvény idézett rendelkezésének és célzatának megfelelően tehát a zártkutatmány helyi fekvésének meghatározására, a nevezett törvény alkalmazásának kezdetén, csak a helyszínen mindenkor bárki által feltalálható s az állandóság jellegével bíró természeti tárgy tekintett alkalmas rögpontnak. Az országos katonai és kataszteri felmérés, valamint a földmérés tan fejlődésével kapcsolatban azonban később, amidőn a nagyobb arányú zártkutatmányoknak térképek alapján való fektetése vétett mindinkább alkalmazásba, a gyakorlat a hatóságilag nyilvántartott háromszögelési pontokat, az eszményien teljes pontosságot megközelítő kitűzhetőségüknél fogva, alkalmas rögpontoknak tekintette még akkor

is, ha helyük a természetben nem is volt a bejelentés idején megjelölve, illetőleg állandósítva, vagyis ha a rögpontúl használt háromszögelési pontot a bejelentés idején nem is képviselte valamely az állandóság jellegével bíró természeti tárgy. A helyi fekvésükre nézve csak rajzoló eljárással meghatározott katonai magassági pontokat ellenben a törvény említett célzatának megfelelően, a gyakorlat sohasem tekintette zártkutatómányok helyi fekvésének meghatározására feltétlenül alkalmas rögzítő pontoknak, mert ezek a pontok a fentiek szerint a természetben állandósítva nem lettek, a rajzoló eljárással nyert adatok alapján pedig a természetben kellő pontossággal rendszerint ki nem tűzhetők, illetőleg nem azonosíthatók.

Igaz ugyan, hogy eszményi pontossággal a háromszögelési pontot sem lehet a természetben kitűzni s itt is számolni kell egy bizonyos hibahatárral, mindazonáltal ha figyelembe vesszük, hogy a szabályszerűen keresztűlvítt háromszögelő felmérésnél és kitűzésnél a hibahatár mértéke nem haladja túl a háromszögelési pontok megjelölésére alkalmazni szokott köoszlop vízszintes szelvényének a méreteit, mivel szemben a magassági pontok, a katonai földrajzi intézet fenti jelentése szerint, a térképlapon feltüntetett támpontok változatlanlansága esetén is csak mintegy 5—10 méteres pontossággal tűzhetők ki ezeknek a támpontoknak a segítségével, — akkor nem lehet kétség az iránt, hogy a háromszögelési és a magassági pontok a természetben való azonosítás, illetőleg kitűzés pontossága tekintetében azonos elbírálásban nem részesíthetők. De nem lehet a magassági pontok kitűzését kellő pontossággal a háromszögelő hivatal által javasolt módon, nevezetesen az eredeti felvételi lapról lemérhető rendszálok segítségével sem keresztülvinni. Ennek a különben is nagyon körülményes kitűzési módnak a pontosságát ugyan számszerűleg nem jelölte meg a katonai földrajzi intézet, sem a háromszögelési hivatal, mindazonáltal nem lehet kétség az iránt, hogy a hibahatár feltétlenül eléri itt is a katonai földrajzi intézet által az előbbi kitűzési módra nézve megjelölt 5—10 métert. Nem lehet ez kétséges, ha a rajzoló eljárással nyert adatok pontosságára nézve a katonai földrajzi intézet által a fentiek szerint felsorolt hibaforrások mellett figyelembe vesszük még azt a döntő körülményt, hogy a felvételi (1:25000 léptékű) térképlapon egy tízed-milliméter a természetben 2.5 méternek felel meg.

Miután tehát a fentiek szerint a katonai magassági pon-

toknak különben is nagyon körülményes, tehát már ebből a szempontból is kifogás alá eső kitűzése nem biztosítja a zártkutatómányok rögzítésénél feltétlenül megkívánandó pontosságot, azokat a magassági pontokat, amelyeknek helyi fekvése a természetben csak a mérnöki munkálatokat igénylő kitűzéssel, tehát csak az elkerülhetetlen hibahatár körének területével határozható meg, zártkutatómányok helyi fekvésének meghatározására alkalmas rögzítő pontoknak minősíteni nem lehet s csak az azok a magassági pontok alkalmasak zártkutatómányok rögzítésére, amelyek a katonai felvételi térkép (1 : 25000) szerint zártkutatómányok rögzítésére feltétlenül alkalmas természeti tárgyakkal, illetőleg természeti tárgyak által megjelölhető pontokkal esnek össze.

Ebből a szempontból vizsgálva már most a szóban lévő magassági pontokat, azt találjuk, hogy a részv. társ. által bejelentett 360 m. háromszögelési pont helyett a fentiek szerint itt figyelembejöheto 369. magassági pont a felvételi térkép szerint nem esik össze semminemű természeti tárggyal, vagy ilyenek által meghatározható ponttal sem. Ez a magassági pont tehát zártkutatómányok rögzítésére feltétlenül alkalmatlan s így az ettől rögzített zártkutatómányok érvénytelenek, miért is a bányakapitánysági határozat idevonatkozó részét helyben kellett hagynom.

A felvételi térkép adatai szerint továbbá a 644. magassági pont a kiugró erdőszéltől, amely egyttal községi határ is, délnyugati irányban mintegy 124 m. távolságra levő hegykup csúcsával, a 645. magassági pont pedig a dűlőuton az erdőszéltől mintegy 90 m. távolságra levő hegykup csúcsával esik össze. A 645. magassági pontnak a dűlőuton való fekvése ugyan a felvételi térkép szerint nem állapítható meg teljes biztonsággal, az ez iránt külön is meghallgatott katonai földrajzi intézet jelentése szerint azonban a pontnak ezt a fekvését az eredeti felvételi szelvény rajza kétségtelenül igazolja.

Nem szenved kétséggel, hogy valamely hegykúp csúcsa, amennyiben a terepviszonyok nem változtak, alkalmas lehet zártkutatómányok rögzítésére, ha a hegykúp kedvező alakulata mellett annak csúcsa, illetőleg az a hely, amely a térképfelvétel idején is csúcsnak tekintetett, minden kétséget kizáró módon meghatározható. Nem lehet azonban ebből a szempontból a hegykúpnek műszerrel meghatározható legmagasabb pontját a kiemelkedő hegyrészeknek az idő haladásával kapcsolatos, folytonos és rendszerint egyenlően

kopása miatt sem feltétlenül csúcsnak tekinteni, hanem a hegykúp csúcsa csak akkor tekinthető minden kétséget kizáró módon meghatározható, tehát zártkutatmányok rögzítésére alkalmas pontnak, ha a terep e tekintetben kedvező, illetőleg jellegzetes alakulata mellett az a hely, amelyet a csúcs elnevezés egyedül illet meg, már első pillanatra teljes biztonsággal megállapítható.

Arra vonatkozólag, hogy a 644. és 645. magassági pontokkal összeeső hegycsúcsok megfelelnek-e az előbbi feltételnek, a kellő előkészület, illetőleg az erre alkalmas (1:25000) felvételi térkép használata nélkül megtartott helyszini szemle eredménye nem nyújt kellő támpontot, — miután pedig ennek elbírálása nélkül a zártkutatmányok jogérvényes voltának a kérdése el nem dönthető, a bányakapitánysági határozat idevonatkozó részének feloldása mellett új helyszini szemle megtartását és ennek eredményéhez képes új határozat hozatalát kellett elrendelnem.

A felvételi térkép adatai szerint végül a 732. magassági pont a dülő-ut és az erdőszél keresztezésével esik össze. Ezt a magassági pontot tehát, miután az utak jelzésére használt vonal a térképen az ut középvonalát képviseli s mivel a joggyakorlat hasonló esetben a patakok összefolyásánál, illetőleg találkozásánál is a középvonalak keresztezési pontját tekinti a bejelenteni szándékolt rögpontnak, — az erdőszélnek és a dülőút középvonalának keresztezési pontjával lehet megjelölni. Miután pedig valamely erdőszélnek és út középvonalának keresztezési pontja, amennyiben a terepviszonyok nem változtak, az erdőszél szabályossága, illetőleg jellegzetessége s az útnak az állandóság jellegével való bírása mellett zártkutatmányok rögzítésére alkalmas lehet; ez az alkalmasság azonban a már megtartott helyszini szemlén kellőleg fel nem derített terepviszonyok ismerete nélkül el nem bírálható, — a bányakapitánysági határozat idevonatkozó részének feloldása mellett szintén újabb helyszini szemle megtartását s ennek eredményéhez képest új határozathozatalát kellett elrendelnem.

A részvénytársaságnak azt a kérelmét, hogy az újabb helyszini szemle megtartása egy erdőszeti s egy katonai térképezési szakértő közbenjöttével rendeltessék el, teljesíthetőnek nem találtam s csupán annak elrendelését találtam indokoltnak, hogy ilyen szakértők a részv. társ. költségére a tárgyalásra meghívassanak, mihez képes a szakértőknek a helyszini szemlén való meg nem jelenése, vagy bármely ok-

ból való meg nem jelenhetése a szemle jogérvényes megtartását meg nem akadályozhatja.

A részv. társ. ugyanis azért tartja szükségesnek az erdészeti és térképezési szakértőnek a helyszíni szemlén való részvételét, mert véleménye szerint a 045. magassági pont helyi fekvése az út mellett egy élőfán levő bevágással van megjelölve, már pedig azt, hogy ez a bevágás, „tényleg a katonai térképezéstől ered, csak katonai térképészeti szakértő és hogy a bevágás mikor történt, illetőleg hogy körülbelül 32 év előtt történt, csak erdészeti szakértő hivatott hitelességgel megállapítani. De különben is a szemle alkalmával esetleg felmerülő egyéb katonai térképészeti kérdések eldöntéséhez szintén kívánatos és szükséges a szakértő jelenléte.

A szakértők szükségességére vonatkozó ez az érvelés azonban meg nem állhat, mert szakértői véleménnyel itten a legjobb esetben is a megjelölésnek csak a lehetősége dönthető el, de nem állapítható meg minden kétséget kizáró módon az az esetleg döntő sullyal bíró ténykörűmény, hogy a szóban levő bevágás annak idején valóban a magassági pont megjelölése céljából eszközöltetett. Nem állhat meg az idézett érvelés azért sem, mert annak megállapításához, hogy a magassági pontokkal a térkép szerint összeeső objektumok helyi fekvésükre nézve az állandóság jellegével bírnak-e s a természetben minden kétséget kizáró módon meghatározhatók-e, különös térképészeti szakértelem nem szükséges.

Habár ezek szerint a helyszíni szemlének szakértők közbenjöttével való megtartása indokoltnak s így elrendelhetőnek nem mutatkozott, mégis mivel a részv. társ. a szakértők részvételével járó költségek viselésére önként vállalkozott s így annak, hogy a kívánt szakértők a szemlén résztvegyenek, semminemű akadály sem áll útjában, a szakértőknek a helyszíni szemlére való meghívását elrendelendőnek találtam.

79.

Kataszteri parcellák találkozási pontjai zárlkatmányi bejelentéseknél rögzítő pontokúl rendszerint nem alkalmasak.

(10758/1917. sz. Pénzügymin.)

A újabb időben felmerült egyes zártkutatmányi vitákból merített tapasztalat közérdekű követelményként állítja előtérbe a zártkutatmányi bejelentések rögzítő adatainak különös precizitását. A jogrend, a jogbiztonság követelménye szempontjából méltán aggályt keltő, ha éveken át jóhiszeműen jogelsőbbiséggel bírt és költségek árán üzemben tartott kutatási jogosítványok akár a vezérpont, akár a többi rögzítési adatok később megállapított bizonyos hiányossága folytán érvénytelenekké ítéltetnek. A ebből keletkezhető joghátrány megelőzése a bejelentési adatok pontos felülvizsgálatát igényli. A bányakapitányság megerősített olyan bejelentést, a melyben zártkutatmányok vezérpontjaiul kataszteri parcellák találkozási pontja van megadva. Szükséges lett volna folyamodót figyelmeztetni, hogy a parcellák találkozási pontja zártkutatmányi vezérponttól csak bizonyos állandóság és elmozdíthatatlanság feltétele mellett alkalmas, ami azonban a parcellák találkozási pontjánál a dolog természete szerint a legtöbb esetben nem forog fenn.

80.

A fennálló kutatási jogosítványok átírását szorgalmazó kérvénynek hely adandó s a felek idevonatkozó akaratanak célszerűségét a hatóságnak nem szabad vizsgálnia.

(19107/1904. sz. Pénzügymin.)

Az 1896. évi 12311. sz. kutatási engedélyen alapuló zártkutatmányokat az azokra vonatkozó kifogásolt törlési határozat hatályon kívül való helyezése mellett jogérvényesen fennállóknak nyilvánítom és az 5318/1903. sz. alatti átírási kérvény további tárgyalását rendelem el.

Indokok: A bányabiztosság azért rendelte el a zártkutatmányok törlését, mert az alapúl szolgáló kutatási engedély 1903. évi december 23-án lejárt anélkül, hogy a fél a meghosszabbítást szorgalmazta volna.

Amde D. F. a múlt évi október hó 26-án beérkezett beadványával ezen zártkutatmányoknak az egyidejűleg kért 1903. évi 5318. sz. kutatási engedélyre való átírását kérelmezte s miután ekként a kutatási engedély lejártának idejében az átírás már tárgyalás alatt állott, az illető zártkutat-

mányok az átírási kérelemben rejlő határozott jogfenntartási szándéknál fogva az alapkutatási engedély lejártaival nem nyészthettek el.

Ezzel kapcsolatban az átírási ügy újrafelvételét is el kellett rendelni, mert az idevonaikozó kérelem szabályszerű tárgyalása mi akadályba sem ütközik.

A bányabiztosság túllépett feladata körén, midőn a kért átírás folyamatba tételel az 1896. évi 12311. sz. kutatási engedély törlésével kapcsolatban süükségtelennek nyilvánította, mert az átírás az egyik kutatási engedélyről a másakra tetzés szerint szabadon eszközölhető, a felek idevonatkozó akaratának célszerűségét a hatóságnak nem szabad vizsgálnia.

81.

A háromszögelő felmérés pontjai alkalmas vezérpontok tekintet nélkül arra, hogy a természetben kivannak-e jelölve vagy sem.

(74255/1904. sz. Pénzügymin.)

Elvi szempontból és tekintettel a zártkutatmányi rögzítésnek a bányatörvény 22. és 23. §-aiban gyökerező köllékeire, valamely háromszögelési pontot, ha közhitelességgel végzett háromszögelő felmérés hálózatába tartozik és ha a pont helyi fekvésének szabatos megállapítására szolgáló műszaki adatok hiteles alakban megszerezhetőek, alkalmas zártkutatmányi vezérlő pontnak kell minősíteni, még pedig tekintet nélkül arra, hogy az illető pont fekvése a természetben valamely oszlop, vagy más fizikai tárgy által megvan-e jelölve, vagy sem. Nem a pont külső jelének létezése, hanem a hiteles mérési adatok alapján való szabatos kitézés mindenkori feltétlen lehetősége adja meg a háromszögelési pontnak zártkutatmány rögzítésére alkalmas jellegét.

82.

A mennyiben a zártkutatmányi bejelentésből kivethető, hogy a rögzítő pont bizonytalan, mint pl. magassági pontok megnevezése, a zártkutatmány visszautasításának helye van.

(77420/1905. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt elsőfoku határozatot az ellene irányuló felfolyamodás elutasítása mellett megerősítem.

Indokolás: A bányatörvény 22. és 23. §-aiban foglalt szigoruan értelmezendő közjogi jellegű rendelkezés szerint, kizárólagos kutatási jog (zártkutatmány) csakis oly bejelentés alapján szerezhető, a melynek adatai nyomán az illető kutató vájás helyi fekvése és a kutatási jel álláshelye a természetben bármikor és bárki által kételyt kizáró módon, teljes határozottsággal megállapítható. Elengedhetetlen törvényes követelmény tehát, hogy a fél a zártkutatmány rögzítésére a bejelentésnél egy arra alkalmas, vagyis az állandóság jellegével bíró s a természetben feltalálható vezérlőpontot válasszon.

Igaz ugyan, hogy a bányahatóság a bejelentés megerősítése előtt érdemileg nem vizsgálja, nem vizsgálhatja felül az abban foglalt adatok helyességét, alaki szempontból azonban minden ily beadványt szigoru felülvizsgálat tárgyává tartozik tenni oly irányban, hogy vajjon nem hiányzik-e abban valamely bejelentési kellék és hogy elvi szempontból alkalmas-e a választott vezérlőpont a zártkutatmány határozott rögzítésére? A törvény idézett rendelkezéseiből, de sőt a dolog természetéből is következik, hogy ha a választott vezérlőpont mellett már a priori is bizonytalannak tekinthető a zártkutatmány helyi fekvésének megjelölése, akkor azt a zártkutatmányt nem lehet megerősíteni. Ez az eset forog fenn a felfolyamodó bejelentésénél is, a midőn zártkutatmányait a „Pareu Romsí“ nevű völgyben a katonai térképen 254 m. tengerszintfeletti magasságot jelző kotától jelentette be, mert első tekintetre nyilvánvaló itt a választott vezérlőpontnak a zártkutatmányi rögzítésre való alkalmatlan volta. A magassági pontok ugyanis csak térképi jelzések, melyek nincsenek a háromszögelési pontok módjára állandósítva a természetben s nem tekinthetők határozott mértani pontoknak, melyeket a rendszalak alapján a természetben bármikor kitűzni lehetne. A felfolyamodó által eszközölt zártkutatmányi rögzítés tehát már alaki szempontból is helytelen s meg nem felel a törvény fentebb érintett követelményeinek. Ennélfogva a bányakapitányság helyesen határozott akkor, midőn az illető zártkutatmányi bejelentéseket a bányatörvény 23. §-ára való hivatkozással visszautasította.

Lásd a 78. számú határozatot.

83.

Annak megállapítása, hogy valamely zártkutatómány rögpontja minden kétséget kizáró módon körül van-e írva és hogy a zártkutatómány rögpontja a természetben felfalálható-e, a bányahatóság jogkörébe tartozik.

(58671/1906. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvény 23. §-a, illetőleg az ehhez kiadott végrehajtási szabályok 19. §-ának a) pontja szerint annak elbírálása, hogy valamely zártkutatómány fekvése minden kétséget kizáró módon körül van-e írva, illetőleg hogy valamely zártkutatómány rögpontja a természetben felfalálható-e, a bányahatóság jogkörébe utaltatott s ezen felfogást követte az eddigi joggyakorlat is.

84.

A bányakapitányság nem szavatol a zártkutatómányoknak a bejelentett községben való fekvéséért.

(74392/1906. sz. Pénzügymin.)

Felfolyamodók azon panasza, hogy őket a bányakapitányság a B. községben bejelentett zártkutatómányokról kiállított hivatalos bizonyítványokkal félrevezette, teljesen alaptalan, mert a dolog természetéből következik, hogy a bányakapitányság a felfolyamodók által szorgalmazott B. községbeli zártkutatómányokról szóló kimutatásba N. G.-nek C. községbeli zártkutatómányait nem vehette be, miután a hatóság a zártkutatómányoknak az egyes községek határában való tényleges fekvését nem ellenőrizheti, hanem az ily bizonyítványok kiadásánál kizárólag csak a bejelentések adatait kell mérvadóknak tekinteni.

* * *

Lásd a 73. sz. határozatot.

85.

Zártkutatmányi bejelentés a rögzítő pont vélelmezett alkalmatlansága címén vissza nem utasítható s a bejelentés lényeges hiánya esetén nem pótlásnak, de visszautasításnak van helye.

(31266/1907. sz. Pénzügymin.)

Bányanyilásoknak zártkutatmányi vezérlőpont gyanánt való választása mindenütt szokásban van s nem is lehet-e kültárgyat már elvi szempontból is alkalmatlan zártkutatmányi vezérlő pontnak minősíteni, mert kétséget nem szenved, hogy egy táro szája birhat az állandóság jellegével. A zártkutatmányi bejelentések formailag helyesek és törvényszerűek lévén, azoktól a megerősítést a vezérlőpontnak pusztán csak vélelmezett alkalmatlansága címén nem lehet megtagadni.

De helytelen a rendeletben foglalt pótlásra való bányahatósági utasítás is, mert pótlásnak csak lényegtelen hiányok esetében van helye. a vezérpont megjelölése pedig a zártkutatmányi bejelentés leglényegesebb részét képezi s mert a bányakapitányság nem ellenőrizheti, hogy a választott új vezérlőpont nem változtat-e a zártkutatmányok helyi fekvésén?

86.

I. A zártkutatmány rögzítő pontjául egy megkerülő, közvetett pont is elfogadandó, ha kiinduló pont vezérpont gyanánt elfogadható és a rögzítés a zártkutatmány helyi fekvése tekintetében kétséget nem hagy fenn. II. A patakok összefolyása és az utak keresztezése is birhat az állandóság jellegével és így az ilyen összefolyási, illetőleg keresztezési pontokat nem lehet már elvi szempontból is alkalmatlan zártkutatmányi vezérpontoknak minősíteni.

(104738/1907. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva a nehezebb elsőfoku

határozat megváltoztatásával a zártkutatómányi bejelentéseket elfogadhatóknak nyilvánítom.

Indokolás: A bányakapitányság által elfogadhatatlannak nyilvánított vezérlőpontok: egyrészt két patak összefolyása és két út keresztezése, vagy találkozása, másrészt pedig oly kétfős vezérlőpontok, ahol a tulajdonképeni vezérlő ponttól egy közbesített mértani pont van irány és távolság szerint meghatározva s ezen közbesített ponttól jelöltetik meg a zártkutatómány fekvése.

Miután az ily megkerülő (közvetett) rögzítés mi kétséget sem hagy fenn a zártkutatómány helyi fekvésére nézve, feltéve hogy a kiindulási pont vezérpont gyanánt elfogadható: a felfolyamodók által eszközölt s a gyakorlatban különben sem szokatlan ilyenmű bejelentéseket nem lehet csak a rögpont összetett voltára való utasítással visszautasítani. Ami pedig a patakok összefolyását, az utak keresztezését, vagy találkozását, mint zártkutatómányi rögzítő pontokat illeti, az ily összefolyási, vagy útkeresztezési, — illetve találkozási pontoknak zártkutatómányi vezérlőpont gyanánt való választása is általános gyakorlatban van s nem is lehet az ily összefolyásokat, vagy útegyesüléseket már elvi szempontból is alkalmatlan zártkutatómányi vezérlőpontoknak minősíteni, mert kétséget nem szenved, hogy két patak összefolyása, vagy két út összetalálkozása birhat az állandóság jellegével.

Hogy valamely konkrét esetben az ily vezérlőpont tényleg bir-e az állandóság jellegével, annak vizsgálatába a fennálló törvényes gyakorlat szerint a bányatóságnak a zártkutatómányok bejelentésekor nem kell belebocsájtania.

A zártkutatómányok megerősítése ugyanis mindig a bejelentő veszélyére történik; a hatóság megerősítő határozata még nem biztosíték arra nézve, hogy az illető zártkutatómány feltétlenül érvényesíthető lesz, mert a bányakapitányság a bejelentéskor a bejelentett adatoknak csak formai vizsgálatára szorítkozik, vagyis a vezérlőpontra vonatkozólag csak azt vizsgálja meg, hogy az illető kültárgy elvi szempontból és általánosságban tekintve alkalmas lehet-e a zártkutatómány rögzítésére.

Lásd a 60. és 72. sz. határozatokat.

87.

Zártkutatmányi bejelentésnél, ha a zártkutatmány bevájásának helye nincs megjelölve, nem pótlásra való visszaadásnak, hanem visszautasításnak van helye.

(116278/1907. sz. Pénzügymin.)

B. A.-nak kutatási engedélye alapján eszközölt zártkutatmányi bejelentéseit visszautasító bányakapitánysági intézkedés elleni felfolyamodása tárgyában a következőleg határoztam:

A kifogásolt elsőfoku határozatot a felfolyamodás elutasítása mellett megerősitem.

Indokolás: A bányakapitányság azzal az indokolással utasította vissza a szóban forgó zártkutatmányi bejelentéseket, hogy azok a bányatörvény 23. §-ában foglalt, a kutatási jel álláshelyének megjelölésére vonatkozó lényeges követelményeknek meg nem felelnek.

Ez az indokolás, miután a fél a kutatási körök középpontjának helyét, ami azonos a kutatási jel álláshelyével — szabatosan megjelölte, meg nem állhat ugyan, mindazáltal meg kellett erősíteni a neheztelt elsőfoku határozatot a bejelentések azon lényeges hiányánál fogva, mivel azokban a célba vett kutató-vájás természetbeni helyi fekvése nincsen megjelölve. Már pedig a kutató-vájás helyének határozott megjelölését a zártkutatmányi bejelentéseknél nemcsak a törvény (bányatörvény 22. és 23. §) világos rendelkezése írja elő, hanem a zártkutatmányi jogintézmény célja és jelentősége is feltétlenül megköveteli.

A bányatörvény ugyanis a zártkutatmányi jogvédelmet csak a célba vett kutató-vájás számára biztosítja, minélfogva oly esetben, a midőn a bejelentő a kutató-vájás helyét meg nem jelöli, a zártkutatmányi jogszerzésnek egyik lényeges pozitív kelléke hiányzik.

88.

Zártkutatmányi bejelentéseknél a helyi déllő megjelölés alatt a csillagászati délvonalat kell érteni.

(132562/1907. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva a neheztelt elsőfoku határozat megváltoztatásával azt a kérelmet, hogy a szóbanforgó zártkutatómányoknál könyvileg, valamint a vonatkozó bizonyítványokban is kitüntettessék, hogy a rögzítésnél használt irányok a valódi (csillagászati) helyi déllőre vonatkoznak, — teljesíteni rendelem.

Indokolás: Felfolyamodó a kérdéses zártkutatómányok bejelentéseiben kifejezetten megjelölte, hogy a rögzítési irányok a helyi déllőre vonatkoznak.

A bányakapitányság a bejelentésekről szóló bizonyítványokban azt a körülményt, hogy az irányok mely déllőre vonatkoznak érintetlenül hagyta.

Ez okból kérte felfolyamodó, hogy az a körülmény, hogy a használt irányítások a csillagászati déllőre vonatkoznak, könyvileg kitüntettessék.

A bányakapitányság a kérelmet a felfolyamodással megátadott határozatában teljesíthetlenné nyilvánította, még pedig azzal az indoklással, hogy a zártkutatómányok iránybeli adatai a bányakapitánysági gyakorlat szerint mindég a delejes déllőre vonatkozóknak tekintetnek, hacsak a csillagászati déllő a bejelentésben kifejezetten megjelölve nincsen.

Ezt az elsőfoku határozatot módosítani és a fenti kiegészítési kérelmet teljesíteni kellett a következő okoknál fogva:

Hogy a szóban forgó zártkutatómányi bejelentések irányadatai melyik déllőre vonatkoznak, ezt a felvetett kérdést a bányakapitánysági határozatban megjelölt alapon kellő tárgyilagossággal elbírálni nem lehet, hanem a kiegészítési kérelem érdembeli elintézésénél azt kell közelebbről és tüzetesen megvizsgálni, hogy a bejelentések adatai és körülményei mennyire erősítik meg felfolyamodó azon állítását, hogy ő a bejelentési irányokat nem a delejes, hanem a csillagászati déllőre vonatkoztatta.

E vizsgálat eredménye a felfolyamodó álláspontját támogatja és nem hagy fenn alapos kétséget az iránt, hogy felfolyamodó bejelentési adatai tényleg a valódi déllőhöz vannak viszonyítva.

Erre utal elsősorban a bejelentésben használt helyi déllő elnevezés, mert helyi déllő alatt az általános mérnöki gyakorlat a valódi helyi déllőt érti, mert a delejes déllőnél a helyi jelző használata teljesen fölösleges és szükségtelen, holott a valódi déllőnél van érteime a helyi használatának,

hogy megkülönböztetessék a mérési hely valódi csillagászati déllője a kataszteri feimérések déllő vonalától.

A kérdés elbírálásánál nem szabad továbbá tekintetn kívül hagyni, hogy a zártkutatmányi bejelentések többnyire katonai térképek alapján eszközöltetnek s hogy a modern bányamérnöki gyakorlatban mindegyre jobban háttérbe szorul a kompasszal való mérés, minél fogva már a priori is teljesen kizártnak vehető annak a lehetősége, hogy felfolyamodó zártkutatmányi bejelentéseinek iránybeli adatait a delejes déllőre akarta volna vonatkoztatni.

S mivel ellenkező akaratját a helyi jelző használata által kifejezetten is megjelölte: mi akadályá sincsen annak, hogy felfolyamodónak a használt déllő közelebbi megjelölésére vonatkozó kiegészítési kérelme teljesíttessék.

89.

A zártkutatmányi bejelentés, ha a zártkutatmányi jegy álláshelye nincs minden kétséget kizáró módon megjelölve, illetőleg ha nincs megmondva, hogy a zártkutatmányi jel a bevájáson áll, visszautasítandó.

(6513/1908. sz. Pénzügymin.)

H. K. zártkutatmányi bejelentéseit visszautasító bányakapitánysági határozat ellen intézett felfolyamodást visszautasítom és a bányakapitányságnak ezt az intézkedését jóváhagyom, mert bár tény, hogy ez a zártkutatmányi bejelentés egy előző bejelentés folytatásaként jeleztetett és ez utóbbi bejelentésben a zártkutatmányi jegy álláshelye általánosságban (a zártkutatmányi jelek a bevájásokon állanak) megjelölve, mindamelett az előbbi beadványból hiányzó s a jegyválláspont megjelölésére vonatkozó adatokat ez utóbbi beadványból teljes bizonyossággal és minden kétséget kizáró módon pótolni nem lehetett s így az előbbi beadványt, mint oly zártkutatmányi bejelentést, melyben a jegyválláspont megjelölésére vonatkozó adat hiányzik, a bányatörvény 23. §-a értelmében vissza kellett utasítani.

* * *

Lásd a 68. sz. határozatot.

90.

I. A zártkutatómáni vezérpont elfogadhatósága kizárólag csak a zártkutatómáni bejelentés tartalma alapján bírálható el s így bejelentő azon állítása, hogy ő a bejelentést a katonai térkép alapján eszközölte, amennyiben ezen körülmény a bejelentésből ki nem tűnik, figyelembe nem vehető. II. A katonai térképen feltüntetett magassági kóták, illetőleg kizárólag magassági kótákkal megjelölt katonai mérési pontok zártkutatómányok rögzítésére rendszerint nem alkalmasak.

(40672/1908. sz. Pénzügymin.)

H. T.-nak vitás zártkutatómányok jogérvényes fennállása, illetőleg vezérpontjaik elfogadhatósága tárgyában hozott 1907. évi 37670. számú bányakapitánysági határozat azon része ellen, mellyel a W. J. és M. Gy. néven álló 1907. évi 7483—7547. és 24586—24600. számú zártkutatómányok vezérpontjai, mint a bányatörvény rendelkezéseinek megfelelők, elfogadtattak, nyílt határidőben beérkezett felfolyamodását felülvizsgálat alá vevén, ezen tárgyban a következőleg határoztam:

A felfolyamodásnak helyt adva, a szóban levő elsőfoku határozat kifogásolt részét feloldom a fentemlített 1907. évi 7483—7547. és 24586—24600. sz. zártkutatómányokat érvényteleneknek nyilvánítom s ezeket a bányakapitányság nyilvánkönyveiben törölni rendelem.

Indokolás: A bányatörvény 22. és 23. §-aiban foglalt rendelkezések értelmében valamely zártkutatómány csak akkor tekinthető jogérvényesen fennállónak, ha annak, illetőleg a vágás- és középpontjának fekvése a bejelentés adatai alapján a természetben minden kétséget kizáró módon bárki által meghatározható. Ezen okból a zártkutatómány jogérvényes fennállásának elengedhetetlen törvényes feltétele, hogy: 1. a rögzítéshez választott vezérpont ezen célra alkalmas, vagyis az állandóság jellegével bírva, a természetben mindenkor feltalálható, illetőleg kifizethető legyen; 2. a rögzítésre jellegénél fogva alkalmas vezérpont a bejelentésben minden kétséget kizáró módon jelöltessék meg.

A fenti zártkutatómányok jogérvényes fennállásának az

elbírálásánál is tehát egyedül azon körülmény lehet a döntő, hogy a bejelentésekben megjelölt vezérpontok megfelelnek-e a fenti két törvényes kiváalomnak.

Az 1907. évi 7483—7547. számú zártkutatmányok vezérpontja az eredeti bejelentésben a következőleg van megjelölve: „a f—i gör. k. templom tornya csúcsától.”

Nem szenved kétséget, hogy ezen vezérpont a fenti első kiváalomnak teljes mértékben megfelel, a mennyiben egy toronynak a csúcsa, mint vezérpont, zártkutatmányok rögzítésére felelő alkalmas.

Vizsgálva továbbá, hogy a vezérpontnak ezen meghatározása eleget tesz-e második kiváalomnak, vagyis hogy lehet-e kétség az iránt, hogy ezen vezérpontnak a természetben melyik pont, illetőleg melyik torony felel meg, kérdés támad először is az iránt, hogy „gör. k.” megjelölés alatt görög keletit, vagy pedig görög katolikust kell-e érteni. E tekintetben azonban felvilágosítást nyújt az ezen tárgyban megtartott helyszíni tárgyalásról felvett jegyzőkönyv, mely szerint megállapított, hogy F.-en görög katolikus templom nem volt sem a bejelentés, sem a tárgyalás idejében s így nem lehet kétség az iránt, hogy „gör. k.” alatt görög keleti értendő. Tekintettel azonban arra, hogy a fentemlített tárgyalási jegyzőkönyv szerint hatóságilag megállapított, hogy F. községben a zártkutatmányok bejelentése, valamint a tárgyalás idejében is három görög keleti templom, illetőleg torony volt, kétségtelen, hogy a zártkutatmányi bejelentés idézett megjelölése alapján nem hogy minden kétséget kizárólag, de még valószínűleg sem lehet megállapítani, hogy a három templomtorony közül melyiknek csúcsa képezi a szóban levő zártkutatmányok vezérpontját, miért is ezen zártkutatmányokat, mint a melyeknek fekvése a természetben meg nem állapítható, érvényteleneknek kellett nyilvánítanom.

Bejelentőknek azon érvelését, hogy ők bejelentett zártkutatmányaikat a katonai térkép alapján fektették s így vezérponttól az ezen feltüntetett egyetlen, jelenleg lebontás alatt álló, régi templom tornyának csúcsa tekintendő, magamévá nem tehetem, mert a vezérpont elfogadhatósága kizárólag csak a zártkutatmányi bejelentés tartalma alapján bírálendő el, a vezérpont illetén közelebbi megjelölése azonban a vonatkozó zártkutatmányi bejelentésben nem nyert kifejezést.

Az 1907. évi 24568—24600. számú zártkutatmányok vezérpontja a bejelentésben a következőleg van kijelölve: A

katonai térképben (mérték 1:25000. Z. 20. XXIX.) az „Intre Holdi“ hegyen lévő 801 m.-es magassági kótától.“

Eltekintve attól, hogy a vezérpontnak ilyen meghatározása teljesen érthetetlen, mert bármit is egy magassági kótától, vagyis egy számjegytől rögzíteni képtelenség és így csak sejteni lehet, hogy bejelentők zártkutatmányaikat az „Intre Holdi“ hegyen lévő, 801 m. magassági kótával megjelölt katonai mérési ponttól akarták rögzíteni, a megjelölés ezen utóbbi alakjában sem volna elfogadható, mert az ilyen térképen csak magassági kótával megjelölt katonai mérési pontok rendszerint nem felelnek meg a zártkutatmányi vezérpontokkal szemben fentebb felállított két követelmény elsejének, amennyiben zártkutatmányok rögzítésére nem alkalmasak. Ezen pontok ugyanis annak idején mérőasztalon rajzoló eljárással mérettek be s állandósítva a természetben nem lettek és így a természetben, mint a jelen esetben is, sem fel nem találhatók, sem rendszárok hiányában megfelelő pontossággal ki nem tűzhetők, miért is ezen zártkutatmányok alkalmas vezérpont hiányában jogérvényesen fennállóknak nem tekinthetők.

A bányakapitányság azon határozatát, mely szerint az „Intre Holdi“ magaslaton átvonuló s a térképen is kitüntetett községi határvonalarész szintmérés útján meghatározott legmagasabb határdombja, — a mennyiben pedig a magaslaton több községi határdomb lenne a legmagasabb szintben, akkor a két szélső legmagasabb szintben lévő határdombnak a határon mért egymástól való távolságát felező pont tekintessék a kifogásolt vezérpontnak: a bányatörvény 22. és 23. §-aiba ütköző, tarthatatlan, merőben önkényes rendelkezésnek kell minősítenem, ami a zártkutatmányok jogérvényessége, illetőleg a zártkutatmányi vezérlőpont törvényes kellékei tekintetben fentebb előadottak után nem szorul bővebb indokolásra.

* * *

Lásd a 78. és 82. sz. határozatokat.

91.

Nincsen olyan jogszabály, mely a zártkutatmányok rögzítésére nézve távolsági korlátozást foglalna magában.

(67643/1908. sz. Pénzügymin.)

R. G.-nek a f. évi 25418—26617. sz. alatti zártkutatómáni bejelentései egy részének kiegészítését, illetve módosítását elrendelő f. évi 28998. számú bányakapitánysági határozat ellen, nyílt határidőben beérkezett felfolyamodása tárgyában a következőleg határoztam:

A felfolyamodásnak helyt adva, a neheztelt elsőfoku határozatot megsemmisítem.

Indokolás: A neheztelt elsőfoku határozat arra kötelezi felfolyamodót, hogy mindazon most bejelentett zártkutatómániakra, melyeknél a választott vezérlőpont s a zártkutatómáni vajúás-, illetve középpont közötti távolság az eredeti bejelentés szerint a 4000 m.-t meghaladja, egy más, ennél kisebb távolságban lévő vezérlőpontot válasszon és jelentsen be.

Mint hogy ez idő szerint nem létezik oly jogszabály, mely a zártkutatómáni rögzítésére nézve távolsági korlátozást foglalna magában, a bányakapitányság fentebbi, jogalappal nem bíró, önkényes rendelkezését megsemmisíteni kellett.

92.

Valamely, az eredeti fekvési helyéről elmozdított rögponttól rögzített zártkutatómáni csak akkor tekinthető jogérvényesen fennállónak, ha a rögpontnak eredeti fekvési helye minden kétséget kizárólag, pl. hatóságilag nyilvántartott mérési adatok alapján, kellő pontossággal megállapítható, illetőleg kitűzhető. A fekvési hely azonossága közvetlenül megállapítható körülmények, vagy jelek által nem támogatott tanuvallomásokkal nem igazolható.

(93899/1908. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamos elutasításával a szóban lévő elsőfoku határozat megtámadott részét helybenhagyom.

Indokolás: Az iratokból kivehető tényállás szerint a részvénytársaság 1882. évi 250/308. számú zártkutatómániának közép- és bevájási pontja a bejelentés szerint Dobsina város határában a Neuweg nevű hegy déli lejtőjén lévő bányász felvényel ellátott 3·5 m. hosszú, 1·6 m. magas és 2 m. széles kvarcsziklától van rögzítve. Az 1907. november hó 18-án megtartott helyszíni tárgyalás alkalmá-

val ezen zártkutatómány rögpontjával a felfolyamodó képviselője által a Neuweghegy déli lejtőjének alján megjelölt s a bejelentés adataival azonos méretekkel bíró kvarcszikkáról megállapított, hogy az nem fekszik az eredeti, vagyis azon helyen, amelyen a zártkutatómány bejelentése idejében feküdt, mire felfolyamodó képviselője tanukkal kívánta igazolni, hogy az említett szikla eredetileg hol feküdt. A meghallgatott két tanu tényleg meg is jelölt egy helyet, mint a szikla eredeti fekvő helyét. Ezzel szemben azonban megállapított, hogy ezen helyen ezidő szerint oly jel, melyből a szikla eredeti helyének azonosságára határozottsággal következtetni lehetne, nem található.

A bányatörvény 22. és 23. §-ainak rendelkezései, valamint az e tekintetben fennálló joggyakorlat szerint is, valamely zártkutatómány csak akkor, illetőleg addig tekinthető jogérvényesen fennállónak, amikor illetőleg ameddig a vágás és középpontjának megjelölésére használt rögpont a természetben eredeti fekvési helyén minden kétséget kizáró módon feltalálható, illetőleg annak eredeti fekvési helye minden kétséget kizárólag, pl. hatóságilag nyilvántartott, vagy elismert mérési adatok alapján, kellő pontossággal megállapítható, illetőleg kitűzhető.

Ezen törvényes alapon nyugvó elvi kijelentésből természetesen következik, miszerint azon körülményt, hogy a rögpontul használt s eredeti fekvési helyéről elmozdult tárgy eredetileg hol feküdt, az erre vonatkozólag közvetlenül megállapítható körülmények, vagy jelek által nem támogatott s így a megkívánt biztosságot és pontosságot nem nyújtó tanuvallomásokkal igazolni nem lehet, mert már a priori feltétlenül kizártnak veendő annak a lehetősége, hogy a tanuk valamely elmozdult kőtárgynak minden külső jel, vagy nyom nélküli helyét a zártkutatómányi rögzítéshez megkívántató mértani pontossággal megjelölhessék.

Miután pedig jelen esetben a fent ismertetett tényállás szerint oly jel, amelyből a rögponttól szolgáló szikla eredeti helyének azonosságára következtetni lehetne, tehát amely az erre vonatkozólag meghallgatott tanuk vallomását támogatná, a helyszínén található nem volt, a szóban lévő zártkutatómány helyi fekvése bizonytalan, határozatlan, minél fogva az jogérvényesen fennállónak sem tekinthető; miért is a felfolyamodás elutasításával a fenti értelemben kellett határoznom.

93.

A zártkutatmányi bejelentések rögzítő távolságának öleekben történt megjelölése esetén nem visszautasításnak, hanem pótlásra való felhívásnak van helye.

(26582/1912. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányság azzal az indokolással utasította vissza a zártkutatmányi bejelentéseket, hogy azok a métermértékben való kötelező számításról szóló 1874. évi VIII. t.-c. és a bányatörvényhez kiadott végrehajtási szabályok 7. §-ának utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés figyelmen kívül hagyásával a rögzítési távolságokat bécsi öleekben adják meg a nélkül, hogy a törvényes métermértékre való átszámítási arányszám kitüntetve, illetőleg maga az átszámítás foganatosítva lenne.

Mintfogya azonban a szóban levő zártkutatmányok fekvése rögzítési távolságaiknak bécsi öleekben való kitüntetése mellett is minden kétséget kizáró módon van körülírva és így e bejelentéseknek az a kifogásolt hiánya, hogy a bécsi öleekben megadott távolságok a törvényes mértékre átszámítva nincsenek, illetőleg a különben is közismert átszámítási arányszám megadva nincs, lényegesnek, tehát olyanak, amely a zártkutatmányi bejelentések végképeni visszautasítását vonná maga után, nem mondható, a bányabiztosságot a kérdéses zártkutatmányi bejelentéseknek pótlásra való visszaadására kellett utasítani.

94.

Az abrudbánya—verespataki bányamegyében azon zártkutatmány, melynek felnyitó pontja inklávéban fekszik érvénytelen s mint ilyen hivatalból törlendő.

(116815/1912. sz. Pénzügymin.)

Az abrudbányai verespataki bányamegye alapszabályai I. §-ának negyedik és ötödik bekezdései szerint, a nevezett bányamegyében, ahová a szóban levő vitás munkahely is tartozik, a zártkutatmányok a zártkutatmányos saját bánya-

telkeiben fekvő felnyitó pontokból is jogérvényesen bejelenthetők, az a zártkutatómánya azonban, melynek felnyitó pontja különböző felek, vagy cégek bányahatárai által képezett inklávéban fekszik, érvénytelen.

Miután tehát a bányamegyei alapszabályok idézett intézkedése szerint, összhangban a bányatörvénynek idevonatkozó rendelkezéseivel, valamely zártkutatómánya nem jelenthető be jogérvényesen nem csak idegen bányatelekbe, hanem a zártkutatómányos gömbhatárának idegen gömbhatár által átfedett közös művelési területet, úgynevezett inklávéi képező részében eső felnyitó pontból sem; miután továbbá a bányamegyei alapszabály idevonatkozólag imperative rendelkezik s így az idegen bányatelekbe, vagy inklávéba eső felnyitó pontból bejelentett zártkutatómánya törlése iránt az intézkedést az érdekelt fél kérelme nélkül is hivatalból kell megtenni: a bányabiztosság az érvényben levő törvényes jogszabályoknak megfelelően határozott, amidőn az idegen bányatelekbe eső felnyitó pontból bejelentett zártkutatómányt érvénytelennek nyilvánította anélkül, hogy ezt az illető bányatelektulajdonos kérelmezte volna.

A bányabiztosság továbbá helyesen oldotta fel a vitás munkahelyre elrendelt ideiglenes munkatiltalmat a panaszossal szemben, mert eltekintve attól, hogy az 1909. évi 2429. számú zártkutatómánya, amelynek alapján panaszlott képviselője W. E. a vitás munkahelyhez való igényt bejelentette, a melynek alapján panaszosnak 1911. évi 876. számú zártkutatómányát kifogás tárgyává tette, nem a panaszos, hanem a szintén W. E., mint állandó meghatalmazott általi képviselt W. I. tulajdonát képezte, — az említett zártkutatómánya a fentiek szerint érvénytelen s így az annak alapján bejelentett, fent említett igény és kifogás megállapítható, illetőleg elfogadható nem volt.

95.

A kinek kutatási engedélye van, zártkutatómánya bejelentésével nem utasítható el azért, mert arra nem hivatkozik.

(108600/1913. sz. Pénzügymin.)

96.

A zártkutatómányok jogelsősége mindenkor a bejelentés napjától számítandó és az elkészletten benyújtott

meghosszabbítási kérvény a kutatási jogok új felkérésének, illetve bejelentésének nem tekinthető.

(23143/1915. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt elsőfoku határozatot a felfolyamodás elutasításával megerősítem.

Indokok: Felfolyamodók azon az alapon kérik a kutatási jogosítványok érvényessége kezdet időpontjának visszamenőleg való helyesbítését, hogy az 1908. évi 92663. sz. kutatási engedély és az annak alapján bejelentett zártkutatmányok a bányajogi térfoglalás jelentősége tekintetében teljesen azonosak az 1897. évi 15914. sz. kutatási engedély és az annak alapján fennállott, de a meghosszabbítás elkésett szorgalmazása következtében, a kutatási engedéllyel együtt elévülés címén törölt 1897. évi zártkutatmányokkal és hogy jogelődjüknek az ezen kutatási jogosítványok meghosszabbítását elkésetten szorgalmazó kérvényét, mely a bányakapitánysághoz 1908. évi október 23-án érkezett be, kell tulajdonképen az újabb megszerzés alapjául tekinteni, minélfogva a szóban levő kutatási jogosítványok érvényességének kezdetéül is 1908. évi október hó 23-ika veendő.

Ezt az érvelést nem lehet helytállónak elismerni, mert minden jogalapot nélkülöz az a feltevés, hogy az elkésetten benyújtott meghosszabbítási kérvény a kutatási jogok új felkérésének, illetve bejelentésének tekintendő.

Ezt a merőben téves és helytelen álláspontot hivatali elődömnök a felfolyamodásban idézett rendelete sem támogatja, mert ez a rendelet csak azt az elvi kijelentést foglalja magában, hogy a törölt zártkutatmányok újból bejelenthetők.

A kutatási engedély újbóli kérésétől és a megszünt zártkutatmányoknak újbóli bejelentésétől azonban eltekinteni nem lehet, mert a bányatörvény értelmében és szellemében a közvetlen megszerzés csak kifejezett felkéréssel, illetve bejelentéssel eszközölhető és mert sarkelve bányajogunknak, hogy a zártkutatmányok jogelsőbbsége mindenkor a bejelentés napjától számítandó.

Minthogy pedig az ügyiratok szerint felfolyamodók jogelődének az a beadványa, melyben az elévülés folytán törölt zártkutatmányok újbóli megerősítését kéri, a bányakapitánysághoz 1908. évi december 15-én érkezett be, a szóban levő

kutatási jogosítványok érvényességének kezdő időpontja gyanánt megváltoztathatatlanul csak ezt e napot lehet tekinteni.

* * *

V. ö. a 34. sz. határozattal.

97.

A zártkutatmányok érvényességének, vagy érvénytelenségének megállapítása bármely érdekelt fél egyoldalú kérelme alapján eszközölhető.

(95783/1915. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt elsőfoku határozatot feloldom s a bányakapitányságot utasítom, hogy a szóban levő zártkutatmányok jogérvényes fennállásának, nevezetesen a zártkutatmányok helyes rögzítésének megállapítása céljából tartson helyszíni tárgyalást és annak eredményéhez képest hozzon új határozatot.

Indokolás: Az ügyiratokból megállapítható tényállás szerint felfolyamodó azért kérte a szóban levő zártkutatmányok törlését, mert azoknak hol fekvése a bejelentett rögzítési adatok alapján, állítólag teljes bizonyossággal meg nem állapítható és így ezek a zártkutatmányok érvénytelenek.

A bányakapitányság ezt a kérelmet a zártkutatmányok rögzítésének vizsgálata nélkül csupán azért utasította el, mert nézete szerint a zártkutatmányok érvényessége tárgyában egyoldalú kérelemre határozni nem lehet és mert a zártkutatmányok, ha egyszer a bányakapitányság a bejelentésről szóló bizonyítványokat kiadta, érvényesek mindaddig, míg másoknak előbb szerzett jogaival összeütközésbe nem kerülnek.

A bányakapitányságnak ezen határozata meg nem állhat, mert a bányatörvény 22. és 23. §-aiban foglalt rendelkezések értelmében bármely zártkutatmány is csak akkor tekinthető jogérvényesen fennállónak, ha annak, illetőleg vájár és középpontjának fekvése a bejelentés adatai alapján a természetben minden kétséget kizáró módon meghatározható. Az a zártkutatmány tehát, a melyik ennek a feltételnek meg nem felel és így jogérvényesen fennállónak nem tekinthető, az érvénytelenség megállapítása mellett, bármely érdekelt félnek kérelmére is törölendő. Miután pedig a bányakapitányság jelentése szerint felfolyamodónak a kifogásolt zártkutatmá-

nyok által fedett területen 287 db. zártkutatmánya áll fenn és így őt a kifogásolt zártkutatmányok jogérvényes fennállása tekintetében érdekelt félnek kell tekinteni, az ő kérelme következtében a vitássá tett zártkutatmányok helyes rögzítésének s ehhez képest jogérvényes fennállásának megállapítása, illetőleg elbírálása semmi körülmények között nem mellőzhető, miért is a kifogásolt bányakapitánysági határozatot feloldanom és a bányakapitányságot a zártkutatmányok jogérvényes megállapítása céljából helyszíni tárgyalás megtartására s ennek eredményéhez, képest, új határozat hozatalára utasítanom kellett.

A bányakapitánysági határozat amaz indokolásának, mely szerint a zártkutatmányok érvényessége tárgyában egyoldalu kérelemre határozni nem lehet s a bányakapitányság által elfogadott zártkutatmányok a természetben való holfevésük bizonytalan volta esetén is mindaddig érvényesek, a míg másoknak előbb szerzett jogaival összeütközésbe nem kerülnek, — nincs semminemű törvényes alapja, — mert míg egyrésztől képtelenség, hogy valamely zártkutatmány érvénytelenségének a megállapítása mindkét oldalról, tehát a zártkutatmányos részről is kérelmeztesse és így a zártkutatmány érvényessége tárgyában csakis egyoldalu kérelemre, vagy hivatalból lehet határozni, — addig másrésztől a bányahatóság a zártkutatmányi bejelentés beérkezésekor a bejelentést csak alakai szempontból veszi vizsgálat alá, arra ellenben, hogy a bejelentési, nevezetesen a rögzítés helyességét érdemben elbírálja, a helyszínek ismerete nélkül sem nem képes, sem nem hivatott s így a zártkutatmányi bejelentésnek a bányahatóság által való elfogadása, illetőleg a bejelentésről szóló bizonyítvány kiállítása semmi biztosítékot sem nyújt a zártkutatmánynak a rögzítés helyességétől, vagy helytelenségétől függő érvényességre, illetőleg érvénytelenségre tekintetben.

* *

V. ö. a 72 számú határozattal.

Ha a zártkutatmányi bejelentésben a rögzítési adatok egyszerűen a zártkutatmányra vannak vonat-

koztatva, de e mellett ki van emelve, hogy a bevájás a középponton van, a zártkutatómány megerősítendő.

(144974/1915. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt elsőfoku határozatot megváltoztatva a bányakapitányságot a négy zártkutatómány megerősítésére utasítom.

Indokolás: A megállapítható tényállás szerint felfolyamodó négy zártkutatómányt jelentett be. A bejelentésben a rögzítési adatok egyszerűen csak a zártkutatómányra voltak vonatkoztatva és nem volt közelebbről megjelölve, hogy ezek az adatok a zártkutatómány melyik pontjának a fekvését állapítják meg. A bevájásra vonatkozólag azonban a bejelentésben meg volt mondva, hogy az a középponton van.

A bányakapitányság ezt a bejelentést a bányatörvény 23. §-a alapján, vagyis abból az okból, — mert nézete szerint, a célbavett kutató vájás és a kutatói jegy álláshelyének pontos előadását nem tartalmazza, — visszautasította.

A bányakapitányság elutasító határozata nem felel meg a törvényes rendelkezéseknek.

A bányatörvény 23. §-a értelmében ugyanis a zártkutatómányi bejelentésnek mindég a célbavett kutató vájás és kutatói jegy álláshelyének pontos előadását kell tartalmaznia. A bányatörvény 31. §-a értelmében továbbá a kutatói jegy álláshelye összeesik a zártkutatómányi kör középpontjával. A törvény idézett rendelkezései szerint tehát, a midőn a bejelentésben ki volt mondva, hogy a kutató vájás a középponton van, már csak egyetlen egy pontnak a térbeli megjelölésére volt szükség s így semmi kétség sem lehet az iránt, hogy a bejelentésben foglalt fentemlített rögzítési adatok erre a közös pontra vonatkoznak, minthogy más pontra való vonatkozásuknak a lehetősége az adott viszonyok között még csak el sem képzelhető.

Miután ezek szerint a bejelentésben foglalt adatok a kutató vájás és a kutatói jegy közös álláshelyének a meghatározására alkalmasak voltak s így a bejelentés a bányatörvény 23. §-ában foglalt rendelkezésnek megfelelt, a bejelentett zártkutatómányok minden további nélkül megerősítendők lettek volna.

A fentiek szerint a bányakapitányságot a bejelentett négy zártkutatómány megerősítésére kelleit utasítanom.

* * *

Lásd a 68. sz. határozatot.

99.

A földalatti zártkutatómányok bejelentésének nem kelléke a vágáspont magassági fekvésének megjelölése, midőn annak helyzete a bejelentésből ugyis kivehető.

(95794/1915. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányság a bejelentés hiányosságára alapított alaki indokból tagadja meg a zártkutatómányok megerősítését. A bejelentés alaki hiányát abban találja, hogy a bevágási pontok magassági fekvése nincsen megadva, holott a földalatti zártkutatómányok bejelentésének ez lényeges kelléke.

Miután a felfolyamodó bejelentésében a zártkutatómányok feltárási pontjainak a vezérponttól irány és távolság szerint megadott fekvésén kívül körülírta azt is, hogy ezen zártkutatómányok a Miksa-tárával közlekedő új vakakna 52 méter mélységből megindított vágatból fognak üzemben tartatni, sőt a bejelentéshez mellékelte térképen a zártkutatómányok vízszintes fekvésén kívül a Miksa-tárát, az abból mélyített vakaknát és annak mélyebb szintű folyosóját felrajzban is kitüntette, miután e szerint a feltárási pont magasságbeli fekvése a bányabeli vágat megjelölése által meg van adva és így annak külön magassági megjelölése felesleges: ennél fogva a bányakapitányság elutasító határozatának a magassági fekvésre vonatkozó adat hiányából lezármaztatott indokát nem lehetett helytállónak elismernem.

100.

A zártkutatómány jogérvényes fennállását nem befolyásolja az annak alapján folytatott kutatási munkálatnak idősebb zártkutatómányba való esése, ha annak zártkutatómányi jegye ez utóbbi zártkutatómány területén kívül esik.

(13225/1870. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

Abból, hogy ha valamely szabadkutatónak kutatási munkálatai egy korábbi szabadkutatás körébe beleesnek, a bányatörvény 31. §-a szerint csak annyi következik, hogy az ifjabb szabadkutató a korábbi szabadkutatás köréből kiutasítandó, de korántsem következik az is, hogy az ifjabb szabadkutatás minden körülmények között érvénytelennek nyilvánításuk, mert ez utóbbi, hacsak szabadkutatási jegye a korábbi szabadkutatásba bele nem esik, a korábbi szabadkutatás által nem fedett részére nézve jogosan továbbra is fennállhat.

101.

I. Minden megerősített zártkutatmány érvényes mindaddig, míg az egy másik erősebb jogu által meg nem támadtatik és nem érvénytelenítettik, tehát nincs kizárva, hogy egy fiatalabb zártkutatmány egy régebbibe bejelentessék, mert ennek szabadságára van bízva, hogy régibb jogait megvédje. II. A zártkutatmány birtokosa nincsen kötelezve arra, hogy zártkutatmányát a bejelentett vajúsponton művelje.

(86482/1891. sz. Pénzügymin.)

Azon alítás, hogy a bányatörvény egy zártkutatmány köréből minden idegen kutatást, már a törvény erejénél fogva föltétlenül kizár s ennél fogva az 1889. évi 805. számú zártkutatmány körében bejelentett 1889. évi 1562. számú zártkutatmány már eredetből fogva és önmagában érvénytelen volt: a bányatörvény szellemével össze nem fér. A 31. §. azon intézkedése, hogy egy zártkutatmány körén belül idegen bevásás nem nyitható, csak magánjogi természetű és nem zárja ki azt, hogy egy fiatalabb zártkutatmány egy idősebbnek körén belül bejelenthető ne volna, mert amint a végrehajtási szabályok 26. §-ában foglaltak szerint, bárki is a saját zártkutatmánya körében több zártkutatmányt bejelenthet, egy megengedhet: ez azt egy más idegennek és pedig nyíltan, vagy hallgatag azáltal, hogy ellene óvást nem emel. Ennél fogva minden zártkutatmány érvényesnek is tekintetik mindaddig, míg az egy másik erő-

sebb jogu által meg nem támadtatik és nem érvénytelenítetik. A zártkutatmányi intézmény terén kifejlődött gyakorlatnál fogva is ezen nézetnek kellett helyt adni, mert azoknak tömeges bejelentése mellett a bányahatóság nincs azon helyzetben, hogy a bejelentés alkalmával megítélhesse azt, vajjon nem válik-e az egy régibb jogositvány sérelmére, hanem teljesen a régi jogositvány szabadságára kell bíznia, hogy jogait a 31. §. értelmében megvédje.

Ebből következik, hogy egy idősebbnek a körébe eső zártkutatmány mindaddig érvényes, míg azt az idősebbik tulajdonosa töröltetni nem kéri. Minthogy ilyen kérvény az 1889. évi 805. sz. zártkutatmány birtokosa részéről az 1889. évi 1562. sz. zártkutatmány ellen be nem adatott, az utóbbi zártkutatmány az előbbinek elenyészte után teljes jogérvényre emelkedett, és azt ezen jogi érvényességében megerősíteni kellett.

Minthogy tehát az 1890. évi 890. sz. zártkutatmányt már magánál ezen indoknál fogva érvénytelennek kell tekinteni, szükségtelennek tartom a vezérpont helyessége mellett és ellen felhozott érvek további tárgyalásába bocsájtkozni, hanem csupán azon megjegyzésre szorítkozom, hogy a felfolyamodásban felhozott azon kifogás, miszerint az 1889. évi 1562. sz. zártkutatmány birtokosa zártkutatmányát nem a bejelentett vájáspontra mivel, szintén figyelembevehető nem volt, amennyiben azt saját zártkutatmánya ellenében elsőbbségi joggal teheti, idegen bevájás elfoglalásáról itt tehát szó sem lehet.

Mindezen okoknál fogva a jelen felfolyamodást visszautasítandónak, s a panaszlott bányabizottsági határozatot megerősítendőnek találtam.

* * *

Lásd az előbbi határozatot.

102.

I. A felkérvény benyújtása a zártkutatmánnyal szemben jogelsőbbséget biztosít. II. A zártkutatmány, melynek vájás és jegyálláspontja régibb zártkutatmányba esik, ez utóbbinak akarata ellenére fenn nem állhat.

(40140. 1895. sz. Pénzügymin.)

Felkérőnek 1893. évi előjoga azért van, mert 1893-ban nyújtotta be felkérvényét, mellyel az 1868. és 1869. évi régi zártkutatómányai körében bányateleket korlátlanul fektetett. K. zártkutatómányai ezen bányatelek fektetését nem gátolhatták, még pedig az 1886. évi azért nem, mert bevájása és jegyálláspontja a felkérő idősebb zártkutatómányainak körébe esvén, így a bányatörvény 31. §-a és a felkérő akarata ellenére fenn nem állhatott, tehát fentartott határt sem terjeszthetett és így 1886. évi előjoga nincs; az 1894. évi zártkutatómány pedig azért nem, mert a bányatelek fektetése idejében még bejelentve nem volt s azonkívül bevájása és jegye a felkérő 1893. évi idősebb zártkutatómányának körébe esvén, itt fentartott határ nem illetheti.

Ezen jogállapot a felkérő 1867. évi kutatási engedélyének meg nem hosszabbítása és a rajta alapított zártkutatómányoknak 1894. évi törlése következtében annyiban változott, hogy a felkérvényben törölteni kért, de tényleg nem törölt 1886. évi zártkutatómánya K.-nak most már nem törölhetővé vált, de ezáltal felkérő bányatelekére nézve jogvesztessé K. ezen zártkutatómányával szemben nem lett, mivel ennek fentartott határ fektetésére való joga csak A. zártkutatómányának elenyésztekor kezdődik, mely időpontig előjoga, sőt fennállási joga sem volt. Ez okból K. zártkutatómányai a felkért bányatelek fektetését nem gátolhatják.

V. ö. a 103. sz. határozattal.

103.

A kutatási jel elmozdításának a bányatörvény 32. §-a alapján nem tulajdonítható az a jogi hatály, hogy ennek következtében a régi zártkutatómány elenyészik.

(35715/1889. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

A bányatörvény 32. § azon intézkedéseinek, miszerint a kutatási jelnek elmozdítása új kutatási tervnek tekintetik, a bányatörvény általános szelleménél fogva nem tulajdonítható azon hatály, hogy a kutatási jegy elmozdításával a régebbi kutatási jogosítvány elenyészik, már csak azon oknál fogva sem, mert a kutatási jogosítvány elenyészteinek a bányatörvény 251. és 252. §-aiban felsorolt esetei között ez megemlítve nincsen, hanem mindaddig, míg a régi kutatási jog-

ról a lemondás be nem adatik, ez bir érvénytel és a kutatási jegyet elmozdító csak a 3-ik személynek okozott kárért felelős.

104.

A zártkutatmányost a szomszédos zártkutatóval szemben nem ugynevezett fenntartott kör, hanem csupán egy fenntartott mérték fektelési joga illeti meg.

(71196/1898. sz. Pénzügymin.)

A négy egyszerű bányamértékből a bányakapitányság a felfolyamodás tárgyát képező határozattal egy mértéket meg nem adhatónak mondott ki és pedig arra való tekintettel, hogy S. K. 1870. évi 278/II. sz. idősebb zártkutatmányát megillető fenntartott körét sérti.

A felfolyamodó a felfolyamodványában a bányakapitányság ezen intézkedése ellenében azt vitatja, hogy a zártkutatmányi jogositványt a bányakapitányságnál szokásban lévő ugynevezett fenntartott kör meg nem illeti, hanem a zártkutatmányosnak a bányatörvény 34., 36. és 37. §-aiban foglaltak alapján, a szomszédos adománykérő ellen csupán egy bányamértékre van igénye s e tekintetben csak azzal a kedvezményel bir, hogy annak irányát szabadon választhatja.

Már több ízben volt alkalom figyelmeztetni a bányakapitányságot arra, hogy a fenntartott mérték fektetésénél a törvényes eljárás csak az, amit a felfolyamodó itt előhoz, hogy i. i. a zártkutatmányos fenntartott mértéke gyanánt nem vehet igénybe egy egész kört, hanem az irány szabad választása mellett csak is azt a területet, melyet a bányatörvény 34. §-ában körülírt bányamérték valósággal befed.

Feloldom ennél fogva a bányakapitányságnak ezt a határozatát s minthogy az 1870. évi 278/II. számú, itt szóbanforgó zártkutatmány birtokosa csak abból az okból vonakodott a bányaszemlén a fenntartott mértékének fektetése iránt nyilatkozni, mivel a bányakapitányságnál divó ezt a helytelen szokást tartotta szem előtt, ennél fogva utasítom a bányakapitányságot, hogy tartson az ügyben pótlárgyalást, és az új határozatot annak eredményéhez képest hozza meg.

105.

Adományozásnál a régiebb zártkutatmány fenntartott mezője még akkor is kimérendő, ha kivett helyre esik és ha arra nézve a kutatónak a földbirtokosi beleegyezése hiányzik is.

(90260/1908. sz. Pénzügymin.)

A felkért külmérték a községi uton terül el s a hozott bányakapitánysági adományozási határozat azon jogi vélelemből indul ki, hogy miután a közutak a bányatörvény 17. §-a értelmében oly kivett helyeket képeznek, hol a kutatás csak az érdekelt közigazgatási hatóság engedélyével kezdhető meg, a zártkutatmányt megillető fenntartott mező az ily kivett helyeken nem érvényesülhet, ha csak az illető zártkutatmányos a szükséges hatósági engedélyt el nem nyerte. Már pedig a jelen esetben nem az érdekelt zártkutatmányos, hanem a külmérték felkérője nyerte el a hatóság engedélyét, a külmértéki adomány által tehát zártkutatmányi jogon meg nem akadályozható.

Ez a vélemény téves, mert az érintett közigazgatási engedély bányajogalapító ténynek semmi körülmények között sem minősíthető s mert a fenntartott bányamérték fektetésének, valamint a bányatelkek adományozásának a földterület kivett jellege, vagyis a bányatörvény 17. §-a nem áll útjában, hanem legfőlegb csak a bányaművelés gyakorlásában korlátozhatja bizonyos mértékig a bányatulajdonost. Kivett hely és kivett hely közötti a jogi jelentőség tekintetében nincs különbség, — a közigazgatási hatóság engedélye tehát olybá vendő, mint a 17. §. a)–d) eseteiben a földtulajdonosi beleegyezés. Sem az egyik, sem a másik nem állhat a zártkutatmány érvényesülésének útjában.

Mindezek alapján a felfolyamodásnak helyt adni s a külmérték azon részét, mely a felkérésnél idősebb zártkutatmány fenntartott mezejébe esik, nem adományozhatónak nyilvánítani kellett.

106.

Felkérő a szomszédos zártkutatmányba telkével egészen addig bemehet, a míg annak fenntartott határát nem érinti.

(40135/1895. sz. Pénzügymin.)

Azon állítás, hogy a legidősebb 1866. évi zártkutatmányban az 1887. évi zártkutatmánnyal biztosított körébe a legcsekélyebb behatolásnak sincsen helye, alappal nem bír, mert bányahatár fektetésénél a kutató saját kutatási körének határait a bányatörvény 35. §-a szerint korlátozva nincs, tehát az adománykérő az 1886. évi zártkutatmány fenntartott határát, valamint bányatelkét is az 1865. évi idősebb zártkutatmány körébe, ameddig ennek fenntartott határát nem érinti, szabadon terjesztheti, mit a legfiatalabb 1887. évi zártkutatmány meg nem gátolhatván, ilyen módon az 1866. évi zártkutatmány körét egész terjedelmében nem is biztosíthatja.

107.

A zártkutató fenntartott mezőjének fektetésére vonatkozó nyilatkozatát, a felkérő szerzett jogának sérelmére, vissza nem vonhatja.

(40141/1895. sz. Pénzügymin.)

Ami H. felszólamlását illeti, a hossz mérték-átfedés jogi elvének gyakorlatba vétele a felfolyamodó jogát az esetben érintené, ha hossz mértéke befednének és az átfektetni kért bányatelek 1873. évi fekvése megváltozott volna; de mint-hogy ezen fekvés meg nem változott és a felfolyamodónak hossz mértéke nincsen, melyet ezen bányatelek fedhetné, igényt sem támaszthat ahhoz, hogy zártkutatmányának fenntartott határát az 1873. évi választástól eltérőleg fektesse.

Az átfektetni kért bányateleknek, mely ellen az 1866. évi zártkutatmány birtokosa 1873-ban kifogást nem tett, fekvése meg nem változott és felkérő az ekként fekvő bányatelekhez jogot szerzett, melyet akaratán kívül és azért, mivel a határozathozatal késedelmesen következett be, el nem vehet. Ekként a zártkutatmány birtokosa a felkért bányatelek

telek fektetésébe belegegyező 1873. évi nyilatkozatát a felkérő szerzett jogának sérelme nélkül vissza nem vonhatván, tett óvásával a bányatelek adományozását nem gátolhatja.

108.

A zártkutatmányos minden adományozásnál tetszés szerint újból választhatja fenntartott mértékének hosszirányút, de természetesen csak annyiban, a mennyiben még szabad terület rendelkezésre áll.

(15863/1899. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodás érvelésében legfőként arra támaszkodik, ami részéről már a tárgyalás alkalmával is előhozott, hogy t. i. a zártkutatmányos minden egyes adományozás alkalmával más és más irányu fektetést választhat fenntartott határa számára s így az első választás által annak végleges fektetése tekintetében kötve nem lehet.

Ámbár amint a végrehajtási szabályok 38. §-ában is elő van adva, tényleg nincs kizárva az, hogy a zártkutatmányos egy más adománykérő ellenében, vagy pedig abban az esetben, ha saját fellárása körül adományozás alá, más fektetést ne választhasson, mint amilyent eredetileg megállapított, de ez még szükségkép nem nyújt egy egész kör területére való igényt, mert az a jog csak annyiban érvényesülhet, amennyiben még szabad terület rendelkezésre áll és így a fenntartott határ részére egy egész körnek az igénybevétele minden esetre ezen jogigénynek a törvényben megállapított határon túl való kiterjesztését képezné.

* * *

V. ö. a 104. és 107. sz. határozattal.

109.

I. A fenntartott mezőfektetés joga kivétel nélkül minden jogérvényesen fennálló zártkutatmány birtokosát megilleti, még akkor is, ha az adománykérés alapjául szolgáló zártkutatmány idősebb. II. A

középpontjával idősebb zártkutatmányba eső fiatalabb zártkutatmány, ebből az okból csak az idősebb zártkutatmányos kérelmére érvényteleníthető.

(39166/1910. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányság határozatát megváltoztatom s az adomány kérvényeket elutasítom.

Indokolás: Az ügyiratokból megállapítható tényállás szerint mindkét felkért bányatelek feltárása beleesik adománykérő 1901. évi 594. és 595. számú zártkutatmányaiba, de beleesik felfolyamodó fiatalabb 1902. évi 154. számú zártkutatmányának a bányajárás alkalmával fektetni kívánt fenntartott mezejébe is. Viszont felfolyamodó 1902. évi 154. sz. zártkutatmányának középpontja beleesik adománykérő 1901. évi 594. számú s a H. M. vasipar r.-t. 1896. évi 35. számú zártkutatmánya körébe.

Az érdekeltek által helyesnek elismert ezen tényállás mellett a bányakapitányság felfolyamodó és a H. M. r.-t. képviselője által az 1902. évi 154. számú zártkutatmány fenntartott mezejének fektetése iránt a bányajárás alkalmával előterjesztett kérelmet a felfolyamodással megtámadott határozataiban elutasította s az adományozási határozatot ezen fenntartott mező figyelembevétele nélkül hozta meg.

A bányakapitányság ezen határozata a bányatörvény vonatkozó intézkedéseinek meg nem felel, mivel ezen törvény 36. §-a értelmében a fenntartott mező fektetésének joga kivétel nélkül minden jogérvényesen fennálló zártkutatmány birtokosát megilleti, felfolyamodó 1902. évi 154. számú zártkutatmányának érvényességét pedig adománykérő nem tette, de nem is tehetette kifogás tárgyává, mivel ezen zártkutatmány középpontja adománykérő 1901. évi 594. számú zártkutatmányi körének azon részébe esik, amely rész a H. M. vasipar r.-t. 1896. évi 35. sz. idősebb zártkutatmánya által át van fedve, amely rész tehát nem képez adománykérő részére biztosított zártkutatmányi területet, miért is felfolyamodó ezen zártkutatmánya a bányatörvény 31. §-a alapján, csakis a H. M. r.-t. kérelmére volna érvénytelenítendő, illetőleg érvényteleníthető. Mivel pedig a H. M. r.-t. felfolyamodó zártkutatmányának jogérvényes fennállást nem hogy kifogásolta volna, de sőt a bányajárás alkalmával azt határozottan elismerte, ezen zártkutatmány fenntartott mezeje felfolyamodó kérelmére okvetlenül fektetendő lett volna, miért is az ezt

figyelman kívül hagyó bányakapitánysági határozatokat megváltoztatva az adománykérvényeket elutasítanom kellett, mivel a felkért bányatelkek, — fellárási pontjuk a felfolyamodó által fektetni kívánt fenntartott mezőbe esvén, — még esetleges változtatások mellett sem volnának adományozhatók.

110.

A zártkutatómányok egyik kutatási engedélyről a másikra, még pedig akár már fennálló, akár pedig egyidejűleg kiadandó új kutatási engedélyre szabadon átírhatók.

(16207/1903. sz. Pénzügymin.)

111.

Zártkutatómányok átírása körül felmerülő vitás magánjogi kérdések birói peruttra tartoznak.

(44390/1901. sz. Pénzügymin.)

A zártkutatómányok átírását rendelő bányakapitánysági határozat ellen irányuló felfolyamodást visszautasítandónak és a bányakapitányságnak ezt az intézkedését megerősítendőnek találtam, mert az ügyiratokból kitűnt, hogy az átíratás úgy alakilag, mint tartalmilag a bányatörvény 38. §-ában, illetve a végrehajtási szabályok 31–33. §-aiban foglalt kérelmeknek megfelelő közös kérvény alapján egészen helyesen és szabályszerűen eszközöltetett, a felfolyamodó által emelt kifogás elbírálása pedig tisztán birói útra tartozik.

112.

A kutató társak mindenike szabadon rendelkezik a közös zártkutatómányoknak reá eső hányadára vonatkozólag.

(10727/1897. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodással megtámadott bányabiztossági határozat előzményei a következők:

J. O. és W. J. a bányabiztossághoz 1895. évi október hó 7-én 1115. sz. a. intézett közös beadványok szerint, kutatási társaságot alapítottak, még pedig akként, hogy előbbi az 1895. évi 781. és 933. sz. zártkutatmányainak fele részét W.-re, — utóbbi pedig az 1893. évi 266. és 1895. évi 803. számú zártkutatmányainak felerészét J.-ra ruháztatva át, a közös kutatási vállalatba vont eme négy zártkutatmányt felerészbeni tulajdonjoguk kitüntetése mellett, az 1895. évi 1115. sz. a. kiállított új kutatási engedélyre iratták át.

Ugyanakkor nevezett kutató társak két adományozási kérvényt is benyújtottak a bányabiztossághoz, — egyiket az 1893. évi 266. sz., másikat pedig az 1895. évi 933. számú zártkutatmányban eszközölt vasércfeltáráshoz vonatkozólag.

Az így adományoztatni kért bányatelkeknek J. és W. egyenlő részbeni közös birtokosai lettek volna; W. azonban időközben az 1893. évi 266. és 1895. évi 803. sz. zártkutatmányoknál birt fele részét a H. részvénytársaságnak adta el és azoknak, — a két zártkutatmány részére való új kutatási engedély kiállításának kérelme mellett, — ezen részvénytársaság nevére való átírásáért folyamodott, minek a bányabiztosság az 1896. évi 102. sz. a. kelt intézkéréssel helyt is adott. A tárgyalás alatt lévő felfolyamodás ezen bányabiztossági határozat ellen irányul s abban felfolyamodó sérelmesnek találja, hogy a bányabiztosság a H. részvénytársaság és W. átírási kérvényének helyt adott, mert szerinte habár W.-nek szabadságában állott is az 1895. évi 1115. sz. kutatási engedély és a reá jegyzett 4 zártkutatmányból öt megillető fele részt a H. részvénytársaságnak eladni, de nem volt jogosítva a 4 zártkutatmány közül csak kettőnek felerészét értékesíteni s így a H. részvénytársaság nem kényszerítheti felfolyamodót arra, hogy a szóban forgó 4 zártkutatmány közül kettőnek egy új kutatási engedélyre való átírását tűrje.

Ez ügy érdemleges elbírálásánál egyrészt a kutatótársaságok tagjainak egymáshoz való jogviszonyát, másrészt pedig a zártkutatmányok jogi természetét és jogi jelentőségét és a zártkutatmányoknak a kutatási engedélyhez való viszonyát kell irányadónak tekinteni.

A bányatörvény a kutatótársaságok tagjai egymáshoz való viszonyának jogi szabályozását s a kutató társak rendelkezési jogának módoszatait és terjedelmét nem tárgyalván, ezen kérdésben, tekintettel a bányatörvény 2. §-ában foglalt azon intézkedésre, hogy amennyiben a bányatörvény különös határozatokat nem tartalmaz, a bányászati ügyekre

is az ált. polgári, büntető stb. törvények alkalmazandók, — az ált. magánjognak a vagyonszövésre, a közös tulajdonra vonatkozó elvei lesznek irányadók, de természetesen csak annyira, amennyire azt a kutatás és zártkutatmány bányajogi intézményének természete és jogi jelentősége megengedi, Egyébként pedig a kutatótársak kölcsönös jogi viszonyukat s a birtokrészekkel való szabad rendelkezés módzatait és terjedelmét esetről-esetre külön magánjogi szerződéssel is szabályozhatják ugyan, de az ily szerződésben foglalt megállapodások is természetesen csak annyiban fognak gyakorlati érvényt és alkalmazhatást nyerni, amennyiben azok a bányatörvény intézkedéseivel összeegyeztethetők.

Az általános magánjognak a közös tulajdonra vonatkozó elvei szerint az egészre nézve a tulajdonostársak egyetlen személynek tekintetnek ugyan, de mindenik tulajdonostárs a maga részének, — még akkor is, midőn a közös tulajdon tárgya osztatlan egészképen áll fenn, — teljes tulajdonosa, vagyis mindegyik tulajdonostárs a maga részével szabadon rendelkezhetik.

A felvetett kérdés eldöntésénél tekintetbe kell vennünk továbbá megfelelő vonatkozásában a zártkutatmányok jogi természetét, jogi jelentőségét is, nemkülönben a zártkutatmányoknak a kutatási engedélyhez való viszonyát.

A zártkutatmány célja, — jogi jelentősége és az ezen jogintézményre vonatkozó törvényes intézkedésekből kétséget kizáró módon következtethető, hogy minden zártkutatmány külön egységet képez s ezen különállását minden körülmények között változatlanul megtartja. Még ha a zártkutatmányok a ma is gyakorlati érvényben lévő 1862. évi szept. hó 22-én kibocsátott helytartó tanácsi intézmény alapján összehívottak is, ez csak a munkabantartás kötelezettségére vonatkozik, egyébként pedig az összesítési engedély keretébe vont zártkutatmányok önállósága ez esetben is érintetlen marad. Természetesen még kevésbé alterálhatja a zártkutatmányok önállóságát azon körülmény, hogy azok egy és ugyanazon kutatási engedélyre jegyeztek, s erre vonatkozólag a zártkutatmányok természetbeni fekvése is a fennebbiek szerint egészen közömbös.

A jelen konkrét esetben figyelembe veendő továbbá:

1. hogy a jogalany tekintetében a kutatási engedély és a reá jegyzett zártkutatmányok között különbség nem létezhetik;

2. hogy a zártkutatmány egy új kutatási engedélyre mindenkor akadály nélkül átirható, végül

3. hogy a zártkutatmány közös birtoklása esetében arra nézve a jogközösség megszüntetését egymagában egyik kutatótárs sem követelheti, mert a zártkutatmányi jog egységes és feloszthatatlan s így a jogközösség megszüntetése, az általános magánjognak a vagyonközösség megszüntetésére vonatkozó elvei szerint itt csak a közös zártkutatmány bírói eladása útján volna foganatosítható; ámde a zártkutatmány célja s az azzal járó jogok és kötelezettségekből egyaránt következik, hogy ha valamelyik kutatótárs a közös zártkutatmányt eladni akarja, a többi társakat arra nem kényszerítheti és csakis a maga részét adhatja el.

Az eddigiekben vázolt általános magánjogi és bányajogi irányelveknek a jelen konkrét esetre való alkalmazása mellett a neheztelt bányabiztossági intézkedés helyes volta és törvényességéhez kétség nem férhet.

Ugyanis midőn J. és W., mindegyik két-két zártkutatmánnyal, kutatótársaságot alapítottak, az erre nézve a bányabiztossághoz intézett s a magánjogi szerződés jellegével bíró közös beadványukban csak a birtoklás arányát állapították meg anélkül, hogy egymáshoz való viszonyuk és a közös jogosítványokkal való különös megállapodásra léptek volna.

Ennek következtében W. az általános magánjognak a közös tulajdonra vonatkozó elveinél fogva, a maga zártkutatmányi részeivel szabadon rendelkezhetett.

S minthogy a fentebbiek szerint az 1895. évi 1115. sz. kutatási engedélyre jegyzett 4 zártkutatmány egységes tulajdonnak nem tekinthető, hanem mindegyik zártkutatmány egymástól függetlenül teljesen különálló jogosítványt képez, W. nem volt utalva arra, hogy birtokrészét valamennyi zártkutatmánynál értékesítse s így a bányabiztosságnak a csak két zártkutatmányra vonatkozó birtokrész átirása iránti kérelemnek is, — ismert szerződésszerű magánjogi akadályok hiányában, — helyt adnia kellett.

Minthogy pedig a fennebb hangoztatott jogelvek szerint minden zártkutatmány feloszthatlan egységet képez és a zártkutatmányoknál a jogközösség megszüntetését egymagában egyik fél sem követelheti, minthogy továbbá a jogalany tekintetében a kutatási engedély és reá jegyzett zártkutatmányok között különbség nem létezhetik: a W. által eladott két zártkutatmányi rész átirását csak az illető zártkutatmá-

nyoknak egy új kutatási engedélyre való átvezetése mellett lehetett fogantatni.

Azon körülmény, hogy a felek a közös zártkutatmányok közül keletre már adományozást is kértek, a zártkutatmányi részekkel való szabad rendelkezést nem korlátozza.

Mindez a kutató társak között netalán fennforgó különös kötetmi viszonyt, mely azonban a dolog természete szerint a polgári peruttra tartoznék, nem érinti. Az esetleg megindítandó per során a bíróság lenne hivatva annak eldöntésére, vajjon a kutatótársaság alakítása akár kifejezetten, akár a felek szándékánál fogva, nem teremtett-e J. és W. között oly közösséget, mely a zártkutatmányok törvényes önállósága dacára kizárja azt, hogy az egyik fél a másiknak beleegyezése nélkül a közös vállalatba vont 4 zártkutatmány közül csak kettőre vonatkozó birtokrészt is eladhassa.

113.

Az adománykérvény benyújtása után megerősített zártkutatmány a felkérvényben kijelölt terület ellenében fenntartott határfektetési joggal nem élhet.

(911/1900. sz. Pénzügymin.)

Tarthatatlan a bányakapitányságnak a fenntartott határfektetésének megtagadására vonatkozó indokolása.

A bányatörvény 34. §-a szerint ugyanis, minden zártkutatmány egy bizonyos egységből álló bányahatár, az u. n. fenntartott határ fektetésére ad igényt, a 35. és 36. §-a pedig kifejti, hogy a kutató adományozásnál a vájnamértékek fektetésében a saját kutatási területére korlátozva nincsen. Az, hogy az idegen zártkutatmány idősebb volna ennek a terjeszkedésnek korlátokat szabhatna, a törvényben sehol megmondva nincsen és így természetesen a fenntartott határ fektetését csakis egy más jogosítványt megillető régebbi jogok korlátozhatják, így a fiatalabb zártkutatmánynak fenntartott határa által a régebbi zártkutatmányt megillető fenntartott határ nem sérthető, vagy pedig egy adományozási felkérvény beadása után keletkezett zártkutatmány a felkérvényben kijelölt terület ellenében fenntartott határfektetési joggal nem élhet.

* *

Lásd a 102. sz. határozatot.

114.

Habár a zártkutatmányos a bányajárási tárgyaláson nem is jelenik meg, a bányakapitányság egyelőtte ismert régibb zártkutatmányi jogosítvány mellőzésével nem határozhat.

(10833/1878. sz. Földmiv. i. és ker. min.)

A bányatörvényhez kiadott végrehajtási szabályok 43. §-a szerint minden bányajáráshoz az érdekelt szomszéd bányavállalkozók oly célból hívhatnak meg, hogy ez alkalommal mindenik jogait védhesse és igényeit előadhassa. Ha tehát egyik-másik meghívott szomszéd bányavállalkozó a kitűzött bányajáráson meg nem jelenik, a bányajárási biztos annak jogait, — ha ismerellenek, figyelembe nem veheti s ezen mellőzésnek hátrányos következményeit az illető bányavállalkozó csak magának tulajdoníthatja.

A fennforgó adományozási ügyben felfolyamodó meghatalmazottját a bányakapitányság annak rendje szerint meghívta, de az egy esetben sem jelent meg.

Habár azon okok, melyek a felfolyamodásban a meghatalmazott elmaradásának igazolásául felhozatnak, mint teljesen alaptalanok, figyelmet nem érdemelhetnek, mégis a bányakapitányságnak 165/877. sz. határozatát helyesnek nem tarthatom, a mennyiben azt előtte ismert régibb bányajogosítványok mellőzésével hozta meg.

Az első izbeni bányajárási tárgyaláson ugyanis felebbezó meghatalmazottja kijelentette, hogy az adománykérvény az ő meghatalmazójának 1871. évi 721., 731., 773. és 794. számú korábbi zártkutatmányaiba ütközik.

Ezen határozott nyilatkozatot a bányajárási biztosnak a folytatólagos tárgyalásoknál figyelmen kívül hagyni nem volt szabad és minden esetre kötelessége lett volna ezen szabadkutatásokat, — a mennyiben még érvényesen fennállottak, a tárgyalásba bevonní, azokat — habár a természetben nyomuk feltalálható nem volt, — a bejelentés adatai szerint felvenni s a fektetési térképre reávezetni, hogy a bányakapitányság azokat a hozandó határozatnál kellően figyelembe vehette volna.

Ennélfogva a bányakapitánysági határozatot feloldom s

a címet utasítom, hogy az ügyben még egy tárgyalást tartson s annak alapján újólág határozzon.

115.

Fenntartott mező fektetésének megtagadása esetén azt nem köteles a bányahatóság tekintetbe venni.
(5863/1899. sz. Pénzügymin.)

116.

Csonka fenntartott mező nem fektethető.
(40134/1895. sz. Pénzügymin.)

A fenntartott határ irányválasztása szoros kapcsolatban áll annak fektetésével. A fektetést egyrészt „a korábban szerzett jogok sérelme nélküli“ való általános bányajogi elv és másrészről a bt. 37. §-ában foglalt azon feltétel korlátozza, hogy a kutatási jegy álláspontja a fenntartott határ közepére kell, hogy essék. Az 1886. évi zártkutatmány fenntartott határának határt szab a már adományozott L. bányatelek és minthogy a kutatási jegy ezen bányatelektől 28 öl-nél kisebb távolságban áll, a fenntartott határ fektetésére nincsen elég bánya-szabadtér.

Azon eshetőség, hogy a fenntartott határ által fedett bányatelek-rész idővel bányaszabadtérré átváltozhatik, figyelembe nem vehető, minthogy a jelenlegi bányatelek fektetésénél csak a jelenleg fennforgó viszonyok lehetnek mérvődők, egy most ki nem mérendő bányamértékhez való jövőbeli, ideális várományos jog pedig el nem ismerhető annál kevésbé, mivel a minden zártkutatmány számára fenntartott határ a bt. 34., 36. és 37. §-ai szerint semmi egyéb, mint egy adományozás számára fenntartott tér, tehát ugyanazon feltételeknek van alávetve, mint minden más bányahatár és így sem más alakban, sem más nagyságban nem mérhető, sem pedig egészben vagy részben már adományozott telkeken át nem fektethető, különbséget nem tévén az, hogy ezen adományozott bányatelek az illető zártkutatmányosnak, vagy másnak képezi tulajdonát.

* * *

Ezzel az egytellen, felmerült döntéssel szemben a mai jogfelfogás vitatja a csonka fenntartott mező fektetésének lehetőségét és jogsze-

rűségét, mert annak sem elvi, sem jogi akadályja nincsen. A zártkutatmányos ugyanis az ilyen feltétellel idegen jogokat nem sért, fenntartott mezőjének pedig egy részéről magánjogi alapon lemondónak tekinthető. (Lásd Waulner A. értekezését: A zártkutatmány érvényesülése más bányajogosítvánnyal szemben. „Bányászati és Kohászati Lapok“ 1898. évf. 2. lap).

117.

*I. Zártkutatmányok végrehajtás alá vonhatók.
II. A végrehajtás a kutatási könyvekben feljegyzendő.*

(8153/1885. sz. Földmiv. i. és ker. min.)

A kutatási és azok alapján szerzett szabadkutatási jogosítványok természetüknél fogva csak oly törvényszerűen adott jogoknak tekintendők, melyek alapján bányatulajdont, tehát bányatelekkönyvnek tárgyát az előirt feltételek mellett szerezni lehet s ennél fogva a mondott bányajogosítványok az ingó dolgok közé sorolandók. Minthogy pedig a hitelező, hogy követeléséhez jusson, jogosítva van arra, miszerint az adósnak a törvény által ki nem vett tárgyait végrehajtás alá vehesse: kétségtelen, hogy a kutatási és szabadkutatási jogosítványok lefoglalhatók és végrehajtás alá vonhatók.

Minthogy továbbá az erdélyi részekben hatályban maradt osztrák polgári törvény 453. §-a azon határozmányt tartalmazza, hogy azon ingó dolgok elzálogosításánál, melyek kézről-kézre testileg való átadást nem tűrnek, oly jelk használandók, melyekből az elzálogolást mindenki könnyen megtudhassa, a kutatási és szabadkutatási jogosítványok felől pedig csak a bányakapitányságnál vezetetlen feljegyzési könyvek, melyekben a mondott bányajogosítványokat illető minden mozzanatok feljegyzendők: kétségtelen, hogy a bányakapitányság helyesen járt el midőn a kincstár javára a zálogjogot feljegyezte és oly jelk használt, melyből a lezálogolást mindenki könnyen megtudhatja, mennyiben a kutatási könyvek megtekintése mindenkinek megengedettik.

Magától értetik egyébiránt, hogy a zálogjognak bányahatósági feljegyzése folytán a szabadkutatási jogosítványnak, mint ingó dolognak bányajogi jellege érintetlen marad.

118.

Zártkutatmány örökbérllet, vagy örökhaszonbérlet tárgya nem lehet, mert a kutatási jog nem olyan vagyoni jog, mely bér, vagy haszonbéri szerződés körébe volna vonható.

(18066/1898. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvény 2. §-a szerint, amennyiben ezen törvény különös határozatokat nem tartalmaz, bányajogi kérdésekben is az általános magajogi stb. törvények alkalmazandók. Mivel a kutatási jogok tekintetében a bányatörvény csakis azok tulajdoni átruházását szabályozza (38. §.), azon kérdés, vajjon a kutatási jogosítványokra vonatkozólag örökbérlleti, vagy örök haszonbérleti jog szerzhető-e, vagy sem, hazai magánjogunk értelmében bírálandó el.

E szerint az örökbérllet és az örök haszonbérlet a megosztott tulajdon egyik fajtát képezi, hol a főtulajdonos mellé a haszonvevő tulajdonos csatlakozik s tárgyát ezen jogügyletnek csakis ingatlan dolgok képezhetik, mert az örökös haszonvétel csupán az ily elhasználatlan javaknál fordulhat elő.

Ily körülmények között önként érthető, hogy a zártkutatmányokra nézve, amely jogosítványok időlegesek, fennállásuk feltételekhez kötötti s melyek csak a bányászati kutatásra vonatkozó jogot foglalják magukban s melyeknél hárminemű haszonvétel lehetősége ki van zárva, örökbérlleti jog nem szerzhető s az ennek elérését célzó jogügylet érvénytelen, mert annak a felek által tervezett hatálya, a tárgyi jog tilalma folytán nem érvényesülhet.

De továbbá a zártkutatmányok, — ezen jogosítvány tárgya és tartalmánál fogva, — nemcsak örök haszonbéri, vagy örökhéri javakat nem képezhetnek, hanem az általános magánjogi elvek szerint egyszerű bér-, vagy haszonbérszerződésnek sem képezhetik a tárgyát, mert úgy a bérleti, mint a haszonbérleti jogügylet tárgyát valamely elhasználatlan dolog, vagy olyatén jog használata képezheti csak, mely a vagyoni jogok köréhez tartozik, huzamos gyakorlatra alkalmas s melynél a hosszabb időn keresztül s a törvényben meghatározott módon fennálló birtoklás elbirtoklásra vezethet. Hogy a kutatási jog a bérbe, vagy haszonbérbe vehető

jogok közé nem sorozható, az elmondottakból önként következik.

Mivel pedig érvénytelen jogügyletek s lehetetlen jogviszonyok regisztrálása a bányahatóságnak nem képezheti feladatát: az örökbérleti jognak zártkutatmányoknál való feljegyzését megtagadó elsőfoku határozatot megerősíteni kellett.

119.

A zártkutatmányokban nyerendő termények utáni jövedelem biztosítására tett engedmény a kutatási könyvekben és a kutatási okmányokon fel nem jegyezhető.

(22688/1901. sz. Pénzügymin.)

Felfolyamodónak, mint engedményesnek a zártkutatmányokban nyerendő ásványok jövedelmének 10 %-a engedtetett át, melynek biztosítására az a kutatási könyvekben és a kutatási okmányokon lett volna feljegyzendő. Ezt a feljegyzést a kutatási jogositványok törvényszerű fogalmával és az azokról szóló okmányok és könyvek jogi természetével összeférhetlenné tartom.

A kutatási és zártkutatmányi jogositványok ugyanis oly jogokat képeznek, melyek alapján csakis a törvényszerű kutatás van megengedve, de a feltárt ásványtelep lefejtése ennek jogköréből már ki van zárva és az csakis a kutatás során nyert adományozott jogositvány tulajdonosának jogát képezi.

Nem egyeznék meg tehát a törvényszcrűség fogalmával, ha a kutatási jogositványokban oly jogok biztosítatnának, mely jogok ezeket a jogositványokat törvény szerint meg nem illetik.

A kutatási jogok továbbá ingó dolgok jogi természetével bírván, a kutatási könyveket telekkönyvi joghatállyal felruházni nem lehet, mi nyilván megtörténnék, ha azok ily magánjogi természetű igények biztosítására és feljegyzésére felhasználhatnának.

Annak megjegyzése mellett tehát, hogy ez által az engedményben szerződésileg megállapított jogigény egyáltalában érintetni nem szándékoztatik, a kért feljegyzést, mint nem törvényszerűt mellőzendőnek és a felfolyamodást visszautasítandónak találtam.

120.

Csődnyitás a kutatási könyvekben feljegyzendő.

(35589/1901. sz. Pénzügymin.)

121.

A kutatási könyvekben csak az illető kutatási jogosítványok mibenlétét, tulajdoni viszonyait és jogi fennállását érintő érdemleges bejegyzések foglalhatnak helyet.

(16021/1903. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvénynek a kutatási könyvekre vonatkozó 39. §-ából és a bányatörvényhez kiadott végrehajtási szabályok 34. §-ából, de a dolog természetéből is következik, hogy a kutatási könyvekben csak az illető kutatási jogosítványok mibenlétét, tulajdoni viszonyait és jogi fennállását érintő érdemleges bejegyzések foglalhatnak helyet. Ámde a tulajdoni kereset megindításának pusztá ténye nem tekinthető oly mozzanatnak, mely az illető kutatási jogosítványok tulajdonjogi viszonyaiban beálló tényleges módosulást foglalna magában és nincsen helye a kért perfeljegyzésnek még azért sem, mert a kutató a kutatási jogosítvánnyal, mint ingó dologgal, a tulajdonjog tartalmából tulyólag, tetszése szerint szabadon rendelkezhetik, ezen jog gyakorlásában a kért perfeljegyzés őt egyáltalában nem korlátozhatná, ilyenmő korlátozásnak csak külön birői végzés alapján lehetne helye.

Tőlendő tehát a kérdéses perfeljegyzés, mert annak semmi jogi hatály sem tulajdonítható s mert mind amellett az ily feljegyzés mégis alkalmas arra, hogy az érdekeltekben a gyakorlati jelentőség tekintelében a jogbiztonság rovására kételyeket támasszon.

121.

Tulajdonjog iránti perfeljegyzésnek a kutatási könyvekben akkor sem lehet helyet adni, ha az ez

iránti megkeresést maga a per bírósága intézi a bányakapitánysághoz.

(49770/1903. sz. Pénzügymin.)

K. A. londoni lakosnak a kir. törvényszék, mint bányabíróság megkeresése alapján S. M. tulajdonjog iránti keresetének a kutatási engedélyeknél való feljegyzését elrendelő 1903. évi 2275. sz. bányakapitánysági határozat ellen benyújtott felfolyamodása tárgyában, az igazságügyi miniszter úrral egyetértőleg következőleg határoztam.

A kifogásolt elsőfoku határozat megváltoztatásával, a perfeljegyzés foganatosítása iránti bírósági megkeresést nem teljesíthetőnek nyilvánítom s utasítom a bányakapitányságot, hogy az 1903. évi 2275. sz. határozata alapján a kutatási könyvben már foganatosított feljegyzések törlése iránt intézkedjék.

Indokok: A szóbanforgó tulajdonjogi pert a bányakapitányság az 1903. évi 334. számú intézkedésével F. A.-nak, mint S. M. jogelődének kérelmére a kutatási könyvek illető lapjain egyszer már feljegyezte. A bányakapitányság ezen intézkedését ekkor K. A. felfolyamodása folytán 1903. évi 16021. sz. határozatommal megváltoztattam s a már foganatosított perfeljegyzés törlését rendeltem el, mert ilyféle feljegyzésnek egyrészt a kutatások könyvi nyilvántartásának célzatánál, — másrészt pedig a bányatörvényben foglalt kutatási jogintézmények jelentőségénél és jogi természeténél fogva helye nincsen.

Mitsem változtat ezen irányelv gyakorlati érvényesülésén azon körülmény, hogy jelen esetben nem a felperes kérte a feljegyzést, hanem a fél kérelmére maga a perbíróság kereste meg ez iránt a bányakapitányságot, mert csakis a végrehajtás, illetve a jogbiztosítás körébe tartozó oly bírósági intézkedések alapján lehet a kutatási könyvekben feljegyzésnek helye, amely bírósági intézkedések az illető jogosítványokkal való szabad rendelkezés felfüggesztését, vagy korlátozását veszik célba, ami a jelen esetben teljesen kíván zárva.

Ezen oknál fogva az ezen ügyre vonatkozó korábbi határozatomban részletezett indokok alapján ez alkalommal is a már foganatosított perfeljegyzés törlése iránt kellett intézkedni.

* *

Lásd az előbbi határozatot.

122.

I. A zártkutatmány végrehajtás alá vonható. II. Az ilyen végrehajtás bányabirósági kiküldött által foganatosítandó. III. A zártkutatmány szabályszerű végrehajtás alá vonását a bányakapitányság egyszerű feljegyzése nem pótolja.

(2776/1904. sz. budapesti kir. Tábla.)

A kir. törvényszék: A kielégítési végrehajtás Sch. J. cilen, ennek a kir. törvényszéknél, mint bányabiróságnál bejegyzett „Jakab“ nevű bányatelkére, végül a bányakapitányság által megadott 10304/1902. és 116511/1903. sz. kutatási engedélyek alapján megszerzett zártkutatmányaira elrendeltetik.

A kir. tábla: az elsőbíróság végzését azzal a változtatással, hogy a végrehajtást szenvedett zártkutatmányainak végrehajtás alá vonása is a zágrábi kir. törvényszék, mint bányabirósághoz intézendő megkeresés útján lesz foganatosítandó, helyben hagyja.

Indokolás: Az elsőbíróság végzése az alább indokolt változtatással és kiegészítéssel helybenhagyandó volt indokai alapján és ezenfelül még azért is helybenhagyandó volt, mert oly törvényes szabály, mely a zártkutatmányok végrehajtás alá vonását tiltaná, nincs.

Mint hogy azonban az Id. törvénykezési szabályok 61. §-a értelmében bányászati tárgyra kiterjedő végrehajtás csak bányabiróság kiküldöttje által foganatosítható és azt az eljárást a zártkutatmányok tekintetében a végrehajtásnak a bányakapitányság által a kutatási könyvekben történt feljegyzése nem pótolhatja, a zártkutatmányok tekintetében a végrehajtás szabályszerű foganatosítását elrendelni kellett.

* * *

Lásd a 117. sz. határozatot.

123.

Zártkutatmányok opcióba vétele a bányahatóság által tudomásul veendő és az ezeken alapuló

felkérvények tárgyalásához az opcióba vevő is meghivandó.

(25974/1911. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva az 1911. évi 304. sz. a. iktatott beadványban foglalt azt a két kérelmet, hogy az Sz. K. és a K. Gy. kutatási igazolványainak opcióba vételéről szóló jelentés a bányahatóság részéről tudomásul vétessék és hogy az ezen a kutatási területen netán eszközlendő felkérések tárgyalásához a felfolyamodó részvénytársaság is meghívassék, teljesítendőnek találtam.

Indokolás: Igaz ugyan, hogy a zártkutatmányi jogintézmény jelentősége, célja és törvényes szerkezete kizárja az ily kutatási jogok bérbevételének lehetőségét, nem tagadható azonban másrészt, hogy a kötött opcionális szerződések folytán, amilyen szerződésekkel a gyakorlati életben a zártkutatmányi írfoglalások körében is lépten-nyomon találkozunk, a R. részvénytársaság és a szóban lévő kutatási jogosítványok tulajdonosai között oly jogviszony keletkezett, mely a kutatási jogok további érvényesülésére is kihatással bírhat és kétségbe vonhatlanul megállapítja felfolyamodó részvénytársaság érdekeltségét.

Abban is igaza van az elsőfoku bányahatóságnak, hogy a zártkutatmányokra vonatkozó bérleti jogügylet könyvi feljegyzésének helye nincsen, ámde a felfolyamodó részvénytársaság nem is kérelmez ily feljegyzést, hanem csak a megkötött szerződések tudomásulvételét és a netán előforduló adományozási tárgyalásokhoz való meghívását szorgalmazza. E kérelmek teljesítését megtagadni nem lehet, mert amint már fentebb említettem, a részvénytársaság érdekelt-sége nyilvánvaló, minélfogva a jogbiztonság is a kérelmek teljesítését követeli. Abból, hogy a bányahatóság a bejelentéseket tudomásul veszi és a netán előforduló adományozási tárgyalásokhoz a részvénytársaságot is meghívja, joghátrány, vagy érdeksérelem senkire nézve sem származhatik, holott ellenkező esetben a további alakulatok során érdeksérelem, vagy legalább is jogi bonyodalmak létrejövetele is elképzelhető.

Hogy miként lesz a hatóságnál nyilvántartva a szóban lévő bejelentés, az a bányakapitányság tetszésétől függ, de ha a kutatási könyvekben jegyzi is fel azt a bányakapitányság, ennek a feljegyzésnek, amely nem lesz más, mint egy-

szerű emlékeztető jel a bányahatóságra nézve, kifelé (harmadik személlyel szemben) semmi jogi jelentőséget nem lehet tulajdonítani.

124.

Végrehajtási zár alá vett zártkutatmányok, mint-hogy ez által a tulajdonos rendelkezési joga fel van függesztve, át nem írhatók, de az átruházási kérelem a kutatási könyvben feljegyzendő.

(105380/1911. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt elsőfoku határozatot a felfolyamodás elutasítása mellett megerősítem, de utasítom a bányakapitányságot, hogy a kutatási engedélykönyv jegyzet rovatában ama tényt, hogy a kérdéses zártkutatmányok átírása iránt N. M. bányatársulat és B. B. részvénytársaság cég közt létrejött adás-vételi szerződés alapján kérelem terjesztett elő, – feljegyezze.

Indokolás: Az ügyiratokból kivehető tényállás szerint B. B. részvénytársaság a bányakapitánysághoz 2880. sz. a. intézett beadványában a közte és az N. M. bányatársulat között létrejött és eredetiben csatolt adásvételi szerződéssel reáruházott kutatási engedélyeknek és az ezeken alapuló 151 darab zártkutatmánynak a nevére leendő átírását kérelmezte.

Az ügyiratokból megállapítható továbbá, hogy a szóbanlévő kutatási jogosítványok a bírólag elrendelt kielégítési végrehajtás során zár alá vétettek és hogy a kérdéses zártkutatmányi bizonyítványok egy része, nevezetesen az 1881. évi 1785. és az 1908. évi 89046. számú kutatási engedélyeken alapuló 72 db. zártkutatmányi bizonyítvány az abrudbányai kir. járásbíróság végrehajtójának a fenti adásvételi szerződés létrejöttét megelőző időben kelt 226/1911. számú rendelvényével folyamatba tett kielégítési végrehajtás során J. J. követeléseinek fedezésére az abrudbányai kir. adóhivatalnál bírói letétbe is helyeztetett, míg a többi, ugyanezen letiltási rendelvényben szintén felsorolt, tehát szintén lefoglalt 79 db. zártkutatmánnyról szóló bizonyítvány, valamint az alapul szolgáló 3 db. kutatási engedély nevezett vevő kezei közé jutván, általa átírás iránti kérelme kapcsán, a bányakapitánysághoz küldetett be.

A bányakapitányság az átirás iránti kérelmet 2880/1911. sz. alatt kelt határozatával elutasította azzal, hogy a kérdéses zártkutatmányok tekintetében, miután azok birói leltió rendelvénnyel lefoglaltattak s az idevonatkozó perfeljegyzés a bányakapitánysági könyvekben is foganatosított, a birtkos rendelkezési képessége fel van függesztve.

Mínthogy ezek szerint az átiratni kért kutatási jogosítványok, melyek az ingó dolog jogi minőségével bírnak, végrehajtási zár alá vétettek s mínthogy az ily birói foglalás, a lefoglalt jogosítványok tekintetében, a tulajdonos szabad rendelkezési jogát még nem szoros birói zár esetében is felfüggeszti; mínthogy végül az átirási kérelem alapjául szolgáló adásvételi szerződés a birói záralá vétel után jött létre: a bányakapitányság helyesen járt el akkor, midőn az átirási kérelem teljesítését megtagadta.

Ezzel szemben a folyomódó azon ellenvetése, hogy a biróilag végrehajtási zár alá vett zártkutatmányok a jelzáloggal terhelt ingatlanok módjára átruházhatók, illetve átirhatók, nem állhat meg, mert a zártkutatmányok, mint fentebb már érintve volt, az ingó dolog jogi minőségével bírnak, azoknak átirása tehát csak az ingatlanokra vonatkozó jogi szabályok szerint nem bírálható el.

Az átruházás iránti kérelem előterjesztésének a kutatási engedélykönyv jegyzetében való feltüntetése azonban semmi akadályba sem ütközik és bár e feljegyzés értéke irrelevans, mégis harmadik érdekelt személyek tájékoztatására esetleg alkalmas lehet.

125.

I. Zártkutatmányokra vezetett végrehajtás a kutatási könyvben feljegyzendő. II. A zártkutatmányi bizonyítványokról másolatok adhatók. III. Az elárverezett zártkutatmány, a másodlatra vezetendő záradékkal, csak az eredeti szabályszerű megsemmisítése után írható át.

(135746/1911. sz. Pénzügmin.)

A zártkutatmányok ellen foganatosított végrehajtás esetén követendő eljárás tárgyában mihez tartás végett a következőkről értesitem a bányakapitányságot.

1. Mi akadály a sincsen annak, hogy a kutatási, vagy zártkutatmányi könyvekben egyes zártkutatmányoknál az a körülmény, hogy a zártkutatmány végrehajtási foglalat alá véteteit, feljegyeztessék. Mert habár a kutatási (zártkutatmányi) könyv, mint egyszerű nyilvántartás, — ingó dolgok nyilvántartásáról lévén szó, — a dolog természeténél fogva nem is lehet a teickönyv jellegével felruházva, ebből még nem következhetik, hogy az említett megkeresés egyszerűen visszautasítandó, hanem csak az következik, hogy nem a végrehajtási zálogjogot, hanem csak a foglalat megtörténtét jegyezzük fel a kutatási jogosítványok nyilvántartási könyvébe.

Hogy adott esetben ennek a feljegyzésnek milyen jogi hatálya leszen, ezt a kérdést jogvita esetében a bíróság lesz hivatva eldönteni, de a jogbiztonság elemei követelménye, hogy a kutatási jogosítványok tulajdoni viszonyát érintő minden bírói cselekmény, megkeresés esetében jeleztesse a kutatási könyvekben.

2. A zártkutatmányi okmányokról másolatok akadály nélkül kiállíthatók, másodlatok azonban csak akkor, ha az eredeti okmány szabályszerű módon megsemmisítették s a másodlat természetesen csak a zártkutatmány igazolt tulajdonosának adható ki.

3. A zártkutatmány ingó jogi minőségéből önként következik, hogy az előtervezett jogosítvány a másodlatra vezetett záradékkal csak akkor írható át a vevő nevére, ha az eredeti okmány előzőleg szabályszerűen megsemmisítették.

* *

Lásd a 117. sz. határozatot.

126.

Zártkutatmányokra vezetett végrehajtás a kutatási könyvben feljegyzendő.

(2117/1913. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva a kifogásolt elsőfokú határozatot megváltoztatom s a bányabiztosságot a végrehajtás feljegyzésének a kutatási és zártkutatmányi könyvek megfelelő lapján a jegyzet rovatában való eszközzésére utasítom.

Indokolás: A zártkutatmány ingó dologi jogi minőségéből következik ugyan, hogy valamely zártkutatmány teljes jogérvénnyel csak a zártkutatmány bejelentéséről szóló bizonyítvány tényleges lefoglalása útján vehető foglalás alá, mindazonáltal mi akadály a sincs annak, ami a jogbiztonság lehető megóvása szempontjából nem is mellőzhető, t. i. hogy valamely zártkutatmányra a bejelentési bizonyítvány tényleges lefoglalása nélkül vezetett bírói végrehajtás is a kutatási és zártkutatmányi könyvek megfelelő lapjain, az erre alkalmas jegyzetrovatban feljegyeztessék. E szerint tehát a bányabiztosság tévesen tagadta meg a foglalás feljegyzését s kifogásolt határozatában tévesen hivatkozik az ideiglenes törvénykezési szabályok 61. §-ának arra az intézkedésére, mely szerint a bányászati tárgyra vezetendő végrehajtás csak a bányabíróság kiküldöttje által eszközölhető. A jelen esetben ugyanis a foglalás tárgyát nem valamely bányászati tárgy, hanem bányászati, illetőleg kutatási jogositvány képezi.

Mindezek alapján a felfolyamodásnak helyt adva a kifogásolt elsőfoku határozat megváltoztatásával a szóban levő foglalás feljegyzését el kellett rendelnem.

* *

V. ö. a 122. számú végzéssel.

127.

A kutatás és zártkutatmányi jogositványokra vezetett végrehajtás a bányahatóság nyilvántartási nyveiben a jegyzet rovatba feljegyzendő s a bányahatóság nem teheti vizsgálat tárgyává azt a kérdést, hogy az illető bíróság jogosolt volt-e a végrehajtás foganatosítására.

(8104/1913. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva a kifogásolt elsőfoku határozatot megváltoztatom s a bányabiztosságot a foglalás feljegyzésének a kutatási és a zártkutatmányi könyvek megfelelő lapjain a jegyzet rovatban való eszközöklésére utasítom.

Indokolás: A bányabiztosság azért tagadta meg a feljegyzés eszközöklését, mert nézete szerint valamely zártkutatmány lefoglalása csakis a bányabíróság által eszközölhető s így az eljáró járásbírói végrehajtó nem volt illetékes a végrehajtás foganatosítására.

Eltekintve attól, hogy a bányabiztosságnak ez a kifogása érdemben megfelel-e a törvény fennálló intézkedéseinek, — kétségtelen, hogy ebből az okból a foglalás feljegyzését megtagadni nem lehet, miután a bányahatóság a közigazgatás és az igazságszolgáltatás alkotmányoszerű teljes különállásánál fogva nem teheti sem kifogás, sem bírálat tárgyává a bíróságnak, illetőleg kiküldöttjének ezt az intézkedését sem általában, sem pedig abban a tekintetben, hogy az illető jogosult volt-e az intézkedés megtételére. Ebben a kérdésben az érdekelt felek kérelmére a bíróság illetékes dönteni. Addig azonban, míg az illető bírói intézkedés hatálya fennáll, a jogbiztonság lehető megóvásához fűződő közérdek követeli, hogy a tett bírói intézkedésnek nyoma legyen a bányahatóság említett nyilvántartásaiban is.

Ebből az okból, de mert a feljegyzésnek máskülönben sincs törvényes akadálya, a felfolyamodásnak helyt adva, a foglalás feljegyzését el kellett rendelnem.

128.

Zártkutatmányok vételár hátralékának biztosítására a zálogjogot a kutatási könyvben feljegyezni nem lehet.

(114440/1915. sz. Pénzügymin.)

A. V. által elidegenített zártkutatmány hátralékos vételárának és a zártkutatmányban termelendő ásvány tulajdonjogának a kutatási könyvekben kért feljegyzését megtagadó bányakapitánysági határozat ellen benyújtott felfolyamodás elutasítása mellett a nehezeit elsőfoku határozatot megerősíteni.

Indokok: A bányakapitánysági kutatási könyvek csupán a kutatási jogosítványok egyszerű nyilvántartására szolgálnak, minél fogva nem esnek a polgári nyilvántartásokkal egyenlő elbírálás alá. A kutatási könyvekbe, mint egyszerű nyilvántartási jegyzékbe csak a jogalany és a kutatási terület megjelölésére, továbbá a kutatási üzemre vonatkozó feljegyzések vezethetők be. Zálogjogok, vagy egyes különyszerű jogigények feljegyzésének a kutatási könyvekben annál kezelebbé van helye, mert az ily feljegyzéseknek semmi joghatály sem volna tulajdonítható.

Mindezeknél fogva a hátralékos vételár és az ásványokra támasztott tulajdoni igény kutatási könyvi feljegyzést megtagadó elsőfoku határozatot meg kellett erősítenem.

129.

I. Az adomány-kérvény benyújtása független a zártkutatómágy megerősítésétől, mert a bányatörvény a telep feltárására határidőt nem szab, sem a feltárást zártkutatómágy bejelentésétől nem teszi függővé. II. A zártkutatómágy egész területének érintetlensége szomszédos adományozás esetén biztosítva nincsen. III. A felnyitó pontnak egy bányatelken belül nem kell minden egyes bányamértékbe beleesnie. IV. A törvény nem tesz különbséget adományozható és még nem adományozható állapotú szabadkutatás közt, ennél fogva adományozás esetén minden szomszédos zártkutató fenntartott mezőjének fektetésére szorítandó.

(1210/1875. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

A panaszlott bányakapitánysági határozatot fenntartandónak találom, minthogy a kérdéses bányakapitánysági határozat a bányatörvény megfelelő szabályainak szigorú megtartása mellett hozatott s a felfolyamodásban felhozott érvek, — a törvény világos szavait elferdítő téves nézetekből eredvén, — teljesen alaptalanok.

Ugyanis figyelmet nem érdemelhet felfolyamodók azon kifogása, hogy a kir. bányahivatal az adományozást a 941/873. számú szabadkutatás megerősítése után alig egy hónapra kérvén, a feltárást kellően nem eszközözhette s így az ásványtelep műrevalóságát csak később, t. i. az adománykérés és bányajárás között lefolyt 14 hónap alatt tüntette ki, mert eltekintve attól, hogy utóbbi körülmény a bányajárásnál szóba sem jött, hanem egyszerűen a telep műrevalósága ismertetett el, továbbá mellőzve azt, hogy az adománykéronnek, — ki zártkutatómágyát az 1299/1871. és 905/1872. sz. kutatási engedélyek alapján jelentette be, ennél fogva már a 941/1873. sz. szabadkutatás bejelentése előtt két, illetőleg egy év alatt elegendő ideje volt feltárási munkákat megtenni, különösen figyelembe vevendő, hogy a bányatörvény sem a telep feltá-

rására határidőt nem szab, sem a feltárást a szabadkutatás bejelentésétől nem teszi függővé, hanem csak az ásvány feltárás létezését és műrevalóságát, mint az adományozás feltételét kívánja.

Azon érvelés, mely szerint a kutatási körnek azért kellene szomszédos adományozás esetében is érintetlenül maradnia, mert a bányatörvény 31. §-a szerint idegen kutatási munkálatokat a körön belül folytatni nem szabad és azért a 36. §. csak úgy volna magyarázandó, hogy a fenntartott bányamérték választása csak a kutatási kör kiterjedése által korlátozható: a bányatörvény 36. és 37. §§-ai világos szavaival ellentétben és kétséget nem szenved, hogy a szabadkutató kutatási körén belül más kutatók ellenében véltve van ugyan, de ebbeli joga egy korábbi szomszédos adománykérővel szemben megszorítást szenved, mint ezt a bányatörvény 35. §-a világosan kimondja, mely szerint az adománykérő bányatelekének fektetésében saját kutatási területének határait szorítva nines.

Ép úgy megcáfolja a bányatörvény 45. §-nak szövege azon állítást, hogy több mértékből álló bányatelek fektetése csak úgy történhetnék, ha a felnyitó pont minden egyes bányamértékbe esik.

Végül egészen érthetetlen felfolyamodók azon kifogása, hogy ők, miután szabadkutatásuk állítólag adományozható állapotban van, a fenntartott bányamérték kifűzésére nem voltak szoríthatók; mert a bányatörvény az adományozható és nem adományozható állapotú szabadkutatások közt azon különbséget, mint felfolyamodók vélik, nem teszi, — előtte adományozást nem érdemlő lévén mindazon szabadkutatás, melyre még adomány nem kéretett, mert fel kell tenni, hogy minden szabadkutató saját érdekét szem előtt tartva adományt kér, mihelyt az ásványtelepet felnyitotta és adományozható állapotba helyezte.

* * *

V. ö. a 104. és 106. sz. határozattal.

130.

A kutatás, vagy szabadkutatás nem okvetlen előfeltétele az adomány-kérvénynek, mert véletlen leletre is kérhető adományozás.

(11290/1876. sz. Földmiv. I. és ker. min.)

131.

Adományozás korlátolt mélységgel megengedhető, hol régibb jogok léteznek.

(8358/1869. sz. Földmiv. i. és ker. min.)

132.

Valumely egyezmény nem elég ok arra nézve, hogy egy bányatelek korlátolt mélységgel adományoztassék.

(12286/1875. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

133.

A műrevalóság megállapításánál a kisebb, vagy nagyobb jövedelmezőséget fontolóra venni nem a bányahatóság feladata.

(50507/1884. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

134.

A felsőmagyarországi hossz mérték a szomszédságban egy sík telek adományozását nem akadályozhatja még abban az esetben sem, ha a hossz mérték telérének egy része a sík telek által át is volna fedve.

(14565/1891. sz. Pénzügymin.)

Tekintettel arra, hogy egy felsőmagyarországi hossz mérték, -- jogainak teljes épségben tartása mellett, -- a szomszédságban egy síkteleknek adományozását nem akadályozhatja abban az esetben sem, ha a hossz mérték telérének egy része a síktelek által át is fektetetik, utasítom a bányakapitányságot, hogy ezen eredeti adománykérvény alapján a bányajárási tárgyalást újból tartassa meg és annak eredményéhez képest hozzon új határozatot.

135.

Ha egy fiatalabb szabadkutatás egy régibbet teljesen, vagy részben fed s a feltárás a régibben van, akkor a fiatalabb alapján kért adományozás meg nem adható.

(737/1875. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

136.

A feltárási pont megjelölésénél becsúszott némely mérési hibák nem vonják következőképpen maguk után annak érvénytelenségét akkor, ha más adatokból a feltárásnak a kérvény benyújtása alkalmával a bejelentett helyen való létezése kétségen kívül kiderül.

(4616/1888. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

137.

Adományozásnál nem a feltárás fekvésének leírása, hanem a feltáró pontnak a vezérpontoktól való rögzítése az irányadó.

(5762/1892. sz. Pénzügymin.)

Az adományozás alapját képező feltárási pont azonosságának megállapítása végett, az lehetőleg szabatosan körülírandó, mindamellett tekintettel arra, hogy a megjelölésnél mégis a legfőbb súly a két vezérponttól való pontos meghatározásra helyezendő, azon körülmény pedig, hogy ezen megjelölés kifogástalan-e, vagy sem, még megállapítva nincsen, a kérvény a bányajárási tárgyalás alapjául elfogadandó.

138.

A feltáró pont bejelentésének olyannak kell lennie, hogy annak helyzete iránt kétség ne merüljön fel.

(760/1894. sz. Pénzügymin.)

D. adományát visszautasító bányakapitánysági határozat helybenhagyatott, mert a feltáráspont helye nem ott volt, ahol a felkérvényben körülíratott. A bányatörvény 44. §-a szerint az adományozás csak akkor engedélyezhető, ha a feltáráspont ott található, ahol bejelentve van és a 49. §. b) pontja szerint a felkérvényben az erre vonatkozó adatoknak olyanoknak kell lenni, hogy a feltáráspont helyzete iránt kétség ne merülhessen fel, ellenesetben a végrehajtási szabályok 39. §. 2. pontja szerint a felkérvény feltétlenül visszautasítandó. Ha a feltáráspont időközben eltolható volna, az ennek nyújtott elsőbbségnél fogva mások érdekei sérelmet szenvedhetnének.

139.

Ha a feltárási pont fekvése lényegesen különbözik a felkérvényben bejelentett adatoktól, a kérelem elutasítandó.

(40125/1895. sz. Pénzügymin.)

D. felkérvényét visszautasító bányahatósági határozat helybenhagyatik, mert a feltárási pontnak a bányajáraskor megállapított fektetése a vezérpontoktól lényegesen különbözött annak a felkérvényben bejelentett adataitól, miért a feltáráspont azonossága iránt kétség merült fel és mert a felkért és változatlanul megtartani kért határfektetés olyan volt, hogy a két-két középhatárból álló részek csak szögleteikkel érintkeztek és a telek fekvése a telér vonulásának nem felelt meg.

140.

Azon körülmény, hogy a felkért bányatelek felnyitó pontjai egymáshoz közel vannak, nem akadályozza annak, hogy a kiterjedt és elágazó feltárást minden egyes részére, ha van bányaszabad tér, külön bányatelek adományoztassék.

(40150. 1895. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodó a határozatokat azon az alapon támadja meg, hogy az adományozások alapját képező feltárások az

adománykérvények benyújtása alkalmával még nem léteztek s hogy a választott nyitpontok egymáshoz nagyon közel esnek.

Hogyha egy fővájásból eszközölt feltárások oly kiterjedtek és elágazódtak, hogy a feltárásnak minden egyes része, vagy ága önálló feltárásként szerepelhet és máskülömben elegendő szabad tér áll rendelkezésre, úgy semmi sem áll útjában annak, hogy a feltárás minden részére, vagy ágazatára külön egy négy-négy határból álló bányatelek adományoztassék s minthogy a jelen esetben a feltárások egy nagyobb kiterjedéssel bíró, tömzsszerű telcpre történtek, arra az egyes főbevájásokból több feltárások is eszközölhetők voltak s így az ez okból történt felszólalást indokoltnak nem találom.

141.

I. A felkérvény feltárás hiányában visszautasítandó. II. Hogy a feltárás eszközlésére, a felkérés beadásától számítandó előjogok fenntartásával, határidő engedélyeztessék, semmi szín alatt nem engedélyezhető.

(68222 1895. sz. Pénzügymin.)

A felkért bányatelek adományozását megtagadó bányakapitánysági határozatok ellen intézett felfolyamodásokat felülvizsgálat tárgyává tevén, a felfolyamodásokat visszautasítandóknak és a bányakapitányság ezen intézkedéseit megerősítendőnek találtam, mivel az indokok, melyek a bányakapitányság részéről a kérvények elutasítására alapul szolgáltak, olyanok, hogy azok a bányatörvény határozmányai értelmében az adományozás megengedhetőségét teljesen kizárják.

Igy különösen azon körülmény, hogy a feltárás egyik felkérvénynél sem volt megállapítható, merőben beleütközik a bányatörvény 44. §-ában foglalt intézkedésekbe, melyek szerint az adományozás csak akkor engedhető meg, ha a fenntartott ásványok az e végett bejelentett helyen oly módon feltárva találtattak, hogy azok a helybeli viszonyok szerint vájástérdemlőknek tekintethetnek, miből következik, hogy a feltárásnak már a kérvény beadásakor meg kell lennie s így a felfolyamodásban kifejezésre juttatott azon kérelemnek, hogy

a feltárás eszközlésére az adománykérvények beadásától számítandó előjogok fenntartásával határidő engedélyeztessék, hely semmi szín alatt sem adható.

142.

Az adományozásra felkért ásvány település vájástérdemlőségének vizsgálatánál a bányahatóság nem a jövedelmezőség kérdését vizsgálja, hanem csupán azt nyomozza, hogy tartalmaz-e a feltárás oly fenntartott ásványt, mely bányászati fejtés tárgya lehet.

(52874/1896. sz. Pénzügymin.)

Az adományozás ellen csakis a vájástérdemlőség képezhet számbavehető kifogást. Alapítja ezen kifogást a folyamodó bányagazgatóság a szakértők azon véleményére, hogy a feltárt telér ez idő szerint a megállapított fémtartalom mellett hasznothajtó nem lehet. Ámbár nem tehetem ugyan magamévá a bányakapitányságnak azon indokolását, mely szerint az adományozás megengedhetősége arra alapítatik, hogy a jelenleg silányabbaknak látszó telér később dusabb ásványteleppé válhatik, mert a lefejtés érdemlőségének megítélésénél mindenkor csak a lényeges viszonyok szolgálhatnak zsinórmértékül, mindazonáltal részemről nem tartom emiatt az adományozást megtagadandónak.

A vállalat nagyobb, vagy kisebb jövedelmezőségét fontolóra venni ugyanis a bányavállalkozó feladatát képezi, míg a bányahatóság leginkább csak azt van hivatva kinyomozni és megállapítani, hogy tartalmaz-e a feltárt telep olyszerű ásványt, mely a bányatörvény 3. §-ánál fogva, mint fenntartott ásvány bányászati lefejtés tárgya lehet. Így fogta fel a gyakorlat a bányatörvény 44. §-ában a vájástérdemlőség tekintetében foglalt rendelkezést s ily értelemben döntött több ízben a legfőbb bányahatóság.

Lásd a 133. sz. határozatot.

143.

Furással eszközölt feltárás mellett vasércekre való adományozás nincsen megengedve.

(75229/1897. sz. Pénzügymín.)

A bányakapitányság ugyan, tekintve azt, hogy a furótechnika fejlődésével ezen feltárási mód nemcsak a szénbányászatnál, hanem az ércbányászatnál is mind általánosabbá kezd válni és ha a furások bányahatósági ellenőrzés mellett oly számban és módon eszközöltetnek, hogy azok alapján az érctelepek létezése, minősége és vastagsága, dőlése és vonulása, szóval mindazon körülmények határozottan megállapíthatók, melyek a feltárt érctelep vájást-érdemlőségének megállapításához szükségesek, elfogadhatónak tartja, hogy az ily furások mellett eszközölt feltárások az adományozás alapjául szolgálhassanak és minthogy a volt földművelés-, ipar- s kereskedelemügyi m. kir. ministerium a széntelepeket illetőleg az 1877. évi 22455. sz. a. kelt intévénye ezen álláspontra helyezkedett, a kérelem teljesítését hozza javaslatba. Részemről azonban, tekintettel egyrészt arra, hogy az ily feltárásnak az adományozás alapjául való elfogadása nem hozható teljesen összhangba a fennálló törvényes intézkedésekkel s tekintettel másrészt azon visszaélésekre, melyekre a leggondosabb ellenőrzés mellett is ezen eljárásnak általánosítása és az összes fennfartott ásványokra kiterjesztése vezetne, a kérelem megtagadását kell, hogy kimondjam.

A bányatörvény 44. §-a ugyanis a feltárást illetőleg azt kívánja, hogy az adományozandó ásvány telepében a bejelentett helyen oly módon legyen feltárva, hogy vájást érdemlőnek tekintessék s az 54. §. a) pontja pedig azt mondja, hogy az eljáró bányabiztos kötelessége a fentartott ásvány-feltárás létezését és minőségét megvizsgálni és kétségenkívül helyezni.

A feltárás, mint a bányaadományozás első s főfeltétele alatt ugy a bányaműszaki tekintetben, mint a bányatörvény szellemében az ásványtelepeknek a bányászati üzem által oly módon való felnyitását értjük, hogy azáltal az ásványtelepek minőségének és kiterjedésének megítélése lehetségessé váljék. Nincs ugyan kizárva az, hogy a furás által is az ásvány létezése bizonyos mértékben megállapít-

fassék, amiből esetleg az ásvány településére is lehet következtetéseket vonni, de ezen eredményekkel a bányatörvény fentebb hivatkozott szakaszaiban előírt feltételeknek elég nem tehető, sem pedig a bányajárás keresztülvitele a megkívánt módon meg nem ejthető. Kitűnik ez abból is, hogy a bányatörvény 278. §-a szerint a furólyukakra való felkérések nem nyilvánítottak egyenértékűeknek a feltárásokkal és a két fogalom itt mintegy szembeállított egymással.

Azonkívül a bányatelkeknek a bányatörvény határozmányai értelmében már az adományozáskor oly állapotban kell lenniök, hogy azokban a megkövetelt törvényes lefejtési üzem folyamatba tétethessék, ami egy furólyukkal való feltárás mellett nem lehetséges.

Igaz ugyan, hogy a petróleumbányászathoz a furásra való adományozás nincsen kizárva és a szénnél a volt földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minisztériumnak fentebb hivatkozott rendelkezése azt megengedi, mindamellett ezen körülmények a jelen ügy elbírálásánál befolyással nem lehettek, mivel a petróleumnál a feltárás jelenleg másként, mint furással rendszerint nem is történik és annál a furás már maga a kinyerési üzemet képezi, a szénbányászathoz pedig nálunk azon oknál fogva, mivel az ország nagyobb részében a szén a földtulajdonhoz van kötve, az adományozás más megítélés alá esik, mint a többi tisztán fentartott ásványok adományozásánál. Azonkívül a szénnek kiterjedetebb és kevésbé lejtős telepeken való előfordulása is inkább megengedi a telep minőségének és kiterjedésének furás által való megállapítását.

Ha még hozzávesszük azokat a visszaéléseket, melyek a leggondosabb bányahatósági ellenőrzés mellett is az érctelep előjövételének meghamisítása tekintetében egyrészt és másrészt az ily módon nyert adománylevelekkel való üzérkedés által kikerkezhetnek, az érctelepeknél a furásra való adományozásnak a mai viszonyok mellett való kizárása célzerűnek mutatkozott.

144.

I. Az ásvány település feltárása elliltható, ha megállapítást nyer, hogy az adományozásra nem vezethet. II. Jogosulatlan kutatásban termelt ásvány-

szénre értékesítési engedélyt adni nem lehet. III. A kutatás idegen széntelepülésen is áthatolhat.

(123140 1909. sz. Pénzügymin.)

Az ügyiratokból megállapítható tényállás szerint folyamodó cég a bányakapitányságnak a folyó évi június hó 19-én 47670. szám alatt kelt döntéssel megerősített folyó évi 3313. számú határozatával a kutatási üzemnek a Mária-táróban való folytatásától eltiltatott. Ezen tilalmi határozat dacára a cég, a kutatási üzemet saját beismerése szerint, a jogerős határozat kézhezvétele után is akadálytalanul folytatta s a széntelepnek úgy csapás, mint dőlés irányban való feltárási munkálataiból több mint ezer métermázsas ásványszénét termelt.

A betiltott kutatási üzemnek ezen folytatása a jogtalan bányászkodás tényálladékkát teljesen kimerítvén a bányakapitányság a bányatörvény 236. §-ának megfelelően helyesen állapította meg a 200 korona pénzbüntetést, miért is a megítámadott határozatot ezen részében helybenhagynom kellett.

A kutatási üzem folytatásának eltiltására vonatkozó fent említett folyó évi 47670. számú döntésben kiemeltém különösen azon indokot, mely szerint a megejtett helyszíni nyomozat eredményéből nyilvánvaló, hogy jelen esetben a kutatási stádium a feltárási munkálatok előrehaladott voltánál fogva már befejezettnek tekinthető.

Tekintettel arra, hogy ezen indok a kutatási üzem folytatásának betiltására vonatkozólag jelenleg, amikor már a széntelepnek nemcsak csapás, hanem dőlés irányban való feltárása is folyamatban van, hatványozott mértékben fenn; tekintettel továbbá arra, hogy a Mária-táróban eszközölt barnaszénfeltárássra felkért bányatelek adományozását a bányakapitányság az országbírói értekezlet határozmányainak VII. rész 1. §. c) pontjában megkívánt földbirtokosi beleegyezés igazolásának hiánya miatt, a folyó évi 4104. számú jogerős határozatával megtagadta és ezzel a Mária-táróban folytatott kutatási üzemnek céltalan volta, következképpen fentartásának, illetőleg folytatásának jogosulatlansága beigazolást nyert, a bányakapitánysági határozat megváltoztatásával a kutatási üzemet a szénjog tulajdonára való tekintet nélkül meg kellett tiltanom, mivel olyan kutatási üzem, amely az egyedüli törvényes cél eléréséhez, bányá-

adományozáshoz nem vezethet, még az esetben sem volna megengedhető, ha különben a kutató üzemben folytatott munkálatok a kutatás stádiumát túl nem haladták volna.

A fentieknek természetes következménye, hogy a törvény szerint meg nem engedhető, sőt jogerős határozattal betiltott kutatási munkálatokkal termelt ásványszén értékesítésére a bányahatóság a felfolyamodó cégnek, mint bányavállalkozónak a bányatörvény értelmében veit értékesítési engedélyt nem adhat, miért is a bányakapitányságnak az értékesítési engedélyt megtagadó határozatát is meg kellett erősítenem.

A Mária-tárónak a felfolyamodó cég által való használatát korlátozó elsőfoku határozatot megváltoztatva, a tárónak teljes hosszában való használatát meg kellett engednem, mivel a megtámadott határozatban felhozott azon ténykörülmeny, hogy a kutató táró egyes szakaszaiban idegen szénterületek alatt, illetőleg széntelepen hatol keresztül, nem teszi a kutatást, illetőleg a táró használatát jogosulatlanná, amennyiben az ideiglenes törv. szabályok VII. 1. §. g) pontjából kivehetőleg, bármely kutatónak jogában áll idegen szénterületeken, illetőleg széntelepeken áthatolni, sőt az áthatolás közben nyert ásványszénét kitermelni, aminek egyedüli jogkövetkezménye, hogy az így termelt szenet az idegen kutató a bányatörvény 124. §-a értelmében, a termelési költség megtérítése mellett, köteles a földtulajdonosnak odaengedni.

145.

A bányahatóságilag betiltott céltalan feltárási munkálatok újból folytathatók, ha időközben oly változások következtek be, a melyek a betiltás okát megszüntették, illetőleg beigazolást nyert, hogy a feltárás adományozásra vezethet.

(2040/1910. sz. Pénzügymin.)

Azon rendelkezés, mely szerint felfolyamodó céget a Mária-táróban végzett kutatási munkálatok folytatásától, a kutatási terület szénjogának tulajdonára való tekintet nélkül eltiltottam, az indokolásból kivehetőleg legfőképen azon ténykörülmenyen nyugszik, mely szerint a bányakapitányságnak

1909. évi 4104. számú határozatával jogerősen megállapított, hogy a nevezett feltárás alapján bányatelek-adományozás nem eszközölhető. Természetesen következik ebből, hogy amennyiben a fenti ténykörülménnyel szemben a bányakapitányság arról szerez meggyőződést, hogy a viszonyoknak időközben beállott változása következtében a kutatási területnek bányatelek, vagy határközként való adományozása többé akadályokba nem ütközik s a bányatelek, illetőleg a határköz adományozása iránt a kérvény tényleg be is adott, a kutatási munkálatok folytathatását a bányakapitányság a cég kérelmére a saját hatáskörében megengedheti.

Nem akadályozza azt a szóban lévő kutatási tilalom ama másik indoka sem, hogy az illető területen a kutatási stádium már befejezést nyert, mert ha a fél az illető területre nézve már bányaadományozásért folyamodott és a célbavett adományozás megengedhetősége valószínű, ez esetben a kutatás, helyesebben feltárási munkálatok folytatását a fennálló általános gyakorlat szerint nem lehet törvényellenesnek minősíteni.

146.

Az előzetes feltárás, mely a megengedett gyakorlat szerint furással is eszközölhető, a bányaadományozásnak minden körülmények között oly lényeges pozitív kelléke, hogy e nélkül adományozásra gondolni sem lehet.

(100241/1910. sz. Pénzügymin.)

A neheztelt elsőfokú határozatot az ellene irányuló felfolyamodás elutasításával megerősítem, mert az előzetes feltárás, mely a megengedett gyakorlat szerint furással is eszközölhető, a bányaadományozásnak, vagy a külszíni tulajdoni korlátozó bányatulajdon alapításának ugy a nálunk hatályban levő osztrák bányatörvény kardinális rendelkezései értelmében, mint a világ összes, a bányaszabadság elvén nyugvó bányajogrendjei szerint is minden körülmények között oly lényeges pozitív kelléke, hogy enélkül a bányaadományozásra gondolni sem lehet.

147.

A vájástérdemlőség mindenkor kellő körültekintéssel és szigorú tárgyilagossággal bírálendő el és ha a felkérő szakértő meghallgatását kéri, e kérelem meg nem tagadható.

(123423/1914. sz. Pénzügymin.)

A vájástérdemlőség kérdését mindenkor kellő körültekintéssel és szigorú tárgyilagossággal kell elbírálni s miután a települési viszonyok helyenkint és esetleg csak átmenetileg kisebb kiterjedésben kedvezőlenebb alakulatot mutatnak, éppen a megkívántató szigorú tárgyilagosság követeli, hogy a bányahatóság a vájástérdemlőség kérdésének elbírálásánál, főleg oly esetben, midőn e kérdés vitás, ne csak magát a feltárási pontot nézze, hanem a szomszédságban már megállapított települési viszonyokra és az azokból az újonnan felkért feltárást tekintetében levonható következtetésekre is figyelemmel legyen.

A bányakapitányság a kiegészítő eljárásnál, illetve a megtartandó pótszemlénél szakértőket alkalmazhat s ha szakértők kirendelését az adománykérő kíváná, e kérelem teljesítését nem lehet megtagadni.

148.

A bányateleknek oly egyenközényekből kell állania, amelyeknek rövidebb oldalai a törvényben megszabott minimumnál kisebbek nem lehetnek.

(5789/892. és 28957/892. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvény midőn megengedi, hogy egy feltárást egy négy egyszerű, vagy kettős bányaméretéig terjedhető bányatelek adományoztathassék, ezt ugyan nem köti azon feltételhez, hogy az ilyen bányatelek egy egyenközényt képezzen és azt sem követeli, hogy az egyes bányamértékek mind a feltárási pontból vegyék kezdetüket, de az a törvényből határozottan kivethető, hogy ezen bányatelek valóságos bányamértékekből, tehát olyan egyenközényekből álljon, melynek területe a törvényben világosan elő van írva

és melynek rövidebb oldala bizonyos minimumon alá nem szállhat. Ugyanezen elvek érvényesek a megfelelő méretek különbségével az ált. erdélyi alapszabályok értelmében adományozandó bányatelkekre is. A felterjesztett tárgyalási jegyzőkönyv és tárgyalási térképből pedig kitűnik, hogy a Fericseli Robotin két, derékszögű, könyök alakban fektetett oly egyenközényből áll, melynek egyike 35400 m²-nyi és a másik 22400 m²-nyi területet foglal magában, tehát egyik sem annyit, hogy az ezen alapszabályok szerint egy bányamértéknek megfelelő 14457 m²-nyi területnek sokszorosát képezné, következésképp, hogy ha a telket az egyes mértékekre felbontjuk, az egyik mérték számára egy oly területnek kell jutni, amely a törvény és alapszabályok azon követelményének, hogy egy bányamérték mindenkor egyenközény alakkal birjon, meg nem felel.

Felhivom tehát a bányakapitányságot, hogy a szóban lévő Fericseli Robotin bányatelek adományozása ügyében új tárgyalást tartson, azon a fektetést a fennebb vázolt törvényes követelményeknek megfelelőleg eszközölje és annak alapján hozzon új határozatot.

* *

Lásd a 129. sz. határozatot.

149.

A kettős bányamérték alakja csak olyan lehet, amelyet a bányatörvény 34. §-a előír.

(12373 1893. sz. Pénzügymin.)

Ámbár a felfolyamodást tekintetbe vehetőnek nem találtam, mindazonáltal az adományozási határozatot, az adományozandó telek jelenlegi alakja mellett, mégsem erősíthetem meg. A bányatörvény 47. § a ugyanis así mondja, hogy barna és kőszénre az egy feltárással adományozható terület nagysága négy kettős bányamértékig terjedhet. A kettős bányamérték alakját a bányatörvény 34. §-a pedig akként írja elő, hogy az egyenlő két, a hosszoldalával egymás mellé fektetett egyes bányamértékkel és így, minthogy egy bányamértéknek a szélessége 56 ölnél, vagyis 106.204 m.-nél kisebb nem lehet, a két egyes bányamértékből alakult kettős

bányamértéknek a szélessége 2-szer 56 ölnél, vagyis 212.408 m.-nél kisebbre nem vehető.

A felterjesztett tárgyalási térkép és jegyzőkönyvből pedig kitűnik, hogy a második egyenközcény, mely két ily kettős bányamértéket foglal magában 11209 m. hossz mellett, csak 161 m. szélességgel bír; ennél fogva a törvény fennebb említett azon feltételének, hogy a legkisebb szélesség 212.408 m.-nél kisebb nem lehet, meg nem felel.

Jelentése mellékleteinek visszazárása mellett, felhivom ennél fogva bányakapitányságot, hogy a bányateleknek a megfelelő alakban való fektetése iránt egy póttárgyalást tartson és az adományozás iránt, ennek értelmében hozzon határozatot.

150.

A felkért bányatelek nagysága a bányajárási tárgyaláson megváltoztatható.

(24697/1888. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

P. és társai azon sérelmét illetőleg, hogy a tárgyalás alkalmával 4 kettős bányamérték fektetése vétetett tárgyalás alá, holott az első adományozási kérvényben csak 3 kettős bányamérték kéretett, nem tekintem jogos alappal bírónak, mert a kezdetben kisebb térnagyságra vonatkozó adományozási kérelem akár a tárgyalás alkalmával is a bányatörvény szabványai értelmében mindenkor akadály nélkül a törvény által megengedett legnagyobb kiterjedésre kiegészíthető, ha csak ezáltal mások régebbi és időközben szerzett bányajogosítványai sérelmet nem szenvednek.

151.

Több egyes bányamértékből összeállítandó bányateleknél a bányatelek valamennyi mértéke illeszthető egymásután szélességi oldalával.

(42396/1894. sz. Pénzügymin.)

152.

- I. A feltárási pont a bányateleknek tetszés szerinti részébe eshetik és nem kell a közepére esnie.*
II. A bányatelekben fekvő egyes mértékek tetszés szerint illeszthetők össze.

(30814/1896. sz. Pénzügymin.)

Felfolyamodó a bányahatósági határozatot azért támadja meg, mert érdemleges rendelkezése a bányatörvény intézkedéseibe ütközik, amennyiben ennek 31. és 47. szakaszai ellenére oly két részből álló bányatelek adományozhatását mondja ki, melynek keleti két mértékből álló része feltárást nélkülöz és nem a leghosszabb, hanem a rövidebb oldalával csatlakozik a nyugati két mértékhez.

Ami a bányatelek alakja ellen emelt kifogásokat illeti, megjegyzem miszerint azt, hogy a feltárási pont minden bányamértéket érintsen, tehát a bányatelek közepébe essék és hogy egy négy mértékű bányateleknek két mértéke a másik kettőt csak hosszabb oldalával érintse, a bányatörvény 31. és 47. §-ai nem rendelik. A 31. §. rendelkezése szerint a a kutatási jegy a zártkutatmány középpontját képezi; a 47. §. rendelkezése szerint pedig egy feltárástra, ha ennek fekvése egynél több bányamérték kimérését megengedi, négy egyszerű bányamérték is fektethető, hogy azonban ezek hosszabb oldalaikkal egymáshoz simuljanak, azt a folyamodó által nem hivatkozott 34. §. nem az egyszerű, hanem csak a köszén adományozására vonatkozó kettős bányamértékek fektetésénél kívánja meg és azért a gyakorlat a felkérthez hasonló és változatos bányamérték-fektetéseket már többször megengedett.

Továbbá az, hogy a feltárási pont a bányatelek közepébe essék, sem az adományozás feltételei közt, sem másutt a bányatörvényben nem foglaltatik, azért a végrehajtási szabályok erre vonatkozó 38. §-ában mértékfektetést ábrázoló idomok csak követhető példának, de nem feltétlen rendelkezésnek vöendők lévén, a gyakorlat már régen az érvonuláshoz és érődüléshez képest idomítja az egyes bányamértékek fektetését.

Minthogy pedig jelen esetben a bányatelek keleti felének északi oldala éppen az érvonuláshoz fekszik és az éröd-

lést fedi, a fektetés az adományozásnak megfelel és amellett a bányatörvénybe nem ütközik.

* * *

Lásd a 129. és 149. sz. határozatot.

153.

Ásványszénre vonatkozó adományozásnál felkérőnek a kettősmérték adományozására csak jogigénye van, de a kettősmérték választása nem kötelező s így az ásványszén feltárára egyetlen egyszerű bányamérték önmagában is, minden jogi akadály nélkül adományozható.

(87921/1897. sz. Pénzügymin.)

Figyelemmel a bányatörvény ide vonatkozó intézkedéseinek valódi értelme és célzatára, a felfolyomódásnak a kettős mérték kötelező választása elleni kifogását helyén levőnek s indokoltnak kell kijelentem. A bányakapitányságnak az ásványszénnél kettős mérték lehetőség szerint kötelező fektetését tárgyzó rendelkezése ugyanis a bányatörvény előtt meg nem állhat, mert a bányatörvény 47. §-a az ásványszénfeltárára adományoztatni kért bányatelek fektetésénél a kettős bányamértéket korántsem, mint a lehetőség szerint kötelező egységet írja elő, hanem ezen szakasz a kőszéntelepek rendszerint csekély dőlésére, közel szintes fekvésére való tekintettel, a felkérőket azon jogkedvezményben részesíti, hogy kőszénfeltárások esetében a más feltárásoknál fektethető egyszerű mértékek helyett a törvény 34. szakasza szerinti kettős bányamértékeket fektethessenek. S e szerint a kettős mértékek fektetése határozott jogkedvezménynek lévén tekintendő, önként érthetőleg mindenkor az adománykérőre van bízva, hogy ezen kedvezményt akarja-e igénybe venni, vagy sem. A bányatörvény 47. §-a tehát másként nem értelmezhető, minthogy az adománykérő egy feltárára mindenkor legfeljebb négy bányamértékig terjeszkedhetik, amely mértékek mindegyike kőszénnél egyszerű, vagy a btörv. 34. §-a szerinti kettős mérték is lehet.

Jelen esetben is tehát joga van az adománykérőnek az I. sz. bányamértéket tetszése szerint egy egyszerű mérték

alakjában fektetni s nem kényszeríthető törvényesen arra, hogy a felkért egyszerű mérték helyett, akarata ellen magának egy kettős bányamértéket adományoztasson.

Az elmondottakból következik, hogy önmagában egyetlen egy egyszerű bányamérték is minden jogi akadály nélkül képezheti a köszénfeltárára célba vett adományozások tárgyát.

154.

Amennyiben a felkérvényben a felkért telek térbeli fekvése nincsen tüzetesen és szabatosan megjelölve, továbbá ha a fektetési térkép elkésve érkezik a bányahatósághoz, az adománykérvény föltétlenül visszautasítandó.

(103461/1901. sz. Pénzügymin.)

Felkérő egyik adományozási kérvényben sem írta le a felkért bányamértékek térbeli fekvését. Ezen a bányatörvény 49. §. e) pontjába ütköző lényeges hiánynál fogva s tekintve, hogy felkérő a fektetési térképet is utólag terjesztette be, föltétlenül vissza kellett volna utasítani a felkérvényeket, mert nem lehetett a felkérés alkalmával megállapítani, hogy a felkérés és az abból eredő előjog mely területre vonatkozik.

A bányatörvény megengedi a fekvési térkép utólagos beterjesztését az 50. §. korlátai között, de a felkérés hatályosságának, jelesen a felkérési előjog megállapításának úgy a dolog természetéből folyó, mint a törvény ide vonatkozó intézkedéseinek (40—52. §§.) célzatából, szelleméből és tartalmából, különösen pedig a 49. §. határozott rendelkezéséből következtelhető elengedhetetlen föltételét képezi, hogy az a terület, amelyre a felkérő a bányaművelési jogot megszerzeni akarja, az adományozási kérvényben, illetve már a felkérés alkalmával tüzetesen és szabatosan megjelöltessék.

Ily lényeges hiány esetében pótlásnak helye nincsen, az ily lényeges hiányban leledző felkérvény föltétlenül visszautasítandó.

155.

A bányajárás kitűzése ellen folyamodásnak helye nincsen, mert ez a tény jogsérelmet nem képez, érde-

kettek kifogásaikat a tárgyalás során megtehetik s a határozat ellen meg van a felfolyamodási jog.

(10204/1875. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

156.

A bányajárás egyetlen tárgyaláson is elvégezhető s elő és végtárgyalás tartásának csak szükség esetén van helye.

(20219/1894. sz. Pénzügymin.)

Eltekintve attól, hogy sem a bányatörvény, sem a végrehajtási szabályok el nem rendelik, hogy az adományozásnál (bányajárásnál) két, t. i.: elő s végtárgyalás tartassék, — mert ennek szüksége legfeljebb ott áll elő, ahol a felvétel hosszabb mérnöki, esetleg térképezési munkálat utján kell ellenőrizni, — a bányajárásnak rögtönözve, meglepetésszerűen történt elrendelésére alapított kifogás helyessége azért sem fogadható el, mert a tértivevény szerint folyamodó az október 23-ra tűzött tárgyalásról már szeptember 27-én tudomást nyert, édekei védelmére tehát elég idővel rendelkezett.

157.

Felkérő újabb kérelmére a már kitűzött bányajárási határidő elnapolható, mert ebben a törvény a hatóságot nem korlátolja.

(6689/1897. sz. Pénzügymin.)

158.

Érdekeltség hiánya esetén az adományozás ellen kifogás nem tehető.

(34538/1898. sz. Pénzügymin.)

159.

*I. A bányajárási költségelőleg be nem küldése a felkérvény visszautasítását vonja maga után.
II. Ismételten benyújtott felkérvény tárgyában a bányajárás újból megtartandó.*

(76467/1912. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányság felfolyamodó kérvényeire, amelyekben az A. községben aranymosásra négy, egyenként 51360 m² területű külmérték adományozása iránt folyamodott, a bányajarást kitűzván, a felmerülendő helyszíni eljárási költségek fedezésére felfolyamodótól előleget kért be. Miután felfolyamodó a kiszabott időn belül ezen előleget be nem küldötte, a bányakapitányság határozatával annak 14 nap alatti lefizetésére oly megjegyzéssel szólította fel, hogy ellenkező esetben adománykérvényei vissza fognak utasíttatni.

Ezen határozatot támadja meg felfolyamodó azon indokolással, hogy a szóban levő külmértékek adományozása iránt már egy ízben folyamodott és bár felkérvényei annak idején a bányajárási póttárgyalásról való elmaradása és így a tárgyalás meg nem tarthatása miatt, bányakapitánysági határozatokkal jogerősen visszautasítottak, költségén az említett póttárgyalást megelőzőleg egy helyszíni szemle már tartatott és így ugyanazon külmértékekre vonatkozó újabb felkérvényeire, miután a viszonyok a kérdéses helyszíni szemle óta nem változtak, újabb helyszíni tárgyalás, illetőleg ez által újabb költségokozás felesleges és méltánytalan.

Felfolyamodó fenti indokolása azonban helyt nem áll, mert a bányatörvény 81. §-a értelmében a külmértékek adományozása iránti kérvények nyomán, az érdekeltelk meghívása mellett, helyszíni szemle, bányajárást rendelendő el és e tárgyalás költségeit a bányatörvény 234. §-a alapján és törvényes joggyakorlatunk (45115. 1888. f. m. i. k. m. r.) szerint az adománykérők, kérvényeik visszautasításának terhe alatt, előlegezni kötelesek.

A törvénynek a bányajárást tartására vonatkozó ezen imperatív rendelkezése kötelező voltán, ugyszintén felfolyamodó, mint adománykérő jelzett kötelezettségén mit sem változtat ama ténykörülmény, hogy a szóban levő külmértékek adományozása tárgyában már korábban tárgyalások folytak, sőt egy ízben már helyszíni szemle tartatott, mert e korábbi felkérvények jogerős visszautasítása után, jelen adománykérvények teljesen új kérvényeknek tekintendők, amelyek alapján a bányahatóság a bányatörvény értelmében bányajárást köteles elrendelni.

Nem fogadható el felfolyamodó azon érvelése sem, hogy a korábbi szemle óta változatlan viszonyok egy újabb bányajárást megtartását feleslegessé teszik, mert a korábbi felkérvények visszautasítása óta a jelen kérvények benyújtása időpontjáig oly jogilag relevans tények (újabb zárkutatmá-

nyok bejelentése stb), illetőleg helyzetek állhattak elő, amelyeknek tisztázása, illetőleg felfolyamodó felkérvényével kapcsolatos előjogai szempontjából való rendezése, csak egy újabb bányajáráson lehetséges.

A helyszíni tárgyalás, bányajáráás a fent elmondottakon kívül a kérdéses felkérvények tárgyában még azért is indokolt, mert az említett póttárgyalás, amely az ügyiratokból kivehetőleg fontos ténykörülmenyeknek, az adományozás netáni közérdekű feltételeinek és a kiaknázási (aranymosás) üzem szükségyszerű korlátainak, vagy különös szabályainak megállapítására lett volna hivatott, felfolyamodó meg nem jelenése miatt megtartható nem volt.

Mindezek alapján a felfolyamodás elutasításával a kifogásolt elsőfoku határozatot megerősíteni kellett.

160.

Adományozási tárgyalásnál a zártkutatmányok csak könyvileg bejegyzett birtokosa tehet kötelező nyilatkozatot.

(9564/1881. sz. Földmiv. i. és keresk. min.).

161.

A felkérvény folytán szerzett előjogra az alapul szolgáló kutatási jog elenyészte befolyással nem bír.

(731 1892. és 5789/1892. sz. Pénzügymin.)

Felfolyamodó az adományozási határozatot azon indoknál fogva támadja meg, hogy az adományozás alapjául szolgáló 215/1883. sz. szabadkutatás időközben, a határozathozatal előtt elenyészett s így ha a bányahatóság elsősorban ezen kutatási jogosítvány érvényessége felett dönt, az adományozási kérvényt vissza kellett volna utasítania.

Az ügyiratokból kiténik, hogy a kérdéses szabadkutatás az adományozási határozathozatal előtt tényleg megszűnt, minthogy azonban a felkérvény benyújtásakor, valamint a megejtett bányajáráás és a telekfektetés iránt tartott végtárgyalás idején jogérvényesen fennállott s minthogy az adományozás iránti felkérvény már magában véve egy független jogosítványt képez, a felkérő azáltal a telekfektetésre nézve, ré-

gibb jogok sérelme nélkül előjogot szerzett, melynek korábbi érvényességére az alapul szolgáló kutatási jogosítvány elenyészte visszahatólag befolyással nem bír.

Ez előadottaknál fogva tehát a felfolyamodást visszautasítandónak és a bányakapitányság felebbezett adományozási határozatát megerősítendőnek találtam.

162.

A köszénre adományozott bányatelek mellett ugyanazon területen a fenntartott ásványokra vonatkozó zártkutatmány, vagy bányatelek egyidőben megállhat.

(17216/1910. sz. Pénzügymin.)

Felfolyamodót annak következtében, hogy zártkutatmányai az adományozási eljárás során nem vették figyelembe, jogsérelem nem érte, mert zártkutatmányai, még ha az adományozandó köszéntelekekben feküdnének is, az alábbi törvényes határozmányok szerint továbbra is az eredeti teljes jogi tartalommal érvényben maradnak és minden korlátozás nélkül érvényesülhetnek.

Az ideiglenes törv. szab. VII. r. I. f. 1. §-a ugyanis a köszénre vonatkozólag kifejezetten módosítja a bányatörvény 3. §-át. E módosítás lényege és jogi jelentősége abban áll, hogy e szakasz minősített fenntartott ásványtá teszi a köszénre, oly fenntartott ásványtá, melynek kutatásához és bányászásához (adományozásához), mint lényeges pozitív kellék a telektulajdonos bekegyezése is mindenkor megkívánatik.

A köszénn illetően különyszerű jogrendjének természetes folyamánya, ami iránt egyébként az ideigl. törv. szabályok VII. R. I. fej. 1. §-ának f) és g) pontja világosan utal a két féle bányajog illetően különállásának lehetőségére, ami föltétlen szükségességi követelmény is egyszersmind, mivel az ideiglenes törv. szabályok a köszén bányászását ezen ásvány korábbi bányajogi jellegének lényeges módosítása dacára, a bányatörvény szerinti bányajogosítványhoz kötik.

Más szóval az id. törv. szabályok VII. R. I. 1. §-a különösen az f) és g) pontokban foglalt intézkedés derogál a bányatörvény 123. §-ában foglalt elvi rendelkezéseknek, de természetesen csak annyiban, amennyiben a köszénre

vonatkozó bányaadomány térbelileg oly zártkutatmánnyal, vagy más adománnyal találkozik, amely a köszénadománnyal szemben jogelsőbbséggel bír. Mert máskülönben a köszénbányatulajdon is a bányatörvény 123. §-ának megfelelő teljes tulajdon.

Ezen elvi álláspont helyessége, logikus volta és törvényszerűsége az elmondottak után nem szorul bővebb igazolásra.

A fentebbiekből következik, hogy a földtulajdonosi beleegyezés jogi alapján ásványszénfeltárással kieszközött bányaadomány valamely fenntartott ásvány feltárására adományozott idősebb bányatelek, vagy pedig a fenntartott ásványokra irányuló kutatás biztosítását célzó idősebb zártkutatmány jogérvényes fennállását nem befolyásolhatja s hogy viszont ezek a bányajogok sem állhatnak útjában a köszénkutatásnak és a köszénfeltárás alapján nyerhető bányaadománynak; az előadottakból, illetve a köszénre és a fenntartott ásványokra vonatkozó egymással kollidáló bányajogok tartalmából s egymáshoz való viszonyából önként következik továbbá, hogy az ásványszénre kieszközött bányaadomány tulajdonosának a fenntartott ásványok lefejtésére való joga csak annyiban áll fenn, amennyiben azt mások korábban szerzett bányajogosítványai nem gátolják, illetőleg nem korlátozzák. Ezen korlátozás a fenntartott ásvány feltárására adományozott bányatelekkel és határközzel szemben a közösen átfedeti területre terjed ki. A zártkutatmánnyal szemben pedig ezen korlátozás abban nyilvánul, hogy azon zártkutatmány, amely az ásványszénfeltárással adományozott bányatelek fektetését fenntartott ásvány feltárására való adományozás esetén megakadályozhatta, vagy befolyásolhatta volna, az adományozott bányatelekkel szemben teljes jogérvénnyel állhat fenn, még abban az esetben is, ha területének egy része, avagy éppen a középpontja a köszénbányatelek határain belül is esik.

Miután ezek szerint ásványszén feltárással felkért bányatelek adományozása a fennálló törvényes intézkedések értelmében mások idősebb zártkutatmányi jogaira sérelmes semmi körülmények között sem lehet, felfolyamodónak idősebb zártkutatmányaira alapított felfolyamodását a bányakapitánysági határozat megerősítésével elutasítanom kellett.

163.

I. A felkért bányatelek által érdekelt véderdők köztekintetű viszonyai a bányajárás során az illetékes erdőhatóság közreműködése mellett kinyomozandók s ezt a körülményt a bányahatóság hivatalból köteles figyelembe venni. II. Az adományozási feltárás a bányajárási jegyzőkönyvben leírandó.

(72265/1896. sz. Pénzügymin.)

A hozott bányaadományozási határozat feloldandó s a póttárgyalás elrendelendő volt, mert a foganatosított bányajárás nem vitetett véghez minden irányban a bányatörvény 54. §-ában foglalt követelményeknek megfelelően s mert az alábbi lényeges hiányok az adományozási kérvény érdemleges elbírálásának útjában állanak.

Ugyanis a bányatörvény 54. §-a c) pontja szerint a bányajárás alkalmával minden, a célbavett adományozás által netalán érintett közérdekű ténykörülmény s fennforgó köztekintetből viszony kinyomozandó, hogy azt az adományozási határozatban kellőleg fontolóra venni s a szükséges jogvédelemben részesíteni lehessen. A végrehajtási szabályok 47. §-a utolsó bekezdése szerint, midőn az adományozási tárgyalás alatt oly köztekintetű akadályok merülnek fel, melyek a tárgyalás folyamán ki nem egyenlíthetők, a bányakapitányság a bányajárási jegyzőkönyv fölötti határozás előtt ezen, az adományozást netalán gátló közérdekű viszonyok s ténykörülmények mibenléte fölött az azok védelmére hivatott közhatóságokkal értekezni tartozik.

Jelen adományozási ügyben a bányajárás alkalmával az érdekelt földbirtokos kijelentette, hogy az adományoztatni kért terület az 1879. évi XXXI. t.-c. 2. §-a szerinti véderdőnek van nyilvánítva s üzemterve is felsőbb helyen, mint ilyen hagyatott jóvá.

Nem szenved kétséget, hogy a véderő, melynél a magántulajdonnal való szabad rendelkezés köztekintetéből bizonyos határig korlátozva van, oly közérdekű intézményt képez, mely minden káros befolyás ellenében kellő védelemben részesítendő. Igaz ugyan, hogy a bányaadomány nem a föld felszínére, hanem csak az illető földterületen előforduló fenntartott ásványokra vonatkozik, csakhogy mivel némely

ásványok, — milyen éppen a vaskő, — külszíni településben is előfordulnak, amidőn aztán esetleg csak külfejtés útján jöveszthetők, világos, hogy a véderdő intézménye, melynél a talaj megbontása és lazítására vezető mindennemű munkálat tiltva van, adott esetben a bányaműveléssel kollizióba jöhet.

Tehát a bányajárásnál, illetve a bányajárási jegyzőkönyv feletti határozás előtt, ezen köztekintetű viszonyt is az illetékes erdőhatóság közreműködése mellett kinyomozni s az eredményt a határozathozatalnál figyelembe venni kellett volna.

Nem oszthatom e tekintetben a neheztelt bányakapitánysági határozatban foglalt azon érvet, hogy a véderdő létezésére vonatkozó pusztá állítás mivel sem lett bizonyítva, mert a fentebbiek szerint közérdekű jogintézményről lévén szó, azt a bányakapitányság a bányatörvény 54. §-a c) pontja szerint hivatalból tartozik kinyomozni. El nem fogadható továbbá az adományozási határozatban foglalt azon állítás sem, hogy az erdőtörvény intézkedéseit nem érinti, mert minden tényleges közérdekű jogintézmény, bármelyik érvényben létező törvényen alapuljon is az, a bányaművelés ellenében kell jogvédelemben részesítendő. Szó sem lehet e tekintetben a két törvény összeütközéséről, mert a fensőbb közérdek előtt minden, bármely jogcímen létező magánérdeknek meghátrálnia kell.

A véderdő kérdése tehát a jelen rendeletem alapján megtartandó póttárgyalás alkalmával, melyhez a m. kir. erdőfelügyelőség is, a tényállás tüzetes ismeretése mellett, meghívandó lesz, kellőleg tisztába hozandó s ezen póttárgyalás eredménye az újabb határozathozatalnál tekintetbe veendő.

Ezen kérdést annál is inkább tárgyalandónak tartom, mert a bányajárási jegyzőkönyv egyik lényeges és okvetlenül pótlendő hiányát képezi, hogy a feltárt vasérc települési viszonyait egy szóval sem ismerteti, de sőt még a vaskő nemét sem jelöli meg, holott ellenben a felfolyamodásban az nyert kifejezést, hogy az adományoztatni kért területen a vasérc csak közvetlen a föld felszine alatt, a mészkőre rakódott agyagos kőzetben, kisebb-nagyobb fészkekben fordul elő s a mélységbe le nem terjed, úgy hogy ott a bányaművelés módja a véderdőben tiltott talajbontásból állhatna csak.

Az adományozási kérvényben foglalt azon állítás is, hogy a feltárás lefödésszerű műveléssel eszközöltetett, a felfolyamodók állítása mellett bizonyít.

164.

Épületek és más kültárgyak biztosítása nem zárja ki feltétlenül a földalatti bányaművelést.

(74766/1903. sz. Pénzügymin.)

Elvi szempontból meg kell jegyezni, hogy az épületek és más kültárgyak biztosításának kérdését földalatti bányaművelés eseteiben nem lehet a bányatörvény 17. §-a alapján, vagy annak analógiája szerint elbírálni.

A 17. §-ban megállapított védőterületen ugyanis a törvény világos szavai s a földbirtokosnak nyújtani szándékolt jogvédelem célzatánál fogva csak a külszíni talajbontással egybekötött bányászati munkálatok vannak tiltva. A földalatti bányaművelésre ezen tilalom ki nem terjed, mert a földtulajdonosnak nyújtott jogvédelem célja nem az, hogy az ilyen kivett helyeken előforduló fenntartott ásványok a szabad bányászkodás alól elzárassanak, hanem csak az, hogy az illető ingatlanok háboritlansága biztosíttassék. Abban a kérdésben tehát, hogy valamely feltétlenül biztosítandó kültárgy védelme a földalatti bányaműveléssel szemben mily intézkedéseket kíván, a viszonyokhoz képest, esetről esetre külön kell határozni.

165.

A bányatulajdon alapítását lehetetlenné tenni és adománykérőt pusztán a fenyegető nagyobbmértvű bányakár címén elutasítani nem lehet.

(124836/1910. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva, a neheztelt elsőfoku határozatokat feloldom, a felkért kültelkeket elvileg adományozhatóknak nyilvánítom s utasítom a bányakapitányságot, hogy figyelemmel a jelen határozat indokolásában előadottakra, ezekben az adományozási ügyekben az adományozás netaláni közérdekű feltételcéinek és a kiaknázási (aranyosási) üzem szükségszerű korlátozásának, vagy különös szabályainak megállapítása végett, a fél költségén, esetleg szakértők részvételével még egy kiegészítő tárgyalást tartson, azután pedig az adományozási kérvények tárgyában a kiegészítő tárgyalás eredményére való figyelemmel, új határozatot hozzon.

Indokolás: A bányakapitányság a bányatörvény 18. és 82. §-a alapján legfőképen azért utasította el a külmérték iránti adományozási kérvényeket, mert a járási közigazgatási hatóság, az erdőgondnokság és a községi előljáróság egyértelmű ellenvetése szerint a külmértékek üzeme, illetve az ottani erdőnek ezzel kapcsolatos kiirtása az amugy is nagyon laza, homokos talajnak az esővizek általi teljes lemosatását eredményezné, közvetett kártevő kihatásában pedig a községi határ mai termékeny területeit is a gazdasági kultúrára alkalmatlanná tenné, miután a lemosott homok czeke a területekre vitetnék.

A bányakapitányság minden közelebbi vizsgálat és mérlegelés nélkül döntő sullyal bírónak ismerte el ezeket az ellenvetéseket.

Már pedig a bányatulajdon alapítását a fenyegető nagyobb mérvű bányakár címén jogilag a priori lehetetlenné tenni nem lehet.

A kültelki adomány elvileg ez esetben is megállhat, mert a mérlegelendő ellenérdekeket teljesen fedi a bányavállalkozó teljes kártalanítási kötelezettsége, a melyből kifolyólag a vállalkozó biztosíték letételére is kötelezhető.

Továbbá az az eset is lehetséges, hogy a külszin védelme megfelelő üzemi rendszabályok előírása, az üzemnek egyes helyeken való megszorítása, vagy betiltása (védőövek megállapítása) stb. által is kellőleg biztosítható.

Az úgy ily irányu vizsgálatával a bányakapitányság az eddigi adományozási eljárás során egyáltalán nem foglalkozott s az adományozási iratok az úgy ily irányu felülbírlására egyáltalán semmi támpontot nem nyújtanak.

Mindezek alapján a felfolyamodással megtámadott határozatokat feloldani s a bányakapitányságot az eddigi adományozási eljárás kiegészítésére és annak eredményéhez simuló új határozathozatalra kellett utasitanom.

* *

Lásd a 163. sz. határozatot.

166.

A gyógyvizekre vonatkozó védőterületi jogintézmény a bányászatra is korlátokat szabhat, adott esetben azonban vagy a gyógyviz, vagy a bányá-

szat nagyobb közgazdasági érdeke az irányadóul tekintendő szempont, mely a másik elé korlátokat szab.

(112419/1911. sz. Pénzügymin.)

Miután a bányaművelés a társadalom gazdasági életének nélkülözhetlen eszközeit és fontos tényezőit teremti elő, a zavartalan bányászokodáshoz is eminens köztekintetek fűződnek, ennél fogva lehetőleg gondoskodnia kell a közhatalomnak arról, hogy e köztekintetekből a bányaszabadság mindenütt és mindenkor minél teljesebb mértékben megóvassék s előfordulhatnak esetek, a midőn valamely nagyszabású s nagyjelentőségű bányászat háborítlan folytatásához oly erős tulsúlyban levő közgazdasági érdekek s más köztekintetek fűződnek, hogy azt valamely kisebb jelentőségű gyógyforrás védelme szempontjából korlátozni nem lehetne.

Arra a szélső álláspontra helyezkedni azonban, hogy a védőterületi korlátozások a bányászatra egyáltalán ki nem terjednek, a fentebb érintett lényeges elvi okból nem lehet.

167.

I. Ásványszénre vonatkozó adományozásnál a földbirtokosi beleegyezés igazolandó. II. A nem földesúri és igen sok részre osztott közbirtokossági területen a földbirtokosi beleegyezést a községek törvényes képviselősegeinek, vagy előljáróságainak, illetőleg a közbirtokossági képviselősegeknek írásbeli nyilatkozata pótolja.

(13622/1862. sz. Udvari rendelet.)

1. Az országbirói értekezlet határozatainak szentesítése előtt hatóságilag adományoztatni kért, illetőleg a hatóságnál e célból bejelentett köszéntelepnyilatkozatokra nézve az ezen bejelentések folytán a bejelentő felek által szerzett bányajogositványok ezentul is teljes épségükben és az általános bányatörvény rendelkezéseihez képest egész terjedelmükben fenn tartandók.

2. Minden ezután kiadandó kutatási, vagy adományozási okmányba felveendő azon záradék, miszerint a köszénbányák művelése az országbirói értekezlet határozatainak VII. részéhez, jelesen annak 1-ső §-hoz képest, csak az illető

földbirtokos előleges beleegyezése mellett történhetik, szabadságában állván az illető földbirtokosnak még akkor is, midőn maga a köszönet termelni nem kívánja, kizárni saját földbirtokában a köszénbányanyitástól minden idegen bányaművelőt, amennyiben az az országbirói értekezlet határozatainak kihirdetése előtt, vagy 1861. július hó 28-ig nem nyert szabadkutatási engedélyt, vagy bányászati adományt.

3. Ki saját földjén, vagy a földbirtokos beleegyezésével idegen földön kíván köszénbányát nyitni vagy művelni, az mint bármely más bányavállalkozó köteles maga számára túrzási, vagy adományozási okmányt az illetékes bányahatóságnál kieszközölni; tisztében állván ezen utóbbinak a meglevő törvényes kellékekről meggyőződni s ezáltal a bányászatnak a törvénytörvény szerű oltalmat biztosítani.

4. Ha szabad királyi, vagy XVI. szepesi, hajdú, jász-kún, vagy más ilyféle kiváltságos városok és általában oly községek területén szándékoltatik a köszénbányanyitás, melyekben az úrbéri szabályozás, vagy már végbement, vagy annak éppen helye nincs és nem is lehet és ha az ilyféle nem földesúri, vagy az igen sok részre osztott közbirtokossági területeken a kért vájnamérték, vagy vájnatelek több birtokos földje alatt húzódik el, melyek mindegyike különvéve kisebb, hogyszem a bányatörvény 42. és 46. §-ai értelmében törvényes vájnamértéket befedhessen: akkor az országbirói értekezlet VII. részének 1-ső fejezetében, jelesen annak 1-ső §-ának c) alatt említett földbirtokosi beleegyezés megadottnak tekintendő, mihelyt az a városok és más községek törvényes képviselőiségei, vagy előljárásságai, illetőleg a közbirtokossági képviselőiségek¹ által írásban nyilvánítottak.

5. Az ideiglenes törvénykezési szabályok 15. §-a által ideiglenesen hatályban meghagyott általános osztrák bányatörvény XI. fejezete értelmében, az adományozás alá eső bármennemű bányatelkek után fizetendő mértékilleték az eddig divatozott törvényes szokás szerint ezenül is, ellenben az általános osztrák bányatörvény 219. §-a értelmében jár, de ő cs. s ap. királyi Felségének f. évi Szentgyörgyhó 28-án kelt legmagasabb határozványával Magyarországra nézve is megszüntetett bányavám, a köszénbánya utáni vám kivételével, csak az 1862. évi Pünkösdhó 1-ig terjedő időszakra lesz beszedendő.

A köszén után járó bányavámnak az államkincstár javára leendő beszedése pedig az ideiglenes törvénykezési

szabályok VII. R. 1. §-ának a) pontja értelmében csak annyiban eszközözendő, amennyiben az érintett bányavám az 186^{1/2} közigazgatási évnél az idézett törvénykezési szabályok kihirdetését követő negyedik évnél előtti időszakából volna hátralékban.

8. Az országbirói értekezleti határozatok 53., 54. §-ai által az ált. bányatörvénynek a földterületek és vizeknek a bányászat érdekében szükségparancsolta átengedéséről szóló IV. fejezete változást nem szenvedett.

* * *

¹ Az eredeti német szövegű előadmány magyar fordításának tisztázatába helytelenül közbirtokossági szó helyett közbiztonsági került.

168.

*I. Az országbirói értekezlet bányaugyi határozmányainak célja egyenesen a bányatörvény 284. és 285. §-ának módosítása és nem a 284. §-ban foglalt kedvezmény feltétlen meghosszabbítása volt.
II. A földbirtokosi beleegyezés értelmezése.*

(41335/1862. sz. Helytartó-tanácsi rendelet).

Áttérve a bányakapitányság jelentésének azon részére, melyben az országbirói értekezlet határozatainak VII. részét, jelesen annak a köszénről szóló I-ső fejezetét tüzetesen értelmeztetni kéri, további rendelkezésig mindenekelőtt figyelemztetik a kir. bányakapitányság, hogy az annak I. §-ához bevezetése szerint nem a bányatörvény 284. §-ában foglalt kedvezmények feltétlen meghosszabbítása, hanem egyenesen a törvény 284. és 285. §-nak kizárólag a magyarországi köszén tekintetéből szükségesnek ismert módosítása céloztatott s hogy ezen módosítás lényege abban áll, miszerint az államkincstárba a köszénből fizetendő bányavám (Frohne) egyáltalában megszüntettetett, illetőleg az államnak ebbeli jövedelme a földbirtokosra ruháztatott, az állam által gyakorlandó köszéntelegpadományozás pedig a földbirtokos beleegyezéséhez, mint mellőzhetlen feltételhez köttetett.

Ezen legfelsőbb királyi szentesítéssel ellátott, tehát törvényerejű módosításnak akármi tekintetbeni mellőzése, vagy változtatása a törvényhozás jövő rendelkezéséig megengedhető nem lévén, világos:

A) hogy midőn az országbirói értekezlet 15. §-a értelmében is fennálló bányatörvény tartalmához képest nemcsak a mindennemű bányatelekek után járó mértékilleték, hanem a köszönen kívül mindennemű más, az állam adományozásának fenntartott ércek és ásványok után járó bányavám is az eddig divatozott törvényes szokás szerint ezentúl is beszédendő; a köszén után járó bányavámnak az állami kincstár részére leendő beszédése, az országbirói értekezlet VII. részének 1-ső §-ában jelesen a) betű alatti határozatához képest csak annyiban rendelőndő el, amennyiben az ugyanazon országbirói értekezlet határozatainak kihirdetése után beállott 1860/1. év negyedik negyede előtti időre, tehát az államot, — miután bármi törvénynek visszaható erőt tulajdonítani nem lehet, — jogosan illető jövedelmi hátralékokra vonatkozik.

B) hogy habár a köszénben fekvő jelentékeny állami kincs elpazarlásának, vagy más szomszédok megkárosíthatásának és a közbiztonság veszélyeztetésének megelőzése tekintetéből az országbirói értekezlet VII. r. 1-ső §. c) és g) pontja értelmében, bárkinek is bányahatósági adományozás nélkül a bányatörvény 237. §-ához képest köszénbányát mívelni nem szabad; mégis e tekintetben az országbirói értekezlet VII. r. 1. §. b) határozatánál fogva az illető földbirtokos és más bányamívelő között azon lényeges különbség áll fenn, miszerint a földbirtokosnak egyedül a hatósági adományozásra van szüksége, mely tőle a bányatörvény határai között meg sem tagadható, míg más bányamívelőnek a hatóság nem is adhat köszénkutató engedélyt, annál kevésbbé bányászati adományt a földbirtokos előlegcs beleegyezése nélkül; teljes szabadságában állván ezen utóbbinak még akkor is, midőn maga a köszén termelni nem kívánja, kizárni maga földbirtokában a köszénbánya nyitástól minden idegen bányamívelőt, amennyiben az országbirói értekezlet határozatainak kihirdetése előtt, vagyis 1861. évi július hó 28-ig nem nyert szabadkutatási engedélyt, vagy bányászati adományt.

Egyébként az országbirói értekezlet VII. r. 1. §. d) betűje alatt tüzetesen meg lévén határozva, ki értendő minden egyes esetben a földbirtokos nevezete alatt a k. Helytartótanács, — elosztására azon több oldalról felmerült aggálynak, mintha a sz. kir. jász, kun és hajdú városokban, vagy apróbb közbirtokosok által lakott ügynevezett kurális és más községekben, hol vagy az úrbéri rendezésnek helye nincs, vagy az már befejeze

van, a túrzási engedélyek, illetőleg a bányászati adományok megszerzéséhez szükségesül számos apró földbirtokos beleegyezésének kieszközlése a bányaművelő minden igyekeztét meghiúsítani képes lenne, — arra figyelmezteli ezen kir. bányakapitányságot, miszerint a nevezett községekben amugy is azok törvényes képviselősei, illetőleg előljáróságai határozván, az apróbb birtok után járó közös használatok iránt; a kőszéntúráshoz, illetőleg a bányászati adományozásokhoz szükségesül földbirtokosi beleegyezés is csak az említett közbirtokossági, vagyis községi képviselősegeket, illetőleg előljáróságokat illetheti.

169.

A földbirtokos beleegyezése nélkül ásványszénre adományozott határközben termelt ásványszénen a bányavállalkozó köteles a művelési és szállítási költségek megtérítése ellenében a földbirtokosnak átengedni, nem köteles azonban a széntelepeknek a földbirtokos által való lefejtését megengedni. A már kibányászott és értékesített szénért a bányavállalkozó teljes kártérítéssel tartozik addig a különbözet erejéig, mely a szén művelési és szállítási költsége s azon eladási ár között mutatkozik, amelyen a földbirtokos a szenet a bányánál értékesíthette volna.

(311/1890. sz. budapesti tábla.)

* * *

Lásd a 12. számú ítéletet és a 144. sz. határozatot.

170.

A községi előljáróság, mely ugyan a községi birtokra nézve maga is szerződő fél, a kisebb földbirtokosokra nézve a 13622/1862. sz. udvari rendelet értelmében a beleegyező nyilatkozat kiadására szintén jogosult.

(15231 1891. sz. Pénzügymin.)

D. község előljárósága hivatkozással az 1862. évi szeptember hó 3-an 13622. sz. a. kelt udvari rendelettel helybenhagyott utasítás 4. pontjára, netaláni félreértések elkerülése és a szándékolt bányászat akadálytalan létesíthetése céljából úgy a maga nevében, valamint az egyes földbirtokosok képviselőjében is, akiknek egyes darab földjei különvéne kisebbek, hogyses azok a bányatörvény 42. és 46. §-ai értelmében egy törvényes vajnamértéket befedjenek, beleegyezését adja abba, hogy a vállalkozó társulat ásványszénre kutathasson és a bányahatóságnál az adományozást kieszközölhesse.

Felfolyamodó tagadja, hogy a községi előljáróság, mely a községi birtokra nézve maga is szerződő fél, a kisebb földbirtokosokra nézve az 1862. évi 13622. sz. udvari rendelet alapján érdekeltiségénél fogva hatósági nyilatkozatot tehetne. A pénzügyminisztérium ezzel szemben kimondotta, hogy ezen érvelésclembé vehetőnek nem találom, mert sehöl kimondva nincs, hogy a községi előljáróság ilyen kétős irányu tevékenységet nem gyakorolhatna, sőt ellenkezőleg természetesnek tűnik, hogy a községi előljáróság a többség jóváhagyása mellett szerződéses megállapodásra léphessen oly ügyekben, amelyekben a község, mint vagyonszerző jogi személy van érdekelve és hogy egyszersmind hatóságként működjék, mikor az ügyek ebbeli közreműködését igénylik. Nem láthatom be, hogy a községi előljáróság ezen esetben érdekeltségénél fogva miért volna hatósági tevékenységében akadályozva, annál kevésbé, mert objektive indokoltnak mutatkozik, hogy az előljáróság, a nagyobb területet képviselő birtokosok, vagyis a birtokosok többsége mellett működjék sanctionálólág, különben a kisebb birtokosok, szemben a többiekkel, károsodást nem szenvedtek, minthogy ők ugyanazon szerződéses előnyökben részesülnek, mint amazok.

171.

A községi beleegyező nyilatkozat kiállítására nemcsak a községi képviselő testület, hanem az előljáróság is jogosult.

(34176/1896. sz. Pénzügymin. rendelet.)

Ami azon kifogást illeti, hogy a községi beleegyező nyilatkozat kiállítására nem a községi előljáróság, hanem a

községi képviselőtestület lett volna jogosult, ezt szintén figyelembe vehetőnek nem találtam, mert eltekintve attól, hogy a kérdéses udvari rendelet 4. pontja vagylagosan vagy a képviselőségre, vagy az előljárásságra ruházza ezen jogot, — a községi ügyekről szóló 1886. évi XXII. t.-c. 32. és 62. §-aiban foglalt határozatok értelmében is a kérdéses nyilatkozatok kiállítása csakis a községi előljárásság hatásköréhez tartozhatik mivel az a törvény, vagy törvényerejű rendelet által nincs a képviselőtestületi közgyűlésnek fenntartva.

172.

Az 13622/1862. sz. udvari rendelet 4. pontjában szabályozott beleegyező nyilatkozat kiállítására a főszolgabíró nem illetékes.

(83741/1901. sz. Pénzügymin.)

Az a körülmény, miszerint az adomány keretébe eső földterületek némelyikére a köszénkiaknázás tekintetében a földtulajdonosokkal kötött haszonbéri szerződés alapján felfolyamodó is igényt tart és hogy az adománykérő néhány kisebb területre vonatkozólag a földtulajdonosi beleegyezést meg nem szerezte, az adományozást nem akasztja meg abban az esetben, ha ennek a beleegyezésnek a hiányát az 1862. évi 13622. sz. udvari rendelet 4. pontjának megfelelő beleegyezés pótolja. A felfolyamodót ugyanis a földtulajdonossal kötött szerződés alapján nem illetheti meg olyan jog, a milyennel maga a földtulajdonos sem birt; a hivatkozott rendelet azzal a kijelentéssel, mely szerint ilyen esetben a földtulajdonosi beleegyezést a községi képviselő, illetőleg a községi előljárásság nyilatkozata pótolja, annak adott kifejezést, hogy a földtulajdonos beleegyezésének megléte, vagy hiánya az adományozásra nézve közömbös, következképp annak hiánya, vagy a beleegyezésnek nem a felkérő, hanem más részére való megadása az adományozásnak utjában nem áll.

Az adományozhatóságnak lényeges előfeltételét képezi azonban ily esetben, hogy a földbirtokosi beleegyezést pótló nyilatkozat az arra hivatott organumtól, nevezetesen az illető község előljárásságától származzék.

Az idézett udvari rendelet a szóban forgó nyilatkozat kiállítását a községi képviselő, vagy pedig a községi előjáróság hatáskörébe utalja.

Az elmondottaknál fogva kétségtelen, hogy a főszolgabírónak, mint nem a község, hanem a vármegye közegének a tárgyalási jegyzőkönyvhöz csatolt ily tárgy nyilatkozata nem pótolja, nem pótolhatja az ideigi. törv. szab. VII. r. l. fej. 1. §-a c) pontjában előírt földtulajdonosi beleegyezést.

173.

Annak a vizsgálata, hogy mi képezi a felkérők és a földtulajdonosok közt létrejött megállapodás magánjogi háttérét, a bányakapitányságra egyáltalán nem tartozik.

(60291/1905. sz. Pénzügymin.)

Jövőre tartsa szem előtt a bányakapitányság, hogy a köszénbánya adományozásoknál a bányatörvényben meghatározott feltételeken kívül csak azt vizsgálnia, hogy vajon felkérők kimutatták-e az ideiglenes törv. szabályok értelmében megkívántató földtulajdonosi beleegyezést: annak a vizsgálata, hogy mi képezi a felkérők és a földtulajdonosok között létrejött megállapodás magánjogi háttérét, a bányakapitányságra egyáltalán nem tartozik.

Ha megvan a földtulajdonosi beleegyezés s az adományozás egyéb feltételei is fenforognak, akkor az adománylevél, a felkérők nevére, minden egyéb vonatkozás és megszorítás nélkül állítandó ki.

Ha pedig a földbirtokosi nyilatkozat a bányaadomány ily értelmű konstruálására nem alkalmas, akkor a felkérvényt visszautasítandó.

Ez az elvi határozat kiváló jelentőségű azért, mert véglegesen tisztázta azt a kérdést, hogy a bányavállalkozó és a földtulajdonosok közt kötetni szokott, rendszeren igen terjedelmes magánjogi szerződésből, — a földbirtokosi beleegyezés egyetlen kérdésén kívül, — az adományozás során semmiféle más pont a bányahatóságot nem érdekelheti s annak semmiféle kikötését figyelembe vennie nem kell és nem szabad.

174.

A 13622/1862. sz. udvari rendelet az igen sok részre osztott úrbéres területekre nézve engedi meg

a földbirtokosi beleegyezés pótlását a község törvényes képviselősege, vagy előjáróságának nyilatkozata által, míg a közbirtokossági területekre nézve, ezen rendelkezés nem érvényes és itt minden egyes tulajdonos társ korlátlanul rendelkezik a maga szénjogával.

(2111/1911. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodás elutasításával a kifogásolt elsőfokú határozatot helyben hagyom.

Indokolás: Az ügyiratokból megállapíthatólag a felkért bányatelek adománykérő állítása szerint volt közbirtokossági területen fekszik. Adománykérő a bányatelek által fedett földbirtokok legnagyobb részére vonatkozólag az id. t. szab. VII. r. 1. §. c. pontja által az adományozáshoz megkívánt földtulajdonosi beleegyezést az illető földtulajdonosokkal kötött szerződéssel igazolta, a kisebb részére vonatkozólag pedig, miután azok mindenike külön-külön kisebb, hogyssem egy törvényes bányamértéket fedhessen, a földtulajdonosi beleegyezést az 1862. évi 13622. sz. udvari rendeletre való vonatkozással a községi képviselőtestület beleegyező nyilatkozatával kívánta pótolni.

A földtulajdonosi beleegyezésnek ilyen módon való igazolása, illetőleg a községi képviselő testület nyilatkozatával való pótlása a jelen esetben, illetőleg a volt közbirtokossági területekre vonatkozólag az 1862. évi 13622. sz. udvari rendelet világos rendelkezésének nemcsak nem felel meg, hanem azzal határozottan ellenkezik, amennyiben az említett rendelet a beleegyezés nyilvánítására vonatkozólag a községek törvényes képviselősegei, vagy előjáróságának és a közbirtokossági képviselősegeknek illetékességét nem vagyilagosan állítja egymás mellé, hanem az illetékesség ketté választásával a volt úrbéres területekre vonatkozólag a községek törvényes képviselősegei, vagy előjáróságai, az igen sok részre osztott, volt közbirtokossági területekre vonatkozólag pedig a közbirtokossági képviselősegek illetékességét állapítja meg. Az említett udvari rendelet alapján tehát csak a volt úrbéres területekre vonatkozólag lehet az adományozáshoz szükséges földtulajdonosi beleegyezést a községi képviselőtestület nyilatkozatával pótolni, míg ellenben a volt közbirtokossági területekre vonatkozólag, amennyiben a közbirtokossági képviselősegek szervezve nincsenek, az egyéni tulajdonnak az

udvari rendeletben foglalt korlátozása, illetőleg a már említett földtulajdonosi beleegyezésnek a közbirtokossági képviselőségek nyilatkozatával való pótolhatása önmagától megszűnven, minden egyes tulajdonos korlátlanul rendelkezik a maga szénjogával, miért is ilyen területen bányaadományozás ásványszén feltárára csak azon esetben eszközölhető, ha adománykérő igazolja, hogy az id. t. sz. VII. r. 1. §. c. pontjában megkívánt földtulajdonosi beleegyezést közvetlenül a földtulajdonostól minden egyes birtokrészletre vonatkozólag megszerzte.

Miután pedig a jelen esetben a felkért bányatelek által fedett földterületek volt közbirtokossági jellegét adománykérő maga igyekszik bizonyítani s ennek dacára a földtulajdonosi beleegyezés megszerzése a felkért bányateleke által fedett összes birtok részletekre vonatkozólag igazolva nincsen: a felfolyamodás elutasításával az adományozást a földtulajdonosi beleegyezés hiánya miatt megtagadó bányakapitánysági határozatot helyben kellett hagynom.

* * *

A közbirtokosságok szervezatlensége folytán könnyen belátható, hogy ilyen területeken az ásványszénre vonatkozó adományozás kieszközlése mily rendkívüli nehézségbe ütközik.

175.

I. Ásványszénre vonatkozó adományozásoknál oly kisebb területekre nézve, a melyek együttvéve kisebbek, mintsem azokon egy egyszerű bányamérték fektethető volna, a községi beleegyező nyilatkozat még akkor is pótolja a földtulajdonosi beleegyezést, ha azon területekre nézve más a köszénkutatási stb. jogot a maga javára telekkönyvileg kívánta biztosítani. II. A községi beleegyező nyilatkozat megszerzésének, azon kisebb területekre nézve, amelyek együttvéve kisebbek egy egyszerű bányamértéknél, — nem előfeltétele azon körülmény, hogy a szénjog a földtulajdonostól nem volt megszerezhető.

(2126/1911. sz. Pénzügymin.)

Felfolyamodó három okból tartja a kifogásolt bányakapitánysági határozatot magára nézve sérelmesnek.

Először, mivel az adományozás tárgyát képező bányatelek részben olyan területekre is kiterjed, melyen a kutatási, bányanyitási és kiaknázási jogot felfolyamodó nem csak megszerezte, hanem a maga javára telekkönyvileg is biztosította.

Másodszor, mivel az 1862. évi 13622. számú udvari rendelet szerint a községi előjáróság beleegyező nyilatkozata csak akkor pótolhatja ásványszénadományozásnál a földbirtokos beleegyező nyilatkozatát, ha a szénjog a földbirtokostól meg nem szerezhető. A jelen esetben azonban ez az eset fenn nem forog.

Harmadszor, mivel felfolyamodónak Cz. község határában az adományozás tárgyát képező bányatelek által átfedett területein kívül több olyan területe van, amelyekre együttvéve nem egy, hanem több bányatelek is fektethető.

Felfolyamodónak ezen kifogásai közül egyik sem bír jogalappal, illetve nem alkalmas arra, hogy a szóban levő bányaadományozás megengedhetőségének jogalapját megdöntse.

Az ügyiratokból megállapítható tényállás szerint ugyanis, a felkért bányatelék által fedett ingatlanok az országbirói értekezlet hatályossága területéhez tartoznak, adománykérő pedig az ideiglenes törv. szab. VII. rész I. §-ának c) pontja értelmében, a szénjognak közvetlenül a földtulajdonostól való megszerzését, illetőleg a földtulajdonosnak az adományozáshoz való beleegyezését a bányatelek által fedett ingatlanok legnagyobb részére vonatkozólag igazolta, a kisebb részére vonatkozólag pedig a földtulajdonosi beleegyezést az 1862. évi 13622. számú udvari rendelet 4. pontja értelmében, a községi előjáróság beleegyező nyilatkozatával pótolta.

A földtulajdonosi beleegyezés ilyen módon való pótlásának a jelen esetben akadályja nincsen, mert az illető birtokrészletek mindegyike különvéve kisebb, hogyszem egy törvényes bányamértéket befedhessen s ezzel szemben felfolyamodó minden jogalap nélkül hivatkozik arra a körülményre, hogy ő a bányatelek által fedett egyes területekre vonatkozólag a kutatási, bányanyitási és kiaknázási jogot megszerezte s azt a maga javára telekkönyvileg is biztosította. A szénjogok tulajdonának alanyában előállott ez a változás ugyanis az adományozhatás kérdésének elbírálásánál figyelembe nem jöhet, mert egy jogutód sem gyakorolhat több jogot, mint a mennivel a jogelőd birt.

Felfolyamodónak az a további kifogása, hogy a köz-

ségi előjáróság beleegyező nyilatkozata a jelen esetben nem pótolhatja a földtulajdonos beleegyező nyilatkozatát, mert a szénjog, illetőleg az adományozásba való beleegyezés közvetlenül a földtulajdonostól is meg volt szerzhető, — amint hogy ő meg is szerezte, — szintén nem volt figyelembe vehető, mert nincs olyan tételes jogszabály, amely a községi előjáróság beleegyező nyilatkozatának joghatályát ahhoz az előfeltételhez kötné, hogy a szénjog közvetlenül a földtulajdonostól nem volt megszerzhető.

Végül a felfolyamodó által felhozott az a ténykörülmény, hogy neki Cz. község határában az adományozás tárgyát képező bányatelek által átfedett területeken kívül több olyan területe van, amelyekre együtt véve nem egy, hanem több bányatelek is fektethető, szintén nem volt figyelembe vehető, mert ennek a ténykörülménynek a valóságára az ügyiratokból meg nem állapítható, azt felfolyamodó nem csak nem bizonyította, hanem bizonyítására még a felfolyamodásban sem vállalkozott, sőt ennek a ténykörülménynek a fennforgását a tárgyalás során még csak nem is állította.

V. ö. a 23. sz. rendelettel.

176.

A fektetési térképnek a bányajárási tárgyalás során való helyesbitése csak kevésbé lényeges adatokra vonatkozhatik és a feltárási pont helyzete a helyesbités által eltolást nem szenvedhet.

(760/1894. sz. Pénzügymin.)

Ami a felfolyamodásban felhozatik, hogy a bányatörvény 54. §-ának a) pontjában foglaltak szerint megengedték, miszerint a fektetési térkép a helyszini szemle alkalmával kiegészítették és helyesbitették, — megjegyzem, hogy ezen helyesbités csak az olyan kevésbé lényeges adatokra vonatkozik, melyek — mint a bányatelek alakja, vagy nagysága, — a feltárási pont helyzetére semmi befolyással nincsenek, de a feltárási pont helyzete a helyesbités által eltolást nem szenvedhet, mert az egész adományozásnak s az adomány kérvénnyel egybekapcsolt elsőbbségi jognak tulajdonképen az képezi az alapját, hogy a szemle alkalmával a feltárási azonosnak találtassék azzal, amely a kérvény benyújtása alkalmával bejelentetett, mert különben ha a feltárási pont időközben tetszés szerint áthelyezhető volna, az ennek

nyújtott elsőbbségnél fogva mások érdekei sérülmet szenvedhetnek.

177.

Az adományozandó bányatelek rögzítésénél az eljáró bányahatósági kiküldött nincsen kötve a fél által megnevezett rögzítő pontokhoz és az ellenőrző felmérések során azok helyett másokat is választhat, mert ez a körülmény a felkérvény elbírálásánál teljesen közömbös.

(79997/1905. sz. Pénzügymin.)

Hogy az eljárt bányajárási biztos, a bejelentett vezérlő pontok mellé, — azokat az állandóság kellő mértékével nem bírónak találva, — a felvétel alkalmával más két vezérlő pontot is választott s hogy a bányatelek rögzítése a neheztelt adományozási határozatban ez utóbbi pontoktól történik, ez a körülmény az adományozási kérvény érvényességének és jogi hatályának elbírálásánál teljesen közömbös, mert sem a fél, sem a hatóság nincsen kötelezve arra, hogy a felkérvényben megadott vezérlőpontokhoz továbbra is ragaszkodjék.

A felkérvényi rögzítésnek nincsen más célzata és jelentősége mint az, hogy a félkért feltárás azonosságát megállapítani lehessen; éppen ezért az adományozandó bányatelek rögzítése más vezérlő pontok nyomán is eszközölhető; de sőt az esetben, ha a hatóság a felkérvényben megadott vezérlőpontokat nem találja eléggé alkalmasoknak a bányatelek állandó rögzítésére, köteles is megfelelőbb vezérlőpontokat választani.

178.

A mennyiben a felfolyamodó fél a szemléről jökor értesítve nem lett s a tárgyalás csak az ellenféllel tartatott meg, az eljárás új szemle kitűzésével megismétlendő.

(19731/1879. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

179.

A bányajárási tárgyalás csak kellően közhírré teendő, de minden érdekelt személyesen nem hívandó meg.

(50041/1892. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvény 55. §-a szerint a bányajárásnak csak nyilvános közzététele szükséges és nem szükséges, hogy minden egyes érdekelt félt személyesen meghívassék, mint-hogy azok a bányahatóság előtt sok esetben nem is ismeretsek.

180.

Adománykérvények sürgős elintézésének indokolt esetben hely adandó.

(6997/1907. sz. Pénzügymin.)

A M. Á. K. részvénytársaságnak adományozási kérvénye sürgős elintézését szorgalmazó beadványára hozott bányakapitánysági elutasító határozat ellen, nyílt határidőben beadott felfolyamodás tárgyában következőleg határoztam.

A felfolyamodásnak helyt adva, a neheztelt határozat megváltoztatásával utasítom a bányakapitányságot, hogy a szóbanforgó kőszénbánya adományozási ügyében a törvény által rendelt bányajárás és adományozási tárgyalás határnapjának kitűzése iránt haladéktalanul intézkedjék s az adományozási kérelemre vonatkozó érdembeli elsőfoku határozatot, a törvényes előzmények után sürgősen hozza meg.

Indokolás: Elvi követelmény a bányászati közigazgatás körében is, hogy a bányahatóság az elébe kerülő ügyeket lehetőleg gyorsan intézze el s ha valamelyik fél ügyének sürgős elintézését külön is kérelmezi, e kérelem teljesítése csak akkor tagadható meg, ha ez által más fontosabb (sürgősebb) ügyek elintézése szenvedne késedelmet.

A bányakapitányság nem ezen elvi alapon, hanem külső viszonyoknak és körülményeknek mérlegelésével hozta meg a neheztelt határozatot. Ily szubjektív momentum nem lehet mérvadó a sürgősségi kérelem elintézésénél.

A bányafelkérés sürgős elintézését azért nem lehetett megtagadni, mert a kérelem teljesítése más fontosabb ügyek késedelmes elintézését nem vonja maga után s mert már a priori is föltétlenül kizártnak veendő annak a lehetősége, hogy a felkérés sürgős elintézése által más valakit jöghatárny, vagy érdeksérelem érjen.

* *

V. ö. a 173. sz. határozattal.

181.

Méltányos, hogy a vájástérdemlőség kérdésében alkalmazott szakértők költségeit, ha a bányahatóság is a vájástérdemlőség ellen nyilatkozott, az adománykérő viselje.

(49438/1890. sz. Pénzügymin.)

Ami azon intézkedés elleni felfolyamodást illeti, hogy a szakértők költségeinek fedezésére a bányabiztosság egyenlő részben követelte be az előleget úgy Gy. F. adománykérőtől, valamint H. J.-tól, ki az előző adományozási szemle és tárgyalás alkalmával a műrevalóság ellen kifogást emelt, e részben a bányabiztosság intézkedését megváltoztatandónak találom és méltányosnak tartom, hogy az egész költséget az adománykérő viselje, annál is inkább, mert ezen tárgyaláson maga a bányahatósági kiküldött is a műrevalóság ellen nyilatkozván, leginkább az adománykérőnek állott érdekében, hogy annak ellenkező voltát bizonyítsa.

182.

Minden adományozási kérvény felett a bányahatóság részéről a bányatörvény 57. §-a szerint külön határozat hozandó s ebből kifolyólag minden egyes határozat ellen a törvény 230. §-a értelmében külön felfolyamodás intézhető.

(3778/1875. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

183.

Az adományozási határozatokban a bányatelek fektetésére vonatkozó összes adatokat, egész terjedelmükben fel kell venni és nem elég ezek tekintetében a fektetési térkép és a tárgyalási jegyzőkönyvre hivatkozni.

(12373 1893. sz. Pénzügymin.)

Figyelmeztetem a bányakapitányságot, hogy az adományozási határozatokban az adományozandó telek fektetésére

vonatkozó adatokat illetőleg ne csak hivatkozzék a fektetési térképre és tárgyalási jegyzőkönyvre, hanem azokat a határozatba egész terjedelmében vegye is fel, mivel a határozatok csak így képezhetnek kellő alapot és tájékoztatást a feleknek arra nézve, ha ezek azok ellen esetleg felfolyamodással élni és ellenük észrevételeiket megtenni kívánják.

184.

Az adományozási tárgyalás alkalmából a zártkutatmányi kérdések felett, az adományozási határozathozatalánál a bányakapitányság van hivatva dönteni.

(85942/1896. sz. Pénzügymin.)

Igaz ugyan, hogy a kutatási és szabadkutatási ügyek és az ezekben előforduló villongások önálló elintézése a bányabiztosságok hatáskörébe tartozik, csakhogy a jelen eset nem zártkutatmányi villongás, hanem bányaadományozási ügy, melyben a bányatörvény 57. §-a szerint való határozathozatalra, a végrehajtási szabályok 45. §-a szerint első fokban a bányakapitányság illetékes s a bányabiztosság az adományozási és engedélyezési kérvények folytán is csak az előzetes vizsgálatok, szemlék és tárgyalások, vagyis tehát csak a bányajárás foganatosítására van hivatva.

A zártkutatmány helyi fekvésének kérdését ezuttal aB.-féle adományozási kérvény hozta szőnyegre, ezen kérdés tehát mint odatartozó az adománykérvény feletti határozatban oldandó meg, mert a bányatörvényben szabályozott adományozási eljárás szerint az adományozási ügyet érintő köztekintetek s bírói döntés tárgyát nem képező magánjogi viszonyok az adományozási határozatban már mérlegelendők, ennél fogva a bányatörvény 54. §-a b) pontjából folyólag azon kérdés is, hogy a felkért bányatelek adományozásának nem állanak-e korábban szerzett idegen bányajogositványok útjában, az adományozási határozatban döntendő el.

A bányabiztosságnak tehát a zártkutatmány tekintetében nem kellett volna előzetes határozatot hoznia, hanem a B.-féle adománykérvény feletti határozás végett az összes ügyiratokat a bányakapitánysághoz felterjesztenie.

Mindezeknél fogva anélkül, hogy az ügy érdemleges bírálatába becsátkoznám, a nehezelt bányabiztossági hatá-

rozatot feloldom s a bányakapitányságot utasítom, hogy a B.-féle adománykérvény felett a bányatörvény 57. §-a értelmében a vitás zárlikutatmányra is kiterjedőleg első fokban határozon.

185.

Kiszállási költség be nem küldése a felkérvény visszautasítását vonja maga után. A bányatörvény 58. §-a oly esetre nem alkalmazható.

(45115/1888. sz. Földmiv. i. és ker. min.)

186.

Adománykérőn kívül más a bányajárási tárgyalás újbóli megtartását, vagy kiegészítését csak akkor kérheti, ha igazolja, vagy legalább valószínűvé teszi, hogy az előző tárgyalásból őt a képviselet hiánya, vagy meg nem felelő képviselet folytán jogsérelem éri, vagy érheti.

(2136/1912. sz. Pénzügymin.)

Eltételezve arról a körülménytől, hogy felfolyamodók a bányajárási zártárgyaláson a közös meghatalmazotton kívül több társuk által is képviselve voltak, a bányatörvénynek abból az intézkedéséből (58. és 59. §.), mely szerint a bányajárást elhalasztását, illetőleg újólal való megtartását csak arra az esetre rendeli el, ha a bányajáráson való megjelenésben az adománykérő volt gátolva s ha ez iránt az adománykérő magát a semmi feltétel alatt meg nem hosszabbítható 14 napi határidő alatt igazolja: logikusan következik, hogy az adománykérőn kívül álló harmadik személyeknek a bányajárási tárgyaláson való meg nem jelenése, vagy nem megfelelő képviseltetése csak akkor lehet alapja a bányajárást újból való megtartásának, vagy kiegészítésének, ha azt az ügy érdeme megkívánja, vagyis, ha az illető fél kellő időn belül igazolással élve, igazolja, vagy legalább valószínűvé teszi egyúttal azt is, hogy őt a képviselet hiányából, vagy a nem megfelelő képviseletből jogsérelem éri, illetőleg érheti.

187.

A törvény rendelkezéseivel nem volna összeegyeztethető, hogy a földtulajdonos, amidőn a saját

földterületén ásványszén feltárássra kér adományozást, harmadik személyeknek mivel sem bizonyított magánjogi igényekre alapított ellenmondása esetén, a szénhez való jogának érvényesítése végett perre utasíttassék.

(17485/1882. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

D. községben a volt földesurak és volt urbéreszek birtokállománya ugy egymás között, mint egymás ellenében meg van alapítva. Meg van alapítva továbbá az is, hogy az összesítés, vagyis az egyéni birtoknak lehetőleg egy tagban és természetük szerint egy csoportban való kihasítása megtörtént és hogy különösen S. K. birtoka fekvésére nézve egyáltalán nem s kiterjedésére nézve is csak esetleg jöhet csekély változás alá.

Az ideig. törv. szab. VII. R. I. f. 1. §. d) pontja intézkedéseinek kétségtelenül nincs más célja, mint elejét venni a bányászat érdekeivel ellenkező azon bizonytalan állapotnak, mely a földbirtokra nézve fennáll oly helyeken, a hol az összesítésnek még meg kell történnie. Hol tehát a birtokrendezési eljárás már annyira előrehaladt, miszerint a volt földesuri birtok a volt urbéreszek birtokától el van különítve és meg lehet állapítani, hogy mi a földesuri és mi az urbéri birtok s ennél fogva nem lehet már tartani attól, hogy a birtokváltozások által a bányászat folytatásában zavarok állhatnak be: ott az adományozás, ha azt a birtokos kéri, egyedül azon okból, mert a végrehajtási eljárás még teljesen nem eszközöltetett, — meg nem tagadható.

De felfolyamodók ez irányban tett kifogásai annál kevésbé fogadhatók el, mert nem vonták kétségbe S. K.-nak a bányajárás alkalmával tett azon előadását, hogy földbirtoka, melyen a bányatelek adományozását kéri, változás alá többé nem jöhet, az adományoztatni kért bányatelek déli határán levő terület pedig, mely esetleg változás alá jöhetne, oly nagy terjedelmű, hogy azon még egy bányamérték férne el, mert továbbá a bányajárás alkalmával beigazoltatott, hogy S. K. a kérdéses birtokot bírói árverésen megvette s az telekkönyvileg az ő nevére van bekebelezve, tehát alaptalan az az érvelés, hogy ő a kérdéses birtoknak nem tulajdonosa.

Végül nem gátolják az adományozást a bányatörvény 61. és 62. §-ai sem, mert az ideigl. törv. szabályok a községet a föld tartozékának nyilvánították és az ahhoz való

jogot a földtulajdonos számára minden irányban biztosították s ezen felfogással szemben nem lenne összeegyeztethető azon eljárás, mely a földtulajdonost kötelezné, hogy midőn saját földterületén kőszénbányatelek adományozását kéri és ezen kérelemnek harmadik személyek mivel sem bizonyított magánjogi igények alapján ellentmondanak, jogait a törvény útján érvényesítse.

Ennélfogva a bányakapitánysági határozat ellen intézett felfolyamodást visszautasítván, azt fenntartandónak találok.

188.

Az adományozás előfeltételeit nem képező jogviszonyokra vonatkozó magánjogi szerződések csak a szerződő felekkel szemben bírnak kötelező erővel és így az adományozást nem befolyásolhatják.

(66186/1887. sz. Földmiv. i. és keresk. min.).

N. D. azon adásvételi szerződés alapján támadja meg az adományozási határozatokat, mely közte és adománykérő között kötött és a melynek értelmében felkérőnek tiltva volt a vételár lefizetési napjáig a vétel tárgyát képező bányatelek szomszédságában adományt kérni, vagy zátkutatmányokat bejelenteni, tehát kéri az adományozási határozatok megsemmisítését és hogy felkérő a bányatörvény 61. és 62. §-ai alapján ügyük eldöntése végett a törvény rendes útjára utasíttassék.

Minthogy eltekintve a jelen szerződés érvényes, vagy érvénytelen voltától, az kötelező erővel csak az illető szerződő felekre nézve bír és így a hatóság részéről nem vehető figyelembe és különben is ezen szerződés alapján tett ellenvetések és belőlük vont következtetések oly magánjogi természetűek, melyek az adományozási tárgyalás keretén kívül bármikor, — tehát az adományozás megtörténte után is, — magánjogi úton érvényesíthetők, a felfolyamodásokat visszautasítandóknak és a bányakapitányság határozatait fenntartandóknak találtam.

189.

Minthogy a kőszénre vonatkozó földbirtokosi beleegyezést felkérő köteles igazolni, ha az ásvány-

szénhez való földtulajdonosi jogcim vitás, felkérő az, aki perútra utasítandó.

(24697/1888. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

Tekintettel arra, hogy köszénbánya adományozásnál a köszénre vonatkozó földbirtokosi jogosultságot, illetőleg a földtulajdonos beleegyezését az tartozik igazolni, aki a bányaadományt kéri és hogyha a köszénre vonatkozó földbirtokosi jogosultság vitás, ezen vita eldöntése birói útra tartozik: helyesnek találok a bányakapitányság azon határozatát, amely által a felkérőt, a bányatörvény 61. és 62. §-ai és az Ideigl. törv. szab. VII. R. 1. §. e) pontja alapján felhívta, hogy a kérdéses birtok alatt levő ásványszénhez való földtulajdonosi jogcimének elismerését birói uton eszközölje, esetleg pedig az illető birtokosoktól a törvény keltekeinek megfelelő beleegyezést mutasson be a bányakapitányságnál.

A felkérőnek a felfolyamodásban előadott azon panaszpontja, illetőleg kérelme, hogy a birói perútra nem ő, hanem az ellentmondó birtokosok utasítsanak, a fent kifejtettek alapján jogos alappal birónak nem tekinthető.

Szintugy nem teljesíthető felkérőnek azon kérelme, hogy a tárgyaláson meg nem jelent felek ellen indítandó pertől mentesítsék, mert ennek az Ideigl. törv. szab. VII. 1. §. e) pontjában foglalt határozat ellene van és mert a bányahatóság előtti meg nem jelenésnek ily jogfosztó hatály nem tulajdonítható.

Végül nem találtam teljesíthetőnek felkérő azon kérését sem, hogy a bányahatóság jelölje meg tüzetesen a per tárgyát és a perbe idézendő személyeket, mert a per tárgya azáltal, hogy felkérő a bányatelekkel fedett területcken lévő ásványszénre nézve földtulajdonosi jogcimének kimutatására lett utasítva, tüzetesen meg van határozva és ha felkérő az igazolást per útján lesz kénytelen megszerezni, a perbe idézendő feleket saját magának áll kötelességében és módjában kipuhatolni.

Ugyanezen oknál fogva érdekelt földbirtokosoknak is azon kérelme, hogy a bányakapitányság az alpereseket jelölje meg, teljesíthető nem volt, mert a köszénhez való jogának igazolására köteleztetvén, ha azt a bíróság igénybevétele nélkül tenni képes nem lesz, kénytelen lesz avégett minden egyes birtokossal érintkezésbe lépni és akkor azoknak módjukban fog állani érdekeiket megóvni.

Érdekelt földbirtokosoknak azon sérelmét illetőleg, hogy a tárgyalás alkalmával 4 kettős bányamérték fektetés véteztett tárgyalás alá, holott az első adományozási kérvényben csak 3 kettős bányamérték kéretett, szintén nem tekintem jogos alappal bírónak, mert a kezdetben kisebb térnagyságra vonatkozó adományozási kérelem akár a tárgyalás napja előtt, akár csak a tárgyalás alkalmával a bányatörvény szabályai értelmében mindenkor akadály nélkül a törvény által megengedett legnagyobb kiterjedésre kiegészíthető, hacsak ezáltal mások régebbi és időközben szerzett bányajogositványai sérelmet nem szenvednek.

190.

I. A felfolyamodó érdekelttségének hiánya esetén a felfolyamodásnak hely nem adható. II. A zártkutatmány jogerős átírása közigazgatási uton meg nem támadható. III. Az ilyen átírás ellen emelt kifogás, illetőleg az átírás érvénytelenítése iránt indított polgári per az adományozás feletti határozathozatal felfüggesztésére alapul nem szolgálhat.

(34538/1898. sz. Pénzügymin.)

A felkért bányatelkek adományozásának megengedhetőségét kimondó elsőfoku határozatok ellen nyílt határidőben benyújtott felfolyamodásokat felülvizsgálat tárgyává tevén, valamennyi felfolyamodást visszautasítandónak s a kifogásolt bányakapitánysági határozatokat megerősítendőknékné találtam s felfolyamodót azon kérelmével, hogy a bányakapitányság a zártkutatmányaira vonatkozó engedményezés érvényessége fölötti tárgyalás megejtésére utasítsassék, tárgyi hatáskör hiányában az illetékes bírósághoz utasítom.

Indokolás: Felfolyamodó azon az alapon támadja meg az adományozási határozatokat, hogy valamennyi felkérés oly zártkutatmányokra történt, melyeket ő jelentett be, melyek tehát eredileg az ő tulajdonát képezték s melyeket ő az engedményezés joghatálya előföltételeként kikötött ellenszolgáltatás fejében ruházott át adománykérőre s mivel ez az akkor elvállalt kötelezettségét nem teljesítette, illetve a zártkutatmányok átadásáért meghatározott ellenértéket nem szolgáltatatta ki, ennél fogva tiltakozik az ellen, hogy a nehezelt adomá-

nyozási határozatokban megjelölt bányatelkek a felkérőnek adományoztassanak.

Amde a felterjesztett ügyiratok alapján az Erzsébet, Ilona, Miklós, Gyula és Henrik védnevű bányatelkekre vonatkozó adományozási határozatok ellen irányuló felfolyamodások a felfolyamodó érdekeltiségének fenn nem forgása következtében minden további tekintet nélkül visszautasítandók, mert ezen bányatelkek az eredileg is maga a felkérő által bejelentett s jogérvényesen fennálló zártkutatmányokra adományoztatnak.

Csak az Illés és az Ágoston védnevű bányatelkek fekszenek részben felkérő 1896. évi 9679—9680. sz. azon zártkutatmányaiiban, melyeket eredetileg felfolyamodó jelentett be. Csakhogy ezen zártkutatmányok 1897. évi 12962. sz. a. beérkezett beadvány alapján előbb P. L.-re, utóbb pedig múlt évi 13370. sz. a. érkezett kérvény alapján felkérő nevére irattak át.

Ez az átirás adminisztratív úton meg nem támadható, az a magánjogi per pedig, amely esetleg innen keletkezik, nem olyan természetű, hogy annak folytán a célbavett adományozás feletti határozást a bányatörvény 62. §-a alapján felfüggeszteni kellene, mert hiszen az átruházás érvényességének elbírálása az adományozás lényét nem alterálja, arra nézve teljesen közömbös s mert, ha felfolyamodó az engedmény érvénytelenítése folyományaként a megindítandó perben zártkutatmányi jogát is visszanyerné, ez alapon az arra adományozott bányatelek tulajdonjogát is szabadon keresheti.

Amde itt az sem tévesztendő szem elől, hogy az adománykérő jelen esetben a kérdéses zártkutatmányok átruházása tekintetében nem felfolyamodóval, hanem annak jogutódával, P.-vel lépett jogviszonyba, mely körülmény folytán az adminisztratív bányahatóság felfolyamodónak jelen adományozási ügyekben fennforgó érdekeltiségét s az adománykérő elleni innen folyó kereshetőségét saját hatáskörében meg nem állapíthatja, mert az már bírói funkció, vitás magánjogok feletti ítélkezés volna.

191.

Az adományozásoknál szükségessé váló perre utasítások alkalmával mindenkor csakis a felkérő felperességét lehet és kell megállapítani, mert ennek

áll érdekében, hogy az általa célbavett adományozás jogi akadályja megszüntettség.

(29321. 1909. sz. Pénzügymin.)

Egyrészt L. község nevében O. J.-nek, másrészt pedig az O. M. Á. bejegyzett cégnek, — a P. G. és társai által, L. község határában ásvényszénfeltárára, Gizella I. II. és III. védnéven felkért bányatelkek adományozásainak megengedhetőségét kimondó bányakapitánysági határozatok ellen nyílt határidőben beadott felfolyamodásai tárgyában következőleg határoztam:

Az O. J. által beadott felfolyamodásokat érdembeli felülvizsgálat nélkül visszautasítom; ellenben az O. M. Á. felfolyamodásainak helyt adva mind a három elsőfoku adományozási határozatot feloldom, felkérőket a köszénhez való vitás joguknak az O. M. Á.-val szemben való megállapítása végett a bányatörvény 61. §-a értelmében bírói perútra utasítom s a célbavett adományozás iránti határozást ezen pernek jogerős ítélettel leendő befejezéséig a bányatörvény 62. §-ának rendelkezéséhez képest felfüggesztem.

A bírói eljárás első sorban annak a jogvitának eldöntése végett teendő folyamatba, hogy L. község határában a volt úrbéreseknél jutott földterületeken a fennálló szabályok értelmében a volt úrbéresek tekintendők-e ez idő szerint a köszénjogosultság alanyainak, avagy ellenkezőleg nem illeti-e meg ezen jog földesúri jogcímen a felfolyamodót?

A per a jelen határozat kézbesítésétől számított 30 napon belül megindítandó s a kereset benyújtásának megtörténte további 8 napon belül a bányakapitányság előtt igazolandó, mert máskülönben az adományozási kérvények felett elutasító határozat fog hozatni.

Indokolás: Az O. J. által L. község nevében beadott felfolyamodásokat azért kellett érdembeli felülvizsgálat nélkül visszautasítani, mert pusztán saját személyében s pusztán egyéni elhatározásból a község képviselőjére nem jogosult s mert azt, hogy a felfolyamodás benyújtására illetékes helyen meghatalmazást kapott volna, sem az adományozási tárgyalás során, sem pedig ez alkalommal a felfolyamodások mellett nem igazolta.

Az O. M. Á. felfolyamodásainak helyt kellett adni és az adománykérőket az adományozási eljárás felfüggesztése mellett vitás köszénjogosultságuk érvényesítésének megkísérlése végett perre kellett utasítani.

Ugyanis mind a három felkért bányatelek L. község határában a volt Krassó (jelenleg Krassó-Szőrény) vármegyében, tehát az ideiglenes törvénykezési szabályok községhatározmányainak hatályossági területén, vagyis oly jogterületen fekszik, ahol a közsénbányászat jogrendjének főforrásait az ideiglenes törvénykezési szabályok községhatározmányai kiegészítve az 1862. évi 13622. sz. udvari rendelet egyes indézkedéseivel és az úrbéri birtokrendezésről szóló 1871. évi LIII. t.-c. idevonatkozó analóg rendelkezései képezik.

E speciális jogrend alapelve, hogy a közsénbányaadományozáshoz az érdekelt földbirtokos beleegyezése, mint egyik lényeges pozitív kellék minden esetben feltétlenül megkívántatik.

Első tekintetre nyilvánvaló, hogy jelen adományozási ügyben elsősorban azt a kérdést kell eldönteni, hogy az adományoztatni kért területen ki tekintendő az id. törv. szabályok (VII. R. 1. fejt. 1. §. d.) szerint földbirtokosnak, más szóval, a közsénjogosultság alanyának, jelesen, hogy megilleti-e a közsénhez való jog a volt úrbéreseket a kezükön levő ingatlanokra nézve, avagy pedig nem tekintendő-e az úrbéri telkeken felfedezendő közséntelep is a volt földesúri birtok tartozékának azon alapon, hogy L. község határában az úrbéri birtok még nincsen véglegesen megállapítva?

E döntő kérdés elbírálásának eredményétől függ elsősorban a felkérők által előhozott bizonyítékok értéke és jelentősége.

Ámde ezen döntő kérdés érdembeli elbírálásába, — miután nyilvánvaló magánjogi vita elintézéséről van szó, — az adminisztratív bányahatóság nem avatkozhatik, hanem a földesúr tiltakozásával szemben felkérőket birói perutra kell utasítania.

Ily előzmények mellett az adományozó adminisztratív bányahatóság nem hozhat érdembeli döntést abban a kérdésben, hogy vajjon L. községben az úrbéri birtok már véglegesen meg van-e állapítva, vagy sem s hogy ennek folyamán milyen ott a jogállapot a közsén tekintetében? Ezt a jogkérdést csak a bíróság döntheti el, csak az illetékes bíróság lehet hivatva dönteni abban a kérdésben, hogy L. község határában a mai birtokviszonyok mellett hol és kit illet meg a közsénhez való jogosultság?

Az elsőfoku bányahatóság tehát nyilvánvalóan a bíróság hatáskörébe nyúlt be akkor, midőn ezen adományozási

ügyben a köszénjog vitás kérdésének érdembeli eldöntésére is vállalkozott.

Mindezeknél fogva a célbavett adományozások feletti érdembeli határozás felfüggesztése mellett, felkérőket a köszénhez való vitás joguk megállapításának megkísérlése végett bírói perútra kellett utasítani.

Azért kellett a felkérőket, nem pedig a felszólamló O. M. Á.-t utasítani perre, először mert a vitás terület nagyrészenek ő a telekkönyvi társtulajdonosa s másodsor mert a bányatörvény 62. §-a értelmében s az ezen alapuló törvényes gyakorlat szerint, a bányaadományozásnál szükségessé váló perreutasítások alkalmával mindenkor a felkérők felperességét lehet és kell megállapítani, ami különben a dolog természetéből is következik, mert felkérőknek áll érdekében, hogy az általok célba vett bányaadományozás jogi akadályja megszüntetlenség. Az ily irányu határozás mellett szól végül még az a körülmény is, hogy csak a felkérők perre utasítását lehet a vitás jogkérdést érintetlenül hagyó hatályos sanctióval ellátni, t. i. hogy a per megindításának mellőzése esetén az adományozási kérvény vissza fog utasíttatni; mert ha az ellenfél utasíttatnak perútra, azzal a hozzáadással, hogy a kereset benyújtásának elmulasztása az adományozás megengedhetőségének kimondását fogja maga után vonni, ezzel a bányahatóság feltételelesen már állást foglalna a jogszolgáltatás körébe eső vitás szénjogi kérdésben, ami megint csak a törvényes hatáskör túllépését jelentené.

Lásd a 17. sz. ítéletet.

192.

Az adományozást nemcsak a már folyamatban levő perek akadályozzák, hanem az adományozás során felmerülő magánjogi vitáskérdések is bírói eldöntés alá viendők s ennek eldölltéig az érdemleges adományozási határozat függőben marad.

(72993, 1911. sz. Pénzügymin.)

Adománykérő felfolyamodásában azt vitatja, hogy a bányatörvény értelmében a bányahatóságnak nincs joga bárkit is perre utasítani; s következésképen az adományozás

tárgyában az érdemleges határozat hozatalát az így megindítandó per befejezéséig felfüggeszteni, mert a bányatörvény 61. és 62. §-ai szerint az adományozást csak a már folyamatban levő perek gátolhatják s a bányahatóság az adományozás iránti határozathozatalt csak az ilyen folyamatban levő perek befejezéséig függesztheti fel.

Felfolyamodónak ezen véleménye merőben téves, mert a bányatörvény idézett 61. §-ának szavai szerint az adományozást „magánjogok feletti perlekedések” gátolhatják, hogy pedig itten a törvény „magánjogok feletti perlekedések” kifejezése alatt nem magánjogok iránt folyamatban levő pereket, hanem magánjogi vitákat kell érteni, az következik először és mindenképp felett abból az általános jogszabályból, mely szerint ha csak a törvény kifejezetten kivélt nem tesz, a magánjogi kérdésekben csak a bíróság illetékes dönteni és így az adományozást nemcsak a folyamatban levő perek, hanem általában a bányahatóság által hatáskör hiányában el nem dönthető, de az adományozhatásnak előkérdését képező magánjogi viták is szükségképpen gátolhatják, de kitetszik ez másodsor a törvény további szövegéből is, mert kétségtelen, hogy a 61. §. azon rendelkezése, mely szerint az ilyen magánjogok feletti perlekedések „a törvény útján egyenlítettők ki”, — nem a már folyamatban levő, tehát már nyíris a törvény útján levő perek, hanem általában a magánjogi viták fennforgása eseteire intézkedik, megállapítható az végül harmadszor a törvény német nyelvű eredeti szövegéből is, mely szerint a törvény lényeg kifejezetten is magánjogok feletti viták (Streitigkeiten) fennforgása esetére intézkedik. A bányatörvény így irányú intézkedése mellett pedig vitathatalan a bányahatóságnak az a joga, hogy az adományozást gátló, magánjogi előkérdések tisztázása végett adománykérőt az adományozás iránti kérelem különböző elutasításának terhe alatt perre utasítsa s ennek elintézéséig az érdemleges határozathozatalt felfüggeszthesse.

193.

Abban az esetben, ha a szénjog az adománykérő javára telekkönyvileg biztosítva van s így módon a földtulajdonosi beleegyezés közikarattal van igazolva, az adományozás feletti határozat felfüggesztésének, illetőleg perre való utasításnak nincs helye.

(58645/1906. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt elsőfoku határozatokat a felfolyamodások elutasításával helybenhagyom.

Indokolás: A R. részvénytársaság barnaszén feltárára „Salgó V.” és „Salgó VI.” védnév alatt két bányateleknek az adományozásáért folyamodott a bányakapitánysághoz s a megtartott bányajárás alkalmával, miután a felkért bányatelek közül a Salgó V. védnevű teljesen, a Salgó VI. védnevű pedig nagyrésztben a somosujfalui 249. és 329. sz. telekjegyzőkönyvekben H. J. és L. S. budapesti lakosok tulajdonaként vezetett földrészleteken fekszik, — adománykérő a szénhez való joga, illetőleg az ideiglenes törvénykezési szabályok I. §-ának c) pontjában az adományozáshoz megkívánt földbirtokosi beleegyezés igazolásául az említett földtulajdonosok jogelődje K. A. mint eladó és a S. vasfinomító társulat, mint vevő között 1868. évi november hó 15-én létrejött adásvételi szerződés csatolása mellett, beterjeszti a fent említett 249. és 329. számú telekjegyzőkönyveket is, melyeknek B. lapjain 2., illetőleg 3. sorszám alatt az A. lapon vezetett összes fekvőségekben bárhol létező kőszéntelepek tulajdonjoga adománykérő jogelődje, a S. vasfinomító társulat javára be van kebelezve.

A felfolyamodó ezzel szemben arra hivatkozik, hogy a fenti telekjegyzőkönyvek birtokálladéka, valamint a köszénjogra vonatkozó bekebelezések a somosujfalui 1. számú telekjegyzőkönyvből hozattak át: az ezen jegyzőkönyv B. I. sorszáma alatt lévő köszénjogra vonatkozó bekebelezés azonban a fent említett adásvételi szerződés alapján még 1869. évben, vagyis az 1879. évben befejezett tagosítás előtt eszközöltetett.

Miután pedig a tagosítás alkalmával a birtokállapot megváltozott, — illetőleg az ezen 1. számú telekjegyzőkönyv A. II. 1—37. sorszáma alatt vezetett régi birtokállapot helyett, melyre a B. I. sorszám alatt a köszénjog adománykérő jogelődje javára be van kebelezve, A. II. 1—147. sorszám alatti tagosítás szerinti új birtokállapot vezetettett be, — felfolyamodó tagadja, hogy ezen új II: 1—147. sorszám alatt vezetett parcellák azonosak volnának a köszénjogi bekebelezéssel terheit régi II. 1—37. sorszám alatt vezetett parcellákkal, miért is az ezen telekjegyzőkönyvből a 249. és 329. sz. telekjegyzőkönyvekbe átvzetett birtokrészletek után járó köszénjog, — tekintettel arra, hogy a jelenlegi földtulajdonosok H. I. és L. S., a földtulajdont bírói árverésen a R. részvénytársaság javára bekebelezett köszén-

jog épségben tartása, vagyis a köszénjog nélkül vették meg, — mint előző telekkönyvi tulajdonost, őt illeti meg, mely okból kéri az adománykérvények elutasítását.

A fenti tényállás szerint tehát adománykérő a felkért bányatelkek által fedett földterületek alatt lévő köszén tulajdonjogát telekkönyvi kivonattal, vagyis közokirattal igazolta s felfolyamodó ezen közokirat jogérvényessége ellen semmi bizonyítékot sem hozott fel, hanem csupán a tagadás álláspontjára helyezkedett, miért is tekintettel arra, miszerint azon kérdés, hogy az adományozással érintett földterületek azonosak-e azon földterületekkel, melyekre a köszéntelepek tulajdonjoga adománykérő jogelődje javára az 1. számú telekjegyzőkönyv B. lapján be van kebelezve, az érintett földterületeknek a köszénjogi bekebelezés épségbentartása mellett bírói árverés alá való bocsátása s a köszénjogra vonatkozó bekebelezésnek az 1. számú telekjegyzőkönyvből a 249. és 329. sz. telekjegyzőkönyvbe való szabályszerű átvezetése folytán a telekkönyvi hatóság által adománykérő javára már eldöntetett, — a kifogásolt adományozási határozatokat helybenhagyni s a felfolyamodásokat elutasítani kellett.

194.

A bányaművelés által okozható esetleges kár megtérítésének kérdése nem tartozik az adományozás során eldöntendő előkérdések közé.

(37997 1910. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak részben helyt adva a határozatnak a bányaművelés által okozható kár megtérítésére, illetőleg az erre vonatkozó egységnek az adományokmányba való felvételére vonatkozó részét feloldom s a bányakapitányságot utasítom, hogy az adományokmányt az említett magánjogi megállapodás kihagyásával állítsa ki.

Indokolás: A felfolyamodás tárgyát egy vagyoni jogi ügyben létrejött egység jogérvényes keletkezésének kérdése, tehát egy szigorúan magánjogi kérdés képezi, amely kérdésnek az elbírálása a bíróság hatáskörébe tartozik; miután továbbá a bányaművelés által okozható kár megtérítésének kérdése a törvény szerint nem tartozik a bányaadományozás keretein belül, illetőleg a bányaadományozás előtt megoldandó, ugynevezett előkérdések közé és így annak

bírói uton, vagy egy új egyességi tárgyaláson való eldöntésig az adományozás függőben tartani nem lehet: a felfolyamodással megtámadott bányakapitánysági határozatnak a bányakár megtérítésére vonatkozó részét — az erre vonatkozó egyesség jogérvényes fennállásának, illetőleg keletkezésének elbírálása nélkül — feloldom, az adományokmányoknak ezen egyesség kihagyásával való kiállítását elrendelnem s felfolyamodót új tárgyalás tartására s ennek alapján új határozathozatalára irányuló kérelmével elutasítanom kellett.

195.

Az adományokmány kiállításával és az adományozott bányateleknek telekkönyvi bekebelezésével az ingatlan dolgok jellegével bíró bányatulajdon keletkezik, a melyen változtatásokat a bányahatóság nem eszközölhet.

(124458/1913. sz. Pénzügymin.)

Felfolyamodók az adományozásnak a megsemmisítését, illetőleg törlését kérelmezik abból az okból, mert ők az adományozási tárgyalásra meg sem hívatlak s ennek következtében az adományozás az ő idősebb zártkutatómányaik, sőt a felfolyamodás szerint az ugyanazon területen adományozott József védnövű bányatelek figyelembe vétele nélkül, zártkutatómányi jogaik és az említett bányatulajdon sérelmével vitetett keresztül.

E kérelemnek érdemben való elbírálása nem tartozik a bányahatóság hatáskörébe.

A bányatörvény ugyanis részletesen megállapítja azokat az eseteket, amelyekben a kérdés érdemleges tárgyalására, illetőleg a bányatulajdon esetleges elvonására a bányahatóság illetékes, a bányateleknek idegen zártkutatómányok, vagy bányatelek sérelmével való adományozása azonban nem tartozik ezek közé az esetek közé, miért is a bányatelek törlése, illetőleg elvonása iránt ily alapon előterjesztett kérelem annyival kevésbé tehető a bányahatóság által érdemleges eljárás és határozathozatal tárgyává, mivel az 1871. évi XXXI. t.-c. 21. §-ának 2. pontja szerint kétségtelenül megállapítható, miszerint az a kérdés, hogy valamely adományozott bányatelek másoknak jogait sérti-e. vagy sem, a bányabíróság hatáskörébe tartozik.

Mindezek alapján a bányakapitányság helyesen járt el.

amikor a kifogásolt határozatában folyamodók kérelmét érdemleges elbírálás nélkül visszautasította, miért is ezt a határozatot helyben kellett hagynom.

Felfolyamodók kérelmük támogatása céljából tévesen hivatkoznak arra, hogy ők az adományozási tárgyalásról értesítést nem nyertek s így e határozat velük szemben, állításuk szerint jogerőre nem emelkedett, mert kérelmük érdemleges tárgyalását elsősorban nem is az adományozási határozat jogerős volta, hanem főként, sőt most már kizárólag az a körülmény teszi lehetetlenné, hogy az adományozási határozatnak az adományozási okmány kiállításával és az adományozott bányatelek telekkönyvi bekebelezésével történt végrehajtása folytán az ingatlan dolog jogi jellegével bíró bányatulajdon, tehát olyan jogállapot keletkezett, amelyen a bányahatóság változtatásokat többé sem tárgyi, sem alanyi tekintetben nem eszközölhet.

196.

A határjelzés hivatalból lévén foganatosítandó, azl a bányahatóság kérelem nélkül bármikor elrendelheti és ennek költségei a mindenkori bányatulajdonost terhelik.

(118453/1890. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvény 64 és 65. §-ai értelmében, illetve a végrehajtási szabályok 51. §-ában foglalt utasítás szerint, a bányatelek határjelzése hivatalból, az illető bányatelektulajdonos költségén lévén foganatosítandó, azon körülmény, hogy valamely harmadik személy kérelmezi-e a határjelzést, vagy nem, itt figyelembe nem jön, hanem azt a bányahatóság ily kérelem benyújtása nélkül is hivatalból jogosítva van elrendelni.

Igaz ugyan, hogy a gyakorlatban a bányatörvény ezen utasításától a bányahatóságok eltértek annyiban, hogy a határjelzésről ott, hol annak szükségessége fel nem merült, költségkímélésből és kellő munkaerő hiányában eltekintettek, azonban ez nem szünteti meg a bányahatóság azon jogát, hogy oly esetekben, mint az jelenleg is fennál, a határjelzést el ne rendelhesse.

A mondott elvből folyik, hogy a határjelzéssel járó költségeket kizárólag a bányatelektulajdonos tartozik viselni és a végrehajtási szabályok 119. §-a az adott esetre nem

alkalmazható, mert az oly eseteket illet, melyekben nem hivatalból kell eljárni és amelyekben az ügy felvétele előtt nem is lehet tudni, ki tartozik az eljárási költségeket viselni. A határjelzési költségekre nézve azonban tudva van, ki tartozik azokat fedezni, indokolatlan volna tehát egy harmadikat azok előlegezésére kötelezni.

A felfolyamodó által a határjelzési költségek viselése ellen a bányatörvény 234. §-a alapján emelt tiltakozás, eltekintve attól, hogy korai, szintén nélkülöz minden alapot, mert a határjelzés csupán az adományozási eljárás folyamánya, miért is a határjelzési költségek az adományost, illetve annak jogutódját terhelik.

197.

A bányatelkek határainak kicövekelése a fél kérelme, vagy minden különös indok nélkül nincsen gyakorlatban.

(43513/1907. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva a kifogásolt bányakapitánysági intézkedéseket megsemmisítem.

Indoklás: A bányakapitányság a bányatörvény 64. §-ában foglalt imperatív rendelkezésre való utalással rendelkezett el a szóban forgó bányatelkeknek a bányatulajdonos költségén eszközözendő kicövekelését.

Amde a törvényes gyakorlat az egész vonalon mellőzi az idézett törvényszakasznak hivatalból való alkalmazását s a bányatelkek külszíni határkitűzésének kérdésében arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kicövekelés csak az esetben fogantositandó, ha azt az érdekelt fél szorgalmazza. Ez a gyakorlat abban a körülményben bírja természetes indokát, hogy a bányatörvényben foglalt bányaadományozási rendszer mellett, mely szerint minden bányatelek fekvése két állandó vezérlő ponthoz viszonyítva tüzetesen meg van az adomány levélben jelölve, a határpontok külszíni kitűzésének ugyyszólván semmi gyakorlati jelentősége sincsen, mintán a netalán keletkező határviszályok amugy sem a határkövek helyi fekvése szerint, hanem mindenkor az adománylevélnek a bányatelek fekvésének feltüntetésére vonatkozó adatai értelmében bírálандók el.

198.

A bányatörvény 64. §-ának az a rendelkezése, mely szerint a határkövezés hivatalból rendelőndő

el, a földméréstan időközben való nagyarányu kifejlődése mellett gyakorlati jelentőségét teljesen elvesztette, miért is a határkövezésnek hivatalból való foganatosítása, illetőleg elrendelése már évtizedek óta az egész vonalon mellőztetik.

(104664/1914. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt elsőfoku határozatot megváltoztatom és az 1709 K-át kitevő összes eljárási költség megfizetésére Dr. C. L. ügyvédet kötelezem.

Az ügyiratokból megállapítható tényállás szerint a bányakapitányság a helyszíni tárgyalást és eljárást a bányatörvény 234. §-ának megfelelően kifejezetten a vesztes fél költségére rendelte el. A foganatosított eljárás, illetőleg helyszíni felmérés alapján megállapítást nyert, hogy a Á. V. T. a kifogás tárgyává tett bányászatánál széntermelő műveleteivel a bányatelek határait túl nem lépte s hogy ezen határon csak egyes meddőben hajtott kutató vágatok haladnak túl. E megállapítás eredményeként a bányakapitányság az Á. V. T.-vel szemben nem állapította meg a jogosulatlan bányászkozás tényét, illetőleg Dr. C. L.-et ez irányu panaszával elutasította.

A tényállás kiegészítéseként meg kell említeni, hogy a fenti panasszal kapcsolatos helyszíni felmérés foganatosítása közben a bányakapitányság Dr. C. L. kérelmére még az illető bányatelkek elhatárkövezését is elrendelte és foganatosította.

Ambár a fentiek szerint a panaszos ügyben Dr. C. L. lett vesztes fél, a határkövezési munkálatok pedig Dr. C. L. kérelmére rendeltettek el és így a bányatörvény 234. §-a, de a helyszíni tárgyalást elrendelő, fent említett bányakapitánysági végzés értelmében is az összes eljárási költségeket ugyancsak Dr. C. L. köteles viselni, a bányakapitányság ennek dacára a most kifogás tárgyává tett határozatában az Á. V. T.-t kötelezte annak megfizetésére.

A bányakapitányság ezt a határozatát azzal indokolja, 1. hogy C. L.-nek az a panasza, mely szerint az Á. V. T. bányaműveleteivel bányatelke határait átlépte, a hatósági felméréssel bizonyítást nyert s így az Á. V. T. ebben az egész ügyben vesztes félnek tekintendő;

2. hogy az Á. V. T. az említett határ túllépéseknek, mint a bányatörvény 30. §-a értelmében végzendő földalatti

kutató vágásoknak a végrehajtási szabályok 24. és 25. §-ai értelmében való megszerzését a bányahatóságtól kieszközölni elmulasztotta.

Ennek az indokolásnak az első részére vonatkozólag mindenek előtt azt kell kiemelni, hogy az ott említett határtúllépés nem az eszközölt hatósági felméréssel, hanem az Á. V. T. beismerésével, nevezetesen a helyzetnek megfelelő bányatérképek bemutatásával nyert beigazolást, tehát ennek megállapítása végett nem volt szükség felmérési munkálatokra és így a felméréssel és határkövezéssel kapcsolatban felmerült s az összes eljárási költségek zömét tevő kiadások még akkor sem volnának az Á. V. T. terhére róhatók, ha e határtúllépés kérdésében vesztes fél lenne is, nevezetesen ha ezek a határ túllépések a jogosulatlan bányászkodás ismérveit hordoznák is magukon. Azt azonban, hogy ezek a határtúllépések jogosulatlan bányászkodás tényét meg nem állapítják s hogy így ebből kifolyólag az Á. V. T. vesztes félnek nem tekinthető, a 788/1914. sz. határozatával a bányakapitányság maga is megállapította és meg is kellett állapítania, mert a szóban levő, határt túllépő vágatok a bányakapitányság által hiteltérdemlőnek nyilvánított és Dr. C. L. képviselője által sem kifogásolt üzemei jelentések szerint, meddőben haladtak és széntelepet nem érintettek s így mint egyszerű kutatási vágatok az Á. V. T. által a bányahatóságtól nyert kutatási engedély alapján is kihajthatók voltak.

A bányakapitánysági határozat indokolásának a második része teljesen tarthatatlan, mert a bányatörvénynek és a végrehajtási szabályoknak hivatkozott szakaszai nem hozhatók semmiképen sem kapcsolatba a jelen ügy tárgyával. A hivatkozott szakaszok ugyanis a földalatti zártkutatmányok bejelentésének a lehetőségéről és módjáról intézkednek, de nem állapítanak meg semmiféle bejelentési vagy kérelmezési kötelezettséget még a szorosabb értelemben vett fenntartott ásványok kutatására vonatkozólag sem, még kevésbé az ásványszén kutatása tekintetében, ahol a zártkutatmányoknak nincsen semmiféle jelentősége.

Ki kell még terjeszkednem Dr. C. L.-nek a bányakapitányságnál 1000/1914. sz. a. iktatott kérvényében felhozott arra az érvelésére, hogy a bányatelek határainak kicövekelése minden körülmények között hivatalból, vagy legrosszabb esetben a telektulajdonos költségére eszközözendő, az ezzel kapcsolatos költségek tehát őt semmi esetre sem terhelhetik. Igaz ugyan, hogy a bányatelek kicövekelése a bányatör-

vény 54. §-a értelmében minden kérelem nélkül, hivatalból is elrendelhető s ebben az esetben természetesen kizárólag csak a bányatulajdonos volna a felmerülendő költségek viselésére kötelezhető, a törvénynek ez a rendelkezése azonban, miután a földméréstan időközben való nagyarányu kifejlődése a kicővekelést, nevezetesen a határok külszíni megjelölését a mélységben folyó bányászat érdekei szempontjából feleslegessé tette, — gyakorlati jelentőségét teljessen elvesztette, miért is a kicővekelésnek hivatalból való foganatosítása, illetőleg elrendelése már évtizedek óta az egész vonalon mellőztetik.

De eltekintve a kicővekelés foganatosításának gyakorlati jelentőségétől az említett érveléssel szemben elegendő annak a ténykörülmenynek a megállapítása, miszerint Dr. C. L. nem is kérelmezte, hogy a kicővekelés hivatalból rendeltessék el s ehhez képest azt a bányakapitányság nem hivatalból, hanem Dr. C. L. kifejezett kérelmére rendelte el s ennek folyományaként a 310/1914. sz. jogerős határozatában azt is kimondotta, hogy a földtulajdonosoknak a határkövek elhelyezése által okozandó károk, az eljárásra okot szolgáltató fél, — jelen esetben Dr. C. L. által tértendőek meg. A kicővekeléssel járó költségeknek ki által való viselése tehát már ezzel a határozattal eldöntetett.

Miután a fent előadottak szerint a Dr. C. L. által előterjesztett panaszos ügyben ő maga lett vesztes fél, miután továbbá a bányatelkek határainak meddőben hajtott kutató vágatokkal való állépése a hatóságtól nyert kutatási engedély birtokában a jogtalan bányászkodás tényének megállapítására nem alkalmas, miután végül bányatelkek határainak kicővekelése nem hivatalból, hanem Dr. C. L. kifejezett kérelmére rendeltetett el és így az egész eljárásra Dr. C. L. szolgáltatott okot, a kifogásolt bányakapitánysági határozat megváltoztatásával az összes eljárási költségek megfizetésére is őt kellett köteleznem.

* * *

Lásd a 196. és 197. sz. határozatot.

199.

I. Határkijelölésnél csakis az adomány-okmány fogadható el irányadónak. II. Azon pontosság biztosítása céljából, melyet adományozási és határvi-

szályos ügyekben a jogbiztonság érdeke, főleg a fémbányászatnál megkíván, a háromszögletű számitás használandó.

(16256/1897. sz. Pénzügymin.)

200.

Az abrudbánya—verespataki bányamegyében a munkatilalom a szomszédos bányabirtokos kérelmére elrendelendő.

(118488/1890. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodást visszautasítandónak és a bányabiztonság intézkedését megerősítendőnek találtam, mert a felterjesztett ügyiratokból meggyőződést szereztem, hogy a munkabetiltási rendelet a bányabiztonság által, az abrudbánya—verespataki bányamegyei alapszabályok 15. §-a alapján, az eddig fennállott gyakorlat értelmében adatott ki, mely szerint mindazon esetekben, midőn valamely szomszédos bányajogositvány tulajdonosa a munkatilalom alá helyezést kérelmezi, az tőle, azon eseteket kivéve, midőn az előrelátható nagy távolság az egymás jogositványaiba való áttörést teljesen kizárja, — meg nem tagadható és sem az alapszabályok hivatkozott §-a, sem az ottani vidéken évtizedek óta fennálló gyakorlat nem kívánja, hogy panaszló fél állításait másképp tegye valószínűvé, minthogy bejelenti, hogy mely bányatelken véli jogait megsértetteknek.

201.

A régibb hossz mérték tulajdonosa kicövekelés iránti kérelmének helyt adni birói döntés előtt nem lehet abban az esetben, ha a hossz mérték holfekvése tekintetében újabb bányajogositványok birtokosai oly ellenvetéseket támasztottak, a melyek békés úton nem voltak kiegyenlíthetők.

(81003/1897. sz. Pénzügymin.)

T. A.-nak az 1788. évben adományozott hossz mértéknek a Mathaei-féle 32 kajta keleti határpontjától kelet felé

az Antimon-féle éren való kicövekelését elrendelő 149/896. sz. bányakapitánysági határozat ellen benyújtott felfolyomása tárgyában következőleg határoztam:

Az 1788. evben adományozott hosszsmérték kicövekelését elrendelő, 149/896. számú határozatot megsemmisítem s D. G.-t mint a Mathaei bányamű hivatalból kirendelt képviselőjét, valamint Sz. G.-t, mint a telekkönyvi tulajdonos képviselőjét azon kérelmükkel, hogy a kérdéses hosszsmérték a Mathaei bányajogositvány keleti határától folytatólag tovább kelet felé kicövekeltessek, ei — illetve a határkijelölés törvény útján való eszközlésének kérelmezése végett a bányatörvény 69. §-a alapján bírói perútra utasítom.

Indokolás: A felfolyomásban kettős kérelem foglaltatik, u. m.: először, hogy az 1788. évben adományozott hosszsmérték jogérvényes fennállását kimondó 357/892. sz. bányakapitánysági határozat hivatalból megsemmisítessek s másodsor, hogy D. G. és érdektársai ezen hosszsmértékre nézve ugy az érvényesítés, mint a kicövekelés tekintetében bírói perútra utasíttassék.

A mi az első kérelmet illeti, az adományozott bányajogositványok fennállásának elbirálásánál az adminisztratív bányahatóság előtt a jelenlegi bányakönyvek, ezek között pedig első sorban az illető bányabírósnágnál levő bányatelekkönyv, továbbá a bányahatóságnál vezetett adomány és engedély könyv a mérvadó. Minthogy pedig az 1788-ban adományozott hosszsmérték nemcsak a jelenlegi adomány és engedélykönyvben (III. kötet 55. lap), hanem a rimaszombafi kir. törvényszék, mint bányatelekkönyvi hatóságnál a rozsnói bányatelekkönyvnek a Mathaei bányaműre vonatkozó lapján (III. kötet 142. lap) is kitüntetve van, eunélfogva az ezen hosszsmérték jogérvényes fennállását kimondó 357/892. sz. határozat csak egyszerű regisztrálása volt a tényleges jogállapotnak.

Ily körülmények között ezen hosszsmérték a bányahatóság által mindaddig, míg érvénytelensége jogerős bírói ítéletben ki nem mondatik, ez idő szerint még törvényesen fennállónak tekintendő.

Egészen más az ügyállás és jogi helyzet a kérdéses hosszsmérték hol fekvése és a bányakapitányság által a neheztelt határozaiban megállapított s foganatosítani rendelt, kicövekelési módozat tekintetében.

A vonatkozó tárgyiratokból kitetsző és a neheztelt határozat előzményei szerint ugyanis D. G., mint a Mathaei bányamű

kirendelt képviselője 1177/1893. sz. a. benyújtott kérvényben az iránt folyamodott a bányabiztossághoz, hogy az 1788. évben adományozott bányajogosítvány, mint a Mathaei féle bányamű negyedik hossz mértéke a már kicővekelve levő 32 kajta keleti határpontjától folytatólag ugyanazon teléren tovább kelet felé cővekeltessek ki.

A bányabiztosság a kérelemnek helyt adva, a kicővekelési terv megállapítása céljából tárgyalást tűzött ki s arra mint zártkutatmányi és felkérvényi jogán érdekelt felet, a felebbezőt is meghívta.

Ezen helyszíni tárgyalás alkalmával felebbező jogi képviselője állást foglalt a kicővekelés ellen s az 1788. évben adományozott hossz mérték jogérvényes fennállását is tagadásba véve, tiltakozott a kicővekelés, különösen annak a D. G. által tervezett módozata ellen, mely őt zártkutatmányi és felkérvényi jogában sértené s bebizonyítani igyekezett azt, hogy a szóban forgó hossz mérték, még ha fennállónak ismertetnék is el, a már kicővekelve levő Mathaei bányajogosítvány (32 kajta) keleti folytatásában nem feketik.

Az említeit tárgyalás jegyzőkönyvének elintézésében a bányabiztosság 690/1895. sz. intézvényével, tekintettel arra, hogy az 1788-ban adományozott hossz mérték hol fekvésére nézve a felek által felhozott adatok kellőleg méltatva és a hossz mérték adományozási adatainak a természettel való összeegyeztetése szemle útján eszközölve nem volt, ezen ügyben újabb helyszíni tárgyalást tűzött ki s arra az érdekelt feleket oly megjegyzéssel hívta meg, hogy szabadságukban áll a szemlét megelőzőleg szakértők kirendelését is kérelmezni.

Az új tárgyalás és pedig felebbező kérelmére szakértők közbejöttével s többszöri megszakítás és póttárgyalás mellett tartatott meg, minek folyamán az érdekellentét mind jobban kiélesedett.

Ezen előzmények után hozta meg a bányakapitányság a neheztelt határozatot, melyben D. G. és Sz. G. kicővekelési kérelmének helyt adva, az 1788-ban adományozott hossz mértéknek a Mathaei féle már kicővekelve levő 32 kajta keleti határpontjától kelet felé az Antimon fedű éren való kicővekelését a felebbező határozott tiltakozása dacára elrendeli s az ezen határozattal elégedetlen felet perútra utasítja.

Hogy ezen határozat a bányahatóság hatáskörét túllépte s ezért megsemmisítendő volt, az a következőkből eléggé ki fog tűnni.

A bányatörvényben a bányahatár kijelölésnek két alak-

zata van előírva és jogilag szabályozva, u. m.: először a közigazgatási uton való és másodsor a bírói uton való kicövekelés, a mely elkülönítés máskülönbén természet szerű és szükségképeni folyamánya annak az általános jogrendszernek, mely a közigazgatás és a jogszolgáltatás különválasztásában fejlettebb jogélelünk minden ágazatánál egyaránt jelentkezik.

A törvény útján való határkijelölésnek a bányatörvény 69. §-a értelmében akkor van helye, ha az adminisztratív bányahatóság által folyamatba tett kicövekelési eljárás alkalmával barátságos uton ki nem egyenlíthető villongások támadnak, vagyis ha a határkitűzést kérő bányabirtokos kérelme más bányajogositványokba ütközik s e mellett a kicövekelendő bányatelek helyi fekvése vitás.

Épen ez az eset forog fenn az 1788. évben adományozott hossz mérték kicövekelésénél is, mert az ezen hossz mértékre s a vele kapcsolatba hozott bányajogositványokra vonatkozó régi iratok összevetése, valamint az alkalmazott szakértők egybehangzó véleménye s a megtartott szemlék és tárgyalások eredménye nyomán nem konstatálható más, minthogy a kicövekeltetni kért régi hossz mérték helyi fekvése kétséges és vitás, illetve hogy nem bizonyos az, miszerint ezen hossz mérték a Mathaei féle bányajogositvány keleti folytatásában fekszik.

Hogy az 1788-ban adományozott hossz mérték helyi fekvése nyilvánvalólag vitás és bizonytalan s hogy ennél fogva a bányakapitányság neheztelt határozata helytálló föltevésen sem alapul, erre nézve a rendelkezésre álló ügyiratok nyomán, mint főbb momentumok, a következők említhetők fel:

Míg a Mathaei bányaműhöz tartozó s az 1750., 1753., 1757. és 1783. évi adományokon alapuló bányajogositványok egész határozottan Antimon telérre adományoztatnak és az adományozási iratok szerint egységes és összefüggő birtoktestet képeznek: addig az 1788-iki adomány a fentebbiektől: célzatosan eltérőleg a legszélsőbb fedű és lényegében ezüst és réztartalmu telérre vonatkozik anélkül, hogy annak az Antimon telérre adományozott bányajogositványokkal való összefüggésére és amazokhoz függelék képen történt adományozására az adománylevélből következtetést vonni lehetne.

Továbbá a szakértői vélemény szerint a Mathaei bányajogositványban és folytatásként a Vince néven adományozásra felkért telekben is előforduló két jelleges Antimon

telértől körülbelül 75 m. távolságban a fedű felé még egy azokkal párhuzamosan vonuló telér van, melyen állítólag réz és ezüst ércet bányásztak.

Egyébként a szakértői vélemény azt is kimutatni igyekszik, hogy a szóban forgó hossz mérték a Mathaei bányamezők alatt nem feketett s végül azon álláspontra helyezkedik, hogy ezen hossz mérték helyi fekvése meg nem állapítható ugyan, de előzőleg hangsúlyozza, miszerint tekintettel arra, hogy az 1788. évi hossz mérték az Antimon bányák mellett levő fedű és pedig a legszélsőbb fedű, lényegileg ezüst és réztartalmu telérre adományoztatott, ezen adomány bővebb igazolás nélkül az Antimon telérekre ki nem terjeszhető.

Ezen hivatalos szakértői vélemény elől elzárkózni annál kevésbé lehet, mert az a fennebb érintett adományozási iratokban tényleg támogatást talál s mert a bányakapitányságnak a felfolyamodást felterjesztő jelentésében foglalt, háár a neheztelt határozathozatalánál elfoglalt álláspontjával ellenkező nyilatkozata szerint is: a telérvidéki zavaros éralakulások és az 1788. évi homályos adományozási okmány szerint nem bizonyos, hogy a kérdéses 10 kajta a Mathaei féle 32 kajta keleti folytatását képezne.

Mindezeknél fogva s minthogy felfolyamodó annak folytán, hogy a vitás helyfekvésű hossz mérték a neheztelt határozatban kontempniált kicövekelési módozat mellett egész kiterjedésében a Vince néven felkért bányatelkébe esnek, jelen kicövekelési ügyben kétség kívül közérdekelve van és a kicövekelés elleni tiltakozása törvényes alappal nem bírónak a bányahatóság részéről nem mondható, továbbá minthogy a tárgyalási jegyzőkönyvek szerint jelen viszályos határkijelölési ügyben a felek között békés egyességet létrehozni nem sikerült: ezen ügyben az adminisztratív bányahatóság érdemleges határozatot nem hozhat s a bányatörvény 69. §-ának esete forogván fenn, a kérelmezett határkijelölés a törvény útján lesz eszközöndő.

Ennek következtében a bányakapitányság neheztelt határozatát, mint a mely már a bíróság jogkörébe vág, feloldani és kérvényezőt perútra utasítani kellett.

nem a telekkönyvi bejegyzés, hanem az adományozás időpontja határozza meg.

(36321/1893. sz. Pénzügymin.)

203.

Törvényes gyakorlat szerint a hosszmérték a sík telek adományozását még akkor sem akadályozhatja, ha azok egymást részben fedik is.

(81003/1897. sz. Pénzügymin.)

* *

Lásd a 134. sz. határozatot.

204.

Azért, mert a bányahatóság intézkedése annak idején jogorvoslattal megtámadva nem lett, az adományozás megsemmisítése iránti kereset hivatalból vissza nem utasítható.

(625/1877. sz. Legfőbb ítélőszék.)

Tekintve, hogy a bányatörvény 70. §-a értelmében a bányaadományozás korábban szerzett, vagy a törvényből folyó jogok épségben tartása mellett történik, tekintve továbbá, hogy esetleg e jogok összeütközéséből támadó kérdések elbírálása a bányahatóság köréhez tartozik, a határköz adományozásának megsemmisítése iránti keresetet azon oknál fogva, mert az e részbeni közigazgatási intézkedés annak idején jogorvoslattal megtámadva nem lett, a bányabíróság hivatalból visszautasítani nincs jogosítva.

205.

Határközre jogelsőbbséget szerezni nem lehet.

(36305/1893. sz. Pénzügymin.)

Határköz adományozásoknál semmiféle kutatási jogositványokon alapuló elsőbbségnek helye nincsen, hanem ily határközök a bányatörvény 72. §-a értelmében csak azon bányabirtokosoknak adományozhatók, akiknek bányatekerei azokkal határosak.

206.

Az abrudbánya—verespataki bányamegyében határközők nem adományozhatók.

(26094/1902. sz. zalathnai bányakapitányság).

Az abrudbánya—verespataki bányamegyében határköz, mint adományozható bányatulajdon nem létezik, mert a bányajogositványokat tételesen elsoroló bányamegyei alapszabály illet nem emlit, másrészt mert annak a bányatörvény határközőket illető szakaszai szerinti adományozása elé számottevő akadályok gördülnek s így a bányatörvény 73. §-ban körülírt felhivás a gyakorlat indokolta szempontjából mellőzendő.

Határközők adományozását netalán kérő beadványok fentieknél fogva föltétlenül visszautasítandók.

Az ily határközbe eső terület ugy a bányamegyei alapszabályok 2. §-ában megnevezett földalatti zártkutatmánnyal, mint a folytonos gyakorlat folytán ugyanazon jelleget s jogot nyert rendes zártkutatmánnyal foglalható le s művelhető, mely okból a bányahatóság a bányamegyei zártkutatmányok területének leművelése ellen, dacára ideiglenes jogositvány jellegüknek, kifogást nem tesz.

207.

Aranymosási jogosultság megadása a bányahatóság illetékességébe tartozik.

(83946/1905. sz. Földmiv. i. és keresk. min.).

Előfordult az az eset, hogy aranymosás céljából gépjemő kotrásra kért vízjogi engedély az illető vízjogi hatóság által hozott határozatban oly értelmű kijelentés kíséretében adatott meg, mintha ezen engedély az aranymosás üzésére, vagyis az arany kinyerésére is jogalapot nyújtana.

Adott esetben a m. kir. pénzügyminiszter részéről kifogás tárgyává tett ezen körülmény folytán figyelmeztetem a címet, hogy a tervbevett aranymosás céljából szükséges kotrásra kért vízjogi engedélyt tárgyzató határozat keretében a vízügyi hatóság csak azokat a módzatokat és feltételeket van hivatva megállapítani, amelyek szerint a bányahatóságtól kieszközöendő külmértékre szóló adomány által már jog-

erősen biztosított aranymosás jogosítványa hatósági rendelkezés alatt álló vizekben vízrendészeti, vagy más, a vízügyi közigazgatás körében megvédendő közérdekű követelmények szempontjából tényleg foganatosítható.

Ellenben az aranymosásra vonatkozó jogosultság ezen határozat keretében meg nem állapítható, mert az a fennálló jog szerint a bányahatóság illetékességébe tartozik és mert az aranynak kinyerése mindenütt és minden körülmények között csakis bányaadomány, (nevezetesen a bányaarany kinyerése bányatelekre szóló adomány, a mosott arany kinyerése pedig külmértékre szóló adomány) alapján eszközölhető.

208.

Külmérték a zártkutatómányban csak a fenntartott mezőre nem adományozható.

(1853/1906. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak részben helyt adva a felkért külmérték azon részét, mely az 1903. évi 1043. számu, a külmértéki felkérésnél idősebb zártkutatómány jogán fektetett fenntartott bányamérték területén kívül esik, adományozandónak nyilvánítom, a külmértéknek többi, a fenntartott bányamérték területére eső részére nézve pedig megerősítem az adományozást megtagadó bányakapitánysági határozatot.

Indokolás: A kifogásolt elsőfoku határozat azon indokolással tagadja meg a zártkutatómányban, de annak fenntartott bányamértékén kívül eső külmértéki területre nézve is a felkért adományozást, mert a bányatörvény 31. §-a idegen kutatás ellen nem csak a fenntartott bányamezőt, hanem az egész zártkutatómányt védelmezi.

A bányakapitányság helytelenül alkalmazza itt a bányatörvény 31. §-át, mely szerint a zártkutatómányi körben idegen kutató vajúás el nem kezdhető, mert ez a szakasz a zártkutatómányi jogintézmény jelentősége, célzata és tartalma szerint csak szilárd kőzetben előforduló, nem külmértéki fenntartott ásványok bányászati kutatásának és feltárásának tilalmát foglalja magában. A felszíni képződményekben, ugyszólván kint a szem előtt fekvő külmértéki ásványok (bányatörvény 76. §.) felfedezéséhez azonban semminemű bányászati kutatás sem szükséges, a külmértéki felkérés tehát a bányatörvény 31. §-ába nem ütközhetik.

Egyik sarkelvét képezi bányajogunk kutatási és adományozási jogrendjének, hogy a zártkutatmány, mint kizárási jog, csak a bányászati kutatás és bizonyos korlátok között a bányatelki adományszerzés lehetőségének biztosítására szolgál (fenntartott bányamérték) más kutatásokkal és felkérőkkel szemben és hogy a zártkutatmány a bányatelek adományozásában éri el célját, minélfogva a külmértéknek a fenntartott mező érintetlen hagyása mellett történő adományozása a zártkutatmányi jog tartalmát nem csorbíthatja s a zártkutatmány teljes érvényesülésének egyáltalán nem áll útjában, miután egy létező külmérték területén bányamérték mindenkor adományozható.

Ezek alapján a felkért külmérték azon részét, mely az idősebb zártkutatmány fenntartott bányamértékének területén kívül esik, adományozhatónak kellett nyilvánítani.

Ellenben fenntartott bányamérték területén belül a külmérték nem adományozható, mert a jövőbeni bányatulajdon szerzés biztosítása végett minden zártkutatmányt megillető fenntartott mező más bányajogositványokkal szemben a tartalom és vele kapcsolatos jogok tekintetében a már adományozott bányamértékkel egyenlő megítélés alá esik. Már pedig az adományozott bányamérték a bányatörvény 42. §-a szerint a végtelen magasságig és mélységig terjed, minélfogva a bányatelki adományon alapuló bányaművelsi jog a bányatelekben netalán előforduló kültelki ásványok bányászására is kiterjed.

209.

*I. Elhagyott görc alatt nemcsak a bányászkodásból kikerülő, de az általános joggyakorlat szerint a kohóművekből kikerülő salakhányó is értendő.
II. Elhagyottnak tekintendő a megszűnt kohóműtől maradt görc, ha bányajogilag szabad téren található.*

(124586/1908. sz. Pénzügymin.)

Felfolyamodó sérelmesnek tartja a megtámadott bányakapitánysági határozatot, mivel

I. jelen esetben a külmérték egy kohóműből kikerülő salakhányóra kéretett, holott szerinte a bányatörvény rendelkezései szerint külmérték csak bányászkodásból eredő régi görcökre kérhető, illetőleg adható;

2. mert külmérték adományozásának tárgyát csak elhagyott görc képezheti, holott a szóban levő salakhányó elhagyottnak nem tekinthető, a mennyiben felebbező tulajdonában és tényleges birtokában van s felebbezőnek a község határában jelenleg is vannak bányatelkei.

Felfolyamodónak ezen kifogásait helytállóknak, illetőleg elfogadhatóknak nem találtam, mivel

1. a bányatörvény 76. §-ában említett görc alatt úgy a törvény szelleme, mint az általános joggyakorlat szerint is a kohóművekből kikerülő salakhányó is értendő, sőt a 79. §-ban ez a körülmény világosan kifejezésre is jut;

2. az adományozás tárgyát képező salakhányó a törvényben említett, elhagyott görc minden ismértét magán viseli, a mennyiben, mint egy régen megszűnt kohóműnek maradványa, jelenleg bányajogilag teljesen szabad területen fekszik. Nem alterálja a görctér elhagyott jellegét az a körülmény, hogy felebbezőnek a községben jogérvényesen fennálló bányatelkei vannak, mert megállapított, hogy a görctér nem fekszik fennálló bányatelek határain belül s mert különben is kohosalakról levén szó, felfolyamodó azt csak valamely ottlevő kohóműve tartozékaként igényelhetné magának. A kohómű azonban, a melynek a salakhányótér tartozéka volt, évtizedek óta el van hagyva, rombadőlt s azt a felfolyamodó nem is állította, még kevésbbé bizonyította, hogy a szóban levő kohómű, mint régi adományon alapuló ingatlan vagyon, még mindég bányakönyvi nyilvántartás tárgyát képezi.

210.

A külmérték adományozásának nem valamely feltárási pont bejelentése és a vājástérdemlőség igazolása a feltétele, hanem csupán a felkért ásványelőfordulás kimutatása kívántatik meg.

(98004. 1903. sz. Pénzügymin.)

A külmérték adományozásának feltételül a bányatörvény 78. §-a szerint valamely feltárási pontnak a bejelentése és a műrevalóság beigazolása nem szükséges, hanem csak az adományoztatni kért ásvány előjvetelének a kimutatása kívántatik meg. Ennek következtében pedig a külmértéki adománykérő mások elsőbbségi jogaival összeütköz-

zésbe nem jön, mert a műrevalóságot nem köteleztetvén kimutatni, a műrevalóság alapján szerzett elsőbbségi jog itt nem jöhet szóba. Minthogy tehát ezen az alapon mások jogai itt figyelembe nem veendőek, annak sem áll semmi útjában, hogy ha elég alapos indokok fennforognak, a kérvény tárgyalása elhalasztassék.

211.

I. A külmértéki felkérvény azért, mert az érdekelt földbirtokos abban megnevezve nincsen, vissza nem utasítható, hanem felkérő pótlásra felhivandó. II. A külmérték tévesen megjelölt területi adatainak kiigazítása és hiteles megállapítása a helyszini eljárás során a bányahatóság feladata.

(119973/1911. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányság azzal az indokolással utasította vissza a külmérték adományozása iránti kérvényt, hogy abban a földtulajdonosa megjelölve nincsen és így a bányatörvény 81. §-ában megkívánt ama feltételnek, hogy a helyszini szemle a földtulajdonos meghívása mellett rendeltessék el, a bányakapitányság nem tehet cseger és egyben figyelmeztette folyamodót, hogy a felkérvényben körülírt terület térfogata hibásan van megjelölve.

A bányakapitányság ezen indokolása azonban meg nem állhat, mert a felkérvény a bányatörvény 80. §-ában felsorolt kellékeknek, a melyek között a földtulajdonos megnevezése kifejezetten nem is szerepel, megfelel jelesül, mert a legfőbb törvényes követelmény, ami a felkérvénnyel kapcsolatos jogelsőbbség elbírálása szempontjából elengedhetetlen, t. i. a felkért külmérték fekvésének határozott megjelölése, meg van, továbbá mert a földtulajdonos kitétele a felkérvény kiegészítése útján is megállapítható és végül, mert a felkérvény másik kifogásolt hiányának pótlására, a felkért külmérték tévesen megjelölt területi adatainak kiigazítására és hiteles megállapítására a helyszini szemle és tárgyalás nyomán ép a bányahatóság hivatott és így a felkérvény ez alapon sem utasítható vissza.

212.

Segédvájási engedély csak is az adományozott bányatelken kívül szükséges.

(90759/1903. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvény 85. §-án alapuló fogalom meghatározás szerint a segédvárna-engedély a felkért vágatnak csakis a felkérő bányatelke határsíkján kívül eső részére szólhat, a saját bányatelekben való továbbítására már nem kell külön hatósági engedély, mert az a bányaadományban gyökerező jog alapján eszközölhető.

213.

A segédvájás engedélyezésének a zártkutatmány útjában nem áll, viszont a segédvájás a zártkutató jogait nem csorbíthatja.

(12604/1876. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

214.

Elévülés címén semminemű bányászati jogosítvány, tehát a szabad területen levő táró használati joga sem szereshető meg.

(23159/1915. sz. Pénzügymin.)

Nem lehet kétséges, hogy bármilyenemű bányászati jogok, illetőleg jogosítványok bányajogilag szabad területen csakis a bányatörvényben és az annak alapján kibocsátott statutumokban szabályozott közjogi alapon szereshetők. A megszerzési alap e minőségének természetes következménye, hogy ezen a téren a magánjogi elévülés érvényesülésének helye nem lehet, a minthogy az elévülést, mint eredeti megszerzési jogcímet a bányatörvény nem is ismeri. A felfolyamodónak az elévülésre alapított érvelése azért minden jogalapot nélkülöz.

Ily módon felfolyamodónak a bányajogilag szabad területen levő táró rész használatához törvényes jogcíme nem lévén, a táró használata a jogosulatlan bányászatkodásnak képezi tényálladékát, miért is felfolyamodó a bányatörvény

236. §-ának alkalmazása mellett, a táró használatától ellil-landó volna.

Tekintettel azonban arra a méltánylandó körülményre, hogy a bányatársaság a tárót már évtizedek óta jóhiszeműen, háborítatlanul, sőt a bányahatóság tudomásával használja, indokoltnak találtam, hogy a törvény szigorának alkalmazása előtt a bányatársaságnak a táró használatához való jognak a bányatörvényben szabályozott módon való megszerzéséhez a mód, illetőleg a szükséges határidő megadassék.

Mindezek alapján a táró használatát már most meg-tiltó bányabiztossági határozatot megváltoztatnom s a bányatársaságot a táró használatában egyelőre való meghagyása mellett, a különbeni törvényes következmények terhe alatt, a táró használati jogának a törvényes úton, záros határidő alatt való megszerzésére kellett utasítanom.

215.

A segédvájás engedélyezése abból az okból, mert a segédvájás idegen szenterületen megyen keresztül, meg nem tagadható.

(2113/1911. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányság határozatát, a mellyel a bányatelekhez egy segédjáró engedélyeztetett, felfolyamodás következtében felülvizsgálat alá vevén, ezen tárgyban a következőleg határoztam:

A felfolyamodás elutasításával a kifogásolt elsőfoku határozatot helybenhagyom, utasítom azonban a bányakapitányságot, hogy a segédjáró által áthatott mindazon birtokrészekre vonatkozólag, a melyek felfolyamodónak tulajdonában vannak, vagy a melyekre vonatkozólag a szénjog felfolyamodók javára telekkönyvileg is biztosítva van, a megkísérlődő egyezkedés sikertelensége esetén pótlólag, a jog utjának fenntartása mellett, állapítsa meg azon kiszállítási költiséget, a melynek megtérítése ellenében engedélyes a segédjáró hajtása közben termelt ásványszén az illető föld, illetőleg szénjog tulajdonosának átszolgáltatni köteles; amennyiben pedig az illető birtokrészeken, vagy azok egy részén a segédjáró már kihajtott volna s a kihajtásnál termelt ásványszén engedélyes, illetőleg jogelődje a saját javára értékesítette volna, az esetben egyezség létre nem jötte esetén,

szintén a jog útjának fenntartása mellett a kitermelt és értékesített szén mennyiségének és minőségének arányában állapítsa meg az engedélyes által az illető birtokrészlet, illetőleg szénjog tulajdonosának fizetendő kárpótlás összegét.

Indokolás: A bányatörvény 86. §-a szerint „ha valamely bányabirtokos saját művéhez valamely szabad telken segédvájás engedélyezését kéri, az neki az érdekelt hatóságok és felek meghallgatása után, nemkülönbén az engedélyezés megengedhető volta ellen tett kifogás fölötti határozat után megadandó”; a 191. §-a szerint pedig „minden bányavállalkozó köteles az idegen vájnákbani bányaművelés előnyösebb üzlete végett segédvájásnak saját telkén létesítését megengedni.”

A törvény ezen intézkedéseiből kétségtelen, hogy a segédvájás engedélyezését, ha annak előnyös volta a bányaművelés gazdaságossága tekintetében beigazolást nyert, a bányahatóság még azon esetben sem tagadhatja meg, ha a segédvájás idegen telken, vagyis bányajogilag lefoglalt területen megy is keresztül.

Miután pedig a jelen esetben a kérelmezett segédvájás létesítésének előnyös volna a „M” védnövű bányatelekben folytatandó bányaművelés gazdaságos üzése szempontjából, — tekintettel különösen a segédvájás létesítése által elért könnyebb szállításra, légvezetésre és vízemelésre, az ügyiratok alapján kétség kívül megállapítható, amint különben felfolyamodók maguk sem vesznek tagadásba, — az engedélyezés a felfolyamodók által felhozott azon okból, hogy a segédvájás olyan birtokrészleteken is megy keresztül, amelyekre vonatkozólag a szénjog őket is illeti, a melyek tehát az ideigl. törv. VII. r. 1. §. c) pontja alapján engedéllyel szemben bányajogilag lefoglalt idegen területet képeznek, törvényes alap hiányában meg nem tagadható. Felfolyamodók ugyanis álláspontjuk igazolása szempontjából tévesen hivatkoznak hivatali elődömnök 1909. évi 47670. és 123140. sz. határozataira és tévesen következtetik a törvény általános elveiből, hogy ha kutatás és adományozás céljaira valamely terület nem engedhető át, ugy azon terület nem engedhető át a szénjogosultnak bekegyezése nélkül segédvájás céljaira sem, mert míg egyrészt az említett határozatok idegen területen termelt ásványszén értékesítésének a tilalmáról, hatóságilag elfoglalt kutatási üzem folytatásának megbüntetéséről s az idegen területen áthajtott kutató táró használatának megengedéséről szólnak, tehát semmi vonatkozásban

sincsenek a segédtáró engedélyezésének kérdésével, addig más részről a kutatás és adományozás céljából idegenek javára lekötött területen segédtáró engedélyezésének lehetősége nemcsak, hogy nem ellenkezik a törvény általános civeivel, de sőt azt a bányatörvény a 191. §-ban foglalt s már fentebb idézett rendelkezéseivel egyenesen biztosítja.

De felfolyamodóknak egyéb kifogásaik sem helytállóak. A kifogás tárgyává tett azon körülmény ugyanis, hogy az engedélyezés iránti kérelem olyan időben adatott be, midőn a segélyre szorult „M” védnevű bányamű, illetőleg bányatelek jogerősen adományozva sem volt, az engedélyezés kérdésének elbírálására befolyással nem lehet, mert igaz ugyan, hogy a bányatörvény 85. és 86. §-aiból kivételleg valamely segédválás csak adományozott bányatelek előnyös tüzemének biztosítására szolgálhat s így jelen esetben, a midőn kérelmezőnek az engedélykérvény benyújtásakor még adományozott bányatelek nem volt, a bányakapitányság a kérvényt visszautasíthatta volna, miután azonban a kérvény benyújtása semminemű jogelsőbbiség biztosításával nem jár s miután továbbá az elsőfoku határozat meghozatalakor a segélyre szorult „M” védnevű bányatelek kérelmezőnek már adományozva volt, az elsőfoku határozatnak kizárólag azon okból való megváltoztatása, hogy a kérvény idő előtt nyújtott be, mivel sem volna indokolható. Az elsőfoku határozat feloldása különben is csak az engedélyezésnek bizonyos idővel való elodázását jelentené, ami pedig felfolyamodókra nézve jelentőséggel nem bírna, míg ellenben a bányászati közgazdasági érdek azt kívánja, hogy a segélyre szorult bányamű tulajdonosa a törvényes segélyt mielőbb megkaphassa.

A kifogás tárgyává tett azon további körülmény, hogy az engedélyesnek a jelenlegi bányaművelés szempontjából nincs feltétlen szüksége a kérelmezett segédtáróra, szintén nincs befolyással a kérelem elbírálására, mert a bányatörvény fent idézett rendelkezései szerint az engedélyezésnek még idegen bányatelekkel lefoglalt területen sem feltétele a segédtáró létesítésének feltétlen szüksége, hanem elegendő annak igazolása, hogy a segédtáró létesítése a bányaművelés szempontjából előnyös.

Felfolyamodók végül lévesen hivatkoznak a bányatörvényhez kiadott végrehajt. szab. 59. §-ának 7. bekezdésében foglalt azon intézkedésre, hogy a földbirtokosok kifogásai kisajátítási eljárás útján intézendők el, mert felfolyamodók a jelen esetben közvetlenül nem mint földbirtokosok, hanem

mint szénjogtulajdonosok vannak érdekelve s csak mint ilyenek tehetnek kifogásokat s mint földbirtokosok, illetőleg földtulajdonosok csak azon esetben volnának érdekelve, tehát csak azon esetben hivatkozhatnának a végrehajt. szabályok említett bekezdésére, ha földbirtokuk külszíni területe a segédtáró hajtása által tényleg igénybe vétetnék, amely körülmény azonban a jelen esetben fenn nem forog.

A fentiek alapján a kifogásolt bányakapitánysági határozatot a felfolyamodás elutasításával helyben kellett hagynom.

Figyelemmel azonban azon körülményre, hogy a bányatörvény 191. §-a értelmében a segédvájás által idegen telken nyert fenntartott ásványok a telek tulajdonosát illetik s neki a kiszállítási költségek megtérítése mellett át-szolgáltatandók; figyelemmel továbbá arra, hogy az ideigl. törv. szab. VII. R. 1. §-a az ásványszénre a fenntartott ásványok sorából tényleg ki nem vette, hanem csak olyan minősített fenntartott ásványnya tette, a melynek kutatásához és bányászásához a földtulajdonos bejegyzése is megkívántatik s így az ásványszénre is alkalmazandók a bányatörvénynek a fenntartott ásványokra vonatkozó mindazon rendelkezései, a melyek az ideiglenes törv. sz. vonatkozó intézkedéseivel ellenében nincsenek; figyelemmel továbbá arra, hogy az ideigl. törv. szab. VII. R. 1. §-a értelmében a földtulajdonosnak a saját területén jogában áll az ásványszénbányászattól mindenkit eltiltani még akkor is, ha ő maga a bányászatot üzni nem is akarja s így azon birtokrésztelkek, a melyekre vonatkozólag a szénjog tulajdona felfolyamodókat illeti, a szénbányászat tekintetében engedélyessel szemben bányajogilag lefoglalt, tehát idegen teleknek tekintendő; figyelemmel továbbá arra, hogy a bányatörvény 194. §-a értelmében ilyen esetben, amikor a segédtáró bányajogilag lefoglalt idegen telken megy keresztül, a kárpótlás megállapítása iránt a jog útjának fenntartása mellett első sorban a bányakapitányságnak kell egyesség híján határozni; figyelemmel végül arra, hogy az ügyiratokból megállapíthatólag a segédtáró hajtása közben olyan birtokrésztelteken, a melyekre vonatkozólag a szénjog felfolyamodókat illeti, ásványszén már is termeltetett, de sőt a segédtáró hajtása is az ásványszéntelep csapása irányában engedélyezettett s így a segédtáró hajtása közben idegen telken termelt ásványszén iránti kárpótlás kérdése már az engedélyezési eljárásakor is időszerű volt; ezen kárpótlásnak közigazgatási úton való megállapítása iránt a határozat rendelkező részében foglalt módon kellett intézkednem.

216.

Valamely szerződés harmadik személyek törvényben biztosított jogát nem korlátozhatja.

(76941/1907. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodó azért tartja magára nézve sérelmesnek a bányakapitánysági határozatot, mert a várossal kötött szerződése értelmében nézete szerint neki kizárólagos joga van villamos áram vezetésére szolgáló kábeleknak, vagy sodronyoknak a város utain való lerakására, illetőleg vezetésére, miért is ezen utaknak villamos vezetékkel való átfeszítésére az engedély a bányavállalatnak, az ő szerzett jogainak sérelme nélkül meg nem adható s a mennyiben az mégis megadatnék, az csak is a felfolyamodónak a bányavállalat részéről kisajátítás útján való teljes kártalanítása mellett eszközölhető.

A felfolyamodónak ezt az érvelését azonban magaméva nem teheti. A bányavállalatok a bányatörvény 131. §-a szerint a bányatulajdonjából kifolyólag vannak feljogosítva az ilyen berendezések létesítésére s minthogy amint azt a bányakapitányság a kifogásolt határozatában helyesen megjegyezte, valamely szerződés harmadik személyek törvényben biztosított jogát nem korlátozhatja, ennél fogva a bányakapitányságnak az engedély megadására vonatkozó intézkedése törvényesség szempontjából kifogás alá nem eshetik és így a határozatnak ez a része megerősítendő volt.

De nem volt megváltoztatható a határozatnak az a része sem, mely a villamossági részvénytársaságot kártérítési igényeivel a rendes bírói útra utasítja s azt részére maga kisajátítás útján meg nem állapítja, mert a bányatörvény szerinti kisajátításnak csak a bányászat számára szükséges ingatlan telektulajdonok képezik a tárgyát és az ilyen szerződésekből származó vitás ügyek csakis rendes bírói perúton érvényesíthetők.

217.

Bányászati célokra való tulajdonjogi kisajátítás kizárólag csakis a földtulajdonos kérelmére történhetik.

(23541/1901. sz. Belügymin.)

Az ezen ügyben hozott összes határozatokat az egész kisajátítási eljárással együtt megsemmisítem és a bányakapitányságot utasítom, hogy egyetértőleg a közigazgatási hatósággal, új tárgyalást tűzzön ki, melyben a földtulajdonos nyilatkozattételre hivatkozó fel az iránt, hogy abban az esetben, ha a kisajátítás megtörténik, a földterületnek ideiglenes, bizonyos évi kárpótlási díj fizetése melletti, vagy pedig annak tulajdon gyanánt való átadását kívánja-e megállapíttatni és a nyilatkozat értelmében, vagy pedig, ha nyilatkozat nem adatik, az ideiglenes átadási alapon hozzon a főszolgabíró új határozatot.

Megsemmisítendő volt az egész kisajátítási eljárás, mert a bányászati célokra szükséges földterületek átengedése a szerint, a mint azok ideiglenes, vagy állandó használatra igényeltetnek, vagy ideiglenes módon bizonyos évi kártalanítási díj fizetése ellenében történik, vagy pedig állandóan a földterületnek tulajdon gyanánt való átadásával; de ezen utóbbi eset csakis kizárólag a földtulajdonos kérelmére történhetik, amint azt a bányatörvény 100. §-a világosan előírja. A tulajdon gyanánt való kisajátítást tehát sem a kisajátítást kérő bányászati vállalat kérelmére, sem pedig hivatalból a hatóságok kinyilatkoztatásával megállapítani nem lehet. — A jelen esetben pedig a tulajdon gyanánt való átadás melletti kisajátítás anélkül, hogy ez iránt a földtulajdonos megkérdezett volna annak ez iránt nyilatkozni alkalma lett volna, csupán a bányakapitányságnak az állandó használatot kimondó kijelentése alapján történt, az eljárást tehát ebből a szempontból törvénytelennek kell tekinteni.

218.

I. A bányászati kisajátítás kérelmezésének nem előfeltétele annak beigazolása, hogy kérelmezőnek a földbirtokossal való egyessége nem sikerült. II. A telekátengedés iránti kérelmet a bányavállalkozó nem a közigazgatási hatósághoz, hanem a bányahatósághoz köteles benyújtani. III. A kisajátítási eljárás a helyszínen, minden egyes terület bemutatása, meg szemlélése és a földbirtokos meghívása mellett tartandó meg.

(7764/1877. sz. Földmiv. i. és ker. min.)

Előre bocsájtom, hogy a szőnyegen forgó ügyben főleg a bányatörvény 27. §-a irányadó, miért mindenekelőtt ezen §. kellően értelmezendő.

Az említett §. ugyan főképp a kutatási jogosítványra vonatkozik, de egyuttal azon esetre is kiterjed, ha a kutató szabadkutatási jogosítványt is szerzett, mely utóbbi esetre nézve világosan rendelí, hogy a kisajátítás iránti határozathozataláig a kutatási munkálatok a kijelölt helyen abban hagyandók.

Ebből kétségtelenül kitűnik: 1. hogy a kártérítési összeget a közigazgatási hatóságnak kell megállapítani és 2. hogy a kutató csak az általa kijelölt helyeken dolgozhatik, tehát okvetlenül szükséges, hogy kijelölje azon helyeket, melyeken kutatási munkálatait megkezdeni szándékozik, mert csak akkor adhatja a közigazgatási hatóság a kutatási munkálatok megkezdésére az engedélyt, de továbbá a szakértők is csak úgy lesznek képesek úgy a megkívántató terület nagysága, mint annak értéke iránt nyilatkozni, mely nyilatkozat, illetőleg ennek tekintetbe vétele mellett, a bányahatóság által a telckátengedés szüksége iránt hozandó előleges határozata alapján azután a közigazgatási hatóság az előre biztosítandó kártérítési összeget is megállapíthatja.

A mondottakat most már a járási szolgabírónak elsőfoku határozatára alkalmazva, kijelentem, hogy ezen határozat helytelen.

Ugyanis eltekintve attól, hogy a felvett jegyzőkönyvben az illető kutatási engedélyre ugyan történik hivatkozás, de azon kutatási pontok illetőleg szabadkutatások, melyekre a tárgyalás vonatkozik, meg nem jelöltek, a kutatási jelek álláshelyei nem érintenek s a földbirtokos, vagy képviselőjének távolléte és szabályszerűen történt meghívása kitűntetve nincs: a kérdéses jegyzőkönyvre hozott elsőfoku határozat azért hiányos, mert a kártérítési összeget nem állapítja meg, hanem azt a bányatörvény rendelkezésével ellentétben, esetről-esetre a szakértőkre bizza.

Arra nézve tehát, hogy az elsőfoku szolgabírói határozat feloldatott a másodfoku alispáni határozat mindenescetre helyes, de nem helyeselhetem azt, a benne felhozott következő indokot, hogy t. i. nem bizonyítottat be, miszerint a kutató kutatási engedélyét a földtulajdonosnak előmutatta és vele a kárpótlási igények iránt az egyezséget megkísérllette volna, továbbá hogy nem tűnik ki, miszerint a köz-

igazgatási hatóság beavatkozását, illetőleg az eljárás megindítását célzó alapkérelem benyújtott volna.

Ezekre nézve ugyanis meg kell jegyezniem, hogy a bányatörvény 27. §. b) pontja nem úgy értelmezendő, mintha a kisajátítási kérelemnek és tárgyalásnak csak akkor volna helye, ha a kutatási munkálatok megkezdhetése engedélyezett, mert az idézett §. kezdetén nem az mondatik, hogy a kutató köteles olyan engedéllyel eljárni, hanem az, hogy arra jogosítva van, miért is a kutató a munkálatok megkezdését célzó folyamodvány előterjesztésével, mindjárt a kisajátítási tárgyalás megindítását kérheti, ha meggyőződött, hogy a földbirtokossal barátságos úton meg nem egyezhet. Egyébiránt sem a munka megkezdhetése, sem a kisajátítás iránti tárgyalás megindítása előtt nem szükséges annak bebizonyítása, hogy a megegyezés a földbirtokossal nem sikerült, mert azt a bányatörvény nem rendeli a különben is a földbirtokos ennek bebizonyítását lehetetlenné tenné az által, hogy a kutatóval írásbeli, vagy szóbeli úton érintkezésbe jönni vonakodnék, amint is az jelen ügyben tényleg megtörtént.

Alapítan pedig az alispáni határozatban foglalt azon érvelés, hogy a közigazgatási hatóságnak ez ügybeni beavatkozását, illetőleg a bányatörvény 27. §-a szerinti eljárás megindítását célzó alapkérelem az illető közigazgatási hatósághoz beadatott volna, sem a tárgyalási jegyzőkönyv, sem pedig a szolgabírói jelentéssel beadott iratokból ki nem tűnik, — mert a bányatörvény 27. §. b) pontja szerint a kutató a kisajátítási tárgyalás megindításáért nem a közigazgatási hatósághoz, hanem a bányahatósághoz köteles eljárni, mely kötelességnek a kutató tényleg megfelelt és a kisajátítási tárgyalás tényleg a bányahatóság törvényes és illetékes felhívására indított meg s e felhívásnak meg nem felelni nem áll a közigazgatási hatóság hatalmában.

Ezeknél fogva a panaszolt felelő alispáni határozatot, — habár nem indokainál fogva, — fenntartandónak és felfolyamodót a szükséges adatok előterjesztése s ezen részletes adatok alapján a szabályszerű eljárás folytatásának megindítására felhivandónak találom.

Egyébiránt az egész eljárás folyamából kintünvén az, hogy a járási szolgabíró nem tudta kellően, miképpen kell a kérdéses ügyben eljárni, azért tegyidejűleg figyelmeztetendő, hogy ily ügyekben a bányatörvény IV. fejezetén kívül a bányatörvényhez kiadott fogantatási szabályok 68. §-a szövegét (szinonimértékű) s hogy a benne foglalt szabályokat

csak úgy teljesítheti s a munka megkezdése iránt csak akkor határozhat, ha a kutató mindazon pontokat megjelöli, melyeken kutatni, vagy kutatási jegyeket felállítani szándékozik, mely utóbbi esetben a szabadkutatások bejelentéséről szóló bizonyítványok szolgálnak alapul, továbbá ha a tárgyalás minden egyes megjelölt pontra nézve a helyszínén folytatatik és végre a tárgyaláshoz mind a kutató, mind a földbirtokos megidéztetik, az első azzal, hogyha meg nem jelennek, mindazon kutatási pontokra nézve, melyek a meglevő adatok nyomán biztosan meg nem állapíthatók, kérelmétől el fog úttetni, az utóbbi pedig azon hozzáadással, hogy meg nem jelenése esetében a megállapítás nélküle is meg fog történni.

219.

Bányászati kisajátítások körül a bányakapitány-ság eleget tesz a törvény rendelkezésének, ha a kisajátításról az érdekelt telekkönyvi tulajdonost értesítette és a birtoklási viszonyokat nem kell nyomoznia.

(77105/1895. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvény 101. §-a, midőn a bányászati célokra eszközlendő kisajátítási eljárás megindítását képező nyomozásokhoz a földbirtokos megidézését rendeli el, ezzel a határozmánnyal nem akart más célt elérni, minthogy az érdekelt birtokos tudomást nyerjen ingatlanának tervbe vett kisajátítása felől.

A bányatörvény ugyanis nem tesz különbséget a tulajdonos, meg a birtokos között s nem szabja köteletségül sem a kisajátítást kérő félnek, sem a kisajátítást vezető bányakapitányságnak, hogy perrendszerű módon vizsgálják és hozzák tisztába valamennyi tulajdonos, avagy birtokos kiténének a kérdéscit, mert a kisajátítás egész lefolyása s annak minden lényeges mozzanata, nevezetesen a telekátengedés kérelmezésének joga, az átengedés szükségességének, a kisajátítandó terület terjedelmének, az átengedés időtartamának, ugyszintén a becsárnak megállapítása az érdekelt birtokos távollétében épügy, mint bárminő ellenzése dacára is hatóságilag hivatalos megbízás alapján működő személyek által teljesen függetlenül eszközöltetik.

Mint hogy tehát a kőszénbánya részvénytársaságot a bányatörvénynek sem 101., sem más szakasza nem kötelezte arra, hogy a birtoklást elsősorban tanusítani hivatott telekkönyvi adaton kívül s illetőleg azzal szemben is, a bírói beszavatolás időpontjáig mindig vitássá válható birtoklási viszonyokat kutassa: ennél fogva az eljárást vezető bányakapitányság a szóban forgó tulajdonos gyanánt szereplő O. H.-nak a nyomozási eljáráshoz történi megidézésével a bányatörvény 101. §-ában előirt követelménynek eleget tett. A panasszal fellépett többi birtokostársaknak szabályszerű megidéztetést követelő s ennek hiányában az eljárás megsemmisítését kérő előadásuk annál kevésbé tekinthető alaposnak és jogosnak, mivel egyik birtokostárs a nyomozási tárgyaláson tényleg meg is jelent s habár a kőszénbányatársaság a panaszkozó birtokostársakkal előbb már különálló ügyleteket kötött is, ez körülmény nem szolgálhat a panaszosoknak indokul a bányatörvény 101. §-ának olyan értelmezésére, hogy a telekkönyvön kívül létező minden birtokostárs kinyomozását és megidéztetését követelhessék, kiknek a bányatörvény 102. és 103. §-ai a kisajátítási eljárás folyamán közbeszólási jogkörűt úgy sem engednek meg, hanem csupán a hivatalból hozandó határozat ellen való törvényes út érvényesítését hagyják fenn.

Mivel így a megidézés kötelezettsége a bányatörvény idézett szakaszához képest helyesen csak annyit jelenthet, hogy az érdekeltek a bekegyezésüktől tökéletesen függetlenül megteendő kisajátítás folyamáról tudomást szerezzenek és ez a tudomásszerzés a jelen esetben az érdekelt birtokosok egyikének személyes megjelenésével megtörtént, kinek a tki tulajdonostól különböző minőségét a kisajátítást kérő fél, illetőleg a kisajátítást vezető bányahatóság, perrendszerűen kutatni és bizonyítani nem volt jogosult, sem kötelezett: kétségtelen, hogy a vármegye alispánjának kizárólag erre a telekkönyvön kívül álló társbirtokosok külön-külön megidézésének elmaradására fektetett érvelése jogszerű alappal nem bír.

Magaméva teszem azért a bányakapitányság jelentésében kifejtett azt a nézetet, hogy az eddigi eljárás végleges megsemmisítése és ahelyett a panaszló birtokos társak újabb megidéztetésével a kisajátítási műveletnek elülről kezdése, merőben indokolatlan kíváncsi és teljesítése tökéletesen fölösleges lenne, miután az érdekelt birtokostársaknak a nyomozás megejtéséről saját beismerésük, illetőleg az egyik birtokostárs személyes megjelenése folytán ugyanis tudomásuk

volt s az eljárás törvényszerűsége ellen komolyan figyelembe vehető érvet még felebbezésükben sem tudtak előadni.

220.

A bányakapitányságnak a kisajátítás kérdésében határozat alakjába foglalt véleménye felfolyamodás tárgya nem lehet.

(9439/1872. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

A bányakapitányság feladata, mint ez a bányatörvényhez kiadott végrehajtási szabályok 68. §-ából is kivehető, csak oda terjed, hogy a helyszini tárgyalásról felvett jegyzőkönyv alapján a kisajátítási kérdésben saját szempontjából véleményét határozat alakjában kifejezi s azután ezen határozatát az illetékes közigazgatási hatósággal határozás végett közli. A bányakapitányságnak ezen határozata, mely a kisajátítási ügyben saját véleményét tartalmazza, felfolyamodás tárgya nem lehet.

221.

A bányahatóságoknak a bányászati kisajátítás kérdésében hozott határozatai a felekkel nem közlendők, hanem az a telek átengedés és annak időtartama kérdésében hozandó határozathozatal végett a közigazgatási hatósághoz teendők át.

(63707-1905. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvény 102. §-a és a végrehajtási szabályok 68. §-a előírja, hogy a bányakapitányságnak, miután a telekátengedés szükségessége, annak terjedelme és időtartama, valamint a földterület visszaadása iránt határozott, ezt a határozatát a közigazgatási hatósághoz kell megküldenie és a közigazgatási hatóság azután kiegészítve a bányakapitánysági határozatot a kártalanítás módjának és mennyiségének megállapítására vonatkozó intézkedésével, azt mint saját határozatát adja ki a feleknek, kik azt felfolyamodás tárgyává tehetik.

Világosan kitűnik ezen eljárásnak kötelező volta különösen a bányatörvény 102. §-ából, a melyben az mondatik, hogy a kérdéses tárgyalás felelt a bányakapitányság meg-

hallgatása után, mind a telekátengedés, mind pedig annak időtartama iránt a politikai hatóság hoz határozatot. Miután pedig ezen szabályok ellenére a bányakapitányság az idézett határozatot a felekkel közölte, a helyett, hogy azt a politikai közigazgatási hatósághoz további illetékes intézkedés végett átküldötte volna, azt mint a törvény és utasítás lényeges alaki rendelkezéseibe ütközőt, megsemmisítenem kellett.

* * *

Lásd a 220. sz. határozatot.

222.

I. A bányászati kisajátítási eljárás során a telekhasználat időtartama tárgyában a határozathozatal nem a bányahatóság, hanem a politikai hatóság illetékességi körébe tartozik. II. A kisajátítással kapcsolatban a zártkutatmányost terhelő kötelezettségek megállapításának helye nincsen. III. A kisajátítási határozat ellen rendes felebbevitelnek van helye.

(31214/1907. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt elsőfoku határozatot egész terjedelmében megsemmisítem.

Indokolás: A tényállás szerint a felfolyamodó cég a B. község határában fekvő zártkutatmányaiban az ott netalán előforduló széntelepek felkeresése végett eszközlendő mély furások céljára szükséges földterületek kényszer útján való átengedése iránt folyamodott, mivel az érdekelt földtulajdonos vonakodik ott a cégnek a célba vett kutatási munkálatok keresztülvételét megengedni.

A bányakapitányság ezen bányászati kisajátítási ügyben megtárglotta az illetékes politikai hatóság közreműködése mellett a bányatörvény 101. §-a által rendelt helyszíni tárgyalást s ennek alapján az 1906. évi 2642. szám alatti intézvényében megtette a telekátengedésre vonatkozó határozati javaslatot.

Ezzel a bányakapitányság a szóban forgó kisajátítási ügyben öt megillető törvényszerű hatáskört teljesen kimerítette, mert a további érdembeli intézkedés a politikai hatóság hatáskörébe tartozik.

Ennek dacára a bányakapitányság eme kisajátítási ügy-

ben folyó évi 22. sz. alatt még egy határozatot hozott, melyben a telekhasználat időtartamát állapítja meg, továbbá a furási munkálatok hatósági ellenőrzése és az előhaladás időnkénti bejelentése iránt intézkedik.

A bányatörvény 102. §-a világosan előírja, hogy a telekhasználat időtartamát nem a bányahatóság, hanem a politikai hatóság határozza meg, a bányakapitányság idevonatkozó intézkedése tehát már alaki szempontból is semmis.

De egyébként sem állhatna meg a bányakapitányságnak az a rendelkezése, hogy felfolyamodó köteles a kutatási munkálatokat egy fél év alatt befejezni, mert ez az intézkedés sokkal messzibbre megy a zártkutatmányost terhelő kötelesség megállapításában, mint a mennyire e kötelezettség terjedelmét a bányatörvény 178--180. §-ai megszabják.

Megjegyzem végül, hogy a bányakapitányságnak a bányatörvény 103. §-ára vonatkozólag kifejezésre juttatott felfogása is téves, mert további bírói útra a kisajátítási határozatnak csakis a kártalanítás módja és mennyisége iránti megállapítása tartozik, de maga a kisajátítási határozat ellen közigazgatási úton a rendes felelbbvitel nyitva áll.

* * *

Lásd a 220. és 221. sz. határozatokat.

223.

I. Bányászati kisajátítási ügyben kiadandó elsőfoku véghatározatnak az illetékes bánya es politikai hatóság egyértelmű állásfoglalását kell tartalmaznia, vagyis az elsőfoku politikai hatóság kiadandó határozatában, a telekátengedés megengedhetőségének a bányahatóság elbírálási jogkörébe eső kérdésében, köteles a bányahatóság állásfoglalását magáévó lenni, vagy pedig, — amennyiben erre vonatkozólag kételyei volnának, — határozathozatal előtt az illetékes felettes főhatóságok döntését kikérni. II. Kisajátítást kérelmezőnek az ideiglenes telekátengedésre csupán általános kutatási engedélye alapján abban az esetben is meg van a törvényes joga, ha zártkutatmányt nem is szerez.

(6078/1902. sz. Belügymin.)

A járás főszolgabirája: M. I. azon kérelmét, hogy a bányatörvény 101. §-a értelmében a 3662. hrsz. ingatlanokból a bányászakértők által a helyszíni tárgyalás alkalmával megállapított 5150 m² kényszerkisajátítás útján részére ideiglenes használatra átengedtesék, elutasítom.

Indokok: A zártkutatómányok művelésével kapcsolatos bányászati teendők végrehajtásához szükséges földterületek ideiglenes átengedése csak abban az esetben kérelmezhető, ha a zártkutatómányok tulajdonjoga már végérvényesen megállapított és ezen megállapítás a hatóság előtt kellően igazoltatik. A megtartott helyszíni eljárás alkalmával azonban a földtulajdonos képviselője éppen a zártkutatómány tulajdonjogának végérvényes meg nem állapítása alapján emelt kifogást az eljárás ellen kijelentvén, hogy a bányatörvény 252. §. alapján ellenzi a kisajátítást, mert M. I. a kutató váját sohasem művelte, a bányakapitánysághoz erre nézve beadott jelentései a valóságnak meg nem felelnek, ezt a földtulajdonos helyhatósági bizonyítvánnyal igazolta s kérte ez alapon a zártkutatómány elenyészésének megállapítását, a mely beadvány, illetve kérvény az illetékes hatóságok által még el nem intéztetett.

Földtulajdonos képviselőjének ezen állítása, illetve kifogása a helyszíni eljárás alkalmával meg nem döntetett, annak ellenkezője be nem bizonyított sőt ezen kérdés tárgyalás alá sem vétetett, ami bizonyára megtörtént volna, ha kisajátítást kérelmező a vonatkozó zártkutatómányhoz végérvényesen megállapított jogát a fentemlített kifogással szemben bizonyítani képes leendett.

Ezen álláspontot megerősíti az is, hogy bár a helyszíni eljárás rendén a politikai hatóság a földtulajdonos kifogására való hivatkozással, ez ügy előiratának, különösen pedig azon jegyzőkönyvnek, melyben folyamodó maga elismerte, hogy kutatási jogával több éven át nem élt, becsatlását kérte, ezen iratokat a bányakapitányság ezen ügyben való határozathozatalomat kérelmező átiratával hozzám át nem tette. (2135/1911. sz.)

A m. kir. belügyminiszter: A járás főszolgabirájának 2135/1911. sz. a. kelt véghatározatát, melyet M. I.-nak kutatási munkálatokhoz szükséges földterület kisajátítása iránti kérelmét elutasította, a m. kir. bányakapitányságnak a m. kir. pénzügyminiszter úrhoz intézett felterjesztése következtében felülvizsgálat alá vevén, azt a m. kir. pénzügyminisz-

ter úrral egyetértőleg hivatalból feloldom és új határozathozatalát rendelem el.

Mert a bányászati kisajátítás, illetőleg telekátengedés tárgyában a véghatározatot a politikai járási hatóság a bányatörvény 102. §-a értelmében a bányahatóság meghallgatása mellett köteles meghozni. A törvény ebből az intézkedésből, de a dolog természetéből is önként következik, hogy a feleknek kiadandó véghatározatnak az illetékes két hatóság egyértelmű állásfoglalását kell tartalmaznia, azaz hogy az elsőfoku politikai hatóság a telekátengedés megengedhetőségének a bányahatóság elbírálási jogkörébe eső kérdésében kiadandó határozatában köteles a bányahatóság állásfoglalását magáévá tenni, vagy pedig, a mennyiben erre vonatkozólag kételyei volnának, határozathozatal előtt az illetékes főhatóságok döntését kell kikérni.

A bányatörvényhez kiadott végrehajtási utasítás 69. §-a is ekként szabályozza részletesen az ily esetekben követendő eljárást.

Ennek dacára a járás főszolgabírája, amint a bányakapitányságnak a m. kir. pénzügyminiszter úrhoz intézett jelentéséből megállapítható, M. I. bányászati telekátengedése ügyében 2135/1911. sz. a kelt elutasító véghatározatát a bányakapitányság állásfoglalásának teljes mellőzésével hozta meg, jóllehet a bányakapitányság állásfoglalása a törvénynek minden tekintetben megfelel.

A járási főszolgabíró véghatározatának a zártkutatmányok kétes tulajdonjogára alapított indokolása ugyanis minden törvényes alapot nélkülöz, mert eltekintve attól, hogy a kisajátítást kérő zártkutatmányának jogérvényes fennállását az erre illetékes bányakapitányság megállapította, nemcsak az eljárás során, hanem a főszolgabíróhoz intézett 2178/1911. sz. határozati javaslatában is, mint az a bányatörvény 98., 26. és 27. §-aiból, különösen pedig utóbbinak c) pontjából kétséggkívül megállapítható, -- kisajátítást kérelmezőnek az ideiglenes telekátengedésre csupán általános kutatási engedélye alapján, abban az esetben is meg volna a törvényes joga, ha zártkutatmányt nem is szerzett volna, vagy ha az esetleg szerzett zártkutatmány időközben elvonatott volna.

Az említett indokolás különben a zártkutatmány elenyészésének megállapítása végett tévesen hivatkozik a jelen esetben a bányatörvény 252. §-ára, mert a törvény ezen szakaszának intézkedése szerint a zártkutatmány elenyészése

csak abban az esetben következik be, ha a kutató a váját elhagyja, helyesebben felhagyja, vagyis ha a felhagyást a bányahatósághoz bejelenti. A kutatóvájás egyszerű, vagyis tényleges felhagyási szándék nélkül való elhagyásának, illetőleg a kutatási munka elhanyagolásának jogkövetkezményeit ugyanis nem az említett 252., hanem a 178—180., 241. és 242. §-ok tárgyalják. Már pedig a jelen esetben nem a kutató-vájás végleges elhagyásáról, hanem arról van szó, hogy a kutató a törvényben kiszabott kötelezettségeinek éppen a földtulajdonos ellenszegülése miatt nem tud eleget tenni s éppen azon okból kérte a kisajátítást, hogy ezen kötelezettségének eleget tehessen.

Miről alispán urat a szóban levő ügyre vonatkozó iratok leküldése mellett, megfelelő további eljárást végeztetve, azzal a felhívással értesitem, figyelmeztetve a járási főszolgabírórt, hogy miután a bányakapitányság említett határozati javaslata a törvénynek teljes mértékben megfelel, azt hozandó véghatározatában magáévá tenni köteles.

224.

Az elsőfoku politikai hatóság a bányászati kisajátítási ügyekben hozandó véghatározatában a telekátengedés megengedhetőségének bányajogi és műszaki kérdéseiben, nevezetesen a kérelmezett telekátengedés szükségessége és az átengedni kért terület alkalmas volta tekintetében köteles az elsőfoku bányahatóság állásfoglalását magáévá tenni.

(8141/1916. sz. Pénzügymin.)

A B. J. kérelmére folyamatba tett bányászati kisajátítási ügyet, amelyben a járás főszolgabírája és a bányabiztosság között az átengedni kért terület bányászati célra való szükséges és alkalmas voltának kérdése tekintetében véleményeltérés merült fel, a bányakapitányságnak felterjesztése következtében felülvizsgálat alá véve ebben a tárgyban a m. kir. belügyminiszter úrral egyetértőleg a következőleg határoztam.

Annak kijelentése mellett, hogy a járás főszolgabírájának 1913. évi 2627. sz. alatt kelt véghatározata tulajdonképpen véghatározatnak nem tekinthető, a főszolgabírórt arra

kötelezem, hogy a kérelmezett telekátengedés szükségességének és az átengedni kért terület bányászati célra való alkalmas voltának a kérdéseiben a bányabiztosság álláspontját hozandó véghatározatában tegye magáévá.

Indokolás: Az ügyiratokból megállapítható tényállás szerint B. J. bányatulajdonos szénbányája üzeméhez a meddőanyag elhelyezésére, a kibányászott ásványászén lerakására és az üzemi épületek elhelyezésére szükséges teleknek kényszer útján való átengedéscérrt folyamodott az illetékes bányabiztossághoz. A szabályszerűen megtartott helyszini eljárás eredményéhez képest a bányabiztosság a kérelmet teljesíthetőnek is találta, illetőleg megállapította, hogy a használat végett átengedni kért területre a bányauzem fejlesztése illetőleg folytathatása céljából feltétlenül szükség van, továbbá hogy az elérni kívánt célok más helyen, vagy oly módon, hogy kevésbé termékeny, a gazdaságra nézve nélkülözhetőbb, vagy kevésbé értékes terület vétessék igénybe, gazdaságosan nem biztosíthatók. A bányabiztosság e megállapításaival szemben az illetékes politikai hatóság, a járás főszolgabírája, az 1913. évi 2627. sz. a. kelt s véghatározatnak nevezett határozatában a telek átengedése iránti kérelmet elutasította ugyan, de egyuttal azt is kimondotta, hogy határozata ellen nincsen felebbezésnek helye, hanem mivel az a bányabiztosság határozatával szemben áll, az iratok végső döntés végett a főbányahatósághoz lesznek felterjesztendők.

A járási főszolgabíró két okból tartotta a telekátengedés iránti kérelmet elutasítandónak és pedig:

a) először, mivel a meghallgatott bányászati szakértő véleménye szerint a kérelmezőnek csak akkor lesz szüksége az átengedni kért területre, ha a bánya napi 40-50 tonna termelésre ily módon már elő van készítve, miután pedig ez a körülmény, hogy a bánya termelésre ily módon már elő van készítve, ez idő szerint igazolva nincsen, a kérelem időszerűnek nem minősíthető s a telekátengedés szükségessége meg nem állapítható;

b) másodsor, mivel a szóban lévő terület árterbe esik, minek következtében a területnek bányászati célokra, nevezetesen meddő anyag lerakására való felhasználásával szükségszerűleg felmerülő ármentesítési és medertisztítási munkálatok költségei nem állannak arányban a bányauzem-ből remélhető jövedelemmel: így az átengedni kért terület a tervbe vett célra alkalmasnak nem minősíthető.

A bányatörvény 102. §-a értelmében a bányászati ki-

sajátítás, illetőleg telekátengedés tárgyában a véghatározatot a politikai járási hatóság a bányahatóság meghallgatása mellett köteles meghozni.

E szerint tehát, ha a telekátengedés kérdéseire nézve a illetékes két elsőfoku hatóság között nézeteltérés merült fel, a feleknek kiadandó véghatározat csak a vitás kérdéseknek a bányatörvényhez kiadott végrehajtási szabályok 69. §-a értelmében a főbányahatóság által a politikai főhatósággal való egyetértő eldöntése után hozható meg.

A jelen esetben azért, amidőn a telekátengedés szükségessége és az átengedni kért terület alkalmas volta tekintetében a főszolgabíró és a bányabiztosság között nézeteltérés merült fel, a telekátengedés kérdésében a felmerült nézeteltérésnek a fenti módon való megszüntetéséig véghatározat hozható nem volt, miért is a főszolgabíró fent említett 1913. évi 2627. sz. határozata véghatározatnak nem minősíthető, amit különben a járási főszolgabíró maga is kifejezésre hozott akkor, amikor a határozattal szemben a jogorvoslat lehetőségét kizárta.

A bányatörvény fent idézett rendelkezése alapján kifejlődött s a törvény szellemének és célzatának megfelelő állandó joggyakorlat szerint továbbá az elsőfoku politikai hatóság kiadandó véghatározatában a telekátengedés megengedhetőségének a bányahatóság elbírálási jogkörébe eső bányajogi és műszaki kérdéseiben köteles az elsőfoku bányahatóság állásfoglalását magáévá tenni.

Ebben az értelemben állapítja meg különben az elsőfoku politikai és bányahatóság illetékességi körét a bányatörvényhez kiadott végrehajtási szabályok 68. §-a is, amelynek b) pontja és az utolsó bekezdése szerint a bányahatóság illetékességi jogkörébe tartozik úgy a kérelmezett telekátengedés szükségességének, mint az átengedni kért terület alkalmas voltának az elbírálása, illetőleg megállapítása is, míg a politikai hatóság jogköre csak a telekátengedés által érintett közérdekek védelmére és a kártérítés módjának és mérvének megállapítására terjed ki.

A járási főszolgabíró tehát törvényes hatáskörét túllépte, amidőn a szükségesség és alkalmasság fentemlített kérdéseit minden közérdekű vonatkozástól menten, kizárólag műszaki szempontból tette bírálattal és a bányabiztosság állásfoglalásával szembenálló döntés tárgyává.

Éppen ezért a főszolgabíró ez irányu hatáskörének hiányánál fogva vitás kérdéseknek érdemleges felülbírlata

nélkül már alaki okból is, a fenti értelemben kellett határoznom, vagyis a járási főszolgabírót köteleztem kellett, hogy hozandó véghatározatában a bányahatóság elbírálási jogkörébe eső, fent említett két kérdésben a bányabiztosság álláspontját tegye magáévá.

Eltételeztem azonban a hatáskör hiányától a fenti értelemben kellett volna határoznom a vitássá tett kérdések érdemleges felülbírlásának az eredményhez képest is.

A járási főszolgabíró határozatának a bányabiztosság állásfoglalásával szemben felhozott, fent említett két indoka közül ugyanis műszaki szempontból egyik sem helytálló.

A telekátengedés szükségességét illetőleg ugyanis kétségtelen, hogy e kérdés elbírálásánál a bánya meglévő viszonyai mellett különösen annak remélhető kifejlődését kell irányadónak tekinteni, mert a kisajátítási eljárás hosszadalmasságánál fogva nem alkalmas a bányászat e tekintetben már beállított tényleges szükségleteinek a kielégítésére. Ha a bányatulajdonosnak a telekátengedés kérelmezésére csak abban az időpontban adatnék meg a jog, amikor az illető területre való szükség már tényleg bekövetkezett, akkor ezzel a kisajátítási eljárás tartamára lehetetlenné létenék az üzem folytatása s ez által a bányászati termeléshez fűződő közgazdasági érdek csorbulása mellett a bányavállalkozó indokolatlan, sőt jogtalan kárt szenvedne s esetleg rákényszerítenék a bánya folytonos üzemben tartására vonatkozó törvényes kötelezettség megszegésére. A kisajátítási eljárás megindításával tehát a szükségesség tényleges beálltanak legutolsó időpontját bevárni, műszaki szempontból, vagyis az üzem folytonosságának veszélyeztetése nélkül lehetetlen.

A bányászati szakértőnek ama véleménye alapján azért, mely szerint a termelésnek joggal várható napi 40–50 tonnára való felemelése esetén a szóban lévő területre nemcsak hogy okvetlen szükség lesz, hanem egy pár év múlva e területnek a kibővítése is szükségessé fog válni, a bányabiztosság helyesen állapította meg a telekátengedés szükségességét, annyival is inkább, mert egy üzemben lévő szénbánya napi termelésének 40–50 tonnára való emelése csak hetek, legfeljebb hónapok kérdése lehet.

Az átengedni kért terület alkalmas voltát illetőleg a bányászati szakértő szakvéleménye, de az érdekeltek nyilatkozatai alapján is kétségtelenül megállapítható, hogy a bányamű közelében csak az átengedni kért telek az egyedüli és legalkalmasabb terület, amely a bányászat céljaira gaz-

daságosan felhasználható. Nem tagadja, sőt elismeri ezt a szóban lévő terület tulajdonosa is, amidőn épen abból az okból ellenzi a terület kényszerű átengedését, mert arra idővel neki is a nyitandó bányája üzemének a céljaira lesz szüksége.

A bányászati szakértő véleményével szemben nem állhat meg a főszolgabíró határozatának az illetékes kulturmérnöki hivatal kiküldöttjének véleményére alapított az az érvelése, hogy a területnek meddőanyag lerakására való felhasználásával járó ármentesítési és medertisztítási munkálatok költségei nem állanak arányban a bányatüzemből remélhető jövedelemmel. E munkálatok előre látható méreteinek elbírálása céljából ugyanis figyelembe veendő, hogy a bányabiztosság kiküldöttjének az 1913. évi augusztus hó 28-án megtartott helyszíni tárgyaláson tett, senki által meg nem cáfoltt, de még tagadásba sem vett kijelentése szerint, a szóban lévő terület, a megszokott magas vízállások mellett nem kerül víz alá. Figyelembe veendő továbbá, hogy a kulturmérnöki hivatal kiküldöttje által készített helyszínrajz szerint a völgyön, amelynek szélén az átengedni kért terület fekszik, két vasút fut végig, a melyeknek egyike a völgypatakat keresztezi is és így a megszokottnál magasabb rendkívüli vízállások esetén az említett vasutak a víz lefolyásával szemben olyan ellenállásokat képeznek, amelyek mellett a völgy szélén lévő, átengedni kért területnek esetleges feltöltése által okozott némi ellenállás, mint kártokozó tényező, figyelembe semmi esetre sem jöhet. A völgy jelenlegi méretei mellett ugyanis nem lehet kétséges, hogy a vasutak átereszein keresztül folyó víz további lefolyását a völgy szélének némi feltöltése kárt okozó mérvben nem befolyásolhatja. Figyelembe veendő végül, hogy a kulturmérnöki hivatal kiküldöttjének a főszolgabírói határozat alapjául szolgáló véleménye főként azon a téves ténykörülményen alapszik, hogy az általa a—b—vel jelölt vízfolyás beleesik az átengedni kért területbe és így e területnek feltöltése az említett vízfolyás áthelyezését tenné szükségessé. Holott az iratok között lévő hiteles telekkönyvi térkép szerint ez a vízfolyás éppen az átengedni kért terület határára esik s így annak áthelyezésére a terület átengedése befolyással nem lesz.

Ezek figyelembe vételével tehát semmi valószínűség sem szól amellett, hogy a szóban lévő terület feltöltésével járó ármentesítési és medertisztítási munkálatok költségeinek

nagysága egyenesen lehetetlenné tenné e területnek bányászati célra való felhasználását.

De feltéve, hogy e területnek bányászati célra való felhasználása tényleg lehetetlenné válnék, a telekátengedés elrendelése akkor sem vonná maga után a fősolgabírói határozatban feltételezett azt az eredményt, hogy a kisajátított terület bányászati célokra fel nem használtatván parlagon heverne s így a kisajátítás az egyik fél indokolatlan háborgatása mellett a másik félnek mit sem használna. Nem pedig azért, mert az 1914. évi augusztus hó 28-án megtartott tárgyaláson a földtulajdonos az ideiglenes telekátengedés mellett foglalt állást, már pedig a telek használatának ily módon való átengedése mellett mi akadály sincsen annak, hogy a telek használatának a földtulajdonos részére való visszabocsajtása a bányüzem megszűnése előtti időben is biztosítható arra az esetre, ha a bányavállalkozó a területet bányászati célra bármely okból is igénybe nem venné, illetőleg nem vehetné.

V. ö. a 222. és 223. sz. határozatokkal.

225.

A kisajátítást szenvedőnek valódi és teljes kártalanításhoz van ugyan joga, de ebből nem az következik, hogy a kisajátított ingatlanok helyett neki olyan tőke ítéltessek meg, mely minden fáradság és utánjárás nélkül, mint takarékbetét ugyanazt a jövedelmet hozza meg, melyet a kisajátított ingatlanokból élvezett, hanem csak olyan tőke megítéléséhez van jogos igénye, melyből hasonló minőségű és értékű ingatlanokat vásárolhat.

(10249/1905. sz. Curia).

A kir. Curia mindkét alsóbírószág határozatát megváltoztatja, a kisajátítási ingatlan kártalanítási árát stb. 94021 koronában állapítja meg.

Indokok: Az 1881. évi XLI. t.-c. 21. §-a értelmében a kisajátítást szenvedőnek valódi és teljes kártalanításhoz van ugyan joga, de ebből nem az következik, hogy a kisajátított

ingatlanok helyett neki olyan tőke ítéltsék meg, mely minden fáradság és utánjárás nélkül, mint takarékbetét ugyanazt a jövedelmet hozza meg, melyet a kisajátított ingatlanokból élvezett, hanem csak olyan tőke megítéléséhez van jogos igénye, melyből hasonló minőségű és értékű ingatlanokat vásárolhat. Ennek pedig további következménye kétségtelenül az, hogy a kisajátított ingatlanok kinyomozott jövedelme nem a takarékbetétek után fizetni szokott 4°/_o, hanem a földbirtok értékének meghatározásánál szokásos kamatláb tőkésítették. Minthogy pedig az utóbbi kamatláb a földbirtok jövedelmének nagyobb bizonytalanságánál és az annak eléréséhez szükséges fáradság és utánjárásnál fogva a takarékbetéteknél magasabb s legalább 5°/_o-kal veendő számításba, ennél fogva a kisajátítás által érintett ingatlanok megmaradt részeinél a % alatti árverési jegyzőkönyvvel kimutatott holdankénti 65 K tiszta jövedelem nem 4°/_o, hanem 5°/_o-os alapon létesítendő s ekkép a kisajátított ingatlanok kártalanítási ára a határozat rendelkező részében foglalt összegben volt megállapítandó.

226.

I. A valódi és teljes kártalanításnak megfelel az az összeg, melylyel a kisajátítást szenvedő szerezhet olyan minőségű és értékű ingatlant, a milyen tőle kisajátított. II. A kisajátítást szenvedő által kért előleges szakértői szemle költségei a kisajátító terhére rovatlak, mert az előleges szemle megtartása szükséges lévén, azt a kisajátítónak kellett volna kérelmezni.

(120/1906. sz. Curia.)

A kir. tábla az elsőbíróság ítéletének azt részét, mely szerint kisajátító a 107. számú kérvényt benyújtott L. J. és társai javára 588 K előleges szemleköltség megfizetésére köteleztetett, megváltoztatja s L. J. és társait a költségnek a kisajátító ellenében való megállapítása iránti kérelmükkel elutasítja, mert az id. t.-c. 65. §-a értelmében a kisajátító csak a kisajátítási eljárás folyamán felmerült költséget viseli, ellenben a kisajátítást szenvedő fél magánköltségeinek fizetésére,

melyhez az eljárás keretén kívül kért előleges szemleköltség is tartozik, ugyanezen §. 2. bekezdése értelmében nem kötelezhető. (8768/1905. sz.)

A kir. Curia a kir. tábla határozatát az ügy főtárgyára nézve helybenhagyja indokaiból s azért, mert a valódi és teljes kártalanításnak megfelel az az összeg, mellyel a kisajátítást szenvedő szerezhet olyan minőségű és értékű ingatlant, a milyen tőle kisajátított; ez az összeg pedig a kisajátítást szenvedők részére a táblai határozattal megállapított. Ellenben az előleges szemle költségeire nézve a kir. Curia a kir. tábla határozatát megváltoztatja s az elsőbíróság határozatát hagyja helyben, mert az előleges szemle megtartása szükséges lévén, ezt a kisajátítónak kellett volna kérélni, következően annak költségét L. J. és társai a kisajátító helyett fedezték.

227.

Minden új bányászati adomány és engedély a bányatelekkönyvbe bevezetendő, telekkönyvi változásokról a bányahatóság értesítendő.

(20256/1854. és 20814/1854. sz. osztrák igazságügymin.)

1. §. Valahányszor a bányahatóságok új bányaadományt adnak ki, kötelesek erről mindannyiszor az ország azon törvényszékének, mint bányabíróságnak, melynek bányabírósága alá tartozó területen engedélyezte az új jogositványt, azonnal körülményes jelentést tenni.

2. §. Ezen jelentésnek ki kell jelezkednie az új jogositvány helyének pontos megjelölésére s melléklendő hozzá a fektetési térkép is, mely az adományozás alapjául szolgált, továbbá a jogositvány terjedelmének határozott kiténtetésére, valamint azon személyek nevének és lakhelyének megjelölésére, akiknek a jogositvány bányászati tulajdonul adományoztatott, ami az eredeti adományozási, vagy engedélyezési okmánnyal is igazolandó.

4. §. A bányabíróságok a szerzés tényének bejegyzését a részükről vezetendő bányakönyvekbe, a telekkönyvek nyitásáraól és vezetéséről szóló általános szabályok értelmében rendelik el s az eredeti adományozási (engedélyezési) okmányt, a bejegyzést igazoló záradékkal ellátva, saját föl-

jegyzési könyveinek kiegészítése és a félnek leendő kézbesítés céljából a bányahatóságnak küldik vissza, hitelesített másolatát pedig a bányakönyv okmánytárában helyezik el.

5. §. Ha valamely bányajogositványt kifejezetten valamely hasonló, a bányakönyvbe már bejegyzett bányatulajdon tartozékaul kértek fel s a bányahatóság azt ebben a formában adományozta, amint az pl. határközöknél mindig történni szokott, a bányabíróságnak csupán az iránt kell intézkednie, hogy azon bányabirtoknak birtokállási lapja megfelelően egészítettessék ki, melynek tartozékaul az adományozás, az okmány tartalma szerint történt.

9. §. A bányabíróság köteles a tulajdonjognak minden, a bányakönyvben elrendelt megváltoztatását az illető bányabirtokra illetékes bányahatósággal, feljegyzési könyveinek helyesbítése céljából közölni.

10. §. Hasonlóan értesítendő a bányahatóság akkor is a bányabíróság részéről, hogyha valamely bányabirtok teherlapján olyan szerződésck, birói ítéletek, végrehajtást, vagy zárlatot rendelő végzések jegyeztettek be, melyek valamely bányászati jogositvány műszaki üzemének korlátozására, vagy kiterjesztésére vonatkoznak, melyekről a bányahatóságnak, mint bányafőfelügyeleti és rendőri hatóságnak tudomással kell birtania. Magától értetődik, hogy a bányahatóság efféle, a bányakönyvbe vezetett kötelezettségnek a bányabíróság részéről elrendelt törléséről is értesítendő.

228.

A bíróság határozatai ellen a hatóságoknak felfolyamodási joga még abban az esetben sincsen, ha a bírósági határozat az ő megkeresésük alapján hozott.

(5829/1903. tkvi sz. Budapesti tábla).

K. J. és társainak adományozott bányatelek bányatelek-könyvi felvétele iránt, a pestvidéki kir. törvényszék, mint bányabíróság előtt folyamatba tett és 19395/1902. sz. végzéssel befejezett ügyét, a budapesti m. kir. bányakapitányságnak 23555/1903. sz. a. érkezett felfolyamodása folytán nyilvános ülésében vizsgálat alá vevén: A kir. Itélőtábla a felfolyamodást hivatalból visszautasítja.

Indokok: A bíróságok határozatai ellen csak az érdekelt felek élhetnek az alaki jog által megengedett jogorvoslattal, e jog azonban a hatóságokat ezen minőségben akkor sem illeti meg, ha a bírósági határozat az ő megkeresésük alapján hozatott.

Ennélfogva, tekintve hogy a felfolyamodó m. kir. bányakapitányság hatóság és nem az ügyben érdekelt fél, olyan törvényerejű jogszabály pedig nincsen, mely a bányakapitányságokra a fenti általános szabály alól kivételt állapítana meg, a kir. ítélőtábla a felfolyamodást hivatalból visszautasítja.

V. ö. a 173. sz. határozattal.

229.

I. A bányahatóságnak az adomány-levél kiállításánál ügyelnie kell arra, hogy ezen okirat ne tartalmazzon olyasmít, ami a telekkönyvi bekebelezés elutasítását vonhatja maga után. II. A bányatulajdon fennállását a telekkönyvezés elmaradása nem érinti.

(60291/1905. sz. Pénzügymin.)

Az igazságügyminiszter úrral folytatott tárgyalások után tudomás és miheztartás végett a következőkről értesitem a bányakapitányságot:

Kétséget nem szenved, hogy a bányatulajdont annak eredeti szerzése alkalmával nem a telekkönyvezés, hanem a bányahatóságnak a bányaművelési engedély megadásában, a bányaadományban foglalt közjogi ténye alapítja meg.

Igaz ugyan, hogy a bányatörvény 109. §-a szerint, mely a bányatelekkönyvi jognak egyik sarkalatos elvét hozza kifejezésre, az adományozott bányamértékek stb., mint bányatulajdon bányatelekkönyvi bejegyzés tárgyai, a minek eszközése végett a bányahatóságnak a bányatelekkönyvi hatóságot az adománylevél kiadása előtt hivatalból kell megkeresnie: mindazonáltal az a körülmény, hogy a telekkönyvi hatóság, a bányahatóság idevonatkozó megkeresésének bármi oknál fogva nem tesz eleget, a jogerőssé vált bányaadományt, illetve az általa létesített bányatulajdont fennállásában és jelentőségében a legtávolabbról sem érinti; az a személy,

aki a bányahatóságtól adományt nyer, ezzel az adománnyal már megszerzi a bányatulajdont és pedig megszerzi akkor is, ha a bányatelekkönyvezése bármi oknál fogva elmarad, mihez képest a tulajdonos az adományozás megtörténtével a bányatulajdonból származó jogait szabadon gyakorolhatja s a telekkönyvezés elmaradásának csak az a hatálya van, hogy az adományozott bányatelek ép úgy, mint a nem helyszínezett külszíni (polgárjogi) ingatlan, a telekkönyvezetlen ingatlan tekintete alá esik.

Az előadottak szerint tehát K. J. és társai részére adományozott bányatelek az ügy jelen stádiumában is jogérvényesen fennállóknak tekintendők s ilyeneknek lesznek tekintendők az esetben is, ha azokat a bányabíróóság ezentul sem vezetné be a bányatelekkönyvbe.

De az adományozási ügyek elintézésére hivatott adminisztratív bányahatóságnak eljárásában és intézvényeiben soha sem szabad figyelmen kívül hagynia, hogy a törvény a bányák telekkönyvezése tekintetében imperatív rendelkezést tartalmaz, ami egyébként természetszerű folyománya annak, hogy a törvény a bányavagyont az ingatlan jellegével ruházta fel avégből, hogy a bányászat hitelét szilárd alapra fektesse.

Ebből következik, hogy a bányahatóságnak az adományozási ügyek elintézésénél, különösen pedig az adománylevél kiállításánál gondosan kell ügyelnie arra, hogy ezen okirat ne tartalmazzon olyasmit, ami a telekkönyvi hatóság beavatkozását és esetleg a bekebelezés iránti megkeresés visszautasítását vonhatja maga után. A bányatelekkönyvi hatóság ugyanis nemcsak jogosítva van, hanem köteles is a telekkönyvezés alkalmával megvizsgálni, hogy az adományozott bányatelek telekkönyvezése a magánjognak, vagy a telekkönyvezésre irányuló rendelkezéseknek valamely jogszabályába nem ütközik-e? A bányatelekkönyvek vezetését szabályozó különös rendelkezések (btörv. 109. §. befejező mondat) még megalkotva nem lévén, a bányabíróáságnak ez irányú eljárásánál is a bányatörvény 2. §-ának általános elvi rendelkezésénél fogva, a polgári telekkönyvi rendtartás szabályai mértékadók.

K. J. és társai jelen adományozási ügyében is az lenne a további teendő, hogy hívja fel a bányakapitányság az érdekelt feleket oly tartalmu nyilatkozat bemutatására, melyben a földtulajdonosok az adományozáshoz a meghatalmazási viszonyra való utalás mellőzésével beleegyezésüket adják, nem lévén akadálya annak, hogy a felek a közöttük fennálló

megbízási kötelmi viszonyt nem a földtulajdonosi bejegyzést tartalmazó okiratban, hanem egy külön okiratban szabályozzák.

Ha a felek e nyilatkozatot bemutatják, akkor a bányatelekkönyvi hatóságot a felkérők nevére minden megszorítás nélkül kiállítandó adományokmányok telekkönyvi bevezetése iránt, a nyilatkozat csatolása mellett, — ami a jelen esetben az ügy előzményeinél fogva elmaradhatatlan, — újból keresse meg. Ha a bíróság a megkeresésnek akkor sem tesz eleget, vagy pedig ha a felek az említett nyilatkozatot be nem mutatják, akkor az adománylevél a felkérőknek, illetve azok meghatalmazottjának a telekkönyvezés megtagadásáról szóló záradékkal ellátva kiadandó, mely esetben az adományozott bányatelekek a fentebb előadottnál fogva a telekkönyvezetlen ingatlan tekintete alá fognak esni.

* * *

Lásd a 173. sz. határozatot és a 228. sz. táblai végzést

230.

Bányavagyonra a tulajdonjognak a tényleges birtoklás alapján való bejegyzése helyt nem foglalhat.

(8256 1905. sz. Curia.)

A kir. törvényszék: Tekintettel arra, hogy bányatelekkönyvekben az 1868. LIV. t.-c. 29. §-a s az e törvényt életbeléptető 1869. március 30-án kelt ig. min. rend. XIX. cikk 1. pontja szerint az ideiglenes törvénykezési szabályok az irányadók, ezekben, valamint az általános bányatelektörvényben, vagy későbbi törvény, vagy rendeletben azonban nem foglaltatik intézkedés arra nézve, hogy bányavagyonra a tulajdonjognak tényleges birtoklás alapján leendő bejegyzése helyt foglalhatna: a b—i járásbíróságnak 27. sz. megkeresvénye alapján leendő tulajdonjogi bejegyzés iránt folyamathatott eljárás beszüntetetik. (1834/1905. sz.)

A kir. tábla: Az elsőbíróság végzését helybenhagyja indokaiból és azért, mert az 1892:XXIX. t.-c. mint kivételes törvény a tényleges birtokos tulajdonjognak csupán a telekkönyvezőkönyvbe és nem egyszersmind a bányatelekkönyvbe bejegyzéséről intézkedik; annak 1. §-a szerinti a tényleges

birtokos tulajdonosul csupán a telekjegyzőkönyvbe jegyezhető be; a 2. §. az eljárást kifejezetten a telekkönyvi hatóság hatáskörébe utalja s cz. valamint a 3. §. részletesen is felsorolja azon kérdéseket, melyek az 1892: XXIX. t. c. alapján megindítható eljárás során elintézendők; ezek közt azonban bányavagyonnak bányakönyvi rendezéséről szó sincs, miből folyóan ezen kivételes törvénynek rendelkezései csupán a polgári telekjegyzőkönyvbe felveit, vagy felveendő ingatlanok tekintetében alkalmazhatók és törvényes intézkedés hiányában a bányakönyvezés tárgyát képező s egyéb ingatlanoktól eltérően különleges törvényes intézkedés alá eső bányavagyonra ki nem terjeszthetők. (2547/1905. sz.)

A kir. Curia: A kir. tábla végzését felhívott és felhozott indokaiból helybenhagyja.

231.

Bányatelek haszonbérlete a bányatelekkönyvbe történt bejegyzés által nem válik olyan joggá, amelyre telekkönyvi bejegyzés útján zálogjog volna szereshető.

(3203. 1914. sz. Curia)

232.

Hogy valamely adományozott bányatelek önállólag, vagy tartozékkép vezetessék-e be a bányatelekkönyvbe, ez teljesen a szerző akarától függően, ez a fel kérelmére, az adományozási határozattól eltérően, minden újabb tárgyalás nélkül is teljesíthető.

(14589 1891. sz. Pénzügymin.)

A kércimel megadandónak és a bányakapitánysági határozatokat megfelelően módosítandóknak találom, mivel a bányatörvény 111. §-a szerint az, hogy egy újonnan adományozott bányatelek önállólag, vagy egy más bányabirtokhoz alkatrészkép jegyezessék-e be a bányakönyvbe, teljesen a bányatelek szerzőjének akaratától függ és így e részben új helyszíni tárgyalás megtartása nem szükséges, aminthogy ily

tárgyalás a már telekkönyvezett bányatelkeknek más bányatelkekhez való telekkönyvi hozzájegyeztetése alkalmával sem szokott tartatni.

233.

*I. A bányászathoz nélkülözhetlen külszíni alkotó részek a bányatelekkönyvbe bevezetendők.
II. A nem ily szoros kapcsolatban álló külszíni ingatlanok hozzájegyezhetők.*

(27509/1862. sz. Helytartó tanács.)

Mult évi 644. sz. a. kelt jelentésre vonatkozólag válaszoltatik, hogy a beszercebányai kir. kapitányság által a bányaművekhez avatott földszinti telkeknek és épületeknek mikénti telekkönyvezése iránti javallata, a magyarországi összes bányakapitányságoknak e feletti véleményes jelentéseikkel együtt legfelsőbb elhatározás alá terjesztetvén, f. évi május 15-én 7286. sz. alatt kelt kegyelmes királyi udvari rendelvény szerint, ezen m. kir. Helytartótanácsnak ez ügybeni véleménye a legfelsőbb helybenhagyást megnyerte legyen; ennek folytán e tárgyban maga további miheztartás végett értesítettik a kir. bányakapitányság:

a) Hogy habár kétségenkívüli dolog, miszerint a bányaadományok a bányatörvény 41. §. szerint csak földalatti tárgyaknak, azaz szoros értelemben bányaműveknek szerzésre terjedhetnek és így minden földszinti tárgyak, melyek a bányaműnek földszinti alkatrészeit képezik, legyenek azok ily bányamű használatára mellőzhetetlenül, szükségesek, vagy nem, — nem bányaadományozás, hanem az illető birtokosnak önkényes használata, vagy szabad akaratból eredett nyilatkozata által avattathattak a bányaműhöz, de miután a bányatörvény 117. §-hoz említett olyatén földszinti bánya alkatrészek, melyeken a bányatörvény 131. §-ban elsorolt, magából a bányaadományból kifolyó jogok gyakoroltatnak, a bányaművel oly szorosan egybe vannak kötve, hogy azokat egymástól elválasztani mind addig, míg a bányaművelete folytattatik, még az illető birtokos kívánására sem lehetne, azért mert a fennérintett jogok gyakorlata bányaadomány alapján történhetik, — ebből önként kell következni: hogy ily földszinti bányaalkatrészek, — magával a földalatti bányaművel hasontermésztű tárgyak lévén,

azon telekkönyvhöz keli tartozniok, mely a bányabirtokokra nézve illetékes, t. i. a bányatelekkönyvhöz. Minélfogva, ha ily földszinti bányaalkatrészek bármely okból a bányatelekkönyvekben bent nem foglaltatnának, a bányakapitányság mellőzhetlen feladata, azoknak magával a bányaművelői egyesítését a bányatelekkönyvben hivatalból is eszközölni.

b) Ellenben a bányatörvény 118. §-ában említett földszinti alkatrészekre nézve, melyek magával a földalatti bányaművelői oly szoros és válthatlan viszonyban nem állanak, s elközlönítésük a bányatörvény 131. §-ban elősorolt jogok s egyszersmind kötelességek sérelmével nem jár, — ha tulajdonosok azoknak a polgári telekkönyvekbe leendő bejegyzését is kíváná, — ezen kívánat éppen a fentebbi oknál fogva — s mert az a bányajog és művelet sérelmével nem jár, elfogadható lenne a bányakapitányság által, minden esetre eleve végzésileg lévén eldöntendő, hogy a fentebbiekhez képest, ezen bekebelezés a polgári telekkönyvbe megtörténhetik-e?

c) Azon kérdést illetőleg, hogy valyon a bányatelekkönyvbe mellőzhetlenül felveendő bányaalkatrészeknek a polgáribe is felvétele megengedtessek-e? tekintve, hogy ez sem adóztatási érdekből, — mert a fennálló rendeletek szerint úgy sem létezik összeköttetés a telek és adókönyvek közt, — sem bányászati tekintetből nem szükséges, ha a bányatelekkönyvek kellőleg szervezve, — pontosan kiegészítve, s rendesen vezetve leendenek, — mert így a bányatelekkönyvek éppen azon jogbiztonságot nyújtandják, mit most a pontosabban szervezett s vezetett polgári telekkönyvben inkább vél feltalálni a gondos bányabirtokos, — az e részben fennálló régibb rendeletek megváltoztatásának szükségé fenn nem forog.

Nem titkolható azonban, hogy ezen kérdések és tárgyalások, főleg már eleintén rosszul szervezett s évek folyamán alatt hanyagul vezetett s hiányokkal teljes bányatelekkönyvek iránt elterjedő általános bizalmatlanságból merültek fel, — miután azonban, hogy Ő császári és apostoli királyi Felsége legmagasabb szentesítésével megerősített országbírói ért. törv. szabályoknál fogva, a bányabirtokok a bányakapitányságokkal egyesítettek, — mennyiben a kir. kapitányságokat leginkább figyelmessé tette a tapasztalás azon aggályokra és nehézségekre, melyek eredetüket éppen a hiányos bányatelekkönyveknek köszönhetik, — az említett egyesítés tettelegesen foganatosítása után, tehát a bányakapitányság már

önmagától és nemes kötelességérzethől is igyekezni fog, hogy a bányatelekkönyveket, a bányakapitánysági birtokállási könyvek és egyéb a kapitányság és bányabíróság irattárában feltalálható, nemkülönben az illető felek által előterjesztendő iratok, szükség esetében pedig helyszíni vizsgálatok nyomán is átvizsgálván, azoknak minden hiányait, a fennálló rendeletek szerint pontosan egészítse ki, ez iránti pontos vezetésükre pedig kiváló figyelemmel legyen.

Ha ez megtörténend, kétleni alig lehet, hogy a bányabirtokosok jogaik biztonságát a bányatelekkönyveken feltalálándván, — a mostan annyira indokolt aggályok a polgári telekkönyvekbe való bevezetést illető kérdések nagyobb részint meg fognak szünni.

234.

A bányamű tartozékait képező ingatlanoknak ebbeli minősége telekkönyvileg feltüntetendő.

(19665/1893. sz. Igazságügymin.)

128. §. 5. Amennyiben valamely ingatlan az a minősége, mely szerint bányajogositvány alkalmrészét képezi, akár a vonatkozó telekkönyvből, akár valamely érdekelt fél által bemutatott bányatelekkönyvi hiteles kivonathól kitűnik: ez a körülmény a b. t. 119. §-ában megállapított jogkövetkezmény megóvása végett az illető betel B. lapján külön tétel alatt feljegyzendő. A feljegyzés, ha a telekjegyzőkönyvben az említett minőség már fel volt tüntetve, ennek a feltüntetésnek rangsorozatát nyeri: ha pedig a tartozék minőségének újabb igazolása alapján történik, az e tényben felvett jegyzőkönyv beiktatásának rangsorozatában fogantositandó.

235.

Bányavállalatok elárusító irodái iparigazolvány váltására nem kötelesek.

(53083/1902. sz. Keresked. min.)

A bányavállalatok által úgy a bányahelyen, mint azon

kivül létesített és fenntartott elárusítás irodák, hivatalok, szénraktárak és szénárudák mindaddig, amig ezek csak saját bányájuk termékeit nagyban, vagy kicsinyben kizárólag csak a bánya számlájára árusítják el és amig a bánya az így elárusított termékekből befolyó összeget a bányaadó vallomásban minden levonás nélkül, mint a termékekért bevett pénzértéket mutatja ki, — nem tartoznak az ipartörvény rendelkezési alá és így iparigazolvány váltására sem kötelezhetőek. Az adományos ugyanis az adományozás által a bányateleken előforduló ásványokra tulajdonjogot nyervén, ez magában foglalja a tulajdon feletti szabad rendelkezést, tehát a forgalombahozatal és elárusítás jogát is. Ezt a jogát a bányavállalkozó kizárólag a bányatörvény alapján is gyakorolhatja, vagy gyakoroltathatja és pedig úgy a bányatelepen, mint az azon kívül eső helyeken is. Az elárusítás, értékesítés egyébként szoros kapcsolatban van a bányaművelettel, attól el nem választható s az értékesítés joga olyan, a bányaadományozással szoros kapcsolatban levő jog, mely az adományost a bányatörvény 131. §-a alapján megilleti.

236.

A bányaadomány nem jogosítja fel adományost a fenntartott ásványoknak a hatósági rendelkezés alatt álló vizek medrében folytatandó munkálatok által az illetékes közigazgatási, vízjogi hatóságnak a vízrendészeti és ezzel kapcsolatos szempontokból netalán szükséges üzemi feltételeket megállapító külön engedélye nélkül való felkeresésére, illetőleg nyérésére még akkor sem, ha ez az adományozási határozatban, illetőleg okmányban nincsen is külön kimondva. A károsodás eshetősége elleni védelem tehát nem az adományozási, hanem az adományos által esetleg kérelmezendő vízjogi engedélyezési eljárásnak a tárgya.

(47722/1912. sz. Pénzügymin).

237.

I. Villamos áramvezetékek csak úgy létesíthetők, ha azok a közhasználatu távirdák, távbeszélők és villamos jelzők működését nem zavarják. II. A villamos vezetékek tervezete a fenti szempontból való előzetes jóváhagyás végett a kereskedelmi miniszteriumnak bemutatandó.

(23445/1890. sz. Keresk. min.)

116. §. A közterületeken a villamvilágítások, úgyszintén bármily másféle villamvezetékek csak úgy létesíthetők és helyezhetők el, hogy azoknak berendezése és nevezetesen a villamáramnak vezetése által a közhasználatu távirdák, távbeszélők és villamos jelzők működése meg ne akadályoztassék és meg ne zavartassék. (1888. évi XXXI. t.-c. 14. §.)

117. §. Villamvilágítások, úgyszintén a távirda, távbeszélő és villamos jelző berendezésektől eltérő másféle villamvezetékek berendezésének kiviteli, valamint azoknak későbbi bármikor célbavett módosításának, kiegészítésének stb. terveit köteles a vállalkozó az iparhatósági engedély megnyerése után közvetlenül a kereskedelemügyi miniszterhez előző jóváhagyás céljából két példányban felterjeszteni.

A tervek 1:20.000 léptékben, 21 cm. széles és 34 cm. magas alakban összehajva készítendők s a vállalkozó és a terv készítője által aláírandók.

A kereskedelemügyi miniszter a terveket megvizsgálja s amennyiben a villamáramnak tervezett vezetése ellen a közhasználatu távirdák, távbeszélők és villamos jelzők zavartalan működése szempontjából kifogások nem merülnének föl, azokat jóváhagyja.

* * *

A bányavállalatoknak a rendelelben említett előzetes iparhatósági engedélyre nincs szükségük és az ilyen villamos berendezéseket a tervezet előzetes miniszteri jóváhagyása után a bányahatóság engedélyezi.

238.

Mindaddig, míg a vasolvasztó a bányatörvény alapján létesített segédművet képez és bányaadó alá

esik, tulajdonosa nem köteles kamarai illetéket fizetni.

(79991/1905. sz. Pénzügymin. és 33128/1905. sz. Keresk. min.)

A vaskohók s hengerművek kamarai illeték fizetési kötelezettségére vonatkozólag a pénzügyminiszter úrral történt megállapodás eredményképen a következőkről értesitem.

Ugy a kamarákról szóló 1868. évi VI. t.-c. rendelkezéseiből, mint ezen törvény végrehajtása tárgyában kibocsátott 8021/1868. sz. volt földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszteri rendelet tartalmából világosan következik, hogy a bányászati és kohászati vállalatok, ameddig azok kizárólag a bányatörvény rendelkezései alá esnek, létesítésük és fenntartásuk jogalapját a bányatörvény szerinti bányaadomány képezi s jövedelmük a bányaadóról szóló 1875. évi XXVII. t.-c. szerint adóztatik meg, — kamarai illetéket fizetni nem tartoznak.

Hivatali elődömnök az akkori pénzügyminiszter úrral egyetértőleg kibocsátott és 1899. évi október hó 15-én 64162. szám alatt kelt rendelete pontonként megállapítja, hogy meddig terjed a bányatörvény szerinti jogosítványon (bányatörvény 13. §.) alapuló bányászati és kohászati foglalkozás köre és hol kezdődik az ipartörvény hatályossága.

Azon vállalat, mely a bányaműveléssel kapcsolatban csak az ezen rendeletben elősorolt segéd és kiegészítő műveket, vagy azok valamelyikét tartja üzemben, kamarai illeték fizetésére nem kötelezhető, azon bányavállalat ellenben, mely a bányaművelésen és a bányatörvény alá eső segéd és kiegészítő műveken kívül a bányászati és kohászati nyerstermények további feldolgozása végett más, már az ipartörvény rendelkezései alá eső finomító műveket, vagy egyéb ipartelepeket is üzemben tart, köteles kamarai illetéket fizetni, de önként érhetőleg nem az egész vállalat, hanem csak az ipartörvény rendelkezései alá finomító műhelyek s más ilyen feldolgozási telepek üzleti jövedelme, illetve egyenes adója után.

Ugyanezen eredményhez kell jutni, ha a bányászati és kohászati vállalatok kamarai illeték fizetési kötelezettségének kérdése a bányaadóról szóló törvény alapján bíraltatik el, azt az elvet állítván fel zsinórmértékül, hogy a bányaadó a kamarai illetékekkel való megróvás alapját nem képezheti.

Mert nem foroghat fenn kétség aziránt, hogy a bányaadóról szóló 1875. évi XXVII. t.-c. hatálya a bányászati és kohászati nyerstermények további feldolgozását eszközlő és már az ipartörvény rendelkezései alá eső finomító művekre és egyéb azokkal kapcsolatos ipartelepekre nem terjed ki, illetve hogy ezen művek jövedelme után a vállalat jellege szerint, vagy III. oszt. keresetadó, vagy pedig a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója fizetendő, miután az 1875. évi XXVII. t.-c. 2. §-a világosan meghatározza, hogy csak a bányatörvény alapján felállított segédművek adóztatandók meg ezen törvény hatályaiban szerint, ez pedig a közöltek után nyilvánvaló, hogy finomító stb. művek nem állíthatók fel a bányatörvény alapján.

Ezekből következik tehát, hogy amely vállalat a bányajog körébe eső bányászaton és kohászaton kívül az innen kikerülő nyerstermények további feldolgozásával (finomítással stb.) is foglalkozik, annak a bányászati és kohászati üzemágai külön adóztatandók meg az 5^{0/0}-os bányaadóval, a további feldolgozást eszközlő finomító stb. műveinek üzleti jövedelme pedig a 10^{0/0}-os kereseti, vagy társulati adóval lesz megadóztatva, amely utóbbi adóösszeg után az illető vállalat már kamarai illetéket is tartozik fizetni.

A közöltek alapján a nyersvasolvasztásból eredő jövedelem, — miután a vasolvasztó a bányatörvény alapján létesített segédművet képez, míg bányaadó alá esik, a bányaadó pedig nem képezheti kamarai illeték alapját — a kamarai illeték fizetési kötelezettség alól mentes.

239.

A brikettgyárak, ha azok a széntermelési helyén állítatnak fel és azok ugyanazon bányavállalkozó tulajdonát képezik, nem esnek az ipartörvény rendelkezései alá.

(27367/1908. sz. Keresék min.)

A brikett-műnek az ipartörvény alá való tartozása kérdésében a járás főszolgabírája, mint elsőfoku iparhatóság és a m. kir. bányakapitányság közötti fölmerült hatásköri összecütközés esetét az 1884: XVII. t.-c. 183. §. c) pontja, illetve a hivatali elődöm által 1899. évi október hó 15-én 64162. szám alatt kiadott körrendelet 8. pontja alapján vizsgálat alá

vevén, a m. kir. pénzügyminiszteriumot vezető miniszterelnök úrral egyetértőleg a következő határozatot hoztam: A szóban levő brikett-mű nem az 1884: XVII. t.-c.-ben foglalt ipartörvény és az 1893: XXVIII. t.-c., hanem a bányatörvény rendelkezései alá esik.

Indokok: A járás főszolgabírája, mint elsőroku iparhatóság véghatározatával a r.-t. tulajdonát képező brikett, mészs- és téglagyári telepekre az 1884. évi XVII. t.-c. 33. §-a alapján iparhatósági telepengedélyt adott és egyuttal kimondotta, hogy a m. kir. bányakapitányság ama kívánságnak, hogy a fentebb említett brikett-gyárat az engedélyezési eljárás keretéből, illetve az iparfelügyeleti hatáskörből hagyja ki, eleget nem tehet s erről a megkereső bányahatóságot azzal értesítette, hogy álláspontjának fenntartása esetén a vitás kérdés eldöntése céljából a m. kir. főbányahatóságnak, a m. kir. kereskedelemügyi miniszteriummal egyetértőleg hozandó határozatát eszközölje ki. A nevezett elsőfoku iparhatóság eljárását azzal indokolja, hogy az ipartörvény 183. §-nak c) pontja szerint a bányászat és kohászat az ipartörvény keretén kívül esik ugyan, azonban a m. kir. pénzügyminiszter 68267/1899. számú rendeletében 8) pont alatt foglaltak kétségtelenné teszik, hogy a bányate:mények feldolgozásával foglalkozó csak azok a telepek (pl. brikettsajtók) vonandók ki az ipartörvény rendelkezései alól, melyek a bányatermény termelési helyén, a bányüzemmel közvetlen a legszorosabb összefüggésben működnek. Mivel azonban a telepengedélyezési eljárás keretébe vont brikett-gyárat, mely a briketthez használt szén termelési helyével, vagyis a kőszénbányával egy és ugyanazon községi határban fekszik, a bányaműtől mintegy 1,5 km. távolság választja el, hová az anyag ipari vasuton szállítatik, ez a gyár a bányüzemtől a természetben és tényleg műszakilag is el van választva, minélfogva az a bányüzemmel kapcsolatosnak és a bányatósági felügyeleti hatáskör alá tartozónak annál kevésbbé tekinthető, mert ily felfogás mellett v--i határ leglátványosabb részén névtán felállítandó brikett-sajtó is, ha anyagát a v--i szénbányából szerzi, kiesnek az iparfelügyeleti hatáskör alól.

E szerint a járás főszolgabírája, mint elsőfoku iparhatóság és a m. kir. bányakapitányság között hatásköri összefüggés merült fel, melynek elintézésésképpen ki kellett mondaní, hogy a szóban levő brikett-sajtó nem az 1884: XVII. t.-c.-be foglalt ipartörvény és az 1893: XXVIII. t.-c., hanem a bányatörvény rendelkezései alá tartozik, mert a hivatali

elődöm által 1899. évi október hó 15-én 64162. szám alatt kiadott körrendelet 8. pontja értelmében az olyan brikettsajtók, melyek a szén termelési helyén állíttatnak fel, az ipartörvény hatálya alól ki vannak véve, már pedig a kérdéses brikettmű habár 1.5 km.-nyi távolságra fekszik is a szénbányától, a széntermelés helyén levőnek és így a bányaműhöz tartozónak tekintendő, mert kizárólag a v—i szénbányából kitermelt szenet dolgozza fel s a szén átrakodás nélkül szállíttatik a brikett-műbe, végül mivel a szénbánya és a brikett-gyár egy és ugyanazon vállalat tulajdonát képezi.

240.

Csatlakozó vasutakra az építési engedélyt a kereskedelemügyi miniszter adja meg.

(53239/1890. sz. Keresk. min.)

A még érvényben lévő 1854. évi bányatörvény 133. §-a értelmében a bányavasutakra vonatkozó építési engedélyk megadása a politikai hatóságok ügykörébe utalhatván, az e részbeni illetékesség és eljárás annak idejében a cs. kir. bel-, igazság- és pénzügyi minisztereknek 1859. évi november hó 1-én kelt rendeletével közelebbről szabályoztatott, ezen rendelet azonban Magyarországra nézve a törvényes állapot visszaállítása után természetsszerűleg hatályon kívül lépett, illetve azon megfelelő szabályok jöttek alkalmazásba, melyek általában a magánhasználatú, illetve iparvasutakra nézve érvényben vannak.

Mindazonáltal e tekintetben az építési engedély megadása körül követendő eljárást illetőleg kétségek merülvén fel, a helyzet tisztása végett a m. kir. pénzügyminiszter úrral egyetértőleg a következőket rendelem :

I. Mindazon bányavasutakra, melyek az 1881. évi XLI. törvénycikk 87. §-a értelmében valamely közlekedési útig (vasut, hajózható folyó, közút) vezetnek, az építési engedélyt, - tekintet nélkül a vontató erőre, a kereskedelmi m. kir. miniszter adja meg. Ugyanez érvényes a tisztán belközlekedési célokra építendő bányavasutakra is, ha azok géperőre tervezetnek, ha azonban az ily belkezelési bányavasutak kézi, vagy állati erőre tervezetnek, ez esetben az építésre a miniszter, illetve a politikai hatóság engedélye nem szükséges; az illetékes bányahatóság jogköre azonban ez esetben is érintetlenül marad.

2. Az eljárás tekintetében a közigazgatási bizottságok részére a volt közmunka- és közlekedésügyi, illetve most már kereskedelemügyi miniszter ügykörét érintőleg kibocsátott utasítás 9—23. §§-ai, amennyiben ezek t. i. a magánhasználatu vasutakkal szemben egyáltalában érvényesíthetők lesznek, alkalmazandók oly különbséggel azonban, hogy a bányavasutak közigazgatási és műtanrendőri bejárásakor az illetékes bányakapitányság is meghívandó s hogy a bányavasutak a bányatörvény értelmében, illetve az 1881. évi XLI. törvénycikk 87. §-a alapján a kisajátítási jogra is igényt tarthatnak.

3. Arra nézve, hogy építési engedély kiadását megelőző közigazgatási bejárás egyes esetekben, nevezetesen ha idegen felek érdekelve nincsenek, mennyiben legyen mellőzhető? esetről-esetre a kereskedelemügyi m. kir. miniszter dönt.

* * *

Ez a rendelkezés kiindulási pontját képezi annak a sok hatásköri jogvitának, amely máig sem vezetett végeredményre, mert a bányahatóságok álláspontja szerint a kereskedelemügyi miniszterium hatásköre a bányatörvény sérelmével, a bányahatóságok hatáskörének rovására, indokolatlanul bővítve van.

241.

I. Sodrony-kötélpályák építésére ugyanazon rendelkezések irányadók, mint a vasutakra. II. Ezek feletti ellenőrzés a bányakapitányságokat illeti.

(55973/1898. sz. Pénzügymin.)

Felmerült kételyek elosztatása és a kerületében lévő bányabirtokosok megfelelő módon való tájékoztatása végett értesitem a bányakapitányságot, hogy a sodrony-kötélpályák építési engedélyezése körül további törvényhozási intézkedésig egyelőre teljesen a bányavasutakra vonatkozó építési engedélyezés tárgyában 1890 szeptember hó 9-én 53.239. sz. alatt kibocsátott szabályrendelet határozatai alkalmazandók.

Mivel kapcsolatban egyszersmind arról is értesitem a bányakapitányságot, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur megkeresése folytán hozzájárultam ahhoz, hogy az engedélyezett sodrony kötélpályák feletti ellenőrzés a bányakapitányságok hatáskörébe utaltassék.

* * *

Lásd a 240. rendeletet.

242.

A kereskedelemügyi miniszterium által engedélyezett vasutak felett a felügyeletet ugyanaz, a kötélpályák felett pedig átruházott hatáskörben a bányahatóság gyakorolja.

(59425/1902. sz. Keresk. min.)

Kételemek merülvén fel az iránt, hogy a bányavasutak különféle fajai felett mely hatóságot és mily terjedelemben illeti meg a vasutrendészeti felügyeleti jog gyakorlása, erre nézve a m. kir. pénzügyminiszter ural egyetértőleg a következőket rendelem:

1. A bányászati üzem belkezelési eszközeit képező bányavasutak felett, amennyiben azok létesítéséhez az 53239/1890. sz. alatt kelt rendelet 1. pontjának utolsó mondata értelmében a kereskedelemügyi miniszter, illetőleg a politikai hatóság építési engedélye nem szükséges (pl. csatlakozás nélküli földalatti, vagy földfeletti bányavasutak, emberi, vagy állati erőre berendezve) az építési és üzletrendészeti felügyeleti jog kizárólag a bányahatóságot illeti.

Ellenben mindazon bányavasutak, melyek létesítéséhez az idézett rendelet 1. pontja értelmében a kereskedelemügyi miniszter engedélye szükséges, a vasutrendőri hatóság (m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőség) felügyelete alá tartoznak.

3. Kivételt képeznek a 2. pontban foglalt szabály alól a bányászati sodrony kötélpályák, melyekre nézve, — jóllehet ezek létesítéséhez szintén a kereskedelemügyi miniszter engedélye szükséges, — a pálya építési állapota és üzlete feletti ellenőrzést a vasutrendőri hatóság átruházott jogán a bányahatóság gyakorolja. Ehhez képest nevezetesen a bányászati sodronykötélpályák karbantartását és közbiztonság szempontjából általában, de különösen a közutak és lakott épületek felett elvonuló szakaszokon ellenőrizni elsősorban az illetékes bányahatóság, (bányakapitányság, bányabiztosság) kötelessége.

4. A bányahatóságoknak az előző 3. pont értelmében ezen átruházott hatáskörben gyakorolt ellenőrzési joga azonban sem a közigazgatási és rendészeti, sem a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőség felügyeleti és intézkedési jogát nem érinthetvén, a bányahatóságok az ellenőrzés gy-

korlása közben szükségesnek talált intézkedések végrehajtása iránt az ügy természete szerint illetékes hatóságot, sürgős eseteket kivéve, megkeresni: sürgős esetekben tett intézkedésükről pedig az illető hatóságot egyidejűleg értesíteni tartoznak. Ebből egyszersmind következik, hogy a sodronykötélpályákon előforduló oly események (balesetek), melyek a személy és vagyónbiztosságot veszélyeztetik (bányatörvény 222. §.) nemcsak a bányahatóságoknak (bányatörvény 223. §.) hanem éppugy, mint a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőség hatósága alá tartozó bányavasutaknál általában, egyúttal ezen vasutrendőri hatóságnak, valamint a legközelebbi rendőri (nyomozó) és igazságügyi (kir. ügyészi, vagy bírói) hatóságnak is bejelentendők.

243.

A bányauzemekhez tartozó földalatti dinamit raktárakra nézve úgy az engedélyezés, mint a rendőri felügyelet a bányászati közigazgatás feladatát képezi.

(6529/1908. sz. Pénzügymin).

A dynamitraktárak engedélyezése ügyében tudomás és mihez tartás végett a következőkről értesitem a bányakapitányságot.

A bányauzemekhez tartozó földalatti dynamitraktárakra nézve úgy az engedélyezés, mint a rendőri felügyelet a bányászati közigazgatás feladatát képezi.

A bányakapitányság van hivatva az engedélyezés feltételeit a biztonság követelményeihez s a körülményekhez képest esetről-esetre meghatározni.

Az engedélyezésnél különösen a következőkre kell ügyelni:

1. hogy a dinamit elhelyezésére szolgáló földalatti raktár a üzemben lévő aknáktól és más vágatoktól megfelelő távolságban legyen,

2. hogy a dynamitraktár a közérdekből feltétlenül megvédendő kultúrgyak (pl. lakóházak, közutak stb.) biztonságát se veszélyeztesse,

3. hogy a raktár úgy legyen elzárva és akként őriztesék, hogy a dynamitlopás lehetőleg megakadályozva legyen és

4. hogy a raktári belső kezelés (a robbantó szerek elhelyezése, a gyutacsok külön tartása, a külön előtérben tör-

tendő kiadás, a raktár megvilágítása, a raktárnok magatartása a kezelésnél stb.) a biztonság követelményeinek megfeleljen.

Elvileg nem kifogásolható ugyan, ha vállalat 10.000 kg. dynamitot akar is egy földalatti raktárban elhelyezni: ily nagyobb tömegű robbantószer elhelyezésénél azonban önként érthetőleg a biztonság követelményei is tágabb keretekben és nagyobb szigorral érvényesítendőek az engedélyezési eljárás során.

244.

A bányászati földalatti (bányában létesített) robbantóanyag-raktárak az eddigi állandó gyakorlatnak megfelelően is kizárólag csak a törvény által e célra rendelt bányászati szakhatóság felügyelete, illetve engedélyezése alá tartoznak. Az olyan robbantóanyag-raktárak, a melyek kizárólag valamely bányászati üzem céljaira szolgálnak, — legyenek azok külszíniek, vagy földalattiak, — a bányaműveléshez szükséges anyagszertáraknak tekintendők, a melyeknek létesítésére a bányatulajdonosnak a bányatörvény 131. §-ának e) pontja értelmében joga van.

(105602/1913. sz. Beltügymín)

A járás főszolgabírája 1908. évi 264. szám alatt kelt véghatározatában a W. E. tulajdonát képező köszénbánya számára létesített földalatti robbantóanyag-raktár használatát betiltotta és kötelezte a nevezett bányatulajdonost, hogy új fogyasztási raktár felépítése iránt hozzá kérvényt nyújtson be.

A bányatulajdonos ezután a főszolgabíró által betiltott fogyasztási raktár engedélyezéséért a m. kir. bányakapitánysághoz folyamodott, a mely hatóság az említett raktár használatát 1908. évi 60380. szám alatt kelt határozatával engedélyezte is. A járási főszolgabíró azonban a bányakapitányság ezen határozatát figyelembe nem véve, 1908. évi 260. szám alatt kelt véghatározatában azon az alapon, hogy a szabályszerű fogyasztási raktárt fel nem állította, illetőleg annak engedélyezését nem kérelmezte, részére a dynamit, vagy más robbantó anyag szállítását tiltotta, és a meglevő

3 kilogramot meghaladó robbantóanyag elkobzását rendelte el.

Afispán úr ezen utóbbi fősztolgabirói elsőfoku határozatot 16689/1906. szám alatt kelt másodfoku véghatározatával helybenhagyta.

Ezen másodfokon hozott véghatározatot hivatalból felülvizsgálat alá vevén, azt a m. kir. kereskedelemügyi és pénzügyminiszter urak meghallgatásával mindkét fentemlített elsőfoku véghatározattal együtt illetékesség hiányában megsemmisitem és ezen ügyben a m. kir. bányakapitányság hatáskörét állapítom meg.

Igy kellett határoznom, mert a bányászati földalatti (bányában létesített) robbanó anyagraktárak, kizárólag csak bányarendészeti szempontból jöhetnek figyelembe és az eddigi állandó gyakorlatnak megfelelően is kizárólag csak a törvény által e célra rendelt bányászati szakhatóság felügyelete, illetve engedélyezése alá tartoznak.

A szóbanlennő robbanóanyag-raktár tehát figyelemmel arra is, hogy az a köszénbányával áll szoros kapcsolatban és nem ipari, kereskedelmi célokra szolgál, a bányahatóság fennhatósága alá tartozik.

Az olyan robbanóanyag-raktárak ugyanis, a melyek kizárólag valamely bányászati üzem céljaira szolgálnak, illetőleg használatnak és a melyek e szerint a bányának s bányászati legszorosabb értelemben vett kiegészítő részét képezik, legyenek azok külszíniek, vagy földalattiak, a bányaműveléshez szükséges anyagszertárnak tekintendők, a melyeknek létesítésére a bányatulajdonosának a bányaadományozás alapján a bányatörvény 131. §-ának e) pontja értelmében joga van.

245.

Bányavállalatok által fenntartott élelmtárak bevételi feleslegének elszámolása ellenőrizendő.

(924/1901. sz. Pénzügymin.)

A bányavállalatoknál fennálló élelmi táruk berendezése iránt tett bányakapitánysági felterjesztésekből kitűnt, hogy ezen élelmi táruk, különösen pedig azok, melyek a bányatörvény 131. §-ának g) pontja értelmében a bányavállalatok által tartatnak fenn, nem teletnek meg teljesen ama követel-

ményeknek, amelyeket a bányatörvény fennebbi szakasza e tekintetben előír és hogy ezen élelmi tárukban nem tisztán élelmiszerek és nem egészen iparszerű nyereség nélkül adatnak ki a munkásoknak. Ámbár igaz, hogy a legtöbb esetben ezen inkább a kezeléshől eredt felesleg is a munkások s azok özvegyei s árvái között felosztatik, vagy pedig a munkások javát szolgáló intézményeknek, mint a társ-pénztárnak stb. adatik át, mégis oly esetekben, midőn a munkások a kezelés ellenőrzésére semmi befolyással nem bírnak, a kezelés ellen részükről bizalmatlanság származhatik, hogy tehát az elkerültessék, utasítom a bányakapitányságot, hogy a kerületében levő vállalatok élelmi táruinál vegye e kezelést behatóbb megvizsgálás alá és ezen bányavállalatokat az általuk fenntartott élelmi táruknak fogyasztási szövetkezetekké való átalakítására, vagy pedig legalább olynemű szervezésére készítse, hogy a kezelésre és különösen a felesleg elszámolására és hováfordítására a munkások részéről a kellő ellenőrzés gyakoroltassék.

246.

A bányavállalatok által fenntartott élelmitárak számára kezelési szabályzat készitendő.

(78961/1902. sz. Pénzügymin.)

Az 1901. évi 924. sz. alatt kelt körrendeletemben utasítottam a bányakapitányságot, hogy a bányavállalatok által a bányaadományban gyökerező jog (bányatörvény 131. §-ának g. pontja alapján létesített élelmi táruk kezelését behatóbb vizsgálat tárgyává tegye és az érdekelt bányavállalatokat az általuk fenntartott élelmi táruknak fogyasztási szövetkezetekké való átalakítására, vagy pedig legalább olynemű szervezésére készítse, hogy az élelmitárak kezelésére és különösen a mutakozó üzleti felesleg kellő elszámolására és hováfordítására a munkások is kellő ellenőrzést gyakorolhassanak.

Mínthogy a tett intézkedések célzata, jelentősége és terjedelme tekintetében kételyek forognak fenn: indítatva érzem magam, az idézett körrendeletemben foglaltak bővebb értelmezése és kiegészítéseül mihez tartás és további intézkedés végett még a következőket közölni a bányakapitánysággal.

A szóbanforgó körrendeletnek egyik főintézkedése a bányatörvény alapján létesített bányavállalati élelmezési rak-

tárak kezelése feletti állami (bányahatósági) felügyelet behatárabbá tétele és szigorítása avégből, hogy ezen munkás jótékonyági intézmények tényleg a bányamunkások érdekeit szolgálják. Ezen bányahatósági felügyelet gyakorlásának módját és terjedelmét alantabb még közelebbről megjelölöm.

A körrendelet másik intézkedése a bányavállalati élelmezési raktárak átalakítását, vagy pedig legalább azok mai szervezetének olynemű módosítását célozza, mely mellett a legkönnyebben elejét lehet venni, illetve könnyűszerrel véget lehet vetni az intézmény iránt, annak merev, elszigetelt vállalati jellege mellett, az érdekelt munkásokban támadható bizalmatlanságnak.

Tekintve, hogy a szövetkezeti eszme terjesztése világszerte egyik legjelentősebb és már is igen sok gyakorlati siker által támogatott alapgondolatát képezi a munkáskérdés megoldására irányuló törekvéseknek, idézett körrendeletemben a mai vállalati élelmezési raktáraknak lehetőleg munkásfogyasztási szövetkezetekké való átalakítása mellett foglaltam elsősorban állást.

Természetes azonban, hogy a szövetkezeti eszme diadalra juttatásának megvannak a maga szükségszerű előfeltételei s hogy ezen eszme diadalra jutását kényszereszközökkel kivívni nem lehet.

Amennyiben tehát a bányakapitányságok, — miként idevonatkozó jelentéseikből kitetszik, — úgy találják, hogy a munkásélelmezési ügynek szövetkezen alapon való újjászervezése mai munkásviszonyaink közepett az érdekelt munkáscsoportok szervezetienségeinél, laza összetartásánál, alacsony közszelleménél s általán csekély értelmiségénél és anyagi erejének fogyatékosságánál fogva, a siker reményével meg nem kísérelhető: a 924 1901. számú intézvényemben idevonatkozólag tett consultativ rendelkezés, mint a bányászati élelmezési raktárak célbavett reformjának egyik kijelölt alternatívája magától elesik s annak végrehajtását manapság annál kevésbbé kívánhatom, mert a megindult s a haladó kor minden igényével számot vető új bányajogalkotás befejezése után a munkás és a munkaadó közötti viszony minden lényegesebb vonatkozásában, jelesen a munkások élelmezési ügye is más jogi szabályozás alá fog esni.

Az idézett körrendeletben foglalt reformintézkedések egyik alternatívájának elestével a másik alternativa, vagyis az a követelmény lép előtérbe, hogy a létező bányavállalati élelmezési raktáraknak oly szervezet adandó, hogy a keze-

lést és különösen az üzleti fölösleg elszámolását az érdekelt munkások is ellenőrizhessék.

Szükségesnek tartom a munkásoknak idevonatkozó jogát, ugyszintén a munkások részéről a vállalati élelmezési raktárak ellen támadható bizalmatlanság megelőzésének és elosztatásának jövőre alkalmazásban leendő eszközeit ez alkalommal közelebbről megjelölni.

E végből a következőket rendelem:

1. A bányaadományban gyökerező jog alapján fentartott minden élelmezési raktár számára a bányavállalkozó által részletes ügyrend és kezelési szabályzat készítenendő s jóváhagyás végett a bányakapitányságnak bemutatandó s azután a raktár helyiségeiben kifüggesztendő. Ezen szabályzatba annak a dolog természetéből folyó egyéb szükségszerű tartalmán kívül, különösen felveendő a munkások igényének terjedelme, az üzleti fölösleg hováfordítása, valamint a munkások azon joga, hogy amennyiben érdekük a vállalkozóknak, vagy az élelmitár kezelőségének eljárása által megcsorbították, jogorvoslatért az illető bányakapitánysághoz fordulhatnak.

2. Az élelmezési raktár üzleti mérlege, a netaláni üzleti fölösleg elszámolása a bányahatóságnak bemutatandó s az üzleti helyiségben közszemlére kitéendő.

3. A bányakapitányság alkalomadtán, különösen az évenként tartani szokott általános bányarendőri vizsgálatok alkalmával az élelmezési raktárak kezelését és számadásait is vizsgálja meg s azonkívül minden konkrét panasz tárgyában is vizsgálatot tartson s az észlelt hiányok, vagy visszaélések megszüntetése végett a vizsgálatok eredményéhez képest intézkedjék.

A bányahatósági ellenőrzésnek az ügyvitel és kezelés rendes szabályszerű volta és lelkiismeretossége, valamint a számvitel helyességén kívül különösen annak a megállapítására kell kiterjeszkednie, hogy a kezelés megfelel-e a bányatörvény 131. §. g) pontjában foglalt rendelkezés szellemének. E részben különösen két ténykörülmény hangsúlyozandó u. m. először, hogy az ily intézmények csak élelmi cikkek árusításával foglalkozhatnak s hogy az ily élelmi tárákból a vállalat köfelékén kívül állóknak nem szabad árusítani és másodsor, hogy az árusításnak iparszerű nyereség nélkül kell történnie.

Az első ténykörülményre vonatkozólag megjegyzem, hogy nincsen ellenkezésben a törvény szellemével és célza-

tával, ha az ily áruraktárak a nélkülözhetetlen ruházati tárgyak eladását is felveszik üzletük körébe; de nem tarthatnak raktáron fényűzési, vagy más oly szükségtelen árucikkeket, melyek a munkásokat csak könnyelmű költségezsekre ösztönzik.

A második követelményből pedig folyik, hogy az ily élelmitárak kezelésénél netalán mutatkozó nyereséget, vagy a bevásárló munkások között kell bevásárlásaik pénzürtéke arányában szétosztani, vagy pedig valamely a munkások érdekeit szolgáló jótékonyági intézménynek kell átengedni.

Szem előtt tartandó végül a hatósági vizsgálatoknál, hogy a munkásokat a vállalati élelmitárból való bevásárlásra nem szabad kényszeríteni s még kevésbé szabad arra kényszeríteni, hogy ők az élelmitárból hitelbe vásároljanak.

247.

Bányatelkeket érintő vasutak közigazgatási bejárásához a bányahatóság minden esetben meghívandó.

(45937/1881. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

A közmunka és közlekedési miniszter a kellő intézkedéseket megtette arra nézve, hogy jövőben mindazon vasutak közigazgatási bejárásához, melyek adományozott telkeken tervezetnek átvezettetni ha az illető közegei eziránt kellő felvilágosítást képesek nyújtani, az illetékes m. kir. bányakapitányság is meghívassék.

248.

Közigazgatási bejáráson résztvevő tisztviselő utazási költségeit a vasút engedélyese köteles megtéríteni.

(67829/1891. sz. Pénzügymin.)

A közigazgatási bejáráson résztvevő tisztviselő úri illetményeit úgy számítja fel, mint egyéb hivatalos kiküldése alkalmával, — t. i. azon tárcánál, honnan egyéb illetményeit kapja és pedig a közigazgatásilag bejárt vasút engedélyese terhére, az érdembe hozott utiköltség pedig, valamint

az esetleg szükséges útielőleg is, mint a közigazgatásilag bejárta vasút engedélyese által megtérítendő előleg folyósítandó és az engedélyestől bekövetelendő.

249.

Az öröklésre hivatott családtagok közt az öröklött bányavagyonra — illetőleg ennek osztatlan kezelésére — fennálló vagyonszövetség sem a részvénytársaság, sem a szövetkezet jogalma alá nem esvén, az ily egyesülésre a Keresk. törv. 553. §-ában tartalmazott, a korábban fennállott részvénytársaságok és szövetkezetek átalakítására vonatkozó intézkedések nem nyerhetnek alkalmazást és a közgyűlés határozatainak felülvizsgálása nem tartozik a kereskedelmi bíróság hatáskörébe.

407/1885. sz. Curia.)

A kir. törvényszék: a „Johan Josef van Gerambische Bergunion“ ismételve köteleztetik, hogy — 60 nap alatt a kereskedelmi törvény rendelkezéseinek megfelelőleg alakuljon meg a cégét a ker. törvény III. címe alatt foglalt rendelkezéshez képest jegyeztesse be, illetve a már bejegyezve lévő cégnél az előfordulandó változást jegyeztesse be, ellen esetben köteles lesz az államkincstár részére 20 frt. bírságot megfizetni.

A kir. tábla: az első bíróság ítélete . . . megváltoztattatik és a folyamodó Unió az abban reá rótt azon köteletség alól, hogy a kereskedelmi törvény rendelkezéseinek megfelelőleg átalakuljon . . . felmentetik, mert alapszabályaiból, különösen azok 4. §-ából kitétszóleg, mely szerint megosztatlan hagyatéki bányavagyonban csupán élethossziglani haszonélvezeti jog illeti az Unió egyes tagjait, — felfolyamodó Unió nem lévén a keresk. törv. I. r. 10. címe értelmében vett részvénytársaságnak, sem a 11. cím értelmében vett szövetkezetnek tekinthető s az egyes tagok nem lévén részvényeseknek, vagy szövetkezeti tagoknak minősíthetők, felfolyamodó Unió nem kötelezhető arra, hogy a felhívott törvényhelyeknek megfelelő alapszabályokat alkosson és azok alapján akár részvénytársasággá, akár szövetkezetté alakuljon.

A kir. Curia: a kir. táblának felfolyamodással megátadott végzése helybenhagyatnak.

Indokok: A Geramb János József-féle bányauniónak bányahatóságilag elfogadott alapszabályaiból kitűnik, hogy a nevezett Unió nem egyéb, mint a néh. Geramb János József végrendelete alapján öröklésre hivatott családtagok közt az öröklött, illetőleg az ennek osztatlan kezelése alatt szerzett bányavagyonra nézve fennálló vagyontársaság, miből nyilvánvaló, hogy az ekképen keletkezett közösséget sem a részvénytársaság, sem a szövetkezet fogalma alá vonni nem lehet, következésképp a nevezett Unió közgyűlési határozatainak felülvizsgálása egyáltalában nem tartozik az eljáró kir. tszék, mint keresk. bíróság hatásköréhez és ez irányában a keresk. törv. 553 §-ának a korábban fennállott részvénytársaságok és szövetkezetek átalakítására vonatkozó intézkedései sem nyerhetnek alkalmazást, a kir. tábla tehát helyesen határozott, midőn az első bíróságnak végzését megsemmisítette és a többször nevezett bányauniót az átalakulás kötelezettsége alól felmentette. — Az magában véve, hogy a többször nevezett bányaunió cégének bejegyeztetésére köteleztetett, fentebbi határozatokkal nem ellenkezik, mert a keresk. törv. 259 §. 6. pontja szerint a bányaipar üzletei is, — amennyiben azok a kisipar körét meghaladják, — kereskedelmi ügyleteknek tekintendők s az azokkal foglalkozó bányavállalkozók, mint kereskedők, cégüket bejegyeztetni tartoznak, stb.

250.

A meghatalmazott bejelentése tekintetében a tulajdonostársak többségi határozata a kisebbségre is kötelező.

(13400/1886. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

Egy többek által közösen művelt bánya birtokosainak jogai és kötelezettségei egymás közt és harmadik személyek irányában, ha csak e részben külön társasági szerződést nem kötöttek és azt a bányahatóság jóváhagyása alá be nem terjesztették, a bányatörvény 136. §-a értelmében a vagyontársaság elvei és szabályai szerint itélendők meg. Míután pedig ezek szerint közös birtoklásnál a megbízott választása felett szótöbbség határoz, azáltal, hogy X. Y-t meghatalmazottként bejelentették, a bányakapitányság e részbeni, a bányatörvény 188. §-a értelmében intézett felhívásnak elég

tétellett, ámbár egyik birtoktárs ezen megbízatáshoz hozzá nem járult.

251.

A bányatársulati alapszabályok megerősítésére a bányakapitányság minden felhatalmazás nélkül, saját hatáskörében illetékes.

(782/1897. sz. Pénzügymin.)

Igaz ugyan, hogy a végrehajtási szabályok eredeti intézkedése szerint a bányatársulatok megerősítése a törvény által tervezett másodfoku, vagy főbányahatóságnak (tehát nem a miniszterium, mint legfőbb bányahatóságnak) volt fenntartva, minthogy azonban a bányahatósági sz. vezetben ezen közbeneső fórum nálunk mellőzöttet s minthogy a miniszterium, mint legfőbb bányahatóság közvetlen tárgyi hatáskörébe csak azon ügyek tartoznak, melyek a törvény, vagy rendeletek által határozottan oda utalvák (pl. megye táró engedélyezése bt. 91. §-a, bányahatóság kerületén kívül lakó bányavállalkozóknál a bt. 188. §-ában foglalt kötelezettség alóli felmentés stb.) a bányatársulati alakulás és az alapszabályok megerősítésére a bányakapitányság minden felhatalmazás nélkül saját hatáskörében illetékes.

252.

I. Bányatársulat címe, - habár összes részvényesei változnak, - kérelem nélkül hivatalból meg nem változtatható, vagy a feloszlás ki nem mondható. II. Bányatársulatok címének kitörlése, vagyonaának máshová csatolása csakis a bányatársulat külön nyilatkozata alapján eszközölhető.

(11402/1868. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

253.

Bányatársulati tagok illetékhátralék miatt csak bányarészletük erejéig felelősek.

(20865, 1884. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

Bányatársulatnak térmérték és zártkutatmányi illetéktartozásáért a részvényes tagok csak részletük erejéig vonhatók felelőségre, az illetők más ingó és ingatlan vagyonára adóvégrehajtást intézni nem lehet. A hátralék a bányatársulat bányajogositványai ellen foganatosítandó végrehajtás útján hajtandó be.

254.

Az összes bányarészek egy tulajdonos kezében való egyesülése által a bányatársulat feloszlottnak nem tekinthető.

(30811/1885. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

255.

A bányarészek haszonélvezője a teljesített pótfizetések visszatérítését a bányarészek tulajdonosaitól nem követelheti.

(662/1892. sz. Curia.)

A kir. járásbiróság: alpereseket kötelezi a keresetbe vett 174 frt. 41 kr. s járulékaiknak telperes részére leendő megfizetésére.

Indokok: A tárgyalás rendén hivatott és 818/89. szám alatt ezen ügyhöz beszerzett H. N. hagyatékára vonatkozó iratoknál levő leltár, valamint közjegyző előtt felvett tárgyalási jegyzőkönyvek, mint közokiratok határozottan igazolják, hogy H. N. 2677 frt. 50 kr. cselekvő és 1939 frt. és 98 kr. szenvedő vagyon hátrahagyásával halt el. Az utóbb felvett tárgyalási jegyzőkönyvben örökösök örökösödési nyilatkozataikat megtették s úgy a cselekvő, mint a szenvedő állapotot elfogadták s jelenlegi alpereseket a bíróilag elfogadott osztályos egyczéség alapján az összes hagyatékból $\frac{1}{3}$ rész jutalék illeti.

A fenti adatok, valamint az iratoknál lévő hiteles tjkvi kivonat határozottan igazolja, hogy ezen hagyatékot zálogjogilag bekebelezett 1000 frt., illetőleg 500 frt. adósság terhelő 6 százalékos kamattal. Az iratokhoz csatolt leltár, valamint a tárgyalási jegyzőkönyv szerint igazolást nyert az is, hogy a Jurega szét. András bányában 1 egész és $\frac{1}{3}$ rész

képez hagyatékot. A keresetbe csatolt nyugták igazolják, hogy úgy a fenti tőke után, mint ezen bánya után is felperes fizetéseket teljesített. Alperesek nem vonják tagadásba a követelések valódiságát, de tagadják, hogy ezen összeget ők lennének kötelesek hordozni. Ezzel szemben az osztályos egyezség mint közokirat, jogszerűen igazolja, hogy felperes a hagyatékban csak haszonélvezője, az örökség tulajdonjogilag pedig a fenn kitett arányban alpereseket illeti, kik egyszersmind a hagyatékot terhelő adósságokért is felelősek örökrészük erejéig. Felperes azon állítása, hogy ő a hagyatékot terhelő adósság kamatait, valamint a pótfizetést is fizetni volt kénytelen, mert különben elárverezettek volna, beigazolást nyert a dolog természete által annál inkább, mert a bányarészvényre vonatkozó pótfizetés nem teljesítése a bányarészvények elárverzését vonja maga után, így tehát, ha az örökösök mint tulajdonosok az adósság fizetését elmulasztották, felperessel szemben a kényszereszköz fennállott, azért az ő érdekükben tett fizetés megítélendő volt.

A kir. ítélőtábla: Az első bíróság ítéletét megváltoztatja s felperest keresetével elutasítja.

Indokok: A felperes a keresetbe vett 147 frt. 41 krt. amaz alapon követeli, hogy alperesek, mint az általa haszonélvezett bányarészek és ház tulajdonosai helyett a bányarészek után kivetett pótfizetéseket a bányarészek kitorlásának, a házat terhelő jelzálogos teher kamatait pedig az ingatlan elárverzésének kikörülése végett megfizelte. A bányatörvény 138. §-a szerint a pótfizetések a bányamivelés üzemből tartási költségeit képezik, eszerint ilyen a ptk. 512. §-a szerint a haszonélvező által hordozandók, min nem változtat ama körülmény, hogy a haszonélvezet tartama alatt valamelyik évben a bányák jövedelme nem fedezné a kirótt pótfizetéseket, mert éppen ingatag természetű jövedelmezőségüknél fogva más évek jövedelmében a pótfizetések kellő fedezetre találhatnak. De ha a pótfizetések fenntartási költséget képeznének is, ez esetben sem követelhetné felperes ezeket alperesektől, mert a fenntartási költségek is rendszerint a jogosítottat terhelik s a kötelezett csak abban az esetben tartozik a költségekhez járulni, ha a szolgálommal terhelt dolog általa is használtatik, hogy pedig ezt kizárólagosan felperes használja, maga beismerte. Ami pedig a felperes által haszonélvezetben birt házra jelzálogilag bekebelezett teher kamatait illeti, azok a plkv. 512 §-a szerint kifejezetten a haszonélvező által hordozandók. Ezek szerint tehát a

keresetileg követelt összegek felperes mint haszonélvező által lévén hordozandók, azok alpereseket nem terhelik; ez okból az elsőbíróság ítéletének megváltoztatásával felperes keresetével elutasítandó volt.

Kir. Curia: A másodbíróság ítélete indokolásánál fogva annyival inkább helybenhagyatik, mert felperes mivel sem bizonyította azt, hogy a pótrovatolás címén követelt 463 frt. 25 kr. összeg a Jeruga Szt.-András bánya állagának fenntartására és értékének gyarapítására rovatott volna ki, ami sem a B) alatt felhozott nyugtákból, sem a bányakapitányságnak O) alatt mellékelt fizetési felhívásából nem tűnik ki, amennyiben tehát felperes ezen összeget, mint a bányaművelésre kirovott pótpénzt fizette, felperes mint a bányarészek haszonélvezője annak megtérítését a bányarészek tulajdonosaitól törvényszerűen nem követelheti.

256.

A bányarészcsevény oszthatatlanul kiterjed az illető bányatársulat minden bányájára és így a bányarészcsevény ez oszthatatlanságával ellenkezik az, hogy a bányarészcsevény, vagy ennek haszna az illető bányatársulatnak nem minden, hanem csak némely bányájára kihatóan ruháztatik át.

(420 1901. sz. Curia.)

257.

Bányavagyon nélkül a bányatársulat fenn nem állhat.

(130680/1912. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodás elutasítása mellett a kifogásolt elsőfoku határozatot a felfolyamodással meg nem támadott részének érintetlenül való hagyása mellett, neheztelt részében helybenhagyom.

Indokolás: Az ügyiratokból megállapíthatólag a bányatársulat nevén álló összes bányavagyon árverési vétel címén átíratott M. P. javára, miért is a bányakapitányság kifogásolt határozatában a bányavagyon nélkül maradt bányatársulati

megszűntnek nyilvánította s a bányakapitánysági nyilvánkönyvekből törölni rendelte.

A bányakapitányság e határozatával szemben felfolyamodó azt adja elő, hogy a bányatársulatnak még ma is tulajdonában van a bánya több ezer koronát érő görce s ezen kívül a bányatársulat tulajdonosa a felfolyamodó, továbbá a N. K. és R. F. néven álló nyolc gömbhatárnak, a mennyiben ezeket ők árverés útján amellet a kikötés mellett veték meg, hogy arról a bányatársulati részvényt tényleges birtokosaiból, a régi cég alatt újra szervezendő bányatársulat javára lefognak mondani, mihez képest ez a lemondás közjegyző előtt meg is történt, azonban alaki hibák folytán a nyilvánkönyvben keresztül nem vezetett.

Eltekintve attól, hogy felfolyamodónak idézett állításai mivel sincsenek igazolva, az ezekre alapított kifogásai az állított tények valóságára esetén sem fogadhatók el.

1. Mert valamely görce csak mint bányatelek tartozéka, vagy mint külmértékkel lefoglalt terület képezhet bányavagyont, a bányatársulatnak pedig nincsen sem bányatelke, sem külmértéke s így bányavagyon hiányában a bányatársulat további fennállásának törvényes lehetősége fenn nem forog.

2. Mert felfolyamodó idézett előadása szerint az általa továbbá N. K. és R. F. által megvett nyolc gömbhatárt nevezettek nem a megszüntetendő, hanem egy más, habár egy azonos cég alatt újraszervezendő bányatársulat javára kívánják átruházni, aminek pedig a régi bányatársulat megszüntetése nemcsak hogy nem akadálya, hanem egyenesen előfeltétele, mennyiben két bányatársulat ugyanazon céggel, illetőleg névvel egyidőben fenn nem állhat.

258.

A bányarészvény-levél nem pusztán kivonat vagy bizonyítvány, hanem a bányarészvénynek, mint ingó dolognak forgalmát közvetítő jelképe, vagyis oly okirat, mely önmagában már jogok és kötelezettségek keletkezésének alapjául szolgálhatván, csak bírói megsemmisítésnek képezheti tárgyát, még pedig nem

a bányabíróság, hanem mint bármely egyéb törvényes okirat, az illetékes bíróság előtt.

(2682/1871. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

259.

A bányarésztvények ingóságot képező minőségén nem változtat az a körülmény, ha az összes résztvények egy személy birtokába jutnak.

(5308/1885. sz. Pénzügyi közig. bitóság.)

A bányarésztvények ingóságot képeznek és ha azok eladatnak s az adás-vétel tárgyát képező résztvényekkel, a bányához tartozó s a bányatársulat tulajdonát képező erdő- és korcsmaépületek, szóval ingatlan dolgok is, a bányarésztvények arányában, mint a bányarésztvények jutalékai ruháztatnak átvevőre, ha ezek a különben ingallant képező dolgok nem az eladó személyéhez kötött tulajdonjognál fogva, hanem a bányarésztvények tulajdona alapján képezik az adás-vétel tárgyát, ebben az esetben, mint ingóság adásvétele után, az összes vételártól ill. fokozat szerinti illeték jár. A bányarésztvények ingóságot képező minőségén nem változtat az a körülmény, hogy a bányatársaság összes résztvényei egy személy tulajdonában és birtokában összpontosulnak. Ha vevő a megvett bányát tulajdonjogiilag és telekkönyvileg nevére kebelézteti, a bányához tartozó ingatlanok értéke után 1%^o-tól bejegyzési illetéket fizet.

260.

A bányarésztvények, vagyis a bányatársulati vagyionbani részletek, mint a bányatörvény 140. §-a szerinti ingó dolgok tulajdona iránti keresetek nem a bánya, hanem a rendes bíróságok elé tartoznak.

(257/1890. sz. Curia.)

261.

Bányarésztjegyek a magyar mellett idegen nyelv-

ven is kiállíthatók, a hivatalos hitelességgel azonban csak a magyar nyelvű szöveg bír.

(1260/1890. sz. Pénzügymin.)

Bányarészek magyar és német szöveggel való kiállítása megengedhető, azonban aláírással csak a magyar szövegrész látandó el és csak ez bír a megfelelő hivatalos hitelességgel; a német részre a bányahatóság semmi felelősséget nem vállalhat.

262.

Arverésen vett bányarészjegyek hivatalból való átírásának nincs helye, hanem a vevő köteles azt a bányahatóságnál kérni.

(4134/1892. sz. Curia.)

A kir. Járásbiróság:

C. l. felhatalmaztatik az ezen árverés alkalmával megvett bányarészvényeknek saját nevére leendő bányakönyvelését a kir. bányakapitányságnál kieszközölni. Ellenben ennek hivatalból leendő eszközzése iránt ezen végzés száma alatt beadott kérésével C. l. elutasítatik, mert eltekintve, hogy ez a bíróság hatáskörébe nem tartozik, de különben is a bányarészvények a bírósághoz beadva nem lettek.

A kir. tábla: Az l. bíróság végzését helyben hagyja, mert az 1854. szept. 25-én a bányatörvényhez kiadott végrehajtási szabályok 87. §-a, a bányatörvény 140. §-a szerint a bányarészvényjegy ingó dolog természetével bír s annak végrehajtás útján való megvásárlása esetében az új tulajdonostól a bírósági igazolás kimutatása követeltek, ebből és az 1881. évi LX. t.-c.-nek az ingó dolgok elárverezésére vonatkozó szabályaiból pedig az következik, hogy felfolyamodással élt végrehajthatónak az általa birói árverésen megvásárolt „Gauri Szt.-János Julucz” bányában levő XIV. és XV. bányarészvénynek átírását az illetékes bányakapitányságnál magánuton kell kérni.

A kir. Curia: helyben hagyja.

263.

Külföldi részvénytársaság amennyiben saját cége alatt Magyarországon üzletet nem folytat, hanem csak mint egy bányatársulat részvényese szerepel, reá a kereskedelmi törvény 210. §-ában a cégbejegyzésre vonatkozó határozmányok nem alkalmazhatók.

(77120/195. sz. Pénzügymin.)

264.

Bányarészek bírói átruházás esetén is csak a régi bányarészvény bemutatása, vagy bírói megsemmisítések esetén írhatók át új bányarészjegy kiadása mellett.

(5670/1899. sz. Pénzügymin.)

265.

I. A bányatársulati részvény ingó dolog jogi minőségével bír s így arra jelzálogot szerezni nem lehet, következésképen a bányahatóság a végrehajtási zálogjognak a bányatársulati könyvben való feljegyzésére irányuló bírósági megkeresésnek eleget nem tehet. II. A bányatársulati részvényekre vezetett kielégítési végrehajtás ténye folytán a bányahatóságnál levő részjegynek a bíróság részére való kiszolgáltatása meg nem tagadható.

(34530/1898. sz. Pénzügymin.)

Az ügyiratokból kitetsző tényállás szerint, a kir. járásbíróság 487/98. sz. alatti hozott végzésével A. és B. cég javára 2638 frt. tőke és járulékaik erejéig többi között a B. H. nevén álló bányatársulati bányarészecskékre is kielégítési végrehajtást rendelt el s a bányakapitányságot a végrehajtási zálogjognak a bányatársulati könyvekben leendő feljegyzése végett kereste meg.

Mivel a bányatörvény szerint a bányatársulati bányarészek ingó dolog jogi minőségével bírnak s mivel a bányat

társulati könyv csupán a részbirtoklás nyilvántartására szolgál, a bányakapitányság ezen bírósági megkeresésnek nagyon természetesen nem tehetett eleget.

A kielégítési végrehajtás elrendelésének folyamánként a fogantositásra illetékes kir. járásbíróság 315/898. polg. sz. kiküldő végzése folytán 1898. évi március 8-án fogantositott végrehajtás alkalmával a kérdéses bányarészek is lefoglaltattak, miről a bányakapitányság is a foglalás feljegyzése végett értesítetett.

Habár a bányarészekre vonatkozó részvényjegy a foglalás alkalmával a végrehajtást szenvedőnél meg sem találtatott, a foglalás az 1881. évi LX. t.-c. 80. §-ának rendelkezéséhez képest mégis megtörtént s az illető bíróság által tudomásul vétetett.

A. u. W. N. bankház 1898 április 2-án a szóban forgó bányarészekre vonatkozó átírási kérvényt nyújtott be a bányakapitánysághoz, melyben az átírás iránti kérelmét egy még 1895. évi október hó 22-én kelt adásvételi szerződésre, valamint egy f. évi március hó 17-én kiállított s kiskorú érdekeltségénél fogva gyámhatóságilag is jóváhagyott eladási nyilatkozatra alapítja.

Ezen kérvény tárgyában hozta a bányakapitányság a felfolyamodó által kifogásolt határozatát, melyben az átírási kérelmet, — nem ugyan az 1895. évi adásvételi szerződés alapján, melyben a kérdéses bányarészekről határozot! említés téve nincsen, hanem a f. évi március 17-iki eladási nyilatkozat erejénél fogva, — teljesíthetőnek találta.

A tényállás kiegészítéséül megjegyzendő végre, hogy a végrehajtást elrendelő kir. járásbíróság 1898 április 10-én megkereste a bányakapitányságot, hogy a március hó 8-án lefoglalt bányarészeket jelképező bányarészvényjegyet a foglalás megtörténtének feljegyzése végett rendelkezésére bocsássa.

Mínthogy az elmondottak szerint az átírás tárgyát képező részvényjegy az 1881. évi LV. t.-c. 80. §-a alapján 1898. évi március hó 8-án bíróilag lefoglaltatott s bírói zár alá helyeztetett és ezen foglalás a bányarészeket jelképező okirat előkerülése következtében az idézett törvényszakaszk rendelkezésénél fogva hatályossá vált s hatályosságát a 2797/1898. sz. bírósági végzés is elismeri; mínthogy az idézett törvény 47. §-a szerint a foglalás azon időtől kezdve, melyben az összeírás történt, az összeírt tárgyakra zálogjogot ad; mivel továbbá a bányakapitányság a kérdéses bányarészek tulaj-

doni átírását oly okirat alapján rendelte el, mely a foglalás után állítottatott ki, a midőn tehát a szabad rendelkezésnek már utjában állott a birői zár; minthogy végre a bányahatóságok administratív intézkedései a jogszolgáltatás szabad folyását nem akadályozhatják s mivel a folyamatban lévő tulajdoni igényper jogerős ítélettel való befejezéséig kérdéses bányarészek tulajdona vitásnak tekintendő: mindezeknél fogva a neheztelt elsőfoku határozatot feloldani s a bányakapitány-ságot a 2797/1898. sz. birósági végzésben foglalt megkeresés teljesítésére kellett utasítani.

266.

I. A csődöt elrendelő végzés a kutató és bányatársulati tagokra nézve a kutatási és a bányatársulati könyvekben feljegyzendő. II. Külföldiek e nemű jogositványait illetőleg a viszonyosság irányadó.

(35589/1901. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvényhez kiadott utasítás 34. és 86. §-ai alapján vezetendő kutatási és bányatársulati könyvek belső berendezéséből és a dolog természetéből is következik, hogy a kutató és a bányatársulati tagok személyében és vagyoni viszonyában beálló minden változást, mely részvényeik tulajdonára befolyással van, akár a jogosultak kérelmére, akár hatósági megkeresésre a kutatási, illetve bányatársulati könyvbe be kell jegyezni.

Az ezen tagok vagyona nyitott csőd ilyenmű feljegyztetése ellen tehát elvi szempontból annyival kevésbbé íoroghat íenn törvényes kifogás, mert ily feljegyzésnek jogkövetkezményeket előidézhető hatása nincs s az inkább tájékoztató tartalommal bír ugy harmadik személyekre, mint magára a bányahatóságra nézve, mely az ily feljegyzés révén, az előbb idézett végrehajtási rendelet 87. §-ának utolsó bekezdése szerint bekövetkezhető tulajdoni változást, annak előzményeit is számbavéve, annál teljesebb nyilvankönyvi átnézetességgel képes feltüntetni.

Illetékes bíróság megkeresésére tehát a bányakapitány-ság a kutató és bányatársulati tagok vagyona nyitott csődöt az illető könyvekben feljegyezni lenne köteles.

Jelen esetben azonban közjogi akadályok gátolják a bányakönyvi feljegyzést.

A magyar csödtörvény szerint ugyanis külföldinek vagyona külföldi bíróság által nyitott csőd esetién a közadós-
nak Magyarországon levő ingó vagyont érdeklőleg a viszo-
nosság elve szerint kell eljárni, vagyis az az idegen állam,
melynek bírósága a csődöt elrendelte, a közadós-
nak magyarországi ingóságait csak úgy vonhatja be a csödtömegbe s
követelheti azoknak, vagy azok értékének kiadatását, ha vi-
szont ugyanezen idegen állam területén levő ingó vagyont
a magyarországi csödtömegnek kiadják.

Ily viszonyosság azonban a német birodalommal szem-
ben 1879 óta fenn nem áll s az igazságügyminiszterium
körrendeletével valamennyi magyar bíróságot erre nézve ki-
fejezetten figyelmeztette is.

Tekintve, hogy a kutatási jogok és a bányarészvények
a bányahatósági elvi jelentőségű határozatok és a bányatör-
vény 140. §-a szerint ingó dolgok jogi minőségével bírnak,
ez okból a fent előadottakat számbavéve a beutheni porosz
kir. bíróság által W. R. ellen elrendelt csődöt W.-nek ma-
gyarországi vagyont érdeklőleg nem létezőnek kell tekin-
teni, miért is a bányakapitányság végzésének megváltozta-
tásával, az e végzéssel elrendelt bányakönyvi feljegyzést tör-
lendőnek találtam.

267.

*A bányatársulati könyvbe bevezetett végrehaj-
tási zálogjogot a bányahatóság csak a feljegyzést
elrendelő bíróság újabb rendelkezésére törölheti.*

(78997/1901. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányság az általa vezetett bányatársulati
könyvben a bíróság által elrendelt végrehajtási zálogjogot
csak nyilvántartja s mint nyilvántartási hatóság a feljegyzett
végrehajtási zálogjogot a feljegyzést elrendelő bíróság intéz-
kedése nélkül, hatáskör hiányában a nyilvántartásból nem
törölheti.

268.

*Csödnytás a bányatársulati könyv jegyzet rova-
tába bejegyezhető, de ennek a bányarészjegyek le-*

foglalása nélkül, azok értékesítését, zálog gyanánt való lekötését stb. illetőleg joghatálya nincs.

(97914/1905. sz. Pénzügymin.)

A bányarészcvények a bányatörvény 140. §-a értelmében ingó dolgok jogi természetével bírnak úgy azonban, hogy a bányahatóságnál könyvi bejegyzés tárgyát képezik. Ennél fogva nem szenved kétséget, hogy a bányatársulati könyv érdemleges adataira nézve mindenkor teljes összhangba kell hogy legyen a részvényjeggyel, miből következik, hogy ezen bányarészvényekre a csődnyitás csak úgy érvényesíthető, ha nem csupán a könyvekben történik a feljegyzés, hanem a részvényjegyekre is, illetőleg ha a részvényjegyek lefoglaltatnak és a csődvagyonba átadatnak.

A bányatársulati könyvbe való egyoldalú feljegyzés nem bírhatna tehát azzal a joghatállyal, hogy a részvényjegyek további értékesítését, kézi zálog gyanánt való lekötését stb. akadályozza és azért a míg a részvényjegyeknek a lefoglalása és a csődtömegbe való átadása meg nem történik, csupán megjegyzésképpen jegyezhető be a bányatársulati könyv illető rovatába a kérdéses bírői intézkedés.

* * *

Lásd 266. sz. határozatot.

269.

Bányarészek tulajdonjoga iránt indított perek feljegyzésének a bányatársulati könyvbe helye nincs.

(19032/1907. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvény 142. §-a csak a bányahatósággal és a bányatársulattal szemben állapítja meg azt, hogy a bányarész átruházottnak csak akkor tekinthető, ha az átírás a bányatársulati könyvben megőrléni. A fentiekből és a dolog természetéből következik, hogy a bányatársulati könyvekben csak az érdemleges és valóságos tulajdonjogi változtatások, továbbá a végrehajtás, illetve a jogbiztosítás körébe tartozó oly bírósági intézkedések alapján lehet feljegyzésnek helye, a mely bírósági intézkedések az illető bányarésszel való szabad rendelkezés felfüggesztését, vagy korlátozását veszik célba. Amde a bányarészekre vonatkozó tulajdonjogi per megindí-

tásának pusztá ténye még nem tekinthető oly mozzanatnak, mely az illető bányarészek tulajdonjogi viszonyaiban már lényeg beállott s ennél fogva a bányahatósági nyilvántartásban is kitüntetendő módosítást foglalná magában. A dolog természeténél fogva még kevésbé tekinthető a perfelvétel határnapjának kitűzése iránt intézkedő bírósági végzés a végrehajtás, illetve a jogbiztosítás körébe tartozó törvényes intézkedésnek. A bányarészvény tulajdonosa a bányarészvénnyel a tulajdonjog tartalmából folyólag szabadon rendelkezhetik, a miben az ily perfeljegyzés őt a legkevésbé sem korlátozná. Nincs helye tehát az ily perfeljegyzésnek már csak azért sem, mert annak semmi jogi hatály sem volna tulajdonítható, mind a mellett azonban az ily hatósági feljegyzés mégis alkalmas lehetne arra, hogy az érdekeltekben a gyakorlati jelentőség tekintetében, a jogbiztonság rovására kételeyeket támaszon.

* * *

Hasonlóképp rendelkezik a 28334/1878. sz. Földműv. l. és k. m. határozat.

270.

A bányarészvények átírására a bányakapitányság illetékes.

(2165/1864. sz. Ujvári rendelet).

Az Igeigl. törv. szabályok VII. R. 68. §-a értelmében a bányabíróságok által vezetendő bányatelekkönyvek csak ingatlan bányajavak és azok tartozékaira vonatkozóan s ennél fogva az idézett szabályok VII. R. 19. §-ának azon rendelete, miszerint bányajogok és birtokok átruházásai, ezek feltételei és címei írásba foglalandók s a bányabíróságnak bányatelekkönyvezés végett bemutatandók, a bányatörvény 137. és következő szakaszai értelmében rendezett bányatársulatok részvényeire, mint amelyek az idézett bányatörvény 140. §-ához képest ingó javakat képeznek, ki nem terjedhetvén, minden ilyenmű bányarészvények átruházásának megengedése, illetőleg a bányatársulati könyvbe leendő átírásának eszközlése a bányatörvény 141. és 142. §-ai értelmében a főbányahatóságnak átírata szerinti csak a társulati könyvek vezetésére hivatott bányakapitányságot illetheti.

271.

A bányarészvény fogalmából kiindulva, a bányarészvények átíratásában ugyanazon óvatosság követhető, mint a telekkönyvi átíratásnál. Az átíratás csak annak beleegyezésével történhetik, akinek nevére a részvény írva van, vagy pedig ha más kéri az átíratást, ennek kötelességében áll magát, mint jogutódot igazolni.

(726/1872. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

272.

A bányarészről való lemondáshoz a tulajdonos nyilatkozata és az eredeti részvény bemutatása szükséges.

(17799/1880. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

Bányarészek lemondásánál: 1. a részvénytulajdonosnak, vagy meghatalmazottjának nyilatkozata bemutatandó és 2. a nyilatkozathoz a lemondott eredeti részvényjegy csatolandó. Ezen két követelmény nélkülözhetlen kelléke a lemondás által végrehajtandó birtokváltás cselekvényének, mert a bányatársulati könyvben foglalt valamely bányatársulatnak részvényálladékában történő változtatás mindig birtokváltást képez, melynek végrehajtására a birtokos beleegyezése okvetlenül szükséges, birtokosnak pedig csak az tekinthető a bányatörvény 142. §-a szerint, ki mint ilyen a bányatársulati könyvben feljegyezve van s kinek a bányarészjegy kiszolgáltatót.

273.

Bányarész a régi részjegy beküldése nélkül át nem írható; a birtokváltás a jegyzetrovatba irandó.

(61854/1895. sz. Pénzügymin.)

274.

A bányatársulat nevén álló bányarészek eszményileg a többi társak birtokát képezvén és pedig a

részvénybirtok arányában, ezek senki által nem képviselhetők.

(68211/1895. sz. Pénzügymin).

A bányatársulat nevére irt részvények senki által külön nem képviselhetők, mivel ezek eszményileg a többi részvényes társak birtokát képezik, még pedig a részvénybirtok arányában, tehát a jelen esetben a bányatársulat nevéen lévő $6\frac{1}{2}$ részvény is a többi részvénytársak birtokaként volt tekintendő s meg nem engedhető, hogy azok felett az igazgató rendelkezék.

275.

Mindaddig, míg valamely bányarészvény átruházása a bányahatóságnak a bányatársulati könyvbe való beiktatás végett be nem jelentetett, a bányatársulattal szemben a bányatársi minőség és a jogok gyakorolhatása tekintetében csak az ott beiktatott birtokos tekinthető bányatársnak, a bányarészvény tulajdonjogának megszerzéséhez azonban a bányatársulati könyvbe való beiktatás nem szükséges multhatatlanul.

(163/1899. sz. Curia.)

Az igénypernek nem tárgya a foglalás törvényességének kérdése, hanem az, hogy az igénylő felperesnek van-e a lefoglalt vagyonhoz tulajdonjoga, vagy pedig olyan joga, ami anyagi tartalmánál fogva a végrehajtási eladást gátolhatja; éppen ezért felperesnek a foglalás, illetve a végrehajtási eljárás szabálytalanságára felhozott panasza jelen perben tekintetbe nem vehető. Alaptalan felperesnek a bírói hatáskör iránt felhozott panasza, mert jelen pernek tárgya ingó vagyon gyanánt lefoglalt bányarészvényeknek a foglalás alóli felmentése, már pedig az 1871. évi XXXI. t.-c. 21. §-a szerint a bányabíróság hatásköréhez csak az e törvényszakaszban felsorolt ügyek tartoznak és ezek között a bányarészvény tulajdonjoga felett egyesek között felmerült vitás kérdések elő nem fordulnak, ellenben az idézett törvénycikk 22 §-a szerint minden más polgári peres ügy, habár polgári bíróságok hatásköréhez tartozik és a végrehajtási főpolgári

92 §-a szerint a lefoglalt ingó vagyona vonatkozó igényerek a végrehajtást foganatosító bíróság, mint kivételes bíróság hatásköréhez vannak utalva; a jelen esetben pedig a végrehajtást foganatosító bíróság a topánfalvi járásbíróság volt, a jelen igénypert tehát ennél kellett megindítani. A bányatörvény 109 §-a szerint csakis az adományozott vájnamértékek, határközők, segédvájások és megyetárnák tekintendők ingatlan dolgoknak, következtetésképpen csak ezek és egyenesen ezekre vonatkozó dologi jogok tárgyai a bányakönyvbe való bejegyzésnek, ellenben a bányatörvény 140 §-a szerint a bányarészvény ingó dolog jogi természetével bír és a 2 § szerint amennyiben a bányatörvény különös határozatokat nem tartalmaz, a bányászati ügyekre is az általános polgári és kereskedelmi törvények alkalmazandók. Igaz ugyan, hogy a bányatörvény 142 §-a szerint mindaddig, míg valamely bányarészvénynek más birtokosra ruházása a bányahatóságnak a bányatársulati könyvbe igtatás végett fel nem jelentett, csak az ott beigtatott birtokos tekintetik bányatársnak; azonban a törvény e rendelkezésének az a helyes értelme, hogy a bányatársulati könyvbe igtatás a bányarészvény tulajdonjogának megszerzéséhez multhatatlanul nem szükséges, hanem a szerzés megtörténhetik más a szerzésre alkalmas módon, mert a bányatársulati könyvbe igtatás csak a társulattal szemben a bányatársi minőséget és jogok gyakorolhatóságát érinti; következtetésképpen téves a felebbezési bíróságnak az a jogi döntése, hogy a bányatársulati könyvbe igtatás hiánya jogszerű akadályul szolgálhatna arra, hogy felperesnek a bányarészvényhez tulajdonosi, vagy birtokosi minősége harmadik személyekkel szemben is megállapítás-sék; e részben tehát felperesnek panasza alapos. Minden bányarészvény határozott névre lévén kiállítva, ebbeli minőségénél fogva a névre szóló értékpapirokkal annyiban egyforma tekintet alá esik, amennyiben ezt egyébként különleges jogi természete megengedi; ehhez képest a keresk. törv. 172 és 173 §§-ainak az értékpapírok átruházására vonatkozó és a bányarészvények különleges jogi természetével nem ellentétes rendelkezése a bányarészvényekre is megfelelően alkalmazandó; e szerint pedig kétségtelen, hogy a bányarészvény pusztán kézről-kézre átadás által tulajdonul meg nem szerzhető, hanem ehhez legalább is érvényes üres hátírat, vagy a szerzés egyéb alkalmas címénck egyébként igazolása szükséges és így a bányarészvényre nézve a tetteleges birtok magában véve tulajdonjognak jogi véelmét meg

sem állapítja. A fellebbezési bíróság ítéleti tényállása szerint felperes keresetét arra alapította, hogy ő a foglalás előtt kiállított C) alatti okirattal kiskoru B. H. gyámjától már adományozott 8 vájnamértéket megvett, amelyek bányatelekkönyvileg „Mátyás király“ és ennek tartozékát tevő „Szent István“ védnevet viselő bányatársulat nevében vannak felvéve, hogy ugyanakkor ama vájnamértékeket tettelegesen birtokba vette és azokat azóta birtokban is tartja, hogy ugyanakkor átadatott neki a D) alatti bányarészvény, amely azonos az igényelt és foglalási jegyzőkönyvben tévesen két tétel alatt sorolt részvennyel és amely szerint a nevezett bányatársulat 128 részvényre van felosztva és minden 128 részvélynél a nevezett kiskoru egyedüli bányatársnak bejegyezve; hogy ugyanakkor átadatott neki az említett vájnamértékekre vonatkozó E) és F) alatti adományozási okmány és hogy mindez a C) alatti okiratba kifejezetten ugyan felvéve nincs, azonban a foglalás után kiállított, a nevezett kiskoru és ennek gyámja által aláírt G) alatti kiegészítő okiratban el van ismervé és ez az okirat az árvaszéknek jóváhagyási záradékával el van látva. Tekintettel arra, hogy az árvaszék által magára a D) alatti részvényre tényleg szintén az van ugyan vezetve, hogy annak a részvénynek eladása kiskoru B. H. nevében engedélyeztetik és jóváhagyatik, azonban a fellebbezési bíróság ítéleti tényállása szerint annak az árvaszéknek az a végzése folyamodással van megtámadva és végérvényesen felülvizsgálva még nincs, téves a fellebbezési bíróságnak az a jogi döntése, hogy a netán létesült vételi ügylet gyámhatóságilag jóváhagyva nincs, hogy a gyámhatósági jóváhagyás kérdése a jelen perben be nem várható és hogy a foglalás utáni gyámhatósági jóváhagyás figyelembe úgy sem vehető, e részben tehát felperesnek panasza szintén alapos; mert a fenti tényállás szerint a gyámhatósági jóváhagyás tényleg megtörtént; az elsőfoku gyámhatóság amaz intézkedése ellen közvetett felfolyamodás pedig a jóváhagyás hatályát meg nem szünteti, hanem csak felfüggeszti és így ekként ama jóváhagyás kérdésében az illető hatósági eljárás folyamatban lévén, nincs perrendszerű akadálya annak, hogy annak az eljárásnak végeredménye igazoltassék és mert a G) alatti okirat tartalmánál fogva nem foglal magában valamely önálló jogügyletet, hanem tartalmánál fogva egy már nem létesült ügyletnek közelebbi meghatározása, illetve kiegészítése; amennyiben tehát a G) alatti okira vezetett gyámhatósági jóváhagyás a közbevetett felfolyamodás végeredményéhez képest hatá-

lyossá válik, maga a G) alatti okirat által közelebbről meghatározott, illetve kiegészített, már netán létesült ügylet is gyámhatóságilag jóváhagyottnak tekintendő és ezáltal a gyámhatósági jóváhagyás szempontjából ez utóbbi ügylet a létesítése idejétől számítva válik hatályossá, amennyiben ennek az ügyletnek a gyámhatósági jóváhagyás szempontjából való hatálya a bekövetkezett gyámhatósági jóváhagyásig csak függőben volt. Ilyen körülmények között a jelen perben első sorban az a döntő, hogy a G) alatti, illetve D) alatti okiraatra vezetett gyámhatósági jóváhagyás a közbetett felfolyamodás végeredményéhez képesi hatályossá vált, illetve válik-e? mert ha nem vált, vagy nem válik, ez esetben felperes keresetének nincs jogszerű alapja, amennyiben felperesnek netáni szerzése kiskoru törzsvagyona állagának megváltoztatására vonatkozóan, e részben az 1877 évi XX t.-c.-nek úgy a 20, mint a 113 §-a szerint gyámhatósági jóváhagyás hiányában érvénytelen: ha pedig a jóváhagyás hatályossá vált, vagy válik és egyébként a felperes részéről keresete alapjául felhozott ténykörülmények, amelyekre vonatkozóan a felebbezési bíróság a ténymegállapításba a maga egészében nem is bocsátkozott, lényegileg valók, a kifejtetteknel fogva jogszerűen csak azt lehet következtetni, hogy felperes az igényelt vagyon tulajdoni jogát megszerezte. Minthogy ezek szerint a felebbezési bíróság ítéletében megállapított tényállás alapján ennek szabálytalansága és hiányossága okából az ügy a felülvizsgálati eljárásban érdemi eldöntésre nem alkalmas, a S. E. 204 §-ához képest a felebbezési bíróság ítéletét fel kellett oldani és a felebbezési bíróságot szabályszerű további eljárásra kellett utasítani.

276.

Öröklött banyarészek átírásánál az öröklés tényét hitelt érdemlő módon kell igazolni.

(4486/1901. sz. Pénzügymin.)

A magyar magánjog szerint az örökség ipso jure átszáll az örökösre. A nyugvó örökségnek (haereditas jacens) a római jogból az osztrák polg. törvénykönyvbe is átment fogalma a magyar magánjogban ismeretlen; a miből következőleg az örökös az örökséget minden bírói, vagy általában hatósági beavatkozás nélkül veheti tulajdonába és bír-

tokába. Kivételt csak ott statuál a törvény, hol az örökösök személyi állapotuknál fogva fokozottabb közhatósági védelemre szorulnak, vagy közérdekű szempontok a hatósági beavatkozást igénylik. (Ingatlanokban való örökösödés).

Ezek az esetek az örökösödési eljárást szabályozó 1894:XVI. t.-c. 2. és 4. §-aiban vannak felsorolva s ezek közé a jelenlegi eset nem tartozik, ha mint azt a csatolt iratok tartalmából következtetni kell, valamennyi érdekelt örökös nagykoru.

Az ipso jure örökösödnél fogva e szerint ezeknek az örökösöknek nincs szükségük arra, hogy örökösi minőségük hatóságilag elismertessék s hogy ezen elismerés révén a a hagyatéki vagyonnak reájuk hárulása hatósági közbenjárással s attól függő joghatállyal lehetővé tétessék.

Az utódlás s az ennek révén előálló tulajdonjogi szerzése a hagyatéki vagyonnak, ha ez nem ingatlan, — az örökség megnyitának eo ipso beálló következménye s ebben az elvi irányban a felfolyamodás helyesen érvel.

A jelenleg fennforgó esetben azonban nem az örökösödés beálltáról s annak törvényes következményeiről van szó, hanem az a kérdés lényege, hogy az örökösödés bekövetkezte s az ennek utján végbement tulajdonszerzés ténye nyilvánkönyvi feljegyzés céljából, közhatóság előtt hitell érdemlő módon igazoltassék.

A bányakapitányságnak nemcsak joga van, hanem elődázhatlan kötelessége is követelni, mikép a Sz. K. után jogutódlást igénylők igazolják, hogy annak kizárólagos örökösei s hogy mint ilyenek a szóban levő bányarészcvény örökségi jogcímen tulajdonukat képezzi.

Pusztá bemondások, helyhatósági bizonyítványra, vagy haláleset-felvételre alapított pusztá bejelentésük erre a célra nem elegendő s nem meríti ki azokat a kötelességszerű teendőket, melyeket az 1894:XVI. törvénye. szerint örökösi minőségüknek hatóságilag elfogadható, tehát hitell érdemlő bizonyítására végezniök kell.

A felfolyamodás elutasítása mellett, a bányakapitánysági határozatot tehát oly módosítással hagyom jóvá, hogy néhai Sz. K. nevéen álló 3/60 bányarészcvény ugy írható át a bányatársulati könyvbe felfolyamodó társaság tulajdonául, ha a mondott bányarészcvényre kizárólagos örökösi jogon szerzett tulajdont hagyaték bírósági beszavataló végzéssel, vagy örökösöségi bizonyítattal igazolja.

277.

A bányarészjegy megsemmisítése esetére az új részjegy a régi tulajdonos nevére állítandó ki s bárkire másra csak a jogutódlás szabályszerű igazolása esetén írható át.

(26010/1902. sz. Pénzügmin.)

Az 1868. évi LIV. t.-c.-nek a bányarészjegyek megsemmisítésénél mérvadó 529. §-a szerint a megsemmisítés iránti kérelem az illető okiratnak volt birtokosát (nem pedig tulajdonosát), vagy annak jogutódját illeti, ennélfogva a bírói megsemmisítés ténye legfeljebb a mellett bizonyít, hogy az illető irat a megsemmisítést szorgalmazó személy birtokában veszett el.

A megsemmisítés jogi következménye, hogy a bányahatóság a megsemmisített részjegyek helyett a bányatársulati könyv alapján új részjegyet állít ki, az új részjegy tehát csak annak a nevére állítható ki, akinek nevén a bányatársulati könyvben az illető bányarész áll.

A bányakapitányság saját hatáskörében jár el, midőn a bányarészek átírása előtt a tulajdonjogot, illetve a jogutódlást vizsgálja. A bányarészek átírása csak akkor fogantatosítható, ha kételyt kizáró módon be van igazolva, hogy az átruházás jogilag és tényleg megtörtént. A bányakapitányság tehát a bányarészek átírásánál nemcsak jogosult, de kötelezett is a jogutódlást vizsgálni.

Ennélfogva a bányakapitányság helyesen járt el akkor, midőn a kért átírást a jogutódlás beigazolásának elmulasztása és a fennforgó személyazonossági kétely miatt is megtagadta.

278.

Bírói úton szerzett bányarészjegyek átírásához a jogerős végzés és az eredeti részvények, vagy utóbbiak hiánya esetén a jogerős megsemmisítő végzés bemutatandók.

(1832/1906. sz. Pénzügmin.)

A bányatörvény 142. §-a szerint bányatársnak csak az

tekinthető, aki a bányatársulati könyvben mint ilyen bejegyezve van. Másrészt az ingó dolog jogi minőségével bíró bányarészvényt a közforgalomban a részvényjegy jelképezi. A jogbiztonság lényeges elvi követelménye tehát, hogy a bányatársulati könyvben kitüntetett birtokállapotnak a kibocsátott részvényjegyek szövege szerinti birtokállapottal és viszont mindenkor egyeznie kell. Ebből következik, hogy a bányahatóság, mely a bányatársulati könyvet nyilvántartja, a bányatársulati részvénybirtok állományra vonatkozó s bármily uton tudomására hozott változtatást a bányatársulati könyvben csak anyiban tüntetheti elő, a mennyiben a forgalomban levő, határozottan névre szóló részvényjegyállományt is megfelelően kiigazíthatja. A bányakapitányság nehezebb határozatait tehát, — amennyiben a részvények átírása a vonatkozó részvényjegy, illetve az annak megsemmisítését kimondó jogerős bírói végzés bemutatásától tételtet függővé, megerősíteni kellett. Egyébként a bányatörvény fentebb érintett elvi rendelkezéséből s a bányarészvényjegyek ennek megfelelő jogi jelentőségéből folyó természeteszerű követelményen kívül a bányatörvényhez kiadott végr. utasítás 87. §-a is határozottan előírja, hogy a bányarészvények átírásánál a régi részvényjegy mindig betérjesztendő, ha pedig elveszett volna, akkor átírás előtt az okmány törvényszerű megsemmisítése eszközzendő ki. Ezen intézkedés bármely jogcímen kért átírásra egyaránt kiterjed, tehát a végrehajtási eljárás következtében bírói uton történt átruházás eseteire is. Hogy ez így van, erre nézve a tettebb előadottakon az idézett 87. §. második bekezdésében foglalt általános kijelentésen kívül minden kétséget kizáró bizonyítékot szolgáltat a 87. §. harmadik és negyedik bekezdésének a hatodik bekezdéssel való egybevetése is. A harmadik és negyedik kekezdés szerint ugyanis a bányarészek magánuton való átruházás esetén az átíráshoz elegendő, ha a régi részvényjegy mindkétfélfel által aláírt kérvény, illetőleg a bányahatóságnál felvett jegyzőkönyvbe foglalt kölcsönös nyilatkozat s szóbeli kérelem kapcsán terjesztetik elő. Csak végrehajtás, csőd, hagyatéki eljárás következtében bírói uton való átírás esetében — így szól a hatodik bekezdés kiegészítő rendelkezése — követeltetik az új tulajdonostól a törvényszéki igazolás bemutatása; vagyis bírói uton történt átadás esetében a részvényjegynek kérvény, vagy jegyzőkönyvi nyilatkozat kapcsán való betérjesztése még nem elegendő, hanem ilyenkor a régi részvényjegy kivül a vonatkozó bírói

sági végzés is bemutatandó. A bányahatóság tehát a részvényjegy, illetve az aneak megsemmisítését kimondó jogerős bírói végzés nélkül átírást a bányatársulati könyvben nem foganatosíthat s nem állíthat ki új részvényjegyet. A felfolyamodásbau foglaltakra nézve végül még következőket kell megjegyezni. Merőben téves és helytelen a felfolyamodásban foglalt az az állítás, hogy a régi részvényjegyek megsemmisítése a hátralékos pótfizetések behajtása végett foganatosított végrehajtási árverés folyamán már bíróilag kimondatott, mert ez a megsemmisítés a Dráván túli államterületen érvényben levő polgári perrendtartás intézkedései szerint is különyszerű bírósági eljárást és indézkedést tételez fel. Meg nem állhat az az érvelés sem, hogy a bányahatóság minden bírósági megkeresést föltétlenül végrehajtani tartozik. Jelesül nem teljesíthette a bányakapitányság a jelen esetben a bíróságnak a részvényjegyek megsemmisítése iránti megkeresését, miután az bírósági feladatot képez s az adminisztratív bányahatóság bírósági hatáskörben el nem járhat. Az előadottak után nem szükséges külön indokolni végül amaz állítás tarthatatlanságát, mintha a szóban forgó bányarészvényjegyek megsemmisítése iránti eljárás, tekintettel a már véghez vitt bírói árverésre, többé nem volna folyamatba tehető.

* * *

Lásd v. 275. sz. ítéletet.

279.

A pótfizetési hátralékkal terhelt bányarészek részbirtokosainak tulajdonjoga ipso jure szűnik meg, ennél fogva ennek a megszűnésnek a bányatársulati könyvben való kitüntetése a részvényjegyek bemutatása nélkül is foganatosítható s a részvényjegy bemutatása csak annak harmadik személy, vagy a többi bányatársak nevére kérelmezett átírása esetén kívánható meg.

(23110/1915. sz. Pénzügymin.)

Bányatársulati igazgató beadványában azt a kérelmet terjesztette elő, hogy több bányatárs ellen, akik az esedékes pótpénzt a megszabott 14 napi határidőben be nem fizették,

a törlési eljárás megindíttassék és az illető bányarészek a hátralékos bányatársak nevéből töröltessenek.

Ezt a kérvényt olybá vette a bányakapitányság, mintha abban a bányatársulati igazgató az illető bányarészeknek a bányatársulatra való rendes átírását is szorgalmazta volna s ehhez képest ekként határozott, hogy miután a bányarészvényrész a részvényjegy beküldése nélkül át nem írható, köteles az igazgató a részvényjegyeket betérjeszteni, esetleg a törvényszerű megsemmisítési eljárást folyamatba tenni.

A bányakapitányságnak ezen felfolyamodással megátadott rendelkezése teljesen helytálló volna, ha az igazgató beadványa konkrét átírási kérelmet foglalna magában, mert a bányarész átírása csak a vonatkozó részvényrészjegy bemutatása esetében fogantatosítható.

Amde a felfolyamodó átírási kérelmet nem terjesztett elő, hanem csak a késedelmes bányatársnak a bányatársulati könyvben való törlését kérte.

Mint hogy pedig a bányamegyei alapszabályok 17 §-a értelmében éppen úgy, mint a rendes eljárás mellett a bányatórvény 165 §-a értelmében, a pótfizetési hátralékkal terhelt bányarészek ipso jure jutnak a bányatársulat, illetve a bányatársak egyetemének tulajdonába, illetve azokra nézve az eddigi részbirtokosnak tulajdonjoga ipso jure megszűnik: a tulajdonjog ügyében már megírtként megszűnésének bányatársulati könyvi kitüntetése iránt a bányatársulati igazgató által előterjesztett kérelmet megtagadni, illetve annak teljesítését a vonatkozó részvényjegyek bemutatásának feltételéhez kötni nem lehet.

A részbirtokos tulajdonjogának megszűnése az illető részbirtokos nevének törlésével a bányatársulati könyvben feltétlenül kitüntetendő, a részvényjegy bemutatásait pedig csak abban az esetben kell megkívánni, ha az illető bányarészek tekintetében akár harmadik személyre, akár pedig arányszerűleg a többi bányatársra szóló konkrét átírási kérelem terjesztettnék elő.

Míndezeknél fogva jelen esetben is a bányakapitányság neheztelt határozatának megváltoztatásával a törlési kérelem teljesítését kellett elrendelnem.

Bányatársulati igazgató érdekeltsége esetén a bányatársulati részvényesei külön közös megha-

talmazottat jelenthetnek be az illető ügy tárgyalásánál.

(18499/1877. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

281.

A szabályszerűen bejelentett igazgatói meghatalmazást személyi vonatkozásaiban vizsgálni a bányahatóság nem jogosult.

(103461/1901. sz. Pénzügymin.)

Ha az igazgatói kirendelés az arra hivatott társulati organumtól ered s ha a meghatalmazás a törvényes követelményeknek megfelel: akkor a bejelentés elfogadása és könyvi feljegyzése, valamint a meghatalmazásnak az okmánytárba való letétele meg nem tagadható. Jelesül nem kötheti a bányakapitányság az ily igazgatói bejelentések érdemleges tárgyalását az igazgató személyére nézve fennforgó bizonyos egyéni tulajdonságok és képességek beigazolásának feltételéhez, mert az igazgatói kirendelésnél a személyválasztás, a egyéni tulajdonságok és képességek szabad mérlegelése, mint tisztán bizalmi kérdés, a bányatársulatnak oly belső ügye, melybe a bányászati közigazgatás be nem avatkozhatik.

282.

Bányatársulati igazgató a bányahatóság által hivatalból ki nem nevezhető, szükség esetében legfőbb egy bányatársulati meghatalmazott rendelhető ki.

(95735/1915. sz. Pénzügymin.)

A bányatársulati igazgató megválasztása a törvény szerint a társulati gyűlés hatáskörébe tartozik és így a bányatársulati igazgató a bányahatóság által hivatalból ki nem nevezhető.

Tekintve, hogy a törvény szerint a bányatársulat rendkívüli közgyűlést a bányahatóság kezdeményezésére is köteles tartani (bt. 149. §.), a bányahatóságnak mindenkor módjában fog állani a törvény ama követelményének érvényt

szerezni, hogy a bányatársulati igazgató szükségessé vált megválasztása megtörténjék és legfeljebb csak abban az esetben, ha a bányatársulati igazgató legitim megválasztása adott esetben elháríthatlan gátló körülmények miatt nem volna keresztölvihető és a bányatársulati képviselőt kirendelését nyomós okok sürgetnék, — rendelkezhetnék a bányahatóság a bányatörvény 188. és 239. §-aiból levonható analógia alapján egy bányatársulati meghatalmazott, nem pedig a törvényszerinti bányatársulati igazgató hivatalból való kirendelése iránt.

Ily szükség állapot azonban a jelen esetben nem áll fenn s a bányakapitányság ez alkalommal annál kevésbé jogosult a bányatársulati igazgató kinevezése iránt intézkedni, mert a míg a bejegyzett igazgató lemondását a bányatársulat el nem fogadta, addig a lemondó igazgató a bányatársulat törvényes igazgatási szervének tekintendő.

283.

A bányahatóság a bányatársulati közgyűlés összehívását nemcsak elrendelheti, hanem azt maga is összehívhatja.

(51959 1897. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodás azon érvelése, melyben a bányatörvény 149. és 150. §-ának helytelen értelmezése s a bányakapitányság általános felügyeleti jogának és hatáskörének félreismerése nyer kifejezést, merőben téves és tarthatatlan, mert a bányatörvény 149. §-ának azon rendelkezéséből, mely szerint a bányatársak egyharmadának kívánatára, avagy a bányahatóság kezdeményezésére bármikor rendkívüli bányatársulati közgyűlés rendelendő, egybevetve a bányahatóságnak a bányatársulatokra vonatkozó főfelügyeleti jogával, önként következik, hogy a bányahatóság a bányatársulati közgyűlést nemcsak elrendelheti, hanem össze is hívhatja. Az utóbbi az előbbinek természetszerű folyamányát képezi. A bányahatóság főfelügyeleti jogánál fogva a bányatársulatok fölött állván, a bányatörvény 149. §-ának oly magyarázat, a milyen a felfolyamodásban olvasható, hogy t. i. a bányahatóságot minden tekintetben a bányatársak ^{1/3}-ával állítja egy vonalba, nem adható. A bányahatóságok ezen rendelkezési jogát a bányatörvény 150. §-ának azon intézkedése sem rontja le,

hogy a bányatársulati közgyűlésre a meghívókat az igazgatóság köteles kibocsátani, mert ez csupán a bányatársulat belső igazgatásának a szabályozása s mint ilyen a bányahatóságok főfelügyeleti jogát és annak terjedelmét a legtávolabbról sem érintheti.

Midőn tehát a bányakapitányság a bányatársulat 106 bányarészvénye tulajdonosának kércelmére bányatársulati közgyűlést hívott egybe, ezen rendelkezésc a bányatörvény 150. §-ának intézkedése nyomán törvénytelennek nem minősíthető.

284.

Amennyiben a bányatársulati közgyűlés az elnök fel nem találhatása, vagy annak vonakodása folytán nem volna összehívható, ugy az összehívást a bányahatóság maga foganatosíthatja.

(906/1901. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányságnak azt a további eljárását, hogy a midőn az elnök fel nem találhatása, vagy annak netáni vonakodása folytán, intézkedése eredményre nem vezetett, minden további eljárást abbanhagyott, nem helyeselhetem, mivel nemcsak az alapszabályok rendelkezéséből, hanem általában véve a bányahatóságnak a bányászat feletti felügyeleti jogából, különösen azon rendelkezésekből, melyek a bányatársulati közgyűlések összehívására a bányatörvény 149. §-ában foglaltatnak s mely rendelkezések a 168. § szerint a nem a bányatörvény értelmében alakult bányatársulatokra is érvényrel bírnak, következik, hogy a bányakapitányságnak az ily esetekben meg van az a rendelkezési joga, hogy az összehívást maga foganatosíthassa: a mi részéről annál kevésbé ütközik akadályokba, mivel az alapszabályok 9. §-a szerint a részvényesek állományának jegyzéke általa is nyilvántartatik.

A kifogásolt fentebbi intézkedése megváltoztatásával tehát utasítom a bányakapitányságot, hogy ezen közgyűlés sürgős összehívása iránt az intézkedéseket tegye meg.

Lásd az előző határozatot.

285.

Folytatólagos bányatársulati közgyűlésnek csak az tekinthető, melynél az előző közgyűlés tanácskozását megszakítva, a tárgyalás folytatásának időpontját határozottan megjelölte.

(41546/1903. sz. Pénzügymin.)

Kétséget nem szenved, hogy folytatólagos bányatársulati közgyűlés esetében újabb meghirdetés nem szükséges. Csakhogy a jelen esetben az 1903. évi január 27-i közgyűlést nem lehet az 1901. évi december 10-i közgyűlés folytatásának tekinteni, hanem mint új közgyűlést kell felülbírálni.

A dolog természetéből következik, hogy folytatólagos közgyűléstről csak ott lehet szó, ahol a közgyűlés napi rendben levő tárgyalásait megszakítva, felfüggeszti s a tárgyalás folytatásának időpontját határozottan megjelöli. Ez a jelen esetben meg nem történt.

286.

A bányatársulati tagok egy harmadánál kevesebb tag által szorgalmazott és megtartott rendkívüli közgyűlés törvényesnek tekintendő.

(32695/1995. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt elsőfoku határozatot feloldom s a bányakapitányságot a bemutatott jegyzőkönyv érdemleges felülvizsgálatára s ennek alapján megfelelő új határozat hozatalára utasítom.

Indokolás: Az F. J. bányatársulatnál, mely 15 bányarészre van osztva, a bányatársak száma ez idő szerint 20. A 15 bányarész közül 9 a D. M. Endre bányatársulat nevén áll. Ez a főrésztvényes beadványával bányahatósági közbejöttel mellett tartandó rendkívüli közgyűlés összehívását kérelmezte, kérvényében a rendkívüli közgyűlés tárgysorozatát is bejelentvén.

A bányabiztosság a kérelemnek helyt adott s a rendkívüli közgyűlés előzetes szabályszerű meghirdetése után a bányabiztosság kiküldöttje és együttvéve 12 bányarésszel bíró 12 bányatárs, illetve képviselőik jelenlétében meg is tartott.

Az ezen közgyűlésen hozott határozatokat a bányakapitányság a felfolyamodással megtámadott határozatában oly indokolással semmisítette meg, hogy a bányatörvény 149. §-ának rendelkezése szerint rendkívüli közgyűlés a bányatársak egy harmadának kivánságára rendelendő el, miután pedig jelen esetben csak egyetlen egy, habár a bányarészek többségét képviselő bányatárs kérte a rendkívüli közgyűlés összehívását, ennél fogva már a társgyűlés összehívása is törvénybe ütköző s ennek következtében a közgyűlésen hozott határozatok sem állhatnak meg.

Ezt az érvelést nem oszthatom.

Igaz ugyan, hogy a bányatörvény idézett szakasza kifejezetten a bányatársaknak (nem pedig a bányarészeknek) harmadáról szól, ebből a törvényes rendelkezésből azonban korántsem következik az, hogy a rendkívüli közgyűlés, melynek összehívására nem a bányatársak egy harmada, hanem ennél kisebb szám tette meg a kezdő lépést, a bányatársulat ügyeit nem intézheti el érvényesen, mert az idézett rendelkezés a bányatársak közgyűlésének, mint a bányatársulat legfőbb intézkedő szervének jelentőségénél fogva nem fogható fel másképen, minthogy a törvény ezzel minden körülmények között biztosítani akarja a bányatársak egy harmada számára azt a jogot, hogy egyes kérdéseket a rendes közgyűléseken kívül is a bányatársak egyetemének határozata alá bocsáthassanak.

Tehát ha a bányatársak egy harmada kéri a rendkívüli közgyűlés összehívását, a kérelmet az igazgatóság, illetve a bányahatóság mindenkor teljesíteni köteles, — a törvény 149. §-a azonban sem kifejezetten, sem impliciter nem állít fel oly tilalmat, hogy a rendkívüli közgyűlés ennél kevesebb bányatárs kivánságára össze ne legyen hívható.

Ezt az álláspontot a törvénynek sem a grammatikai, sem a logikai magyarázata nem támogathatja.

Ha tehát a közgyűlés szabályszerűen meghirdetett, akkor azt a bányatársak törvényes összejevetelének kell tekinteni még az esetben is, ha a tagok egy harmadánál kevesebb bányatárs kérelmezte is a közgyűlés összehívását.

A bányatörvény 149. §-ának szóban forgó rendelkezése szolgáltat ugyan jogalapot arra, hogy ily esetben az igazgatóság, illetve a bányahatóság a kérelem teljesítését megtagadja, e megtagadás azonban nem törvényes követelmény és ha az összehívás iránt megtörtént az intézkedés s a rendkívüli közgyűlés tényleg megtartott: ez esetben annak hatá-

rozatképessége a bányatörvény 149. §-a alapján többé nem támadható.

287.

A bányakapitányság a bányatársulati rendkívüli közgyűlést csak a társulat érdekében, vagy közérdekből fontos okok alapján jogosult összehívni és az összehívást a fennforgó nyomatékos indító okok felsorolása mellett kellőleg megokolni tartozik.

(16238 1906. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva a kifogásolt elsőfoku határozatot megsemmisítem.

Indokolás: U. E. csődügyében a csődhitelezők választmánya és a tömeggondnok a csődbírósághoz intézett kérelemnek adtak kifejezést, hogy K. R. bányatársulat azon eljárása, mely a bányatársulati bányarészeknek, — melyek közül 79 db a csődvagyon cselekvő alkotó részét képezi, — elértéktelentülését eredményezte, az illetékes hatóságok részéről vizsgálat tárgyává tétessék.

A bíróság ezt a jelentést a bányakapitánysághoz tette át, azzal a megkereséssel, hogy az esetleges vizsgálat eredményét hozza tudomására.

Ezen megkeresés folytán a bányakapitányság a felfolyamodással megtámadott határozatával az érdekelt bányatársulat egy bányahatósági kiküldött elnökielte alatt megtartandó rendkívüli közgyűlésre hívta össze s a meghívásban kifejezetten megjelölte, hogy e rendkívüli közgyűlésen a tanácskozás és határozás egyedüli tárgyát a nevezeti csődválasztmány fentebbi jelentése, illetve az abban tárgyalt ügy alapos megvizsgálása fogja képezni.

Kétségei nem szenved, hogy az a vizsgálat, melynek megtartását a csődválasztmány, illetve a tömeggondnok jelentése szorgalmazza, az adminisztratív bányahatóság feladata körén kívül esik, illetve már a jogszolgáltatás feladatát foglalja magában.

Igaz ugyan, hogy a bányatörvény 149. §-a szerint a bányahatóság a rendkívüli bányatársulati közgyűlést, ha azt a társulat érdekében, vagy közérdekből fontos okok alapján szükségesnek tartja, bármikor összehívhatja; a bányai közgazgatás idevágó feladataiból és bányatársulatok törvé-

nyes autonómiájának köteleességszerű hatósági védelméből önként következik azonban, hogy a bányahatóság minden ily összehívást a fennforgó nyomatékos indító okok felsorolása mellett köllőleg megokolni tartozik.

Mínthogy a jelen esetben a bányakapitányság a rendkívüli közgyűlés elrendelését egyesegyedül a bíróság említett megkeresésével, illetve a csődválasztmány és a tömeggondnok által szorgalmazott vizsgálat szükségességével indokolja, mínthogy pedig ennek a vizsgálatnak a foganatosítása nem minősíthető bányahatósági feladatnak: ennél fogva a rendkívüli közgyűlés tartása iránt intézkedő bányahatósági határozatot, mint köllőleg meg nem indokoltat, megsemmisíteni kellett.

V. ö. a 283. sz. határozattal.

288.

A bányatársulat könyvileg bejegyzett tagjain kívül más a bányatársulati közgyűlésre való meghíváshoz semminemű érdekeltség alapján törvényes jogcímrel nem bír.

(23114 1915. sz. Pénzügymin.)

Felfolyamodó a bányatársulat vagyonának eladását jóváhagyó bányakapitánysági határozatot azon az alapon támadja meg, mert a bányatársulattal kötött szerződés alapján a vasérc kivájása iránti bányajogosítvány bányatelekkönyvileg bekebelezeti tulajdonjoga a felfolyamodó társulatot illeti és a szerződévényi könyvbe bányabíróságilag feljegyzett szerződés értelmében, az eladó bányatársulat kötelezettséget vállalt egyúttal arra is, hogyha saját bányabirtokát többé fenntartani nem volna hajlandó, úgy azt is és pedig minden további eilenszoigáltatás nélküli átadni tartozik.

A bányatársulat ilyenformán nemcsak a vasérc kivájása iránti jogosítvány felet, hanem bányabirtoka felet is már rendelkezett s e rendelkezés minden további rendelkezést teljesen kizár.

A bányavagyon eladására vonatkozó megtámadott határozat ennél fogva ugyanarra az objektumra vonatkozik, melyet ugyanezen bányatársulat már egyizben eladott és a melyet tehát másnak még egyszer eladni jogosítva nem volt.

A felfolyamodás szerint a bányakapitányság, melynek kötelessége lett volna az eladásra irányzott közgyűlési határozatot, a helyesség, alaposság, szükségszerűség és a jogoság szempontjából is felülbírálni, nem tette vizsgálat tárgyává azt sem, hogy az eladás nem sérti e más, a nyilvánkönyv oltalma alatt álló érdekelték jogos érdekeit? Az eladás bányahatósági jóváhagyása sérti, a felfolyamodás szerint, a bányatársak érdekeit is, kiknek nagyobb része ügygondnok által volt a közgyűlésen képviselve.

A felülvizsgálat során sem a felfolyamodás tartalmát, sem az azokból a felfolyamodó által vont következtetéseket nem tehetem magamévá.

Az a befolyás, a melyet az adminisztratív bányahatóság a bányatársulatokra gyakorol a törvényes felügyeleti hatáskört nem haladhatja meg és ennek a befolyásnak távol kell állania a bányatársulat belső ügyeit érintő beavatkozástól.

A bányahatóság törvényes kötelessége a jelen esetben csak a bányatársulati közgyűlés törvényes összehívásának és a bányavagyon eladásához a bányatörvény 155 §-ában megkivánt minősített többség fennforgásának az ellenőrzésére terjedhet ki.

Miután a bányatársulati közgyűlésen szavazati joggal csupán a bányatársulati könyvbe bejegyzett bányatársak vehetnek részt, ennél fogva harmadik személyek, legyenek ezek bár a bányatársulat jelzálogos hitelezői, vagy más telekkönyvi érdekelték, a közgyűlésen való részvételben érdekeltéknek nem tekinthetők és így ama körülmény, hogy felfolyamodó a bányatársulati közgyűlésre meg nem hivatott, a közgyűlés összehívásának törvényes voltát nem érinti.

Minthogy a bányatársulati vagyon elidegenítéséhez a bányatörvény 155. §-ába megkivánt jóváhagyás megtagadását, a felügyeleti és ellenőrzési hatáskörön belül fekvő törvényes okok nem indokolták, ennél fogva jelen esetben a bányakapitányság eljárást, mint a jogrend követelményeivel kellő összhangzásban levőt, az ellene irányuló felfolyamodás figyelmen kívül hagyásával, helyeslőleg kellett tudomásul vennem.

* * *

289.

A négy hétnél rövidebb határnapra, mint alaki semmiségi okra nem hivatkozhatik az a bányatársulati tag, a ki a társgyűlésen részt vett.

(66150/1906. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásban említett semmiségi ok fennforgását téves állításnak kell minősítenem, mert igaz ugyan, hogy a bányatörvény 150 §-a előírja, hogy a bányatársulati közgyűlésre való meghívás a bányahatósági kerületben ismert helyen lakó bányatársaknak legalább négy héttel a közgyűlési határnap előtt kézbesítendő, de e törvényes követelmény be nem tartására, mint alaki semmiségi okra az a bányatárs, aki a közgyűlésen részt vett s a határozatok hozatalánál megszavazott, nem hivatkozhatik, mert hiszen kétségtelen, hogy az idézett 150 §-ban foglalt rendelkezések célzata nem terjedhet tovább, minthogy a bányatársak egyetemének lehetőleg teljes összejövételét és a tanácskozás tárgyainak előzetes megismerését minden bányatársra nézve biztosítsa, illetőleg lehetővé tegye.

290.

A bányarészes a közgyűlési jegyzőkönyv aláírásával, elismert követelési jogának törvényes uton való érvényesítéséről le nem mond.

(6072/1885. sz. Curia.)

Habár a hitelező, ki egyuttal részvényes is, a bányatársaság közgyűlésének jegyzőkönyvét, melyben követelése fennállónak elismertetvén, annak kielégítése a társaságnak legelső, bármily néven nevezendő tiszta nyeresményéből, vagy valamely bányatelke eladásából befolyó vételárból köteleztetik, aláírta is, ebből -- tekintve, hogy e határozat csak a társaságra nézve állapít meg kötelezettséget, mely, bár megjelöltetik a mód, mellyel felperes követelése fizetendő lesz, még sem lesz függővé felperes részéről elfogadott valamely feltételtől, — nem következik, hogy hitelező felperes a közgyűlési határozatot akár kifejezetten, akár csak hallgatag oly értelemben fogadta volna el, hogy a fentérintett eshetőségek

bármelyikénck bekövetkeztéig követelési jogának törvényes uton való érvényesítéséről lemond. A perben álló bányatársaság részvényesének tanuvallomása mellé — minthogy ez a per kimenetelében érdekelt — póteskü nem ítéltető meg.

291.

A pótfizetések nagyságnak a megállapításba a bányakapitányságnak semmiféle befolyása nincsen és az idevonatkozó közgyűlési határozathoz a bányahatóságnak érdemleges hozzászólása még kevésbbé lehet.

(87944/1897. sz. Pénzügymin.)

Abányatórv. 157. §-a a 138. § rendelkezése szerint a bányüzem folytatásának anyagi eszközeiül szolgáló pótfizetések meghatározását a társulati közgyűlés hatáskörébe utalja a nélkül, hogy az idevonatkozó határozatok érvényesülését bányahatósági jóváhagyástól tenné függővé.

A pótpénzek kivételé tehát az illető bányatársulatnak a szó legszorosabb értelmében vett belügye, mely iránt saját autonm közgyűlésében mindenkor szabadon s minden hatósági gyámkodástól menten intézkedhetik.

Az idevonatkozó közgyűlési határozatokhoz tehát a bányahatóságnak érdemleges hozzászólása egyáltalán nincsen és az ügy természetéből folyólag nem lehet különösen akkor, midőn — mint a jelen esetben is. — a bányatársak a pótfizetés nagysága ellen nem tiltakoznak.

De még azon esetben is, ha valamelyik bányatárs a pótfizetés nagysága ellen kifogásokkal érne, a pótfizetésre vonatkozó közgyűlési határozat végrehajtását a bányahatóság ez alapon nem akadályozhatná meg, mert a pótfizetés körül felmerülő magánjogi kérdések eldöntése bírói perutra tartozik. Az adminisztratív bányahatóság ezen ügyben mindössze csak annak a megállapítására szorítkozhatik, hogy a pótfizetési határozat alakilag megfelel-e a törvényes követelményeknek, vagy sem s a meg nem felelő határozatokat felügyeleti jogánál és kötelességénél fogva megsemmisíteni tartozik.

292.

A bányatársulati gyűlés határozatának bányahatósági jóváhagyásra csak akkor van szüksége, ha

a határozat a társulat felosztását, vagy vagyona alaptőkéjének eladását mondja ki, minden más határozat csak alaki szempontból tehető vizsgálat tárgyává.

(45990/1900. és 60537/1910. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva, a határozat második részét jóváhagyom, az első részét pedig feloldom s a jegyzőkönyv 11. pontjában foglalt bányatársulati határozatot bányahatóságilag tudomásul venni rendelem.

Indokolás: A bányatörvény 155. §-a szerint a bányatársulati gyűlés határozatainak jogérvényes voltához az illetékes bányahatóság jóváhagyása csak akkor kívántatik meg, illetőleg ezen határozatok érdemi felülvizsgálására a bányahatóság csak akkor jogosult, ha a határozat nem ugyan az összes, de legalább a részvényesek háromnegyed részének beleegyezésével a társulat felosztását, vagy vagyona alaptőkéjének eladását mondja ki. A bányatársulat minden egyéb határozatát pedig a bányakapitányság, mint felügyelő hatóság csak alaki szempontból veheti vizsgálat alá s csak abban az esetben léphet fel rendelkezőleg, ha valamely határozatmeghozatalánál a bányatörvény, vagy a hatóságilag megerősített társulati alapszabály rendelkezései nem vétettek volna figyelembe, illetőleg ha a határozat tartalma a bányatörvény rendelkezéseivel ellenkezik.

Ez alapon kétségtelen, hogy a bányatársulat társulásihatározata, különösen pedig a jegyzőkönyv 11. pontjában foglalt és a társulati terhelő üzemköltségek és adóságok számadásának megvizsgálására, a bányüzem tervének megállapítására s ezen célból pótfizetések kivetésére vonatkozó határozatok bányahatósági jóváhagyást nem igényelnek s így azt ezen határozatoktól a bányakapitányság meg sem tagadhatja.

Miután pedig ezen határozatok akár a meghozataluknál megtartandó alakszerűségek, akár tartalmuk tekintetében a bányatörvény rendelkezései alapján kifogás tárgyává nem tették, illetőleg nem tehetőek, a bányahatóság által való tudomásul vételüknek akadálya nincsen, mindezek alapján, a fenti értelemben kellett határoznom.

Lásd az előbbi határozatot.

293.

A bányatársgyűlésen meg nem jelent bányarészesek még akkor sem tekinthetők a többségi határozathoz hozzájárultaknak, ha erre a gyűlési meghívón figyelmeztetve is voltak.

(63000/1912. sz. Pénzügymin).

Felfolyamodók hivatkozással arra a körülményre, mely szerint a bányatársulati gyűlés összehívásáról szóló hirdetményben ki volt mondva, hogy a gyűlésen meg nem jelenők a jelenlevők többsége által hozandó határozatokhoz csatlakozóknak fognak tekinteni, — azt vitatják, hogy az összes bányavagyon eladásába nemcsak a jelenlevő, illetőleg megfelelően képviselt, hanem a gyűlésen meg nem jelent részvényesek is belegyezőknek tekintendők.

Felfolyamodóknak ez az érvelése meg nem állhat s így a bányakapitányság az eladásra vonatkozó bányatársulati határozattól a fent idézett tényállás mellett, a törvény által megkívánt minősített többség hiánya folytán fennforgó alaki okból helyesen tagadta meg jóváhagyását, mert egyedül abból a körülményből, hogy valamely részvényes az említett felhívást átvette s ennek dacára a gyűlésen meg nem jelent, még nem lehet megállapítani azt, hogy ő az előtte ismeretlen többségi határozathoz hozzájárult volna, ezt a hozzájárulást pedig vélelmezni megfelelő törvényes intézkedés hiányában nem lehet.

294.

I. A bányatársulat feloszlása iránti határozat nem hagyható jóvá, ha valamely tag a bányauzemet tovább kívánja folytatni. II. Ily felosztást kimondó és jóvá nem hagyott többségi határozat esetén, az azt kimondó bányatársulati tagok nem tekinthetők bányarészeikről lemondottaknak. III. Egy egyén tulajdonát képező bányavagyonra nézve is lehet bányatársulatot alakítani.

(10377/1871. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

Midőn a kőszénbányatársulat alakult, annak alapján

kétségkívül a társulati tagok között 1858-ik évi október hó 19-én kötött szerződés szolgált, e szerződés tehát a társulati tagok közötti belviszonyokra mérvado is marad. De miután a bányatársulat bányabirtokot adományozás útján szerzett, e birtokot illetőleg többé nem a társulati szerződés, hanem a bányatörvény, jelesen pedig a bányatársulat felosztására nézve, a bányatörvény VI. fejezete szolgálhat egyedül irányadással.

A bányatörvény 155. §-a szerint a bányatársulat felosztása csak az összes bányarészek, vagy legalább azok $\frac{1}{4}$ része birtokosainak beleegyezésével történhetik meg, de utóbbi esetben a bányahatóságnak jóváhagyása kérendő ki.

E feltétel azért szabotott, hogy a bányahatóságnak alkalma legyen a körülményeket behatóan megvizsgálni, nehogy ily nagy fontosságú és egy bányatársulatra nézve elhatározó intézkedés által, minő a bányatársulat feloslása s a bányavagyon felhagyása, ha az nem közakarattal kívántatik, egyes részvényesek érdeke megsértessék.

Tekintve már most a bányatársulat viszonyait, a társulat feloslását sem kellőleg indokoltnak, sem mellözhetlenül szükségesnek nem látom, mert egyedül azon körülmény, hogy a kiadások szaporodnak s a bánya hasznot nem hajt erre elegendő oknak nem tekinthető, miután a bányatörvény sok utat és módot nyujt egy mostoha viszonyok között lévő bányaműnek további fenntartására. Ha egyik-másik bányatárs a kiadásokat sokalja, szabadságában áll bányarészéről lemondania, de nem lehet megengedni azt, hogy egy bányarészvényes egy bányának további művelésében gátoltassék. Már pedig M. Á., ki az 1870-ik évi február hó 28-án tartott bányatársulati gyűlés határozatához beleegyezésével nem járult, a bányakapitánysághoz 1870. évimárcius 5-én benyujtott beadványában világosan kijelenti, hogy a kardói Ágoston nevű kőszénbányát továbbra is fenntartani kívánja s ezáltal egyuttal a bánya felhagyásának szükségességét megcáfolja.

De a kőszénbányatársulat feloslását, illetőleg bányabirtokának felhagyását annál kevésbé látom igazolva azon körülménynél fogva, mert mint a bányatársulati gyűlés jegyzőkönyvéből s az 1870-ik évi junius hó 13-án a bányakapitánysághoz benyujtott 707. sz. beadványból látható, a felfolyamodó hat részvényes a felhagyandó s fejedelmi szabad térbe eső kőszéntelepre földesuri jogánál fogva jövőre is igényt tart s az az ideiglenes törv. renpszabályok VII. R.

által biztosítva is van, holott M. Á., mint nem földbirtokos minden további jogtól egyszerűen elesnék.

De ha a bányakapitányság panaszolt határozatát annyiban megerősítem, amennyiben a köszénbányatársulat feloszlását meg nem erősítette, nem hagyhatom helybe azon további intézkedését, hogy a felfolyamodó bányarészvényeseket akként tekinti, mintha bányarészvényeikről már végkép lemondtak volna. E részben szabadságukban hagyandó, hogy most miután a bányatársulat feloszlása iránti bányatársulati határozat el nem fogadtatott, bányarészeik felett tetszésük szerint rendelkezzenek.

Végre felfolyamodók az iránt felvilágosítandók, hogy egy egyén is bányatársulatot képezhet, illetőleg bányabirtokát bányarészekre oszthatja fel s továbbá, hogy a polgári törvénykezési rendtartás szabályai jelen esetre nem alkalmazhatók, mert itt nem bírósági, hanem bányahatósági, tehát tisztán igazgatási ügy forog szőnyegen.

* * *

V. ö. a 254. sz. határozattal.

295.

Bányatársulat bányatelkei és cégének törlése esetén a fennmaradó zártkutatmány a volt bányatársulati tagok, mint kutatási társulat jogos birtoka marad fenn.

(47157 1882. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

296.

A bányatársulat tulajdonát képező bányavagyon örökbérbeadásához a bányarészvények $\frac{3}{4}$ résznyi hozzájárulása szükséges.

(22270 1899. sz. Pénzügymin.)

Habár a bányatörvény csak a tulajdon átruházásánál követeli is a $\frac{3}{4}$ részvény hozzájárulását, az örökbérlet az átruházás fogalmával oly közel rokonügyletnek tekintendő, hogy a $\frac{3}{4}$ rész hozzájárulása nélkül az örökbérlet iránti határozat jóváhagyása jogosan tagadtatott meg.

297.

Minthogy a fennálló öröklési jogrend értelmében az örökség az örökhagyó halálakor nyílik meg s ezen időponthban az örökös a hagyatéki vagyron önjogu urává válik s ugy a jogok, mint a kötelezettségek tekintetében az örökhagyóval egy személynek tekintendő: ebből önként következik, hogy a szabályszerű pótpénzek megfizetésére csak az örökös, — nem pedig a hagyatéki vagyron, mely örökösödési jogunk szerint önálló jogalanyt nem képez, — még kevésbbé az örökhagyó, aki bekövetkezett halála után természetes személyisége megszűntével többé sem jogok sem kötelezettségek alanyaként nem szerepelhet, — kötelezhető.

(34529/1896. sz. Pénzügymin.)

Lásd a 255. sz. curiai ítéletet.

298.

Kutató társaságokkal szemben a bányatársulatokra vonatkozó törvényes rendelkezések nem alkalmazhatók.

(31529/1864. sz. Helytartótanács).

A szoros értelmű bányatársulatok a bányatörvény 134. és 137. §-ai értelmében már adományozott bányatulajdona néve alakulván s ennél fogva a turzási vállalatokra egyesült társulatoktól, mint amelyek adományozott bányatulajdonnal nem bírnak, lényegesen különbözvén, a szoros értelemben vett bányatársulatokra nézve hozott törvényes határozatok általában, jelesen pedig a bányatörvénynek a pótfizetések behajtása körüli eljárást szabályozó 158--166. §-ai a kutatási társulatok részvényeire nem alkalmazhatók.

Ezen a legfőbb bányahatóság által megállapított elvnek szem előtt tartása mellett a bányakapitányság annál kevésbé volt a bányabíróság által 400/1863. sz. alatti hozott végzés foganatosítására, illetőleg arra szorítható, hogy P. J. és társai

által, állítólag a „Hárinos tölgyes“ bányában birt s pótpénz nem fizetése miatt árverés alá került, de el nem kelt részvényeknek a többi kutató társakra leendő átíratását eszközölje, minthogy ezen átruházás a b. t. 166 §-a értelmében nem a kutatási, hanem a bányatársulati könyvben fogantatandó, az említett kutatási társulat pedig a bányatársulati könyvben elő sem fordul.

299.

A pótfizetések behajtása körüli eljárás a bányamegyei alapszabályokban a bányatörvénytől eltérőleg is szabályozható.

(297/1877. sz. Legfőbb ítélőszék.)

Nincs kizárva, hogy a bányabirtokos és társulatok által alkotott alapszabályokban¹⁾ a pótpénzek behajtása körül követendő felhívási eljárás a bányatörvénytől eltérőleg szabályoztassék s ezen felhívás ne a bányabíróságok, hanem a bányahatóságok útján eszközöltessék.

* * *

¹⁾ T. i. a bányamegyei alapszabályokban.

300.

A bányatörvény 158. §-a alapján történt fizetési felhívás ellen a bányatörvény 161. §-a értelmében csakis kifogásoknak, nem pedig felfolyamodásnak van helye.

(358/1876. sz. Legfőbb ítélőszék.)

301.

Bányatársulati pótpénzek behajtására nézve a bányatörvény idevonatkozó intézkedéseitől eltérő rendelkezéseket csupán a bányamegyei alapszabályokban lehet tenni.

(115276/1904. sz. Pénzügymin.)

B. J. bányatársulati igazgatónak a bányakapitányság határozata ellen intézett felfolyamodását visszautasítandónak s a határozatot megerősítendőnek találtam.

A bányatársulati közgyűlés ugyanis tagjaira nézve a pótpénzek behajtása és a pótpénz behajtása körüli eljárás tekintetében az abrudbánya—verespataki bányamegye alapszabályainak rendelkezését mondotta ki érvényesnek és ezt a bányakapitányságnak meg nem erősítő határozata ellen intézett felfolyamodásában azzal indokolta, hogy a 297/1877 sz. kuriai végzés szerint, a bányatársulatoknak jogukban van a pótpénzek behajtása körüli eljárást a törvénytől eltérőleg szabályozni.

Erre nézve megjegyzem, hogy a hivatkozott végzésben nem az foglaltatik, hogy a bányatársulatok saját hatáskörükben megváltoztathatják a pótpénzek behajtása körüli eljárást, — mi különben ellenkeznek is a bányatörvény 143 §-ában és a végrehajtási utasítás 88 §-ában foglaltakkal, melyek szerint a törvény erre vonatkozó közjogi jellegű intézkedéseinek a megváltoztatása nincsen megengedve, hanem az van mondva, hogy ez a kormányrendeleti jóváhagyást igénylő bányamegyei alapszabályok alkotásánál eszközölhető.

Ily szabályozás foglaltatik az abrudbánya—verespataki bányamegye alapszabályaiban is, de minthogy ezeknek a hatálya csakis a szorosán körülírt bányamegyére, illetve az ezen bányamegyéhez tartozó bányavállalatokra terjed ki, de nem az erdélyi általános bányaalapszabály körletében levő bányaművekre is, ez utóbbi bányaalapszabály pedig a pótpénzek behajtására különleges intézkedéseket nem tartalmaz, ennél fogva a bányatársulatra, mint az erdélyi általános alapszabály területi hatálya alá eső társulatra a bányatörvény 157—166. §-ai bírnak érvénnyel.

* * *

Lásd a 299. sz. ítéletet.

302.

Az abrudbánya-verespataki bányamegyei alapszabályok értelmében a hátralékos pótfizetési követelés helyességét vitató s kellő időben benyújtott s beigazolt polgári keresetbe foglalt felszólító panasznak a behajtási eljárásra föltétlenül felfüggesztő hatálya

van és a bányakapitányság az ilyen panaszt tartalmilag bíráló tárgyává nem teheti.

(938/1904. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodás elutasításával a kifogásolt elsőfoku határozatot megerősítem.

Indokolás: A tárgyiratok nyomán a következő tényállás állapítható meg.

A bányakapitányság G. R. bányatársulati igazgató kérelmére a hátralékos pótfizetés erejéig H. S. bányatárs ellen az abrudbánya-verespataki bányamegyei alapszabályok 18. §-a értelmében kiadta a megintó rendeletet, de miután a megintott bányatárs nyílt határidőben beigazolta, hogy a követelés helyessége ellen a bíróság előtt a bányamegyei alapszabályok 19. §-a szerinti felszólító panasz útján kifogásokat emelt, a bányakapitányság a behajtási eljárást a felszólító panasz elintézéséig felfüggesztette.

Ezzel szemben a bányatársulat az eljárás folytatását kérte, még pedig azon az alapon, hogy a felszólító panasz nem az egész pótpénz, hanem csak annak egy része ellen irányul, amennyiben a hátralékos bányatárs a bányatársulat követeléséből 1642 K. 32 fillért maga is jogosnak és fennállónak ismer el a felszólító panaszában. Ezen az alapon azt kérte, hogy a bányatársulati igazgató, hogy miután H. S. ezen összeget a kifizetett határidőben nem fizette le, neve a bányatársulati könyvből a bányamegyei alapszabályok 20. §-a értelmében töröltessék s az őt megillető bányarészek a többi bányatársra aránylagosan átirassanak.

A bányakapitányság a felfolyamodással megtámadott határozatában ezen kérelmet nem találta teljesíthetőnek még pedig azon kettős indoknál fogva, mert a bányamegyei alapszabályok értelmében a követelés helyességét vitató s kellő időben benyújtott s beigazolt polgári keresetbe foglalt felszólító panasznak a pótfizetés behajtása iránti eljárásra feltétlenül felfüggesztő hatálya van, tekintet nélkül arra, hogy e panasz a követelés egész összegére, vagy pedig annak csak egy részére vonatkozik-e és másodszor azért, mert a bányakapitányság, mint adminisztratív hatóság a felszólító panaszt tartalmilag bíráló tárgyává nem teheti.

A bányakapitányságnak az ezen ügyben elfoglalt álláspontját magam is helyeslem s a kifogásolt elsőfoku határozatot indokainál fogva s azért is megerősítendőnek találtam,

mert felfolyamodó kérelmének teljesítése esetén a hátralékos bányatárs által a bányamegyei alapszabályok 19. §-a szerint folyamatba tett bírói per a bányatársak korlátolt vagyoni felelőségénél fogva, minden jogi jelentőségét elveszítené, mely irányban a bányügyi közigazgatási hatóság sem hivatásánál, sem pedig a bányamegyei alapszabályok 18—20. §-aiban foglalt behajtási kényszer eljárás elveinél és célzatánál fogva nem intézkedhetik.

303.

A bányavállalat által okozott kár megtérítendő.

(2758/1914. sz. Curia.)

A kir. törvényszék: alperest kötelezi 1650 K. és járulékainak megfizetésére. Megállapítást nyert azon tény, hogy alperes bányatársaság köszénhányói szomszédságában levő és felperes tulajdonát képező kaszáló egy része az esőzések és áradások folytán széntörmelékkel és szénporral lett behordva, a hányókról leguruló kövekkel beborított, minek következtében elterméktelenedett és értékben csökkent. Mint-hogy az eljáró szakértőknek a kár összege tekintetében egymástól nagyon messze álló véleményei közül a per adatai egy vélemény alaposságát sem támogatják különösen, indokoltnak látta a kir. törvényszék a szakértők által véleményezett kárösszeg középértékszámítását véve irányadóul, alperest 1650 K. kár megfizetésére kötelezni (8428/1902. sz.)

A kir. tábla: Az elsőbíróság ítélete indokaiból s még azért is helybenhagyatik, mert a tanúk vallomásával bizonyítva van, hogy részben az alperes cég által használt bányahányókból a széntörmelék minden esőzés alkalmával a fölperes földjére mosatott és ezen törmelék és az alperes által a rendes irányból elterelt patak vize a felperes földjét terméketlenné tették, mely által az értékében csökkent, a szakértők véleményével pedig bizonyítva van, hogy a föld nemhasználatása s a földben előállt értékcsökkenés következtében felperes kára a szakértők által véleményezett kár összege középértékét véve, 1650 K-t tesz: ennél fogva igazolva lévén, hogy felperes földjében alperes bányatársulatnak azon jogellenes cselekménye folytán, hogy úgy állította fel és használta a bányahányókat, hogy azok törmeléke felperes földjét elborította és részben, hogy a patakot rendes medréből elterelte: fel-

peresnek 1650 K. kár okoztatott, miért is ezen kárösszeg megfizetésére alperes helyesen köteleztetett (4282/1903. sz.)

A kir. Curia: A másodbiróság ítélete annál is inkább helybenhagyatik, mert olyan esetben, mint a jelenlegiben is, midőn valamely tárgynak értéke egyéb adat hiányában a szakértők véleménye alapján állapítandó meg, valódi értékül nem a három szakértő véleménye összeredményének közép-aránya, mint amelyre a netán elfogult szakértőnek túl magas, esetleg túlalacsony értékelése kétségtelenül befolyást gyakorolna, — hanem a három szakértő közül a középen állónak véleménye, illetőleg becsűje tekintendő. Ennélfogva helytelen ugyan az alsóbiróságoknak az az álláspontja, hogy a kár összegét a szakértők által véleményezett kárösszegek közép-mértéke alapján 1650 K-ban állapították meg. Minthogy azonban ez az egyedül felebbező alperesre nem sérelmes, az alsóbiróságok ítéleteinek ez a része felperes előnyére s alperes hátrányára meg nem változtatható.

304.

Az élet és vagyon biztonságát veszélyeztető állapotok megszüntelése iránti kötelezettség az illető jogositvány tulajdonosát terheli, tekintet nélkül arra, hogy magánjogi szempontból mennyiben van visszereseti joga a biztonságellenes állapotot előidéző előbbi tulajdonos ellen.

(63746/1905. sz. Pénzügymin.)

305.

A bányakár megtérítésére vonatkozó igény megállapítása nem bányarendőri, hanem eminens bírósági feladat.

(31233/1907. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak részben helyt adva a nehezített határozatnak azt a részét, melyben a bányabiztosság panasztevőknek kártérítési jogigényét a felfolyamodó által képviselt bányatársulattal szemben megállapítja, feloldom és panasztevőket kártérítési jogigényük megállapítása végeit bíróságra utasítom.

Indokolás. Az adminisztratív bányahatóságnak bányarendőri ügyekben való hatásköre nem terjedhet tovább a bányaművelés által fenyegetett, vagy veszélyeztetett élet és vagyonbiztonság védelmére szükséges praeventív és repressív intézkedések megtételénél. A bányaművelés által okozott károk megtérítésére vonatkozó igény megállapítása már nem bányarendőri, hanem eminens bírósági feladat. A bíróság van hivatva dönteni abban a kérdésben is, hogy létezik-e bányakár (vagyis hogy a jelen konkrét esetben a bányaművelés okozta-e a szóban forgó ingatlanok megrongálását) s ha létezik: megvan-e az okbeli kapcsolat egyrészt a bányakári másrészt pedig a panaszlott bányatársulat bányaművelete között.

A neheztelt határozatnak a kártérítési igény megállapítására vonatkozó részét tehát, mellyel a bányahatóság bírósági hatáskörbe nyúlt, meg kellett változtatni. Az üregek betömésének elrendelése és az üzemeltetés ellenben már szorosan vett bányarendőri intézkedések, melyeket indokaiknál fogva megerősíteni kellett.

306.

Bányakár esetében annak a kérdésnek megállapítása, hogy a bányavállalkozót a kár előidézése körül szándékosság, vagy gondatlanság terheli-e, a bányahatóság illetékességi körén kívül esik.

(23180/1915. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodással megtámadott határozatnak a további rendészeti eljárás beszüntetésére és a kártérítési igénynek bírói úton való érvényesítésére vonatkozó rendelkezését nem érintve, a határozatnak azt a részét, mely az előidézett kárt a bányatulajdonos mulasztásán kívül fekvő pusztá véletlennek minősíti, megsemmisítem és ennek folytán egyrészt a bányaművelés, másrészt a külszíni ingatlanon beállott vagyoni hátrány közötti okozatai összefüggés kérdését is kizáróan bírói hatáskörbe tartozónak nyilvánítom.

Indokok: R. F. panasza folytán tartott helyszíni eljárás alapján a kerületi hatóság határozatában megállapította, hogy M. S. szénbányájának görctere csuszamlás folytán panaszló

udvarát és épületét eltemetéssel fenyegeti. Tartozik ennél fogva a bányavállalkozó a kerületi hatóság e határozatának kézltézvétele után, a csuszamlási terület medencéjének vizét levelezetni, a tavasz beálltával a telekre csuszott földanyagot kitakarítani és oly külszini partbirtosításról gondoskodni, a mely a további csuszamlásnak elejét v. szí. Intézkedik e határozat a biztonság követele kilakoltatás tekintetében is, megtiltja a bánya meddőjének a károsult telkre való további döntését és a gortérre vonatkozó közelebbi intézkedések megtétele végett határozatát a bányakapitánysággal is közli.

A bányakapitányság által kitűzött újabb helyszini szemle vegyes bizottsági tárgyalásán jegyzőkönyvi megállapítást nyer, hogy a lecsuszott hányótér panaszló házát és malmát ledöntve, azt lakhatatlanná, ezt üzemre használhatatlanná tette, minél fogva preventiv intézkedések megtétele immár tárgyitalan, sőt a jegyzőkönyv szerint felesleges is, mert a bányatulajdonos a földtulajdonosnak jogi szempontból kártalanítással tartozik. Megállapított továbbá a jegyzőkönyvben, hogy ez eseménynél a bányatulajdonost mulasztás nem terheli, mert a gortér lejtői pilótákkal vannak biztosítva, anyaga pedig az utóbbi nagymérvű esőzések folytán átázva csuszolt le.

A megtámadott bányakapitánysági határozat a csuszamlás által előidézett külszini rongálás okát az épület és gortér között megszükülő szabad térben látja, melynek következtében a ház a csuszamlás veszélyes környezetébe esett. Kiemeli, hogy e csuszamlás rendészeti tekintetből merő véletlennek, a bányatulajdonos hibáján kívül keletkezettnek minősítették: hogy a kártérítési igény a bíróság hatáskörébe tartozik és hogy a bányakapitányság a bányatörvény rendelkezéseinek mellőzésével, a további eljárást beszünteti.

A megtámadott határozatnak az a rendelkezése, mely a további eljárást beszünteti, a kártérítési igényeket a törvény rendes útjára utasítja, törvényes hatáskörben mozog. Ott azonban a hol a határozat az ügy magánjogi részét a bírói hatáskörbe utalja ugyan, de egyidejűleg a kártalanítás bírói eljárásnak egyik legsajátosabb alkatelemét, a szándékosság, vagy gondatlanság kérdését maga bírálja el, már a következzelenség és az illetékesség tullepése állott elő.

A midőn tehát az adminisztratív hatóság a bányakár tényével kapcsolatban az előrelátás és kellő gondosság tényét is megállapítja, hatáskörét tullepve bírói ténykedést gyakorol.

Ezek alapján a határozat megfolyamodott részét illetékesség hiánya miatt meg kellett semmisíteni.

307.

A robbanó anyagok gyártása, raktározása és szállítása tárgyában kiadott szabályrendelet kivonata.

(40302/1890. sz. Belügymin.)

17. §. A robbanószergyárak helyiségeinek több csoportba kell oszolniok és pedig:

d) A kész robbanó anyagok elhelyezésére szolgáló raktárak képezik a 4-ik csoportot.

A 4-ik csoport épületeinek (raktáraknak), ha azok 1000 kg.-nyi robbanó anyagnak elhelyezésére készítvék, legalább 50 méter, 2000 kg.-nál legalább 100 méter, ennél nagyobb, de 10000 kg.-ot semmi szín alatt meg nem haladható mennyiségre készült raktáraknak pedig legalább 200 méter távolságra kell egymástól feküdniök.

18. §. A robbanószer-gyárnak elhelyezésére elhatározó befolyással bír a netáni robbanás esetén veszélyeztetett környezetnek a célba vett teleptől való távolsága.

A szomszédos veszélyeztetett tárgyak, tekintettel a veszély mérveire, két osztályba soroztatnak.

Az I. osztályba tartoznak:

A vállalkozónak a gyárhoz nem tartozó épületei, továbbá olyan épületek, melyeknek tulajdonosai szabályszerű okiratban beleegyeznek a gyár felállításába; azután kevésbé használt gyalog- és kocsutak, és végül gazdaságilag művelt oly területek, melyek nem a gyártelephez tartoznak.

A II. osztályba tartoznak:

Minden más lakott ház és veszélyeztetett épület, vasutak, vízi, ország, megyei és sűrűn használt községi utak és egyáltalán olyan tárgyak, amelyeknél a szerencsétlenség nagyobb mérveket ölthet.

Azon gyári épületeknek, amelyekben a robbanó anyagok kezeltetnek, vagy elhelyeztetnek, ha a robbanó anyag 500 kg.-ot meg nem halad, az I. osztályba tartozó tárgyaktól legalább 600 méternyire kell feküdniök. Ha pedig az azokban kezelt, vagy elhelyezett robbanó anyag 500 kg.-ot meghalad, az I. osztályba tartozó tárgyaktól legalább 500 méter, a II. osztályba tartozó tárgyaktól legalább 1000 méter távolságra kell feküdniök.

19. §. Mindazon épületeknek, melyekben robbanó anyag kezeltetik, könnyű anyaggal kell befödve lenniök.

Kövek és téglák csak az alapzatnál, fém-alkatrészek csak ajtó- és ablakzáraknál és villámhárítóknál alkalmazhatók.

Villámhárítók minden épületen alkalmazandók, ugyanazon szabályok szerint, melyek a lőpor- és lőszerraktáraknál alkalmazott villámhárítókra vonatkozólag fennállanak.

A tetőzet, valamint az épületnek falai csak világos színűre meszelhetők, vagy festhetők.

20. §. Azon épületek, melyekben robbanó anyagok készíttetnek, vagy a tetőzetnek legfelső vonaláig érő erős földtöltéssel övezendők körül, vagy ennek megfelelő mélységben helyezendők el.

A töltés koronájának legalább egy méter szélesnek, lejtőjének gyepvel borítottnak kell lenni és legalsó részének az épületfalak külső részétől legalább egy méter távolra kell esnie.

35. §. Három kilogrammot meghaladó mennyiségű robbanóanyag külön raktárban helyezendő el.

Ezeknek elhelyezése, szerkezete és berendezése részint az azokban beraktározandó robbanóanyagnak legnagyobb mennyiségétől, részint pedig attól függ, hogy a veszélyeztetett szomszédos tárgyaktól mily távolságra esnek.

Egy raktárban sohasem szabad nagyobb mennyiségű robbanóanyagnak beraktároztatni, mint amennyiben a raktár ürtartalmához képest hatóságilag megállapítottatott.

37. §. A fogyasztási raktáraknak:

a) ha 3—50 kg.-nyi mennyiségre vannak engedélyezve, az I. és II. osztályba tartozó tárgyaktól legalább 50 méter;

b) az 50—100 kg.-nyi mennyiségre engedélyezettnek az I. és II. osztályba sorozott tárgyaktól legalább 100 m.;

c) 100—1000 kg.-nyi mennyiségre engedélyezettnek az I. osztályba tartozó tárgyról legalább 200, a II. osztályba sorozott tárgyról legalább 500 m.;

d) az 1000—10000 kg.-nyi mennyiségre engedélyezettnek a I. osztályba tartozó tárgyaktól legalább 500, a II. osztályba sorozott tárgyaktól legalább 1000 méter távolságban kell feküdniök.

A fogyasztási raktárak a robbantás helyének fekvésére való tekintettel akként állítandók fel, hogy a robbantás következtében szétszórni anyagok által elérhetőek ne legyenek.

Az 1000 kg.-ot meg nem haladó mennyiségű robbanó anyagok befogadására szánt fogyasztási raktárok felállításának engedélyezésére a 9. §-ban jelzett hatóságok illetékesek.

(Ezek az 1884. évi XVII. t.-c. 25—32. §§-ai szerint a telep-
engedélyezés körül eljáró iparhatóságok.)*

Az 1000 kg.-ot meghaladó mennyiségű robbanó anyagok befogadására szánt fogyasztási raktárak felállítására az engedély a m. kir. kereskedelemügyi ministeriummal egyetértőleg a m. kir. belügyministerium által adatik ki.**

38. §. A fogyasztási raktárakra megállapított távolságok tekintetében az iparhatóság könnyebbitéseket engedélyezhet ott, ahol a vállalatnak üzeme ezt megkívánja és a helyi viszonyokhoz képest a robbanás folytán előállható veszély kismérvű.

Olyan eladási és fogyasztási raktárak felállításának engedélyezése, melynek 10000 kg.-ot meghaladó mennyiségű robbanó anyag befogadására vannak szánva, kizárólag a belügyministerium hatáskörébe tartozik, amely a fölállításnak feltételeit is megállapítja.

39. §. Kisebb 3—100 kg.-ig terjedő robbanó anyagra szánt fogyasztási raktárak jól elzárható ajtóval ellátva, egyszerű, szorosan egymáshoz illesztett deszkákból is készíthetők, amelyek az ajtó kivételével minden oldalról egy méter széles, homok vagy kavicsmentes földből készült réteg-
gel veendők körül és fedendők be. Az ajtó azon oldalon alkalmazandó, amelyen esetleges robbanás a legkisebb veszélyt idézhali elő.

A 100 kg.-ot meghaladó mennyiségre készült fogyasztási raktáraknak szerkezetére és töltéscikkel való ellátására nézve a jelen rendelet 17, 18, 19 és 20. §§-aiban a gyári épületekre megállapított szabály irányadók, mindazonáltal azon könnyítéssel, hogy 100—1000 kg.-nyi raktáraknál elegendő, ha a 20. §-ban szabályozott földtöltés talpazata mindazon oldalon, ahol és amennyiben szomszéd tárgyak nincsenek veszélyeztetve, a raktár falának külső oldalától csakis 0.5 méternyi távolságra esik és koronája csak 0.5 méter széles.

40. §. A raktárak pallója agyagréteggel vonandó be és ennek durva vászonponyvákkal állandóan beferítve kell lenni, amelyek szükség esetében mindannyiszor a helységen kívül porolandók és forró luggal tisztítandók.

41. §. Robbanó anyagokat tartalmazó raktárakban egyéb robbanó természetű tárgyaknak elhelyezése föltétlenül tilos.

Az illetékes közigazgatási hatóság kivételes esetekben engedélyt adhat arra, hogy 500 kilogrammig terjedő robbanó anyagra engedélyezett fogyasztási raktárakba még lőpor is

beraktározassék. A lőpornak azonban a többi anyagtól fából készült válaszfallal elkülönítve kell lenni.

69. §. A jelen rendelet bármely megszábasának áthágása, amennyiben az illető cselekmény, vagy mulasztás a büntető-, vagy ipartörvény büntető határozatai alá nem esik, 100 frtig terjedhető pénzbüntetéssel és 15 napig terjedhető elzárással büntetendő, azon eljárás szerint és azon hatóságok által, melyeket a bel- és igazságügyi ministerek által 1880. év aug. 17-én 38545. sz. a. egyetértőleg hozott rendelet megállapít.

Ha a cselekmény, vagy mulasztásnak minőségéből az illető egyén személyes megbízhatóságának hiányára alapos következtetés vonható, ugy egyidejűleg a robbanószer előállítására, vagy az eladásra adott engedély is azonnal minden kártérítés nélkül visszavonható.

* * *

° Lásd a 244. sz. rendeletet.

*° Lásd a 243. sz. rendeletet.

308.

A bélférges által előidézett betegség leküzdése tárgyában kiadott rendelet.

(65000/1899. sz. Belügymin.)

Azon körülmény folytán, hogy a németországi határhatóságok a Magyarországból odaérkező bányászok közül csakis azokat bocsájtják át, kikről az előzetesen megtartott orvosi vizsgálat kideríti, hogy nem szenvednek az anchylosotomum duodenale (dochnius duodenalis) nevű bélféreg által előidézett s „bányaaszály“, vagy „bányaféreg“ nevek alatt ismert betegségben, szükségesnek láttam beható tájékozást szerezni arról, hogy az említett élősdű bélféreg hazai bányahelyeinken tényleg mily mérvben van elterjedve.

E végből a pénzügyi minister ur hozzájárulásával saját szakközegeim által az ország különféle vidékein fekvő, részint kincstári, részint pedig magántulajdont képező bányákat s ezeknek munkásait vizsgálat alá vétettem.

Miután ezen vizsgálat kiderítette, hogy a szóban levő betegség bányamunkásainknál — habár távolról sem oly mértékben, mint évekkal azelőtt, de még mindig olyannyira el van terjedve, hogy nemcsak figyelmet érdemel, hanem

erélyes rendszabályok életbeléptetését is indokolttá teszi, a pénzügyi minister ural egyetértőleg szükségesnek tartom a következőket elrendelni:

Arra hogy a szóban forgó betegséget okozó bélféreg petéinek és álcáinak kifejlődése sikeresen meggátolható legyen, első sorban is az lévén szükséges, hogy azok megélhetési feltételei lehetőleg kedvezőtlenekké tétessenek s miután ez leginkább az által érhető el, ha a bánya talajának szennyezettsége és nedvessége megszüntetetik, illetve főleg az által, ha az említett álcáknak és petéknek a bányatalajába és álló vizeibe való juthatása megakadályoztatik, elrendelem, hogy:

1. A bányászok testi szükségleteiket a bányák belsejében csakis e célra külön kijelölt helyen, az ott felállított, jól záró és könnyen kihordható ürszékekben végezzék. Ezen ürszékek naponként kihordandók s tartalmuk fertőtlenítés, illetve a bányászok bélsarába található peték megsemmisítése után erre külön kijelölt helyre ürítendő.

A peték illetén megsemmisítésére olcsóságánál fogva legcélszerűbben alkalmazható a friss mésztej, vagy a hígított kénsav.

2. A bányák szennyvizei lehetőleg teljesen elvezetendők s álló vizek, tócsák képződése a bányákban megakadályozandó.

3. A bányák ismeretes fertőzött helyei és berendezései pl. az ácsolat, melyen a képződni szokott nyulós csapadék kitűnő tenyészhelye az anchylostomum álcáinak a gyanus helyeken gyakori bemeszelés által fertőtlenítendő.

A munkások személyes egészségügyére nézve pedig a fertőzés veszedelmének lehető csökkentése végett a következő intézkedések végrehajtását látom szükségesnek elrendelni:

Gondoskodni kell közel a bánya kijáratához külön mosdó helyiségekről és azok megfelelő berendezéséről.

6. A bánya szellőztetésére állandóan éber figyelem fordítandó.

Az elrendelt intézkedések hatékonyságának ellenőrzése s a fertőzött betegek nyilvántartása végett a munkások egészségügyi felügyeletével megbízott orvosok kötelezendők, hogy:

7. Az anchylostomiasisban szenvedő összes egyénekről külön törzskönyvet vezessenek s az abban már feljegyzett munkásokat, habár időközben azok meggyógyultak is, időnként vizsgálat alá vegyék. Evégből elkerülhetetlenül szükséges, hogy a bányaműnek orvosai a betegség biztos kórismerésére s az említett időközi ellenőrző vizsgálatok végrehajtására kisebbszerű mikroskópokkal elláttassanak.

Az orvosok szigorú kötelességévé teendő, hogy az említett nyilvántartás vezetését és az ellenőrző vizsgálatokat a legnagyobb pontossággal teljesítsék, mert csak ily úton szereshető biztos értesülés és tiszta kép a szóbanforgó bánalom valódi elterjedtségéről.

8. Az anchylostomiasisban szenvedő munkások gyógykezelése lehetőleg kórházban történjék s az ilyen bányamunkások csakis megfelelő orvosi gyógykezelés után bocsáthatók újra a bányába.

9. Elrendelem végül, hogy az összes, de főleg a más vidékről jövő új munkások annak felderítése végett, hogy nem szenvednek-e bányaférgekben, előzetes orvosi vizsgálat alá vétessenek.

Felhivom a törvényhatóságot, hogy jelen körrendeletet a területén levő összes kincstári és magánbányák vezetőségeinek mielőbbi pontos végrehajtás végett kézbesitse. Megjegyzem, hogy a jelen rendelet utasításainak a bányaszemélyzet részéről való pontos foganatosítását abányakapitányságok fogják, mint elsőfoku bányarendőri hatóságok ellenőrizni.

309.

A belférgek leküzdésére irányuló 65000/1899. sz. belügymin. rendelet módosítása és pótlása.

(46887/1900. sz. Belügymin.)

Miután időközben azon meggyőződést szereztem, hogy m. é. 65000 sz. körrendeletnek a bányákban való étkézést teljesen eltöltő rendelkezése nagyobb és kiterjedtebb üzemi bányában, nevezetesen oly művekben, hol aknaműveletet folytatnak, csak igen nagy nehézségek mellett s a bánya üzemének tetemes kárával vihető ki, mert az ilyen nagyobb kiterjedésű bányáknál a ki- és beszállás több órára terjedő időt venne igénybe és e veszteség a munkaidőből nemcsak a munkás keresetét csökkentené lényegesen, hanem a bányamű fennállását is veszélyeztetné, az pedig, hogy a munkás a 10—12 órai munkaidőt étkenül töltse, szintén keresztülvinni nem lehet és keresztülvitele csak a munkás testi szervezetét gyöngítene és a betegségre fogékonyabbá tenné, szükségesnek láttam 1899. évi június hó 19-én 65000 sz. a. kelt körrendeletem idevágó 4. és 5. pontját akként módosítani, hogy

a bányák rendes működésének menetét hátrányosan befolyásoló rendszabályok enyhítése mellett, az egészségügyi követelményeknek is lehetőleg elég tétessék.

Ehhez képest az említett körrendelet 4. és 5. pontját hatályon kívül helyezem s e helyett a következő rendszabályok követését rendelem el:

A munkások kellő felvilágosítás mellett szigorúan eltiltandók attól, hogy a bányában fakadó vizet igyanak. Erre a célra zárt (bádóg) edényekben a bányán kívül eső helyen szerzett friss ivóvizet kell a munkahelyre bevinni.

Ezen rendszabályoktól csak oly esetben lehet — kivételesen — eltérni, midőn a bányában fakadó forrás vize előzetes orvosi vizsgálat alapján gyanútlannak s az egészségre ártalmatlannak állapított meg.

Élelmi szerkek bevitele csak úgy engedtetik meg, ha azok esetleges szennyeződés ellen beburkolás által kellően meg vannak védve.

A bányászoknak szigorúan, esetleg pénzbüntetés terhe alatt megtiltandó, hogy a bányában előzetes mosakodás nélkül titkon étkezzenek.

Az étkezés csakis e célra berendezett s gondosan tisztán tartandó étkező helyeken engedtetik meg s arra a legéberebb gond fordítandó, hogy a munkások étkezés előtt kezöket és arcukat alaposan megmossák. Ez utóbbi rendszabály akkor is követendő, ha a munkások a bányából távoznak.

E végből úgy az étkező helyeken, mint a kijáráshoz közel, megfelelő számban mosdó berendezésekről kell gondoskodni.

Magától értendő, hogy mosdásra is csak gyanútlan, nem szennyezett víz használendő.

Lásd a 308. sz. rendelet.

310.

A munkaadónak a munkásait érhető baleset elhárítása érdekében szükséges övintézkedések tekintetében feladata nemcsak a szabályrendelet megalkotásában, hanem abban is áll, hogy annak szigorú betartásáról gondoskodjék és azt ellenőrizze, a mit ha elmulaszt, kártérítéssel tartozik.

(2558/1903. sz. Curia.)

311.

A vasut védelmére szolgáló biztonsági pillér visszahagyásáért a vasut engedményese kártérítéssel tartozik, mely kötelezettség az engedélyezésnek feltételét képezi.

(73914/1905. sz. Keresk. min.)

A m. kir. bányakapitányság képviselője által a jegyzőkönyv végén tett kikötést figyelembe veendőnek találván egyidejűleg köteleztem a sodronykötél-pálya alatt elterülő adományozott bányatelkek birtokosait, hogy a pálya oszlopai és állomásai alatt a bányahatóság által annak idején megállapítandó netán szükséges biztonsági pilléreket visszahagyni tartoznak, magától értetvén, hogy a sodronypálya engedélyese a bányászati és vaspálya vállalatok közötti összetűzőéseknek s ebből az élet és tulajdon biztonságára netán keletkező veszélyeknek meggátlása és elhárítása tárgyában 1895. évi január hó 2-án kiadott rendelet 7. §. értelmében ezért a bányavállalkozóknak megfelelő kárpótlást fizetni köteles. Ezen kötelezettséget a bányavasut engedélyezési feltételeként állapítván meg, ezzel a társulat képviselője által a jegyzőkönyv elején tett kikötés érvényre jutott.

312.

Bányarendőri szabályok a szálló szénpor veszélye elleni védekezésről a feketeszénbányákban.

(57323/1909. sz. Pénzügymin.)

1. §. Minden feketeszénbányában vízvezeték létesítendő, és állandóan használható állapotban tartandó, hogy ennek segítségével az összes előkészítési és fejtési munkahelyek, valamint a szállításra, járásra és légvezetésre szolgáló összes vágatok a szénpor veszélye elleni hathatós védekezés céljából kellő módon megnedvesíthetők legyenek.

Az ezen szakaszban foglalt kötelező rendelkezés végrehajtásáért a létesítéshez szükséges költség folyósítása tekintetében a bányabirtokos, egyebekben pedig, jelesen a létesítésért s karbantartásért elsősorban az üzemvezető felelős.

2. §. Az öntözési vízvezeték berendezéséről és elhelyezéséről szóló műszaki rajz és leírás a bányakapitányságnak bemutatandó és évről-évre az időközben történt változtatásokkal kiegészítendő.

3. §. Az öntözési vízvezeték létesítéséről és állandó fenntartásáról a bányakapitányság kérelemre, vagy az egész bányában, vagy annak egy részében eltekinthet, ha a bányaműveletek és vágatok különben is nedvesek, vagy ha a szén minőségénél és természeti tulajdonságainál fogva veszélyes szállópor képződésének lehetősége ki van zárva, vagy végül ha a fennforgó sajátserű üzemtechnikai viszonyok — pl. ha egy aránylag kis terjedelmű s messze fekvő bányarész öntözésére aránytalanul hosszú vízvezetékkel kellene létesíteni — kívánják a kivétel megengedését.

Azon az alapon, hogy veszélyes szállópor képződésének lehetősége ki van zárva, csak akkor adható felmentés, ha a szénpor veszélytelensége megfelelő kísérleti úton is kimutatott.

Ha az engedély különös üzemtechnikai körülményeken alapul, az engedélyokiratban meghatározandó, hogy mily eszközökkel és mily módon kell az illető bányában, vagy bányarészben a szénpor veszélye ellen védekezni, illetve a nedvesítést eszközölni.

Ha a bányamű belső viszonyaiban idő folytán oly változás áll be, hogy a felmentés oka megszűntnek tekintendő, a bányavállalat az öntözési vízvezeték létesítésére záros határidő kifizetése mellett (15. §.) legott kötelezendő.

4. §. A bányakapitányság egyes bányarészekben, illetve telepközökben a nedvesítés kötelezettsége alól kérelemre felmentést adhat:

a) ha a szerzett tapasztalás szerint a nedvesítés annyira meglazítja a mellékkőzetet, hogy ennek folytán a szén és a kőzetomlás veszélye fokozottabb elővigyázat mellett is jelentékenyen és más úton el nem háríthatólag nagyobbodik; vagy

b) ha figyelmen kívül nem hagyható egészségügyi tekintetek, pl. vékony és lapos dőlésű széntelepek fejtő helyein, a hol a munkások többnyire fekvő helyzetben kénytelenek dolgozni, követelik az öntözés mellőzését.

Az ily kivett helyek nedves zónák létesítése által minél szűkebbre szorítandók s gondoskodni kell arról, hogy a berakódott szénpor ily helyekről minden műszakváltáskor kiszállíttassék.

5. §. Minden feketeszénbányában szükség esetén még ott is, hol az öntözési vízvezeték berendezése alól a bányabirtokos kérelemre felmentetett (3. §.), gondoskodni kell arról, hogy az egyes fejtési mezők, illetve bányarészek állandóan nedves, vagy megfelelő kiterjedésben folytonosan nedvesen tartandó vágatok által egymástól különválasztva legyenek.

Ezen nedves zónák fekvése és kiterjedése, a melyeknek öntözésére különös gond fordítandó, térképileg kitüntetendő.

6. §. A bejárásra, szállításra és légvezetésre szolgáló vágatok — a siklókat és gurítókat is ideértve — oly mértékben nedvesítendők, hogy a szénpor lerakódása ottan teljesen veszélytelenné váljék.

7. §. Az előkészítési és a fejtési üzem körében a főte, a talp, a homlok- és az oldalfalak, ugyszintén a kinyert szén annyira megnedvesítendők, hogy ezeken a helyeken és azok közelében szálló szénpor ne keletkezhessék és hogy a szénpor veszedelmes felverődése semmi körülmények között be ne következhessék.

8. §. A szállításra, járásra és légvezetésre szolgáló vágatok öntözése, ugyszintén az előirt nedves zónák kellő fenntartása külön e célra kirendelendő, irni-olvasni tudó s az öntözés megfelelő teljesítéséért felelős személyekre bízandó, a kiket az üzemvezetőnek ebbeli teendőikre nézve tüzetes utasítással kell ellátnia:

Az utasítás a bányakapitányságnak bemutatandó.

Az öntözéssel megbízottak neve a rendelőhelyiségben kifüggesztendő.

Az előkészítő és lejtő üzemkörében a munkahelytől legalább 10 m. távolságra eszközözendő öntözésért a csapatvezető (előírott) felelős.

Az öntözésre hivatott csapatvezetőket is megfelelő írásbeli utasítással kell ellátni.

9. §. A nedvesítés akként eszközözendő, hogy a szénpor kiszáradása az üzemi szünetek alatt (ünnap- és vasárnapokon, vagy pedig az éjszakákon át, a hol nincs éjjeli üzem) be ne következhessék.

Különös gond fordítandó az elszigetelő zónák állandó nedves állapotban való tartására.

10. §. Ha az öntözési vízvezetékben, vagy annak valamely tartozékában valami hiba, vagy fogyatékoság áll be, az öntözés eszközözlésére hivatott személyek kötelesek erről az ügyeletes aknásnak (bányafelőrnek), vagy a főaknásnak (főbányafelőrnek), vagy az üzemvezetőnek haladéktalanul jelentést tenni.

11. §. Az üzemvezető, a főaknász és az aknász minden bányabejárás alkalmával tartoznak meggyőződést szerezni, hogy az öntözési szerkezetek rendben vannak-e és hogy az öntözésre hivatott személyek ebbeli kötelességüket pontosan teljesítik-e.

Kötelesek továbbá nevezett alkalmazottak az öntözési szerkezetekben észlelt, vagy tudomásukra hozott hibák és fogyatékoságok haladéktalan megszüntetése iránt intézkedni.

A mennyiben az öntözési vízvezeték üzemképes állapotba való helyezése azonnal nem eszközölhető, a széntermelő munka az illető nem öntözhető üzemhelyeken a kiigazításig beállítandó.

12. §. Az ügyeletes altiszt köteles gondoskodni, hogy a szállításra, járásra és légvezetésre szolgáló vágatokból a siklókat és gurítókat is ideértve, az oda akár a vágat főtéjéről, avagy oldalfalairól, akár pedig a csillékből lehulló szén és szénpor megfelelően nedves állapotban minél előbb és minél rövidebb időközökben eltávolíttassék. E vágatok falai, ácsolatai is szénportól mentes állapotban tartandók.

13. §. Vasutat szilárd szénalapzatra csak akkor szabad fektetni, ha a vágat talpa nem éghető anyagokkal gondosan kitöltetik.

14. §. E bányarendőri szabályok áthágása esetén — a mennyiben súlyosabb beszámítás nem forog fenn — a bányatulajdonossal szemben a bányatörvény 240. §-a azzal a kiegészítéssel alkalmazandó, hogy az öntözési vízvezeték berendezésénél tapasztalható mulasztás, vagy késedelem esetén a berendezések elkészültéig a széntermelés és szénszállítás az illető bányában, vagy bányarészben hatóságilag beállítandó.

Az üzemvezető (aknavezető) és a többi felelős alkalmazottak e rendelet áthágásáért 100- K-ig, ismétlés esetében 200 K-ig terjedhető pénzbírsággal büntetendők; ismételt visszaesés esetén az illető a szolgálatból elbocsátandó.

Az alkalmazottak felett a főaknásztól lefelé a fegyelmi hatóságot elsőfokban az üzemvezető gyakorolja.

15. §. E bányarendőri szabályzat 1910. évi január 1-én lép életbe.

A hol öntözési vízvezeték a rendelet hatályhaléptekor még nincsen, egy év alatt minden tartozékával együtt felszerelendő s a szükségletnek megfelelő üzemképes állapotba helyezendő.

Méltánylást érdemlő esetekben a bányakapitányság kellő időben benyújtott kérelemre még hat hónapi haladékot adhat.

Addig is, míg az ezen rendeletnek megfelelő öntözési berendezés el nem készül, köteles a bányavállalat más, ideiglenes öntözési módot alkalmazni.

A vízvezeték létesítésére vonatkozó kötelezettség alóli

teljes, vagy részleges felmentés (3. §.), ugyszintén a nedvesítés alóli felmentés (4. §.) iránti kérelmek legkésőbb a rendelet hatálybalépte utáni 30 napon nyújtandók be az illetékes bányakapitánysághoz.

16. §. E bányarendőri szabályzat a bányatelepeken a rendelő helyiségben, szükség esetén fordításban is kifüggesztendő, tartalma és jelentősége a munkásoknak a szolgálatba lépés alkalmával s azontul is időnként megmagyarázandó, az altiszteknek s az öntözésre hivatott személyzetnek a szabályzat egy-egy példánya, a 8. §-ban előirt utasítással együtt, elismervény mellett átadandó.

17. §. E rendelet hatálya a bányakapitányság által minden oly barnaszénbányára is kiterjesztendő, a melyben fellépő szénpor veszélyesnek bizonyul.

313.

Bányarendőri szabályok a lövőmesterek kötelező alkalmazásáról és a repesztési munkáról a fekete-szénbányákban.

(57323/1909. sz. Pénzügym.)

1. §. Feketeszénbányákban a robbantást csak e célra külön kinevezett lövőmesterek végezhetik.

2. §. Lövőmesternek csak az nevezhető ki, a ki

a) írni, olvasni tud,

b) fekete szénbányáknál vájári minőségben legalább 5 évet töltött s ebből legalább 2 évet az illető bányaműnél,

c) józan életű, a bányarendőri szabályok áthágásáért büntetve nem volt, a repesztőszereket, azok tulajdonságait, hatását, az alkalmazásban lévő gyújtó szerkezeteket s azok kezelési módját ismeri.

A kinevezendő egyént a gyakorlati képzettségre nézve az üzemvezető köteles megvizsgálni és alkalmazhatóságáról tanusítványt kiállítani.

Lövőmesteri teendőkkel az illető bányaműnél legalább egy év óta működő altiszt is megbizható.

A lövőmesteri képesítéssel bírókról minden bányaműnél nyilvántartás vezetendő.

3. §. A bányakapitányság kérelemre megengedheti, hogy a robbantást vizsgázott (2. §.) csapatvezető (előírott) eszközölje :

a) oly bányákban, vagy bányarészekben, ahol sem robbanó lég, sem szállószénpor nem fejlődik.

b) egyes félreeső, nehezen megközelíthető, elszigetelt üzemponatokon.

4. §. A lövőmestereket, valamint a robbantással megbízott csapatvezetőket köteles az üzemvezető a repeszlőanyagok átvétele, kezelése, elszámolása, a robbantás előkészítése és végrehajtása tekintetében tüzetes írásbeli utasítással ellátni.

Ez az utasítás jóváhagyás végett a bányakapitányságnak bemutatandó.

5. §. A lövőmesterek illetménye a működésük területén foglalkoztatott munkáscsapatok keresményétől függetlenül állapítandó meg.

6. §. A robbantás mindazon üzemi pontokon tilos, ahol bányagáz (methán — CH_4) jelenléte a biztosítólámpával megállapítható.

E tilalom az ugyanazon részarámban fekvő többi utána következő munkahelyekre is kiterjed.

7. §. Veszélyes szénpor képződése esetén a robbantás még ott is, ahol bányagáz elő nem fordul, csak akkor eszközölhető, ha a szénpor kellő nedvesítés által a robbantás helyétől legalább 20 méternyire teljesen veszélytelené tétetett.

8. §. Lőpor, vagy más hasonló lassan robbanó repeszlő anyag használata feltétlenül tilos.

9. §. A bányakapitányság egyes bányákban, vagy bányarészekben a viszonyok és körülményekhez, nevezetesen a bánya veszélyességi fokához képest feltétlenül eltilthatja a szénben való robbantást, avagy pedig biztonsági repeszlő anyagok alkalmazásától feheti azt függővé.

10. §. A töltés lefojtására csak tiszta nedves agyag, vagy más oly anyag használandó, mely szikrát nem ad.

Szénnel való fojtás szigorúan tilos.

A bányamű köteles gondoskodni arról, hogy megfelelő fojtó anyag mindenkor rendelkezésre álljon.

11. §. Le nem fojtott töltények elrobbantása szigorúan tilos.

12. §. Tilos a fojtást papírba, vagy más hasonló anyagba burkoltan tenni a furólyukba.

A repeszlő töltények csak akkor helyezhetők a furólyukba, miután az a furóportól gondosan kitisztított s miután a furólyuk közvetlen környékéről is a furóliszt, szénpor stb. eltakarított.

13. §. A töltés megengedhető legnagyobb mértékét a használatban lévő repeszlőanyagokra nézve a bányakapitányság állapítja meg; de a töltés a furólyuk félmélységénél to-

vább nem terjedhet és a fojtás a töltés magasságánál kisebb nem lehet.

14. §. A szénben, vagy a szénrel közvetlen összefüggésben levő meddő kőzetben eszközlendő robbantásnál csak villamos elsütés, vagy más bevált és hatóságilag megengedett birtonsági gyújtásmód alkalmazható.

Egynél több furólyuknak elrobbantása ily üzemi helyeken csak villamos gyújtás alkalmazása mellett együttessen történhetik.

15. §. A lövmester, a robbantásra jogosult altiszt, vagy csapatvezető köteles a furólyuk elrobbantása előtt gondos vizsgálat utján még egyszer meggyőződést szerezni arról, hogy a robbantás helyétől 20 m. távolságban sem a biztosító lámpán felismerhető bányagáz, sem veszélyes szénpor elő nem fordul.

16. §. E bányarendőri szabályok áthágása esetén, amennyiben súlyosabb beszámítás nem forog fenn, a bányatulajdonossal szemben a bányatörvény 240. §-a alkalmazandó.

A robbantási munkának lövmesterek által való teljesítéseért (1. §.) az üzemvezető (aknavezető) is felelős.

A lövmester, a lövmesteri teendőkkel megbízott altiszt, vagy csapatvezető e bányarendőri szabályok és a hatóságilag jóváhagyott utasítás (4. §.) áthágásáért, amennyiben súlyosabb beszámítás nem forog fenn, 100 K-ig, ismétlés esetén 200 K-ig terjedhető pénzbírsággal büntetendő s utóbbi esetben a lövmesteri megbízástól is megfosztandó.

Durva kötelességszegés megisméltése esetén az illető a szolgálatból is azonnal elbocsátható.

A harmadik bekezdésben megnevezett alkalmazottak felett a fegyelmi joghatóságot első fokban az üzemvezető gyakorolja.

17. §. E bányarendőri szabályzat 1910. évi január 1-én lép életbe.

A hol a követelményeknek megfelelő (2. §.) lövmesterek a szabályzat hatályba léptekor alkalmazva nincsenek, a hatályba lépés után 2 hónap alatt a szükséges számban alkalmazandók.

Ennek megtörténtéről a bányakapitányságnak a fenti határidő lejártá után 15 nap alatt jelentés teendő.

Ugyanekkor előterjesztendő jóváhagyás végett a lövmesteri utasítás (4. §.) is.

A 3. §. szerint megengedett felmentésért is ezen határidőn belül kell folyamodni.

18. §. E bányarendőri szabályzat a bányatelepeken a rendelőhelyiségben, szükség esetén fordításban is kifüggesztendő; a lövmestereknek s a lövmesteri teendőkkal megbízott altiszteknek és csapatvezetőknek a szabályzat egy-egy példánya a 4. §-ben előírt utasítással együtt elismervény mellett átadandó.

19. §. E rendelet hatálya a bányakapitányság által minden oly barnaszénbányára is kiterjesztendő, mely állandóan sujtóléggel küzd, vagy ahol a fellépő szénpor veszélyesnek bizonyul.

314.

Üzemi balesetnél a munkaadó terhére megállapított és büntetendő eredményt maga után vont gondatlanság büntetethetősége nem szűnik meg az által, hogy az eredmény bekövetkezésére esetleg a sértett gondatlansága is közrehatott.

(6250/1911. sz. Curia.)

A semmiségi panasz elutasítottatik.

Indokok: Az 1893: XXVIII. t. c. I. §-a értelmében a munkaadó köteles ipartelepén mindazt létesíteni és fentartani, a mi tekintettel a telep és az üzem minőségére, annak körülményeihez képest az alkalmazottak életének testi épségének és egészségének lehető biztosítása érdekében szükséges és pedig annak a) pontja szerint azon helyeken, hol az alkalmazottak élete, testi épsége, vagy egészsége lecsés, vagy valamilyen tárgy lehullása által veszélynek lehet kitéve, köteles megfelelő védőkészülékeket alkalmazni, a mélyedéseket, valamint az olyan tartályokat, melyeknél veszély fenforog, a mennyeiben az üzem természete azt megengedi, kellőleg bekeríteni, illetve befedni.

A megállapított tények szerint a gyárat több év óta a vádlott személyesen vezeli és hogy az agyagzúzó gép szerkezetének veszélyes voltát, a mit mint a veszélyes üzemű gyár vezetőjének egyébként is tudnia kellett, vádlott tudta, mert saját beismerése szerint is ő éppen abból az okból tiltotta meg a munkásoknak szóbelileg, hogy a gép nyílásához közel senkinek sem szabad menni, csak az etetőnek, a kinek a teendője, hogy a csilléből kiürített anyagot a gép nyílásba behelyezze.

A szükséges óvintézkedések megtételére kötelezett vádlott tehát tudta, hogy a gépnílás az ember testi épsége és életére veszélyes s így előre láthatta, hogy az óvintézkedések megtétele nélkül az alkalmazottak élete és testi épsége veszélyeztetve van.

S minthogy vádlott ennek dacára a köteles gondosságot a nyílásba való beleesést megakadályozó alkalmas védő szerkezet alkalmazását elmulasztotta s ennek következtében lehetővé vált, hogy sértett egy csille kiürítése közben elcsuszván, jobb lábával belekerült az agyagzúzó gépnek a nyílásába, ahol azután a forgó hengerpár a jobb alszár első harmadát szétromcsolta: jogi tévedés nélkül állapította meg a kir. tábla a vádlott gondatlanságát és az ennek folytán bekövetkezett testi sértés közötti okozati összefüggést és pedig annál fogva is, mert a büntetendő eredményt maga után vont gondatlanság büntethezősége nem szűnik meg az által, hogy az eredmény bekövetkezésére esetleg a sértett gondatlansága is közrehatott és mert az szintén meg lett állapítva, hogy a gépezet többrendbeli olyan védőkészülékkel ellátható, amely a sérülés megakadályozására alkalmas.

315.

Mindaddig, míg orvosi mértékadó részről igazolást nem nyer, hogy az életmentési kísérletek sikerének biztosítása céljából a pulmotor elkerülhetetlenül szükségesnek mutatkozik, a bányahatóság annak kötelező használata tekintetében rendelkezést nem tehet.

(129548/1914 sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyet adva a bányabiztosság határozatában a pulmotor kötelező beszerzése és a készülék megfelelő kezelésére való kioktatás tekintetében foglalt rendelkezéseket. — a határozat meg nem támasztott intézkedéseinek érintetlenül hagyása mellett, hatályon kívül helyezem.

Indokolás: Az a kérdés, hogy a mesterséges légzés alkalmazása mily eljárás és segédeszközök igénybevételével történjék, kizárólag az orvosi tudomány szempontjából levén elbírálandó, mindaddig, míg orvosi részről, mértékadó helyről igazolást nem nyert, hogy valamely segédeszköznek alkalmazása, illetőleg használatra készen tartása az életmen-

tési kísérletek sikerének lehető biztosítása céljából elkerülhetetlenül szükségesnek mutatkozik, nincs kellő alapja annak, hogy a bányahatóság a fenti irányban kötelező rendelkezéseket juttasson érvényre, hanem hasonlóan a külföldi bányarendőri hatóságoknak a tekintetben követett eljárására, legfeljebb bizonyos irányító befolyás gyakorlásának van helye, melynek azonban önként érthetőleg a kényszerítő jelleget nélkülöznie kell.

A fentiek alapján tekintettel arra, hogy a kézi beavatkozást helyettesítő önműködő készülékeknek, jelesen a pulmotornak az élesztési kísérleteknél való alkalmazása ellen orvosi szak szempontból a legutóbbi nemzetközi mentés és baleset elhárításügyi kongresszus alkalmával is, tehát kétsézkívül figyelmet érdemlő helyen, bizonyos aggályok jutottak kifejezésre s minthogy az orvosi szakkörökben ez idő szerint a kézi erővel végzett élesztési eljárás mellett foglalnak állást: a bányabiztosság határozatának azon kifogásolt rendelkezését, mely a kerületében lévő bányavállalatoknak a pulmotor beszerzésére és az alkalmazottak egy részének a készülék használatára való kioktatására kötelezi, hatályon kívül kellett helyeznem annyival is inkább, mert a fentiekhez képest a bányabiztosság a jelen esetben az élesztési kísérletek sikerének lehető biztosítása tekintetében, a közérdek szempontjából ráháramló föladatoknak azzal, hogy a bányatüzemi személyzet egy részének a mesterséges légzés, illetve a kézi erővel végzendő élesztési eljárás mikénti véghezvitelére való kioktatása és az élesztési kísérletek mielőbbi folyamatba létele és tartama tekintetében részletekre menőleg kötelező rendszabályokat állapított meg, -- már is megfelelt.

316.

A barnaszén bányákban keletkező bányatüzek és a külszíni tüzek veszélye ellen való védekezés tárgyában kiadott rendelet.

(1847/1914. sz. Budapesti m. k. bányakapitányság.)

I. A szén öngyuladásából keletkező bányatüzek elleni védekezés.

1. §. Az öngyuladásból keletkező bányatüzek elleni védekezést a légvezetés előzetes megállapításával kell megoldani.

2. §. A légvezetésnél úgy a nagy légnyomásbeli különbségeket, mint a levegő turbóségét általában kerülni kell. Kerülni kell pedig különösen ott, hol közelfekvő légutak szénpillérei között, vagy régi fejtéseken, szénomladékokon, repedékeken át légvesztés (veszélyes rövidzárlat) származhatik.

A nagy depressziót az ugynevezett egyenértékű szelvény nagyításával (például részáramok által) kell megszüntetni.

3. §. Oly légutak, melyekben tüzfészek, vagy a tüzet rendszerint megelőző erős felmelegedések vannak, vagy előfordulni szoktak, a veszélyesség megszüntetése nélkül állandó légvezetésül nem szolgálhatnak.

4. §. Ott, a hol a szén repedékes és a széntesten át rövidzárlat keletkeztetik, gondoskodni kell arról, hogy több szabályozó légajtó célszerű elhelyezésével a depresszió a szénpillér nagyobb hossza mentén aránylagosan osztassék fel.

Gondoskodni kell arról is, hogy a levegő régi fejtéseken át ne vezetessék.

5. §. Azon fölgáramokat, a melyeket egymástól teljesen elszigetelve kell a bányán keresztül vezetni, tűz ellen biztos ajtókkal kell egymástól elválasztani (falazat, lemezburkolatu ajtó, esetleg vasajtó). Az ajtófalazatot a szilárd szénig kivájt résbe kell helyezni.

6. §. Az öngyuladásnak a széntelep időelőtti megbolygatásából származó esete ellen már a feltárás és előkészítés idejében kell védekezni. Nevezetesen:

a) A kutatás jellegű szénvágatokat csak kis szelvényben szabad kihajtani.

b) Kerülni kell az idő előtti felesleges és nagykiterjedésű előkészítő műveleteket.

c) Gondoskodni kell a használaton kívül álló légáttörések légmentes elzárásáról és azok állandó felügyeletéről.

d) Omlások, ugyszintén szénpergés ellen a szokásos óvintézkedésekkel (ácsolat, kibélelés, tömedékelés, berakás stb.) kell védekezni. Az összes széntörmelékét gondosan ki kell takarítani.

II. Az egyéb okokból keletkező bányatüzek és külszíni tüzek keletkezése és elterjedése elleni védekezés.

7. §. Ott, hol külszíni tűz keletkezésének és az égési termények behatolásának eshetősége fenforog, az aknát,

vagy tárot légmentesen zárható, vas csapóajtóval, vagy más oly berendezéssel kell ellátni, mely a tűz, vagy égési terméneinek behatolását megakadályozza.

A főbehúzó akna, vagy táró ily elzárása esetére egy másik — menekülésre és légvezetésre szolgáló — külszíni összeköttetésről kell gondoskodni. E külszíni összeköttetés a szükséghez képest kisebb szelvényű lehet, magából az aknából (a csapóajtó alatt) indulhat ki, azonban oly helyen kell a külszínre lyukadnia, hol tűzveszélytől tartani nem kell.

8. §. Ott, ahol a behúzó, egyuttal szállító akna tornya, aknaháza, úgyszintén környékének egyéb épületei még egészben, vagy részben fából vannak, e fa alkatrészeket tűz ellen legalább is gyuladásnak ellentálló anyaggal kell bevonni. Ezenkívül pedig könnyen hozzáférhető és kezelhető, állandó üzemképes karban és felügyelet alatt tartott tűzoltási felszerelést kell berendezni.

E felszerelésnek legalább is megfelelő számú és nagyságú víztartányból és vízfordásra alkalmas edényekből kell állania.

9. §. Akna épületekben, azok tűzveszélyes szomszédságában fa, vagy egyéb tűzveszélyes anyagok felhalmozása, vagy raktározása tilos.

Hasonlóképen tilos ilyen helyeken tűzzel járó, vagy tűzveszélyes műhelyeket (mint például kovács, asztalos műhelyeket) berendezni.

10. §. Ott, ahol a természetes nedvesség kivétel nem enged, ama földalatti akna rakodókban, gépterekben és egyéb helyeken is, ahol faalkatrészek vannak, ezeket tűznek ellentálló anyaggal kell bevonni, vagy behorítani. Állandó kivilágítások csakis zárt, vagy villamos izzólámpával történhetnek. Gondot kell arra is fordítani, hogy a gépek kenésekor, tisztítása és vizsgálatánál is ily lámpák használtassanak és hogy a géptisztításhoz használt kóco, egyéb üzefogó anyagok el ne dobassanak, hanem fedeles pléhtartányban, vagy ládában tartassanak, melyek tartalma időnként kiszállítandó.

Ugyaníly tartányokat kell fölállítani az elhasznált calcium carbid részére is.

Oly helyeket pedig, hová nagyobb számmal szoktak nyílt lámpákat akasztani, megfelelő pléhernyővel kell védeni.

11. §. Jövöre az állandó jellegű aknarakodókat, géptereket, melyek a bánya főbbi részétől a légvezetés megzavarása nélkül vasajtó segítségével tűz- és légmentesen el

nem zárhatók, meddőbe, vagy vas ácsolatba és falazatba kell állítani, hacsak ennek elháríthatlan természeti akadályai nincsenek. Nem szabad az ideiglenes jellegű gépek, például különleges szellőztetők alkatrészeit a szívó, vagy fúvó csövek kapcsolását fából készíteni, sem e gépeket gyúlékony faállványra szerelni. Amennyiben ily ideiglenes gépek faácsolatú terekben, vagy vágatokban helyeztetnek el, az ácsolatot megfelelő távolságban alkalmas anyaggal való bevonás, vagy beborítás által kell tűzveszély ellen biztosítani.

12. §. Tűzveszélyes helyekbe, istállókba, takarmány elhelyezésére szolgáló helyekbe, világítási, kénő, vagy repeszülő anyagok raktáraiba nyílt lámpával helyezni tilos.

Istállók kivilágítása csak zárt lámpával, vagy villamos izzólámpával van megengedve.

Az istállókat és a takarmányraktárakat lehetőleg a fő légáramból kieső, mellékárammal szellőző helyekbe kell jövrőre állítani, minden esetben azonban tűz esetére, kifelé nyíló vasajtó segítségével légmentesen elzárhatóan berendezni.

13. §. Akna rakodókban, főközlekedési helyeken tilos az ácsolatfának oly felhalmozása, mely egyrészt a tűzveszélyt növeli, másrészt a szabadmenekülés útját elzárja.

14. §. Behúzó aknák felett nyílt tüzet, vaskályhát, szénkosarat használni tilos.

15. §. Tűzveszélyes bányákban a tűzgátakhoz szükséges anyagot alkalmas és könnyen hozzáférhető helyen készletben kell tartani. Hasonlóképen készletben kell tartani megfelelő helyen és számban rögtön oltó készülékeket is.

Gondoskodni kell a tűzmentesítési munkálatok egységes szervezéséről, a munkások veszély esetén tanúsítandó magatartása felőli kellő kioktatásról.

16. §. A hol e szabályzat rendelkezéseitől való eltérésnek helye, vagy szüksége van, ott mindig a bányahatóság előzetes értesítése és engedélyének megszerzése kötelező.

A bányatörvény 130. §-a alapján létesítendő minden új aknatelepítés és berendezés tervezeteinek műszaki leírása és tervrajza a bányakapitányságnak előzetesen bemutatandó.

17. §. A jelen szabályzat rendelkezéseibe ütköző jelenlegi berendezések megfelelő átalakítására a bányakapitányság külön-külön engedélyez határidőli, egyekben e szabályzat rendelkezéseinek áthágása a bányatörvény büntető határozmányai alá esik.

317.

A sujtóléges, vagy veszélyes szénporos kőszénbányák világításánál irányadó elv, hogy a használandó biztosító lámpa a fejlődő világítási technika mai állásának megfelelő összes elismert biztonsági tényezőket magába foglalja és hogy egy ugyanazon bányaműben, habár annak egyes részeiben eminens veszély nem is mutatkozik, az egész vonalon egyseges legyen a világítási rendszer és pedig az, a mely a veszélyesebb bányarészek világításához fűződő biztonsági követelményeknek megfelel.

(32390/1916. sz. Pénzügymin.)

A bányamű felelős vezetőjének a bányabiztosság által kiadott rendelet azon intézkedése ellen, mellyel a bányavárlalat bányáiban használt összes benzinbiztosító lámpáknál a kettős drótháló használata fétetett kötelezővé, nyílt határidőben benyújtott felfolyamodása tárgyában érdemleges felülvizsgálat után következőleg határoztam. A kifogásolt bánya rendőri intézkedést az ellene irányuló felfolyamodás elutasításával megerősítem.

Indokolás: A nehezeit bányabiztossági intézkedésre az a körülmény szolgál indokul, hogy a bányabiztosság helyszíni szemle alkalmával azt tapasztalta, hogy a vékony, sujtólégesnek ismert telepeken dolgozó munkások nagyobb része csak egyes hálójával felszerelt biztosító lámpa mellett dolgozott, mely körülmény pedig kedvezőtlen feltételek fennforgása mellett, súlyos balesetek okozójává válhatik. A felfolyamodó a kettős drótháló kötelező használatára vonatkozó rendelkezésben a feltárás és leművelés alatt álló melléktelepekre vonatkozólag megnyugszik, ellenben sérülmesnek találja a rendelkezést az akna egész művelési területére kiterjedőleg, mint a mely helyeken sem sujtólég, sem száraz szénpor nem fordul elő. Itt tehát felesleges a kettős hálójátú benzinlámpa használata, melynek világító ereje különben is gyengébb, karbantartása nehezebb, tisztogatása több munkaerőt igényel.

Felfolyamodónak azt a kérelmét, hogy a kettős drótkosarú lámpa kötelező használatára vonatkozó hatósági rendelkezés az utóbb említett művelési helyekre vonatkozólag

feloldassék. a biztonság követelményeként itt figyelembe veendő lényeges elvi okoknál fogva, nem találtam teljesíthetőnek. A biztonság lehető fokozására irányuló törekvés a modern bányarendészet körében ugyanis a sujtóléges, vagy veszélyes szénporos köszénbányák világításánál főként azt a két követelményt állította fel vezérelv gyanánt, először, hogy a használt biztosító lámpa a fejlődő világítási technika mai állásának megfelelő összes elismert biztonsági tényezőket magában foglalja, másodsor pedig, hogy egy és ugyanazon bányaműben, habár annak egyes részei a sujtólég, vagy a szálló szénpor tekintetében, az adott helyzetben eminens veszélyt nem is mutatnak, az egész vonalon egységes legyen a világítási rendszer, még pedig természetesen olyan, mely a veszélyesebb bányarészek megfelelő világításához fűződő biztonsági követelményeknek megfelel. Az első elvet tekintve, a kettős drótháló a bányarendészet és a világítási technika mai fejlettségi fokán elengedhetlen kelléke a benzines biztosító bányalámpának; ahol tehát ily biztosító bányalámpa használata indokolt, ott csak kettős hálózatu lámpa használatát lehet engedélyezni. Felfolyamodó maga is beismeri, hogy a szóban levő bányamű egyes részeiben a fenyegető sujtólég veszélynél fogva indokolt a kettős dróthálójú biztosító lámpa használata.

Ha ez így van, akkor a fentebb hangoztatott második vezérelvből folyó elengedhetlen biztonsági követelmény, hogy az egész bányaműben ily lámpák használata legyen, illetve, hogy a biztonság tekintetében esetleg könnyen veszélyforrásává válható eddigi vegyes világítási rendszer megszüntessék. Hogy miért kívánatos és szükséges a megfelelő biztonságu egységes világítási rendszer, ezt a szóbanlevő bányaműnél is megmutatta a tapasztalás. Elégendő itt e tekintetben arra a körülményre rámutatni, hogy a bányarendőri szemle alkalmával is arról győződött meg a bányabiztosság, hogy az akna sujtólégesnek ismert telepeiben is, a munkások legnagyobb része egyszerű hálójú benzínlámpával volt ellátva, dacára annak, hogy az illető munkahelyeken a kettőshálójú benzínlámpák használata már évek óta kötelező.

A biztonság mindenképpen felül! Ennek a vezérelvnek kell irányadóul szolgálni a bányüzem felszerelésénél minden vonatkozásban.

Ez az elv a jelen esetben föltétlenül a kettős hálózatu biztosító lámpák használatát javasolja az egész vonalon, mert máskülönben az élet biztonságához fűződő közérdek

követelményei nem lennének e téren megnyugtatólag megővva. E követelmény mellett csaknem észrevehetetlenné törpülnék azok a különben is jelentéktelen hátrányok, amelyekre felfolyamodó a kettős háló mellőzése érdekében kivatikozik. Mindezeknél fogva a neheztelt bányabiztossági intézkedést megerősíteni kellett.

318.

Összefüggő ásványtelepekre megerősített zárt-kutatmányok kérelemre összesíthetők, vagyis egy főbevájással is folytonosan üzemben tarthatók, ha ennek feltételei megvannak.

(13463/1862. sz. Helytartótanácsi intézvény.)

1. Ha a kutatandó ásványtelep több összefüggő bányatelepre nézve egy főbevájás által is célszerűen felnyitható: a bányakapitányság megengedheti, hogy egy vállalatnak több egymás mellett fekvő szabadkutatása egy főbevájás által is folytonos üzletben tartathassék.

2. Ha több szabadkutatásnak egy főbevájás általi üzletben tartás engedélyeztetik, a szabad kutatóra nagyobb üzleti munkatartozás rovandó, azon arány szerint, hogy a főbevájásban összes munkatartozás, mennyire ezt a helyi viszonyok engedik, a bányatörvény 174. §-ban előirt egyes munkatartozások összegének megfeleljen.

3. Minden ilyen engedélyt a kutató költségére, a bányakapitányság egy küldöttje által végrehajtandó helyi szemlének keil megelőzni, mely alkalommal a kutatandó telep egy főbevájás általi felnyitásának célszerűsége, az általa üzletben tartott szabadkutatások számszerinti mennyisége s a szabadkutató által átveendő nagyobb munkatartozás lesz tárgyalandó.

4. Több szabadkutatásnak egy főbevájás általi üzletben tartására adott engedély mindig csak azon időre szoritkozik, melyre az általános kutatási engedély adatott s csak ez utóbbival együtt meghosszabbítható azon esetben, ha a bányakapitányság meggyőződött arról, hogy a kutató a reá rótt nagyobb munkatartozásnak meg is felelt.

5. Ha a főbevájás útján üzött felnyitási vájások oly kiterjedésűek s annyira clágazottak, hogy minden egyes rész, vagy ág önálló felnyitásnak tekintendő, akkor a kutatónak, ha van szabad telek s megvan a többi törvényes kel-

lék, a felnyitás minden egyes részére, vagy ágára a b. t. 47. §-ban meghatározott bányamértékeknek összege adományozható, mely esetben ezen bányamértékek, amennyiben egymás mellett fekszenek, egy összesített bányatelket képezendnek.

Vajjon egy összesített bányatelek engedélyezésére a kellő föltetek megvannak-e, afölött a főbányahatóság a bányajárási jegyzőkönyv, a bányatérkép s a fekvési térkép alapján határoz.

6. Egy összesített bányatelek körületének csak annyira szabad terjedni, mennyire a bányajáráás alkalmával talált felnyítások s földtani tapasztalatok útmutatása szerint tart a művelendő bányatelep kiterjedése és amennyire ennek szakértő vélemény szerint egy fővájásbólí művelése is eszközölhető.

7. Az egy főbejárásra adományozott összesített bányatelek egy adomány által összekötött oly bányateleknek tekintendő mely a b. t. 112. §-ában említett összesítésre föbbé nem szorul, miért is a b. t. 113. §-ában a külön adományozott bányatelkek összesítésére hozott megszorítás arra nem alkalmazható.

319.

Zártkutatmányokra szünetelési engedély nem adható.

(7128/1871. sz. Földmiv. i. és keresk. min. és 78601/1894. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodás visszautasítatik, mert szünetelési engedély egyedül az adományozott bányaműveletekre terjedhet ki, zártkutatmányokra ellenben nem.

320.

Mi akadály a sincsen annak, hogy két szomszédos bányahatóság határain fekvő zártkutatmányok összesítessenek.

(8341/1910. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyet adva a kifogásolt elsőfokú határozatot feloldom s a bányákapitányságot a kutatási engedélynek egy további évre való meghosszabbítására utasítom.

tom, felfolyamodóknak pedig kötelességükké teszem, hogy kutatási engedélyük területén a kutatási munkálatokat haladéknélkül indítsák meg, vagy pedig az engedélyük alapján fennálló zártkutatómányaiknak a szomszédos bányakapitányság kerületébe eső zártkutatómányaikkal való összesítését kérelmezzék.

Az összesítés vagy a címnél, vagy a szomszédos bányakapitányságnál kérelmezendő.

A két elsőfoku hatóság a kérelem tárgyában együttesen jár el s egyetértőleg határoz.

A határozatot az a hatóság adja ki a félnek, a melynek kerületében az összesítendő zártkutatómányok tulajdonos része fekszik.

Ha az érdekelt két hatóság között az intézkedés érdeme nézve megegyezés nem jön létre, az ügy döntés végett hozzám terjesztendő fel.

Indokolás: Az ügydarabokból kivehetőleg felfolyamodók kutatási engedélyüknek területén eddigelé semminemű kutatási munkálatot nem végeztek s így a felfolyamodás elutasításával a kutatási engedély meghosszabbítása iránti kérelmet megtagadó bányakapitánysági határozat megerősítendő lett volna, miután azonban a törvényes rendelkezések szellemével nem ellenkezik, hogy valamely kutatási engedély területével geológiailag összefüggő, de más bányakapitányság kerületébe eső szomszédos területen végzett kutatási munkálatokkal ezen kutatási engedély alapján végzendő munkálatok is helyettesíthetessenek: a szomszédos bányakapitányság jelentéséből megállapíthatólag pedig felfolyamodók a kutatási engedélyük területével szomszédos bányakapitányság kerületébe eső s geológiailag valószínűleg összefüggő területen több helyen végeztek bizonyos kutatási munkálatok, a bányakapitánysági határozat megváltoztatásával a felfolyamodásnak, illetőleg a kutatási engedély meghosszabbítása iránti kérelemnek méltányosságból kivételesen hely volt adandó. Amennyiben pedig azon körülmény, hogy a két szomszédos terület geológiailag összefüggő egészet képez e, minden kétséget kizáró hatósági megállapítást csak az illető területekre bejelentett zártkutatómányok összesítése iránt megindított hatósági eljárás során fog nyerni, ennek azon esetben való kérelmezésére, ha a kutatási munkálatok a bányakapitányság kerületében folyamatba nem tételnének, felfolyamodókat már a kutatási engedélynek jövőben való meghosszabbíthatása céljából is köteleznem kellett.

321.

A zártkutatómunkák összesítésére vonatkozó engedély üzemelhanyagolás címén büntetésül vissza nem vonható.

(93468/1912. sz. Pénzügymin).

A neheztelt határozatnak azon részét, amellyel a kérdéses zártkutatómunkák összesítési engedélye megvonatott, hatályon kívül helyezem, büntető részét pedig megváltoztatom és a kiszabott pénzbüntetést 50 koronára szállítom le.

Indokolás. A neheztelt határozat azzal az indokolással vonja meg a kérdéses összesítési engedélyt, hogy az összesített zártkutatómunkákban az engedélyben kiszabott munkálatokat felfolyamodó nem teljesítette.

Ez az indokolás azonban helyt nem álló és így a csoportosítási engedély továbbra is meghagyandó volt, mert a kérdéses zártkutatómunkák összesítésének az engedély alapjánul szolgált és nem annyira magán, mint inkább törvényes föltételei, t. i. a zártkutatómunkák egy földtanilag összefüggő területen vannak elhelyezve stb., a kiszabott munkálatok el, vagy el nem végzésétől függetlenül ma is fennforognak, a kutatási munkálatoknak az összesítés megszűnésével kapcsolatos elaprózását a közérdek nem követeli, továbbá mert az összesítési engedélymegvonás büntetéskép való alkalmazásának lehető mellőzése az összesítés intézménye inkább közérdekű jellegének, közérdekű célzatának is megfelel, tekintve attól, hogy a célszerűségi szempont, a kutatási munkálatok könnyebb ellenőrizhetősége is az engedély fenntartása mellett szól.

Ami pedig a kérdéses zártkutatómunkákban teljesítendő munkálatok elhanyagolása miatti bírságolást illeti, a kiszabott pénzbüntetés tekintetével arra, hogy az csak elsőfoku, továbbá, hogy a kutatási munkálatok visszamaradása részben a zártkutatómunkák kedvezőtlen fekvésére, a felügyelet és munkavezetés ezzel kapcsolatos nehézségeire, a rossz munkáviszonyokra és egyéb, külön azért is méltányolást érdemlő enyhébb mérték alkalmazását igazoló körülményekre vezethető vissza, mert a kérdéses kutatási terület iránt az ügyiratokból kivehetőleg nagyobb érdeklődés nem mutatkozik: annak 50 koronára való leszállítása indokolt.

322.

Azon körülmény, hogy valamely bányahaszonbértő kereskedelmi részvénytársaság felszámolás alatt áll, nem elég ok a szünetelési engedély megadására.

(71279/1902. sz. Pénzügymin.)

A köszénbánya részvénytársaság az általa haszonbérben tartott bányatelkek üzemen kívül léteinek az okát abban adja elő, hogy a társaság felszámolás alatt áll és mint bejegyzett kereskedelmi társaság a felszámolás tartama alatt a kereskedelmi törvény értelmében üzemet fenntartani jogosítva nincsen, azonkívül szükségessé teszi a szünetelést az is, hogy a társaság a szomszédos társasággal szemben határsértés miatt perben áll és a per tartama alatt az üzemet nem folytathatja.

A felhozott érvelést nem tudom teljesen osztani. Felfolyamodó csupán két bányatelkre nézve áll határsértési perben a szomszédos társasággal, de azonkívül ez a körülmény is a bányatüzemre semmi befolyással nem bír és a per a bányatelkekben való üzemet semmi tekintetben nem akadályozza. Azon kifogás pedig, hogy a felszámolás alatt álló kereskedelmi részvénytársaság nincsen jogosítva rendes bányatüzeimet folytatni, szintén nem ok a bánya törvényes üzemének a szünetelésére, hanem csak legfellebb okot adhat a tulajdonosnak a haszonbérleti szerződés felbontására oly szerződő féllel szemben, amely 1896. év elejétől fogva felszámolás alatt áll anélkül, hogy ügyeit azóta rendezni akarta, vagy tudta volna.

Énnélőgva tekintettel arra is, hogy az üzem már igen huzamos idő óta szünetel és az arra való engedély 1892. óta megszűnt, nem vagyok hajlandó úgy, amint azt a haszonbérítő felfolyamodó társaság kéri, a szünetelést bizonytalan időre tudomásul venni, mert ez nem csak a törvény intézkedéseibe ütköznék, hanem közgazdasági szempontból sem volna indokolható.

323.

A szünetelési engedély indokolt kérelemre a bányamű haszonbértőjének is megadandó.

(90244/1906. sz. Pénzügymin.)

Az üzemi haladék bányajogi intézménye részletes szabályozást nyert a bányatörvény 182—184. §-ainak közjogi jellegű rendelkezéseiben.

Ez az egész intézmény kizárólag a bányatulajdonos érdekét szolgálja, mert az üzemi kényszer elvén felépült mai bányatulajdoni rendszer mellett megvédi őt a bányatörvény 243. §-ában foglalt büntető rendelkezéseknek gyakorlati alkalmazása, — jelesen végeredményben a bányatelek elvonása ellen.

Nyilvánvaló továbbá, hogy az üzemszünetelési engedély kiadásából a bányatulajdonosra nézve joghátrány nem származhatik, mert a bányajogi üzemszünetelési engedély csak a bányarend felett örökös közhatalommal szemben bír jelentőséggel és hatállyal és távolról sem érinti a bányatulajdonos és a bányahaszonbérlet közötti szerződéses viszonyból folyó jogokat és kötelezettségeket.

Az üzemszünetelési engedély ilyen jogi jellegéből és jogi jelentőségéből következik, hogy a bányahatóság a kért szünetelési engedély megadását, ha annak bányajogi előfeltételei fennforognak, meg nem tagadhatja, még az esetben sem, ha a haszonbérlet szerződésileg az üzem folytatására lenne is kötelezve. E kötelezettségből legfeljebb kártalanítási jogcím, illetve kártalanítási kötelezettség származhatik, melynek elbírálása azonban már bírósági hatáskörbe tartozik.

A jelen esetben a bánya bérletje kérte ezen bányászatra nézve az üzemszünetelési engedélyt.

Az ezen kérelem tárgyában szakértők közbejöttével megtartott helyszíni szemle útján beigazolást nyert, hogy a bányamű belső üzemi viszonyai annyira kedvezőtlenek, hogy ott csak a legnagyobb veszteséggel folytatható a bányaművelés, minélfogva kétséget nem szenved, hogy a bányászati körében az üzemszünetelési engedélynek a bányatörvény 182. §-ából folyó anyagi előfeltételei tényleg fennforognak.

Ezt a felfolyamodó sem vonja kétségbe, hanem szerződéses jogaira való hivatkozással kéri az üzemszünetelési engedély kiadásának megtagadását.

E tényállásra alkalmazva a fennebbieken vázolt jogelveket, nyilvánvaló, hogy a bányakapitányság helyesen járt le akkor, midőn a kért üzemi haladékot megadta, annyival is inkább, mert a bányahatóságnak mi eszköz sem áll rendelkezésére, hogy valakit az üzem folytatására kényszerítsen, ha az illető vállalkozó azt tenni nem akarja; a bányahatóság üzemelhanyagolás esetén — fölléve, hogy a szünetelés

megengedésének bányajogi föltételei fenn nem forognak — csak büntetést, illetve a bányajogosítványt vonhatja el a bányatulajdonostól. A jelen esetben azonban kétségkívül helye van a szünetelés hatósági megengedésének. S ha ez az engedély, mely mint már említém, végelemzésben a bányatulajdonos érdekét védi, helyesebben mondva, ha az ezen engedélyen alapuló üzemszünetelés nem felelne meg a bányahaszonbérli szerződéses kötelezettségének, ez esetben sem állana rendelkezésre eszköz arra nézve, hogy a haszonbérli az ő akarata ellenére az üzem folytatására kényszerítessék, hanem a bányatulajdonosnak meg kell elégednie azzal, hogy az üzem szerződésellenes beszüntetése folytán őt ért anyagi hátrányért és érdeksérelemért a bíróság előtt keressen kártalanítást.

324.

Baleset esetén a bányatörvény 187. §-ában megállapított felelősség a bányatársulatoknál a társulati igazgatót terheli.

(59340/1888. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

325.

A bányatörvény 187. §-a értelmében a bányatörvény intézkedéseinek a bányauzemenél való megtartásáért a bányahatósággal szemben nem az alantias felvigyázó személyzet, hanem mindég maga a bányavállalkozó felelős.

(50830/1893. sz. Pénzügymin.)

326.

A bányavállalatok alvállalkozóiért az üzembiztonság tekintetében maga a bányavállalat felelős.

(57331/1909. sz. Pénzügymin.)

A büntetőhatározat kibocsájtását felfolyamodó sem kifogásolja, hanem csak azzal érvel, hogy társulatát a jelen esetben nem lehet megbüntetni, mert maga a bánya a prépostság tulajdona, a kifogásolt üzemel pedig a felsősziléziai St. F. és K. cég folytatja ugy, hogy abba a bányavállalatnak semmi beleszólása nincs.

Ez az érvelés meg nem állhat.

Mert igaz ugyan, hogy a bányatörvény 187. §-a szerint a törvény rendelkezéseinek magatartásáért bányahaszonbérlet esetében is a bányatulajdonos felelős, csakhogy a dolog természetéből következik, miszerint az üzem biztonságáért ennek a bányaművelőjét lehet és kell felelőssé tenni.

A nevezett furási vállalat pedig jelen esetben olybá veendő, mint a bányavállalat alkalmazottja, minélfogva ez a viszony a felelősség szempontjából mit sem változtat a bányavállalkozó ama törvényes kötelességén, mely szerint ő a bányát a személyekre és tulajdonra nézve, minden veszély ellen biztosítani s evégből egyebek közt az üzem folytonos és szakszerű ellenőrzéséről is gondoskodni tartozik, amely utóbbi kötelesség tekintetében a felfolyamodó vállalat nyilvánvaló mulasztást követett el.

327.

I. Külföldi vállalkozó köteles egy az országban lakó meghatalmazottat bejelenteni, a ki ha e tiszte-ről lemond, más meghatalmazottal helyettesítendő, mert ha új meghatalmazottat 3 hó alatt nem jelent be és ennek nyilatkozatát nem mutatja be, a kutatási jogositvány hivatalból törlendő, bányatelkek iránt pedig az elvonási határozat kimondandó.

II. A bányahatóság területén kívül lakó meghatalmazottat csak a főbányahatóság külön engedélye mellett lehet elfogadni.

10206/1883. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

A bányatörvény 188. §-ból kifolyólag ezennel elrendelem, hogy a magyar korona országain kívül levő egyének azon esetben, ha (cinnél) kutatási engedély megadását, vagy annak meghosszabbítását kérik, esetleg szabadkutatásokat is bejelentenek, vagy pedig adományért folyamodnak, kötelesek az illető kérvényben egyuttal egy a magyar korona országainak területén belül lakó meghatalmazottat kijelölni, továbbá ezen kérvényt még felszerelni a kijelölt meghatalmazottnak azon nyilatkozatával, hogy a meghatalmazást elfogadja s a bányatörvény szabályainak megtartásáért, valamint a bányahatósági rendeletek teljesítéséért a felelősséget elvállalja, Azon kérvények, melyek a mondottak szerint felszerelve nincsenek, visszautasítandók.

Midőn e meghatalmazási ügyekben a b. t. 188. §-ától való eltérés forog fenn, a bányahatóságok a miniszteriumhoz indokolt előterjesztést tesznek s kerületen kívül lakó meghatalmazottat csak miniszteri engedély mellett fogadhatnak el.

Ha pedig a kijelölt meghatalmazott időközben e tiszteről lemond s az illető bányavállalkozó a bányakapitányság felhívására három hónap alatt új meghatalmazottat nem jelöl ki s ennek nyilatkozatát nem mutatja be, a kutatási jogosítvány hivatalból kitérítendő, adományozott bányatelkek iránt pedig az elvonási határozat kimondandó.

328.

Tulajdonos társak közül zártkutatmányoknál közös meghatalmazott be nem jelentése esetén az előjegyzett kutatótárs képviseli a többieket. Ennek a tárgyalásra való meghívása elégséges.

(83254/1890. sz. Pénzügmin.)

329.

A kerületi meghatalmazott megbízója nevében a bányüzemet teljes felelősség mellett vezeti és a bányüzemből folyólag a bányatulajdonosra háruló felelősségnek vele szemben szerez gyakorlati érvényt a bányahatóság.

(46288/1893. sz. Pénzügmin.)

Minden a bányakapitányság kerületén kívül tartózkodó bányatulajdonos köteles a bányatörvény 188. §-a értelmében egy oly meghatalmazottat bejelenteni, aki megbízója nevében a bányüzemet teljesen korlátlanul, de természetesen teljes felelősség mellett vezeti, mert e szakasz intézkedésének célja az, hogy a bányakapitányságnak a bányatulajdonos helyett legyen a kerületében egy oly egyénisége, akivel szemben a bányatörvény 187. §-a értelmében a bányüzemből kifolyólag, különben a bányatulajdonosra háruló felelősségnek gyakorlati érvényt tudjon szerezni.

330.

A meghatalmazott anyagi igényeinek érvényesítése akkor sem vihető a bányahatóság elé, ha a meghatalmazottat hivatalból ez nevezte ki.

(32370/1897. sz. Pénzügmin.)

A meghatalmazott az általa képviselt bányavállalat ellen, ezen minőségben teljesített szolgálataiért fizetés, vagy tiszteletdíj címén emelt igények érvényesítése, mint tisztán magánjogi kérdés, a törvény rendes útjára tartozik; miért is a bányahatóság a hozzá intézett ily tartalmu kérvények érdemleges tárgyalásába nem bocsátkozhatik, a vállalatot fizetésre nem kötelezheti, e tekintetben végrehajtható határozatot nem hozhat — s csakis annak elvi kijelentésére szorítkozhatik, hogy az illető meghatalmazottal a bányatörvény 239. §-a alapján az illető bányavállalat veszélyére és költségére rendeli ki.

331.

Ha a tulajdonostársak a meghatalmazott személyében megállapodásra jutni nem tudnak, a többség által kijelölt meghatalmazott hivatalból kijelölhető.

(7879-1901. sz. Pénzügym.)

Indokolt, hogy a bányatársaság részére a birságolás mellőzésével a tulajdonostársak többsége által kijelölt meghatalmazott neveztesék ki hivatalból képviselőnek, mert egyrészt a birságolástól eredmény amugy sem várható és a pénzbüntetés ily esetben méltatlanul sújtaná a törvény követelményeinek megfelelni kész társtulajdonosokat s mert másrészt a jogrend követeli, hogy a bányatársaság huzamosabb ideig képviselet nélkül ne maradjon.

332.

A bányatulajdonosnak, illetőleg meghatalmazottjának közvetlen felelőssége csak addig áll fenn, a míg azt, illetőleg annak egy részét, egy a hatóság által is alkalmasnak elismert egyénre szabályszerűen át nem ruházta s ezt a bányakapitányságnak be nem jelenti.

(99893-1908. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak részben hejyt adva az elsőfoku határozat megtámadott részét oda módosítottm, hogy a meghatalmazott üzemvezető az idegen vállalatok által végzett mélyfurások tekintetében csak a bányatörvény s a bányaha-

tóság rendelkezésének megtartásáért és csak annyiban felelős, a mennyiben egy a mélyfurások vezetésére minden tekintetben alkalmas és megbízható egyén, mint a mélyfurások felelős vezetője a bányakapitányságnak nincsen szabályszerűen bejelentve.

Indokolás: A baleseteknél a büntetőjogi felelőség megállapítása a bíróság hatáskörébe tartozván, a bányakapitányság azon határozatának, mely szerint a hiányos berendezésből eredhető netaláni balesetért a bányavállalkozót teszi felelőssé, sem jogi alapja, sem jogi szankciója nincs, miért is a bányavállalkozót, illetőleg ennek meghatalmazottját a bányatörvény 187. §-a alapján csak a bányatörvény és az ennek alapján kiadott bányah tósági rendelkezések megtartásáért lehet felelőssé tenni.

Ezen felelősségből kifolyólag pedig, miután a bányaművelésnél megtartandó birtonsági intézkedéseket is a bányatörvény írja elő, a bányatulajdonos, illetőleg ennek meghatalmazottja a bányajogositvány alapján végzett kutatási, illetőleg bányászati munkálatoknál, tekintet nélkül arra, hogy azok vállalatban, vagy házi kezelésben végeztenek és a birtonsági intézkedések megtartásáért első sorban felelős. Köteles tehát a bányahatóság által elrendelt birtonsági intézkedés végrehajtásáról gondoskodni s amennyiben a végrehajtás bármely okból is akadályokba ütköznék, erről a bányakapitányságnak haladék nélkül jelentést tenni. A bányatulajdonosnak, illetőleg meghatalmazottjának a fentiekben körvonalozott törvényes felelőssége azonban természetszerűen közvetlenül rendszerint csak addig áll fenn, a míg azt, illetőleg annak egy részét egy a hatóság által is alkalmasnak elismert egyénre szabályszerűen át nem ruházta s ezt a bányakapitányságnak be nem jelenti.

E szerint mi akadályja sincsen annak, hogy jelen esetben a bányatulajdonos meghatalmazottja a mélyfurások felelős vezetőjének szabályszerű bejelentése által a mélyfurásoknál eszközözlendő birtonsági intézkedések tekintetében a felelőség alól mentesüljön.

333.

A közös meghatalmazott személyéhez fűződő egyéni és vagyoni garanciákat a bányatörvény nem követel.

(49524/1915. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva a nehezteit elsőfoku határozatot megsemmisítem.

Indokok: A meghatalmazotti minőséget megszüntető bányakapitánysági határozat közvetlenül megjelölt indoka az, hogy felfolyamodó az ügyiratokhoz csatolt nemleges végrehajtási jegyzőkönyv tanúsága szerint, anyagi helyzeténél fogva a bányatörvény összes követelményeinek teljesítéseért a felelőséget elvállalni képtelen, további indoka pedig az, hogy felfolyamodó a bányahatóság törvényes rendeleteivel állandóan összeütközésbe jutott, azok teljesítését elmulasztotta, a reá rótt bírságok is hatóságilag igazolt vagyontalansága miatt behajthatatlanoknak bizonyultak.

Mínthogy azonban a bányakapitányságnak a bányatörvény 188. §-a értelmében bejelentett közös meghatalmazott személyéhez fűződő egyéni és vagyoni garanciákat a bányatörvény nem követel, mínthogy továbbá a bányatörvény 224. §-ában szabályozott különös hatósági beavatkozásoknak csak a bányabiztonságának és fennmaradásának veszélyeztetése esetén és csak az üzemvezetővel, nem pedig a közös meghatalmazottal szemben van helye: ennél fogva a nehezteit bányakapitánysági határozatot, indokainak nyomós volta dacára, feloldani kellett.

334.

Bányaszolgalmi jogra nemcsak az adományozott bányabirtok alapján, de a zártkutatmányi jog alapján is igényt lehet formálni.

(84169/1895. sz. Pénzügymin.)

A szolgalmi jogot kimondó bányakapitánysági határozat ellen érvül az hozatik fel, hogy szolgalmi jogra csak adományozott bányatelkek bírnak igénnyel s hogy egy zártkutatmány alapján még csak felkért ilyenmü jogosítványok szolgalmi jogot igénybe nem vehetnek.

A bányakapitányság ezen az adományozási tárgyalások alkalmával is nyilvánított érvek ellen az illető határozatokban azt hozta fel, hogy a mi különösen a György tárna közös használatára iránti szolgalmi jog megadását illeti, az a szt. György bányatársulatra semmi hátránnyal nem jár, őt ezen tárna használatában semmiben sem akadályozza s a felkérő bányatelkek tulajdonosára nézve csak aránytalan nagy pénzáldozatokkal járna, ha a feltárt telér leművelése céljából egy új tárna hajtását volna kénytelen eszközölni, az illető ado-

mányozásokat tehát ezen szolgálmi jog alapján tartja engedélyezhetőeknek és figyelmen kívül nem hagyandónak véli azon körülményt sem, hogy az új bányatelkek felkérői maguk legnagyobb részét részvényesek a sztr. Cyörgy bányatársulat részesedési állományában és ezen bányatársulat részéről a szolgálmi jog megadása ellen csakis a felfolyamodó, mint a társulat részes tagja és az ezen társulatnál szintén részes társ meghatalmazottja mondott ellen, a kik ketten 128 részből 13-at bírnak s így a többséget nem képezik.

Nem látok kellő indokot arra, hogy a közös tárnahasználat iránti szolgálmi jog a felkérőknek meg ne adassék, mert a bányatörvény 191—195 §-ai bányavállalkozókról szólván, mik alatt a végrehajtási szabályok 82. §-nál fogva, a kutatók is értendők, ebben az esetben annál kevésbé lehet a szolgálmi joghoz való igényt kétségbe vonni, mivel az a felkérőket akár mint kutatókat, akár mint bányatelektulajdonosokat megilleti, amennyiben az adományozás sem eshetik kétség alá.

335.

A bányaszolgálmi jog megállapításának nem akadály, hogy a közös táróhasználat határvillongásokra vezet, még kevésbé az, hogy az érdekelt bányabirtokosra nézve a szolgálat némileg kényelmetlen.

(10739/1897. sz. Pénzügymin.)

K. K. mint a Mihály bányatársulat igazgatója a Miklós védnevű bányatelkeből kiinduló s a tárgyalási térképen D. betűvel jelölt tárna használatát illetőleg szolgálmi jog engedélyezése iránt folyamodott.

Ezen tárnat D. J. és társai, mint a Rudolf bányatársulat haszonbérleti hajtották s midőn a vájatvég a szomszéd Mihály bányatársulat bányamezejébe eljutott, ezen utóbbi bányatársulattal kötöttek haszonbérleti szerződést s minthogy a tárna használata fejében a Rudolf bányatársulatnak hért fizetni hajlandók nem voltak, nevezeti bányatársulat kitiltotta őket a tárnából.

Most tehát a Mihály bányatársulat szolgálmi jogot kér azon tárnára, hogy haszonbérleti (D. J. és tsai, a kik a tárnat eddig is saját költségükön hajtották), azt a haszonbérbe veit Mihály bányatelek művelésénél is használhassák.

A bányakapitánság a szolgáлом megadása iránti kérvény tárgyában elutasító határozatot hozott, még pedig azon indokolással, hogy habár a kért szolgálmi jog engedélyezése a Mihály bányatársulatnak a tárgyaláshoz meghívott szakértők véleménye szerint tényleg szüksége is van, az tekintettel a bányatörvény 191. §-ára még sem engedélyezhető, mert ugyanazon szakértők véleménye szerint a szolgáлом a Rudolf bányatársulatra hátrányos és a felmerülhető határvillongásoknál fogva veszélyes is volna s mert a szolgáлом engedélyezése által az uralgó teleknek nyújtott előny kisebb volna azon hátránynál, mely ennél fogva a szolgáló telekre háramlanék. Hogy miért volna a szolgáлом a „Rudolf trónörökös bányatársulat“ üzemére hátrányos, erre nézve a szakértők véleménye alapján felemlíti a neheztelt határozat, hogy az ezen tárnával megütött telérek a Rudolf bányatelekbe is átvonulnak s hogy különösen az egyik telérről nemcsak annak vonulatában, hanem lapos dőlésénél fogva, dőlésének magasabb szintjeiben is csak mérés útján volna megállapítható, hogy mely telér részlet esik az egyik és melyik a másik bányatelekbe, továbbá hogy a tárna kezdetleges berendezésénél fogva, csakis egyszerű primitív szállításra alkalmas, hogy az egyes telérek ellenirányu feltárási vágatvégei oly közel esnek egymáshoz, hogy azokban a művelet egyszerre nem folytatható.

A tárgyalási jegyzőkönyvben foglalt szakértői vélemény ugyan azt, hogy a szolgáлом nyújtotta előny a szolgáló telekre annak folytán háramló hátránynál kisebb volna, nem tartalmazza s a szakértői véleményből levonható helyes következtetés útján sem juthatunk ily eredményre, mert a szakértők véleménye szerint: 1.) a Mihály bányatársulatnak az okszerű bányauzem tekintetéből a kért szolgálmi jogra szüksége van, 2.) az illető telérek lefejtésre érdemes módon való feltárására a legelőnyösebb feltételt a kérdéses tárnamenet nyújtja, mert az ezen tárnával megütött telérek keresztezése más helyről, akár a tárgyalási térképen feltüntetett tárnák segítségével, akár újabban telepítendő segélművekkel csak aránytalanul nagyobb költségekkel volna elérhető. A kért szolgálmi jog megadása mellett szóló illetén nyomtatékos és határozott szakértői nyilatkozatok mellett természetesen kevés szuliy bír a szakértői véleményben foglalt s a neheztelt bányakapitánsági határozatban is kifejezésre hozott azon állítás, hogy a tárna közös használata határvillongásokra vezetne, hogy a két bányatársulat feltárási vágatai közel esnek egymáshoz s hogy a

szóban forgó tárna csak egyszerű kezdetleges szállításra alkalmas, mert a két bányavállalat telkeinek szoros egymáshoz való csatlakozása következtében, a határvillongások lehetőségére a szolgalmi jog meg nem adása esetében sincs kizárva, de sőt erre nézve a tárna közös használata sokkal előnyösebb, mert abban a közös határvonal bányahatóságilag már kitűzve lévén, — az hogy nem tört-e már be egyik társulat a másik telkébe, ily módon könnyebben lesz megállapítható, mint ha a közös határ sík más vágattal közelítenék meg, továbbá mert a bányabirtokos minden körülmények között jogosítva van a bányatelkében előjövő teléreket egészen a telke határsíkjáig leművelni s azon körülmény, hogy szomszédja már a közelben dolgozik, ezen jogát egyáltalán nem alterálja, — végül ami a tárnának csak egyszerű, primitív szállításra alkalmas voltát illeti: ez sem állhat a szolgalmi megadásának útjában s legfeljebb csak a használat tekintetében némi megszorításokra vezethet.

Míndezeknél fogva s figyelembe véve még, hogy ha valahol a szolgalmi jog megadását az okszerű bányaművelés lehetősége követeli. — ott azt az érdekelte bányabirtokos csak azért, mert rá nézve némileg kényelmetlen lehet, meg nem akadályozhatja, mert a szolgalmi megadásának jogalapját mindenkor az illető bányászathoz lüződő közérdek képezi s az ügy e szerint bírálendő meg; tekintettel továbbá arra, hogy az ügy előzményei szerinti a kért szolgalmi jelen esetben nem a Rudolf társulatának valamely már korábban is művelésben tartott tárnájára, hanem oly tárnára vonatkozik, melyet magok az uralkodó telkek hasznabírói remény vágat képen, saját költségükön hajtottak: a kért szolgalmi jog engedélyezése cölszerűnek, szükségesnek és méltányosnak mutatkozik.

336.

Sodronykötélpályák: a bányaszolgalmi megállapítására rendszerint nem alkalmasak.

(1913/14. sz. Pénzügymin).

Igaz ugyan, hogy tág értelmezése mellett a sodronykötélpálya is a bányászati fogalmi körébe vonható, csak hogy — és ez a szolgalmi kényszer útján való megállapítása tekintetében igen lényeges, — a sodronykötélpálya annyiban egészen más megítélés alá esik, mint a közönséges vasút, hogy ezen a pályán a szállítás mértéke és az üzem fokozá-

sának lehetősége már eleve meg van határozva, holott a közönséges vasuton a szállítási szerkezetek szaporítása, kitérők létesítés és esetleg második sínpár lefektetése által a szállítás terjedelme ugyszólván tetszés szerint fokozható.

A szolgalmi jog hatósági megállapítását a sodronykő-télpályák használatára vonatkozólag, azoknak korlátolt szállítóképességénél fogva általában véve is, de különösen a szóban levő bányatársulat nyilvánvaló terjeszkedő képességénél fogva, a jelen esetben nem tartom a törvény értelmében megengedhetőnek, annyival is inkább nem, mert a nagyobb bányavállalatok rendelkezési szabadságának ilyenén megszorítása a mai társadalom gazdasági tevékenységének irányával és elvi követelményeivel sem volna összeegyeztethető.

337.

Bányaszolgalmi kérdésekben csak helyszini szemle és az összes érdekelték meghallgatása alapján lehet határozni.

(43568/1907. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt elsőfoku határozatot feloldom s meghagyom a bányakapitányságnak, hogy az ügyben az érdekelt felek meghívása mellett helyszini tárgyalást tartson s annak eredményéhez képest új határozatot hozzon.

A bányatörvény rendelkezéseiből, de a dolog természetéből is következik, hogy a bányahatóság bányaszolgalmi ügyekben csak az illető bányaművek megtekintése és valamennyi érdekelt fél meghallgatása után hozhat érdembeli határozatot.

A kifogásolt elsőfoku határozatot tehát, mely a Sándor segédjáró irányítását és használatbavételét a szolgálommal terhelenő bányamű tulajdonosának meghallgatása nélkül engedélyezte, feloldani és a bányakapitányságot ebben az ügyben a törvényes előzmények foganatosítása után új határozathozatalra utasítani kellett.

338.

A bányatelek tulajdonosa csupán azért, mert a segédvájás telkén keresztül hatol, kártérítési igényt a segédvájás engedélyesével szemben nem bír.

(41909/1905. sz. Pénzügymin.)

Hogy a bányatörvény 191. §-a értelmében az idegen tárnák, aknák, szállító, légvezető, vagy egyéb szerkezeteknek használatba vételéért bizonyos ellenszolgáltatási díjak fizetése van előírva, az onnét van, hogy ezek a tárgyak az illető bányavállalatnak a saját tulajdonát képezik, de a bányateleknek a területe, a melyen a segédtárna átvonul, tulajdonképpen nem a bányatelek tulajdonosáé, hanem a földtulajdonosé és csakis az ezen bányatelekben előforduló fentartott ásványok képezik a bányatelkes tulajdonát, minek következtében csakis az ezen fentartott ásványok lefejtése tekintetében előálló megszorítások képezhetik az alapot az ellenszolgáltatás teljesítésére, e részben pedig teljesen megfelelően intézkedik a bányakapitánysági határozat midőn kimondja, hogy ezen ellenszolgáltatási összeg akkor fog megállapítottatni s illetőleg a telektulajdonos kártalanításban részesülni, mikor az illető ásvány lefejtésében a megszorítás ténynyé fog válni. Mind-ezen okoknál fogva a felfolyamodást visszautasítandónak és a bányakapitányság kifogásolt határozatát megerősítendőnek találtam.

339.

I. Határsértések esetén tett bányahatósági rendelkezések az abrudbánya—verespataki bányamegye területén csak birtokon kívül felelkezhetők. II. Határviszályos ügyekben tett bányahatósági békéltető kísérletek eredménytelensége esetén az ügy bírói eldöntés tárgyát képezi.

(13311 1868. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

Az abrudbánya-verespataki bányamegye számára fennálló alapszabályok 15. §-ának abbeli értelmezése iránt: miszerint az ezen szakasz alapján hozandó bányahatósági határozatok és rendelkezések felfolyamodás tárgyai nem lehetnek, már f. é. március hó 13-án 3229. sz. a. kelt rendeletemben elvileg határoztam.

Ezen határozatom szerint a bányatörvény 230. §-a, az említett alapszabályok 15. §-a alapján hozandó bányahatósági végzésekre is alkalmazandó; a mi azonban semmiképp nem zárja ki, hogyha a körülmények azt szükségessé teszik, a bányakapitányság a végzésileg elrendelt biztosítéki intézkedéseket, tiltásokat stb. azonnal foganatosíthassa, sőt arra törvényszerűleg nemcsak jogosítva, de kötelezve is van s az

ilyen foganatba vett intézkedések, a mennyiben a körülmények azoknak előbbi megszüntetését nem engednék, addig fenntartandók, míg a felfolyamodványra a felsőbb bányahatósági határozat meg nem érkezend, (bányatörvény 231. §. ut. pont) ezáltal teljes biztosíték mellett a feleknek törvényszerű felfolyamodási joguk sértetlenül fenntartható.

Ami az abrudbánya-verespataki bányamegyei alapszabályok 15. §-ának foganatossitása iránt gyakorlatba jött abbeii eljárást illeti, mely szerint áttörési, vagy áthajtási esetekben a bányahatóság a határokat kifürkészven, csak a szükséges biztosítéki rendeleteket határozza meg, az ügy érdemleges eldöntése végett pedig a feleket a rendes törvény útjaira utasítja, ezen eljárási módot, a m. kir. igazságügyi ministeriummal egyetértőleg, addig míg az új bányatörvény a bányahatóság és bányabíróság közötti hatáskörre nézve tüzetesen nem határozand, továbbra is fenntartandónak rendelém. Eszerint a bányakapitányság kötelességéhez fog tartozni, az abrudbánya-verespataki bányamegyei alapszabályok 15. §-ában említett esetekben, egyik, vagy másik félnek kérése folytán, mindkét felől a határokat kifürkészni, aközben a szükséges szabályokat elrendelni, a kifürkészés eredményét pedig a felekkel, melyek különös tárgyalásra meghívandók, közölni és arra törekedni, hogy a feleket a tényállásról meggyőzven, azokat az eredeti viszályoknak békés egyezkedés útján való kiegyenlítésére bírja. Ha ez nem sikerülne, a bányakapitányság a viszályos ügy további érdemleges tárgyalásától eláll, a feleket a rendes törvény útjára utasítandó; a felek érdekében szükséges biztosítéki intézkedések iránt pedig a fennebbi utasítás szerint járand el.

340.

A visszahelyezés és kártérítés iránti kérelem ugyanazon jogalapon, t. i. bányatelekbe történt útlukasztáson alapulván, mindkettő egy keresefelvételben érvényesíthető. A kamat és perköltség is megítélendő, ha oly feltűnő gondatlanság forgott fenn, mely az illetőt teljes elégtételre kötelezi.

(1878. sz. Legfőbb ítélőszék)

341.

Az abrudbánya-verespataki bányamegye alapszabályainak elveivel és szellemével nincsen ellen-

télben a 2. §. olyan értelmezése, mely szerint a gyakorlat az áthatolást szabályszerűnek lekinti, ha annak iránya a bejelentett zártkutatómány hosszirányát megközelíti.

(6959/1907. sz. Pénzügymin.)

Igaz ugyan, hogy a bányamegyei alapszabályok 2. §-a szerint az idegen zártkutatómányon, vagy bányahatáron való áthatolás csak a zártkutatómány engedélyezett irányában történhetik, igaz ugyan, hogy jelen esetben a szóban forgó vágat rész iránya nem azonos teljesen a bányatársulat zártkutatómányai tengelyvonalának irányával: azt sem szabad azonban figyelmen kívül hagyni másrészt, hogy a hajtás irányának mértani pontossággal való betartása, különösen a szükséges eszközökkel kellő mértékben nem rendelkező kis ipar jellegű bányászat körében észszerűleg nem követelhető, miért is nincsen ellentétben a bányamegyei statutum elveivel és szellemével a bányabiztosság által is jelzett ama gyakorlat, mely szerint szabályszerű az áthatolás, mielőtt annak iránya a bejelentett zártkutatómány hosszirányát megközelíti.

Ily joggyakorlat mellett a bányatársulat áthatolását sem lehet alapszabályellenesnek minősíteni, mert az áthatolás iránya megközelíti a zártkutatómányok tengelyvonalának irányát s mert az utóbbi irány szigorú betartását jelen esetben a viszonyok és körülmények is lehetetlenné teszik.

342.

I. Valamely bányajogosítványtérbeli kiterjedésére vonatkozólag magánjogi vitának csak akkor lehet helye, a mikor mindkét félnek meg van a bányaművelésre irányuló jogcíme is.

II. A bányakapitányságnak törvényes hatáskörébe tartozik, hogy a bányajogosítványok körül felmerülő bármily panasz, vagy vita esetében a ténykérdés felderítése és a békés megegyezés megkísérlése érdekében bármily fél panaszára, vagy kérelmére eljárhasson, és hogy bármely konkrét esetben a bányaművelés jogosultságát számonkérhesse és a jogosulatlan bányászkodás eseteiben a bányatörvény alapján eljárhasson.

(95703/1915. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodás visszautasítása mellett, a kifogásolt bányakapitánysági határozatot megerősítem.

Indokok: Sz. J. köszénbányarészvénytársaság felszámolóinak panaszára a bányakapitányság határozatával a helyszíni szemlét kitűzte, a panasz tárgyává tett műveletet felmérte, térképelte és ezek alapján a bányakapitányságnál tartandó befejező tárgyalást kitűzte.

Panaszlott sem a helyszíni szemlén, sem a tárgyaláson nem jelent meg, hanem mindkét esetben a határidő rövidsége címén felfolyamodással támadta meg e bányakapitánysági határozatokat. E felfolyamodásokat a bányakapitányság figyelembe nem vette, hanem a felmérés és térképelés által megállapított tényállás alapján meghozta határozatát, mellyel panaszlott jogosulatlanak minősített bányaműveletét végleges tilalom alá helyezte.

A bányakapitányság közbeni intézkedései ellen intézett felfolyamodásokra meg kell jegyezni, hogy a tényállás gyors kiderítése és ezzel kapcsolatban úgy a határsértés fennforgásának, vagy hiányának megállapítása, mint a netán fennforgó ellentét békés kiegyenlítésének megkísérlése mindkét félnek, de különösen a panasz által üzemében megakadályozott félnek saját különös érdeke. Ha ennél fogva a bányakapitányság a sürgősség követelményéhez képest, az ügyet gyorsan járatta le, akkor ez irányu kötelességének pontosan tett eleget. Különösnek kell ennél fogva minősítenem, hogy a bányahatóság e ténykedését éppen az a fél támadja meg, a kinek az ügy gyors elintézése, rendes körülmények között saját érdekében fekszik.

A mondottakra való tekintettel a bányakapitányságnak azt az eljárását, hogy a közbeni intézkedései ellen tett felfolyamodásoknak halasztó hatályt nem tulajdonított, szintén meg kellett erősítenem.

A mi pedig a bányakapitányság véghatározatát illeti, ezt felfolyamodó azon az alapon támadja meg, hogy a panasz magánjogi természetéből folyólag a bányakapitányságnak nem állott hatáskörében eljárni, mert a mint a magánjogok védelmére egyáltalán a bíróság hatáskörébe tartozik, úgy a bányatörvénynek az áttöréseknél való találkozásról szóló 198. §-ában foglalt eldöntés kifejezése atatt is kétségtelenül csak a bíróság döntése és nem a bányahatóság határozata értendő.

E kifogás a jelen esetre egyáltalán nem alkalmazható, mert eltekintve attól, — hogy valamely bányajogositvány térbeli kiterjedésére vonatkozólag magánjogi vitának csak

akkor lehet helye, a mikor mindkét félnek meg van a bányaművelésre irányuló jogcíme is s hogy ott, a hol ezt a jogcímet valamelyik fél igazolni nem tudja, ott nem magánjogi vitáról, hanem oly jogsérelemről van szó, a mellyel szemben a sértett fél, esetleg a büntető bíróságnál is kereshet oltalmat és megtorlást, a bányakapitánysának a közérdek által megkivánt törvényes hatáskörébe tartozik, hogy bányajogositványok körül felmerülő bármily panasz, vagy vita esetében a ténykérdés felderítése és a békés megegyezés megkísérlése érdekében bármely fél panaszára, vagy kérelmére eljárhasson és hogy bármely konkrét esetben a bányaművelés jogosultságát a bányatörvény (5, 6, 20, 38, 187. stb. §§.) alapján számonkérhesse és a jogosulatlan bányászkozás eseteiben a bányatörvény 236. §-a alapján is eljárhasson.

Miután pedig felfolyamodó az eljárás folyamán az általa idegen bányatelekben folytatott bányaművelése jogcímének igazolását még csak meg sem kísérelte, ennél fogva a bányakapitányságnak ugy az üzem betiltása, mint a bányaművelés jogcímének igazolása iránt tett intézkedéseit meg kellett erősítenem.

343.

I. Bánya szabad terekre a művelési tilalom ki nem mondható. II. Csak oly bányaművelési helyek helyezhetők tilalom alá, amelyek más jogositványait sérthetik.

(16201/1893. sz. Pénzügymin.)

Sérelmesnek tartja a felfolyamodó a kérdéses határozatnak azt a részét, melyben a bányakapitányság a tárgyalási térképen m. n. o. a. és 3-mal jelölt művelési helyeket is tilalom alá vette azon indoknál fogva, mert ámbár ezek más társulatok jogositványait nem sérthetik, de a lőcsei szt. János bányatársulat jogositványain is kívül esnek, holott a lőcsei szt. János bányatársulat szükség esetén azon helyekre vonatkozólag más zártkörű jogositványokat mutathat fel. Eltekintve az m-el jelölt művelési ponttól, melyről utólag kiderült, hogy az más jogositványok sértése nélkül a lőcsei szt. János bányatársulat „Magyar véna” nevű gömbhatárában fekszik és így ezen pontra nézve a művelési tilalom a tulajdonos bányatársulattal szemben feloldatik, a fenebbi ellenvetésekre megjegyzem, hogy a bányakapitányság ezen intézke-

dése tulajdonképen úgy értelmezendő, hogy a lőcsei szt. János bányatársulat csakis azon bányajogosítványok alapján nem művelheti azon helyeket, melyek a tárgyalás alkalmával szóba hozottak, de ami természetesen nem zárja ki azt, ha azokra nézve másnemű jogosítványai vannak, hogy azokat ezek alapján művelés alá ne vehesse, miért is félreértések kikerülése végett szükségesnek tartom a bányakapitánysági határozat ezen részét oda módosítani, hogy az n. o. a és 3-jegyű művelési helyek a zár alól feloldatnak és azáltal aki azokra nézve zártkörű, vagy egyéb jogosítványokkal bir, művelés alá vehetők.

Ami a felfolyamodásnak a határozat ellen felhozott azon sérelmét illeti, hogy abban a tárgyalás alkalmával kifejezésre juttatott azon kérelemnek hely nem adatott, miszerint a lőcsei szt. János bányatársulatnak megengedtéssék, hogy a felső Verkes bányatársulat bányaműveleteit ellenőrzés céljából bármikor megsemmélyelhesse, megjegyzem, hogy a bányakapitányság ezen engedélyt tónyleg meg nem adhatta, mivel nem létezik semmi oly törvényes intézkedés, melyre a bányahatóság ily ellenőrzési engedély megadásánál támaszkodhatnék, és mivel ily intézkedés a tulajdonjog kizárólagosságának az elvébe ütköznék. A felfolyamodónak jogában áll azonban a közigazgatási hatóságnál a tilalom alá vett illető helyek elzárolásának ellenőrzését kérelmezni.

Sérelmesnek tartja végül a felfolyamodó a határozatot azon oknál fogva is, hogy nem minden művelési hely vétetett tilalom alá a felső Verkes bányatársulattal szemben, holott ez a további vizsályok kikerülése végett okvetlenül szükséges lett volna, mire nézve megjegyzem, hogy csakis azon helyek vehetők tilalom alá, melyek valaki jogosítványait sértik, azon túlmenni sem indokolt nem volna, sem a bányahatóság hatáskörében nem állana.

344.

A munkarend a munkaadó részéről tett kötelező szerződési ajánlat, melyben a szerződés szabadságánál fogva minden olyan megállapodás helyet foglalhat, mely a fennálló törvénnyel, vagy más kötelező szabállyal nem ellenkezik.

(14241/1912. sz. Pénzügymin.)

345.

I. A bányában alvó helyeket megengedni és berendezni tilos. II. 15 éven aluli munkásnak bányamunkára, a 15 évet elért, de 16 évet meg nem haladott munkásoknak éjjeli munkára való alkalmazása lehetőleg kerülendő.

(10044/1894. sz. Pénzügymin.)

A m. kir. belügyminiszter urnak hozzám intézett átirata folytán, miután a bányamunkásoknak a bányákban türt alvása könnyen végzetessé válhatik s másrészt a 15 éven alóli munkásoknak általában bányamunkákra, a 15 évet elért, de 16 évet meg nem haladott munkásoknak pedig éjjeli munkára való alkalmazása közegészségügyi okokból lehetőleg korlátozandó, felhívom a bányakapitányságot, hogy alvó helyeknek bányákban munkások részére történő berendezését a kerületében levő összes bányaműveknél tiúsa be és úgy ezen tilalom, valamint a bányarendőri szabályoknak általában s különösen ezeknek a gyermekek munkára való alkalmazása tekintetében rendelkezéseiket tartalmazó 73. §-a betartásáról és eziránt a legéberebb és legszigorebb ellenőrzés állandó gyakorlásáról saját hatáskörében intézkedjék.

346.

I. A 15 és 16 életév közötti gyermek munkások éjjeli bányamunkára való alkalmazása a lehetőség szerint korlátozandó. II. A fiatalkoru munkásoknak a bányászattól való alkalmazása tekintetében más törvényes jogszabály hiányában a munkarendszabályok irányadóak.

(40027/1905. sz. Pénzügymin.)

A bányamű igazgatóságának a gyermekmunkás védelmet tárgyazó 10044/1894. sz. miniszteri rendelet értelmezése iránti előterjesztést azaz kiűdöm a bányakapitányságnak, hogy a bányai igazgatósággal ezen ügyben a következőket közölje:

Az idézett miniszteri rendelet nem tartalmaz oly értelmű abszolút hatályu jogszabályt, hogy 15 éven alóli gyermekek bányamunkára egyáltalán nem alkalmazhatóak, hanem azon

közérdekű kiváncsóság kifejezése mellett, hogy a 15 éven aiuli munkásoknak bányamunkára, a 15 évet elért, de 16 évet meg nem haladó munkásoknak éjjeli munkára való alkalmazása közegészségi okokból lehetőség szerint korlátozandó, csak arra figyelmezteti az elsőfoku bányahatóságokat, hogy a fennálló bányarendőri szabályok, illetve a munkarend határozatainak a gyermekek munkába való felvétele s nappali, illetve éjjeli munkára való alkalmazására vonatkozó rendelkezéseinek betartását szigorúan ellenőrizze.

Más törvényes rendelkezés és általános munkásvédelmi szabályzat hiányában tehát az a felvetett kérdés, hogy ez idő szerint mennyiben és mily feltételek mellett alkalmazhatók a gyermekmunkások a bányamunkára, kizárólag az ottani bányaműnél fennálló bányahatóságilag jóváhagyott szolgálati és munkarendszabályok alapján bírálendő el.

347.

Vasárnapokon is végezhetők az olyan bányászati s kohászati munkálatok, melyeknél az üzem félbeszakítása lehetetlen, vagy a közérdek követeli a folytonosságot.

(1740/1891. sz. Pénzügym.)

Az „ipari munkának vasárnapi szüneteléséről” szóló 1891. évi XIII. t. cikk 5. §-a szerint a bányászati és kohászati üzemekre, az állami egyedáruságokra és az azokkal összekötött vállalatokra nézve a kivételesen vasárnapokon és Szent-István király napján is végezhető munka engedélyezése, illetőleg rendeleti úton való szabályozása iránt az idézett törvény 3. és 4. §-aiban foglalt elvek alapján rendelem, hogy az ipari munka az alább felsorolt hivataloknál, üzemeknél, vállalatok- és raktáraknál ugyancsak az alább előadott módok mellett vasárnapon, valamint Szent-István király napján is végezhető lesz. Még pedig:

I. Mert az üzem félbeszakítása lehetetlen, végezhetők:

1. a bányászati és kohászati iparáról:

a) a vízmentesítés és légvezetés céljából szükséges munkák;

b) a javítómunkák aknáokban, tárnákban, járó- és szállítónyilamókban, gépeken, gőzkazánokon és azokhoz tartozó berendezéseken, továbbá az ilyen javító munkák miatt szükséges műhelyi munkák, melyek az üzem megakasztása nélkül köznapokon nem végezhetők;

c) a félbeszakítást nem tűrő munkák ércelőkészítő, ércfeldolgozó, pörkölő, olvasztó, foncsorító, lugzó, fémválasztó, villamos féméjtő művekben, valamint az ezekkel kapcsolatos vegyi művekben, sófőzőknél és a kokszkemencéknél;

2. a pénzverő üzemnél az olyan javító munkák, amelyek az üzem nagyobb mérvű megszakítása nélkül köznapokon nem végezhetők;

3. a sójövédék körében a már megkezdett sóberaktározás befejezéséhez az államtulajdon biztosítása céljából szükséges ipari munka.

III. Mert a közérdek követeli a folytonosságot, végezhetők:

1. a bányászat- és kohászatnál, a dohányjövédék telepeinél és gyárainál mindazok a munkák, amelyek elhalasztása a földfelület, illetőleg a műtelep biztonságát, személyek életét, vagy egészségét veszélyezteti;

2. a kőszénbányákban a termelés munkája, ha rendkívüli körülmények folytán a kőszéntermelést folytatni kell, amihez azonban külön bányahatósági engedély kell, amely csak meghatározott időre szólhat.

348.

A vasárnapokon végezhető munkálatok közül csak a kőszéntermelés van bányahatósági engedéllyhez kötve, egyéb halaszthatatlan munkálatok szabadon eszközölhetők.

(60975/1891. sz. Pénzügymin.)

Az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII. t.-c. 5. §-ának végrehajtása tárgyában kibocsátott 1891. évi 1740. számú rendeletnek a bányászati és kohászati üzemekre vonatkozó része ugy értelemezendő, miszerint csakis a 4. §. 2. pontja alatti említett munkálatokra nézve, melyeket a kőszéntermelés érdekében bizonyos rendkívüli körülmények között folytatni kell, szükséges a vasárnapi munkaszünetelés alól a bányahatóság részéről bizonyos időre külön engedélyt kieszközölni, míg a rendeletben előfordult többi munkálatoknak fogantatásukkor ily engedélyhez kötve nincsen, hanem azokat az illető vállalatok a rendelet korlátai között szabadon eszközölhetik.

349.

*I. Az ipari munka vasárnap is végezhető azon üzemekben, amelyeknek félbeszakítása lehetetlen.
II. Az ilyen üzemeknél alkalmazott munkások megfelelő felváltásáról gondoskodni kell.*

(28559/1903. sz. Keresk. min.)

Az ipari munka vasárnapokon és Szt. István király napján végezhető lesz:

I. mert az üzem félbeszakítása lehetetlen:

23. a vas- és acéigyárak üzemágainál mindazon munkák, amelyek félbeszakítást nem szenvedhetnek, jelesül a vas- és acélolvasztó, kavaró, finomító és csőforrasztó pestek, hengerlő művek munkái, az ezekkel kapcsolatban levő és üzemük folytonosságához szükséges összes műhelyek, a gáz- és gőzfejlesztő, szénégető, kokszegető, faaszaló, pörköltő- és öntözőmek, a helyi szállító pályák és egyéb mellékműveletek, valamint berendezések félbeszakítást nem tűrő munkái;

25. a villamos erőt, illetve áramot előállító telepeknél előforduló ipari munka.

VI. A jelen rendeletben az egyes munkákra, illetve műveletekre nézve engedélyezett kivétel csakis azon munkásokra és segédszemélyzetre vonatkozik, mely az illető munkánál, illetve műveletnél tényleg alkalmazva van.

VII. Azon iparnemeknél, melyeknél az ipari munka a fentiek szerint vasárnapokon is végezhető lesz, köteles az illető iparúzó az ezen munkánál alkalmazott munkások olyatén felváltásáról gondoskodni, hogy a munkások legalább minden hóban egy teljes, vagy minden két hétben egy fél vasárnapon munkaszünetet élvezzenek.

350.

Köszénbányáknál a termelő munka csak kivételesen és csak a közérdek követelményeként rendkívüli körülmények fennforgása esetén engedélyezhető.

(54117/1905. sz. Pénzügymin.)

Figyelmeztetem, a bányakapitányságot, hogy nem helyeselhetem azt az eljárást, mely szerint egyes bányavállalatokat túl hosszú időre fel szokott menteni a vasárnapi

munkaszünetre vonatkozó törvényes kötelesség alól. Az ily hosszú tartalmu vasárnapi munkaengedély nem felel meg az 1891. évi XIII. t. c. célzatának és az 1891. évi 1740/P. M. rendelet kötelező intézkedéseinek s teljesen illuzóriussá teszi az idézett törvénynyel statuált munkásvédelmi intézményt.

A fenti miniszteri rendelet strikte meghatározza, hogy a vasárnapi termelő munka a kőszénbányákban csak kivételesen és mindenkor csak a közérdek követelményeként rendkívüli körülmények fennforgása esetén engedélyezhető. A közérdek követelményének fennforgása előre hosszabb időre és a dolog természeténél fogva kellő tárgyilagossággal meg nem állapítható, minél fogva az egész évre szóló vasárnapi munkaengedély be nem illeszthető a fennálló szabályok keretébe.

Utasítom tehát a bányakapitányságot, hogy az ily engedélyek kiadását merő alakiságnak ne tekintse, hanem az ide vonatkozó kérvények felett mindenkor beható vizsgálat alapján hozzon határozatot s ez a határozat a közérdek követelményeként valóban csak rendkívüli körülmények fennforgása esetén és akkor is csak oly időtartamra legyen engedélyező, ameddig a körülmények rendkívüliségének s ezzel a fensőbb közérdek követelményének fennforgása kellő tárgyilagossággal előre látható.

351.

Köszéntermelési munka céljából a vasárnapi munkaszünet felfüggesztése csak közérdekből engedhető meg.

(7019/1905. sz. Pénzügymin.)

Ami a vasárnapi munkaszünetet illeti: az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szól 1891. évi XIII. t.-c. 5. §-ának végrehajtása tárgyában 1891. évi 1740. Pmsz. a kibocsátó rendelet határozottan kifejezi, hogy a kőszénbányákban a termelő munka vasárnapi folytatása csak akkor engedélyezhető, ha azt rendkívüli körülmények beállta folytán a közérdek követeli.

Fennforgó esetben a bányakapitányság pusztán a nagyobb szénmegrendelések alapján adta meg a törvényes munkaszünet alóli felmentést. Ámde ebben az indokban még nem ismerhető fel a közérdek követelménye, csakis a bányavállalat üzleti érdekéből pedig a munkások vasárnapi munkaszüneti jogát csorbitani nem szabad.

354.

Bányavállalkozó és alkalmazottai közt a szolgálati viszonyból felmerülő vitás ügyekben a bányahatóságnak csak békéltető szerepe van.

(40143/1895. sz. Pénzügymin.)

A bányabirtokosok s a felügyelői és munkás-személyzet között a szolgálati viszonyból felmerülő viszályos ügyekben a bányahatóságnak csakis békéltető szerepe van s azon esetben, ha annak az ügy békés kiegyenlítése nem sikerül, a bányatörvényhez kiadott végrehajtási szabályok 102. §-nak utolsó bekezdése értelmében az illető viszályos felek netalán igényeiknek érvényesítése végett a törvény rendes útjára kell, hogy lépjenek.

355.

Bányamunkás munkabér megtérítés iránti keresete bányabíróság elé nem tartozik.

(1046/1897. sz. Kolozsvári kir. Tábla.)

A kir. Tábla az I. foku bíróság eljárását megsemmisíti, e keresetet a felperesnek visszaadni rendeli, mert a felperes az állítólag az alperes tulajdonát képezett bányára tett kiadásainak és arra fordított munkája bérének megtérítését kéri. Az ily kereset tisztán személyi kereset, az ily ügyekben való bíráskodásra az 1871. évi XXXI. t.-c. 21. §-a értelmében a bányabíróság hatásköre ki nem terjed s a hatáskör kérdése a felek kifogásaira való tekintet nélkül is hivatalból figyelembe veendő, vagyis attól eltérésnek helye nincs.

356.

Bányamunkás bérkereseti igényei a rendes polgári bíróságok elé tartoznak.

(10796/1899. sz. Curia.)

A bányabíróságok hatáskörét az 1871. évi XXXI. t.-c. 21. §-a körvonalazza: ugyanezen törvény pedig világosan rendeli 22. §-ában, hogy az ezen törvényben elősorolt ügyekben kívül, minden más polgári peres ügyek, amelyekben

eddig a bányabíróságok jártak el, jövőre a rendes polgári bíróságok hatásköréhez tartoznak. Jelen esetben felperes bányamunkás bérköveteléséről van szó, melyet a bánya tulajdonosai ellen érvényesít; miután alperes beismerte, hogy felváltva a csáktornyai járásbíróság területén levő helyen is tartózkodik, miután az 1884. évi XVII. t.-c. 183. §-a e) pontja szerint az ipartörvény bányatügyekre nem alkalmazható s ekként az 1871. évi XXXI. t.-c. 22. §-a hatályában továbbra is fennáll, a járásbíróság illetőségét az elsőbírószági végzés megváltoztatása mellett az 1868. évi LIV. t.-c. 31. §-a alapján megállapítani és ennek folytán a tárgyalás folytatására az 1881. évi LIX. t.-c. 15. §-a értelmében utasítani kellett.

357.

Munkás és munkaadó közt bérkeresetből felmerült magánjogi igény elbírálására a bányahatóság nem illetékes.

(68880/1914. sz. Pénzügymin.)

Panaszkodó bányamunkást kérelmével a törvény útjára utasítom, mert a bányamunkás által a munkaadójával szemben bérkeresete iránt támasztott magánjogi igény elbírálására a bányakapitányság, mely ily ügyekben, általában a munkaadó és munkás között felmerülő villongások esetében csak békéltetésre hivatott, nem illetékes.

* *

V. ö. a 354. sz. határozattal.

358.

A bányamunkások gazdai hatalom alatt állóknak nem tekinthetők s a községi választók névjegyzékébe felveendőek.

(729/1898. sz. Közigazg. bíróság.)

De panaszosnak azt az érvelését, hogy az illető bányamunkások gazdai hatalom alatt állanak s ezért törlendők, még azért sem lehetett figyelembe venni, mert a törvénynek magvarázatot igénylő oly rendelkezése, minőt a községi törvény fentebb idézett 36. §-a tartalmaz, az általános jogel-

vekhez képest akként értelmezendő, hogy a mellett a politikai jogok ne megszorítást szenvedjenek, hanem kiterjesztést nyerjenek; az az érv pedig, hogy a bányamunkások legnagyobb része irni, olvasni nem tud, miután ezt a törvény a községi választói jogosultság kelléke gyanánt nem írja elő, egyáltalában nem szolgálhatott okul azok kitörlésére.

359.

I. A nem teljesen, vagy pedig tisztátalanul megtöltött csillék törlésének feltételei, az ide vonatkozó eljárás és jogorvoslat közelebbi szabályozása a szolgálati és munkarendszabályokba felveendők. II. Egyes műszakoknak a munkánál tanúsított hanyagság címén való törlése csak az esetben foglалhat helyet, ha a szolgálati és munkarendszabályok az irányban rendelkeznek.

(51805/1903. sz. Pénzügymin.)

A csilletőriés intézménye mint büntetés, a modern munkasvédelem ujabbkori nagyarányu kifejlődése dacára világszerte mindenütt fennáll. Ezt a büntetési nemet pénzbüntessel nem lehet helyettesíteni, mert hogyan kötelezhetnők a bányavállalatok arra, hogy a tökéletlenül, vagy tisztátalanul megtöltött csillék után is a rendes szakmánybért fizessék a munkásoknak s elégedjenek meg ily esekben is a társ-pénztár javára eső pénzbírsággal. A munkaadó nem köteles több bért fizetni a munkásnak, mint a mennyit ez kiérdemelt.

Ezen elvre való tekintettel a szőnyegen levő kérdésnek költségkivül az volna a legideálisabb megoldása, ha esetről-esetre megállapítatnék, hogy mennyi szén van a hiányos csillékben, mennyi költségbe került a tisztátalan szén kiválogatása s normál szakmány bértétel ezen körülményekre való tekintettel minden hiányosan, vagy tisztátalanul megtöltött csillékéi arányszerűen leszállítatnék. Csakhogy ezen ideális megoldás gyakorlati kivitele a tömegtermelésnél legyőzhetetlen akadályokba ütközik. Egyrészt ezen szempont, másrészt pedig a tisztaszén szállításához fűződő vállalati és közgazdasági érdekek követelményei indokolják, hogy a csilletőrlés, mint büntetés gyakorlati célszerűségi tekintetektől fenntartassék.

Másrészt azonban figyelmen kívül nem hagyható sarkalatos évi követelmény, hogy a bányavállalatok fegyelmi

joga mindenha a közhatalom részéről jóváhagyott szolgálati és munkarendszabályok keretén belül gyakoroltassék s mivel a bányaműnél fennálló szolgálati és munkarendszabályok a csilletörlést, mint büntetést nem ismerik: köteles a bányavállalat a munkarendszabályok megfelelő módosításáról gondoskodni s annak bányahatósági jóváhagyását kieszközölni, mert máskülönben a csilletörlés büntetésül nem volna alkalmazható.

A munkánál tanusított hanyagság címén való műszak-törlés megengedhetőségének kérdését illetőleg: igaz ugyan hogy a fennálló munkarendszabályok értelmében a hanyag munkást nem lehet műszak törléssel büntetni, mert ilyenkor pénzbüntetésnek van helye, másrészt azonban megengedik a munkarendszabályok, hogy a munkaidő be nem tartása, vagy aivás esetében az illetőnek műszakja töröltessék. Ha a fennálló munkarend ennyit koncedál, akkor a műszak-törlést általában a munkateljesítésnél való hanyagság esetére is ki lehet terjeszteni, mert hiszen az alvás és a bányából való idő előtti távozás is a hanyagmunkálkodás fogalmi körébe esik. Szükséges azonban, hogy a bányavállalat ez irányu fegyelmi joga is szabatos megjelölést nyerjen a szolgálati és munkarendszabályokban.

360.

Csille, vagy súlyszakmány alkalmazása esetében a csilletörlésnek az a módja, amidőn nem pusztán a kifogásolt csillénél mutatkozó rakományhiány, hanem maga a csille, illetve az egész rakomány töröltetik, illetve levonásba hozatik a munkás teljesítményéből, amikor tehát a vállalat jogtalanul gazdagodik a munkás kárára, a modern munkás védelmi elvekkkel nem egyeztethető össze. Felhivom ennélfogva a bányakapitányságot, miszerint az új szolgálati rendszabályok jóváhagyásánál legyen figyelemmel arra, illetve oly irányu megoldást találjon, hogy a vállalat a munkás kárára jogtalanul ne gazdagodjék.

(56135/1913. sz. Pénzügymin.)

361.

I. A fegyelmi jog gyakorlásánál a munkaadó köteles a szolgálati és munkarendszabályokhoz szigorúan alkalmazkodni. II. Birság-napló vezetendő.

(54117/1905. sz. Pénzügymin.)

Komoly kötelességévé teszem a bányakapitányságnak, hogy a munkaadókat, illetve azok helyetteseit a szolgálati és munkarendszabályok értelmében megillető fegyelmi jog gyakorlását szigorubb ellenőrzés tárgyává tegye s rendeletileg utasítsa az egyes bányavállalatokat, hogy a fegyelmi jog gyakorlásánál szorosan a fennálló szolgálati és munkarend határozmányaihoz alkalmazkodjanak és a kiszabott rendbüntetésekről különyszerű részletes naplót vezessenek, melyet a bányakapitányság az általános bányarendőri vizsgálatok alkalmával tüzetesen átvizsgálni és láttamozni tartozik.

A fegyelmi jogot első fokon csak az üzemvezető, illetve annak helyettese gyakorolhatja, altiszt nem büntethet, legfeljebb vádat emelhet.

Kihallgatás nélkül egyszerű feljelentésre senkisémm büntethető. Kívételnek ez alól a szakmánykönyvek, vagy más feljegyzések adatai alapján kiszabott rendbüntetések, pl. a műszak mulasztásért, a szén tisztátlan termeléséért, vagy a csillék elégtelen megtöltéséért a munkarend értelmében kiróható büntetések. De az ily büntetések is az érdekelttekkel megfelelő módon azonnal közlendők.

Az elsőfoku büntetés rendelkezése ellen bizonyos időig s mindenkoron nyitva legyen a felelbbvitel útja az üzemvezető felettes fórumához, illetve a bányahatóságához.

A büntetési napló akként vezetendő, hogy abból az egész fegyelmi ügy és az eljárás kivehető legyen, nevezetesen közelebből megjelölendő abban, az elkövetett fegyelmi vétség tényálladéka, a netalán megtartott bizonyítási eljárás, a vádlott esetleges védekezése, a kirótt büntetés és szolg. szabályok illető szakasza, melynek alapján a határozat hozatott, a határozat jogérvényesülése, illetve megfelebbezése és a felelbbvitel során hozott újabb határozat, a büntető közeg sajátkezü aláírása stb.

362.

Az iparüzemekben alkalmazott nők éjjeli munkájának eltiltásáról szóló törvény végrehajtásánál a

*bányászati és kohászati üzemeket illetőleg köve-
tendő eljárás.*

(141478/1911. sz. Pénzügymin.)

1. §. Az 1911. évi XIX. t.-c. a törvény 16. §-a értelmében 1912. évi január hó 1-én lép életbe. E naptól kezdve tehát a törvényben foglalt rendelkezések a törvény hatálya alá tartozó összes bányászati és kohászati üzemekre alkalmazást nyernek, miután a törvény 14. §-a szerint a törvény végrehajtása tekintetében kivételes elbánásban részesülő bányászati üzemek jelenleg nincsenek.

2. §. A törvény hatálya kiterjed a törvény 2. §-ának b) pontjában említett üzemek kivételével mindazokra a bányászati és kohászati üzemekre, amelyekben rendszerint tiznél több, vagyis rendszerint legalább tizenegy munkás (férfi- és nőmunkás, tanuló) van foglalkoztatva és pedig a nemre, a korra, a munkabérre, annak fizetési módjára (napi-, heti-, havibér stb.) és az üzemi szolgálatban alkalmazottak munkájának minőségére való tekintet nélkül. A törvény tehát alkalmazást nyer, ha valamelyik bányászati, vagy kohászati üzemben rendszerint legalább tizenegy munkás van foglalkoztatva s ezek közül legalább egy nő.

3. §. A törvény 1. §-ának első bekezdésében a törvény hatályának feltételeként említett tiznél több munkás rendszerint való alkalmazása szempontjából, a rendszerint szó alatt nem valamely átlagos munkásiétszámot s nevezetesen nem azt kell érteni, vajjon az üzemben valamely időszak alatt, pl. egy év folyamán, vagy egyes évszakokban átlagban tiznél több, vagy kevesebb munkás van-e foglalkoztatva, hanem a törvény alkalmazást nyer, mihelyt valamely üzemben tiznél több munkás tényleg alkalmazásban áll, kivéve, ha a munkaadó igazolja, hogy kivételes okokból egyesek az üzemben kifejezetten csak ideiglenesen, átmenetileg, előre meghatározott és tizennégy napnál nem hosszabb időre akkép nyertek alkalmazást, hogy ez ideiglenes alkalmazásnak rendszerint visszatérő jellege nincs, mely esetben az így ideiglenesen alkalmazottak a törvény alkalmazása szempontjából az üzem munkásiétszámába nem számíthatók be.

4. §. A törvény alkalmazása szempontjából munkásnak tekintendő az üzemben alkalmazott minden személy, aki az üzem termelési munkájában akár fontosabb teendőket, akár szak- vagy kisegítő munkát végez, vagy azt tanulja (felügyelő-

és előmunkások, mű- és munkavezetők szakmunkások, gépészek, gépkezelők, iutók, gépvezetők, olajozók, segéd- és kisegítőmunkások stb.); ellenben a törvény alkalmazása szempontjából nem számítandók a munkások közé azok, akik az üzem, vagy a termelési művelet szellemi vezetésére (igazgatók, üzemvezetők, mérnökök stb.), vagy kizárólag irodai munkára (pénztárnokok, könyvelők, levelezők, gépirók, másolók stb.), vagy végül kizárólag az üzleti árusítás körében vannak alkalmazva (utazók, árusító segédek stb.).

5. §. A törvény hatálya alá tartozó bányászati és kohászati üzemekben:

a) este 10 órától reggel 5 óráig nőalkalmazottakat foglalkoztatni tilos;

b) az alkalmazott nőmunkásoknak legalább tizenegy órai megszakítás nélkül tartó éjjeli munkaszünetet kell engedni, mely éjjeli munkaszünetbe az este 10 órától reggel 5 óráig tartó időnek természetesen bele kell esnie.

A fentebbi korlátozásokon belül a tizenegy órai éjjeli munkaszünet kezdete és vége a munkaidőrendtartásban az üzem viszonyaihoz képest szabadon állapítható meg. Ha azonban a munkaadó a nőalkalmazottakat este 10 óráig foglalkoztatja, azok reggel 9 óra előtt nem kezdhetik el a munkát, s viszont reggel 5 órakor a nőalkalmazottak csak akkor állíthatók munkába, ha ezek az előző este 6 órakor a munkából távoztak.

6. §. A kötelező tizenegy órai éjjeli munkaszünetet és az éjjeli munkatiltalmi idő kezdetének és végének megállapítása szempontjából a vasúti időszámítás az irányadó. Ha a munkaadók, vagy az érdekelt alkalmazottak kívánják, az elsőfoku bányahatóság az egyes üzemekre, vagy az egész kerületére vonatkozólag a vasúti időszámítástól legfeljebb egy félórával eltérő más időszámítást állapíthat meg.

7. §. A nők éjjeli munkaszünetének leszállítására vonatkozó törvényes rendelkezés (Törv. 3. §.) a bányászat és kohászat körében nem nyerhet alkalmazást, mert a leszállítás törvényes okai ezen üzemágak körében, — tekintettel a nők kisebb jelentőségű és csak mellékmunkákra vonatkozó működési körére, — elő nem fordulhatnak s mert a bánya és kohóvállalatoknál fennálló szolgálati és munkarendszabályoknak a munkaszak időtartamára vonatkozó, a törvény által nem érintett intézkedései is utjában állanak itt a leszállításnak.

8. §. A törvény 5. §-ában meghatározott okokból a bányahatóság a törvény 1. §-ában foglalt rendelkezések alól

kivételt engedélyezhet és megengedheti, hogy nőmunkások éjjel, vagyis az este 10 órától reggel 5 óráig terjedő időben foglalkoztathatók legyenek.

Az engedélyt csak abban az esetben lehet megadni, ha az eset körülményei és az illető üzem munkásviszonyai a nők éjjel való foglalkoztatását multhatatlanul szükségessé teszik.

9. §. A hatósági engedély alapján kivételesen éjjel foglalkoztatott nőmunkások munkaidejére a törvény 5. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezések s ezeknek korlátain belül az érvényben levő szolgálati és munkarendszabályok intézkedései irányadók és a hatósági engedély csak e rendelkezések, illetőleg intézkedések szigorú betartásának feltételével adható meg.

Ha azonban a rendkívüli munka, melynél a nőmunkások éjjeli foglalkoztatása megengedtetik, legfeljebb 3 napig tart és azt rendkívül sürgősen kell végezni, a bányahatóság a törvény 5. §-ának második bekezdésében megállapított rendelkezések, illetőleg a szolgálati és munkarendszabályok intézkedései alól, a szükséghez képest, egészen, vagy részben, tehát úgy a huszonnégy óránkénti munka- és pihenőidő tartama, — mint a munkaközi szünetek tekintetében felmentést adhat. Az e felmentésre vonatkozó hatósági intézkedést az engedélyben, illetőleg az arra vonatkozó határozatban részletesen meg kell állapítani.

10. §. Az elsőfoku bányahatóság a törvény 5. §-ában említett engedélyt a munkaszüneti napok beszámításával legfeljebb tizennégy napra adhatja meg.

Ha a rendkívüli munka kétséget kizáróan előre megállapíthatólag tizennégy napnál tovább tart, az elsőfoku bányahatóság az engedélyt tizennégy napi időtartamra előre megadhatja. Ellenkező esetben az engedélyt rövidebb időre kell megadni, mi mellett fennmarad az elsőfoku bányahatóság joga arra, hogy az engedélyt szükség esetében egészen tizennégy napi időtartamig meghosszabbíthassa.

Az engedély hatályának tizennégy napon túl való meghosszabbítása a pénzügyminister hatáskörébe tartozik.

11. §. A nőmunkások kivételes éjjeli foglalkoztatására az engedélyt irásban az illetékes (Törv. 6. §.) elsőfoku bányahatóságtól (bányakapitányságtól, illetve bányabiztosságtól) kell kérni, még akkor is, ha a kivételes éjjeli munka előreláthatólag tizennégy napnál tovább tart.

12. §. A nőmunkások kivételes éjjeli foglalkoztatásának megengedésére irányuló kérvényben meg kell jelölni:

- a) a munkaadó nevét, illetőleg cégét;
- b) a bányászati, vagy kohászati üzem minőségét, helyét és az üzemágat, vagy munkát, melyre a kérelem vonatkozik;
- c) a kérelem okát;
- d) a napot, vagy napokat, amelyre, vagy amelyekre a munkaadó az engedélyt kéri;

e) az éjjel foglalkoztatni kívánt nőmunkások számát, ezek huszonnégy óránkénti munkaidejére, — a munkaközi szünetekre — és az egyhuzamban nyújtandó pihenő időre vonatkozó adatokat;

f) amennyiben pedig a munkát csapatváltással végzik, a hetenkénti csapatváltásnál a munka- és pihenőidőre, valamint a munkaközi szünetekre vonatkozó adatokat.

Ha a munkaadó a nőmunkások éjjel való foglalkoztatását a törvény 7. §-ának harmadik bekezdése alapján az ennek megengedésére irányuló kérelem előterjesztésével egyidejűleg megkezdette, köteles ezt a körülményt a kérvényben megjelölni és ugyane kérvényben kell folyamodnia, ha a törvény 5. §-ának második bekezdésében az éjjel foglalkoztatott nőmunkások munkaidejét korlátozó rendelkezések alól a bányahatóság által magát egészben, vagy részben felmenteni óhajtja. (9. §.)

13. §. Az elsőfoku bányahatóság az előterjesztett kérelem felett hozott határozatát a kérelem beérkezésétől számított legkésőbb 48 óra alatt köteles az engedélyt kérővel (Törv. 6. §.) közölni, ha azonban az eset körülményei halasztást nem tőrnek, a bányahatóság azonnal köteles az ügyben intézkedni.

Hasonlóképen köteles a bányahatóság azonnal intézkedni akkor is, ha a munkaadó a törvény 7. §-ának utolsó bekezdése alapján a nők éjjel való foglalkoztatását a bejelentéssel egyidejűleg megkezdette, mely esetben nemcsak az engedély megadásának, vagy megtagadásának kérdésében, hanem a fölött is kell határozni, hogy indokolt volt-e a nőmunkások éjjeli foglalkoztatásának az engedély bevárása nélkül való megkezdése. Ha az elsőfoku bányahatóság úgy találja, hogy ez nem volt indokolt, az illető munkaadó ellen a törvény 12. §-ának b) pontja alapján a kihágási eljárás megindítása iránt intézkedik.

14. §. A törvény 5. §-a alapján a nőmunkások éjjel

való foglalkoztatására adott bányahatósági engedélyben meg kell jelölni:

- a) a munkaadó nevét, illetőleg cégét;
- b) az üzem minőségét, helyét és az üzemágot, vagy munkát, amelyre az engedély vonatkozik;
- c) az engedély okát;
- d) a napot, illetőleg a napokat, amelyre vagy amelyekre az engedély szól;

e) az éjjel foglalkoztatható nőmunkások számát, ezeknek napi munkaidejét, a munkaközi szüneteket és az egyhuzamban nyújtandó pihenőidő tartamát, illetőleg — amennyiben a törvény 5. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezések alól teljes felmentés adatott — ezt a körülményt;

f) amennyiben a munkát csapatváltással végzik, a hetenkénti csapatváltásnál a munka- és pihenőidőre, valamint a munkaszünetekre vonatkozó határozatokat.

15. §. Az elsőfoku bányahatóságnak a törvény 5. §-a alapján a nőmunkások éjjel való foglalkoztatása tárgyában hozott határozatával meg nem elégedő érdekelt felek, nevezetesen az engedélyt kérő munkaadó s az engedély által érintett alkalmazottak a pénzügyminister intézkedését kérhetik. Az ily kérelmeket az elsőfoku bányahatóság minden felebbezési határidő bevárása nélkül azonnal köteles a pénzügyminiszterhez feltérjeszteni.

16. §. Ha a törvény 5. §-ában említett és a nőmunkások éjjel való foglalkoztatásának megengedését szükségessé tevő rendkívüli munka tizennégy napnál tovább tart, az ügyben eljáró elsőfoku bányahatóság a tizennégy napig adott engedélyre vonatkozó határozatát és az annak meghosszabbítására irányuló kérelmet, az összes vonatkozó iratokkal együtt, kimerítő véleményes jelentés kíséretében haladéknélkül közvetlenül a pénzügyminiszterhez terjeszti fel.

17. §. Az elsőfoku bányahatóságok a törvény 5. §-a alapján a nőmunkások kivételes éjjeli foglalkoztatására adott engedélyekről az alábbi minta szerint jegyzéket kötelesek vezetni. (Törv. 8. §.)

18. §. Amennyiben a fennálló szolgálati és munkarendszabályok erre nézve megfelelő intézkedéseket nem tartalmaznak, a törvény hatálya alá tartozó munkaadók kötelesek a törvény 9. §-a értelmében munkaidőrendtartást készíteni és azt két példányban, még pedig a törvény életbeléptekor már fennálló üzemek a törvény életbeléptének napjától szá-

mitott harminc napon, — a törvény életbelépte után keletkezett üzemek pedig az üzembehelyezés napjától számított tizenöt napon belül láttamozás végett az elsőfoku bányahatóságnak bemutatni.

A munkaidőrendtartásban a nőmunkások munkaidejét, a munkaközi szüneteket és az éjjeli munkaszünet kezdetét és végét pontos időmeghatározással kell megjelölni és pedig a nőmunkások különböző csoportjai szerint, ha a rendelkezések nem azonosak, külön-külön.

A munkaidőrendtartásban az 1911. évi XIX. t.-c. 1., 5. és 12. §§-nak rendelkezései megfelelő módon felveendőek. (Törv. 9. §.)

19. §. Az elsőfoku bányahatóság a bemutatott munkaidőrendtartást harminc nap alatt köteles a láttamozási záradékkal ellátva a munkaadónak visszaküldeni. Ha valamely munkaidőrendtartás jóváhagyása hosszabb tárgyalást igényelne, jogában áll az elsőfoku bányahatóságnak azt feltételesen, a szükséges módosítások később való elrendelésének fentartása mellett láttamozni.

A láttamozott munkaidőrendtartás egy példánya a munkaadónak kézbesítendő, egy példánya az elsőfoku bányahatóság irattárában marad.

20. §. A munkaadó az e rendelet 6. §-a alapján a munkaidő kötelező számítása tekintetében hozott bányahatósági határozatot a munkaidőrendtartás mellett a törvény 9. §-ában előírt módon szintén kifüggeszteni köteles.

21. §. A törvény rendelkezéseinek megtartását a bányászati kohóüzemeknél a bányahatóságok ellenőrzik.

22. §. Az e törvény szerint bányahatósági hatáskörbe tartozó nem kihágásos ügyekben a bányahatóságok a bányászati közigazgatási ügyekben követendő eljárásra nézve megállapított szabályok szerint járnak el.

363.

A bányáüzemvezető az 1893. évi XXVIII. t.-c. 1. §-a szerint köteles lévén a bányában mindazt létesíteni és fenntartani, ami tekintettel a telep s az üzem minőségére, annak követelményéhez képest az alkalmazottak életének, testi épségének és egészségének lehető biztosítása érdekében szükséges, ha ebbeli kötelességét gondatlanságból akár ténykedé-

sével, akár mulasztásával megszegte s ez által ember halálát okozta: az emberölés vétségében bünnösnek mondandó ki s ezért megfelelő büntetésre ítélendő s egyben üzemvezetői foglalkozásától el is tiltandó.

(4852/1912. sz. Curia.)

* *

Lásd a 310. sz. ítéletet.

364.

I. A munkavezető köteles az alkalmazottak életének, testi épségének és egészségének biztosítására ügyelni; midőn a vádlott a veszélyes munkát egy 14 éven aluli, kellő megfigyelési képességgel s komolysággal alig rendelkező fiatal gyermekre bízta s őt a munkánál segítség és felügyelet nélkül hagyta, nemcsak megszegte a törvényben foglalt kötelező utasítást, de vétett a közönséges és általános gondosság ellen, mert a jogsértő eredmény bekövetkezésének lehetőségét figyelmen kívül hagyta, illetőleg mulasztásában a büntetendő gondatlanság felismerhető. II. Közömbös az, hogy a vádlott kitanította a sértettet a munka miként való végzésére és hogy sértett ezt a munkát a szerencsétlenség előtt huzamosabb ideig kifogástalanul végezte is.

(4178. 1913. sz. Curia.)

Meg van ugyan az is állapítva, hogy vádlott kitanította a sértettet a munka mikénti végzésére s hogy sértett ezt a munkát a szerencsétlenség előtt huzamosabb ideig kifogástalanul végezte is, ezzel azonban vádlott a köteles gondosságot nem merítette ki.

Az 1893:XXVIII. t.-c. I. §-ának d) pontja szerint is köteles a munkaadó (fenntorgó esetben ez a munkavezető vádlott volt), az alkalmazottak életének, testi épségének és egészségének biztosítására ügyelni s a gépek hajtószíjának alkalmazását, felrakását, leszedését különös gonddal kezelni, midőn tehát vádlott ezt a veszélyes munkát egy 14 éven

aluli, kellő megfigyelési képességgel s komolysággal alig rendelkező, fiatal gyermekre bízta s őt a munkánál segítség és felügyelet nélkül hagyta, nemcsak megszegte a törvényben foglalt kötelező utasítást, de vétett a közönséges s általános gondosság ellen, mert a jogsértő eredmény bekövetkezésének lehetőségét figyelmen kívül hagyta, mely cselekvésben s illetőleg mulasztásban a büntető gondatlanság felismerhető.

365.

A szolgálati viszony törvényes rendjének egyik sarkalatos elvi szabálya, hogy szabályszerű felmondás mellett akármelyik fél részéről bármikor megszüntelhető. A hatóság ez irányban kényszerintézkedéssel sem a munkaadó, sem pedig az alkalmazottak szerződési szabadságát nem szoríthatja meg, tehát a bányahatóság az érdekelt vállalatot a munkás további alkalmazására még annak teljes munkaképessége esetén sem kényszerítheti. A szolgálati viszony szabályszerű megszűnése esetén ezzel ellenkező rendelkezést a bányahatóság nem tehet.

(8937/1906. sz. Pénzügymin.)

366.

Nincsen törvényes akadálya annak, hogy a szolgálati és munkarendszabályokban a 14 napi határidőre szóló felmondás joga a hónapnak csak egy napjára korlátozassék és a bányakapitányságnak nem áll jogában a szabályzat ezen rendelkezését önkényesen hivatalból megváltoztatni.

(99960/1906. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyi adva a bányakapitányság azon intézkedését mely a fentiúli munkarendszabályok 34. §-ának második bekezdését hivatalból oda módosította, hogy a 14 napi felmondás úgy a munkás, mint a munkaadó részéről nemcsak mint eddig, a hó 15-én, hanem minden hó első napján is, vagyis ezentúl havonta kétszer gyakorolható, meg-

semmisítem és a munkarendszabályok idevonatkozó eredeti rendelkezésének hatályát visszaállítom.

Indokolás: A munkarend nem egyéb, mint a munkaadó részéről tett kötelező szerződés, ajánlat, mely mint ilyen a külön-külön kötött munkaszerződéseket helyettesíti.

A munkarend ilyenén jogi jelentőségéből egyrészt, másrészt pedig a szerződési szabadság elvéből következik, hogy a munkaadó bármit felvehet a szerződési ajánlat jellegével bíró munkarend határozmányai közé, a mi a törvényekbe és más kötelező szabályokba, avagy pedig az erkölcs követelményeibe nem ütközik.

A bányatörvény 201. §-a a felmondási időt 14 napban állapítja meg, de kifejezetten is megengedi, a szolgálati szerződéseknél és munkarendszabályoknak eltérő rendelkezéseit.

A szóban forgó munkarendszabályok 34. §-a is fenntartja a 14 napi felmondást s csak ezen felmondási jog gyakorlására nézve tesz némi mérsékelt lényeg nézve kötelező megszorítást, amit maga a törvény is kifejezetten megenged.

Ily körülmények közt nyilvánvaló, hogy túllépte hatáskörét és a szerződési szabadság elvét sértette meg a bányakapitányság akkora, amikor az illető munkarendszabályoknak egyik, a közhatalom részéről megismerhetetlen rendelkezését hivatalból s a nélkül módosította, hogy e módosítást legalább is az érdekeit munkacsoport elhagyása sugalmazza volna.

337

Nincsen olyan jogszabály, melynek alapján a munkaadó hatóságilag kártérítendő volna abban a tekintetben, hogy a törvény és a munkarendszabályok intézkedéseinek megértése mellett mikor bocsáthassa el alkalmazottait a szolgálatból.

(108584/1913. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányság határozatát, amelyben a társipénztárak alapszabályainak egy résznyét kiegészítéssel rendelkezett, amely szerint a már nyugdíjkorhatárra eljuttatott társipénztári tagok a szolgálatból csak bányahatósági jóváhagyással volnának elbocsáthatók, az érdekeit bányavállalatok igazgatóságainak nyílt határidőben beérkezett felfolyamodásaik következtében felülvizsgálat alá véve, a következőleg határoztam:

Mindkét felfolyamodásnak helyt adva, a kifogásolt első fokú határozatot megsemmisítem.

Igy kellett határoznom, mert egyrészt nincs olyan törvény, illetve olyan fennálló jogszabály, amelynek alapján a hányavállalatnak, mint munkaadónak az a joga, hogy alkalmazottait a törvény, illetve a munkarend, vagy szolgálati szerződés intézkedéséhez képest s a vonatkozó szabályok (felmondás) betartásával bármikor is elbocsáthassa, hatóságilag korlátozható volna s mert másrészt, amennyiben az elbocsátás az elbocsátott alkalmazottra nézve, bármily tekintetben érdek, vagy jogsérelmet vonna maga után, annak orvoslására minden esetben nyitva marad a megfelelő törvényes út.

* * *

V. ö. a 344. és 366. sz. határozatokkal.

368.

A segédeknek a felmondási időre járó illetménye nincs függővé téve a kártérítéshez való igény érvényesíthetőségének feltételeitől, hanem az a segédet a törvény alapján végkielégítésül feltétlenül megilleti s az elbocsátás tényével azonnal esedékessé is válik s csakis a felmondási időn túl, a szerződési idő leteltéig járó fizetés, illetve szolgálati illetmény az, melyet a jogellenesen elbocsátott kereskedősegéd csak kártérítés címén követelhet.

(198/1913. sz. Curia.)

A kir. tábla: A felperesi keresetével egészben elutasíthatónak nem találja.

Indokok: Az elsőbíróság a felperesi azon okból utasította el, hogy a szerződésileg, bizonyos meghatározott időre alkalmazott kereskedősegéd, ha főneke őt a szerződésileg megállapított idő előtt, bár jogos ok nélkül, elbocsátotta, járandóságait általában csak kártérítés címén igényelheti; követhetőleg felperes, a ki az alperes által törént elbocsátása után azonnal, akkori fizetésnél nagyobb javadalmaszu állást kapott, alperesitől a jogtalan elbocsátás folytán mitsem követelhet.

Ez a jogi álláspont azonban téves. Az ipartörvény 97. §-ából ugyanis, amely szerint egyfelől a főnöknek segédje

irányában, ha azt törvényes ok nélkül bocsátotta el, a felmondási időre járó illetményeire nézve feltétlen fizetési kötelezettség van megállapítva, másfelől ki van mondva, hogy a segédnek ezt az illetményét a főnök a szolgálatból való kilépés előtt köteles kiadni, nyilvánvaló, hogy a segédnek a felmondási időre járó illetménye nincs függővé téve a kártérítéshez való igény érvényesíthetésének feltételeitől, hanem az a segédet a törvény alapján végkielégítésül feltétlenül megilleti s az elbocsátás tényével azonnal esedékké is válik s csakis a felmondási időn túl, a szerződési idő leteltéig járó fizetés, illetve szolgálati illetmény az, melyet a jogellenesen elbocsátott kereskedősegéd csak kártérítés címén követelhet s a melyre nézve alkalmazható az a jogszabály, melyet az elsőbíróság tévesen az egész kereseti követelésre alkalmazott.

Ezek alapján ki kellett mondani, hogy felperes keresetével az elsőbírósági ítéletben felhozott okból teljesen nem utasítható el.

A kir. Curia: A másodbíróság ítéletét indokaiból helybenhagyja.

369.

I. Az ipartörvény 162. és 164. §., továbbá az 1898 : II. t.-c. 65. és 66. §., az 1899 : XLI. t.-c. 31. §. 1899 : XLII. t.-c. 18. §., az 1900. évi XXVIII. t.-c. 20. §. és az 1900 : XXIX. t.-c. 30. §-a értelmében a sztrájkban való részvétel egyenesen tiltott és esetleg büntetendő cselekménynek tekintendő és mint ilyen magánjogi igényekre nézve oltalomban nem részesíthető; következésképen az abban való részvételt jogilag nem mentesíti az, hogy esetleg erkölcsinek vélt kényszerből keletkezett és így a munkás részéről a sztrájkban való részvétel következtében történt munkaszünetelés nyilván igazolatlan.

II. Az ipartörvény 94., illetőleg 111. §-a értelmében a munkás felmondás nélkül azonnal elbocsátható akkor is, ha egy egész munkanapon át igazolatlanul szünetel; ha tehát a munkás a sztrájk következtében a munkára több napon át nem jelent-

kezett, az iparos a munkást felmondás nélkül jogosan bocsátotta el, ennek megtörténtével pedig a munkásnak munkára jelentkezése a munkást a késedelem következménye alól jogilag nem mentheti s e tekintetben, valamint a munkás előnyére nem szolgálhat, hogy az iparos utóbb munkába fogadott olyanokat, kik a sztrájkban szintén részt vettek, úgy nem szolgálhat az iparos hátrányára sem az a körülmény, hogy a munkás a munkára korábban való jelentkezésben az iparos hibáján kívül akadályozva volt.

III. Ha a munkások érdekében létesített nyugbér-szabályzat szerint a büntetésből elbocsáott munkás a nyugbérhez való igényét elveszti, az a tény, hogy a munkás a sztrájkban részt vett és e miatt a munkaadó részéről felmondás nélkül büntetesképpen elbocsáttatott, jogilag alkalmás annak megállapítására, hogy az által a munkás a nyugbérhez való igényét végleg elvesztette.

(589/1901. sz. Curia.)

370.

Abban a vitás kérdésben, hogy valamely esetben: van-e a munkaszerződés egyoldalú felbontásának helye, a bányahatóság van hivatva érdemben dönteni.

(54117/1905 sz. Pénzügymin.)

Abban a vitás kérdésben, hogy valamely konkrét esetben a bányatörvény, illetve a munkarend határozmányai értelmében helye van-e a munkaszerződés egyoldalú felbontásának, vagyis a szolgálatból felmondás nélkül való elbocsátásnak, illetve kilépésnek, a bányahatóság van hivatva érdemlegesen dönteni.

Ha valamely konkrét esetben semmi oly körülmény sem forog fenn, mely a szolgálatból felmondás nélkül való elbocsátás, illetve kilépés jogosultságát igazolná, akkor a bányatörvény 201. §-ának abszolút hatályu szabálya kell, hogy

érvényesüljön, mely szerint a munkások csak felmondás mellett s a felmondási idő leteltével bocsáthatók, illetve távozhatnak el a munkából.

Ha valamely bányamunkás felmondás nélkül jogosulatlanul lép ki a munkából, akkor a munkaadó a felmondási időn belül szorgalmazhatja a bányahatóságnál a szolgálati viszonynak a felmondási időre való kényszerű helyreállítását s a megszökött munkásnak könyvét, vagy bizonyítványait a felmondási idő lejárta előtt kiadni nem köteles.

Arra nézve, hogy vajjon a megszökött bányamunkást a felmondási időn át való munkateljesítésre kötelezheti-e a bányahatóság különbeni elővezetetés terhe alatt, a bányatörvény nem tartalmaz ugyan intézkedést, de a törvény 2. §-ának elvi rendelkezésénél fogva ily esetekre az ipartörvény 159. §-ának szabályát kell alkalmazni. Egyébként az előállítás jogosultsága szükségképeni logikai folyamánát képezi a munkateljesítés törvényes kötelezettségének, aminek e nélkül nem lehetne érvényt szerezni.

A bányahatóság a munkaadó által kellő időben (t. i. a felmondási idő lejárta előtt) eszközölt szorgalmazásra meghozza a visszatérésre kötelező határozatot, amelynek végrehajtása t. i. a kényszerű előállítás, már a politikai (közrendőri) hatóság ügykörébe tartozik. (Bányatörvény 232. §.)

371.

A bányavállalkozó a bányatörvény 248. §-ában megszabott pénzbüntetés különbeni alkalmazásának terhe mellett köteles a kártérítés címén visszatartott munkabérre való igényének megállapítása végett 8 nap alatt pert indítani, ellenkező esetben pedig e határidő leteltével a visszatartott munkabért azonnal kifizetni.

(83756/1914. sz. Pénzügym.)

A bányakapitányság 1914. évi 1803. számú határozatát, amelyben S.-t a bányaművénei alkalmazott H. F.-től kártérítés címén visszatartott munkabérek kifizetésére kötelezte, -- a nevezett S.-nek nyílt határidőben beérkezett felfolyamodása következtében felülvizsgálat alá véve a következőleg határozta m:

A kifogásolt elsőfoku határozatot megváltoztatva, a S.-i a bányatörvény 248. §-ában megszabott pénzbüntetés különbeni alkalmazásának terhe mellett arra kötelezem, hogy a H. F.-től kártérítés címén visszatartott munkabért, amennyiben kártérítési követelésének, illetőleg a szóban levő munkabérre való igényének megállapítása végett az illetékes bíróság előtt nyolc nap alatt eljárást nem indítana, e nyolc nap lejártával azonnal fizesse ki.

Indokolás. Az ügyiratokból megállapíthatólag H. F.-nek a felfolyamodó munkaadó által is elismert munkabérvételezés kifizetése iránti kérelmével szemben a felfolyamodó azzal védekezik, hogy H. F. neki kárt okozott s így a kár erejéig a H. munkabérére nézve visszatartási joga van.

A nevezett bányavállalat műveinél érvényben lévő s a szolgálati szerződést helyettesítő szolgálati szabályzat 19. és 20. pontjának utolsó bekezdéscik szerint ugyan az alkalmazott a munkaadónak okozott károkért teljes kártérítéssel tartozik, a kártérítés módjára vonatkozólag azonban ez a szabályzat intézkedést nem tartalmaz, miért is a felfolyamodó említtel védekezése nyomán felmerülő az a kérdés, hogy felfolyamodónak az alkalmazottai munkabérére nézve az általuk okozott kár erejéig van-e visszatartási joga s hogy ez a visszatartási jog mily módon gyakorlandó, — az általános jogszabályok s a törvény ide vonatkozó rendelkezései alapján bírálendő el.

A bányatörvény 206. és 248. §-ai szerint a bányavállalkozó különbeni pénzbüntetés terhe mellett köteles alkalmazottainak munkabérét negyedévenként, a szolgálatból való kiépés alkalmával pedig tüssént megállapítani és kifizetni. Olyan törvényes jogszabály azonban, amelynek értelmében a bányavállalkozónak az alkalmazott által okozott kár erejéig ennek munkabérére nézve visszatartási joga volna, nincsen.

Miután ezek szerint H. F.-nek a munkaadó által is elismert, tehát nem vitás bérvételezése kifizetéséhez a bányakapitányság által kiszabandó pénzbüntetés szankciójával ellátott törvényes joga van, miután ezzel szemben a felfolyamodó által vitatott, de törvényben nem biztosított visszatartási jog, valamint a kártétel fonforgása és nagysága a pénzbüntetés alkalmazására illetékes közigazgatási bányahatóság előtt csakis bírói ítélettel igazolható, miután végül a jog általános szabályai, de az analog esetekre intézkedő törvényeink (1899: XLI., 1900: XXVIII. és XXIX., 1907: XLV. t.-c.) szerint is, a visszatartási jog, mivel önmagának bírója senki

sem lehet, az ugyanazon jogviszonyból származó ellenkövetelésnek csak a biztosítása, de nem kielégítése céljából vehető igénybe, aminek természetes következménye, hogy a visszatartási jogával élő fél köteles a visszatartás által biztosítani kívánt követelését azonnal bírói uton érvényesíteni, — a kifogásolt bányakapitánysági határozat megváltoztatása mellett a felfolyamodó bányavállalatot a panaszos H. F.-el szemben támasztott kártérítési követelésének, illetőleg a visszatartott munkabérre való igényének a megállapítása végett a bírói eljárás megindítására, ennek elmaradása esetén pedig különbeni pénzbüntetés terhe mellett, a visszatartott munkabérnek azonnali kifizetésére kellett köteleznem.

372.

A munkás okmányainak visszatartása a kártérítés kötelezettségét megállapítja.

(10361/1876. sz. Curia.)

Ha a munkás a munkaadó ellen okmányai visszatartása miatt kártérítési keresetet indít az alapon, hogy az okmányok hiánya miatt helyet nem kaphatott, tartozik bizonyítani, hogy helyet valóban keresett s csakis a fönti ok miatt nem nyerhetett alkalmazást.

373.

A szolgálatból jogtalanul kilépő bányamunkás munkakönyve, ha a bányavállalat a felmondási idő alatt, vagyis a jogtalan kilépéstől számított 14 napon belül a munkás visszavezetését a bányahatóságnál nem kéri, ezen idő lejártával az illetőnek átadandó, vagy pedig a bányahatóságnál letétbe helyezendő.

(2184/1908. sz. Pénzügymin.)

A F. r. t.-nak O. L. bányamunkás munkakönyvének és visszatartott keresetének kiadását elrendelő bányakapitánysági határozat ellen benyújtott felfolyamodása tárgyában a következőképen határoztam:

A felfolyamodásnak részben helyt adva, a kifogásolt elsőfoku határozat megváltoztatásával felfolyamodó bányavál-

lalatot kötelezem, hogy O. L. munkakönyvét, a mennyiben még nevezetnek ki nem adta volna, a bányakapitánysághoz haladéknélkül terjessze be, O. L.-t pedig visszatartott keresetének kiadása iránti panaszával elutasítom azzal, hogy vélt igényének érvényesítése végett a törvény rendes útjára léphet.

Indokok: Az ügydarabokból kivéhető tényállás szerint felfolyamodó bányavállalat bányászatánál alkalmazott O. L. bányamunkás ezen szolgálatot 1907. évi jul. hó 26-án szabályszerű felmondás nélkül hagyta el, amiért is a bányüzem vezetősége az ottan érvényes szolgálati rendszabályok 61. §-ára való utalással megszolgált műszak után járó keresetét visszatartotta s 30 nap elteltével az ott fennálló társ-pénztárba beíratte, nevezeti munkakönyvét pedig magánál tartotta.

A bányaműnél érvényben lévő szolgálati rendszabályoknak büntető jelleggel bíró 61. §-a úgy intézkedik, hogy a szabályszerű felmondást elmulasztó, vagy a felmondási időt ki nem szolgáló egyénnek kijáró keresete, ha az illető keresetért egy hónapon belül nem jelentkezik és a szabályszerű felmondási időt le nem szolgálja, a társ-pénztárt illeti, miért is a bányüzem vezetőségének a bányakapitányság által is jóváhagyott szolgálati rendszabályok ezen intézkedésének megtehető azon eljárása, melyek szerint a szabályszerű felmondási időt ki nem töltő panaszos bent lévő keresetét a 30 nap lejártával a társ-pénztárba fizette be, törvényes alappal bír s így kifogás tárgyává nem tehető.

A munkakönyvek, illetőleg az elbocsátási bizonyítványok kiadásáról a bányatörvény úgy intézkedik, hogy azok a munkából való kilépés alkalmával, vagyis a szolgálati viszony megszűnésekor az illetőknek kiadandók.

Jelen esetben pedig a panaszosra nézve már a szolgálati viszony megszűnt, mert a dolog természetéből következik, hogy a munkából jogtalanul kilépő munkás visszahozhatatlanság tekintetében a szerződéses igények magánjogi elévülési ideje nem alkalmazható, a mennyiben egy ilyen munkás esetleg évek múlva vissza nem hozható s így ha a bányavállalat a felmondási idő alatt, vagyis a jogtalan kilépéstől számított 14 napon belül a munkás visszavezetetését a bányahatóságnál nem kéri, a szolgálati viszony megszűnnek tekintendő s következképpen ezen idő lejártával a munkakönyv, vagy az illetőnek átadandó, vagy pedig a bányahatóságnál letétbe helyezendő.

374.

Bányamunkások elbocsátási bizonyítvány nélkül a szolgálatba még ideiglenesen és akkor sem vehetők fel, ha ők a felvételt személyesen kérik.

(144507/1913. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányság határozatát, melyben a bányamű felelős meghatalmazottját a bányatörvény 248. §-a alapján 50 korona pénzbüntetés megfizetésére kötelezte, felfolyamodás következtében felülvizsgálat alá véve, a következőleg határoztam:

A felfolyamodás elutasítása mellett a kifogásolt elsőfoku határozatot helyben hagyom.

Indokolás: Az ügyiratokból megállapítható tényállás szerint felelős üzemvezető három bányamunkást, a kikeről tudta, hogy előzőleg egy magyarországi bányaműnél állottak alkalmazásban, munkába fogadott a nélkül, hogy azok el lettek volna látva a bányatörvény 208. §-ában megkívánt elbocsátó levéllel, illetőleg az elbocsátó levelet pótló záradékkal ellátott munkakönyvük lett volna.

Bányaigazgatónak ez a tény a bányatörvény 248. §-ában meghatározott büntetendő cselekmény tényálladásként teljes mértékben kimeríti, miért is a bányakapitányság megtámadott határozatát helyben kellett hagynom.

A felfolyamodó eljárásának igazolása, illetőleg a büntető határozat megváltoztatása céljából felfolyamodásában arra a körülményre hivatkozik, hogy a szóban levő három munkás minden hívás és rábeszélés nélkül kérte a munkába való felvételét és hogy az illető munkások csak ideiglenesen és azon feltétellel vétettek fel az igazgatása alatt álló bányamű szolgálatába, hogy tartoznak okmányaikat 8 nap alatt beszolgáltatni, különben elbocsáttatnak.

Erre nézve meg kell jegyezmem, hogy az elkövetett törvénybe ütköző cselekmény büntetethezességén ezek a tény-körülmények mit sem változtathatnak, mert a törvény áthágásának a lényege a jelen esetben abban áll, hogy a felfolyamodó az előbbi szolgálati viszony megszűnésének szabályszerű igazolása nélkül vette fel a szolgálatba az illető munkásokat, holott kellő gondosság mellett tudnia kellett s tényleg tudott is az előbbi szolgálati viszony létezéséről.

Ha az illető munkások felvételét hívás, vagy rábeszélés is megelőzte volna, akkor ez kétségteljesül, mint lényegesen

súlyosbító körülmény szerepelne a büntetethőség kérdésének elbírálásánál, a jelzett körülmény fenn nem forgása ellenben mit sem változtat a felelősségen s enyhítő körülményként figyelembe sem vehető. A másik körülmény t. i. az ideiglenes és feltételes alkalmazás valóság esetében elfogadható ugyan enyhítő körülménynek, de az elkövetett büntető cselekmény tényálladékaának lényeges mozzanatainak sem változtat.

Felfolyamodó továbbá arra sem hivatkozhatik eredménnyel, hogy őt eljárásában a humanizmus vezette, amikor a rossz helyzetbe került munkások kérelmét teljesítve, őket okmányaik beszerzéséig ideiglenesen alkalmazásba felvette. A szóban levő munkások állítólagos rossz helyzetét ugyanis épen az idézte elő, hogy előbbeni szolgálatukat a törvény rendelkezésének megszegésével, a szolgálati viszony megszűnése nélkül elhagyták és bíztak benne, hogy akad munkaadó, aki őket ugyancsak a törvény rendelkezésének megszegése mellett munkába fogadja. E munkásokat azért a szolgálatba felfogadni s ez által az említett bizalmukban megerősíteni a humanizmus eivéből kiindulólág sem lehet, mert ez által előkészítették az utja annak, hogy az illető munkások a szolgálati viszonyoknak szabálytalan felbontása következtében jövőre is több ízben kerüljenek hasonló szorult helyzetbe.

375.

A szolgálatból felmondás nélkül távozó bányamunkások visszavezetése tárgyában a határozathozatal a bányahatóságot illeti meg s a közigazgatási hatóság csak a bányahatósági határozat végrehajtására van hivatva.

(57488/1913. sz. Keresk. min.)

Főszolgabíró ur múlt évi október hó 19-én 3742. szám alatt kelt véghatározatában az ipartörvény 159. §-ára való hivatkozással elrendelte L. K., S. J. és H. A. bányamunkásoknak munkaadójukhoz való visszavezettetését.

Miután azonban az ipartörvény 183. §-ának c) pontja értelmében a bányászat és kohászat nem esik e törvény rendelkezései alá és így a szolgálatból felmondás nélkül távozó bányamunkás visszavezettetése tárgyában az érdemleges határozathozatal a bányatörvény értelmében a bányahatóság

hatáskörébe tartozik és a járási fősztolgabírák ezekben az ügyekben, mint rendőrhatalóságok, csakis a bányabírátságok határozatainak a végrehajtására vannak hivatva.

Felhívom fősztolgabíró urat, hogy a jövőben hasonló eljárástól tartózkodjék.

* *

V. ö. a 370. és 373. sz. határozatokkal

376.

A bányamérnök működése közben szerzett betegsége az általa önként választott foglalkozással járó következmény, amiért a szolgálatadó kártérítési felelősségre nem vonható.

(396/1707. sz. Curia.)

A kir. törvényszék: Felperes keresetével elutasítatik.

Indokok: Felperes keresetét kettős jogalapon indította; először, hogy neki, mint az alperesi részvénytársaságnál alkalmazott B. L. vezérigazgató 1904. július 7-én azt az ígéretet tette, hogy mivel a társaság szolgálatában levő munkaképtelenné, évi nyugdíjjáruléká 2000 K-ra fog kiegészíteni, a társaság azonban ennek a reá nézve kötelező megállapodásnak nem tett eleget, másodsor kártérítés jogcímén, mert a társaság szolgálatában, az annak részére teljesített munka közben betegedett meg és vált munkaképtelenné.

Felperes az első jogalapnak bizonyítására alperesnek főesküt kínálta, amelyet alperes el is fogadott. De a kir. törvényszék ezt mellőzte, mert ha sikerülne is az a bizonyítás, az egyedül B. L. vezérigazgató által tett ígéret a társaságot még nem kötelezné, amennyiben a cégjegyzék szerint a cég érvényes jegyzésére két igazgatósági tag aláírása szükséges.

Felperes annak bizonyítására továbbá, hogy a munkaképtelenségét előidéző betegséget, a gyógyíthatlan gerincagybajt, — az alperes részére teljesített szolgálatában s annak folyományaként kapta, — az őt gyógykezelő orvosoknak tanukénti kihallgatását kérte. A kir. törvényszék ezt a bizonyítást is mellőzendőnek találta, mert ha a felhívott orvosok vallomásaival bizonyíthatnák is felperes előadása, alperes kártérítési kötelezettsége még sem lenne megállapítható, mert a felperes által bányamérnöki minőségben végzett munkák azok közé a munkák közé tartoznak, a melyek csak közön-

séges, vagyis csak oly veszélyekkel járnak, a melyekkel általában a legtöbb ipari munka jár s a mely veszély a felperes által is a megfelelő óvintézkedések alkalmazásával elhárítható.

A kir. ítélőtábla: Az elsőbíróság ítéletét helybenhagyja a benne felhozott indokok alapján és mert megállapítható, hogy a betegség, mely felperest munkaképtelenné teszi, szerinte is nem valami balesetből, sem az alperesi üzem valamely hiányából, sem pedig az elővigyázati intézkedések megtételénél alperes, vagy közegei által a köteles gondosság megsértésével elkövetett valamely mulasztásból állott elő s hogy a felperes által önként választott és folytatott foglalkozással járó következmény, a miért pedig alperes szolgálatadó kártérítési felelőségre nem vonható.

A kir. Curia a másodbíróság ítéletét indokai alapján helybenhagyta.

377.

Társpénztárak cégbejegyzésre nem kötelezhetők és szövetkezetekként nem alakulhatnak.

(15874.1879. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

378.

Ha valamely társpénztár a betegsegélyezést a bányászati és kohászati iparban alkalmazottakon kívül más biztosításra kötelezett egyénekre is kiterjeszti, a járulékok legmagasabb mérve tekintetében az 1907. évi XIX. t.-c. határozmányaihoz köteles alkalmazkodni.

(92515/1909. sz. Pénzügym.)

Az 1907. évi XIX. t.-c. 155. §-ának második pontja kimondja, hogy ha valamely a bányatörvény alapján létesített társzlada az általa gyakorolt betegsegélyezést a bányászati és kohászati iparban alkalmazottakon kívül e törvény szerint biztosításra kötelezett más egyénre is kiterjeszti, illetve tagjául ilyeneket is fel vesz, a tagokra nézve az őket terhelő járulékok legmagasabb mérve tekintetében a törvény határozmányaihoz köteles alkalmazkodni.

Ezen törvényes követelmény végrehajtása ügyében felhívom a bányakapitányságot, hogy a kerületében levő összes társpénztárak igazgatóságait utasítsa arra, miszerint jelentsék be a bányakapitányságnak azon társpénztári tagok számát, akik nem a bányakapitányság felügyelete alá eső munkakörhöz tartoznak és azután ezen tagokra nézve utasítsa a társpénztári előljáróságokat, hogy az 1907. évi XIX. t.-c. 135. §-a második pontjában foglaltaknak alkalmazás céljából saját autonóm hatáskörükben a társpénztár közgyűlésén a kérdés vegyék tárgyalás alá és a hozott határozatokkal a bányakapitányságnak jóváhagyás végett mutassák be.

* *

A munkás és munkaadó kettős biztosítás elvén felépülő 1907. XIX. t.-c. 135. §-ának rendelkezése nyomán védelmet kontemplál azon társpénztári tagok fizetési kötelezettségének korlátozására, kiket a társ-pénztár, mint biztosításra kötelezettéket a bánya és kohó ipar alkalmazottai közül felvessz. A társpénztárban ugyanis nem lévén a munkaadó hozzájárulási kötelezettsége megállapítva, a tagok betegségérvényező pénztári járulékaik általában nagyobbak kell lenni, mint az országos biztosító pénztárban, ahol a munkaadó és munkás egyformán járulékot fizetnek.

379.

A bányatörvény rendelkezéseinek s így az 1907. évi XIX. t.-c. 135. §-ában foglalt határozatoknak csak azon társpénztárak felelnek meg, amelyek biztosítási körükbe nemcsak a betegség, hanem a baleset, valamint rokkantság és aggodor folytán bekövetkező munkaképtelenség esetére való biztosítást is felveszik, azon társpénztárak, amelyek ennek meg nem felelnek, ilyenekké alakítandók.

(2033/1910. sz. Pénzügymin.)

Azon körülménnyel fogva, hogy a bányatárspénztárak a betegség és baleset esetére való biztosítást rendszerint nem terjesztik ki a kereteikbe vont bányászati, kohászati és az ezekkel kapcsolatos ipari üzemek mindazon alkalmazottaira, akik az 1907. évi XIX. t.-c. szerint betegség, illetőleg baleset esetére való biztosítási kötelezettség alá esnek, az ilyen üzemeknél az országos munkásbetegségérvényező és balesetbiztosító pénztárnál való biztosítási és az ebből folyó bejelentési kötelezettség megállapítása, illetőleg ellenőrzése a társ-

pénztár által nem biztosított egyes alkalmazottakra nézve ha nem is lehetetlen, de csak aránytalanul nagy munka és költség árán lehetséges és viszont a kártalanítási eljárásnál is körülményes kutatások szükségesek minden egyes esetben annak megállapítása végett, hogy az illető tényleg az országos pénztárnak volti-e biztosításra kötelezett tagja.

Ezen visszás állapot lehető megszüntetése végett az 1909. évi augusztus hó 22-én 92515 szám alatt kelt körrendelet kiegészítéseképen a következőket rendeltem:

Miután a bányatörvény 210. és 214. §-aiból megállapíthatólag ezen törvény rendelkezéseinek s következképpen az 1907. évi XIX. t.-c. 155. §-ában foglalt határozatoknak csak azon társpénztárak felelnek meg, amelyek biztosítási körükbe nemcsak a betegség, hanem a baleset, valamint a rokkantság és aggkor folytán bekövetkező munkaképtelenség esetére való biztosítást is felveszik, mindazon társpénztárak, amelyek a törvény eme rendelkezésének eleget nem tesznek, a bányavállalkozóval is közzendő rendeletben felhivandók, hogy a bányatörvénynek megfelelő, vagyis a biztosításnak valamennyi ágazatát felölelő társpénztárakká alakuljanak át s az új alapszabályokat a bányakapitányság által kitűzendő megfelelő záros határidőn belül jóváhagyás végett annál is inkább mutassák be, mert ellenkező esekben az illető hiányos szervezeti társpénztár működése hivatalból meg fog szünetelni s a kötelezőbe tartozó munkások az illető kerületi pénztárnál lesznek befizendőik.

Eltérőket megadók, hogy a társpénztárak kötelesek tagjaikkal a hataskörükbe nem bányai és kohóüzemeknél lévő mindazon alkalmazottakat felvenni, akik az 1907. évi XIX. t.-c. szerinti betegség és baleset esetére való biztosítási kötelezettség alá esnek. Az e tekintetben hiányos alapszabályok megfelelően módosítandók lesznek.

Azon társpénztárak, amelyek bár biztosításuk körébe a baleseti, valamint az aggkor és rokkantsági biztosítást is felvették, de mégis egyes kivételes tagokat csak betegségélyezésben részesítenek, ezen tagokra nézve az 1907. évi XIX. t.-c. 154. és 155. §-aiban foglalt határozmányoknak meg nem felelnek, miért is az egyöntetűség biztosítása céljából szükséges, hogy az ilyen társpénztárak az alapszabályok megfelelő módosításával a balesetbiztosítást az összes tagokra kiterjesszék. Addig is azonban, míg az alapszabályok ezen módosítása keresztülvicelődik, az ilyen bányászati és kohászati alkalmazotti köteles tagja az országos munkás balesetbizo-

sító pénztárnak, miért is ezen alkalmazottaknak balesetbiztosítás céljából az illető kerületi pénztárnál való bejelentésére a munkaadó felhívandó.

Tekintettel azon körülményre, hogy a bányatárspénztárak által betegség és baleset esetén nyújtandó segélyezés mérve még mindig nincsen törvényesen szabályozva, az újonnan alakuló, illetőleg a már fennálló társpénztárak biztosítási körüket a bányatörvény hatálya alá nem tartozó üzemek alkalmazottaira csak azon esetben terjeszthetik ki, ha a bányászati, illetőleg kohászati s a biztosítási körbe vonandó más üzem között az alanyi és tárgyi kapcsolat teljes mértékben meg van, vagyis a két üzemnek, illetőleg üzemkörnél alkalmazottaknak egy szervezet keretében való biztosítását a viszonyok indokoltá teszik.

Azon társpénztárak, amelyek alapszabályaik értelmében biztosítási körüket a bányatörvény hatálya alá nem tartozó, valamely más üzemre is kiterjesztik, kötelesek tagjaikul ezen üzem mindazon alkalmazottait felvenni s nekik betegsegélyezést és balesetbiztosítást nyújtani, akik az 1907. évi XIX. t.-c. szerint betegség, illetőleg baleset esetére biztosítási kötelezettség alá esnek. Addig is azonban, míg a társpénztárak ezen köteleességüknek alapszabályaik megfelelő módosításával meg nem felelnek, a társpénztárnál akár betegség, akár baleset esetére nem biztosított ilyen alkalmazottak az illető kerületi pénztárba bejelentendők.

A fenti rendelkezések végrehajtása céljából szigorúan meghagyom a bányakapitányságnak, hogy a kerületébe tartozó összes társpénztárak szervezetét vizsgálat alá véve, az esetleg szükséges intézkedéseket a szabálytalanságok, vagy hiányok megszüntetése végett haladék nélkül tegye meg, amennyiben pedig arról szerezne meggyőződést, hogy a társpénztárak biztosítási körébe vont üzemek egyes, a törvény szerint biztosításra kötelezett alkalmazottai betegség, vagy baleset esetére való biztosítás céljából tagként sem a társpénztárnál, sem a kerületi pénztárnál nem volnának felvéve, illetőleg bejelentve, ezen körülményről a szükséges érdemi intézkedés megtételével egyidejűleg az illető kerületi pénztárt értesítse.

A hiányos szervezetű társpénztárak megszüntetése tárgyában hozott jogerős határozatok, az illető kerületi pénztárral szintén közlendők lesznek.

380.

A bányamunkások társpénztári szervezetben való biztosítása tárgyában kelt 2033/1910. sz. rendelet értelmezése.

(45605/1911. sz. Pénzügymin.)

A bányamunkásoknak a bányatárspénztárak szervezetében való biztosítása, illetőleg a 2033/1910. sz. a. kelt körrendelet értelmezése tárgyában mihez tartás végett a következőkről értesitem a bányakapitányságot.

1. A bányatárspénztárak által tagjaiknak nyújtandó balesetkártalanítás módjáról a bányatörvény kifejezetten nem intézkedik, tekintettel azonban a kifejlődött törvényes gyakorlatra, valamint a bányatörvénynek a társpénztárak kötelező létesítésével elérni kívánt azon célzatára, hogy a segélyre szorult bányamunkások, nemkülönben azok özvegyei és árváinak a társpénztárak által való gyámolítása olyan legyen, amely egyrészt a segélyre szorult viszonyainak leginkább megfelel, másrészt pedig a különösen veszélyes bányászati szolgálat közben munkaképtelenné vált bányamunkások, valamint az özvegyek és árvák segélyezésétől, illetőleg eltartásától a társadalmat legalább részben mentesíti, — a társpénztárak baleset esetére úgy a munkásoknak, mint az özvegyeknek és árváknak nem egyszer s mindenkorra szóló végkielégítést, hanem mint a törvény fenti célzatának leginkább megfelelő, évjáradékot kötelesek biztosítani, illetőleg nyújtani.

2. A társpénztár által nyújtandó segélyezés mérve törvényhozásilag megállapítva nem lévén, annak a kérdésnek a társpénztári alapszabályok kereteiben való szabályozása, hogy balesetkártalanítás csak teljes, vagy részleges munkaképtelenség eseteiben is és milyen mérvben nyujtassék, a társpénztár önkormányzati jogkörébe tartozik.

3. A bányatörvénynek a társpénztárakra vonatkozó rendelkezései az 1907. évi XIX. t.-c. által érintetlenül hagyottak és így a bányatörvény 210. §-a értelmében a társpénztárak a tagok baleset folytán való elhalálózása esetén csak az özvegyeknek és az árváknak kötelesek gyámolítást nyújtani.

4. A balesetkártalanításként fizetendő évjáradékok mérvének az alapszabályokban való megállapítása ugyan kizárólag a társpénztárak önkormányzati jogkörébe tartozik, a bányakapitányságnak azonban törvényes hatáskörében köte-

lessége adott esetben minden lehető módon, tanácsadással, vagy a társpénztár önkormányzati szerveinek, esetleg a tagoknak felvilágosítása által odahatni, hogy a balesetkártalanításnak az alapszabályokban megállapítandó mértéke a jelenlegi megélhetési viszonyoknak megfelelően.

5. A bányavállalkozók a balesetbiztosítás terheinek viselésére ugyan nem kötelezhetők, mert az 1907. évi XIX. t.-c. 155. §-a a járulékok nagyságát illetőleg a bányatörvényre utal, ez pedig a munkaadóknak a társpénztár bevételeihez való hozzájárulási kötelezettségét meg nem állapítja, elvárom azonban a bányakapitányságtól, hogy adott esetben minden lehető módon oda fog hatni, hogy a munkaadó a társpénztár bevételeihez való aránylagos hozzájárulásban megnyilvánuló, ha nem is törvényes, de erkölcsi köteletségének eleget tegyen.

6. Azt megkövetelni, hogy a társpénztáraknál a baleset által sújtott egyén javára megállapított járandóság mindenkor ki fizetését a munkaadó anyagi biztosíték nyújtásával, avagy szavatossági biztosítás kötésével garantálja, törvényes alap hiányában nem lehet, ezen célból azonban a bányakapitányságnak nemcsak joga, hanem törvényes kötelessége is a társpénztári alapszabályok, illetőleg módosításaik jóváhagyásánál a társpénztárak rentabilitását bírálat tárgyává tenni és az olyan alapszabályoktól, illetőleg módosításoktól, amelyek a megállapított bevételek és kiadások melletti a társpénztár fizetőképességét már előre láthatólag veszélyeztetik, a hatósági jóváhagyást megtagadni.

7. Oly társpénztári alapszabályok, vagy alapszabálymódosítások, amelyek értelmében a tagok balesetkártalanítása csak valamely feltétel bekövetkezése után veszi kezdetét, a fennálló törvényes intézkedéseknek meg nem felelnek és így jóvá nem hagyhatók.

8. A bányamunkások baleset esetére való biztosításának kötelezettsége már a bányatörvény 210. és 214. §-aiban foglalt azon rendelkezésből is önként következik, amely szerint a segélyre szorult bányamunkások, nemkülönben azok özvegyei és árvái gyámolítása végett társpénztáraknak kell létezniök, az olyan bányák birtokosai pedig, amelyeknél törvényesen szerkesztett társpénztár még nem létezik, annak felállításáig kötelesek szerencsétlenül járt munkásaiknak segélyt nyújtani. Kifejezetten is megállapítja azonban a biztosítás kötelezettségét az 1907. évi XIX. t.-c. 3. §-ának 1. pontja.

Mínthogy a balesetbiztosítási törvény a társpénztárak szervezeteinek és a kártérítés mértékének és módjának kérdését érintetlenül hagyta, azokat a nagy hiányokat, a melyeket e tekintetben a társpénztáraknál — szemben a balesetbiztosító pénztárakkal látunk, — ezen és az előző rendeletek igyekeznek pótolni. Hiszen a bányatörvény szavai szerint a társpénztár mint gyámolító, ápoló intézet a megbetegedett, vagy szerencsétlenül járt munkásnak, illetve özvegyének és árváinak csak segélyt nyújt.

A társpénztár e szerint betegsegélyezést, baleset esetén pedig állandó segélyt volna köteles nyújtani. A gyakorlat azonban a törvény szavaira támaszkodva t. i. hogy a segélyre szorult bányamunkások számára kell a társpénztár, ezeket oda fejlesztette, hogy azok a betegsegélyezésen kívül nyugbérpénztárakká is lettek, a nyugbér pedig baleset folytán bekövetkezett munkaképtelenség esetén a kártalanítást is képviseli.

Végzetes hibája lett a törvénynek, hogy csak a biztosítottak fizetési kötelezettségét szabta meg, ellenben a munkaadók hozzájárulását csupán azok erkölcsi köteletségére bízta, vagyis megalkotta a kényszerbiztosítást, de ezzel egyoldalúan csak a munkásokat terhelte meg.

Természetes, hogy a társpénztár az országos pénztár elveitől és azonos tárgyú rendelkezéseitől messze elmaradt és azokat a nagy hiányokat, hézagokat, különbségeket miniszteri rendeletekkel áthidalni nem lehet.

381.

Bányavállalatok. amennyiben olyan iparüzemet tartanak fenn. amely az 1893. évi XXVIII. t.-c. 7. §-a alá esik s ennek az iparüzemnek az alkalmazottait a bányatársládánál és nem az Országos Pénztárnál biztosítják, az üzemben előfordult baleseteket az utóbb idézett törvény 7. §-a szerint, a kir. iparfelügyelőnek bejelenteni kötelesek.

(25066/1916. sz. Keresked. min.)

Az 1907 : XIX. t.-c. 84. §-a csak azokat a munkaadókat kötelezi az üzemi baleseteknek az idézett törvényszakasz szerint való bejelentésére s ennek megfelelőleg az idézett törvényszakasz utolsó bekezdése csak azokra az üzemtulajdonosokra vonatkozólag helyezi hatályon kívül az 1893 : XXVIII. t.-c. 7. §-ában megállapított bejelentési kötelezettséget, akik az 1907 : XIX. t.-c. szerint baleset esetére biztosított üzemet tartanak fenn.

Az utóbb idézett törvény 154. §-a szerint a bányatársláda-tagok nem kötelesek balesetbiztosítás céljából az országos, illetve a kerületi munkásbiztosító pénztárba belépni. Azok a bányavállalatok tehát, melyek alkalmazottaik számára

bányatársládát tartanak fenn s alkalmazottaikat baleset esetére nem az országos, illetőleg a kerületi munkásbiztosító pénztárnál, hanem a bányatársládánál biztosítják, a törvény 84. §-ának első bekezdésében említett, az 1907 : XIX. t.-c. szerint baleset esetére biztosított vállalatoknak nem tekintendők.

Ebből következik, hogy az idézett törvény 84. §-ának utolsó bekezdése ezekre a bányavállalatokra nem vonatkozik, vagyis a bányavállalatok, amennyiben olyan iparüzemet tartanak fenn, amely egyébként az 1893. évi XXVIII. t.-c. 7. §-a alá esik s ennek az iparüzemnek az alkalmazottait a bányatársládánál és nem az országos, illetőleg kerületi munkásbiztosító pénztárnál biztosítják, az fizemben előfordult baleseteket az utóbb idézett törvény 7. §-a szerint a kir. iparfelügyelőnek bejelenteni kötelesek.

382.

Ha valamely bányatársláda baleset esetére biztosítást nem nyújt, az illető bányáüzem alkalmazottai baleset esetére az országos pénztárnál biztosítandók.

(4488/1909. sz. Állami Munkásbiztosító Hivatal.)

Felterjesztéseire a hivatal a pénztárt utbaigazító tájékoztatásképen saját nézetéről a fölvetett kérdések tekintetében a következőkről értesíti: kifejezetten is megjegyezvén, hogy az 1907. XIX. t.-c. értelmében a hivatalnak hatásköre nem terjed ki a fölvetett kérdéseknek az eléje terjesztett alkalomból való kötelező erejű eldöntésére.

Az 1907 : XIX. t.-c. 154. §-a világosan kimondja, hogy a bányatörvény alapján létesített és a törvény 155. §-ában foglalt határozmányoknak megfelelő bányatársládák tagjai nem kötelesek a betegség és baleset esetére való biztosítás céljából az országos munkásbetegsegélyező és balesetbiztosító pénztárba, illetve a kerületi munkásbiztosító pénztárba belépni.

Ugyancsak az idézett törvény 155. §-a pedig kimondja, hogy az említett bányatársládák szervezete érintetlenül hagyatik s csupán azt a korlátot rendeli el, hogy amennyiben valamely a bányatörvény alapján létesült bányatársláda az általa gyakorolt betegsegélyezést a bányászati és kohászati

iparban alkalmazottakon kívül az 1907: XIX. t.-c. szerint biztosításra kötelezett más egyénekre is kiterjeszti, illetve tagjaul ilyeneket is felvesz, e tagokra nézve az őket terhelő járulékok legmagasabb mérvé tekintetében az idézett törvény határozmányaihoz köteles alkalmazkodni, vagyis hogy azoktól 2%-nál magasabb betegségélyezési járulékot nem szedhet. Ennek a feltételnek a társláda-alapszabályok 18. §. b) pontja megfelel.

Ezekhez képest a kőbánya és kohó r.-t.-nak csak azok az alkalmazottai jelentendők be a pénztárnál betegség esetére való biztosítás céljából, akik az alapszabályok 8. §-a értelmében a társpénztárnak nem tagjai, amilyenek különösen az ideiglenes alkalmazottak.

Mint hogy pedig a társláda baleset esetére biztosítást nem nyújt, emelleggyva a vállalat alkalmazottai baleset esetére való biztosítás céljából a pénztárnál bejelentendők és ennek teljesítésére a vállalat a megfelelő törvényes kényszereszközökkel szorítandó.

Ez az álláspont addig irányadó, amíg a társláda alapszabályai nem módosulnak, annak utána újból megállapítandó lévén, hogy az itt említett eljárás mennyiben fog annak következtében módosulni.

A társláda alapszabályainak 2. §-ából megállapítható, hogy a bányavállalat bizonyos alkalmazottai a társládából egyenesen kizárva, ezeket tehát a törvény 1. §. 3. pontja alapján a pénztárnál minden esetre biztosítani kell.

Baleset esetére való biztosítást a társláda nem gyakorol; ez tehát a törvény 3. §. 1. pontja szerint szintén a pénztár feladata.

Mint hogy pedig a társláda a törvény 155. §-a értelmében, a bányászati és kohászati iparban alkalmazottakon kívüli egyéb tagjaitól a törvényszerűtől magasabb járulékot nem szedhet, emelleggyva a szóban levő társládai alapszabályok 5. §-ában megállapított 4%-os járulékot az olyan alkalmazottaktól, akik nem szorosán vett bányászásban vannak alkalmazva, nem szedheti, hanem az ilyen tagoktól legfeljebb 2%-os járulékot szedheti. E tekintetben azonban sem a hivatalnak, sem a pénztárának semmiféle beavatkozási joga, vagy épen kötelessége nincs, mivel a társládának meg van a tagok törvényes felügyeleti hatóságuk.

383.

A bányahatóság a társpénztári alapszabályok egyes rendelkezéseinek revízió alá vételét mindannyiszor elrendelheti, amidőn az a rendelkezés a törvény rendelkezésével, vagy célzatával, vagy a társpénztár lényegével nincsen összhangzásban.

(67627/1908. sz. Pénzügmin.)

A kifogásolt rendelkezést azzal a módosítással erősítem meg, hogy a bányakapitányságnak a 64. §. megváltoztatása iránt tett javaslata a társpénztár rendkívüli közgyűlésében tárgyalandó és a felett érdemleges határozat hozandó.

A bányakapitányság nem diktálhat ugyan a társpénztáraknak alapszabálymódosításokat, mert az ily eljárás a társpénztárak autonómiájának nyilvánvaló megsértését jelentené, kétségtelen azonban másrészt, hogy a bányahatóság a társpénztárakra vonatkozó törvényes felügyeleti jogánál fogva a társpénztári alapszabályok egyes rendelkezéseinek az illető társpénztár saját autonóm jogkörében való revízió alá vételét mindannyiszor elrendelheti, valahányszor az illető rendelkezés akár a törvény intézkedésével, vagy célzatával, akár pedig a társpénztári intézmény célja, jelentősége és lényegével nincsen összhangzásban.

384.

I. A társpénztári ügyekben teendő rendezések iránti felhívás nem a bányatulajdonos, hanem a társpénztári vezetőséghez intézendő. II. A bányahatóság a társpénztári alapszabályok megváltoztatása tekintetében kezdeményező lépéseket tehet.

(48349/1908. sz. Pénzügmin.)

A felfolyamodásnak helyt adva, a neheztelt első foku rendeletet megsemmisítem.

Indokolás: Meg kell mindenekelőtt jegyezni, hogy elvi szempontból nem helytálló a felfolyamodásban a bányatörvény 212. §-ára alapított azon vélekedés, hogy ha a bányakapitányság a társpénztári ügyekben rendezendőt talál, úgy erre a rendezésre nem a társpénztári elnökséget, hanem az érdekelt bányavállalatot kell utasítania. Azért nem hely-

álló az a vélekedés, mert a bányatörvény 212. §-ának rendelkezése a társpénztári intézmény megalapítására és első szervezésére vonatkozik, -- továbbá, mert a társpénztár a bányavállalattól független és teljes autonómiával bíró önálló jogi személy, melyet a felügyelő bányahatósággal szemben sem a bányatulajdonos társulat, sem a mű igazgatósága, hanem az intézmény igazgatására alapszabályszerűleg kijelölt szerv van hivatva képviselni.

Az a fellevés sem állhat meg, mintha a bányakapitányság a társpénztárakra vonatkozó törvényes felügyeleti joghatósága körében a társpénztári alapszabályok szükségszerű megváltoztatása iránt kezdeményező intézkedést nem tehetne.

A jelen esetben is nem azért kellett megsemmisítenem a felfolyamodással megtámadott ily tárgyú bányakapitánysági rendelkezést, mintha ezzel az illetékes elsőfoku bányahatóság törvényes hatáskörét túllépte volna, hanem azon érdemi okból, mert jelen esetben a viszonyok és körülmények sajátosságánál fogva az alapszabályok módosításának a társpénztár autonóm jogkörében eszközendő tárgyalást sürgető ok nem forog fenn.

385.

A bányahatóság nem vehet érdemleges tárgyalás alá s nem erősíthet meg oly társpénztári szabályzatot, melyet a bányavállalkozó az érdekelt munkások közreműködése nélkül, egyoldalulag készített.

(42952/1902. sz. Pénzügymin.)

A bányatárspénztár a bányatörvény szellemében az önszegély alvén alapuló munkásbiztosítási intézménynek lévén tekintendő, az érdekelt munkás csoportot már az intézmény alapításánál, jelesül az alapszabályok szerkesztésénél is megfelelő közreműködés illeti meg. Ez az elv a bányatörvény 212. §-ában határozott kifejezést is nyer.

Ezen oknál fogva a bányahatóság nem vehet érdemleges tárgyalás alá s nem erősíthet meg oly társpénztári szabályzatot, melyet a bányavállalkozó az érdekelt munkások közreműködése nélkül, vagyis egyoldalulag készített.

Mintegy pedig a jelen esetben a megerősítettet kért társpénztári alapszabályzat ekként egyoldalulag készült, azt az intézmény keretébe tartozó alkalmazottak utólagos megballagatása és állásfoglalása végett a bányatársulatnak visszaadni kellett.

386.

A bánya és kohómunkásokon kívül a társ-pénztár keretében biztosított más egyének csupán betegségélyző pénztári járulék címén nem fizethetnek 2 százaléknál magasabb járulékot.

(109477/1911. sz. Pénzügymin.)

Az egyöntetű eljárás biztosítása céljából az 1907. évi XIX. törvénycikk végrehajtása tárgyában kiadott 1909. évi 92515. számú pénzügyminiszteri rendelet kiegészítéseképpen mihez tartás végett a következőkről értesitem a bányakapitányságokat.

Az 1907. évi XIX. t.-c. 154. §-a kimondja, hogy a bányatörvény alapján létesített és az e törvény 155. §-ában foglalt határozmányoknak megfelelő bányatárs-pénztárak tagjai nem kötelesek a betegség és baleset esetére való biztosítás céljából az Országos Munkásbetegségélyző és Balesetbiztosító Pénztárba, illetve a kerületi munkásbiztosító pénztárba belépni.

Az említett 155. §. pedig idevonatkozólag más határozmányt, illetőleg korlátozást nem tartalmaz, minthogy a társ-pénztárak azon esetben, ha a betegségélyezést a bányászati és kohászati iparban alkalmazottakon kívül e törvény szerint biztosításra kötelezett más egyénekre is kiterjesztik, illetve tagjaikul ilyeneket is felvesznek, ezen tagoktól e törvény által megállapított, tehát 2 %-nál (25. és 41. §.) magasabb járulékot nem szedhetnek.

Ezck szerint az 1907. évi XIX. t.-c. nem tartalmaz korlátozást a biztosításra kötelezett, de nem bányászati, vagy kohászati iparban alkalmazott bányatárs-pénztári tagoktól — baleset, aggkor és munkaképtelenség esetére való biztosítás címén — szedhető járulékok mérvére vonatkozólag s így a társ-pénztárak alapszabályainak a baleset, aggkor, vagy munkaképtelenség esetére való biztosítás címén szedendő járulékok mérvét szabályozó intézkedéseit az 1907. évi XIX. t.-c. rendelkezései alapján bírálat, illetőleg kifogás tárgyává tenni abban az esetben sem lehet, ha a társ-pénztár tagjaiul oly biztosításra kötelezett egyénket is felvesz, akik nem a bányászati, illetőleg kohászati iparnál vannak alkalmazva. Nem lehet tehát különösen kifogás tárgyává tenni egyes társ-pénztári alapszabályok azon intézkedéseit, amelyek szerint az ugynevezett ideiglenes, kevésbé jogosult tagok, akiknek különben a társ-pénztár köteleességszerűen betegségélyzésen kívül

balesetbiztosítást is nyújt, a tiszta kereset 2°/o-ánál nagyobb járulék fizetésére vannak kötelezve. S ebben a tekintetben irányadóul csak is az az általános érvényű követelmény szolgálhat, hogy a kereset 2°/o-án felül szedett járulék nagysága megfeleljen a társpénztár által ezzel szemben nyújtott ellenszolgáltatás mérvének.

* *

Lásd a 378. számú rendeletet és a 382. számú utasítást.

387.

Az üzemhez vezető úton munkába menetel és onnan hazajövetel az üzem érdekében végzett szolgálat, az e közben történt baleset tehát a kártalanítási igény alapját képezi.

(112/1909. sz. Állami Munkásbiztosító Hivatal.)

* *

Ezen határozatban az üzemi baleset fogalmának tágabb értelmezése jut érvényre, vagyis nem kell a balesetnek különös üzemi veszélyből erednie, hogy a biztosított biztosítási igényei kielégíthessenek.

388.

Ila a pénztár a tag részére szükséges fürdőt természetben szolgáltatni tudja, ezt helyettesítő készpénzsegély folyósításának törvényes alapja nincsen.

(128/1909. sz. Állami Munkásbizt. Hivatal.)

389.

Ila a pénztár valamely igényjogosult tagnak, vagy családtagnak kórházi ápolást nyújt, a pénztár által kijelölt kórházba való beszállításának költségét a pénztár viseli. Ellenben a hazautazás költségeire a kórházból kikerült, nem a kórház székhelyén lakó tagnak van csak igénye, ezt a költséget a családtag nem igényelheti.

(236/1909. sz. Állami Munkásbizt. Hivatal.)

390.

Állami alkalmazottak baleseti kártalanítása, — ha az illető nyugellátása az 1907. évi XIX. t.-c. által megszabott mértéknél kisebb lenne, — ezen mértékig kiegészítendő.

(4616/1910. sz. Miniszterelnök.)

Az összes állami hivataloknál alkalmazottak (ideértve a bányatársulások tagjait is), akiknek az 1907. évi XIX. t.-c. értelmében baleseti kártalanításra igényük van, üzemi, vagy az 1907. évi XIX. t.-cikk 3. §-ában említett baleset esetén ugy a saját maguk, mint hozzátartozóik részére, az 1907. évi XIX. t.-cikk VII. fejezetében megállapított kártalanításnak megfelelő ellátásra tarthatnak igényt olyképen, hogy amennyiben egy ilyen alkalmazottat, vagy hozzátartozót megillető nyugellátásnak összege az 1907. évi XIX. t.-cikk fejezetében megállapított kártalanítás összegénél kisebb lenne, a különbözet részükre az illető tárca költségvetésének terhére „Üzemi balesetből kifolyó kártalanítás” címén utalványozandó ki.

Ha pedig egy ilyen alkalmazottnak valamely hozzátartozója, akiknek részére a rájuk nézve érvényben álló nyugdíjtvény, vagy nyugellátási szabályai (nyugdíjintézet, nyugbérpénztár, segélyezési intézet, jótékonyági alap, bányatársulások stb.) értelmében ellátás meg nem állapítható, üzemi vagy az 1907. évi XIX. t.-cikk VII. fejezete értelmében kártalanításra igénnyel bír, részére az 1907. évi XIX. t.-cikk VII. fejezetében megállapított kártalanítás, ugyancsak az illető tárca költségvetésének terhére „üzemi balesetből kifolyó kártalanítás” címén teljes összegében kiutalványozandó.

Az ellátások tekintetében a hivatal (vállalat) főnökének, meghallgatásával az illetékes miniszter határoz.

* *

Hogy a biztosítás mértéke mennyire más az országos munkás balesetbiztosító és a társulásokban, azt a fenti rendelet is illesztálja, mely az állami alkalmazottaknak — az 1907. XIX. t.-c.-ben biztosított mértéket — a társulásokban is rendeletileg a miniszteri tárca terhére esetenként megállapítja.

391.

I. A társulások külön balesetbiztosító osztály létesítésére, a bányavállalkozók a balesetbiztosítás költségeinek viselésére nem kötelezhetők. II. A banya-

hatóság nem követelheti, hogy a társpénztárak a baleset folytán bekövetkezett munkaképtelenség esetén nyújtandó segélyezés mérvére nézve az 1907. évi XIX. t.-c. rendelkezéseit irányadókul vegyék.

(62909/1912. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva a bányakapitánysági határozatot a felfolyamodással meg nem támadott intézkedések érintetlenül hagyása mellett, neheztelt részében megsemmisíteni.

Indokolás: A bányakapitányság határozatának neheztelt részében a társpénztár alapszabályainak a következő irányban való módosítását, illetőleg átdolgozását rendelte el:

1. hogy a társpénztárba ideiglenes, azaz nem teljes jogosultságú tagként az ideiglenesen, kiegészítőképpen, vagy átmenetileg alkalmazottak is felvehetők legyenek;

2. hogy a baleset folytán eseeékes minden segélyt a balesetbiztosító osztály nyújtson;

3. hogy a balesetbiztosítás költségeit egyedül a munkaadó viselje;

4. hogy a társpénztár baleset folytán bekövetkezett munkaképtelenség esetén tagjainak ugyanolyan mérvű segélyezést adjon, mint amelyet az 1907. évi XIX. t.-c. 70. és 72. §-ai értelmében az országos munkásbalesetbiztosító pénztár köteles tagjainak nyújtani, mindazonáltal azzal a különbséggel, hogy a társpénztárnál a segély megállapításánál az alapbér és ne a kereset vétessék alapul.

A bányakapitányságnak az 1. pontban foglalt a társ-pénztári tagságra vonatkozó rendelkezése, mint tárgytalan megsemmisítendő volt, mert ennek az érvényben lévő társ-pénztári alapszabályok 6. §-a már nemcsak eleget tesz, amennyiben a társpénztárba tagként való felvételét minden alkalmazottnak, tehát az ideiglenesen kiegészítőképpen, vagy átmenetileg alkalmazottnak is lehetővé teszi, hanem azon túlmenőleg a tagként való felvételt a fennálló törvényes intézkedéseknek megfelelően kötelezővé is teszi.

Megsemmisítendő volt a balesetbiztosító osztály létesítésére vonatkozó intézkedés is, mert ennek az osztálynak különálló létesítését nem teszik kötelezővé, illetőleg szükségessé, vagy indokolttá sem a fennálló törvényes intézkedések, sem a társpénztári intézményhez fűződő érdekek.

Megsemmisítendő volt továbbá a 3. pontban foglalt a

balesetbiztosítás költségeinek viselésére a munkaadót kötelező rendelkezés is, mert a bányavállalkozóknak, mint munkaadóknak ez a kötelezettsége a társpénztárakkal, illetőleg ezek tagjaival szemben, a fennálló törvényes intézkedések alapján meg nem állapítható, amennyiben a bányatörvény, amelyre a társpénztári járulék nagysága tekintetében az 1907. évi XIX. t.-c. 155 §-a is utal, a bányavállalkozót a társpénztár bevételeihez való hozzájárulásra, illetőleg a társpénztári kiadások részbeni fedezésére nem kötelezi.

Végül megsemmisítendő volt a társpénztár által baleset folytán bekövetkezett munkaképtelenség esetén nyújtandó segélyezés mérvére vonatkozó 4. pontban foglalt rendelkezés is, mert a baleseti segélyeknek az 1907. évi XIX. t.-c. 70. és 72. §-aiban megállapított mérvben való megszabása a jelenlegi állapottal szemben, a segélyezés mérvének felemelésével járna, ez pedig miután erre vonatkozólag törvényes kényszer nincsen, a társpénztár bevételeinek megfelelő fokozása nélkül csak akkor volna indokolt, sőt megengedhető, ha előzőleg megállapíthatnák, hogy a segélyezés mérvének emelése által a társpénztár fizetőképessége nem érintetnék, illetőleg nem veszélyeztetnék; már pedig a jelen esetben az ügyiratokból kivehetőleg, ennek az előfeltételnek fenforgása előzőleg vizsgálat tárgyává nem létezett, amennyiben erre vonatkozólag az ügyiratok a szükséges adatok tekintetében felvilágosítást nem is nyújtanak.

* *

Ezen rendeletben határozott kifejezést nyert azon törvényes állapot, hogy a társpénztárakban a munkaadó biztosítási kötelezettsége megváltozása nincsen, sem a baleset folytán nyújtandó segélyezés mérvé tekintetében az 1907. XIX. t.-c. rendelkezései nem lehetnek a bányahatóság kívánata szerint irányadók. A törvény 3. §-ának ama rendelkezése tehát, hogy a bányamunkások balesetbiztosítási kötelezettség alatt állanak, ugyszólván teljesen illuziórússá válik a XIII-ik fejezet rendelkezései által, mert a társpénztár által nyújtott baleseti segélyezés állapotában rendkívül alatta marad az országos pénztár ezen biztosítási mérvének.

392.

A hadbavonult társpénztári tagoknak a bevonulás előtt szerzett jogai az egész vonalon megőrvendőek és a tagoknak a hadiszolgálat alatt megnyuló nyugbér igénye alapszabályszerűleg úgy biztosítandó, hogy a háboruban munkaképtelenné vált

tagnak, illetve az elesett hozzátartozóinak nyugbérigénye abban az esetben is érvényesíthető legyen, ha az illetőnél az alapszabályszerűleg előírt karencia a hadiszolgálat alatt telt el.

(56625/1916. sz. Pénztügymin.)

A bányakapitányság azon az alapon tagadta meg a társpénztár közgyűlési határozatának a megerősítését, mert a határozat értelmében a nyugbérigény megállapításánál a hadiszolgálatban töltött idő figyelembe vehető nem lévén, az alapszabályoknak ily irányu módosítása nem felel meg az e tárgyban 1774/1915. sz. a. kiadott körrendeletem intencióinak.

Közelebbről vizsgálva az ügyet a bányakapitányság álláspontját helyesnek kell minősítenem. Az érintett körrendeletemnek ugyanis az volt a célja, hogy a társpénztári alapszabályoknak a hadba hívott társpénztári tagok igényeit a jog és igazság, valamint a méltányosság követelményeinek meg nem felelően szabályozó rendelkezései, lehetőleg a társ-pénztárak önkormányzati hatáskörében nyerjenek megfelelő újabb szabályozást. E körrendeletemből az igazság és a méltányosság folyományaként főként az a kettős követelmény domborodik ki, hogy egyrészt a hadbavonult társpénztári tagoknak a bevonulás előtt szerzett jogai az egész vonalon megóvassanak és másrészt hogy a tagoknak hadiszolgálat alatt megnyíló nyugbérigénye is alapszabályszerűleg oly módon biztosítható, hogy a háboruban munkakeptelenné vált tagoknak, illetve a háboruban elesett tagok hozzátartozóinak társpénztári nyugbérigénye abban az esetben is érvényesíthető legyen, amidőn az alapszabályszerűleg előírt várakozási idő (karencia) az illetőknél a hadi szolgálat alatt telt el.

Miután pedig a közgyűlési határozat ez utóbbi méltányossági követelménnyel ellentétbe helyezkedett és miután az idézett rendeletem végrehajtásához azon indokon kívül, hogy több érdekelt társpénztár e rendeletemnek megfelelt, azért is ragaszkodnom kell, mert mielőbb tájékozódást kell szereznem arról, hogy az önkormányzati uton megkísérlett jogrendezés ki nem elégitő volta esetén, nem kell e szóban forgó kérdések törvényhozási uton való rendezését előkészítenem, ennél fogva a bányakapitányságnak azt a rendelkezését, amellyel a kérdés önkormányzati uton való rendezésére még egyszer az érdekeit társpénztárnak alkalmat nyújt, megerősítenem kellett.

393.

*Társpénztári tagok, — életveszély esetét kivéve,
— társpénztári utalvány nélkül kórházi ápolásra fel
nem vehetők.*

(68739/1910. sz. Pénzügymin.)

Tudomásvétel és miheztartás végett értesitem a bányakapitányságot, hogy a m. kir. Belügyminiszter ur a vármegyei és városi törvényhatóságokhoz 1910. évi 15616 szám alatt a következő rendeletet intézte:

„A m. kir. Pénzügyminiszter ur az 1907. évi 140000 számú körrendelet 49. §-ának azon általános érvényű intézkedését, hogy a biztosításra kötelezett egyének kórházba való felvétele a pénztár előzetes hozzájárulásától, utalványától függővé nem tehető a bányatársládákra nézve, melyek nagy anyagi áldozatokkal maguk tartanak fenn kórházakat, sérelmesnek tartván, az említett körrendelet ezen szakaszának megváltoztatását kérte.

Mint hogy a bányatársládák tagjai az 1907. évi XIX. t.-c. 154. §-a szerint a kerületi munkásbiztosító pénztárnak nem tagjai s a társládák szervezete az idézett törvény 155. §-a szerint érintetlenül hagyatván, sem a kereskedelemügyi miniszternek, sem az állami munkásbiztosító hivatalnak ezen társpénztárak felett felügyeleti jogköre nincs, mint hogy továbbá a Pénzügyminiszter ur által sérelmesnek talált szakasz a társládák tagjainak felvételéről kifejezetten nem is intézkedik, az 1907. évi 140000 számú körrendelet 49. szakaszának általános rendelkezését olyképen módosítom, hogy a bányatársládák tagjai és családtagjaik — életveszély eseteit kivéve — kórházi kezelésbe csakis társpénztári utalvány bemutatásával vehetők fel.

Ezen rendeletemről a törvényhatóság területén levő köz- és nyilvánossági jellegű kórházak miheztartás végett megfelelő módon értesítendőek.“

Felhivom egyuttal a bányakapitányságot, hogy amennyiben egyes közkórházak a bányatárspénztárak tagjait és ezek hozzátartozóit — életveszély eseteit kivéve — a m. kir. Belügyminiszter ur fenti rendelete ellenére a társpénztár utalványának bemutatása nélkül is felvennék kórházi kezelésbe, erről a szükséges intézkedések megtétele végett hozzám esetről-esetre nyújtanak jelentést.

A balesetbiztosítási törvény értelmében a munkaadó felét viseli a betegsegélyző pénztár összbevételének és a kórházi ápolási igénye a törvényben szabályozást nyert. Ezzel szemben a társpénztár alapszabályaiban nyer rendezést a tag kórházi ápolási igénye, amelynek előfeltételeihez tartozik a pénztári utalvány is. A 155. §. a társpénztári segélyezés mérvét érintetlenül hagyván, érintetlenül hagyta a tag kórházi ápolásának feltételeit is.

394.

A társpénztári tagok kórházba való felvételének nem akadálya a felvételi engedély hiánya.

(34811/1914. sz. Pénzügymin.)

A bányatárspénztári tagoknak utalvány nélkül való kórházi felvétele tárgyában értesitem a bányakapitányságot, hogy a m. kir. Belügyminiszter ur a fenti tárgyban 1913. évi 113810. szám alatt a következő átiratot intézte hozzám:

„A bányatársláda tagok közkórházakba való felvétele tárgyában 1910. évi 15616. szám alatt kiadott rendeletem be nem tartása miatt a közkórházak ellen felmerült panaszok ügyében a következőkről van szerencsém értesíteni:

Mint Nagyméltóságod előtt is ismeretes, a szóbanforgó rendelet a betegsegélyezés folytán amugy is súlyos kötelezettségekkel terhelt s többnyire kórházakat is fentartó társ-pénztárak érdekeinek lehető megvédése céljából Nagyméltóságod egyik hivatalbeli elődjének 1910. évi 73444. szám alatt kelt átiratában foglalt és kifejezett kívánságára adatott ki.

Ezen rendelet azonban amint előrelátható volt, dacára annak, hogy a felmerült panaszok következtében ismételten a legszélesebb körben kihirdetve az összes kórházakkal közöltetett, a gyakorlatban teljesen eredményre nem vezetett.

De nem is vezethetett, nem főként az 1876. XIV. t.-c. 58. §-nak azon s szociális szempontokból meg sem változtatható általános intézkedése folytán, melynek értelmében a közkórházak minden beteget felvenni tartoznak. A felvételnél első sorban a beteg állapota kell, hogy mérlegelés tárgyává tétessék s csak másodsorban jöhetnek tekintetbe a beteg személyi és egyéb körülményei. Számtalan esetben a felvételnél talált állapot: láz, gyengeség, kimerültség, az alapbántalmat kísérő egyéb tünetek súlyossága, stb. akkor is indokolttá és szükségessé tehetik orvosi szempontból a felvételt, ha utólag a betegség életveszélyesnek, vagy sürgős beavatkozást igénylőnek nem bizonyult is. Másfelől az egyes esetekből kifolyólag megindított vizsgálatokra beérkezett jelen-

tések szerint arra is volt eset, hogy a jelentkezők hamis, vagy téves személyi adatokat mondtak be s csak a tárgyalások folyamán derült ki, hogy társpénztárak kötelekébe tartoznak. Volt rá eset, hogy a beteg kötelezettséget vállalt, hogy az ápolási díjakat sajátjából fogja fedezni, amit tagsági jogosultságára való hivatkozással később megtagadott, mind oly körülmények, melyek folytán a közkórházak eljárását adminisztratív tekintetéből is igazolni kellett vennem.

A kérdés elbírálásánál nem hagyható számitáson kívül a közkórházaknak most már általánosan ismertté vált azon rendeltetése sem, hogy az országos betegápolási alapról szóló 1893. évi XXI. t.-c. szellemének megfelelőleg ezekből senki ki nem zárható s emberileg érthető, ha a társláda tagok jogos, vagy jogtalan, de jóhiszemű felt. vésüknél fogva a közkórházakba való felvételre szintén igényt tartanak s azokat fel is keresik. Tekintetbe véve még azt is, hogy a szóbanlevő közkórházak mind nagyobb intézetek, melyek megfelelő szakképzett főorvosok vezetése alatt külön osztályokkal is bírnak s szintén jobban fel vannak szerelve, mint a társláda-kórházak egy jelentékeny része, ami még inkább megerősíti őket azon feltevésükben, hogy a közkórházakban tökéletesebb kezelésben és ellátásban lesz részük, mint a társláda kórházában.

Mindezek folytán, mert a közkórházak a jelentkező bányatársláda tagok felvétele elől sok esetben még akkor sem zárkózhatnak el, ha egyébként a beteg személyi viszonyai felől tájékozódással bírnak, sok esetben pedig a megtévesztő adatok bemondása miatt a társláda tagságról tudomással nem bírván, az előzetes felvételi engedélyt megkövetelni nem áll módjukban, a r—i részvénytársaságnak Nagyméltóságodhoz intézett azon kérelmét és javaslatát, hogy a közkórházak köteleztessenek, hogy ezen rendeletet anyagi felelősség, esetleg szigorú büntetés terhe mellett végrehajtsák, vagyis hogy társ-pénztári tagot életveszély esetétől eltekintve csakis a társ-pénztár előzetes engedélye mellett vegyenek ápolás alá, „mint keresztül nem vihető és amellet méltánytalant teljesíthetőnek és elfogadhatónak nem tartom.”

* * *

Amennyire kétségtelenül helyes és jogszerű ezen rendelet okfejtése, éppen annyira igazolja másfelől azt, hogy az eredeti törvényjavaslattól eltérő módosítása az 1907. XIX. t.-c.-nek, mely a bányamunkásokat kizárta ezen törvény biztosítása köréből nem megfelelő s hiába mondja a 155. §., hogy a társ-pénztári tag az alapszabályokban lefektetett mérvben és módon biztosítottatik, mert pl. a tag kórházi apo-

lása igen sok esetben nem eszközölhető az alapszabályokban lefektetett mérvben és módon, sőt az alapszabálynak ide vonatkozó rendelkezését, mint a rendelet kifejté, figyelembe venni nem is lehet.

V. ö. a 293. számú rendelettel és a 395. számú ítélettel.

395.

A bányatárspezntárak (társládák) az igényjogosult tagjaik után felmerül kórházi ápolási költségeket nem az 1907. évi XIX., hanem az 1898. évi XXI. törvénycikk 4. §-ában megállapított mértékben tartoznak viselni.

(2499/1910. sz. Közigazg. bíróság.)

A magyar királyi közigazgatási bíróság B. A. vasgyári munkásnak 1909. évi június hó 29-től július hó 31-ig tartott kórházi ápolása után felmerült 54 korona 78 fillér gyógydíjból 30 napra eső 49 korona 80 fillér ügyében B. vármegye közigazgatósági bizottsága által 1910. évi március hó 12-én 630 szám alatt hozott határozat ellen a részvenytársaság társpezntárának képviselőtében beadott panaszt 1910. évi augusztus hó 2-ik napján tartott nyilvános ülésében az 1898. évi XXI. törvénycikk 13. szakasza alapján tárgyalás alá vevén, következőleg ítelt:

A magyar királyi közigazgatósági bíróság a panasznak helyt nem ad.

Indokok: A részvenytársaság társláda pezntára azon a címen kéri felmentését. B. A. vasgyári munkás gyógydíjának megfizetése alól, hogy a társpezntári alapszabályok 14. §-a szerint önhibából előidézett verekedés folytán előállott betegség esetén a társpezntár nem köteles gyógydíjat fizetni és hogy sérült nem a társláda kórházát, hanem a G. vármegye közkórházát vette igénybe.

Ami az első kifogást illeti, a panaszló társládapezntár csak állítja, de mivel sem bizonyítja, hogy B. A. a verekedést, melyben a kórházi ápolást igénylő sérülést kapta, önhibájából idézte elő. A közigazgatási bizottság által elrendelt bizonyítási eljárás során pedig U. község előjárósága hivatalosan igazolta, hogy B. A. a verekedést nem idézte elő és arra okot sem szolgáltatott. Így tehát a társláda első kifogása elesik.

Ami pedig nem a társláda, hanem egy közkórház igénybevételét illeti, minthogy az 1876. XIV. törvénycikk 58.

§-a értelmében a közkórházak, míg a fekhely nem hiányzik, minden jelentkező beteggel kötelesek befogadni, minthogy továbbá a jelen esetben a sérülés s az ebből folyó sürgős szükség bármely kórház igénybevételét indokoltá tette volna, azért ez a kifogás sem fogadható el.

Mivel továbbá a pénztár igényjogosult tagjáért az 1898. XXI. törvénycikk 4. §-a értelmében 30 napig terjedőleg még abban az esetben is köteles a kórházi gyógyköltségeket megfizetni, ha a kórházi ápoláshoz utólag sem adja beleegyezését, azért törvényszerűen határozott B. vármegye közigazgatási bizottsága, midőn B. A. 33 napi kórházi ápolása után felmerült gyógyköltségből 30 napra eső 49 korona 80 fillér megfizetésére kötelezte a panaszkodó társládát.

Végül az 1907. XIX. törvénycikk 39. §-a a társládákra nem terjedvén ki, az 1898. XXI. törvénycikk 4. §-a egész terjedelmében érvényben áll s így nem 28, hanem 30 napi gyógydíjban kellett a társládát marasztalni.

Mindezen okokra való tekintettel a társláda panaszának helyt adni nem lehetett.

* * *

Ezen határozat szerint az 1907. XIX. 155. §-ának a társ-pénztári segélyezés mérvét és módját illető rendelkezését a kórházi ápolásra való igény, illetve kötelezettség tekintetében az 1898. XXI. t.-c. 4. §-ának határozmányai korlátozzák, mert az alapszabályok ezzel ellentétes határozmányra irányadó nem lehet.

396.

Kórházi ápolási költség megtérítésére vonatkozó vitás ügyben annak a körülménynek, hogy a fél a fizetési meghagyás ellen 15 napon belül kifogásait nem érvényesítette, csak az a következménye, hogy a követelésbe vett összeg végrehajtható lesz, de nem fosztja meg a felet attól a jogától, hogy a követelés ellen érdemi kifogásait a köztartozásokra nézve megállapított elévülési határidőn belül ne érvényesíthesse.

7995/1912. sz. Közigazg. Biróság.)

Az ügyben elsőfokon eljáró hatóság a panaszló pénztárnak a szóban levő kórházi költség ügyében beadott felszólamlását visszautasította azért, mert ezt a vonatkozó fizetési meghagyás átvételét követő 15 nap letelte után adta csak be

A közigazgatási bizottságnak ezt az intézkedést helybenhagyó végzése ellen irányul a panasz. Annak a körülménynek azonban, hogy a fél a fizetési meghagyás ellen 15 napon belül kifogásait nem érvényesíti, csak az a következménye, hogy a követelésbe vett összeg végrehajtható lesz, de nem fosztja meg a felet attól a jogától, hogy a követelés ellen érdemi kifogásait a köztartozásokra nézve megállapított elévülési határidőn belül ne érvényesíthesse, mert a fizetési meghagyás kibocsátása még nem tartozik a vitás eljárás keretébe, amelyben csak az az ellen beadott felszólamlás folytán indul meg a vitás eljárás s így a hozzá fűződő jogkövetkezmények szempontjából a jogvitában hozott ügydöntő véghatározattal azonos megítélés alá nem vonható.

397.

I. A bányatörvény 210. 213. §-ai alapján törvényszerűen alakult társpénztár részére, törvényszerűen meghozott alapszabályok rendelkezései az illető bányabirtokosra, a tagokra és magára a társpénztárra nézve kétségtelenül szerződés erejével bírnak és így azokra nézve alkotják az alkalmazandó anyagi jogszabályt. II. A segélyre szorult munkásnak igénye tisztán magánjogi természetű és mint ilyen, amelyben alakszerű módon választott bíróságra nem bízatik, — az alapszabályoknak az anyagi jogba vágó rendelkezéseinek alkalmazásával ugyan, de — a polgári bíróság előtt érvényesíthető.

(330/1904. sz. Curia.)

398.

A társpénztár nyugbéralapjára befizetett járulékok a munkásnak saját hibáján kívül történt elhocsátása esetén visszatérítendők.

(56/1912. sz. Curia.)

Az nem vitás a peres felek között, hogy felperes 10 évnél kevesebb ideig volt az alperesi társzláda tagja; továbbá, hogy ezalatt az idő alatt a kereseti összeget alperesnél befizette; továbbá, hogy felperes a szolgálatból saját hibáján

kivül bocsátatott el és végre, hogy felperesnek alperessel szemben az alperesi alapszabályok szerint nyugbérhez jogsultsága nincsen.

Ezek szerint felperesre nézve az alperesi alapszabályokhoz képest a helyzet az volna, hogy felperes, habár őt a saját hibája nélkül bocsátotta el a bányatulajdonos a szolgálatból, egyedül abból az okból, mert ez az elbocsátás 10 év letelte előtt történt, nemcsak hogy nyugbérhez nem juthat, hanem keresményének a nyugbéralapra befizetett részét is csak akkor nyerheti vissza, ha alperes ezt a saját tetszésétől függőleg engedélyezi.

Vagyis a társládai alapszabályok szerint a bányatulajdonos tetszésétől függ a bányamunkásnak az az életsorsa, hogy a nyugbérképességhez szükséges 10 év letelte előtt a munkást ennek hibáján kívül a szolgálatból elbocsátja, őt ily módon a társpénztári tagságtól, a nyugbérhez való igényétől megfosztja s a nyugbéralapra befizetett összeget a társpénztár megtartja.

Az a szerződéses jogviszony azonban, melyben az egyik fél a másik fél önkényének akként van aláveve, hogy a munkaképtelenség napjaiban való megélhetése biztosítása okából befizetett összeg is a másik fél pusztá önkényétől függőleg tőle elvonható, az osztó igazsággal annyira ellenkezik, hogy ahhoz a jogszolgáltató bíróság segédkezet nem nyújthat.

És minthogy a fentebb előadottaknak figyelembe vétele mellett a bíróság ennek a pernek az elbírálásánál az alperesi alapszabályok 21. cikkének vonatkozó intézkedéseit nem alkalmazhatja, a másodbíróság (marasztaló) ítéletét ez okból helybenhagyni kellett.

* *

A bányamunkás társpénztár biztosítása nem önkéntes, hanem kényszerű, tehát nem tőle függ az abba való beépés, illetve a járulék fizetési kötelezettség sem. A kényszerbiztosítás évi követelménye, hogy eltekintve a tagnak a pénztárral szemben fennálló viszonyából folyó jogvesztési eseteitől, harmadik személyek, tehát pl. a munkaadó által tamasztott feltételektől ez abszolút biztosítási jogától a munkás el ne legyen üthető. Amidőn tehát a bányahatóság oly alapszabályt erősített meg, mely a társpénztári biztosítási igényt az állandóan ugyanazon munkaadónál töltendő szolgálati időtől tette függővé, a fenti ítélet szerint a munkás abszolút biztosítási igényét a munkaadó önkényének szolgálta ki.

399.

Nincs tételes jogszabály, mely szerint a társ-pénztár és tagjai közti peres eljárást más hatóság eljárásának kell megelőznie. A társ-pénztári alapszabályoknak az az intézkedése, hogy a nyugbérézés felett a választmány határoz, a peres eljárás megindítására semmi befolyással nem bír. A választmány ugyanis a társ-pénztárnak, mint jogi személynek a szerve, határozatának tehát más jelentősége nincs, mint aminő jelentősége van bármely más magánfél azon nyilatkozatának, hogy a magánfél elismeri-e, vagy nem az ellene támasztott követelést.

(2903/1912. sz. Curia.)

A kir. tábla: A keresetet elutasíthatónak nem találja.

Indokok: A bányatörvény 210-213. §-ai alapján meghozott alapszabályok rendelkezései a tagokra, az illető bányabirtokosra s magára a társ-pénztárra nézve kétségtelenül kötelezők s így az annak alapján érvényesített igényeik elbírálásánál alkalmazandók.

Mínthogy azonban felperesnek, mint bányaalkalmazottnak a társ-pénztári alapszabályok alapján érvényesíthető nyugbér, illetve végkielégítési igénye, mint tisztán magánjogi elbírálás alá eső kérdés, az alapszabályok alkalmazásával ugyan, de a rendes bíróság előtt is érvényesíthető és pedig annival is inkább, mert sem az általános bányatörvény, sem az alapszabályok nem tartalmaznak olyan határozott rendelkezést, amelynél fogva a nyugbérre, illetve végkielégítésre irányuló igény első sorban a társ-pénztári választmány, illetve a bányakapitányság előtt volna érvényesíthető és az erre vonatkozó igény elbírálása csak akkor tartoznék a rendes bíróságok hatáskörébe, ha a társ-pénztári választmány, illetve a bányahatóság előtt folyamatba tett eljárás eredményre nem vezetett, ennél fogva felperes kereseti igényét a bányabíróság előtt arra való tekintet nélkül érvényesítheti, hogy igényének megállapítása iránt előzetesen a társ-pénztári választmány előtt az eljárást folyamatba nem tette. Ennél fogva felperes azon okból, mert igényét a társ-pénztári választmány, illetve bányahatóság előtt előzőleg nem érvényesíthette, el nem utasítható. (503/912.)

A kir. Curia: A másodbíróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok: Habár a bányatárspénztárak alakítását a bányatörvény rendeli el, ezek a társpénztárak csupán a tagjaikat segítő a tagok vagyoni érdekeinek az előmozdítása céljából alakult, tehát magánjogi egyesületek.

Ennek következményeként a társpénztárak és tagjaik közt előforduló s a segítség alapjára és mennyiségére vonatkozó s ehhez képest magánjogi viták elsősorban a közpolgári, illetve bányabíróságok elé tartoznak (1871. XXXI. t.-c. 21. §. 9. p.), ha csak tételes jogszabály nem intézkedik arra nézve, hogy a bíróság eljárását más hatóság eljárásának kell megelőznie.

Ilyen tételes jogszabály nincs.

Ami a társpénztári alapszabályok 24. és 26. §-át illeti, ezeknek az az intézkedése, hogy a nyugbérézés felett a választmány határoz, a peres eljárás megindítására semmi befolyással nem bír.

A választmány ugyanis a társpénztárnak, mint jogi személynek a szerve, határozatának tehát más jelentősége nincs, mint aminő jelentősége van bármely más magánfél, azon nyilatkozatának, hogy a magánfél elismeri-e, vagy nem, az ellene támasztott követelést.

Annak a körülménynek tehát, hogy felperes a pert megelőzőleg nem hívta fel a társpénztárt a választmány útján arra, hogy ez a felperes követelését elismeri-e és mily mérvben, hanem a keresetet ezen felhívás mellőzésével indította meg, csupán a perköltségre lehet esetleg kihatása.

400.

Társpénztári követelések a választmány által per útján, vagy egyezségileg hajtandók be, utóbbi esetben a bányahatóság jóváhagyása szükséges.

(2323/1867. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

401.

Társpénztári kezelőség, ha kötelességét nem teljesíti, helyébe a bányakapitányság rendelhet megfelelő képviselőt.

(5059/1867. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

402.

Nem pénzvállalatoknak tekintendők a bányatársulások is, tehát ezeknek akár az egyleti tagoknál, akár az egyleten kívül álló személyeknél gyümölcsözőleg elhelyezett tőkék utáni kamatjövödelme adómentes.

(46841/1873. sz. Pénzügymin.)

403.

A társpénztár anyagi érdekeinek biztosítása a bányahatóság kötelessége.

(15161/1876. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

A bányatörvény egy társpénztári összegnek a bányabirtokosnál kölcsönképpen való elhelyezését határozottan nem tiltja, hanem a 213. §. e) pontjában világosan mondja, hogy a társpénztári alapszabályokban elhatározandó, hogy mi módon legyen a társpénztár vagyona kezelendő és biztosítandó stb. Első vonalban tehát ezen alapszabályok lehetnek csak irányadók s ha e szabályok szerint az összegek a bányabirtokosnak kiadhatók, mi újonnan készitendő alapszabályokba fel nem vehető, mi törvényes akadály sem létezik arra nézve, hogy ezen összegek kellő biztosítás mellett a bányabirtokosnál kölcsönkép künn maradjanak. Ily esetben a bányahatóságnak a bányatörvény 212., 220. és 221. §-ain alapuló hivatása csak annak megbírálására terjed ki, vajjon a bányabirtokos által nyújtott biztosíték elegendő-e, vagy sem?

404.

I. Minden a bányamunkások berkeresetéből történt levonás útján létesített segélypénztár, bányajogi értelemben vett társpénztárnak tekinthető. II. A bányakapitányság a társpénztárt peres ügyeiben nem képviselheti.

(191/1885. sz. Curia.)

Habár az, hogy a jelen kereset által érdekelt társulások oly időben keletkezett, midőn alperesek még adomány okmányt nem nyertek volt, hanem csakis szabadkutatási jogokat

gyakoroltak s azon további körülmény, hogy a társláda alapszabályai alperesek által a bányahatóságnak be nem terjesztettek s ezáltal a bányatörvény 212. §-a értelmében jóvá nem hagyattak, nem képezhet indokot arra, hogy az első bíróság határozata és az egész eljárás hatáskör hiánya miatt megsemmisíthessék, miután a bányatörvény 210. §-ának azon intézkedéséből, hogy a társláda létesítése csakis a bányabirtokosnak tétetik kötelességévé, egyáltalában nem következik, hogy a szabadkutatási jog gyakorlásának ideje alatti a bányaadományozási kérvény elintézése, illetőleg az alapszabályok megalkotása és jóváhagyása előtt a bányamunkások keresményéből történt levonások után is tényleg létesített segélypénztárak bányajogi értelemben vett társládáknak nem tekinthetők; az pedig, ha a kérdéses pénztár más, nem bányamunkával foglalkozó munkások hozzájárulásával is alapított volt, a perben fel sem hozható; az első bíróság ítéletét és az egész eljárást még is a felperesként fellépő bányakapitányság képviseleti jogosultságának hiánya miatt meg kellett semmisíteni, mert a bányatörvény 212. és 220. §-ai szerint a bányakapitányság fel van ugyan hatalmazva, hogy a társládák kezelése és a bányavállalkozókra rótt törvényes kötelezettség teljesítése felett őrködjék, a felügyeleti jogból, továbbá a bányatörvény 232. §-ának intézkedéséből és az életbeletéptési szabályzat 103. §-ából azonban még nem lehet következtetni azt, hogy a bányakapitányság a társláda peres ügyeiben képviseleti joggal fel van ruházva, miután erre csakis az alapszabályokban e célra kirendelt közegek vannak hivatva, az alapszabályok megalkotása előtt pedig a társládákra is alkalmazni kell azokat az elveket, melyek más testületeknél hasonló esetekben a képviseleti jogosultságra nézve követendők.

405.

A bányakapitányság jóváhagyásával egy alapítandó társpénztár javára gyűjtött alaphól idő előtt teljesített betegsegélyezési kiadások nem állanak ellentétben a befizetők érdekeivel, sem az alap célzatával.

(81617/1915. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányság engedélye mellett, egy létesítendő társpénztár céljaira, az alkalmazottak és munkaadó hozzájárulásával egy alapot gyűjtöttek, amelyből orvosi díj és

betegségélyezés címén 488 K 48 f-t fizettek ki anélkül, hogy a betegségélyezés kieszközlésére vonatkozólag az alap megfelelő, hatóságilag jóváhagyott szervezettel és szabállyal bírna.

E tényállás szerint a szóbanlevő alap létesítésére vonatkozó hatósági engedély arra, hogy ebből az alapból további intézkedésig bármily címen is kiadások legyenek eszközölhetőek, nem terjedt ki s így a fent említett kiadások szabályszerűeknek nem minősíthetők. Mindazonáltal tekintettel arra, hogy ezek a kiadások orvosi díjakra és más betegségélyezési, tehát oly feladatok teljesítésére fordítottak, amelyek az illető befizetők érdekeivel, továbbá az alap fent megjelölt célzatával ellentétben nincsenek, nem látszik indokoltnak, hogy ennek az összegnek a visszafizetése hivatalból, az érdekeltek indokolt panasza, illetőleg kérelme nélkül elrendeltesék. A visszafizetést hivatalból elrendelő bányabiztossági határozatot ezért meg kellett semmisítenem.

406.

Társpénztári vagyonnak, mint más árva és letéti pénzeknek kölcsönképeni elhelyezése bányaművekre, vagy más ipari vállalatokra egyáltalán helyt nem foglalhat, mivel az elöggott munkások és árváknak utolsó filléreit képező ezen tőkét az üzleti viszonyokkal járó eshetőségeknek kitenni nem lehet.

(412607/1886 sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

407.

A társpénztár vagyona élelmezési üzletbe nem fektethető, mert a társpénztár vagyona annak természeténél és egyáltalán ezen jótékonyági intézmény lényege és rendeltetésénél fogva a mindenkor közközattal járó üzleti vállalkozásokra fel nem használható.

(833.5/1895. sz. Pénzügymin.)

* *

Lásd a 402. és a 404. számú rendeleteket.

408.

Társpénztári vagyon gyümölcsöző elhelyezése körül a nagyobb biztonság irányadó. Ebbe a kérdésbe a bányahatóság bármikor beleszólhat.

(28430/1905. sz. Pénzügymin.)

Téves és helytelen a felfolyamodásban kifejezésre hozott vélekedés, hogy a bányahatóság csak nyilvánvaló szabálytalanságok előfordulásánál, vagy pedig az alapszabályszerű kezelés lehetetlensége esetében avatkozhatik a társpénztár vagyonkezelésébe.

Tekintve, hogy a biztonság a dolog természeténél fogva, a vagyonnak állami értékpapirokba való elhelyezése esetében van megóva a leghatályosabban, a társpénztári vagyon gyümölcsöztetésének ezen módozata a gyakorlatban az egész vonalon be van már vezetve. A bányakapitányság tehát csak a bányügyi adminisztrációban kifejlődött törvényes gyakorlathoz alkalmazkodott akkor, midőn a neheztelt rendelkezést kibocsátotta.

Igaz ugyan, hogy a rendelet végrehajtása esetében a társpénztári vagyon kamat jövedelme valamivel kisebb lesz, a vagyonkezelésnél azonban, — jótékonyági közintézmény érdekeiről levén szó, — ezt a különben is problematikus szempontot nem szabad homlokterbe állítani, hanem a vagyon biztonságának lehető fokozására kell itt a fősúlyt fektetni.

409.

A társpénztárak autonómiája nem terjedhet odáig, hogy az intézmény önkormányzati szerve, a választmány alapszabályellenes határozatokat is hozhasson, hanem ilyen esetben az alapszabályok megfelelő módosításáról kell gondoskodni.

(31269/1907. sz. Pénzügymin.)

A kivándorolt, de visszatérni akaró munkások megszünt társpénztári igényei felélesztésére vonatkozó határozatnak jóváhagyását megtagadó bányakapitánysági határozat ellen nyílt határidőben felfolyamodás tárgyában a következőleg határoztam.

A kifogásolt bányakapitánysági intézkedést az ellene intézett felfolyamodás visszautasítása mellett megerősítem.

Indokolás. A társpénztári alapszabályok szerint a szolgálatból kilépő tag a nyugbérosztály jótéteményeire való igényeit végleg elveszíti.

A társpénztár autonómiája nem terjedhet odáig, hogy az intézmény önkormányzati szerve a választmány alapszabályellenes határozatokat is hozhasson.

A bányakapitányság pedig mint a társpénztárak működésének törvényes öre ügyelni tartozik arra, hogy a társpénztári alapszabályok minden rendelkezése szigoruan betartassék, ennél fogva nem erősíthet meg oly választmányi határozatot, amely az alapszabályokba ütközik.

A kivándorolt munkások visszatelepítéséhez fűződő közérdek azt követeli ugyan, hogy a visszavándorlás a közhatalom részéről is minden rendelkezésére álló eszközzel a lehetőséghez mérten, elősegítendő és támogatandó, de önmagától értetik, hogy ezen támogatásnak a fennálló jogrend keretében kell mozognia; minél fogva a bányahatóság sem vehet részt a visszavándorlás elősegítésében a társpénztári alapszabályokba ütköző és az illető társpénztár anyagi helyzetét kedvezőtlenül érintő választmányi határozat megerősítése által.

Egyébként a bányakapitányság nem zárkózott el föltétlenül az elvesztett társpénztári igények visszaállítása elől, csak azt kívánta meg, hogy a bányavállalat, mint a visszatelepítésnél elsősorban érdekelt fél, az igények visszaállítása által, a társpénztárra nehezkedő új terhek megfelelő fedezetéről gondoskodjék. Magam is utasítottam a bányakapitányságot, hogy az érdekelt bányavállalattal ez irányban tárgyalásba bocsátkozzék.

Mínthogy pedig e tárgyalások a bányakapitányság jelentése szerint, kielégítő eredményre nem vezettek, a fentebb előadottnaknál fogva, meg kellett erősítenem a bányakapitányság neheztelt határozatát.

410.

I. A társpénztár követelésének befizetését a bányahatóság közigazgatási úton, hatáskör híján nem szorgalmazhatja. II. A bányavállalat a társpénztár érdekeinek megóvásáért és vagyonának hű kezeléséért felelős.

(99836/1908. sz. Pénzügymin.)

Nincs törvény, vagy más törvényes intézkedés, amely szerint a társpénztár kezeléséből, illetőleg a pénztár és a bányavállalkozó között fennálló jogviszonyból származható követelések közigazgatási úton volnának megállapíthatók, illetőleg végrehajthatók, ellenkezőleg az 1871. évi XXXI. t.-c. 21. §-ának 9. §-a kifejezetten meghatározza, hogy a társládák, azok kezelése stb. felett a bányabíróság van hivatva itélni.

A bányakapitányság eszerint a társpénztári vagyon kezelésének ellenőrzésére és a társpénztár érdekének lehető megővésére vonatkozó törvényes hatáskörében egyes felmerült esetekben csak arra szorítkozhatik, hogy amennyiben a társpénztárnak a bányavállalkozóval, a pénztár kezelővel, vagy a tagokkal szemben felmerült követeléseit jogosnak tartja, annak megfizetésére az illetőt felhívja és pedig annak hozzáadásával, hogy nem fizetés esetén ellene a rendes bírói eljárást fogja folyamatba tenni, illetőleg tétetni.

A jelen esetben tehát a hatáskörén túlterjedő intézkedést tett a bányakapitányság, amikor a 440 korona kezelési díj vissza nem fizetése esetére az összegnek közigazgatási végrehajtás útján való behajtását helyezte kilátásba, miért is az idevonatkozó határozatot e részben módosítanom, de más-különbben érdemben helyben hagynom kellett.

A társpénztár érdeke ugyanis megkívánja, hogy ezen nyilván alapszabály ellenesen, sőt az alapszabály világos rendelkezése ellenére s a társpénztári alapszabályok 36. §-ának b) pontjában megkívánt ellenjegyzés nélkül kifizetett összeg a társpénztárnak esetleg a bírói ut igénybevételével is megtéríthessék.

Felfolyamodó bányatulajdonos felelőssége ezen szabálytalan kiadásért szintén megállapítandó volt, mivel a társpénztári alapszabályok 37. §-a értelmében a bányavállalat a társpénztár érdekének megővéséért és vagyonának hű kezeléséért felelős.

411.

A társpénztárak önkormányzati szervei által a tagok igényei tárgyában hozott határozatoknak hivatalból való érdemleges felülvizsgálatára a bányahatóságok felügyeleti jogköre ki nem terjed.

(26491/1912. sz. Pénzügymin.)

Miután a bányahatóságnak a társpénztárakra vonatkozólag a bányatörvényben biztosított felügyeleti jogköre, a társ-

pénztárak önkormányzati szervei által a társpénztári tagok igényei tárgyában hozott határozatoknak hivatalból való érdemleges felülvizsgálatára ki nem terjed, az ily módon hozott bányakapitánysági határozatot, a törvényes jogkör hiánya miatt meg kellett semmisítenem.

412.

A társpénztár birtokában lévő kötvények feloldásához az illetékes bányahatóság engedélye szükséges.

(135630/1910. sz. Pénzügym.)

A társpénztárak tulajdonában levő s az 1906. évi 833339. sz. a. kelt p. m. körrendeletnek megfelelően záradékolt kötményezett államadóssági kötvényeknek a zár alól való feloldása nem teljesíthető azzal a gyorsasággal, amelyet az illető társpénztár érdeke, illetőleg viszonyai esetleg megkívánnának. Épen azért a feloldás körüli eljárást egyszerűsítendő, a fent említett rendeletet oda módosítom, hogy a magán társpénztárak tulajdonát képező kötményezett magyar államadóssági kötvények feloldásához, a záradékra való tekintet nélkül, jövőre nem a m. kir. pénzügyminiszterium, hanem az illetékes bányakapitányság engedélye lesz szükséges, miért is kötményezésnél a névre szóló kötvényekre jövőre a következő záradék lesz vezetendő: „Ezen kötvény feloldásához az illetékes bányakapitányság engedélye szükséges.”

A magán társpénztárak tulajdonát tevő magyar államadóssági kötvények úgy a kötményezés, mint a feloldás eszközése végett a bányakapitányságok által közvetlenül a m. kir. központi állampénztárnak lesznek megküldendőek.

Az értékpapiroknak a kötményezés végett a központi állampénztárhoz való megküldésénél használandó jegyzék a m. kir. államnyomdánál rendelkezhető meg.

Jelen rendeletem nem érinti a kincstári társpénztárak tulajdonában lévő értékpapirok, valamint az osztrák államadóssági papirok kötményezése, illetőleg feloldása tekintetében fennálló rendelkezéseket.

413.

A bányatárstulajdonosok az őket illető kötelesek teljesítéséért egyetemlegesen felelősek, te. it

ha a bányatörvény meg nem tartásából a bányüzemben a munkásokat baleset éri, az ezáltal okozott vagyoni hátrányokért magánjogilag és egyetemlegesen felelősek, még akkor is, ha a baleset megtörténte személyes tényükre vissza nem vezethető.

(492/1903. sz. kir. Curia.)

414.

A társpénztárak vagyona csak belföldi államadóssági, vagy óvadékképes magán értékpapirokba fektethető; ezen értékpapírok kötményezendők.

(27685/1913. sz. Pénzügymin.)

Több ízben tapasztaltam, hogy az egyes bányakapitányságok és bányabiztoságok a bányatárspénztárak által beszerzendő értékpapírok megválasztása tekintetében nem járnak el helyesen és egyöntetűen, az ilyen értékpapírok kötményezésénél pedig nem alkalmazkodnak minden tekintetben a fennálló szabályokhoz.

A helyes és egységes eljárás biztosítása céljából azért a Cimet mihezjártás végett a következőkről értesítem:

1. A társpénztárak részére csak belföldi államadóssági, vagy óvadékképes magán értékpapírok szerzendők be.

2. A már beszerzett külföldi, vagy nem óvadékképes értékpapírok az erre alkalmaznak mutatkozó időben eladandók lesznek s helyettük az 1. pontnak megfelelő értékpapírok szerzendők be.

3. Az államadóssági értékpapírok az 1878. évi 51074. számú pénzügyminiszteri rendeletben (Pénzügyi Közlöny 1878. évi 43. szám) szabályozott eljárás mellett a m. kir. központi állampénztár által, a magánértékpapírok pedig az illető kibocsátó magánintézet által kötményezhetők.

A kötményezésnek egyes bányakapitányságoknál és bányabiztoságoknál gyakorlatban levő az a módja, hogy a kötményezési záradékot az illető elsőfoku hatóság maga vezeti rá az értékpapírra, a társpénztári vagyon megőrzése szempontjából teljes biztosítékot nem nyújt.

4. Az értékpapírok kötményeztetését az illető társpénztárak a bányakapitányság, illetőleg a bányabiztoság megkerülésével közvetlenül is kieszközölhetik, miért is tekintettel

a kötményezetlen értékpapírok kezelésével járó nehézségekre és felelősségre, a kötményezésnek az elsőfokú bányahatósá-
ságok közbenjöttével való keresztülvitele lehetőleg kerülendő.

A kötményezésnek közvetlenül való eszközöltetése esetén a kötményezés megtörténtéről a kötményezett, illetőleg a névre szóló értékpapír, államadóssági kötvénynél esetleg a kamatfizetési iv bemutatása, vagy magán értékpapiroknál az illető magánintézet értesítése alapján szereshető meggyőződés.

5. A bányabiztoságok kerületéhez tartozó társpénztárak kötményezett értékpapirjai esetleges feloldásának engedélyezésére az 1911. évi 105382. számú pénzügyminiszteri rendelet értelmében az illető bányabiztoság illetékes, miért is jövőre ezek az értékpapírok a kötményezésnél ennek megfelelően záradékolandók.

6. A m. kir. póstatakarékpénztár által kezelt társpénztári tulajdont képező értékpapírok csak is az illetékes elsőfokú bányahatóság hozzájárulása mellett adhatók ki, illetőleg adhatók el (1907. évi 36580. sz. p. m. r.) miért is a postatakarékpénztár által őrzött államadóssági értékpapírok kötményezésének szüksége esedik. Miután továbbá a póstatakarékpénztár az értékpapírok beszerzését és kezelését minden díj felszámítása nélkül eszközli s a kamatokat mindenkor már az esedékesség napján javára írja az illető társpénztárnak, az államadóssági értékpapíroknak a póstatakarékpénztár által való beszerzetetésére és kezeltetésére kötelezendők mindazok a társpénztárak, amelyeknél az értékpapír költségmentes beszerzése és kezelése (a kamatok felvétele), valamint a kötményezésnek könnyed kieszközlése akadályokba ütközik.

415.

A bányahatóság a társpénztári gyűlsek tárgysorozatát előzetesen be nem követelheti.

(115330/1913. sz. Pénzügymin.)

Ami a tárgysorozat előzetes benyújtására vonatkozólag tett bányabiztosági intézkedési illeti, meg kellett állapitanom, hogy a bányabiztoság illetően preventív irányu beavatkozását sem a munkásbiztosításhoz fűződő közérdek általában, sem pedig a bányászati közigazgatásnak e térre eső különyszerű feladatai nem kívánják.

A bányahatóság a társpénztárakra vonatkozó törvényszerű felügyeleti jogát e nélkül is teljes mértékben és kellő

hatályossággal gyakorolhatja, anélkül is föltétlen érvényt szerezhet annak a követelménynek, hogy a társpénztár működése mindenütt és mindenkor a törvények és a statutum kereteiben mozogjon.

A szóban levő neheztelt bányabiztossági intézkedés megsemmisítésére indít végül még az az elvi tekintet is, hogy a hatóságnak mindenkor tartózkodnia kell az oly intézkedésektől, melyek a társpénztárak törvényes autonómiáját s ezen törvényes önkormányzati jogkör szabad gyakorlását látszanak minden komoly indok fenforgása nélkül érinteni.

416.

A társpénztárak feletti hatósági felügyeletet gyakorló bányahatóságok törvényes felügyeleti jogkörükben csak abból a szempontból tehetik hivatalból felülvizsgálat tárgyává, a társpénztár igazgatási szerveinek az intézményt megillető önkormányzati jogkörben tett intézkedéseit, illetőleg hozott határozatait, hogy azok nincsenek-e ellentétben a társpénztár érdekeivel s a törvénynek a társpénztári intézmény által elérti szándékolt célzatával, illetőleg ezeknek az érdekeknek és célzatoknak a biztosítására és megvalósítására hivatott társpénztári alapszabályok intézkedéseivel?

(144504/1913. sz. Pénzügymin.)

417.

Társpénztári kérdésekben a bányakapitányság csak az alapszabályoknak megfelelő fokozatos illetékesség sorrendjében hozhat határozatot.

(144548/1913. sz. Pénzügymin.)

A társpénztári alapszabályok 43. cikkének 5-ik bekezdése szerint az alapszabályszerű teljesítmények megszavazása, vagy megtagadása első fokon a központi bizottság hatáskörébe tartozik. A bányakapitányság tehát a fokozatos illetékesség elvének figyelmen kívül való hagyásával járt el, amidőn a felfolyamodó nyughérigénye tekintetében az ügy érdemére

vonatkozó megállapítást tett, mielőtt abban a kérdésben a központi bizottság határozott volna. A bányakapitányság határozatának a megváltoztatásával azért a felfolyamodó nyugbér iránti kérelmének a tárgyalására elsősorban a központi bizottságot kellett utasítanom.

418.

A jövőben való mihez tartás végett, figyelmeztetem a bányakapitányságot, hogy a társpénztári választmánynak a társpénztárral szemben, a tagok által támasztott igények tárgyában, alapszabályszerű hatáskörében hozott határozatai bányakapitánysági jóváhagyásra hivatalból nem szorulnak, azokat tehát a bányakapitányság hivatalból legfeljebb csak tudomásul veheti, jóváhagyásuk tárgyában azonban a társpénztári alapszabályok ide vonatkozó esetleges rendelkezései értelmében csak az érdekeltek esetleges felfolyamodása következtében határozhat.

(8157/1916. sz. Pénzügymin.)

419.

A társpénztárnak a nyugbérézés tárgyában hozott alapszabályszerű határozata bányahatósági jóváhagyásra nem szorul.

(91138/1916. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt bányabiztossági határozatot neheztelt részben, az ügy érdemében való döntés nélkül megsemmisítem.

Indokok: A társpénztári választmánynak a nyugbérézések tárgyában hozott határozata az érvényben levő törvényes rendelkezések szerint a bányahatósági jóváhagyásra nem szorul, aminek természetes következménye, hogy a jóváhagyás megadásának, vagy megtagadásának kérdése határozathozatal tárgyává nem tehető. A bányabiztosságnak a jóváhagyást megtagadó határozatát azért az ügy érdemében való döntés nélkül meg kellett semmisítenem.

* *

Lásd a 318. sz. rendelet.

420.

A társpénztári orvossal szemben, egyéb kikötés hiányában egy évi felmondásnak van helye.

(1585/1907. sz. Curia.)

A kir. törvényszék: Mindenekelőtt megállapítja, hogy a bányatársulatok által alkalmazott orvos nem tartozik azon bányahivatalnokok közé, akiknek szolgálati viszonyai a bányatörvény 200. s következő §-aiban szabályozva vannak, mert a bányatörvény vonatkozó intézkedései csak a bányabirtokosok és a bányaszakban foglalkozó hivatalnokok és munkások közti viszonyt szabályozzák; minthogy pedig a társulatoknál alkalmazott orvos ilyennek nem tekinthető és peres felek egyike sem állítja, hogy a perbe vont társpénztár alapszabályai a társulati orvosra a bányatörvény intézkedéseit kiterjesztik, vagy az orvos szolgálati viszonyait egyáltalán szabályozzák: ennél fogva a bányatörvény szabályai a felperes és alperes közötti jogviszonyra nem alkalmazhatók azért, de azért sem, mert joggyakorlatunk szerint a bányabirtokosok és a bányatisztek között ez utóbbiak fizetése iránt felmerülő peres kérdések nem tartoznak a bánya-, mint ügybíróóságok, hanem a rendes polgári bíróságokhoz; ennél fogva a kir. törvényszék ez ügyben nem mint bánya-, hanem az 1871: XXXI. t.-c. 22. §-a alapján, mint rendes polgári bíróság járt el. Miután a szerződést alperes bontotta fel és pedig csupán a társulat vagyoni helyzetére való tekintettel és miután a felmondási időre nézve szerződésszerű intézkedés nincs s így a magánjog általános szabályai irányadók a kérdés eldöntésénél s miután újabb joggyakorlatunk szerint a magasabb tudományos képzettségű alkalmazottak, amilyen az orvos is, rövidebb felmondási idő kikötése hiányában egy évi felmondási időre tarthatnak igényt; ennél fogva alperes felperessel a szerződést csak egy évi felmondás mellett bonthatta fel.

A kir. ítélőtábla: az elsőbíróság ítéletét... helybenhagyja. Indokok: a kir. tábla magáévá teszi az elsőbíróságnak azt a megállapítását, hogy a jelen perben nem mint bányabíróság járt el, mert a kereseti igény nem tartozik azok közé az ügyek közé, amelyeket az 1871. évi XXXI. t.-c. 21. §-a a bányabíróságok hatáskörébe utal. A felperes előadása egész tartalmában lévén elfogandó, mivel a peressé vált jogviszonyra az általános magánjog szabályai alkalmazandók és mivel az oly állású és munkakörű alkalmazottak részére a

magánjogi gyakorlat egy évi felmondási időt biztosít, az alperest terhelte a bizonyítás a tekintetben, hogy felperest akár szerződés alapján, akár egyéb okból felmondás nélkül, vagy rövidebb felmondási időre elbocsátani jogosítva volt. Mint-hogy ezt bizonyítani meg sem kísérelte, az elsőbíróság a most előadottak s egyébként általa felhozott indokok alapján helyesen mondta ki, hogy felperest egy évi felmondási határidő illeti meg.

A kir. Curia: a másodbíróság ítéletét helybenhagyja.

421.

A bányavállalkozó a hozzájárulás tényéből a felosztás alá kerülő társpénztári vagyonban való részesedésre jogcímrel nem bír.

(925/1903. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt elsőfoku határozatot megerősitem.

Indokok: Felfolyamodó nem foglalt állást sem a társ-pénztár felosztása, sem a társpénztári vagyon felosztása ellen, hanem csak igényt tart az általa képviselt részvénytársaság nevében a felosztásra kerülő társpénztári vagyon egyharmadára azon az alapon, hogy a társpénztári járulékok (bevételek) egyharmadát alapszabályszerűleg a cég, mint akkori bányatulajdonos fizette be, a vagyon felosztása esetén tehát jog-igénnyel bír annak egyharmadára, a tagok között pedig, befizetett járulékaik arányában, csak a vagyon kötharmadrésze osztható szét.

Ez az érvelés meg nem állhat, mert a társpénztár az alapszabályokban meghatározott autonómiával bíró törvényes egyesület, melynek felosztására s ezzel kapcsolatban a vagyon hováfordítását tárgyzó rendelkezésre nézve is a társpénztári alapszabályok mérvadók.

Az alapszabályok 35. §-a értelmében a felosztó társ-pénztár vagyonának hováfordítása és felhasználása tárgyában a közgyűlés van hivatva határozni. A társpénztárnak a felosztás tárgyában tartott közgyűlése pedig egyhangulag akként határozott, hogy a vagyon a társpénztári tagok között a társ-pénztárba fizetett járulékaik arányában osztható szét.

A felosztásban részesülő tagoknál is a társpénztárnak ezen saját autonóm jogkörében hozott határozatán, nem pedig az általuk teljesített befizetések tényén alapul a nekik járó vagyoni részletekhez való igényük.

Hasonlóképen a hozzájárulás tényéből a bányavállalkozó sem formálhat a felosztás alá kerülő vagyonban való részesedésre elfogadható jogcímét.

A vagyon mikénti felhasználása tárgyában hozott alapszabályszerű közgyűlési határozat jóváhagyása a bányahatóság részéről annyival is inkább meg nem tagadható, mert a felosztásra kerülő biztosítási alap kizárólag a tagok érdekeit volt hivatva szolgálni, a vagyonnak a tagok közötti arányszerű szétosztása tehát teljesen megfelel a megszünt biztosítási intézmény célzatának is.

422.

A munkások önmaguk tartoznak megítélni azt, hogy milyen erő kifejtésre képesek és maguk tartoznak ügyelni arra, hogy erejüket meghaladó erő kifejtésben meg ne szakadjanak, (sérvet ne kapjanak). Azt a határt, ameddig a testi erő a test egészségének sérelme nélkül igénybe vehető, csakis az erő kifejtő egyén lévén képes érezni és meghatározni és ez kivül esvén a munkaadó ellenőrzési és felügyeleti körén, a munkaadó a munkás túlságos megerőltetéséből eredt balesetért felelőssé nem tehető.

(822/1904. sz. Curia.)

423.

A társaság tagjai arra való jogosultságuktól, hogy a bányatársulat ellen baleset folytán szenvedett hátrányokért kártérítési igényeiket érvényesíthessék, elzárva nincsenek.

(830/1904. sz. Curia.)

A kir. Tábla: Az elsőbíróság ítélete a felperes kárkövetelési jogát és az alperes kártérítési kötelezettségét megállapító részében annak az indoknak, hogy a „fennálló bírói gyakorlat szerinti jogszabályt képez az, hogy az állandó veszéllyel járó ipari, vagy gazdasági üzem tulajdonosa felelős az üzemben okozott kárért még abban az esetben is, ha őt a köteles gondosság elmulasztása nem terheli”, elhagyásával az elsőbíróság ítélete egyéb indokaiból s még azért is helybenha-

gyandó volt, mert az alperes bányatársulat társaspénztárának bemutatott alapszabályai a munkaközben beállott baleset által munkaképtelenné vált tagoknak csupán a nyugbérciről intézkednek, ami által a tagok arra való jogosultságuktól, hogy a bányatársulat ellen a munkakeresetükben és megélhetési viszonyaikban baleset folytán szenvedett hátrányokért kártérítési igényeiket érvényesíthessék, elzárva nincsenek; továbbá mert az alperes által a felebbezésében felhozott az az új tényállítás, hogy felperes sérülése egyedül és kizárólag saját hibájából következett be, valamint az erre felajánlott bizonyíték is az 1881. LXI. t.-c. 29. §-ának értelmében figyelembe nem vehető. A kártérítés mennyisége tekintetében azonban az elsőbíróság ítélete részben megváltoztatandó volt. Ugyanis felperesnek a baleset folytán szenvedett az a sérülése, hogy az orvosszakértők egybehangzó véleménye szerint a jobbcombtorés következtében jobb lába öt centiméterrel rövidebb lett, mint a bal lába, a felperes összes életviszonyaira csak annyiban bír jelentékeny, hátrányos befolyással, hogy ezen sérülése folytán munkaképessége tetemesen, a szakértők véleménye szerint 33 %-kal csökkent, amiért ezen csökkenés arányában az eddigi munkakeresménynek megfelelően kárpótlandó; azonban ez a sérülés minőségére való figyelemmel nem tekinthető a munkaképesség korlátozásán felül felperesnek, mint bányamunkásnak életmódja és megélhetésére kiható oly hátrányos állapotnak, amely miatt eddigi munkakeresményének megfelelő életjáradékon felül még külön kárpótlást is igényelhetne; mert eltekintve attól, hogy a járadékösszeg életfogytiglan állapítatván meg, felperes elszenvedett vagyoni kárának megfelelő kiegészítését annyival inkább képezi, mivel eddigi munkakeresménye a haladó koral nyilván csökkent volna; a kárvallottnak vagyoni kárán felül pedig egyéb kárpótlással a károsító csak akkor tartozik, ha szándékosan elkövetett tiltoit cselekmény, vagy szándékos kötelességszegés miatt van kártérítésre kötelezve, ami azonban a jelen esetben nem forog fenn. A járadékösszeg havi 11 koronában az elsőbírósági ítélet indokaiból és még azért is ily összegben volt megállapítandó, mert alperesnek azt az előadását, hogy az alperes bányatársulat munkásainak lakást adni nem tartozik és a lakás munkásainak díjazásához nem is tartozik, felperes a per során meg nem tagadván, szolgálata ideje alatt élvezett, de alperes által nem kötelezett lakásának egyenértéke a járadékösszeg megállapításánál számításba nem vehető. A kir. Curia: A kir. tábla ítélete indokaiból helybenhagyatott.

424.

A bányauzemmel járó veszélyből származó balesetért a bányatulajdonos felelős, mert ez szintén az 1893 : XXVIII. t.-c. tekintete alá eső veszélyes ipar.

(1614/1904. sz. Curia).

A baleset akként történt, hogy a bánya felhuzókészülékén a vitlakötél végére erősített egyszerű lánckampó a vedernak leesés elleni biztosítására elégtelen volt és hogy az Sz. B. által a kampóra akasztott veder, mikor az arra elhelyezett bányafákat a vitla forgatását teljesítő munkások felhúzták, leesett és Sz. B.-t, aki az akna fenekén dolgozott, fején halálosan megsértette, a bányahatóság pedig jogerősen megállapította, hogy a baleset okául a bányatörvény 170. és 171. §-ban előírt intézkedések hiánya szolgált. E tényállásból a felelkezési bíróság jogszerűen következtette azt, hogy az Sz. B.-t ért baleset részint az ő gondatlanságára, részint arra vezethető vissza, hogy a bányatörvények a személyek biztonságára vonatkozó rendelkezései meg nem tartottak; a Sz. B.-t terhelő gondatlanság pedig ilyen körülmények között nem a kártérítési kötelezettsége megszüntetésére, hanem a kár megosztására szolgálhat okul.

A bányatörvény 187. §-a szerint minden bányavállalkozó bányája izleténél a bányatörvények megtartásáért a bányahatóságnak felelős; ez a kötelezettség a mű haszonbérbe adása által sem szűnik meg és ugyanez áll a bánya társtulajdonosaira is, kik az őket illető kötelezettségek teljesítéséért egyetemlegesen felelősek; ebből a törvényes rendelkezésből pedig jogszerűen következik, hogyha a bányatörvény meg nem tartásából a bányauzemben a munkásokat baleset éri, ez által okozott vagyoni hátrányokért mindazok, akiket a bányatörvény megtartásának kötelezettsége egyetemlegesen terhel, magánjogilag egyetemlegesen még akkor is felelősek, ha a baleset megtörténte az ő személyes közvetlen tényükre vissza nem is vezethető. Már pedig a felelkezési bíróság ítéletében foglalt tényállás szerint a baleset megtörténte idejében az illető bányának az I—V. rendű alperes társtulajdonosa és a 3. alatti okirat tartalmához képest a VI. rendű alperes habár csak feltételes vevője, de birlalója és így vállalkozója volt; következésképpen alperesek a felperest a baleset által ért vagyoni hátrányért, illetőleg ennek aránylag

megosztott részéért egyetemlegesen felelősek és felperes eziránt igényét a törvényes elévülési időn belül egyenesen az alperesek ellen és bármikor érvényesíthette.

425.

A munkaadó saját vétségére való tekintet nélkül kártérítéssel tartozik minden oly sérülés következményeiért, mely a munkást a veszélyes üzemi munkában érte, ha csak a sérülés nem a munkás vétkességének következménye. A gyermeki pajkosság és gondatlanság nem tekinthető a munkás oly vétkességének, a mely a munkaadót a vagyoni felelősség alól mentesíti, mert ez a gyermek fiatalságának következménye, amelyből eredhető veszélyt a munkaadó magára vállalja avval, ha fiatal gyermeket alkalmaz. Az a körülmény, hogy a gyakorlatban kisebbszerű sérülésért nem szoktak kártérítést adni, a munkaadót a felelősség alól fel nem menti.

(1178/1905. sz. Curia.)

426.

Az a kárkövetelés, mely a kiskorut, az őt valamely balesetből kifolyólag elvesztett, vagy csökkent munka és keresetképesség kártalanítása fejében megilletheti, mint a sérültnek életfentartására szolgáló, a kiskorura nézve a törzsvagyon jogi természetével bír és ennélfogva arról a kiskorú és atyja gyámhatósági jóváhagyás nélkül érvényesen nem rendelkezhet.

(3040/1906. sz. Curia.)

A kir. Curia a másodbiróság határozatát helybenhagyja azzal a kiegészítéssel, hogy az ügyiratok az ügyvédi rendtartás 66. §. utolsó bekezdése értelmében az ügyvédi kamara fegyelmi bíróságához átteendők.

Indokok: Az a kárkövetelés, mely a kiskorut az őt valamely balesetből kifolyólag elvesztett, vagy csökkent munka és keresetképesség kártalanítása fejében megilletheti, mint a

sérültnék életfentartására szolgáló, a kiskorura nézve a törzsvagyon jogi természetével bírónak lévén tekintendő: a felcst a kiskorunak apja és maga a kiskoru, tekintettel az 1877. évi XX. törvénycikk 20 §-a d) pontja rendelkezésére, gyámhatósági jóváhagyás nélkül érvényesen nem rendelkezhet: következőleg az ily követelés egy részének ügyvédi díj fejében, habár okirattal történt előzetes lekötése, gyámhatósági jóváhagyás hiányában érvénytelen.

427.

Részben a munkás szervezetével összefüggő betegség (pl. sérv) nem tartozik egy tekintet alá az üzemi balesetektől eredő betegséggel s így abból folyólag kártérítés nem igényelhető.

(3534/1906. sz. Curia.)

428.

A munkaadó kártérítéssel nem tartozik az üzemben történt baleset miatt, ha az illető elszerencsétlenedett munkás köréhez nem tartozott azon munka, melyben őt a baleset érte; nem tartozik kártérítéssel a munkaadó az esetben még akkor sem, ha az illető gép, mely a balesetet okozta, nem is volt kellő óvókészülékekkel ellátva.

(10436/1906. sz. Curia.)

429.

A munkaadó feljogosítottnak tekintendő arra, hogy az üzemi balesettel előidézett kárt a munkás érdekének veszélyeztetése nélkül oly módon elégíttesse ki, a mely reá nézve a legelőnyösebb: ebből folyóan kétségtelenül jogosított arra, hogy a munkás eddigi keresetének megfelelő díjazásu oly állásban használhassa fel annak csökkent munkaerjét, a melyet azzal is ellátni képes.

(268/1908. sz. Curia.)

A budapesti kir. törvényszék felperest keresetével elutasítja.

A kir. ítélőtábla: az elsőbíróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok: A kir. ítélőtábla nem találta megállapíthatónak, hogy a felperes és társa által végzett s a balesetet előidéző munka közeli veszélyt magában foglaló munkának tekintendő, melynek alapján alperes feltétlen kártérítési kötelezettsége kimondható volna, mert egy körülbelül 100 kg. súlylyal bíró vasöntvénynek egyszerű felemeltetése állandó s különösebb veszélylyel egyáltalán nem jár. Alperesnek kártérítési kötelezettsége megbíralásánál tehát az volt vizsgálandó, hogy vajjon alperest, mint munkaadót, a felperest munkaközben ért balesetért terheli-e a köteles gondosság, vagy a dolog természetének megfelelő elővigyázati intézkedés megtételének elmulasztása.

Mint hogy pedig az elsőbíróság által helyesen megállapított tényállás adatai szerint felperes és társa a bekövetkezett balesetet csekély körültekintéssel megakadályozhatták, mert eltekintve attól, hogy a munkások viszonylag különböző testi erejükhöz képest önmaguk tartoznak megítélni, hogy milyen erőfeszítésre képesek, a per adatai alapján kétségtelen, hogy felperesnek és társának a feladatuk tárgyát képező munka elvégzésére minden szükséges eszköz és erő rendelkezésre állhatott és felperes maga sem állítja, hogy a baleset megakadályozására irányuló valamely kérelme alperes mulasztása folytán nem teljesített: nem forog fenn ténybeli adat arra, hogy alperest a balesetért valamely mulasztás terhelné.

Ekként tehát alperesnek kártérítési kötelezettsége megállapítható nem lévén: helyben kellett hagyni az elsőbíróság ítéletét az abban felhozott és a most előadottakkal nem ellentétes indokai alapján, mindazonáltal elhagyásával annak, hogy alperes kártérítési kötelezettsége azért sem volt kimondható, mivel felperesnek olyan foglalkozást ajánlott, a melyet a balesete dacára is elláthat, mert a kártérítési igény megállapításának előfeltételét a kárt okozó cselekmény képezi s a kártérítési igény megállapítására nincs befolyással az a körülmény, hogy a kárt okozó fél a maga részéről kötelezettségét teljesíti is.

A kir. Curia: mindkét alsóbíróság ítéletét megváltoztatja, a felperest ért balesetért az alperes kártérítési kötelezettségét megállapítja, azonban a kár készpénzbeni egyenértékének megállapítása és megítélése iránti kérelmével a felperest ezutal elutasítja és kimondja, hogy ezt a felperes csak az esetre

igényelheti, ha az alperes a baleset előtti javadalmozás mellett csökkent munkaképességével is ellátható és megfelelő munkakörben felajánlott állásra jelentkezése dacára sem alkalmazná, vagy ha az alkalmaztatása után felperes az alkalmazásból akár alperes jogtalan elbocsájtása folytán, akár jogos indokból kilépni kénytelen.

Indokok: Az alperes gyári üzeme, ennek az üzemnek természeténél fogva, különös veszélyvel jár és ennek az üzemnek a körében előáll minden balesetre áll az a jogszabály, hogy az ily balesetért az üzlettulajdonos felelős, ha csak igazolni nem képes, hogy ezt a balesetet szenvedett saját hibájával, vagy ellenállhatatlan erő idézte elő: eltekintve tehát attól, hogy nehéz sulytak emelése önmagában is bizonyos veszélyvel van összekötve, az idézett jogszabály alkalmazását már egymagában az indokolja, hogy a baleset az alperes különös veszélyvel járó gyári üzeme körében következett be.

430.

Az 1907. évi XIX. t.-c. visszaható erővel nem bír, ennek rendelkezései tehát az 1907. évi július elseje előtt történt balesetekre nem alkalmazhatók és a balesetből származó kár megállapításánál az akkor érvényben volt általános szabályok irányadók.

(1505/1908. sz. Curia.)

A kir. törvényszék: felperesek keresetének részben és akként ad helyet, hogy alperest arra kötelezi, miszerint kk. L. J. részére 220/35 K és kk. L. J. részére 440/70 K évi járadékot fizessen.

Indokolás: Az ellenirathoz csatolt bányakapitánysági határozat tartalma szerint L. J. bányamunkás, a ki alperes barnaszén bányaművénél, mint segédvájár volt alkalmazva, munka közben fedőomlás következtében testi sérülést szenvedett, mely halálát okozta. E határozatból kitűnik az is, hogy a baleset a megtartott bányahalósági vizsgálat eredménye szerint véletlenül következett be és felperesek ezzel szemben meg sem kísérelték annak bizonyítását, hogy a balesetet alperesnek szándékos cselekménye, vagy vétkes gondatlansága idézte elő.

Alperes arra, hogy a felperes által képviselt kiskorúakat atyjuk elvesztése miatt évjáradék alakjában kárpótolja, kész-

nek nyilatkozott, azonban tiltakozott az ellen, hogy az évjáradék kiszámításánál 6 K napi bér vétessék alapul, mert néhai L. J.-nek ilyen keresete nem volt.

Hogy felperesek részére mily alapon állapíttassék meg az évi járadék, a kir. törvényszék e részben a fennforgó joghasonlatosság folytán az 1907. évi XIX. t.-c. megfelelő rendelkezéseit látta alkalmazandónak, mert a kártalanításnak az a módja és mértéke, melyet a most jelzett törvény rendel a balesetet szenvedett ipari alkalmazottak hozzátartozói részére, a törvény alkotását megelőző több évről terjedő számításoknak eredménye és így a jelen esetben is megnyugvással tehető a kártalanítás alapjául. (4349/1908. sz.)

A kir. ítélőtábla: az első bíróság ítéletét nem felebbezett részében nem érinti, felebbezett részeiben pedig azzal a részleges változtatással, hogy a megítélt évjáradék összegét 117.02 K és 234.64 K-ra leszállítja, — egyebekben helyben hagyja.

Indokolás: A baleset folytán elhalt személy hozzátartozói a baleset következtében csupán annyi időre és oly összeg erejéig tekinthetők károsodottnak, a mennyi ideig és a mily összeget az elhalt személy életben maradása esetében ennek évi keresményéből kaphattak volna.

Arra nézve, hogy az elhalt személy életben maradása esetén az egyes hozzátartozói részére évi keresményének mily részét fordíthatta volna az 1907. évi XIX. t.-c. megalkotását megelőző időben tételes számítási szabály nem volt, hanem az esetről-esetre a bíróság belátása szerint volt megállapítandó. Az 1907. évi XIX. t.-c. megalkotásával a törvényhozás a a baleset folytán elhalt ipari- és kereskedelmi alkalmazottak hátramaradottainak kártalanítását illetőleg százalékszerű számítási szabályokat állítván fel, — a bérösszegének megállapításánál a kir. ítélőtábla is a most említett törvényben foglalt szabályokat vette alapul. (1660/1908.)

A kir. Curia: mindkét alsó bíróság ítéletét megváltoztatja akképen, hogy az alperes által kk. L. I. részére fizetendő járadékot évi 120 K 60 f-ben, a kk. L. J. részére fizetendő járadékot pedig évi 247 K 20 f-ben állapítja meg.

Indokok: Az 1907. évi XIX. t.-c. visszaható erővel nem bírván, annak rendelkezései az idézett törvény életbeléptetése, vagyis 1907. évi július első napja előtti történt balesetekre nem alkalmazhatók és így tekintve, hogy a keresetben említett baleset 1900. évben történt, a kérdéses balesetből származott kár összegének megállapításánál nem az 1907. évi

XIX. t-c, határozmányai, hanem a baleset történetkor érvényben volt általános szabályok az irányadók, a melyek szerint a felperesek az atyjukat ért balesetből kifolyólag kártérítésül annak az összegnek megtérítését követelhetik, a mely fölül az atyjuk elhalálása következtében tényleg elvonatott.

431.

A balesetet szenvedett által a saját költségén eszközölt baleseti biztosításból eredő igények kizárólag a balesetet szenvedettrel illetvén, a baleset következményeiért felelős harmadik személy kártérítési kötelezettségének terjedelmére az nem lehet befolyással, hogy mily összeget kapott a sérült a biztosító társulattól.

(2033/1908. sz. Curia.)

432.

Felpererest terheli a bizonyítási kötelezettség arra nézve, hogy az alperest a baleset körül valamely mulasztás, vagy gondatlanság terheli, mert a munkást nem veszélyes üzem körében, saját hibáján kívül ért baleset körül is, a munkaadó az állandó birói gyakorlat szerint, csak akkor terheli kártérítési kötelezettség, ha beigazoltatik, hogy a balesetre cselekvés, mulasztás vagy gonatalanság által okot szolgáltatott.

(5760/1908. sz. Curia.)

A kir. törvényszék felperest keresetével elutasítja.

Indokok: Magának felperesnek előadása szerint a kereset tárgyává tett baleset őt külszíni szénfejtés közben érte.

A külszíni szénfejtés pedig a munka szintjénél és természeténél fogva nem tartozik a bányaiüzem azon munkái közé, a mely munkák a munkásra állandóan előforduló rendszerinti veszélyvel járnak s mely munkák közben a munkást a legnagyobb gondosság kifejtése mellett baleset érheti, mint pl. a földalatti bányamunkánál. Az összes erre nézve kihallgatott tanak vallomása szerint is a felperes által végzett munka nem jár veszélyvel.

Ennélfogva felperest terhelte a bizonyítási kötelezettség arra nézve, hogy az alperest a baleset körül valamely mulasztás, vagy gondtalanság terheli, mert a munkást nem veszelvényes üzem körében saját hibáján kívül ért baleset körül is, a munkaadót, az állandó bírói gyakorlat szerint, csak akkor terheli kártérítési kötelezettség, ha beigazollatik, hogy a balesetre mulasztás, cselekvés, vagy gondtalanság által okot szolgáltatott.

Felperesnek nemcsak hogy azon ténykörülmenyeket nem sikerült bizonyítania, a melyeket alperes felelőségének alapjául felhozott, de erre vonatkozó állításai valótlanak bizonyultak.

Ennélfogva felperes az alperestől kártérítést nem igényelhet annál kevésbbé, mert a bizonyítás adatai egyenesen amellet bizonyítanak, hogy a balesetnek egyedül maga volt az oka. (15350/1908. sz.)

A kir. ítélőtábla: az első bíróság ítéletét indokai alapján helyben hagyja. (5116/1908. sz.)

A kir. Curia: a másodbíróság ítéletének a per főtárgyára vonatkozó részét az elsőbíróság ítéletéből átvett indokok alapján hagyta helyben.

433.

A munkaadó az üzemi baleset következtében önhibáján kívül elhalt munkás szüleinek, ha a balesetért őt különben felelőség terheli is, csak azt a tartási költséget tartozik megteríteni, a melyet az elhalt munkás életben maradt szülei részére a törvénnyel, vagy törvényes gyakorlatnál fogva, kiszolgáltatni kötelezve volt, a mennyiben az tőlük a halálozás következtében elvonatott.

(1250/1909. sz. Curia.)

A kir. törvényszék felpereseket keresetükkel elutasítja.
Indokok: Felperesek keresetükkel el voltak utasítandók, mert nincs keresetelőségi joguk, jogszabály ugyanis, hogy csak a vagyontalan és keresetképtelen szülők igényelhetnek gyermekeiktől eltartást, e feltételek fern nem forognak, mert a felek közt nem vitás, hogy l. r. felperes nem munka és keresetképtelen.

II. r. felperesre nézve, a ki eltartását követelhetni első sorban is férjétől I. r. felperestől van jogosítva, ezen feltételek fenn nem forognak.

Ha tehát be is igazolnák felperesek, hogy elhunyt fiuk szüleit csekélyebb keresetéből támogatta és fenntartásukhoz bármily mérvben hozzájárult, felperesek azon okból, mert a kereseti baleset folytán, ettől a segélytől elestek, alperestől kártérítést igényelni még az esetben sem jogosultak, ha elhunyt fiuk halála csakugyan az alperes alkalmazottjainak vétkes gondatlanságából következett volna be, miután elhunyt fiuktól eltartást követelni a törvénynél fogva ily tényállás mellett jogosultak nem voltak. (2993/1908. sz.)

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok: Az a vagyoni előny, mely felperesekre fiuknak elhalálása következtében megszünt, kártérítés címén csak abban az esetben volna azok részére megítélhető, ha az előny felpereseket törvény erejénél fogva is megillette volna.

Ha tehát a vagyoni előny tisztán esetleges és az előnyt nyújtó személyes akaratától függ, akkor annak az előnynek megszünte sem jár jogi következménnyel és ezért kártérítés alapja nem lehet. (7456/1908. sz.)

A kir. Curia: a másodbíróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok: A munkaadó az üzemi baleset következtében önhibáján kívül elhalt munkás szüleinck, ha a balesetért őt különben felelősség terheli is, csak azt a tartási költséget tartozik megtéríteni, a melyet az elhalt munkás életben maradt szülei részére a törvénynél, vagy törvényes gyakorlatnál fogva, kiszolgáltatni kötelezve volt, a mennyiben az tőlük a halálozás következtében elvonatott.

Az érvényben levő jogszabályok szerint, a gyermek vagyontalan és keresetképtelen szülőit eltartani csak akkor köteles, ha és amennyiben egyéb kötelezettségeit is számba véve, saját illő megélhetésének veszélyeztetése nélkül ezt megteheti.

Megállapítható, hogy a felperesek fiának keresménye saját illő megélhetésére is nélkülözhetetlenül szükséges volt és semmi esetre sem tekinthető olyan keresménynek, a melyből szüleinek eltartására a törvény értelmében kötelezhető volt volna, a miből következik, hogy felperesek a fiuk elhalálása következtében az alperestől kártérítést még akkor sem követelhetnek, ha a felperesek vagyontalansága, valamint munka és keresetképtelensége és a felperesek fiának törvényes származása meg is volna állapítható és ha való volna

is a felpereseknek az alperes által lagadott az az állítása, hogy a fiuk nekik havonként 30 K-t küldött, mert a fent előadottakra való tekintettel az veendő bizonyítottnak, hogy az elhalt a pénzt kötelezettség nélkül küldötte, az ilyen önkéntes adományokért pedig az alperes a felpereseket kárpótolni nem tartozik.

Ilyen körülmények között a baleset körülményeire, a felperesek vagyoni állapotára, valamint azok munka és keresetképtelenségére vonatkozóan a peres felek által felajánlott bizonyítási eljárás alkalmazása felesleges lévén, helyes a másodbiróság ítéletének az a rendelkezése, mely szerint a felpereseket a felajánlott bizonyítási eljárás foganatosítása nélkül, keresetükkel elutasította.

434.

Az 1907 : XIX. t.-c. 82. §-a világosan kimondja, hogy a munkaadó más esetekben, mint a melyeket e § megállapít, az e törvény értelmében biztosítottakkal szemben balesetből kifolyólag kártérítéssel nem tartozik; már pedig a törvénynek ez a rendelkezése minden, a törvény értelmében biztosítottakra, tehát úgy az országos pénztár, mint a bányatörvény alapján létesített társulások által biztosítottakra egyaránt vonatkozik.

(3185/1909. sz. Curia.)

A budapesti kir. törvényszék: Felperest keresetével elutasítja.

Indokok: Felperes azon alapon támaszt alperes, mint munkaadó ellen kártérítési igényt, mert felperes 1907. október 2-án drótpácolás közben forralt virrióllal telt kádba esett, minélfogva munka- és keresetképtelenné lett.

A felperes mint drótgári pácoló munkás az 1907 : XIX. t.-c. 2. §-ának 1. és 3. pontja szerint balesetbiztosítási kötelezettség alá esett s a felperest ért baleset az 1907 : XIX. t.-c. életbeléptetése után történt, tehát arra ezen törvény hatálya kiterjed.

Mint hogy ez esetben ezen törvény 82. és 83. §-ában írt kivételek fenforognak, vagyis, hogy a munkaadó, vagy megbízottjának jogerős büntetőbirósági ítélettel megállapított

felelőssége kimondatott volna, azt felperes maga sem vitatja, minthogy ily körülmények közti felperesnek, mint biztosított-nak, a 82. §. 3-ik bekezdése szerint a munkaadó, illetve üzemtulajdonos ellen kártérítési igénye nincs, hanem ezen törvény VII. fejezetében irt igényét a 98. §-a értelmében csupán az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztár, illetve a bányatörvény alapján létesített bányatárs-láda ellen érvényesítheti: felperest a munkaadó ellen támasz-tott kártérítési igényével el kellett utasítani. (50591/1908. sz. a.)

A budapesti kir. tábla: az elsőfokú ítéletet megváltoztatja s felperest kárigényével azon alapon, hogy azt az 1907: XIX. t.-c. 98. §-a értelmében csupán az országos munkás-betegsegélyző és balesetbiztosító pénztár, illetve a bányatörvény alapján létesített bányatársláda ellen érvényesítheti, elutasíthatónak nem találja stb.

Indokok: Az 1907: XIX. t.-c. 154. §-a értelmében a bányatársládák nem kötelesek a betegség és baleset esetére való biztosítás céljából tagjaikat az országos munkásbeteg-segélyző és balesetbiztosító pénztárba bejelenteni s a 155. §. a bányatársládák szervezetét, a segélyezés mérvét s a fel-figyeletet a bányatörvény és az érvényben álló kormányren-deletekre utalással, érintetlenül hagyja.

Minthogy pedig alperes nem is állította, hogy a törvény által létesített biztosító intézetbe belépett, kétségtelen, hogy az 1907: XIX. t.-c. alperes felek jogi helyzetén semmiféle változást nem idézett elő. Minthogy továbbá a bányatörvény 210. §-a szerint felállított társláda a tagok segélyezését és gyámolítását teszi kötelezővé, de nem intézkedik a munká-soknak a balesetektől származó kárigényeik megtérítéséről, ebből következik, hogy a munkások a társulatok ellen, a balesetből keletkező kárigényeik érvényesítésétől elzárva nem lehetnek: minélfogva a rendelkező rész értelmében kellett határozni. (210/909.)

A kir. Curia: a másodbiróság ítéletét megváltoztatja s az elsőbiróság ítéletét hagyja helyben.

Indokok: Nem vitás, hogy a baleset az 1907: XIX. t.-c. életbelépte után történt.

Az idézett t.-c. 3. §-a szerint a balesetbiztosítási köte-lezettség alá esnek a nemre, korra és a bér, vagy fizetés nagyságára való tekintet nélkül mindazok, akik bányák, kohók, bányaterméket feldolgozó egyéb művek üzemében, telepein és munkáinál, továbbá az összes gyárakban akár állandóan, akár ideiglenesen, kisegítőképen, vagy átmenetileg vannak

alkalmazva és minthogy az alperes üzeme, melyben felperes mint gyári munkás volt alkalmazva, a törvény idézett szakasza alá tartozik, nyilvánvaló, hogy a felperes is baleset ellen való biztosítási kötelezettség alá esett.

Az idézett t.-c. 98. §-a értelmében az e törvény szerint betegség és baleset esetére való biztosítást az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztár teljesíti, de a törvény, a bányatörvény hatálya alá tartozó bányauzemekben alkalmazottakra nézve kivételt tesz, amennyiben ezekre már a törvény 3. §-a kimondja, hogy a bányatörvény hatálya alá tartozó bányauzemekben alkalmazottak a törvény XIII. fejezetében (154., 155. §-ok) megjelölt módon és szervezetben biztosíthatnak és a 98 §-a is akképp rendelkezik, hogy a bányatörvény alapján létesített bányasegélyző pénztárnak (társ-ládák) szervezete a törvény XIII. fejezetében megállapított határozmányok szerint érintetlenül hagyatik, 154. §-a pedig kimondja, hogy a bányatörvény alapján létesített és a törvény 155. §-ban foglalt határozmányoknak megfelelő bányatárs-ládák tagjai nem kötelesek a betegség és baleset esetére való biztosítás céljából az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztárba belépni s a 155. §-a szerint a bányatárs-ládák szervezetét, a segélyezés mérvét, a járulékok nagyságát, a kezelés módozatait és a felügyeletet a bányatörvény és az érvényben lévő kormányrendeletek szabályozzák s a bányatárs-ládák a rendelkezésekben megállapított szervezete érintetlenül marad.

Az a kérdés azonban, hogy a felperesnek betegség és baleset esetére való biztosítást az országos pénztár, vagy az alperes részvénytársaság kebelében alakított bányatárs-láda teljesíti-e és ha igen, mennyiben? az alperes, mint felperes munkaadója ellen indított jelen per elbírálásánál teljesen közömbös, mert az 1907 : XIX. t.-c. 82. §-a világosan kimondja, hogy a munkaadó, más esetekben, mint a melyeket e szakasz megállapít, az e törvény értelmében biztosítottakkal szemben balesetből kifolyólag kártérítéssel nem tartozik, már pedig a törvénynek ez a rendelkezés, annak szövegéből kitetszően minden a törvény értelmében biztosítottokra, tehát úgy az országos pénztár, mint a bányatörvény alapján létesített társ-ládák által biztosítottakra egyaránt vonatkozik; amiből következik, hogy a felperes, aki a fentiek szerint szintén biztosítási kötelezettség alá esik, az alperestől, mint munkaadójától, más esetekben, mint a melyeket a 82. §. megállapít, kártérítést nem követelhet.

Ennek az álláspontnak helyességét támogatja az a körülmény is, hogy az 1907 : XIX. t.-c. ministeri indokolásából kitetszően a kötelező balesetbiztosításnak egyik legfőbb célja az, hogy általános védelmet nyújtson a munkaadó magánjogi szavatosságából folyó kötelezettség ellen, tehát a törvénynek nem lehet célja az, hogy a bányatársulások által biztosítottaknak munkaadóit kedvezőtlenebb elbánásban részesítse, mint az országos pénztár által biztosítottaknak munkaadóit.

Nem változtatna ezen az sem, ha való volna is az, hogy tudniillik alperes társulájának biztosítási járulékait nem egészen az alperes, hanem részben a társuláda tagjai fizetik, mert az 1907 : XIX. t.-c. 155. §-a a társuláda szervezetét, a segélyezés mérvét, a járulékok nagyságát és a kezelés módzatait érintetlenül hagyta, anélkül, hogy a 43. §-nak azt a rendelkezését, hogy balesetbiztosítási díj kizárólag a munkaadót terheli, a társulákra, illetve a bányavállalkozókra kiterjesztetett volna.

Minthogy pedig a 82. §. szerint a biztosítottak, illetve a 71—73. §-okban felsorolt hátramaradottak a munkaadó ellen csak azon esetben támaszthatnak kártérítési igényt, ha jogerős büntetőbírói ítélettel megállapított, hogy az illető munkaadó, vagy oly megbízottja, kinek a megbízásából eredő eljárásért felelősséggel tartozik, a balesetet szándékosan, vagy a 81. § 2. bekezdésében említett gondatlansággal idézte elő, ennél fogva felperes is az őt ért balesetből folyólag csak akkor követelhetne az alperesről kártérítést, ha kimutatná, hogy az alperessel szemben szándékosság, vagy a 81. §-ában említett az a kivételes eset forog fenn, amelyben a kártérítési igény polgári peres úton, jogerős büntetőbírói ítélet nélkül is érvényesíthető, a felperes azonban ezen feltételeknek fenforogását nem is állította és így helyes az első bíróságnak az a rendelkezése, mely szerint a felperest az alperessel szemben kártérítés iránti keresetével elutasította.

Azért a másodbíróság ítéletének megváltoztatásával az első bíróság ítélete hagyatott helyben és minthogy a fent kifejtettek szerint az alperes elleni kereseti jog szempontjából teljesen közömbös az a kérdés, hogy a felperesnek az őt ért balesetből kifolyólag az Országos pénztár, vagy a bányatárspénztár ellen van kártérítési igénye? ezen kérdésnek az eldöntése ebben a perben mellőzött.

* *

A kir. Curia ezen ítéletét úgy a törvényszöveg értelmezése, mint annak célzata alapján tévesnek tartjuk.

A balesetbiztosítási törvényből a társpénztár tagjaira csupán az I., 3. 98., 154. és 155. §-ai vonatkoznak, de nem vonatkozik rájuk a 82. §., mely a munkaadókra róti biztosítási teherrel szemben az alkalmazottakat magánjogi kártalanítási igényüktől megfosztotta. Más a biztosítás szervezete, más annak módja, de más a kártalanítás mértéke is a társpénztáraknál, mint a miket ide vonatkozólag az országos pénztár nyújt. A balesetbiztosítási törvény biztosítja a munkaadót, hogy balesetek révén rá kiszámíthatlan teher ne nehezedjék, vagyis elvileg mentesítette a balesetért való kártérítési kötelezettség alól. Ezt a magánjogi felelősséget azonban a törvény szerint (36. és 37. §.) a munkaadók összességének meg kell váltani és ebben a megváltási kötelezettségben szabadul a munkaadó a kisebb kötelezettség árán a nagyobb és kiszámíthatlan magánjogi kötelezettség terhe alól.

Mindez a társpénztárak szervezetében ismeretlen, a biztosítás módja és mértéke pedig csekély és bizonytalan, ennél fogva elképzelhellen, hogy a mikor a törvény a bányavállalkozókat anyagilag nem kényszerítette a biztosítási kötelezettség megváltására, ugyanakkor a társpénztár tagjait kártérítésből folyó magánjogi követelési jogaikról megfosztani szándékozott volna.

Nemcsak hogy nem közömbös tehát, hogy a bányamunkás a társpénztárban, vagy az országos balesetbiztosító pénztárban van e biztosítva, de a fenti ítélet állásfoglalásával szemben nagyon is fontos, mert előbbi esetben a 82. § rendelkezése a társpénztári tagokra nem vonatkozáván, a balesetet szenvedett bányamunkások magánjogi kártalanítási igényét, illetőleg a bányavállalkozók magánjogi kártalanítási felelősségét ez a törvény érintetlenül hagyta.

435.

Igaz ugyan, hogy a szerződésen kívüli kártérítési kötelemek általában véve vétkeesség alapján létesülnek, de emellett jogrendszerünkben annak nemcsak az 1874. XVIII. t.-c.-ben, hanem kodifikált magánjogi törvénykönyv hiányában a bírói gyakorlatban is kifejezésre jutott megnyilvánulásaiban az a jogelv is meghonosult, hogy némely esetben nem vétkes és nem is tiltott cselekményből és eljárásból is állhat elő kötelezettség.

(3403/1909. sz. Curia.)

436.

A munkaadó felelősségét nem zárja ki a gépnek védőkészülékkel való ellátása, ha az a baleset kizárására nem alkalmas és ha megfelelő munkaeszközökről nem gondoskodik és a balesetet ez tette lehetővé.

(3358/1909. sz. Curia.)

* *

437.

A földmunka veszélyes üzemnek nem tekinthető. A munkaközben bekövetkezhető baleset elhárítása végett maga a munkás is kellő gondossággal és körültekintéssel tartozik eljárni. Ha a munkás a földásást nem a szokásos leásással, hanem aláásással végzi és habár a munkavezető az aláásást el nem tiltotta, de a munkástársak a munka veszélyes voltára figyelmeztették és ő a munkát mégsem hagyta abba, a partszakadás által bekövetkezett balesetért kártérítést nem követelhet.

(3593/1909. sz. Curia.)

438.

A testi sérülés okozása folytán keletkezett kártérítési kötelezettséget nem zárja ki az, hogy a sértett a munkaképesség remélhető helyreállítására szolgáló orvosi műtétnek nem akarja magát alávetni.

(3670/1909. sz. Curia.)

439.

I. Az, hogy a baleset folytán elhalt alkalmazott a balesetet megelőzően csak rövid ideig állott a munkaadó szolgálatában és hogy a szolgálati szerződés értelmében felmondás nélkül is elbocsátható volt volna, a munkaadó kártérítési felelősségére s a kártérítés módjának meghatározására befolyással nem bírhat.

II. A kártalanítás mérve tekintetében nem az az irányadó, hogy a kártérítésre jogosult özvegy eltartása az ő életviszonyaira való tekintettel évenként mennyibe kerül? hanem az, hogy a baleset folytán elhalt férje az ő keresetéből a neje eltartására mennyit fordított?

(5155/1903. sz. Curia.)

140.

Biztosításjogi szempontból a hivatásszerűmunka körébe vonandó az a foglalkozás és idő is, melyet a munkás saját festi szükségletére, vagy a munkában való előkészületre kénytelen fordítani.

(265/1910. sz. Curia.)

A b.-i kú. törvényszék: A kereséjét elutasítja.

Indokok: Alperesnek az a kifogása, hogy az A) a. kötvénnyel baleset ellen biztosított M. J. elhalálozása nem a rabizott hivatásszerű munkaközben és ennek következtében következett be, alaptalan, mert M. J. elhalta napján hivatásszerű munkáját végezte. Igaz ugyan, hogy a halál pillanatában nem a saját munkájával volt elfoglalva s nem is a rá bízott teendők áldozata lett, hanem a gyár udvarán levő síneken ment át. De biztosításjogi szempontból a hivatásszerű munkakörébe vonandó az a foglalkozás és idő is, melyet a munkás saját festi szükségletére, vagy a munkában való előkészületre kénytelen fordítani s így alperest terhelté annak bizonyítása, hogy a vasúti síneken való átkelés sem az egyik, sem a másik okból nem történt, ezt pedig nem bizonyította.

A kir. tábla és a Curia helybenhagyja.

441

Habar a baleset csak mint a betegséget kiválto, illetve súlyosító tényező szerepelt a már lappango betegség kifejlődésénél; mégis már ez a körülmény is megállapítja a baleset és a munkaképességet csökkentő betegség közötti okozati összefüggést.

(951.1910. sz. Curia.)

442.

A kárterítésre kötelezett munkaadóra közömbös az, hogy balesetet elszenvedett munkása megmaradt munkaképességét hol és minő sikerrel értékesíti és nem lehet törvényszerű igénye arra, hogy a volt munkás szerződési szabadságának korlátozásával, a

kártérítés feltételeként követelhesse azt, hogy a nála volt munkás továbbra is teljesítsen szolgálatot.

(2224/1910. sz. Curia.)

Ezek szerint az alperes a nála ideiglenes napibéres munkásként alkalmazva volt felperest a baleseti sérülés tolytán részben elvesztett munkaképességéért tartozik kártalanítani; ezen kötelezettségnek szempontjából pedig közömbös az, hogy a felperes megmaradt munkaképességét hol és minő sikerrel értékesíti és az alperesnek, mint volt munkaadónak nem lehet törvényszerű igénye arra, hogy a felperes szerződési szabadságának korlátozásával a kártérítés feltételeként követelhesse azt, hogy nála a felperes továbbra is teljesítsen szolgálatot. Az a körülmény tehát, hogy a felperes neki az alperes által a baleset után felajánlott értesítői szolgálat elvállalását, illetve a közte és alperes közti a baleset idejében fennálló szolgálati viszonyoknak más munkakörben való folytatását megtagadta, a felperes kártérítési igényét meg nem szünteti.

* *

Lásd a 429. sz. ítéletet, amellyel szemben a jelen ítélet szabad-elvű álláspont'ra helyezkedik.

443.

I. A bányatörvény hatálya alá tartozó bányauzemeknek oly alkalmazottaira, akik a bányatörvény alapján létesített és az idézett törvény 155. §-ában körülírt alapszabályokkal ellátott bányatársuladának tagjai, az 1907. évi XIX. t.-c. rendelkezései ki nem terjesztettek, hanem ezeket illetően mindazon kérdésekre nézve, hogy az ilyen alkalmazottak az alkalmaztatásuk ideje alatt megbelegedésük és az üzem körében szenvedett balesetük következtében segílyt, illetve kártalanítást kitől, mi mértékben és mily feltételek mellett igényelhetnek? a törvényhozás további intézkedéséig a korábbi jogállapot minden változás nélkül fentartatott.

II. Az ily bányatársulad tagja tehát a keresettel nem utasítható el azért, mert nem mutatta ki jogerős büntető bírósági ítélettel történt megállapítását annak, hogy szándékosan, vagy az 1907. évi XIX. t.-c. 81.

§-ának második bekezdésében említett gondatlansággal idézte elő a munkaadó, vagy oly megbizottja, akinek a megbízásából eredő eljárásáért felelősséggel tartozik, azt a balesetet, amelyből kifolyólag a bányauzemeltajdonostól, mint munkaadótól kártérítést igényel.

(4036/1910. sz. Curia.)

A kir. Curia: A másodbírótság ítéletét megváltoztatja és kimondja, hogy a felperes kártérítési keresetével abból az okból, hogy az 1907. évi XIX. t.-c. 82. és 83. §-iban említett feltételek fennforgását nem igazolja, el nem utasítható.

Indokok: az 1907. XIX. t.-c. megalkotásának alapul szolgáló kormányjavaslatnak az 1–3. §-okhoz fűzött indokolásában egyebek közt a következő kijelentések foglaltatnak: „A törvényjavaslat 3. §-a szerint a bányatörvény hatálya alá tartozó bányauzemek alkalmazottjai a bányatársládáknak ez a különleges helyzete azok több százados múltjában és a történi fejlődés által előidézett különleges alakulatában találja magyarázatát. Ezen változtatni a törvényjavaslat keretében azért nem mutatkozott célszerűnek, mert a bányatörvény megalkotása küszöbön van, melyben a bányamunkások biztosítás ügye szintén szabályoztatni fog.”

Az is tudvalevő, hogy az idézett törvényjavaslatnak országgyűlési tárgyalása alkalmával a képviselőház és a főrendiház országos határozatban hívták fel a pénzügyi kormányt arra, hogy: „A bányatárspénztárak szervezetének szabályozása végett, lehetőleg rövid időn belül a tervezeti új bányatörvény keretében, annak az elvnek szem előtt tartása mellett terjesszen elő javaslatot, hogy a bányamunkások betegség és baleset esetére legalább is az ipari és kereskedelmi alkalmazottak betegség és baleset esetére való biztosításáról szóló törvényben megállapított járadékok és segélyezések mérve szerint biztosíttassanak.”

És magának az 1907. XIX. t.-c. 3. §-ának utolsó előtti harmadik bekezdésében ki van mondva, hogy: „a bányatörvény hatálya alá tartozó bányauzemekben alkalmazottak a törvény XIII. fejezetében megjelölt módon és szervezetben biztosíttatnak;” a XIII. fejezetben elhelyezett 154. §. pedig akként rendelkezik, hogy „A bányatörvény alapján létesített és az e törvény 155. §-ában foglalt határozmányoknak megfelelő bányatársládák tagjai nem kötelesek a betegség és baleset esetére való biztosítás céljából az országos munkás-

betegsegélyző és balesetbiztosító pénztárba belépni, kivéve ha a bányaszolgálatból kilépnek és oly foglalkozásra térnek át, mely őket az országos pénztárnál való biztosításra kötelezi.

Ezeket egybevetve kétségtelen, hogy habár az 1907. XIX. t.-c. 3. §-ának 1. pontjában megállapítást nyert is az, hogy a bánya s az ott felsorolva levő egyéb üzemekben alkalmazottak balesetbiztosítási kötelezettség alá esnek, mégis a bányatörvény alapján létesített és az idézett t.-c. 155. §-ában körülírt alapszabályokkal ellátott bányatársuladának tagjaira, az 1907. XIX. t.-c. rendelkezései ki nem terjesztettek s így, hogy az alkalmaztatásuk ideje alatt megbetegedéstük és az üzem körében szenvedett balesetük következtében segélyt, illetve kártalanítást, kitől mily mértékben kapjanak, a korábbi jogállapot minden változtatás nélkül fentartott.

Ezekből nyilvánvaló, hogy az 1907. XIX. t.-c., amint egyfelől nem rótt ily terhet az olyan bányaiüzemi alkalmazottaknak munkaadóra, amely bányaiüzeméknél a bányatörvény alapján létesített bányatársuladák léteznek, ugy nem is részesítette őket az alkalmazottak részéről velök szemben kárigényük tekintetében a korábbi jogtól eltérő valamely kedvezésben; másfelől pedig, amint nem jutottak a társaspénztár tagjaként szereplő bányaiüzemi alkalmazottak a szóbanforgó törvény által eddigi joguknak valamely kiterjesztéséhez, ugy korábbi jogaik sem szenvedtek megszorítást.

Mindezekből következik, hogy az alperes és felperes jogviszonyára az 1907. XIX. t.-c. általában ki nem terjedvén, nem alkalmazható a balesetet szenvedett alkalmazottai szemben annak a törvénynek az alkalmazotti joga érvényesítésének megszorítását tartalmazó 82. §-ának az általános jogszabálytól eltérő rendelkezése, amiből ismét következik, hogy a felperes, aki az alperes bányaiüzemében alkalmazott s mint ilyen az ott szervezett társaspénztárnak tagja volt, abból az okból, hogy nem mutatta ki jogerős büntetőbirósági ítélettel történt megállapítását annak, hogy szándékosan, vagy az 1907. XIX. t.-c. 81. §-ának második bekezdésében említett gondatlansággal idézte elő az alperes munkaadó, vagy oly megbízottja, akinek a megbízásából eredő eljárásért felelőséggel tartozik, azt a balesetet, amelyből kifolyólag a bányaiüzem tulajdonos alperestől, mint munkaadótól, a kereset szerint kártérítést igényel, a keresettel el nem utasítható.

* *

Ez az ítélet a 434. szám alatt közölt ítéletben kimondott téves álláspontot helyreigazítja és kellő okfejtéssel mutat rá arra a jogállá-

potra, hogy a bányamunkás kártérítési igénye a munkaadóval szemben az 1907. XIX. t.-c. által érintve nincsen, tehát az azelőtti bírói gyakorlat ezekre nézve ma is érvényes.

Lásd a 423., 424., 425., 426., 428., 430. sz. ítéleteket.

444.

Nincs törvényünk, mely akkép rendelkeznék, hogy az alkalmazott által szolgálat alkalmával, vagy munkaközben harmadik személynek vétkesen okozott kárt a munkaadó megtéríteni tartozik akkor is, ha őt saját személyében hiba, vagy mulasztás egyáltalán nem terheli. Ily felelősséget a szokásjog sem állapít meg. A munkaadó az alkalmazott vétkessége által harmadik személynek szerződési viszonyon kívül okozott kárért csak akkor felelős, i. a őt az alkalmazott megválasztásában gondatlanság terheli, vagy végre ha a saját ténye, vagy mulasztása a kár előidézéséhez hozzájárult.

(678/1907. sz. Budapesti Tábla.)

445.

Az üzemtulajdonos felelős azért a kárért, amelyet alkalmazottja a reá bízott teendők teljesítésében harmadik személyeknek valamely jogellenes cselekmény, vagy vétkes mulasztás által okoz. Felelős tehát azért a kárért is, melyet üzemvezetője által elkövetett gondatlanságból okozott testi sértés idézett elő.

(4800/1909. sz. Curia.)

* *

A munka általános felelőseinek s ezzel a munkás testi épségének és egészségének biztosítása a munkaadó kötelessége. E kötelezettség átruházásával a felelősség alól nem szabadul.

V. ö. a. 364. sz. ítélettel.

446.

Annak kimondására, hogy a sérültnek munkaadója ellen a balesetből folyólag kárigénye van, megállapítási keresetnek nincsen helye, ha a sérültet

a munkaadó egyelőre változatlan fizetéssel tartja alkalmazásban, mivel a kártérítési igény megállapítása az alkalmazási viszony megszűnésével követelhető.

(3486/1911. sz. kir. Curia.)

A kereset jogviszony megállapítására irányul. Valamely jogviszony megállapítása iránt akkor indítható kereset, ha a megállapítás a felperes jogainak biztosítására, az alperessel szemben szükségesnek mutatkozik; kártérítési jogviszonynak külön perrel való megállapítására azonban nincs szükség, ha már az is megállapítható, hogy létezik-e kár, vagy sem és ha létezik, annak mi a terjedelme? mert ily esetben már a jogviszonyból folyó igény megvalósítását, vagyis a kártérítést lehet követelni.

Nem akadályozhatja ezt az, hogy alperes a felperest régi munkabére mellett továbbra is alkalmazza és hogy ekként felperesnek a hálesetből tényleg beállott kára nincs; mert a kártérítési igény a kárt okozó esemény beálltával nyílik meg és az üzemben továbbra is alkalmazott kártérítésre jogosult a kártérítés megállapítását követelheti azon esetre, ha a szolgálati viszony meg fog szünni anélkül, hogy a szolgálati viszony megszüntét bevárni tartoznék.

* *

V. ö. o. a 429. sz. ítélettel.

447.

A munkaadónak kötelességében áll minden övintézkedést megtenni arra nézve, hogy alkalmazott munkásai testi épsége és élete veszélynek kitéve ne legyen. Ha a munkaadó ezt a köteles gondosságot elmulasztotta és ez által okozója lett annak, hogy munkása súlyos sérülést szenvedett, mulasztása miatt büntetőjogilag felelős.

(1258/1912. sz. Curia.)

* *

V. ö. a. 310. és 363. sz. ítéletekkel.

448.

Sem a hatályban levő bányatörvény, sem az 1907. évi XIX. t.-c. rendelkezései nem zárják el a

bányaüzemben alkalmazott munkás feleségét attól, hogy a bányauzem tulajdonosától kártérítést követelhesen, ha férje halálát a bányauzem tulajdonosának terhére eső vétkes mulasztás okozta, mert ha a bányatulajdonos a bányatörvény rendeleteinek megfelelő társpénztárt föl is állít, ez által nem hártja a társpénztárra azoknak a károknak viselését, melyek az ő vétkes gondatlansága által okoztatnak. A bányatársládák tagjaira pedig az 1907. XIX. t.-c. nem alkalmazható.

Lásd a 443. sz. ítéletet. * * (3144/1912. sz. Curia.)

449.

I. A bányatulajdonos a társláda tagjával szemben az üzemben bekövetkezett balesetből kifolyóan kártérítésre csakis akkor szorítható, ha a baleset az ő, vagy olyan alkalmazotijának, kinek cselekvéséért, vagy mulasztásúért felelősséggel tartozik, hibájából származott.

II. Állami bányavállalat alkalmazottja, aki egyuttal társpénztári tag, a kir. kincstár részéről a 4616/1910. M. E. számú minisztertanácsi határozattal elvállalt kártalanítás iránti követelését csak közigazgatási uton érvényesítheti.

(881/1913. sz. Curia.)

A kir. törvényszék: Felperest keresetével elutasítja.

Indokok: A m. kir. összminiszteriumnak minisztertanácsi határozata alapján az állami alkalmazottak egyes csoportjai baleset esetén megillető illetmények és ellátások tárgyában kelt 4616/1910. M. E. sz. rend. II. p. szerint az összes állami vállalatok és hivatalok alkalmazottjai (ideértve a bányatársládák tagjait is) akiknek az 1907. XIX. t.-c. szerint baleset esetén kártalanításra igényük van, üzemi vagy 1907. XIX. t.-c. 9. §-ában említett baleset esetén az idézett törvénycikk VII. fejezetében megállapított kártalanításnak megfelelő ellátásra tarthatnak igényt olyképp, hogy amennyiben az ilyen

alkalmazottal megillető nyugellátásnak összege, az idézett VII. fejezetben megállapított kártalanítási összegnél kisebb lenne, a különbözet részükre az illető tárca költségvetésének terhére, üzemi balesetből kifolyó kártalanítás címen utalványozandó, ha pedig részére a reá érvényben álló szabályzat (pl. bányatársláda) értelmében ellátás meg nem állapítható s a fent idézett §. szerint kártalanításra igénnyel bír, részére az 1907. XIX. t.-c. VII. fejezetében megállapított kártalanítás, ugyancsak az illető tárca költségvetésének terhére, üzemi balesetből kifolyó kártalanítás címen, teljes összegében utalványozandó, amely illetmények tekintetében a hivatalfőnök meghallgatása után a miniszter határoz.

Mínthogy felperes a p-i m. kir. köszénbányánál volt alkalmazásban, mínthogy a bányatárspénztári alapszabály szerint minden munkás ezen szabályzatnak alá van vetve és társpénztári tagnak tekintendő: nyilvánvaló, hogy felperes kártérítési igényét elsősorban a társláda ellen tartozik érvényesíteni, a bányatulajdonos alperes m. kir. kincstár ellen csak annyiban és akkor léphet fel, amennyiben a társláda által adott kártalanítás az 1907. évi XIX. t.-c. VII. fejezetében meghatározott kártalanítás mérvét el nem éri.

Mínthogy pedig felperes a társpénztári alapszabályban megszabott kártalanításnak megállapítását a társládánál ez ideig nem kérelmezte, keresetével mint időelőttivel el volt utasítandó. (29.251/1912.)

A kir. tábla: Az első bíróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok: Az 1907. XIX. t.-c. rendelkezése nem terjed ki az általános bányatörvény alapján létesített s az 1907. XIX. t.-c. 155. §-ában körülírt alapszabályokkal ellátott bányatársládák tagjaira, hanem ezekre nézve a korábbi jogállapot tartatott fenn.

Alperes bizonyította, hogy a p-i m. kir. köszénbányában, hol felperes balesetet szenvedett, szervezett és bányahatóságilag jóváhagyott alapszabályokkal bíró bányatárspénztár van s annak felperes tagja volt.

A bányatulajdonos a társláda tagjait szemben az üzemi balesetből folyóan kártérítési kötelezettséggel csak akkor tartozik, ha őt a baleset körül szándékosság, vagy gondatlanság terheli.

Mínthogy pedig felperes nem is állította, hogy alperes terhére az utóbb említett körülmények bármelyike fennforog; felperes az alperes ellen kártérítési igénnyel sikerrel fel nem léphet. (4611/1912. P. sz.)

A kir. Curia: A másodbiróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok: A bányatörvény hatálya alá tartozó bányauzemek oly alkalmazottainak jogviszonyában, akik a bányatörvény alapján létesített és a törvényes kiválalmaknak megfelelő alapszabályokkal ellátott bányatársuladának tagjai, az 1907. XIX. t.-c. semmiféle változást nem idézett elő: hanem a szóbanforgó alkalmazottakat illetően mindazokra a kérdésekre nézve, hogy az ilyen alkalmazottak az alkalmaztatásuk ideje alatt megbetegedésük és az üzem körében szenvedett balesetük következtében segélyt, illetve kártalanítást kítől, mily mértékben és mily feltételek mellett igényelhetnek, a törvényhozás további intézkedéséig a korábbi jogállapot minden változás nélkül fentartatott.

Az ilykép fentartott és a bányatörvény rendelkezésén alapuló jogállapot szerint pedig, amint erre a másodbiróság ítélete indokolásában helyesen rámutat, a bányatulajdonos a társulada tagjaival szemben az üzemben bekövetkezett balesetből kifolyóan kártérítésre csak akkor szorítható, ha a baleset az ő, vagy olyan alkalmazottjának, kinek cselekvéséért, vagy mulasztásáért felelősséggel tartozik, hibájából származott.

Hogy ezeknek az eseteknek valamelyike, — amely az alperes bányauzemtulajdonos kir. kincstárnak a kereset szerint a bányauzemnél balesetet szenvedett felperes bányaal alkalmazott és társpénztári tag irányában az előreboesátottak értelmében kártérítési felelősségét maga után vonhatná, fenforogna, — a felperes még csak fel sem hozta, hanem vitatása szerint azért tartja magát igényjogosultnak arra, hogy balesetből származó kárának megérítését a munkaadó bányatulajdonos, alperes kir. kincstártól követelhesse, mivel a míg az 1910. évi augusztus hó 12. napján hozott 4616/1910. M. E. sz. a. közölt minisztertanácsi határozat a m. kir. kincstár alkalmazottait az 1907. XIX. t.-c.-ben foglalt balesetbiztosítási kötelezettség alól kivette, másfelől azt a kötelezettséget vállalta többek közt a kir. kincstár magára, hogy azt a bányaal alkalmazottat, aki üzemi balesetből kifolyóan a társpénztártól kártalanítást nem nyerne, avagy a kártalanítás az 1907. XIX. t.-c. VII. fejezetében a kártalanításnak megszabott mérvét el nem érné, az illető tárca terhére ő kártalanítandja.

Az előreboesátottak világánál azonban tisztán áll, hogy az a kötelezettség, amely a hivatkozott minisztertanácsi határozattal, a bányatulajdonos kir. kincstár részéről az olyan bányaal alkalmazott társpénztári tag érdekében, aki nem a bányatulajdonos, illetve alkalmazottjának hibájából sérült meg, el-

vállaltatott, csupán önkényesen magára vett tcher és így az ilyen igény vele szemben érvénycsithetésének módozatát is, a kötelezettséget önkéntesen magára vett kincstár egészen szabadon határozhatta meg; úgy, de a szóbanforgó miniszter-tanácsi határozat az efféle igényeknek a kir. kincstár irányában érvényesítésére minden kétséget kizáróan a közigazgatási utat jelölvén meg: a felperes a vitás igény iránt a rendes bíróság előtt keresettel fel nem léphet, miért is a másod-bíróság ítéletét az itt felhozott és a benne foglalt egyéb indoknál fogva helybenhagyni kellett.

* *

Lásd a 390. sz. rendeletet.

450.

A társpénztári taggal szemben a bányatulajdonost balesetből folyólag kártérítési kötelezettség csak akkor terheli, ha a baleset az ő — vagy oly alkalmazottjának kiért a felelősség őt szintén terheli, — valamely vétkes cselekvésére, vagy mulasztására vezethető vissza.

(2173/1913. sz. kir. Curia.)

A kir. Curia a másodbíróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok: Az ideiglenes törvénykezési szabályok VII. r. IV. fejezetében foglalt 15. §-a által hatályában fenntartott osztrák bányatörvény 210. és 214. §-ának egybevetéséből következik, hogy az a bányatulajdonos, a ki a törvény kívánalmának megfelelő társpénztárt létesített, munkásainak a rájuk bízott feladatok teljesítése közben bekövetkezett balesetből kifolyólag kártérítéssel csakis abban az esetben tartozik, ha a baleset az ő, vagy oly alkalmazottjának, kiért a felelősség őt szintén terheli, valamely vétkes cselekvésére, vagy mulasztására vezethető vissza.

Nem vitás, hogy az alperes bányatüzeménél társpénztár létesítettett s hogy ennek a társpénztárnak felperes tagja volt, arra nézve pedig, hogy a keresett kárigény alapjául felhozott baleset az alperes kártérítési felelősségének megállapítása alapjául szolgálható valamely vétkes gondtalanságnak volna következménye, a felperes egyáltalán mi adatot sem szolgáltatott, miért is a másodbíróság ítélete a kereset elutasítását illetően az itt felhozottak alapján helybenhagyatot.

* *

Ez az ítélet szakít a régebb joggyakorlattal s elejti a munkaadó tárgyi felelősségének elvét sőt az 1907: XIX. t.-c. analódiáját alkalmazza a munkaadó felelősségét illetően. Lásd a 425. és 435. sz. ítéleteket.

451.

A kétségenkívül véletlenségből bekövetkezett balesetért a bányüzem tulajdonos felelőse nem tehető, vele szemben tehát balesetet szenvedett alkalmazottja kártérítési igényét nem bír.

(5483/1913. sz. kir. Curia.)

Felperesi kereset elutasított, mert a fennforgó esetben nem állapítható meg, hogy a felperesek jogelődeinek halálát előidéző baleset az alperes, vagy közegének hibájából állott volna elő. A bányakapitánysági vizsgálati jegyzőkönyv szerint ugyanis a szakértő véleményéből megállapítható, hogy az ácsolás megfelelő volt, az előtelt felperesi jogelőd munkatársainak előadása szerint pedig az ácsolást lelkiismeretesen, tehát kellő vigyázattal végezték és az alperes közegei minden lehetőt megtettek a munkások érdekében, ennélfogva az alperes a balesetért mulasztással nem terheshető, a kétségenkívül véletlenségből bekövetkezett balesetért pedig az alperes bányüzemtulajdonos felelőssé nem tehető.

* * *

Ez az a véletlenből származó balesetből folyó kártérítési kötelezettség az, amely elől a munkaadó az 1907: XIX. t.-c. alapján a hozzájárulás által megvállja magát, míg ez a társpenztörvény ismeretlen, már pedig föl sem tehető, hogy az a törvény a bányavállalkozókat jobbnak, illetve a bányamunkásokat rosszabb helyzetbe akarta volna juttatni, mint más ipari munkaadók, illetve munkások vannak. Ennélfogva igen szabatosan állította fel a 443. sz. a. közlő ítélet a bányamunkás kártérítést, amelyet a jelen és az előző ítélet ismét elejtenek.

452.

A munkaadó nem felelős az oly sérülésért, amelyet maga a munkás idézett elő azzal, hogy a testi épségének biztosítása érdekében tett intézkedést teljesen figyelmen kívül hagyta. (8073/1913. sz. Curia.)

453.

A munkaadó saját vétkessége nélkül is felelős az alkalmazottja által teendő teljesítése közben harmadik személynek károkozó vétkes cselekményeért.

(6132/1915. sz. kir. Curia.)

Kir. Tábla: Az e részben követett állandó bírói gyakorlat szerint a munkaadó saját vétkessége nélkül felelős az alkalmazottja által erre bízott teendők teljesítésében harmadik személyeknek kártokozó vétkes cselekményeért. Ebből folyólag alperes kártérítő felelősségének megállapításánál közömbös az, hogy alperest alkalmazottja megválasztásában vétkesség, vagy mulasztás terheli e.

Mintthogy azonban a balesetért az alperes alkalmazottját vétkesség nem terheli, alperes felperesnek a balesetből folyólag kártérítéssel nem is tartozik.

A kir. Curia: A másodbíróság ítélete indokainál fogva helybenhagyatott.

* *

V. ö. a. 445. sz. ítéletekkel.

454.

A bányatörvény alapján létesített bányatársuladák biztosítási körüket a bányatörvény hatálya alá nem tartozó üzemek alkalmazottaira is kiterjeszthetik ugyan, azonban csak abban az esetben, ha a bányászati, illetőleg kohászati s a biztosítási körbe vonandó más üzem között az alanyi és tárgyi kapcsolat teljes mértékben meg van, vagyis ha a két üzemenél, illetőleg üzemenél alkalmazottaknak egy szervezeti keretében való biztosítását a viszonyok indokoltá teszik.

(3870:1915. sz. kir. Curia.)

A kir. Curia; A másodrendű alperesre nézve mindkét alsóbírószág ítéletét megsemmisíti, felperes és alperes között az eljárást megszünteti.

Indokok: Nem vitás, hogy az a baleset, melyből kifolyóan felperes a jelen kártérítési pert megindította, az elsőrendű alperes tulajdonát képező s másodrendű alperes által bérelt gyárüzemében 1911. évi január hó 11-én, tehát az 1907: XIX. t. c. életbeléptetése után következett be és, hogy a felperes az elsőrendű alperes által létesített bányatársulada tagja volt, azonban munkásul a másodrendű alperes által alkalmaztatott.

Az 1807: XIX. t.-c. 3. §-ának 1., 3. és 26. pontjai értelmében pedig mindazok, a kik a bányák, kohók, bányatermékeket feldolgozó egyéb művek üzemében, telepei és

munkáinál, továbbá az összes gyárakban állandóan, vagy ideiglenesen kíségitőnként, vagy átmenetileg vannak alkalmazva, biztosítási kötelezettség alá tartozók közé sorozandók.

Ezen törvény 98. §-a szerint a betegség és baleset elleni biztosítást az országos munkásbetegségélyző és balesetbiztosító pénztár teljesíti ugyan, azonban ennek utolsó bekezdése a bányatörvény hatálya alá tartozó üzemekben alkalmazottakra nézve a korábbi jogállapotot fenntartotta és kimondotta, hogy a bányatörvény alapján létesített bányabetegségélyző pénztáraknál (társládáknál) biztosított ezen alkalmazottak az idézett törvény XIII. fejezetében megjelölt módon és szervezetben biztosítottainak és a 154. §. értelmében a törvény 155. §-ában foglalt határozmányoknak megfelelő társládák tagjai nem kötelesek betegség és baleset esetiére való biztosítás céljából az országos munkásbetegségélyző és balesetbiztosító pénztárba beépni.

A bányatársládák szervezetét, a segélyezés mérvét, a járulékok nagyságát, a 155. §. rendelkezése szerint, a bányatörvény és az érvényben álló kormányrendeletek szabályozván, ezek és így nevezetesen a bányatörvény 214. §-a szerint, amint ez különben az 1919. évi november hó 4. napján 2033. sz. a. kibocsátott pénzügyministeri rendelemben is kifejezést nyert, kétségtelen, hogy a bányatörvény alapján létesített bányatársládák biztosítási körüket a bányatörvény hatálya alá nem tartozó üzemek alkalmazottaira is kiterjeszhetik ugyan, azonban csak abban az esetben, ha a hányaszati illetőleg kohászati s a biztosítási körbe vonandó más üzem között az anyagi és tárgyi kapcsolat teljes mértékben meg van, vagyis, ha két üzemi, illetőleg üzemi körnél alkalmazottak egy szervezet ketetében való biztosítását a viszonyok indokoltá teszik.

Ez az anyagi és tárgyi kapcsolat azonban az elsőrendű alperes bányászata és a másodrendű alperes azon iparüzeme között, melynél felperes alkalmazva volt és a melynek üzeme körében balesetet szenvedett, nem nem forog.

Nincs meg a kapcsolatot a két üzem tulajdonosa közti személyi különbségnél fogva, de nincs meg a tárgyi összeköttetés sem, mivel I. Z. és C. E. tanúk vallomása szerint első és másodrendű alperes között a ruszkabányai gyárra vonatkozóan egyszerű bérleti szerződés állott fenn, melyet másodrendű alperes termékeit dolgozta fel és nem részére, hanem a piac számára termelt és munkásait a társládába csak azért íratta be, mivel azok legnagyobb része már előbb

is tagja volt a társládának és így ezzel szemben az alapszabályok szerint jogaik voltak.

Ily körülmények között másodrendű alperes üzeme a bányatörvény hatálya alá nem esvén, munkásai dacára annak, hogy az elsőrendű alperes által létesített társláda tagjai voltak, az 1907. XIX. t. c. szerint balesetbiztosítási kötelezettség hatálya alól kivonhatók nem voltak és így felperes is a baleset történetekor az 1907. XIX. t.-c. 3. §-ának 1., 3. és 26. pontjai értelmében balesetbiztosítási kötelezettség alá eső olyan alkalmazott volt, akire nézve a bányatörvény rendelkezései ki nem terjedhetnek.

455.

I. A bányatulajdonos ha a bányatörvény rendelkezéseinek megfelelő társpénztárt fel is állította, nem háríthatja a társpénztárra azoknak a károknek viselését, melyek az ő vétkes gondatlansága folytán állottak be, vagy amelyekért felelősséggel tartozik, már pedig az üzemnél alkalmazott munkásnak a reája bizott teendők körüli vétkességéért a munkaadó felelős.

II. A kártérítésre kötelezett bányavállalkozó a társpénztári lag által a társpénztárból élvezett nyugbér összegét a teljes kár összegébe beszámíthatja.

(753/1915. sz. kir. Curia.)

A kir. törvényszék: Alperes kártérítési kötelezettségét megállapítja.

Indokolás: Az alperes résztárs. tulajdonát képező Károly aknában felperes kapcsolói szolgálatot teljesített. A lefolytatott bűnper írátaí közt levő jogerős ítélet szerint felperes balesetét, következőleg súlyos megsérülését alperes alkalmazottainak súlyos gondatlansága okozta, amint ezt nemcsak a büntetőbíróóság jogerős ítélete, hanem a kir. bányakapitányság értesítése is megállapította.

Ezzel szemben alperes azzal védekezett, hogy a bányatörvény 210. és 214. §-ai értelmében az alperes bányavállalat kártérítésre nem kötelezhető, mert ő bányatársládát szervezett, ettől felperes megfelelő nyugbért kap és már azt évek óta kifogás és fentartás nélkül felveszi. Már pedig így körülmények között az alperes felperest sajátjából kártalanítani nem tartozik.

Az alperes ezen védekezése annyiban alapos, hogy az ideig. t. sz. VII. r. IV. f. 15. §-a az osztrák bányatörvényt habár csak ideiglenes hatállyal, de tényleg fentartotta. Az is igaz, hogy az 1907. XIX. t.-c. 155. §-ából a hivatkozott törvény hatályának legalább a bányáüzem körében alkalmazott munkások betegségyezésére és balesetbiztosítására vonatkozó részében való fentartása világosan következik. Már pedig a b.-törvény 214. §-a értelmében oly bányák birtokosai, melyeknél törvényesen szervezett társpénztár még nincsen, annak felállításáig a megbetegedett, vagy szerencsétlenül járt munkásoknak legalább azt a segílyt kötelesek nyújtani, amellyel az általános törvények szerint a szolgálatadó cseledei irányában tartozik; ebből a törvényes intézkedésből az ellenkező esetre, azaz ha a bányabirtokos a hivatkozott törvény 210. §-nak saját hatáskörében megfelelt, az következik, hogy ebben a bányabirtokos a bányamunkásnak a társpénztár által nyújtott segílyen felül egyéb kártalanítást adni nem köteles.

Ámde az állandó birói gyakorlatban elismertéit az az elv, hogy a törvény ezen rendelkezései alól kivételt képcz az az eset, ha a baleset körül magát a bányavállalatot, vagy annak megbizottjait és alkalmazottjait vétkes mulasztás, vagy gondatlanság terheli.

Mint hogy pedig a jelen perben bizonyítást nyert a fentebbi tényállás szerint, hogy a felperes balesetét az alperesi bányavállalat munkásainak gondatlansága okozta és minthogy alperesi bányavállalat az alkalmazottjának a rendes munkaja körében tanusított vétkes magatartásáért az általános magánjogi elveknél fogva felel: ennek folytán megállapítandó volt, hogy az alperes felperest a balesetből folyólag teljes mértékben kártalanítani tartozik, tekintet nélkül arra, hogy alperes a vállalat körében társpénztárt alapított és az alperes csupán azt igényelheti, hogy a felperes által a társpénztártól élvezett nyugbérösszeg a teljes kár összegébe beszámíttassék.

A kir. Tábla: Az első bíróság ítéletét indokai alapján és még azért is helybenhagyja, mert sem a bányatörvény, sem az 1907. XIX. t.-c. rendelkezései nem zárják el a bányáüzemben alkalmazott munkást attól, hogy a bányáüzem tulajdonosától kártérítést követelhessen, ha a balesetét a bányáüzem tulajdonosának terhére eső vétkes mulasztás okozta; az által ugyanis, hogy a bányatulajdonos a bányatörvény rendeleteinek megfelelő társpénztárt fel is állít, nem háríthatja a társpénztárra azoknak a károknak viselését, melyek az ő vétkes gondatlansága, vagy olyan körülmény folytán állottak

be, melyekért felelősséggel tartozik; már pedig az üzennél alkalmazott munkásnak a reábizott teendők körüli vétkességért a munkaadó felelős.

A kir. Curia: A másodbiróság ítéletét a kártérítési kötelezettség tekintetében indoklásánál fogva helybenhagyta.

* *

A bányavállalkozó a társpénztár felállításával nem mentesül azon magánjogi kártérítési kötelezettségtől, mely az ő vétkes gondatlansága folytán állott be, vagy amelyet felelősséggel tartozik, ezt azonban nem lehet 1907. XIX. t.-c. 82. §. analógiájára, mely a munkaadó kivételes felelősségét statuálja visszavezetni. Az idézett törvény értelmében más esetekéért a pénztár szavatol, ellenben a társpénztárban ez a szavatolás vagy teljesen hiányzik, vagy az oly csekély mértékű, hogy messze mögötte marad az 1907. XIX. t.-c. nyújtotta biztosításnak.

A bányatörvény 214. §-a értelmében a társpénztár felállításág a bányavállalkozó szerencsétlenül járt alkalmazottjának legalább oly segílyt köteles nyújtani, mint amilyet az általános törvények szerint a szolgálatadó cselekedjének adni tartozik. Ezek szerint nem lehet elképzelni azt, hogy a társpénztár felállítása arra szolgálhasson, hogy annak révén a munkaadó magánjogi felelőssége csökkentessék.

Alperes ama védekezése, hogy ő a társpénztár felállításával alkalmazottjaival szemben a vétkes gondatlanság által okozott káron kívül minden kártérítési kötelezettségtől megszabadult volna, teljesen téves.

Ez a megszabadulás nem a társpénztár felállításával, hanem a törvényes fizetési (hozzájárásai) kötelezettség statuálásával történhetik meg. Igaz ugyan, hogy a bányás bányatörvény 214. §-a a társpénztár fel nem állításában mintegy a munkaadóra új vétkességi felelősségi esetet statuál, ezt azonban a jogszokás érvényre nem emelte. Az 1907. XIX. t.-c. megalkotása előtt sok bányavállalat volt társpénztár nélküli és sok állott lenn olyan amolyan nagy felelő a törvény rendelkezésének (lásd a 379. s 380. sz. rendeletet), az ilyen munkások balesetből származó kártérítési igényei az általános magánjog alapján nyertek kielégítést, de sőt így nyertek kielégítést azon alkalmazottak igényei is, akik a társpénztár tagjai voltak.

A bírói gyakorlat, habár ingadozással követte a vétkes felelősség elvét, mely az üzemi veszélyessége alapján kártérítésre kötelezi a munkaadót. (lásd a 424. sz. ítéletet.) Beszámításnak azonban a társpénztár terhére helye egyáltalán nem lehet. Amint nem rendel a törvény egyfelől, hogy a bányavállalkozó felelősségét a kártérítés tekintetében megváltani köteles, viszont másfelől ha a munkaadó kártérítési kötelezettségét akár vétkes, akár vétkes felelősség alapján a bírói ítélet megállapítja, a munkaadó nem lehet jogszerűen felhatalmazva arra, hogy a fölé idegen azon társpénztár terhére beszámítási joggal élhessen, mellyel szemben nincsen törvényes kötelezettsége. E tekintetben a munkaadóra nézve a biztosítás teljesen idegen. Lásd a 431. sz. ítéletet.

A munkaadó bányüzem-tulajdonost a bányüzem körében beállott balesetekből kifolyólag kár-

térítési felelősség rendszerint nem terheli, hanem az ilyen esetben az igények egyedül a társpenztár irányában érvényesíthetők.

(525/1916. sz. Curia.)

A kir. ítélőtábla: Az első bíróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok: Nem volt vitás, hogy az alperes bányavállalat a bányatörvény 210. §-a alapján létesített s a törvényes követelményeknek megfelelő bányatársládát tart fenn s hogy a felperes a bányatársláda tagja.

Az 1907. évi XIX. t.-c. 154. és 155. §-ai értelmében a bányatörvény hatálya alá tartozó bányafüzemek oly alkalmazottait illeti meg, kik a bányatörvény alapján létesített s a törvény kívánalmainak megfelelő alapszabályokkal ellátott bányatársládák tagjai — mindazon kérdésekre nézve, hogy az alkalmazottak az üzem körében szenvedett balesetek következtében kártalanítást kívánják, mely mértékben, s mely feltételek mellett igényelhetik. — a törvényhozás további intézkedésig, a korábbi jogállapot minden változás nélkül tartartott.

A bányatörvény 210. és 214. §-ainak a rendelkezéseiből pedig az következik, hogy a tartartott jogállapot szerint — az oly banya üzeménél balesetet szenvedett munkás, amely bányánál törvényesen szervezett társpenztár van, a társpenztár alapszabályainak tárgyhatáron segélyen kívüli egyéb kárpótlásért csak akkor tarthat igényt s a bányafüzem tulajdonosától kártérítést csak akkor követelhet, ha a baleset körül magát a bányatörvény szerinti vétkes mulasztás, vagy gondatlanság terheli.

Mindannyi a felperes a felelősségi tárgyaláson kijelentette, hogy nem is vitatja azt, hogy a bányavállalatot a felperestől baleset körül vétkes mulasztás, vagy gondatlanság terhelve s a. alperes társítási kötelezettségét azon az alapon kérte megállapítani, hogy a bányafüzem az abban foglalkozókra nézve állandó és különös veszélyei járván, alperes a felperest az üzem balesetéből eredő károkért feltétlenül kárpótolni köteles, haeset nem bizonyítja, hogy a balesetet magának a felperesnek hibája idézte elő: helyes az elsőbíróság azon döntése, hogy felperes az alperes bányafüzemében szenvedett balesetből eredőleg az alperestől kártérítést nem követelhet.

Miért is a kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét helybenhagyta. (525/1916. sz. budapesti ítélőtábla.)

A kir. Curia: A felperest felülvizsgálati kérelmével elutasítja.

Indokok: A felperes felülvizsgálati kérelmében anyagi jogszabály megsértését panaszolja: elfogadja ugyan a felebbezési bíróságnak azt a kijelentését, hogy a bányatörvény hatálya alá tartozó bányüzemek oly alkalmazottjainak jogviszonyában, akik a bányatörvény alapján létesített és a törvényes kivánalmaknak megfelelő alapszabályokkal ellátott bányatársulatládknak tagjai, az 1907. XIX. t.-c. semmiféle változást sem idéztek elő és ehhez képest az ilyen alkalmazottakat ért üzemi balesetekből folyó kártérítési kötelezettség kérdésében a korábbi jogállapot változatlanul fenn van tartva; de azt vitatja, hogy az adott esetre alkalmazandó jogszabály szerint a bányüzem tulajdonosa az üzem veszélyességénél fogva feltétlenül felelős az alkalmazottját ért üzemi balesetért, hacsak be nem bizonyítja a sérült szándékosságát, vagy hibáját és pedig felelős tekintet nélkül arra, hogy az alkalmazott tagja-e a bányatársulatládnak, amely nem tekinthető balesetbiztosító, hanem csak egyszerű munkásjóléti intézménynek.

A felperesnek ez a panasza nem alapos; mert az ideiglenes törvénykezési szabályok VII. része IV. fejezetének 15. §-a által hatályban fentartott bányatörvény, amíedőn 210. §-ában általában köteletségévé teszi minden bányabirtokosnak, hogy a segélyre szorult bányamunkások, nemkülönb ezek özvegyei és árvái gyámolítása végett társpénztárak felállításáról vagy önállóan, vagy a bányahatóság jóváhagyása után más bányabirtokossal való egyesülés útján gondoskodik, a 214. §-ában egyszersmind azt is elrendeli, hogy az oly bányák birtokosai, amelyeknél törvényesen szervezett társpénztár még nincsen, annak felállításáig kötelesek megbetegedett, vagy szerencsétlenül járt munkásaiknak legalább azt a segélyt nyújtani, amellyel az általános törvények szerint a szolgálatadó cselédje iránt tartozik; a bányatörvény eme rendelkezéseinek egybevetéséből következik, hogy ott, ahol a bányatulajdonos a segélyre szorult bányamunkások és azok özvegyei és árvái gyámolítására a törvény által megkívánt társpénztárt létesített, a munkaadó bányüzem-tulajdonos a a bányüzem körében beálló balesetből kifolyólag kártérítési felelősség rendszerint nem terheli, hacsak a baleset bekövetkezése a munkaadónak valamely vétkes cselekményére, vagy mulasztására nem vezethető vissza, hanem az ilyen esetekben az igények a megállapított társpénztári alapszabályok intézkedéseikhez mérten egyedül a társpénztár irányában érvényesíthetők. Ebben az értelemben döntvén a felebbezési bíróság, az anyagi jogszabálynak megfelelően ítél.

* *

Hogy a bányamunkások balesetből származó kártalanítási igénye tekintetében mily nagy a bizonytalanság és ingadozó a bírói gyakorlat, azt a fenti ítélet igazolja. Ebben az ítélet a társpénztárt olyan biztosító intézetnek tekinti, mint amelyben az 1907. XIX. t.-c. rendelkezéseinek módjára a biztosítás körülményei az említett törvényhez hasonlóan minden irányban és kimerítően rendezve, a munkaadó kötelezettsége pedig e tekintetben megváltva van. Ezen hiányok dacára a fenti ítélet teljesen elejti a munkaadó tárgyi felelősségének elvét és ebből folyólag, ha a konkrét kártérítési igény a társpénztári alapszabályokban szabályozást nem is nyert, az 1907. XIX. t.-c. 155. §-ának merev alkalmazásával a bányamunkás kárigényét senkivel szemben sem érvényesítheti.

Mindenesetre sajnálatos, hogy a 443. sz. a. között azt az egyedül helyes álláspontot ez az ítélet elejti, amely szerint: a bányamunkásokra nézve az 1907. XIX. t.-c. a korábbi jogállapotot minden változás nélkül fentartotta, mert az ellenkező álláspontból mindég csak a bányamunkás megrövidülése, illetve a bányavállalkozó előnyösebb helyzete következik.

457.

Aki valamely ügyének ellátására maga helyett mást rendel ki, azért a kárért, amelyet a kirendelt az ügykörébe eső teendők teljesítésében harmadik személynek jogellenesen okoz, csupán saját vétkeisége esetében felel. Ez a vétkeiség nem forog fenn, ha a megbízó bebizonyítja, hogy a kirendeltnek megválasztásánál s amennyiben felügyeletre, utasításra, vagy a tennivalók teljesítéséhez eszközök nyújtására van szükség, ennél is a kellő gondosságot kifejtette, vagy hogy a kár a megbízónak a kellő gondossága kifejtése esetében is bekövetkezett volna.

Ez a szabály nem vonatkozik azokra az esetekre, amelyekre valamely külön törvény és amelyekre az üzem, vagy a foglalkozás veszélyessége, illetve terjedelme, vagy természete alapján a bíró a vétkeiség nélkül való felelősséget megállapítja.

(A kir. Curia 84. sz. poldári döntvénye 1917. II. 3.)

Indokolás: A felhozottak szerint általános szabály tehát az, hogy a megbízó csak saját vétkeisége esetében felelhet azért a kárért, melyet a kirendelt az ügykörébe eső tennivalók teljesítésében harmadik személynek jogellenesen okoz.

Ahol ettől az általános szabálytól eltérés történt, mint például a nyilvánvaló veszéllyel járó üzemeknél, azí ezen üzemeknek fokozott és állandó veszélyessége, részben pedig annak a mérlegelése parancsolta, hogy az üzemek legnagyobb részben már anyagi helyzetüknél fogva könnyebben viselik el a veszély káros eshetőségeit és sokszor abban a helyzetben is vannak, hogy az üzemkáros következményeit átháríthatják s ezt mint üzemi költséget vehetik számításba s ehhez képest rendelkezhetnek be. Ezeknél az üzemeknél a vétkesség nélkül való felelősség indokolt is.

A gazsalkodás, a forgalom és általában a megbízások más terein azonban, ahol az ügy ellátásának nyilvánvaló, fokozott veszélyessége fenn nem forog és ahol a megbízó nem rendelkezik és nem is rendelkezhetik be úgy, hogy a megbízotti jogellenes cselekményéből származó kárt áthárítsa, vagy azt üzemi költségül beállítsa, ott a megbízó nem bírja el a vétkesség nélkül való felelősség következményeit, ott tehát a minden vétség nélkül való felelősség általános szabályát alkalmazni nem méltányos.

Még az iparban, mezőgazdaságban, kereskedelemben és a forgalmi viszonyokban fejlettebb, erősebb német birodalomban sem fogadta el a tárgyi felelősség elvét és nem fogadta el azt a saját szövetség sem, jóllehet törvénykönyvét ennél jóval később hozta meg, illetve újította fel. Ez államok törvényhozása csak odáig ment el, hogy a felelősség kérdésében a megbízó vétkességét megelőzőről költözték annak a bizonyítására, hogy a megbízó megelégedésének és a felelősségtől való mentesítéséért járt el, vagy hogy a kár a kellő gondossággal kifejtése mellett is bekövetkezett volna (Exculpato). A bizonyításnak ezen szabályozásával kiegyenlítették az egymással szemben álló két elv (a vétségen alapuló és a tárgyi felelősség elve) mindegyikében rejlő ridegséget s uralomra juttatták a mindegyikben rejlő erkölcsi és anyagi előnyöket.

A mi kártévesztési jogunk a megbízó vétkességén alapuló felelősség elvén épült fel. A jogszolgáltatás is általában ezen alapult. Bizonyos esetekben ugyan kártévesztési jogunkban úgy a törvényhozás, mint a bírói gyakorlat is eltért ettől az általános szabálytól és a vétkesség nélkül való felelősséget állapította meg. Törvényhozásunk a vétkesség nélkül való felelősség szigorú alkalmazását azonban csak igen kivételes esetekben iktalta törvénybe és pedig vagy egyes alkalmi törvényekben, mint pl. az 1836: XXV. t.-cikkben, amely a csa-

tornákat, vasutakat, hidakat építő magányos vállalatokról intézkedvén, 8-ik §-ában a szolgálatukban levő embereik ezáltal okozott kárúért, a vállalkozókat teszi felelőssé, vagy pedig olyan esetekben, amelyekben mint például az 1874 : XVIII. t.-cikkben, a vasúti üzem veszélyessége indokolja meg a tárgyi felelősség törvénybe iktatását. Azokban az esetekben pedig, amelyekben mint pl. az 1879 : XXXI. t.-c. 84. és az 1894. évi XII. t.-c. 112. §-ában a mások jelesül a családtagok és más felügyelet alatt álló személyekért a családfő, illetve gyám, gondnok, vagy gazda felelősségét állapította meg, ott egyrészt az elkövetett kárcselekmények (erdei, mezei károk) természetéből következik annak felelősségre vonása, aki a kártokozó családtag, gyámolt vagy alkalmazott felett a kellő felügyeletet gyakorlását elmulasztotta, másrészt pedig éppen a kellő felügyelet gyakorlásának elmulasztásában jelentkezik a családfőnek, illetve gazdának a vétkessége.

Bírói gyakorlatunkban is akadunk olyan határozatokra, amelyekben a tárgyi felelősség elve nyert alkalmazást : mind-czekben a határozatokban azonban igen csekély kivétellel az azt alkalmazó ítélőbíró, vagy annak a foglalkozásnak, vagy üzemnek a veszélyességére, természetére, vagy pedig annak nagyobb terjedelmére volt tekintettel és vagy azon az alapon állapította meg a vétkesség nélkül való felelősséget, mert a foglalkozás, vagy üzem veszélyességével és természetével járó kárveszélyeknek a következményeit az azt üző a dolog természete szerint viselni tartozik, vagy pedig azon az alapon, hogy aki nagyobb terjedelmű akármilyen gazdasági, vagy ipari üzemet folytat, már az érdekelt felek vagyoni viszonyaira tekintettel is, a jogban is érvényesülő méltányosság elvével fogva felel az ezen a foglalkozás, vagy üzem gyakorlása közben a másnak vétkesség nélkül okozott kárúért.

Ezekhez képest a kir. Curia teljes ülése hazai jogunk általános szabályaként most is kimondandónak tartja, hogy aki valamilyen ügyének ellátására maga helyett mást rendel ki, azért a kárúért, amelyet a kirendelt az ügykörébe eső teendők teljesítésében harmadik személynek jogellenesen okoz, csupán saját vétkessége esetében felel.

Nyilvánvaló azonban, hogy ezen általános szabály alkalmazásában sem lehet a megbízó vétkességéről szó, ha bizonyítva van, hogy a megbízó a kirendeltnek megválasztásánál s amennyiben felügyeletre, utasításra, vagy a tenni-valók teljesítéséhez eszközök nyújtására van szükség, ennél is a kellő gondosságot kifejtette, vagy hogy a kár a kellő

gondosság kifejtése esetében is bekövetkezett volna. Mint-hogy ezeknek a bizonyítása a megbízó érdekében áll, a bizonyítás terhét reá kell hárítani annyival inkább, mert az ő vétkességét kizáró, vagy a kizárásra befolyást gyakorló körülményekről és az ezekre vonatkozó bizonyítékokról leginkább neki, a megbízónak és nem a károsultnak van tudomása s így méltánytalan volna a bizonyítás terhét az utóbbira hárítani. Azt, hogy az exculpationál döntő jelentőséggel bírő gondosságnak hol van a határa, a mindenkori helyzet, viszonyok, az esetek különbözőségéhez és illető társadalmi rétegek felfogásához és a szokásokhoz képest esetenként kell mérlegelni és elbírálni.

A vétkesség elvén felépült azon általános szabály alól azonban, hogy a megbízó a megbízottja által az ügykörébe eső teendők teljesítésében harmadik személynek jogellenesen okozott kárért csak saját vétkessége esetében felel, kivendők egyrészt azok az esetek, amelyekre a vétkesség nélkül való felelősséget valamely külön törvény, vagy a veszélylyel járó üzemeknél az eddigi birói gyakorlat megállapítja, másrészt pedig kivendők mindazok az esetek is, amelyekben a vétkesség nélkül való felelősség elvének az alkalmazását a foglalkozás, vagy üzem természete, vagy terjedelme megindokolja, mert a mai forgalmi élet jogos érdekeit a vétkesség elvének minden egyes esetben való rideg alkalmazása nem képes kielégíteni, miért is módot kell adni a bírónak annak gondos mérlegelésre, hogy minden egyes esetben a fenforgó körülmények, a foglalkozás, vagy üzem természete, vagy terjedelme, esetleg az érdekelt felek vagyoni viszonyai is nem teszik-e indokoltá azt, hogy a megbízó saját vétkességének a fenforgása nélkül is feleljen azért a kárért, amelyet a megbízottja az ügykörébe eső teendők teljesítésében harmadik személynek okoz.

458.

I. Bányaadó kivetéshez a bányatulajdonosok által beadott vallomások, az adójavaslat megtétele előtt, megvizsgálás végett az illetékes bányakapitánysághoz átteendők.

II. Az adókivető- és felszólamlási bizottságok tárgyalásaikor felvett tárgyalási jegyzőkönyvekben határozottan ki kell tüntetni, hogy a bizottságba

akkor, midőn a bányaadó tárgyaltatott, bányabirtokosok, vagy szakképzett bányászok, mint bizottsági tagok vettek-e és hányan részt? Ezekkel ellentétes eljárás okul szolgál a hozott határozatok megsemmisítésére.

(2183/1885. sz. Pénzügyi közig. bíróság.)

459.

Kezdő bányavállalat első évi adóalapja csak az első üzletévben elért tiszta jövedelem lehet.

(9250/1877. sz. Pénzügymin.)

Az 1875. évi XXVII. t.-c. 7. §-ában foglalt rendelkezésből kitűnik, hogy az adólap megállapítására egyrésztől a valódi üzleti eredményhez képest, másrésztől a megelőző év üzleti eredményének állaga szerint eszközözlendő. E végből oly vállalatoknál, melyek 3 év óta még nem állanak fenn, az adóalap az első évre nézve, melyben a vállalat megkezdetik, nem lehet más, mint az első üzletév mérlege szerint elért tiszta jövedelem; ezért az adó az első üzletévre nézve előlegesen csak a vállalat valószínű tiszta jövedelme alapján, az annak idejében bemutatandó mérleg eredményéhez képest leendő utólagos kiegyenlítés fenntartása mellett vetendő ki s az adó végleges megállapítása csak a mérleg bemutatása után s annak alapján eszközözlendő. A társulat második üzletévi adójának alapját szintén csak a második üzletévben elért tiszta jövedelem képezheti, mely tiszta jövedelem is egészen azon módon, mint az első üzletév megadóztatásánál, csakis a második évi mérleg bemutatása után lévén végleg megállapítható, a második üzletévben előleges adókievetési alapul csak a társulat első évi jövedelme vehető fel, magától értetvén, hogy azon esetben, ha az első üzletév csonka naptári év volt, azaz az illető vállalat nem mindjárt a naptári év elején, hanem annak folyama közben kezdetett meg, a második üzletévre előlegesen alapul veendő jövedelem arányszámítás útján állapítandó meg. A vállalat harmadik üzletévi adója azonban már az előző két év alatt elért átlagos jövedelem alapján vetendő ki, az első üzleti év csonka voltának esetében itt is arányszámítás lévén alkalmazandó.

460.

Bányaüzleti számadások átvizsgálása a vállalatok helyszínén is eszközölhető.

(784/1895. sz. Pénzügymin.)

461.

Bányaadó-vallomásokban az ásvány kiaknázása folytán a bánya értékének csökkenése címén a nyers jövedelemből levonások nem eszközölhetők.

(43328/1898. sz. Pénzügymin.)

Tapasztaltatott, hogy a bányaadó kiszámítási javaslatok készítésénél a nyers jövedelemből az ásvány kiaknázása folytán a bánya értékének csökkenése címén levonások eszközöltek.

Az államkincstár érdekét sértő és az 1875. évi XXVII. t.-c. rendelkezésével ellenkező ezen eljárás megszüntetése céljából figyelmeztetem a címet a következőkre:

A bánya nyersjövedelméből megengedhető levonások tekintetében az 1875. évi XXVII. t.-c. 6. §-a irányadó, mely a levonható tételek taxatív felsorolását tartalmazza; minthogy pedig a tételek között az ásvány kiaknázása folytán a bánya értékében előálló csökkenés felsorolva nincs, ezen a címen a törvény értelmében levonásnak helye nem lehet.

Nem állapítható a levonás jelszól a hivatkozott törvény 10. pontjára, e pontnak analógiai alapján való kiterjesztésére, mert a törvénynek taxatív meghatározása a hasonlóság alkalmazását feltétlenül kizárja, de kizárja az analógiát az a körülmény is, hogy a törvényhozás a kiaknázott ásvány értékének törlesztése címén való levonás megengedhetőségét szándékosan, tehát tudva és akarva mellőzte.

Kitűnik ez a bányaadóról szóló törvényjavaslathoz indokolásából, mely szerinti az a körülmény, hogy a bányászati tárgya nyers ásványanyag idővel vegykép kiemésztetvéni, szükséges, hogy az annak kiaknázására beruházott tőke, bizonyos évek során, a rendes kamatozás mellett, egészen törlesztessék, ami természetesen csak a tisztított jövedelemből eszközölhető, éppen egykét képeznek azoknak az okoknak, a melyekre való tekintettel a bányamivelésre, jól-

lehet nagyrészből östermeléssel foglalkozik, az iparosoknál meghatározott kulcsnál is kedvezőbb adószázalék állapított meg.

Ezek alapján elrendelem, hogy a bányaadó kiszámítási javaslatok készítésénél a bánya értékének csökkenése címén a vállalat által esetleg kiadásként felszámított összeg az adóköteles jövedelemhez hozzáadassék.

Egyben meghagyom a címnek, utasítsa a kincstár képviselőivel az egyenes adókieltevő és felszólamlási bizottságokban előadókélt megbízott közegét, hogy amennyiben valamely bizottság a jelen rendeletben kimondott elvvel ellentétes határozatot hozna, az előadó felelősségi, illetve panasz jogával éljen.

462.

Bányaadónál az üzleti felszerelések elhasználása által okozott értékcsökkenés az adóalapból levonandó.

(17746/1900. sz. Közigazg. Biróság.)

463.

Ha a bányatulajdonos az üzemet maga vezeti, nem igényelheti azt, hogy fáradozásának díja címén bizonyos összeg az adó alá eső tiszta jövedelemből levonassék.

(10726/1888. sz. Pénzügyi közigazg. Biróság.)

464.

Nincs arra törvényes rendelkezés, hogy a tartalékalapba helyezett összeg csak egy bizonyos mérvig, vagy feltételektől függőleg lenne a nyers jövedelemből levonandó.

(17610/1909. sz. Közigazg. Biróság.)

A magyar királyi közigazgatási bíróság az E. Sz. kb. rt. budapesti bejegyzett cégnek bányaadóügyét a nevezett cégnek panasza folytán 1909. évi november hó 26. napján tartott nyilvános ülésben tárgyalás alá vévén, következőleg ítél:

A magyar királyi közigazgatási bíróság a panasznak helyet ad s a panaszló részvénytársaság bányaadóját az 1908. évre 2767 korona 43 fillérben állapítja meg.

Indokok: A panaszló részvénytársaságnak azt az igényét, hogy az 1908. évi bányaadó megállapítására szolgáló átlagszámítás egyik tényezőjéül szereplő 1907. évi üzleteredmény megállapításánál a nyers jövedelemből az adóketevő és az adófelszólamlási bizottságok által levont összegeken kívül még levonandó az a 300000 korona is, amely a részvénytársaságnak 1907. évi mérlege szerint a gépek, gyári eszközök és egyéb üzleti felszerelések elhasználása által okozott értékcsökkenések pótlására alakított tartalékalapba helyeztetett, jogosnak kellett elismerni, mert ez az igény az 1875. évi XXVII. t.-c. 6. §-ának 8. pontjában foglalt határozott rendelkezésén alapszik, amely rendelkezésben nincs megállapítva az, hogy a tartalékalapba helyezett összeg csak egy bizonyos mérvéig, vagy feltételektől függőleg lenne a nyers jövedelemből levonandó.

A részvénytársaság szóban levő igényének jogosultságát nem szüntetheti meg a panaszolt határozat indokolásában felhozott az a ténykörülmeny, miszerint a részvénytársaság 1907. évi nyers jövedelméből a „bánya jókarbantartási költségek” címén 39/856 korona, „üzemi épületek és lakházak fentartási költségei” címén pedig 6018 korona 74 fillér, s a „leltár szerinti felszerelés karbantartásának költségei” címén 14448 korona 51 fillér már levonatot: mert az idézett törvénycikk 6. §-a 2. 6. és 7. pontjaiban foglalt rendelkezések szerint az említett levonásoknak is helye volt, még pedig függetlenül a 8. pont értelmében megengedett levonástól.

465.

A bányaadó kivetésénél a szénkiaknázásból származó értékcsökkenés címén a bányajövedelemből levonásnak helye nincs.

(16843/1899. sz. Közigazg. Biróság.)

466.

Bányaadó kivetésénél az értékcsökkenés pótlására tartalékalapba helyezett összegek a nyers bevételből egészben levonandók.

(14123/1900. sz. Közigazg. Biróság.)

467.

A bányabirtokosnak joga van igényelni, hogy több megyében fekvő bányái után a bányaadó az igazgatóság székhelyén veltessék ki, ha a bányák egy bányakapitányság kerületében fekszenek.

(20235/1900. sz. Közig. Biróság.)

468.

Ha valamely bányavállalat nem sorozható a bányaadóról szóló 1875. évi XXVII. t.-c. 2. §-ának a d) pontjában felsorolt üzemekhez, az abból eredő jövedelem nem bányaadó, hanem III. o. kereseti adó alá esik.

(8530/1895. sz. Pénzügyi közigazg. Biróság.)

469.

A kiaknázott ércmennyiség után fizetendő haszonbéri jövedelem bányaadó alá vonandó.

(1/1907. sz. Közigazg. Biróság.)

A nem vitás tényállás szerint a panaszos tulajdonát képező bányák egy része a kiaknázott ércmennyiség után fizetendő többér ellenében van bérbeadva.

Az a kérdés döntendő el, hogy ez a többérjövdelem bányaadó, vagy járadékadó alá vonandó-e?

A kincstári képviselő álláspontja a fennállott pénzügyi közigazgatási bíróságnak 1888. évben 41. szám alatt hozott döntvényén és az ennek következményeképp kifejlődött pénzügyi közigazgatási bírósági gyakorlaton nyugszik, amely szerint a bányabérleti jövedelem nem a bányaművelésből eredvén, azaz 1875. XXVII. t.-c. 1. §-a alapján bányaadó alá nem vonható s minthogy a tulajdonosnak ez a tényleges jövedelme az adóztatás alól ki nem hagyható, az mint olyan, mely az 1875. XXII. t.-c. 1. §. 3. pontjában felsorolt jövedelemforrásokhoz hasonló természetű, járadékadóval rovandó meg.

Ezt az álláspontot a közigazgatási bíróság, mely ítélezésében a fennállott pénzügyi közigazgatási bíróságnak

sem ítéleteihez, sem döntvényeihez kötve nincsen, — helyesnek és törvényesnek el nem fogadhatja.

A bányatulajdonosnak az a jövedelme, melyet a bányának akár házilag történt művelése által, akár annak haszonbérbeadása útján elér, a tulajnak mezőgazdasági művelése útján elért jövedelem után fizetendő földadóval érintve nincsen s így kétségtelenül helyes a kincstári álláspontnak az a része, mely szerint e jövedelem akkor sem maradhat adóztatás nélkül, ha a bányát a tulajdonos nem házilag művelteti, hanem más vállalkozó, u. n. bányabérlő által, aki a tulajdonosnak akár előre meghatározott állandó, akár a kiemelt bányatermékek mennyiségéhez igazodó összeget fizet.

Annak a további kérdésnek eldöntésénél, hogy az így elért ugynevezett bérjövedelem melyik adónem alá vonandó, elsősorban az adótörvények szövegét kell vizsgálat tárgyává tenni és ha e tekintetben ez is kell ismerni azt, hogy a bányaadóról szóló 1875. XXVII. t.-c. szövegéből vitathatlan bizonyossággal nem következik ugyan, hogy a szóbanforgó jövedelem is kifejezetten bányaadó alá volna rendelve, viszont az sem tagadható, hogy a járadékadóról szóló 1875. XXVII. t.-c. szövegének sincsen olyan kifejezett rendelkezése, amely e jövedelmet járadékadó alá esőnek jelentené ki. Amilyen alapon és aminő érveléssel tehát a kincstári álláspont kizárja e jövedelmet a bányaadó alól, ép oly joggal ugyanazzal a megokolással ki lehet azt zárni a járadékadó alól is, sőt még inkább, mert a míg egyrészt az 1875. XXVII. t.-c. a bányaadó tárgyal a bányaművelésből eredő jövedelmet jelöli ugyan meg, de nem korlátozza azt arra a jövedelemre, mely a házilag történő művelésből ered, a tulajdonosnak azt a jövedelmét tehát, melyet a vállalkozó útján történt bányaművelésből elér, ha nem is jelenti ki a törvény szövege kifejezetten bányaadó alá tartozónak, de az alól ki sem rekeszti, — addig másrésztől merőben téves a kincstári álláspontnak az a része, az álláspont megokolásának sarkköve, mely a bányahaszonbérjövedelmet az 1875. t.-c. I. §. 3. pontjában említett dologi jogosítványokhoz hasonló természetűnek jelenti ki és ennek alapján kívánja azt járadékadó alá vonni. Ugyanis a dologi jogosítványoknak, ezeknek a legnagyobbrészt a régi urbéri viszonyok maradványaképp szereplő jogoknak (vásárjog, malombér, tagság stb.) állandó jövedelmük van, nem emészti fel azok magát a jogot, a tőkeértéket, míg a bányaművelésből eredő jövedelem lényegéhez tartozik, hogy az a tőkét részletekben ugyan, de feltartóztatlanul felemészti, e jöve-

delem megadóztatása tehát jórészen a tőkeadóztatás jellegével bírván, a dologi jogosítványok hozadékának megadóztatásához sikerrel nem hasonlíthatók.

A vitás kérdés ezek szerint a törvényeknek szó szerinti szövegéből megnyugvással eldönthető nem lévén, a bányaművelésnek különleges természetéből kiindulva és a bányaadóról szóló törvény már idézett I. §-án kívül egyéb rendelkezéseinek figyelemre méltatása mellett, ez a bíróság arra a meggyőződésre jutott, hogy a törvényhozás szándékának megfelelően, a szóban forgó jövedelem bányaadóval rovandó meg.

Annak, az itt szóbanforgó kérdéssel sok tekintetben kapcsolatos magánjogi és ennek folytán egyuttal illetékügyi további kérdésnek eldöntését, hogy az u. n. bányabérlet bérleti, vagy haszonbérleti jogviszonynak, vagy olyan adásvételnek minősül-e, amelynél a vevő a megvett ingóságok tulajdonjogához részletenként jut: mellőzi ugyan a bíróság; abból a körülményből azonban, ami a vitás magánjogi kérdést felszínre hozta, t. i. hogy a bánya művelése által lassankint maga a bánya is elenyészik, vagyis a tőke megsemmisül, kétségtelenül megállapítható, hogy adózási rendszerünkben, mely az ingatlanok hozadékának, haszonértékének és a folyó jövedelmeknek megadóztatásán épül fel, a bányaadó különleges helyet foglal el és az féltreismerhetlenül a vagyonadónak, a tőke megadóztatásának jellegét viseli magán.

A bányaadónak ez a különbözőlése teszi megokolttá azt, hogy míg az ingatlan hozadékadóit, a külön tekintetek alá eső föld- és házadóktól eltekintve, az összes adók és ezek között az ipari, műszaki és gyártási foglalkozásból eredő jövedelmek adói is 10%-os kulccsal szerepelnek adórendszerünkben, addig a szintén műszaki uton elért bányajövedelem csak 5, illetőleg 7%-os, tehát jóval enyhébb adóval van sújtva.

Igaz ugyan, hogy az alacsonyabb adókulcsot már az a nagy közgazdasági jelentőség is megokolttá teszi, amely a bányaműveléshez fűződik, még sem tagadható, hogy az alacsonyabb adókulcs, mint ez a törvényjavaslatnak a 3. §-hoz fűzött indokolásából is kitűnik, főleg abban találja indokát, hogy enyhítve legyen a folyton fogyó tőkének megadóztatása, ami a többi 10%-os adónemeknél hiányzik.

Mint hogy pedig a bányatulajdonos, aki bányáját vállalkozó, úgynevezett bérli útján művelti, bárminő adóval rovatik is meg, ép úgy a részletekben elfogyasztott tőkéje után lesz megadóztatva, mint az aki a bányáját házilag művelti,

a kisebb adókulcs alkalmazása tehát mindkét esetben egyenlőkép indokolt, a törvény szellemének és adórendszerünknek csak az a megoldás felel meg, mely a kérdéses jövedelmet bányaadó alá tartozónak jelenti ki.

E döntésnek helyessége mellett szól a kincstár által egy bizonyos bányával, vagyis magával az adótárggyal szemben igényelhető adó összegének számszerű vizsgálata. Nem kétséges ugyanis, hogy a kincstárnak igénye annak a tiszta jövedelemnek 5^oo, illetőleg 7^oo-ában merül ki, amely tiszta jövedelem a bányatermékek értékéből, eladási árából stb. a bányaművelés dologi, műszaki és üzleti kiadásainak levonása után fenmarad. Ehhez van jogos igénye sem többhöz, sem kevesebbhez úgy, hogy az u. n. bányabérlet esete forog fenn és a kincstár kénytelen tűrni, hogy a vállalkozó, vagyis az u. n. bányabérlő a bevételekből a dologi, műszaki és üzleti kiadásokon kívül további tényleges kiadását az u. n. bányabért is levonhassa, a levont bányabérszeg után ugyancsak bányaadót követelhet egy másik adóalanytól, a tulajdonostól, vagyis más szavakkal, ha a bányaművelésből eredő jövedelem két egyén között oszlik szét, akkor a kincstár az ugyanazon összegű adót is 1 helyett 2 adóalanytól követelheti, de nincsen semmi elfogadható ok arra, hogy a kincstár egyik esetben az egész jövedelem után csak 5^oo, vagy 7^oo-os adót, a másik esetben pedig ugyanezen összegű jövedelem egy része után 5, vagy 7^oo-ot, a másik része után 10^oo-ot, vagyis végeredményében több adót igényelhessen.

Mindézek alapján ítélhető ki kellett mondani, hogy a panaszos által bevételezett többérből eredő jövedelem bányaadó alá tartozik s hogy ennek következeképp az adófelvételbizottság a bányaadó mérvét megállapítani köteles.

470.

I. A részvénytársaságok igazgatósági tagjainak kifizetett jutalék szolgálati illetménynek tekintendő és így az 1908 ; XIV. t.-c. 18. §-a szerint Ausztria területén lakó igazgatósági tagokat magyarországi vállalatoknál megillető jutalékok itt adó alá nem vonhatók. II. A jogorvoslatok elmulasztása miatt jogerőssé vált adóörlésnek, esetleg visszatérítésének is (öt évre visszamenően) helye van abban az eset-

ben, ha az adót az 1908 : XIV. t.-c. rendelkezései szerint Magyarországon kivetni nem lett volna szabad. (1272/1913. sz. Közigazgatási Biróság.)

A m. kir. közigazgatási bíróság: a panasznak helyt ad és a panaszosnak Ausztriában lakó igazgatósági tagja részére kifizetett jutalék után kivetett III. osztályu kereseti adó törlését elrendeli.

Indokok: A panaszos részvénytársaság az egyik igazgatósági tagja részére 1909—1911. években kifizetett jutalék után kivetett III. osztályu kereseti adónak a törlését kéri azon az alapon, hogy a jutalék szolgálati illetmény lévén, az azután járó adó az 1908. évi XIV. t.-c. 18. §-a szerint azt az államtól illeti meg, amely állam területén az annak fölvételére jogosult lakik és hiteles hatósági bizonyítvánnyal igazolja, hogy az illető igazgató a kérdéses esztendőben állandóan Ausztriában lakott.

Az adófelelgyelő a kérelem teljesítését megtagadta, mert az igazgatósági tagok jutaléka nem szolgálati illetmény és így arra az 1908 : XIV. t.-c. 18. §-a nem alkalmazható.

Az ezt a határozatot jóváhagyó közigazgatási bizottsági határozat ellen irányuló panaszt a bíróság jogosnak találta.

A részvénytársasági igazgatósági tagoknak az alapszabályok szerint kifizetendő jutalékok kétségkívül az illető igazgatósági tagok által az alapszabályok szerint és a K. T. 182—200. §-ában foglalt rendelkezések értelmében teljesítendő szolgálataik díjazására szolgálnak és így szolgálati illetményeknek tekintendők. Mírhogy pedig az 1908 : XIV. törvénycikkbe foglalt, Ausztriával kötött szerződés 18. §-a szerint azokat a szolgálatait illetményeket, a melyeket nem közpénztárak fizetnek ki, abban az államban kell megadóztatni, amely államban az illetmény fölvételére jogosult lakik, kétségtelen, hogy Magyarországon és Ausztriában lakó igazgatósági tag jutaléka után adót kivetni az idézett törvényhely rendelkezései szerint nem lett volna szabad.

Az adótörlésnek nem lehet akadályá az sem, hogy a panaszos az adó kivételése ellen annak idején jogorvoslattal nem élt és így a kivetett adó már jogerőssé vált.

Az 1908 : XIV. t.-c. címe és tartalma szerint az üzletket mind a két állam területére kiterjesztő vállalatok, továbbá egyes személyeknek a másik állam területéről folyó jövedelmeik kétszeres megadóztatásának elkerülése céljából Ausztriával kötött szerződés.

A szerződés megállapítja, mely jövedelem után, mely föltételek mellett, melyik állam van jogosítva adót szedni. Az a jövedelem, amely a szerződés szerint Ausztriában esik adó alá, Magyarországon adó alá nem vonható. Ennélfogva úgy tekintendő, mintha Magyarországon ez a jövedelem adó tárgya nem volna. Ha tehát olyan jövedelem, amely a törvény rendelkezései szerint Ausztriában esik adó alá, tévesen Magyarországon adóztatott meg, ez az eljárás a szerződésbe ütközik és így ennek az adónak törlesztését, vagy befizetés esetén visszatérítését az 1909: XIV. t.-c. 7. §-a alapján nemcsak a jogorvoslatok során, hanem az elévülési időn belül bármikor lehet kérni.

471.

Az opálbányák bányaadó alá nem vonhatók, mert nem esnek a bányatörvény rendelkezései alá. Az opálbányákból eredő haszonbér-jövedelem járadékadó alá tartozik.

(15720/1895. sz. Pénzügymin.)

472.

Opálbánya haszonbérletéből származó jövedelem nem bányaadó, hanem III-ad oszt. kereseti adó alá esik.

(8530/1895. sz. Pénzügyi közig. Biróság.)

A m. kir. pénzügyi közigazgatási bíróság az egyenes adó felszámolási bizottságnak 1895. évi május hó 21-én kelt 28. számú határozatát abban a megfélebbített részében, amely szerint a dubnik-vörösvágási opálbányák bérletéből eredő jövedelmet a kereseti adó III. osztálya alá esőnek mondotta ki, indokainál fogva és még azért is helybenhagyja, mert az 1875. évi XXVII. t.-c. 1. §-a általánosan azt mondja ki ugyan, hogy a bányaadó tárgya az a jövedelem, mely a bányamivelésből és a hozzátartozó iparágak üzletéből ered; azonban ugyanezen törvénycikk 2. §-a már az 1. §-al szoros összefüggésben s eme bekezdése „ilyen üzletnek tekintetnek” — nem példaként feltüntetve, hanem taxativ felsorolva meghatározza azt, hogy mely bányavállalatok képeznek oly üzleteket, amelyek bányaadó alá esnek; — minthogy pedig a szóbanforgó opálbánya-üzlet nem tekinthető olyanoknak, amely

a hivatkozott törvény 2. §-ának a)—d) pontjai alatt felsorolva vannak, ennél fogva a kérdéses opálbányákból eredő jövedelmet már ez indokból sem lehet bányaadóval megadóztatni, hanem ez a bérlet oly üzletnek minősítendő, amely az 1875. évi XXIX. t.-c. IV. fejezetében előirt III-ad osztályu kereseti adóval rovandó meg.

473.

A bányaadótörvény a sóbányászatra nem terjed ki.

(28035/1891. sz. Pénzügymin.)

474.

Ha a földtulajdonos egy társulatnak, vagy egyes személynek a köszén kitermelést oly módon engedi át, hogy a kitermelésre jogosított társulat, vagy személy, a földtulajdonosnak akár a kitermelt köszénmennyiséghez mért, akár ehhez a mennyiséghez nem kötött pénzüsszeget fizetni tartozik: ez a pénzüsszeg a földtulajdonosra nézve bányaadóköteles jövedelemnek nem tekinthető.

(41/1884. Pénzügyi közigazg. Biróság.)

475.

Ha a földtulajdonos a köszén kitermelését a kitermelendő köszén mennyiségéhez mért pénzüsszeget másra ruházza át, ebből eredő jövedelme után járadékadót tartozik fizetni.

(10862/1890. sz. Pénzügyi közig. Biróság.)

476.

Bányaadó a virilis jog megállapításánál figyelembe nem vehető.

(2280/1905. sz. Közigazg. Biróság.)

A panaszló részvénytársaság azt igényli, hogy a községi képviselőtestület legtöbb adót fizető tagjainak névjegyzékébe

bányaadójának számításba vételével vétessék fel. A részvénytársaság a községi jogok szempontjából jogi személyként jelentkezik, jogi személyeknél pedig a községi képviselőtestület legtöbb adót fizető tagjai névjegyzékének megállapításánál számbavehető adónemek kérdésében a m. kir. közigazgatási bíróság általános közigazgatási osztálya I. számú döntvényében és annak indokaiban elvi jelentőségű megállapodásként kimondotta, hogy kizárólag a község területén, vagy ehhez csatolt pusztán fekvő föld és házbirtok után fizetett földadó, házadó és az ezekre eső általános jövedelmi pótdó veendő számításba s a döntvény indokolásában a bányaadó kifejezetten fel is említettett, mint olyan, amely számításba nem vehető.

Mínthogy pedig az 1896. évi XXVI. t.-c. 21. szakaszának rendelkezéséhez képest a döntvényekben foglalt elvi jelentőségű megállapodásokat a bíróság illető osztályának tanácsai követni kötelesek: a panaszt, melynek kérelme a döntvénybeli megállapodásokkal ellenkezik, el kellett utasítani.

477.

A bányamértékilletéket akár üzemben tartatnak a bányák, akár nem, fizetni kell.

(86467/1891. sz. Pénzügymin.)

478.

A bányamértékilleték hátralékért a hátralékban levő a jogosítványon kívül egyéb személyes vagyonával is felelős.

(25693/1887. sz. Földmiv. és keresk. min.)

479.

Bányamértékilleték kivetés a felhagyási nyilatkozatot követő évnegyeddel beszüntetendő.

(47678/1909. sz. Pénzügymin.)

A bányatelkek és a telekkönyvezett külmértékek felhagyása esetében a mértékilleték előírásának beszüntetésénél az időpont tekintetében az egyes bányahatóságok eltérő gya-

korlatot követnek, amennyiben némelyik bányakapitányság az illeték előírását mindjárt a felhagyási nyilatkozat beérkezése, illetve elfogadása után beszünteti, más hatóságok pedig csak akkor teszik ezt, amidőn a jogositványok bányatelek-könyvi törléséről értesülnek.

A tapasztalt eltérő gyakorlat megszüntetése céljából elrendelem, hogy azontul mindenütt a felhagyási nyilatkozat bányahatósági elfogadásával kapcsolatban azonnal intézkedés létezzék az illeték előírásának a következő évnegyedtől való beszüntetése iránt, mert ez az eljárás felel meg az illetékfizetési kötelezettség jogalapjának és a méltányosság követelményének.

480.

A zártkutatómányi felügyeleti illeték befizetése és kezelése tárgyában kelt rendelet.

(116103/1908. sz. Pénzügymin.)

Az 1885 : XIV. t.-c. végrchajtása tárgyában a volt földmívelés-, ipar- és kereskedelmügyi ministerium által 1885. évi 32529. és 1886. évi 58069. sz. a. és a vezetésem alatt álló pénzügyministerium által 1885. évi 36184. sz. a. kiadott rendeletek hatályon kívül helyezésével a következőket rendelem el:

1. §. Aki egy már előbb szerzett, vagy egyidejűleg kért kutatási engedély alapján egy, vagy több zártkutatómányt jelent be, köteles a zártkutatómányok után járó törvényes felügyeleti illetéket a bejelentéssel egyidejűleg lefizetni. Vagyis aki a zártkutatómányi bejelentést posta útján nyújtja be, az köteles a felügyeleti illetéket, illetőleg az erről szóló postatakarék-pénztári chequet az illetékes bányakapitányság (bányabiztosság) címére a bejelentés postára adása napján szintén postára adni, vagy legkésőbb a zártkutatómányi bejelentés beérkezése napján a bányakapitányságnál (bányabiztosságnál) a hivatalos órák alatt lefizetni; aki pedig a zártkutatómányi bejelentést a bányakapitánysághoz (bányabiztossághoz) közvetlenül nyújtja be, az köteles a felügyeleti illetéket a be nyújtás napján a bányakapitányságnál (bányabiztosságnál) a hivatalos órák alatt szintén közvetlenül befizetni.

2. §. Aki egy vagy több zártkutatómány alapjául szolgáló kutatási engedély meghosszabbításért folyamodik, köteles gondoskodni arról, hogy a zártkutatómányok után járó törvényes felügyeleti illeték a kutatási engedély lejártá előtt az

illetékes bányakapitányságnál (bányabiztosságnál) a hivatalos órák alatt lefizetessék, illetőleg az erről szóló posta- vagy postatakarékpénztári fizetési utalvány ide a hivatalos órák alatt beérkezzék. Ezen határidő elteltével az illetékes bányakapitányságnál (bányabiztosságnál) posta-, illetőleg postatakarékpénztár útján befizetett felügyeleti illeték szabályszerű időben befizetettnek tekintendő, ha beigazolást nyert, hogy a felügyeleti illeték, illetőleg az erről szóló postatakarékpénztári cheque az illetékes bányakapitányság (bányabiztosság) címére legkésőbb a kutatási engedély lejáratí napját megelőző második napon postára adatott.

3. §. A postán érkező zártkutatmányi bejelentések borítékai, amennyiben a felügyeleti illeték egyidejűleg nem érkezett be, a bányakapitányságok (bányabiztosságok) által a bejelentéshez csatolandók és megőrzendőek s ha azokon a postára adás ideje a postabélyegzés alapján határozottan meg nem állapítható, amennyiben folyamodó szükség esetén (2. §.) a bányakapitányság (bányabiztosság) által kibocsátott felhívásra az ellenkezőt a posta által kiállított valamely okmánnyal 20 nap alatt nem igazolja, az vélelmezendő, hogy a bejelentés a beérkezés előtti napon adatott postára.

4. §. A felügyeleti illetéknek posta, illetőleg postatakarékpénztár útján eszközölt befizetése esetén a posta-, illetőleg a fizetési utalvány szelvénye, valamint a pénzes levél borítékja az ügyiratokhoz csatolandó és megőrzendő s ha ezen szelvény, illetőleg szelvény alapján a postára adás ideje határozottan meg nem állapítható, folyamodó szükség esetén a bányakapitányság (bányabiztosság) által kibocsátott felhívásra 20 nap alatt kötes a posta által kiállított valamely okmánnyal igazolni, hogy a szóban levő felügyeleti illeték, illetőleg az erre vonatkozó postatakarékpénztári cheque mikor adatott postára.

5. §. A zártkutatmányi bejelentés, illetőleg a meghosszabbítási kérelem, amennyiben folyamodó a felügyeleti illeték befizetésére vonatkozó rendelkezéseknek eleget nem tesz, haladék nélkül visszautasítandó s az esetleg befizetett felügyeleti illeték a postaportó levonásával visszaküldendő.

6. §. A bányakapitányságoknál (bányabiztosságoknál) közvetlenül befizetett felügyeletiilletékekről a fél részére nyugtát (A minta) kell kiállítani.

7. §. A zártkutatmányok után járó évi 8 K, illetőleg az erdélyi régi aranykerületben, az abrudbánya-verespataki bányamegyében és a felsőbányai bányamegyének a kincstári

bányatelkek határain kívül (e bányamegyében a kincstári bányatelkek határain belül, a lebegő vonalon felül lévő területen bejelentelt zártkutatómányok után felügyeleti illeték nem jár, fekvő területen divó kisebb méretű zártkutatómányok után pedig évi 2 K felügyeleti illeték (1885: XIV. t.-c. 2. §.) a kutatási engedély meghosszabbításakor egy egész évre, a zártkutatómány bejelentése alkalmával pedig csak azon időszakokra fizetendő be, amelyre a zártkutatómány alapjául szolgáló kutatási engedély érvénye még kiterjed, megjegyeztetvén, hogy egy évnegyeden alóli időszak mindig egész évnegyednek veendő.

8. §. Ha a szabályszerű időben befizetett felügyeleti illeték összege nem felel meg a bejelentett, illetőleg a meghosszabbítani kért kutatási engedélyre jegyzett zártkutatómányok után járó törvényes felügyeleti illeték összegének, akkor — amennyiben a fél a fizetési határidőn belül mást kifejezetten nem kérelmez — csak a bejelentés, illetőleg a rájegyzés sorrendjében elől lévő azon zártkutatómányok erősíthetők meg, illetőleg tekinthetők továbbra is jogérvényesen fennállóknak, amelyeknek felügyeleti illetéke a befizetett összegben még fedezetet talál.

Egy már meglévő kutatási engedély alapján eszközölt zártkutatómányi bejelentésnél azonban, ha a körülményekből valószínűnek látszik, hogy a fél csak tévedésből fizetett be kevesebb illetéket s a bányakapitányságnak (bányabiztosságnak) a keltezés napján postára adandó felhívására a hiányzó összeget a keltezésétől számított 8 nap alatt befizeti, illetőleg postára adja, a bejelentett összes zártkutatómányok megerősítendők.

9. §. Ha a zártkutatómányi bejelentés, illetőleg a meghosszabbítási kérelem után a felügyeleti illeték szabályszerű időben befizetett, a bányakapitányság (bányabiztosság) a bejelentést, illetőleg a meghosszabbítási kérelmet azonnal érdemleges bírálat alá veszi s amennyiben a bejelentett zártkutatómányok megerősítése, illetőleg a kutatási engedély kérelmezett meghosszabbítása a bányatörvényben megállapított okokból nem volna eszközölhető, azokat hiadéknélkül visszautasítja; ha pedig a bejelentésnek, illetőleg a meghosszabbítási kérelemnek lényegtelen hiányai vannak, foyamodót azoknak 20 nap alatt való pótlására felhívja.

10. §. Ha a pótlás a kitéüzött 20 nap alatt a bányakapitánysághoz (bányabiztossághoz) be nem érkezik, vagy ha a beérkezett pótlás nem kielégítő, a bejelentés, illetőleg a meghosszabbítási kérelem hiadéknélkül visszautasítandó.

11. §. A 3., 4. és 9. §-ok szerint kiszabandó 20 napi határidő, mely alatt az igazolásnak, illetőleg a pótlásnak a bányakapitánysághoz (bányabiztossághoz) be kell érkeznie, az igazolásra, illetőleg a pótlásra való felhívás keltezésétől számítandó, miért is a bányakapitányság (bányabiztosság) köteles ezen felhívást a keltezés napján postára adni.

12. §. A 9. és 10. §-ok értelmében visszautasított bejelentések és meghosszabbítási kérelmek után befizetett felügyeleti illetékek a visszautasító határozat jogerőre való emelkedése után a félnek a postaportó levonásával visszaküldendők.

13. §. A zártkutatmányok átírása olyan kutatási engedélyre, amelynek érvényességi időtartama rövidebb, mint az eredetileg alapul szolgáló kutatási engedélyé, a fél kérelmére a felügyeleti illeték visszatérítésére való igény nélkül akadálytalanul eszközölhető.

14. §. A zártkutatmányoknak olyan kutatási engedélyre való átírása, amely kutatási engedélynek érvényességi időtartama hosszabb, mint az eredetileg alapul szolgáló kutatási engedélyé, csak akkor eszközölhető, ha az érvényességi időtartamok különbözetére eső s a 7. §. szerint kiszámítandó felügyeleti illeték előzőleg lefizettetett.

15. §. A bányakapitányság (bányabiztosság) a posta útján, vagy közvetlenül befizetett felügyeleti illetéket tekintet nélkül arra, hogy a bejelentés, illetőleg a meghosszabbítási, vagy átírási kérelem elfogadtatott-e vagy sem, a befizetés napján bevételezi a felügyeleti illetékek naplójában. A megerősített zártkutatmányi bejelentések, illetőleg a meghosszabbított kutatási engedélyen alapuló zártkutatmányok után esedékes, valamint a 14. §. szerint befizetett felügyeleti illetéket pedig a megerősítéssel, meghosszabbítással, illetőleg az átírással egyidejűleg a felügyeleti illetékek naplójában kiadásba helyezi s a felügyeleti illeték ellenőrzésnaplójában (B. minta) bevételezi.

16. §. A felügyeleti illeték ellenőrzésnaplója minden hó utolsó napján, valamint időközben is mindenkor, amikor a véglegesen megállapított, vagyis az adóhivatalba beszállítandó felügyeleti illeték összege az 5000 K-t meghaladja, lezárandó s a készletben levő felügyeleti illeték, a vonatkozó naplókivonat (C. minta) kíséretében beszállítandó a bányakapitányság (bányabiztosság) székhelyén lévő kir. adóhivatalba.

A budapesti bányakapitányság a felügyeleti illetéket a budapesti IV. ker. állampénztárba, a zalaíjai bányakapitányság pedig a gyulafehérvári m. kir. adóhivatalba szállítja be.

17. §. A felügyeleti illeték ellenőrzésnaplója az adóhivatali nyugták kíséretében minden év végével beküldendő számvétségem jövedéki csoportjának.

18. §. Ezen rendelet 1909. évi április hó 1-én lép hatályba, vagyis vonatkozik az 1909. évi március hó 31-én tul bejelentetti zártkutatmányokra, illetőleg az ezen határnapon tul lejáró kutatási engedélyek meghosszabbítására.

481.

A kutatási engedély meghosszabbítását megtagadó határozat esetében a felügyeleti illeték csak a határozat jogerőre emelkedése után adandó vissza a félnek.

(2128/1913. sz. Pénzügymin.)

482.

Hadbavonult kutatótársak zártkutatmányi illeték fizetési halasztása a részesedés arányában engedélyezendő.

(104614/1914. sz. Pénzügymin.)

A többek nevén álló kutatási engedélyen alapuló zártkutatmányok után esedékes felügyeleti illeték fizetésére csak olyan arányban engedélyezhető halasztás, mint amely arányban a katonai szolgálatot teljesítő kutatótársak az illető kutatóvállalatban részesek.

Fizetési halasztás engedélyezése esetén a kutatási engedély meghosszabbítása a felügyeleti illeték befizetéséig függőben tartandó.

A fizetési halasztásban részesülő kutató felügyeleti illetéke a kivételes intézkedések hatályon kívül való helyezésének napjától számítandó 30 nap alatt fizetendő be az illetékes bányahatósághoz, ellenkező esetben a kutatási engedély meghosszabbítása iránti kérelem elutasítandó.

Erre a kedvezményezett kutató a fizetési halasztási engedélyben mindenkor kifejezetten figyelmeztetendő.

483.

Hadbavonult zártkutatmányosok számára illeték fizetési halasztás engedélyezhető.

(104614/1914. sz. Pénzügymin.)

Tekintettel arra a sokszor leküzdhetetlen nehézségekre, amelyek útjában állanak annak, hogy a háboru idejében katonai szolgálatot teljesítő egyének fizetéseket eszközölhesse- nek, megengedem, hogy a katonai szolgálatot teljesítő (5761/1914. M. E. számú rendelet 3. §-a) kutatók részére a meghosszabbítani kért kutatási engedélyükön alapuló zárt- kutatmányok után esedékes felügyeleti illeték fizetésére nézve az elsőfoku bányahatóságok a hadiállapot tartamára, kérelemre halasztást engedélyezhessenek.

Fizetési halasztás katonai szolgálatot nem teljesítő ku- tatók részére, valamint az újonnan bejelentett zártkutatmányok után esedékes felügyeleti illetékre nézve egyáltalán nem engedélyezhető.

484.

A kutatási engedély meghosszabbítása a bélyeg- illeték levonásától függővé nem tehető.

(71904/1900. sz. Pénzügymin.)

Mint hogy a kutatási engedélyek az érvényességi idő- tartam, vagyis egy év lefolyása alatt elenyésznek s azoknak az érdekeltek kérelmére történt meghosszabbítása új engedély- okmányt pótol: *ennélfogva a meghosszabbítás új engedélynek tekintendő s mint ilyen az illetékszabás 12. tételszáma értel- mében 2 korona bélyegilleték alá esik, tekintet nélkül arra, vajjon a meghosszabbítási záradék az eredeti engedély ok- mányra, vagy egy szükség esetében hozzátoldott további ivre iratik.*

A kutatási jogosítvány meghosszabbításának megtaga- dására a bélyegnek be nem adása törvényes okul nem szol- gálhat s a már birt jogosítványok megszűnését bélyegilleték lerovásától függővé tenni, illetőleg a záradéki bélyeg be nem küldése címén megszüntetni nem lehet, mert a bélyegilleték le nem rovása jogokat nem változtathat, vagy szüntethet meg, valamint annak lerovása jogokat nem alapít meg, vagy erősít. A bélyegtörvény megállapítja, hogy mi képezi a bélyegilleték tárgyát. Olyan esetekben tehát, amidőn a bélyegjegy vagy éppen nem, vagy csak hiányosan rovatott le, ieletfelvételek van helye.

485.

Szabadkutatási illeték ügyekben a közigazgatási bíróságnak hatásköre nincsen.

(8684/1898. sz. Közig. Bíróság.)

A kir. közigazgatási bíróság ezt az ügyet nem tartja törvényes hatáskörébe tartozónak, minélfogva az összes iratokat visszaküldi a felterjesztő törvényhatósági közigazgatási bizottságnak további szabályszerű eljárás végett, mert a kifogás tárgyát a panasz szerint bányaszabadkutatási illetékek képezik, az ily ügyben hozott közigazgatási bizottsági határozatok elleni panaszok elintézése pedig sem az 1896. évi XXVII. t.-c. 81. és 82. §§-ai, sem más törvény értelmében ennek a kir. bíróságnak hatásköréhez nem tartozik.

486.

Abban az esetben, midőn a köszénkiaknázási jog az adásvételi jogügylet tárgya, az ily jogügylet illetékkiszabás szempontjából ingatlan iránt kötöttnek tekintendő.

(72/1896. sz. Közig. Bíróság.)

Annak a kérdésnek eldöntése, vajjon hazai jogunk szerint a köszénkiaknázási jog ingó, vagy ingatlan dolognak tekintendő-e, attól függ, vajjon a köszénkiaknázási jog tételes törvényeink értelmében annak a teleknek, melyen a kiaknázás célba vétetett, tartozékát képezi-e, vagy sem? Az 1861. évi országbírói értekezlet által alkotott szabályoknak a bányafüggyre vonatkozó VII. fejezete, illetőleg ennek 1. §-a világosan abból az elvből indul ki, hogy a köszén annak az ingatlanok tartozéka, amely alatt elterül, amiért arra jogokat szerezni csak az illető földbirtok tulajdonosának beleegyezésével és hozzájárulásával lehet; így egyebek közt d) pont alatt, midőn állapítja meg, hogy ki tekintessék oly földtulajdonosnak, akit a felfedezendő köszéntelep tulajdonjoga megillet, egyenesen kimondja, hogy ott, ahol az összesítés még meg nem történt, „a köszéntelep a volt földesurii birtok tartozékának nyilatkoztatik.” Azt, hogy a köszéntelep az illető földbirtok tartozéka, megerősíti az 1871. évi LIII. t.-c. 2., 83. és 84. §-a is.

Miután pedig a köszénkiaknázási jog megvétele tulajdonképen valamely telek felszine alatt létező, vagy feltételezett köszéntelep tulajdonjogának megszerzése, minthogy továbbá hazai jogunk fennebb hivatkozott elvei szerint a köszéntelep az ingatlanok tartozéka következik ebből, hogy az ennek kiaknázására vonatkozó jog éppen ugy ingatlanok minősítendő, mint maga a földbirtok. Tehát abban az esetben,

midőn köszénkiaknázási jog az adásvételi jogügylet tárgya, az ily jogügylet illetékszabás szempontjából ingatlan eladása iránt kötöttnek tekintendő.

487.

*I. Kőszéntelep kiaknázási jogának tulajdonul való megszerzése III. fok. szerinti illeték alá esik.
II. A köszénkiaknázási jog haszonbérleti átruházása II. fokozatu illeték alá esik.*

(16060/1897. sz. Közig. Biróság.)

Az illetékkiszabás alá eső jogügyletek minősítése tekintetében az általános magánjogi törvények és jogi elvek lévén irányadók, az a vitás kérdés, hogy a szerződésben foglalt, illetékkiszabás tárgyát képező jogügylet, adásvételi, vagy haszonbérleti ügylet természetével bír, ugyancsak a magánjogi elvek és törvények alapján döntendő el. Adásvetés alatt az a kétoldalu jogügylet értetik, mely által valamely dolog, vagy a jog tulajdona bizonyos készpénzben meghatározott ár mellett másra ruháztatik át. Bérleti, illetve haszonbérleti ügyletnek pedig az az ügylet vétetik, mely által valamely elhasznáihatatlan dolognak, vagy valamely jognak használata másnak bizonyos időre, bizonyos meghatározott bér mellett engedtetik át. Minthogy az illetékkiszabás alá vont szerződéssel a jogügylet tárgyát képező kőszéntelepeknek kiaknázási joga átruházva nem lett, hanem annak csupán bizonyos időre terjedő használata lett, a szerződésben meghatározott bérfizetés mellett átengedve, ennél fogva a kérdéses jogügyletet adásvételnek minősíteni nem lehet, azt a szerződés tartalmához és rendelkezéséhez képest haszonbérleti ügyletnek kellett tekinteni, mely mint ilyen illetékezés szempontjából az illetéki díjjegyzék 20. tételének rendelkezése alá esik és ennél fogva az ezen jogügylet után fizetendő illeték nem III., hanem II. fokozat szerint állapítandó meg.

488.

Kőszéntelep kiaknázásának bizonyos időre terjedőleg, meghatározott bér fizetése mellett történt átengedése nem adásvétel, hanem haszonbérleti ügyletet képez.

(87 1898. sz. Közig. Biróság.)

* *

Lásd az előbbi sz. határozatot.

489.

Aki az ingatlanra vonatkozó köszénkutatási, bányanyitási és kiaknázási jogot olyképp adja bérbe, hogy a szerződés az ingatlanok alatt létező összes szénmennyeség teljes kiaknázásáig érvényes: nem bérleti, hanem átruházási szerződést köt, habár az ellenszolgáltatás havi bér módjára teljesítendő.

(5209/1910. sz. Curia.)

* *

Nem egyezik a Közigazgatási Biróság véleményével.

490.

I. A bányaadományozás alapjául szolgáló jogok megszerzése az ingatlanokra megállapított illeték alá esik. II. A bányaadományozás alapjól szolgáló jogok átruházásától járó illeték fizetése az adományozás kieszközléséig függőben nem tartandó. III. Ha a köszénkutatási jog vételénél a vételár akkor fizetendő, midőn a reménylett kőszént feltárják és annak termelését megkezdik: az illetékfizetés kellő biztosítás mellett a föltétel bekövetkezéséig elhalasztható. (III. szab. 61. §. g) és h) pont.)

(9603/1898. sz. Közig Biróság.)

Az ingatlannal elválaszthatlan kapcsolatban álló jogok hazai törvényeink szempontjából is ingatlan vagyont képeznek s mert a panaszlók a köszénkiaknázási jognak nem bizonyos időn át való gyakorlásához szereztek igényt, hanem e jog s illetve annak tárgya a földben levő kőszéntelepek — tehát ingatlan dolog, a szerződés szerint tulajdoni joggal ruházott át a panaszlókra. És ha e jog ingatlanra vonatkozó szolgálmi jognak tekintetnék is, az illetéki díj: 88. tét: A. ad) pontja szerint ugyanazon illeték alá esik, mint az ingatlanok átruházása, mert a panaszlók a föld alatt lévő kőszéntelepek korlátlan kiaknázására jogosittatván föl, haszonélvezeti jogot nyertek az ingatlanoknak a földszíne alatti részéhez. A bányaadományozással nem maga ez a jog, hanem ennek gyakorlásához való engedély szereztetik meg, az

a körülmény pedig, hogy a jognak zálogjogi megterhelését a törvény korlátozza, e jog minőségére befolyással nincsen. Ezenkívül az ill. díj. 12. tételnek abból a rendelkezéséből, hogy a bányatelekkönyvben eszközölt bekebelezési a bányaadományozásoknak és engedélyezéseknek azon esetekben, amidőn a jogügylet, vagy szerzési jogcím, melynek alapján a bekebelezés eszközöltendő, a vagyon átruházására meghatározott illeték alá esik, feltételesen illetékmentesek, ha pedig ezen illeték nem jár, a fkv-i bekebelezés után szabadjuk meg a bekebelezett tulajdon, vagy más jog értéke szerint 1·9%: önként következik, hogy a bányaadományozás alapjául szolgáló jogok megszerzése az ingatlanokra megállapított illeték alá esik; mert ez a rendelkezés az ingatlan dolog tulajdonjogának, haszonélvezeti, vagy haszonvételei szolgálmanak az általános tkönyvekbe való bejegyzésére vonatkozik s az illeték díj: 16. tét: A) pontja alatt foglalt rendelkezéseknek teljesen megfelel és nevezetesen a vagyon átruházási illeték hiányában a bányaadományozás alapján gyakorolható jog bejegyzésétől az ingatlan dolog tulajdonjogának, haszonélvezetének, vagy haszonvételei szolgálmanak bejegyzésétől járó illetéket állapítja meg. — Az ill. díj. 12. tét. fenti idézett rendelkezéséből következik az is, hogy a bányaadományozás alapjául szolgáló jogok átruházásától járó illeték fizetése a bányaadományozás kieszközléseig függőben nem tartandó, de különben is a bély. és illet. szab. 138. §-a egyenként felsorolja azokat az eseteket, amelyekben az illeték befizetési határideje elhalasztható s ezek között az esetek között a bányaadományozástól függőleg gyakorolható jogok megszerzése nem említetik. — Azonban a bélyeg és ill. szab. most idézett §-ának c) pontja szerint kellő biztosítás mellett elhalasztható a fizetési határidő, ha a jogügylet teljesedése felfüggesztő feltételtől van függővé téve. Ugyanis a szerződésnek idézett tartalma szerint a panaszlók felhatalánul és pedig 30 éven át csupán 260 koronát tartoznak fizetni, ezt meghaladó összeget csak akkor, ha a reménylett köszén telharatik s annak termelése megkezdetik, vagyis feltételtől függőleg. A panaszlók tehát a bély. és illet. szab. 137. §-ában meghatározott idő alatti és feltétlenül csupán a feltétlen évi 260 K-nyi szolgáltatásnak a bély. és illet. szab. 61. §-a b) pontja szerinti megállapítandó 2600 K-nyi értéktől járó 4·3%, vagyis 111 K 80 fillér illetéket tartoznak megfizetni. Ezen függőben tartás kedvezménye nélkül lerovandó illeték mérvére az a körülmény, hogy a köszén-termelés megkezdésével, tehát bizonytalan idő múlva, nagyobb

összeget tartoznak a panaszlók a szerződés szerint fizetni, befolyással nem bír, mert ezen utóbb fizetendő magasabb összegben a kisebb befoglaltatik. A panaszlóknak az illeték mérvére vonatkozó egyéb kifogásait sem lehetett figyelembe venni, mert a szerződés szerint beláthatlanul hosszú időn át tartoznak ellenszolgáltatásokat teljesíteni s ennél fogva a m. kir. pénzügyigazgatóságnak az az intézkedése, hogy a bély. és illet. szab. 61. §-a g) és h) pontjainak alkalmazásával kiszámított évi szolgáltatásoknak csupán háromszorosát vette az illeték kiszabásának alapjául, az ugyanazon §. d) pontjával szemben a panaszlókra nézve sérelmesnek nem tekinthető.

491.

Midőn a köszénkiaknázási jog vételénél a vételár akkor fizetendő, midőn a reménylett köszenet feltárják és annak termelését megkezdik, az illeték-fizetés kellő biztosítás mellett a feltétel bekövetkezéséig függőben tartandó.

(156/1899. sz. Közig. Biróság.)

492.

Valamely földbirtok alatti köszéntelep tulajdonjogi megszerzése adásvételt képez.

(13886/1901. sz. Közig. Biróság.)

A m. kir. közigazg. bíróság: L. M. és tsa az 1894. máj. 31-én kötött szerződéssel eladták Sz. S.-nak és tsainak az s-i földbirtokuk belsejében lévő köszéntelepeket teljes tulajdoni joggal, feljogosítván a vevőket, hogy az illetékes hatóságnál bányaadományozást kérhessenek és az adományozandó bányatelkekhez való tulajdoni jogukat bányatelekkönyvileg bekebeleztezhessék; Sz. S. és tsai pedig kötelezték magukat, hogy a kiaknázandó és értékesítendő köszénért métermázsánként 4 fillért, ha azonban az évi kiaknázás az 1894/896. években 400.000, a további években pedig 500.000 métermázsát meghalad, az ezen 400.000, illetve 500.000 mázsán felül kiaknázandó köszénért mázsánként csak 3 fillért fizetnek. A felterjesztett panasz foiytán az a kérdés bírálendő el, hogy L. M. és tsai az ezen szerződés alapján a kiaknázott köszénért fizetett összegek után járadék-adót tartoznak-e fizetni? A fent

ismertetett szerződéssel L. M. és tsai magát a földbirtok alkatrészeihez tartozott kőszénteletet — tehát nem csupán annak használatát — teljes tulajdonjoggal, készpénzben megállapított vételárért ruházták át Sz. S. és tsaira; miután pedig az ily ügylet magánjogunk szabályai szerint adásvevést képez, kétségtelen, hogy a szóban forgó szerződést másnak, mint adásvevési szerződésnek minősíteni nem lehet és adásvevéssé nem lehet azt csak minősíteni annak dacára is, hogy a vételárösszeg a bányaművelés eredményétől függ és hogy ennél fogva a vételárnak egész összege még most nem tudható, mert a magánjogi szabályok szerint az adásvevés teljességéhez elégséges az is, ha a vételár csak suly, vagy más mérték szerinti egységárak meghatározása útján nyer megállapítást.

A többször említett szerződésnek eme minősítéséből önként következik, hogy az az összeg, amit Sz. S. és tsai L. M. és tsai részére fizetnek, nem járadékoi, hanem vételárt képez és pedig annak dacára is, hogy nem egyszerre, hanem hosszabb időn át, részletekben fizettetik; — amiből pedig önként következik, hogy azután járadék-adót — járadék hiányában — jogosan követelni épügy nem lehet, mint ahogy abban az esetben nem lehetett volna a vételár után járadékot követelni, ha L. M. és tsai kőszénteletüket akár a földterülettel együtt, akár anélkül, egy összegben meghatározott és azonnal lefizetett vételárért adták volna el.

* *

A közigazg. Biróság elhagyva a régebb álláspontját (lásd a 487., 488. sz.) a Curia felfogását teszi magáévá. (489. sz.)

493.

A bányászati haszonbéri szerződés II-ik fokozatú illeték alá esik.

(7878/1906. sz. Közigazg. Biróság.)

A kir. közigazgatási bíróság panaszos részvénytársulatot a haszonbéri szerződés után 2186 kor. 50 fillér és a telekkönyvi bejegyzés után 322 kor. illeték fizetésére kötelezi és a többletek törlesztését elrendeli.

Indokok: Az illeték tárgyát képező „bányászati haszonbéri szerződés“-nek címzett szerződés szerint gr. E. F. haszonbérbe adja a panaszos r.-t.-nak a szerződés 2. pontjában meghatározott bányatelkeket, valamint a hitbizományi uradalom egyéb ingatlan birtoka által fedett kő-, illetve barnaszén

kizárólagos felkutatási, kiaknázási és értékesítési jogát. A haszonbérleti szerződés tartama, a bányabérlo társulatnak biztosított meghosszabbítási és felbontási jogtól eltekintve, ötven esztendőben, a haszonbérlo társulati által fizetendő bér — ide nem értve a külön megállapított földbért — az évi közsétermelésnek minden métermázsája után két osztrák értékű krajcárban van megállapítva, úgy azonban, hogy amennyiben ez a bér a szerződésben biztosított évi bérminimumot el nem érné, a haszonbérlo társulat köteles a métermázsánként számított hért a bérminimum gyanánt meghatározott összegre kiegészíteni. Ezen szerződés haszonbérleti szerződésnek volt minősítendő. Mert elnevezésétől és a szerződés elevezésében nyilvánuló akaratától eltekintve és tartalmánál fogva a haszonbérlet magánjogi fogalmának mindenben megfelel, az 1854. évi május 23-iki ausztriai általános bányatörvény 2. §-ának rendelkezése szerint pedig, amennyiben a bányatörvény különös határozatot nem tartalmaz, bányászati ügyekre is az általános polgári törvények alkalmazandók. Megerősíti ezt a feifogást az országbirói értekezlet IV. fejezetének a haszonbérletekről szóló 21. §-a is, amelynek rendelkezése, mely haszonbérletek esetében az értelepek pusztításának meggátlása végett megállapítandó szabályos művelési rendről intézkedik, félreérthetetlenül utal arra, hogy az ásványkiaknázási jog haszonbérletnek tárgyát képezheti és így az arra vonatkozó szerződés, amennyiben egyébként — mint ebben az esetben — a haszonbérlet fogalmának megfelel, haszonbérleti szerződésnek minősítendő. A szóbanforgó szerződés ezeknél fogva jogosan csak mint haszonbérleti szerződés vonható illeték alá, minéifogva az illetékkötés érték a bélyeg- és illetékszabályok 61. §-ának alkalmazása mellett s az illetéki díj 20. tétele értelmében a II. illetékfokozat szerint állapítandó meg. A telekkönyvi bejegyzés tárgyát is csak haszonbérleti jog képezte és így a bejegyzési illeték is csak ehhez képest, vagyis a III. díj 16. tétele B. pontja után következő 2. jegyzet szerint kiszámított érték után követelhető. A panaszos részéről tett és a pénzügyigazgatóság által elfogadott bevallás szerint az évi haszonbér tesz 70000 koronát, a haszonbérleti szerződéstől fizetendő illeték alapjául szolgáló érték tehát a bélyeg- és illetékszabályok 61. §. b) pontja szerinti ennek az összegnek tizszere, 70000 korona, aminek a II. illetékfokozat szerint 2187 kor. 50 fill. felel meg; ebből azonban egy korona bélyegeken lerovatván, fizetendő a haszonbérleti szerződés után 2186 kor.

50 fillér. A bejegyzési illeték alapjául szolgáló értéket pedig képezi a III. díj. 16. tétel B. pontja után következő 2. jegyzet szerint a fent kiszámolt 700000 koronának egy negyedrész, 175000 korona, aminek az idézett tétel B. alatti pontja szerint $\frac{7}{10}\%$ -kal számítva 1225 korona bejegyzési illeték felel meg; amiből azonban 903 korona már a t- i kir. adóhivatalnál kiszabott és befizettetett és így e címen még csak 322 korona fizetendő. Kiemelve tehát még azt, mikép ez az ítélet nem érinti panaszos társulatnak azt a jogát, hogy ha a panaszában említett 576 korona 50 fillérnek a terhére fentartott illetékbe való beszámítását igényelhesse: a szerződés után követelt illetéket 2186 korona 50 fillére és a telekkönyvi bejegyzés után követelt illetéket pedig a t—i kir. adóhivatalnál befizetett 903 korona beszámítása után 322 koronára leszállítani kellett.

Lásd a 487. sz. ítéletet.

* *

494.

A köszén kiaknázási jog vétele a földbirtok nélkül, mint ingó dolog esik illeték alá.

(110893/1899. sz. Pénzügymin.)

Abban az esetben, ha a köszénkiaknázási jog a földbirtoktól elválasztva nem lévén, annak kérségtelenül tartozékát képezi, mint ingatlan vétele iránt kötött jogügylet vonandó illetékszabás alá, ha azonban a köszénkiaknázási jog egymagában, a földbirtok felülete nélkül képezi vétele tárgyát, az esetben a köszénkiaknázási jog többé a földbirtok tartozékát nem képezvén, ingó dolognak tekintendő s mint ilyen illetékezendő meg. Utasítom ennél fogva a kir. pénzügyigazgatóságot, hogy jövőben a kifejtettek szerint járjon el s a kerületében levő adóhivatalokat az illetékkiszabás tekintetében ily értelmű utasítással lássa el.

495.

A köszénkiaknázási jog — ha az a földbirtoktól külön választatik — mint jog, ingó dolognak tekintendő s annak vétele III. fok szerinti illeték alá esik.

(5540/1899. sz. Közigazg. Biróság.)

496.

A köszénkiaknázási jog vétele, mint ingó III-ik fokozatu illeték alá esik.

(2290/1902. sz. Közigazg. Biróság.)

Panaszos az illetékezés alapját képező szerződés 1. pontjának szó szerinti tartalma szerint megvette az ingatlanok felszine alatt található köszéntelegek tulajdonjogát, vagyis a található köszén kutatáshoz, köszénbánya nyitáshoz, köszénkiaknázáshoz s köszén értékesítéséhez való szolgalmi jogot örökre 30000 korona vételárért.

Az ezen jogügylet után $4\frac{3}{10}\%$ -al követelt vételi illeték jogosan volt kifogásolható. Mert magánjogunk elvei szerint a köszén és annak kiaknázási joga a földtulajdon tartozékát képezvén mindaddig, míg azzal jogi kapcsolatban marad, annak természetét követi és így ingatlanok tekintendő ugyan, de amint ez a kapcsolat akár tényleg, akár jogilag megszűnt, megszűnt egyuttal a földolog kiegészítő része is lenni és ingóságnak minősítendő.

Mint hogy pedig a jelen esetben a köszénkiaknázási jog a földtulajdonos által a föld tulajdonjától különválva idegenítettett el és így a jogi kapcsolat a földbirtok és a köszénkiaknázási jog között megszűnt, nyilvánvaló, hogy az ilyenképen ingatlan természetével birni megszűnt köszén és kiaknázási jogának adásvétele után az III. dijj. 1. t. B. a. pontja szerint III. fokozatu illetéknél magasabb illetéket követelni nem lehetett.

* *

Lásd a 494. és 495. sz. ítéleteket.

497.

Bányabérletek II. fokozatu illeték alá esnek.

(4914/1888. sz. Pénzügyi közigazg. Biróság.)

Bányabérleteknél, melyek a termés bizonyos hányadéért köttetnek, mindazon esetekben, midőn a termés kiszolgáltató hányada egy meghatározott minimális összegben is ki van kötve (pl. a termés egy tizede, mely azonban pl. 100 mázsánál kevesebb nem lehet), e minimális mennyiségnek, valamint a netán egyéb készpénzben való szolgáltatásoknak

értéke veendő II. f. szerint járó illeték kiszabásánál alapul. Ha azonban szolgáltatásképpen csak a termésmennyiség valamely hányada fizetendő, egyedül az 1 koronás okirati bélyeg jár (III. dijj. 20. t. 2. jegyz.) Ha tehát a bér minden más kikötés mellőzésével csak a termés bizonyos részében, de nem határozott minimális összegben van megállapítva, a szerződés ivenkint csak 1 koronás bélyeggel látandó el. Pénzben megállapított bérösszeg akár kizárólag, akár minimális összegben megállapított termésen felül fizetendő, minden esetben a II. f. szerinti illeték alá tartozik.

Lásd a 487. sz. ítéletet.

* *

498.

A bánya haszonbérbeadásából származó jövedelem személyes keresetnek nem minősíthető és ily alapon III. oszt. kereseti adóval meg nem rogható.

(4084/1901. sz. Közigazg. Biróság.)

Az 1875. évi XXIX. t.-c. 2. §-a értelmében a kereseti adó III. osztályába tartoznak a haszonbérletők, gyárosok, iparosok, bankárok és mindazok, kik ezen törvényszakasz III. a), b), c), d) pontjaiban felsorolva vannak, az idézett törvény 1. §-a szerint pedig kereseti adó alá tartozik minden keresmény, vagy jövedelem, mely kézi munkából, ipar- és kereskedelmi üzletből, szorosabb értelemben vett szellemi (értelemi) és bármely más foglalkozásból és üzletből, végre a föld-, ház- és tőkekamat-adónál tekintetbe nem vett személyes keresetből származik. Általában tehát keresetadó személyes keresetből származott jövedelem után fizetendő. Minthogy pedig bányának haszonbérbeadása személyes keresetnek és a haszonbérösszeg keresménynek, vagy személyes keresetből származott jövedelemnek egyáltalán nem tekinthető, következésképp az ily jövedelem III. oszt. kereseti adóval meg nem rogható. Mindezeknél fogva a panasznak helyt adni és panaszosokat a terhőkre kivetett III. oszt. kereseti adó alól felmenteni kellett.

* *

Ugyanígy 382/1901. sz. Közig. Biróság.

499.

I. Kutatási jog nem minősíthető egyértelműnek magának a köszénnek kiaknázási jogával. II. Sem

a kutatási jog, sem az azon alapuló zárt, vagy szabadkutatási jog ingatlanra vonatkozó tulajdonjogot, ingatlan bányatulajdont nem képez, hanem ingók természetével bír. III. Kutatási engedélynek és ezen alapuló zártkutatmányi jogoknak, mint ingóságoknak viszteher melletti megszerzése után a III. fok. szerinti illeték jár, (III. díjj. 1. t.) de ha ezek, mint a bányabirtok tartozékai, azzal együtt adatkak el, mint ingatlanok illetékezendők.

(10149/1896. sz. Közigazg. Biróság.)

* *

Ugyanigy a 14576/1898. sz. Közig. Biróság.

500.

Bányaművek tartozékainak vételétől 4³/₁₀ illeték jár. (III. szab. 65. §.)

(4744/1895. sz. Pénzügymin.)

501.

Bányajogi jutalékok, örökösödés esetén is, mint ingók illetékezendők. (III. díjj. 12. t.)

(14356/1900. sz. Pénzügymin.)

502.

I. Bányatelekkönyvi bejegyzések 1⁹/₁₀-os illetéke oly bányatelekkönyvi bejegyzésekért fizetendő, melyek olyan adományozások és engedélyezések alapján eszközöltetnek, melyeknél a szerződési jogcím vagyonaátruházási illeték alá nem esik.

II. Sem az III. díjj. 1. t. vagy 12. t., sem más törvény, vagy szabály a bányaművek és tartozékaik — mint ingatlanok — megvétele esetére különleges illetékszabást nem rendel s így bányaművek s tartozékaik megvétele után 4³/₁₀ illeték fizetendő.

(12898/1895. sz. Pénzügymin.)

503.

Kutatási engedélyek és zártkutatmányi jogok, ha mint a bányabirtok tartozékai azzal együtt adatként el, mint ingatlanok illetékezendők. (III. díjj. 12. t.)

(10149/1896. sz. Pénzügymin.)

504.

Nemcsak a gyári vállalatok üzletfolytatására szolgáló épületek, hanem a gyárakhoz hasonló iparüzletek és vállalatok tulajdonosainak tulajdonát képező s nem bérelt épületek is házadómentesek.

(2417/1884. sz. Pénzügyi közigazg. Biróság.)

505.

A részvénytársulatok gyártelepei és gyári célokra szolgáló épületei — akár adókötelesek azok, akár nem — illetékegyenérték alól mentesek.

(851. 1888. sz. Pénzügyi közig. Biróság.)

506.

I. Bánya- és kohómunkások kereseti adó mentessége. II. Bányamunkások számára bérfizetés nélkül átengedett lakások házadómentességben részesítendők.

(44813/1899. sz. Pénzügymin.)

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamarának a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz intézett és általa saját hatáskörömben leendő illetékes tárgyalás végett hozzám áttett fölterjesztését a következő észrevételek kíséretében adom le az igazgatóságnak: A nevezett kereskedelmi és iparkamara felterjesztésében a következő két kérelmet fejezi ki: a) hogy a gyárakban és iparosműhelyekben alkalmazott egyének adójának kivetése és beszedése tárgyában m. é. okt. 27-én 76785. sz. a. kiadott körrendeletem a bánya- és kohóműveknél al-

kalmazott munkásokra is kiterjesztessék és b) hogy a bányavállalatok munkáslakásai is vétessenek ki a házosztályadó alól, miként a gyári vállalatok által épített munkáslakók. Az első kérelmet illetőleg megjegyzem, hogy a bányáknál alkalmazott munkások keresetadójának megállapítása tárgyában 1877. június 24-én 34613. sz. a. kiadott és a Pénzügyi Közlöny 1877. évi 26. számában megjelent körrendelet van érvényben, azzal a lényeges változással azonban, hogy az 1883. évi X. t.-c. azóta a napszámosokat a kereseti adó alól fölmentette. Miután pedig a gyárakban és iparműhelyekben alkalmazott egyének adójának kivetése és beszedése tárgyában m. é. október 27-én 76785. sz. a. kiadott és a Pénzügyi Közlöny 7. számában közzétett körrendeletem a darabszámra dolgozó munkások közül azokat, akiknek átlagos napi keresete a lakhelyükön szokásos közönséges napszámot meg nem haladja, adózási szempontból napszámosoknak minősíti, ennél fogva az ily bánya- és kohómunkások szintén napszámosoknak tekintendők és keresetük után adó alá nem vonhatók. A második kérelem tárgyában megjegyzem, hogy az egyenes adótörvények és szabályok 1888. évi hivatalos összeállításában I. kötet, házadóról szóló rész 74. §-ának k) pontja értelmében állandó házadómentességben részesülnek a gazdasági épületek és gazdasági cselédlakók, vagy a gyáros tulajdonát képező és munkásainak bérfizetés nélkül átengedett gyármunkás-lakóktól az adóztatás szempontjából lényegileg nem különböznek a vállalkozó tulajdonát képező és munkásainak bérfizetés nélkül átengedett bányamunkás-lakók, amiért is a gyári munkás-lakók részére biztosított állandó házadómentességet a bérfizetés nélkül átengedett bányamunkás-lakókra is kiterjeszteni kívánja. Meghagyom tehát a m. kir. pénzügyigazgatóságnak, hogy eljárásában ezeket az elveket kövesse.

Lásd az 504. sz. ítéletet. * *

507.

Bányászati célokra szolgáló adóköteles ingatlanok az illeték egyenérték alól mentesítve nincsenek.

(1247/1889. sz. Pénzügyi közigazg. Biróság.)

* *

Újabb álláspont szemben az 505. sz. a. közölt ítélettel.

508.

Zuzda bérbeadásából eredő jövedelem tőkekamat és járadékadó alá esik.

(9687/1892. Pénzügyi közigazg. Biróság.)

509.

Bányarészek adásvételénél II. fokozatú illeték fizetendő.

(3116/1902. sz. Közig. Biróság.)

A m. kir. közigazgatási bíróság az 1899. évi Ask. 12090^t t. sz. a. előirt illetéknek törlesztését elrendeli, az 1899. évi 6352^t t. sz. a. illetékre vonatkozólag a panaszt elutasítja. I. A ki szabási iratoknak egybevetésével s a kir. pénzügyigazgató ságnak jelentésével is meg van állapítva, hogy az Ask. 12090/1899. t. sz. a. előirt illeték az Ask. 6352/1899. t. sz. a. illetékekkel azonos: az Ask. 12090/1899. t. sz. a. előirt illeték tehát ismételt kiszabás címén törlendő volt. II. A 6352/1899. t. sz. a. illeték adásvevési szerződéstől iratott elő panaszlók, mint eladók terhére. Panaszlók elsősorban fizetési kötelezettségüket veszik tagadásba s a jogügylettől járó illetéknek a vevők terhére előírását igénylik; érdemben kifogásolják azt, hogy a vételártól 4³/₁₀ iratott elő, holott az III. díj. 12. t. értelmében bányarészek (kuxák) vételára az III. f. illeték alá esik. A panasz mindkét irányban alaptalan. Mert az adásvevési szerződés X. pontja szerint a vagyónátruházási illeték: „Kizárólag és egyedül az eladókat terheli;“ az illeték tehát elsősorban a panaszlóktól jogosan követeltetik. (B. sz. 95. §. 4. pont.) Mert továbbá az adásvevési szerződésből is kiténik, de a gy—i kir. törvényszék hivatalos értesítésével meg van állapítva, hogy az eladás tárgyát képező bányabirtok nem bányatársulati birtok; minthogy pedig a bányarész (kuxák) fogalmánál fogva bányatársulati birtokot tételez fel: a panaszlóknak az az igénye, hogy az adásvétel a bányarészekre érvényes díjtétel szerint illetékeztessék meg, törvényes alappal nem bír.

510.

Bányászati célokra szolgáló, adóköteles ingatlanok, ha részvényiársaság tulajdonában vannak,

nem mentesek az illeték-egyenérték alól (Ill. dijj. 95. t. D) p. 1. jz.) (12165/1888. sz. Pénzügymin.)

* *

Egyezik a közig. Biróság felfogásával. Lásd az 507. sz. ítéletet.

511.

A magánhasználatu és iparvasutak közigazgatási bejárásáról felvett jegyzőkönyvek, valamint a terveknek hitelesítése bélyegmentesek.

(26197/1894. sz. Pénzügymin.)

512.

Bányatermények beváltási ára fejében fölvelt összegéről kiállított nyugtákon lerótt fokozatos bélyegilleték visszatérítése nem igényelhető. (Ill. dijj. 102. t. g) pont.) (107/1889. sz. Pénzügymin.)

513.

Minden bányatelek tulajdonában résztvevő társbirtokos, tekintet nélkül részlettulajdonának megszerzési módjára, az ingatlan birtok után kivetett és hátralévő illetékekért felelős.

(3758/1878. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

514.

Bányatársulatok közgyűlési jegyzőkönyvei, amelyek a bányahatósághoz tárgyalásra beküldetnek, csak mellékleti bélyegilleték alá esnek.

(12404/1902. sz. Közigazg. Biróság.)

515.

Bányatársulatnak valamely pénzintézetnél levő tőkái után esedékes oly kamatjövödelme, amely után

a pénzügyintézet a tőke kamatadót megfizette és azt a bányatársulattal szemben le is vonta, a bányaadó megállapításánál a nyersjövedelemből levonandó.

(16827/1904. sz. Közigazg. Biróság.)

516.

A bányarészcvények ingóságot képező minőségén nem változtat az a körülmény, hogy a bányatársaság összes részvényei egy személy tulajdonában és birtokában összpontosulnak; ugyanazok eladása esetén az egész vételár után akkor is csak a III. fok szerinti illeték jár, ha annak folytán a vevő a részvény arányában a bányához tartozó s a bányával szorosan összefüggő s a bányatársulat tulajdonát képező erdő, korcsmajog és korcsmaépületek, szóval ingatlan dolgok nem az eladó személyéhez kötött tulajdonjognál fogva, hanem a bányarészcvények tulajdona alapján képezik az adásvétel tárgyát. Ha a most említett vevő a megvett bányát tulajdonjogilag és telekkönyvileg nevére bekebelezteti; a bányához tartozó ingatlanok értéke után 1-9°/_o bejegyzési illetéket fizet.

(565/1886. sz. Pénzügyi közig. Biróság.)

517.

Bányarészcvények vétele után III. fokozatú illeték fizetendő.

(12898/1895. sz. Pénzügyi közig. Biróság.)

Bányarészcvények vétele után a III. fok szerint illeték jár akkor, mikor a visszerthes átruházás tárgyát maguk a bányarészcvek felől kiállított okiratok, azaz bányarészcvények (kucák) képezik. Ilyen esetben, habár a részvény átruházása által magának a bányaműnek megfelelő része is átmegy a bányarészcvény új tulajdonosára, csak III. fok. illetéket kell fizetni, mert a vevő a bányára egyéni tulajdont nem szerez s ez az átruházás nem is vonja maga után a líkvi átirást.

Ha azonban a vevő visszteher mellett magát a bányát és tartozékait tulajdonjoggal szerzi meg s az új tulajdonos nevére a bánya a bányafeltek könyvben átkebelezetik: akkor az általános, ingatlan vételére vonatkozó szabályok nyerne alkalmazást.

518.

*I. Felhagyott bányarészeknek a többi bányatársakra való átirása esetén illetékfizetésnek helye nincsen.
II. A termelési hányadért haszonbérbe adott bányahaszonbéri szerződés II. fokozatú illeték alá veendő.*

(19021/1879. sz. Pénzügymin.)

Azon esetekben, midőn egyes bányák résztulajdonosai az őket illető bányarésszel felhagynak (Transactio—Heimsgung) s a felhagyott bányarész a többi bányatársra ruháztatik át, ezen átruházástól, illetőleg annak bejegyzésétől sem ajándekozási, sem pedig adásvételi, avagy bejegyzési illeték kiszabásának helye nincs; mert eltekintve attól, hogy a felhagyott bányarészeknek az illetékszabás alapjául vehető forgalmi értéke rendszerint nem szokott lenni, illeték már azért sem követelhető, mivel a felhagyott bányarész az azzal járó terhekkel együtt a fennálló bányatörvények szerint hivatalból irandó át a többi bányatársra.

519.

Kisajátító által az előleges birtokbavezetés céljából birói letétbe helyezett összeg felvételéről kiállított vétbizonyítványok, — ha a letét kamatozó volt is — bélyegmentesek.

(1117/1888. sz. Pénzügyi közig. Biróság.)

520.

A bányautemfelvétel bejelentése nem bélyegmentes.

(10636/1893. sz. Pénzügymin.)

Ha a bányatulajdonos a bányakapitányság ama fölhívása folytán, hogy bányája üzembhelyezése iránt intézkedjék, en-

nek megtörténtét bejelenti és egyuttal a bányára nézve vevő ajánlását is kéri, ez a beadvány bélyegmentességben nem részesül. (Ill. dijj. 12. t.)

521.

Távirati beadványok bélyegilletékének lerovása a táviraton hivatalból jelzendő.

(27469/1881. sz. Pénzügymin.)

A b. törvény 15. §-ának rendelkezései értelmében bélyegilleték alá eső távirati beadványoknál az illető közigazgatási hatóságoknak mindig meg kell győződniök arról, vajjon a távirati sürgönyök el vannak-e látva azon záradékkal, melyel a távirdai tisztviselő a törvény intézkedése szerint a bélyegilleték mikénti lerovásának, vagy ennek elmulasztása igazolásául a távirati sürgöny szövegéhez hivatalból hozzájegyezni tartozik.

Ezen záradék hiánya, vagy annak tartalma szerint a bélyegilletékre nézve mutatkozó megrövidítés esetében, a távirati sürgönyt elintéző hatóság köteles az illető kérelmező fél ellen a hivatalos leletet felvételni és az illető pénzügyi igazgatósághoz elküldeni.

522.

A bányatörvény alapján fennálló élelemtárak üzleti könyvei s az alkalmazottak számára kiszolgáltattott bevásárlási könyvecskék bélyegmentesek.

(30670/1912. sz. Közigazg. Biróság.)

A magyar királyi közigazgatási bíróság a m . . . i élelmezési raktár illetékügyét, amelyben a m. kir. adóhivatal az 1912. évi kj. 242. tételszáma alatt 30 korona 243, 244 és 245. tételszámok alatt egyenként 15 korona bélyegilletéket szabott ki s ezt a m. kir. pénzügyigazgatóság 1912. évi szeptember hónap 16. napján 27205. szám alatt kelt végzésével fentartotta, a nevezett fél panaszára 1913. évi január hónap 16. napján tartott nyilvános ülésben tárgyalás alá vevén így ítél:

A magyar királyi közigazgatási bíróság a panasznak helyt ad és a kiszabott 30 korona és 15 korona illeték törlesztését elrendeli.

Indokok: Nem vitás az, hogy panaszos élmezési raktár tevékenysége nem nyereszkdésre, hanem önsegélyezésre irányul s az 1869. évi XVI. t.-c. 5. §-ában biztosított illetékmentesség megilleti egyrészt az üzleti és beléti könyvekre, tehát az üzlet belső kezelésére vonatkozólag kiállított okiratokra nézve, másrészt a tagok által a társulattal szemben kiállított kötvényekre és vétbizonyítványokra nézve. Ebből következik, hogy a törvény célzata az, hogy az önsegélyző egyleteket bélyegmentesség illesse meg, úgy a belső üzlet, mint a szövetséget és tagjai közt felmerülő üzletviszonyokra vonatkozólag kiállított iratokra is. Tekintve továbbá azt, hogy nem vitás az, hogy a megletelezett bevásárlási könyvecske az élmezési raktár tagjai részére állított ki, az mint szövetségi tag részére az üzleti viszonyokra vonatkozólag kiállított irat a fent említett törvénytörvényszakasz értelmében bélyegmentes, minél fogva a kiszabott illetékek törlendők voltak.

523.

Bányatársládáknak telekkönyvi bejegyzés iránti kérvényei bélyegmentességben nem részesülnek. (Ill. dijj. 89. t. XII. i) pont.)

(99141/1889. sz. Pénzügymin.)

524.

Társládáknak telekkönyvi bejegyzés iránti kérvényei bélyegkötelesek.

(1407/1899. sz. Pénzügyi közigazg. Biróság.)

* *

Ugyanigy az 1315/1889. és 2856/1889. Pénzügyi közig. bírósági határozatok.

525.

Bányatársládák javára eszközölt telekkönyvi bejegyzések illetékkötelesek. (Ill. dijj. 89. t. XII. i)

(9914/1899. sz. Pénzügymin.)

526.

Kincstári társpénztárak telekkönyvi bejegyzései bélyeg- és illetékmentesek.

(95203/1893. sz. Pénzügymin.)

A társpénztárakat általában a segítő pénztárakra nézve megállapított bélyegmentesség illeti meg. Ez a mentesség azonban csak az III. dijj. 89. tét. IV. pontjában megállapított biztosítási illetékre vonatkozik. A fennállott pénzü. közigazg. bíróság 1889. évi 1315. és 1407. sorsz. elvi jelent. határozatai szerint a társládáknak telekkönyvi bejegyzések helyeg- és illetékkötelesek. A kincstári bányamunkásoknak társládáira azonban e két határozat nem vonatkozik, mert azok az államkincstárból javadalmazott alapoknak tekintendők, miután a társláda részéről nem fedezhető nyugbéréket a kincstár pótolja. Ennélfogva e társládákat az III. dijj. 85. tét. 1. pontja értelmében a személyes mentesség illeti meg.

527.

A bányatávspénztárak ingó vagyona illeték egyenérték mentes.

(4203/1889. sz. Pénzügyi közigazg. Bíróság.)

A bányatörvény 210. s következő §§-ai értelmében, a bányamunkások társládájának, vagy társpénztárának intézménye törvényes rendelkezés alapján és a törvény intentionja szerint, a bányatávspénztárak az önsegély elvén alapuló jótékonyági intézetek, vagy segélyegyletek jellegével bírnak.

A bányatávspénztárak célját, rendeltetését és szervezetét megállapító alapszabályok 1-ső §-a szerint, ily társpénztárak célját a szolgálatképtelenné vált bányamunkás és felügyeleti személyzetnek, nemkülönben azok özvegyeinek és árváinak segélyezése és az altszti és munkásszemélyzet szellemi és erkölcsi állapotának emelése képezi.

Nyilvánvaló ebből, hogy ezen intézményt jótékonyág jellegével bírónak kell tekinteni s így az illetéki díjjegyzék 95. tételének D. pont 1. jegyzet e) pontjában foglalt és az illetékegyenértékmentességei megállapító feltételek egyike forog fenn.

Azonban a fennebb hivatolt jegyzet e) pontjában említett másik feltétel szintén fenforog, mert ugyancsak az alapszabályok 10. §-a értelmében, a társpénztár jövedelmét az alapszabályok 1. §-ában említett és fennebb részletezett jótékonyági rendeltetésétől elvonni nem szabad.

528.

Tőkekamatadó nem fizetendő bekebelezett, de peres társpénztári követelések után.

(31980/1880. sz. Pénzügymin.)

529.

Kincstári bányamunkások nyugdíjazásához szükséges anyakönyvi kivonatok bélyegmentesek.

(77831/1896. sz. Beltügymin.)

A kincstári bányáknál s a többi állami jövedékeknel alkalmazott munkások és altisztek, valamint a kincstári munkásokkal együtt egy közös bányatárspénztár kötelékébe tartozó magántársulati bányamunkások nyugdíjazásához, valamint a munkakönyvek kiállításához szükséges anyakönyvi bizonylatok, mint hivatalból hivatalos célra kívántak, bélyegmentesek. (III. díj. 22. t. u) pont.)

530.

Mindazon hitelesített másolatok, melyek a félnek bíróság, vagy hivatal őrizetében levő valamely okiratnál szolgáltatnak ki, tekintet nélkül arra, hogy a lemásolást ki teljesítette, hivatalos másolatoknak tekintendők és e szerint 2 korona bélyeggel látandók el.

(37600/1886. sz. Pénzügymin.)

531.

A munkaadó nem szavatol a munkás azon adójáért, amely a szolgálatból való kilépés után lett esedékes.

(40390/1907. sz. Pénzügymin.)

A gazda, illetőleg munkaadó azonban nem szavatol a cseléd, mint családfe családtagjának (2141/1896. p. ü. közig. bir.), valamint a cselédnek, illetőleg segédnek és segédmunkásnak azon adójáért, mely a szolgálatból való kilépés, illetőleg a vállalat kötelékéből való kiválás után vált esedékessé. Ez esetben a cseléd hátralékos adója attól a gazdától hajtandó be, akinél az adó esedékessége idejében szolgált (230/1900. közig. bir. sz.); a segéd, vagy segédmunkás adótarozása pedig beszédendő magától a segédtől, vagy munkástól, esetleg behajthatatlanság címén leírandó. A törvénynek ez az intézkedése akképpen értelmezendő, hogy az említett üzletekben és vállalatokban alkalmazott segédek, segédmunkások és munkásnők közül csak azok róhatók meg I. o. kereseti adóval, akik — tekintet nélkül a 80 koronán aluli fizetés nagyságára — havi díj mellet vannak alkalmazva, vagyis akik fizetésüket (bérüket) havonként kapják; a darabszámra, esetleg szakmányba (akkord) dolgozók pedig csak abban az esetben, ha átlagos napi keresetük a lakhelyükön szokásos közönséges napszámot meghaladja. Ellenben azok a segédek, segédmunkások és munkásnők, kik bérüket, illetőleg fizetésüket félhavonként, hetenkint vagy naponként, szóval nem havonként kapják, vagy akik csak napokra lépnek a vállalat szolgálatába, továbbá azok a darabszámra, vagy szakmányba dolgozók, kiknek átlagos napi keresete a lakhelyükön szokásos közönséges napszámot meg nem haladja: napszamosoknak tekintendők s az adó alól családtagjaikkal együtt kihagyandók.

* *

V. ö. a 506. sz. rendelettel.

532.

A bányatársulatok is kötelesek a hivatalnokaik és szolgálóiknak a magyar korona területén kifizetett illetményekből, akár állítatnak ki ezekről nyugták, vagy másnemű igazoló iratok, akár nem, a II. fokozat szerinti nyugta bélyeget levonni és a megfelelő összeget minden év lejárával 14 nap alatt, egy évi kimutatás mellett az illető adóhivatalba beszállítani. Ez a bélyegilleték nem a fizetések, illetve bérek egy

évi összegei után, hanem az egyes fizetési részletek után jár.

(9988/1886. sz. Pénzügyi közigazg. Biróság.)

533.

Darabszámra, vagy szakmában dolgozó segédek és segéd munkások adójáért a munkaadó egyáltalában nem szavatol, ez közvetlenül az adóköteletől szedendő be.

(76785/1898. és 23286/1899. sz. Pénzügymin.)

534.

A tanoncok (inasok) a segéd munkások közé nem sorozhatók és azért a családfőnél, mint családtagok vonatnak adó alá.

(135/1886. sz. Pénzügyi közig. Biróság.)

535.

Adóztatás szempontjából a bánya és kohómunkások az ipari munkásokkal egyenlő elbírálás alá esnek.

(1885/1906. sz. Pénzügymin.)

Egyes bányavállalatok összes munkásai adómentességet élveznek, más vállalatoknál pedig a munkások gyakran egy és ugyanazon bányavidéken is a kereseti adó I. osztályának a) pontja alá sorozva valamennyien adó alanyoknak tekintetnek.

Mint hogy ily körülmények között nem alaptalan az a főtétel hogy a bánya- és kohómunkások az adózás kötelezettsége tekintetében nem részesülnek mindenütt egyenlő elbánásban, munkásvédelmi szempontból szükségesnek tartom a bányakapitányságot a kerületbeli bánya és kohóvállalatok megfelelő értesítése végett a következőkre figyelmeztetni:

Az 1898. évi október hó 27-én 76785 szám alatt kiadott körrendeletben ki van mondva, hogy az ipari vállalatokban alkalmazott munkások, ha csupán napi, vagy heti bér mellett állanak szolgálatban, adóztatás szempontjából napszámosoknak tekintetendők és az 1883. évi X. t.-c: értelmében keresetük után adó alá nem vonhatók.

Ugyancsak ilyeneknek minősítendők azok a munkások is, kik darabszámra, vagy szakmában (akkord) dolgoznak, ha átlagos keresetük a közönséges napszámot meg nem haladja.

Mint hogy pedig adózás szempontjából a bánya- és kohóvállalatoknál alkalmazottak is oly megítélés alá esnek mint az ipari vállalatok alkalmazottai, önként értetik, hogy az idézett körrendelet kedvezményei a bányamunkásokra is vonatkoznak.

* *

V. ö. az 506. és 530. sz. rendeletekkel.

536.

Az előmunkások számára kifizetett premiumok III. oszt. kereseti adó alá nem vonhatók.

(14130/1899. sz. Közigazg. Biróság.)

A részvénytársaság képviselője által 1896. évi január hó 20-án benyújtott vallomás szerint 1895. évben a bányatársulat tisztviselőinek 13241 K 04 fillér jutalék (Praemie) fizetett ki és ezen bevallás folytán az 1880. IX. törvénycikk 1. §-a, valamint az 1875. XXIX. törvénycikk 16. §-a és végre a fennállott magyar királyi pénzügyi közigazgatási bíróságnak 1886. évi március hó 12. napján hozott 21. számú döntvénye értelmében 1324 K 10 fillér III. osztályu kereseti adó vettett ki, amit az adófelszámolási-bizottság is helybenhagyott. Ez a bevallás és ennek alapján fogantatott III. oszt. keresetadókivetés azonban tévedésen alapszik, mert a jelen esetben nincs szó az 1880. évi LX. törvénycikk 1. §-ában felemlített egyleti igazgató, igazgató-tanács tagja és tisztviselőknél jutalékok (tantiémek) fejében járó összegek megadóztatásáról, amely összegek az 1875. XXIX. törvénycikk 16. §-a alapján a keresetadó III. osztályába tartoznak, hanem szó van a társulat bányáüzeménél alkalmazott fővájároknak, felőrőknek az üzemeredményből biztosított s az üzemköltségek közé eső s meghatározott kulcs szerint járó összegről (Praemien), amelyek nem tévesztendőek össze a társulati alapszabályok 38. §-ának d) pontja szerint az igazgatóságnak a tiszta nyeresémből járó jutalékokkal (tantiémekkel), amely utóbbiakra vonatkoznak ugy a fentidézett törvények, mint a hivatolt döntvény. Ezek a fővájároknak és felőrőknek üzleti kiadásként kifizetett

összegek azok munkabéreinek, illetve fizetéscsinek járulékát képezik, az általuk élvezett munkabér, vagy fizetés természetével bírnak, ezeknek kiegészítő részét képezik s ehhez képest ezen járandóság megadóztatása, vagy a rájuk kivetett I. oszt. keresetadóban már befoglaltnak tekintendő, vagy amennyiben a nevezettek ezen szaporulat folytán a IV. osztályu keresetadó alá lennének sorozandók, illetve amennyiben a felőrök az 1875. XXIX. törvénycikk 2. §. IV. pontja értelmében az állandó fizetést húzó feltlyeiök közé tartoznának, a szaporulat a IV. oszt. adó kivetésénél veendő figyelembe és ennek mérvére hat ki. III. oszt. kereseti adónak tárgyát azonban nem képezi.

537.

Nyomorék és vagyontalan bányamunkások a hadmentességi díj fizetése alól felmenthetők.

(39516/1881. sz. Pénzügymin.)

Mindazon esetekben, midőn a bányakincstár, vagy más magán bányatulajdonos által hitelesen kimutatattik és a közigazgatási hatóság által is igazoltatik, hogy a védköteles és a sorozásnál hadi szolgálatra mindenkorra alkalmatlannak talált nyomorék bányamunkásoknak napi bérüknél egyéb vagyonuk nincs, mint teljesen vagyontalanok, az 1880. évi XXVII. t.-c. 4. §-ának b) pontja alapján a hadmentességi díj fizetése alól felmenthetők.

538.

A bányahatóság felügyeleti joga nem terjedhet oda, hogy bányarendőri tekinteteket kivéve, a bányatársulati gazdászati és belügyeibe avatkozzék.

(3045/1878. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

539.

A bányakapitányság hatáskörébe csakis a védő területen való kulforrás engedélyezése tartozik; midőn tehát az engedélytől eltérő, vagy engedély nélkül történt furásról van szó, az 1885. évi XXIII. t.-c. 177. §-ában megjelölt hatóság illetékes.

(23629/1894. sz. Földmiv. min.)

540.

A közigazgatási hatóság bányarendészeti ügyekben hatáskörrel nem bír.

(96672/1899. sz. Belügymin.)

Járási főszolgabíró azon nézetben van, hogy ő jogosult a bányákban bármikor szemléket és vizsgálatokat tartani s a bányavállalatokat biztonsági intézkedések foganatosítására kötelezni. Ezen felfogást azonban — tekintettel az általános közigazgatás és a speciális bányügyi igazgatás mai rendszere törvényes alapján nem lehet osztani és helyeselni, mert végelemzésben és következményeiben ez a főszolgabíró, mint általános rendőri organum hatáskörének kiterjesztésére s a bányahatóságok, mint speciális bányarendőri organumok feladata körébe való indokolatlan és célnélküli beavatkozásra vezetne. A különleges bányarendészeti államhatalmi tevékenység ugyanis a bányatörvény által az általános rendőri feladatok köréből kihasított s annak gyakorlása a bányahatóságokra bízott s ha vannak is a közrendészet és a speciális bányarendészet működése körében egyes közös érintkezési pontok és habár a közrendészeti organumokat a bányarendészet különleges feladatai köréből teljesen kizárni nem is lehet s a bányatörvény is éppen azért bányarendőri ügyekben is némi kötelezettséget ró az általános közigazgatási hatóságokra; mind-ebből azonban távolról sem következethető az, hogy a főszolgabíró mint közrendőri organum a bányaműveket bármikor bejárhatja, megvizsgálhatja, saját hatáskörében biztonsági óvintézkedéseket rendelhet el, szóval, hogy a bányarendészet mindannyi különleges feladataival is foglalkozhatik. Mert a bányatörvény a bányaművelésre való felügyeletet ugy nemzetgazdasági, mint rendészeti tekinteteből a bányahatóságok feladatává tette (bányatörvény 220. §.) s ezen törvény 221. és következő szakaszai világosan megjelölik azon határokat, melyek között a bányahatóságok rendészeti tevékenységének mozognia kell. Eszerint a bányarendészet praeventív működése kizárólag a bányahatóságok feladata körébe van utalva és a veszélyek, vagy bányaszerencsétlenségek által provokált succesiv bányarendőri tevékenység, — melynek feladata a már megtörtént szerencsétlenségek káros következményeit a lehetőség szerint enyhíteni, — oszlik meg bizonyos mértékben a bánya és közrendőri hatóságok között, amennyiben a bányatörvény 222. §-a szerint a bányauzem körében netán bekö-

vetkező s az élet és vagyonbiztonságot veszélyeztető események alkalmával a bányahatóság a szükséges biztonsági óvintézkedéseket rendszerint a politikai hatóság meghívása mellett köteles elrendelni és a késedelem veszélyes volna esetében a korábban értesülő politikai hatóság szakértők meghívása mellett az előzetes és halaszthatlan mentési és biztonsági intézkedéseket egy magában megteheti. Ebből következik, hogy a közrendőri hatóság a bányákban praeventív rendőri vizsgálatot nem tarthat, az ily vizsgálatokat a bányahatóság egymagában, tehát a politikai hatóság meghívása nélkül van hivatva eszközölni és csak a bányaszerencsétlenségek által provokált successiv vizsgálatokban vehet részt a járási főszolgabíró, illetőleg a halaszthatatlan mentési és védelmi intézkedésre jogosult: egyébként pedig a továbbiakban ilyenkor is a bányahatóságok speciális bányarendőri tevékenysége lép előtérbe, ami különben a 224. §-ban is, hol a bányarendőri intézkedések végrehajtásának biztosításáról van szó, nyílt kifejezést talált. Felhivom ennél fogva a vármegye közönségét, miszerint utasítsa a járás főszolgabíróját, hogy bányarendőri ügyekben a bányatörvény fenntebb vázolt intézkedéséhez alkalmazkodni köteletségének ismerje.

541.

Bányarendőri felügyelet alá csak azon sodronykötélpályák helyezhetők, melyek a bányatörvény rendelkezései alá eső s a bányahatóságok rendőri felügyelete alá tartozó bányászati, vagy kohászati műveknek képezik szállítási eszközeit.

(97206/1910. sz. Pénzügymin.)

542.

Ha a veszélyeztetett életbiztonság védelme, vagy más bányarendészet körében alkalmazandó főzérdek azt követeli, a bányahatóság arra is kötelezheti a bányavállalatot, hogy az üzem körében alkalmazott műszaki tisztviselői számát szaporítsa.

(83033/1902. sz. Pénzügymin.)

Ami a felfolyamodó részvénytársulat érvelését és pedig először is a bányakapitánysági hatáskör szempontjából emelt kifogását illeti, ez az érvelése merőben téves és farhathatlan, mert a bányarendőri felügyeleti jog természetes tartalmából folyik s a bányatörvény 220., 221. §. c), d), pontjának és a 224. §-ának általános rendelkezéseiből is csak az következik, hogy a bányahatóság szükség esetén, jelesül, ha a veszélyeztetett életbiztoság védelme, vagy más a bányarendészet körében oltalmazandó közérdek azt követeli, arra is kötelezheti a bányavállalatot, hogy az üzem körében alkalmazott műszaki tisztviselői számát szaporítsa.

A bányahatóságok ezen jogát, mely nélkül a legfőbb feladatukat képező bányarendőri felügyelet elég hatályosan nem volna gyakorolható, elvitatni nem lehet.

543.

A gyakorlati bányarendészet körében a fensőbb közérdeket a lehetőségig össze kell egyeztetni a bányaműveléshez fűződő közgazdasági és vállalati érdekekkel, vagyis mindaddig tartózkodni kell a bányavállalatok érezhető megterhelésétől, a míg azt az életbiztoság közérdekű védelme föltétlenül meg nem kívánja.

(92042.1902. sz. Pénzügymin.)

544.

A bányakapitányság nincsen hivatva arra, hogy valamely bányajogositvány helyi fekvése tekintetében saját kezdeményezéséből, vagyis a felek akarata nélkül jogvitát támasszon.

(98043.1903. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt első foku határozatot megsemmisítem.

Indokok: A bányakapitányság a felfolyamodással megátadott határozatában hivatalból, vagyis a nélkül, hogy arra az érdekelt felek bármelyike, vagy egy harmadik személy okot szolgáltatott volna, tette vizsgálat és érdembeli határozás tárgyává a két külmérték fektetésének kérdését.

Ilyen hivatalos intézkedésnek helye egyáltalában nincsen, mert a bányakapitányság nincs hivatva arra, hogy valamely bányajogositvány helyi fekvése tekintetében, saját kezdeményezéséből, vagyis a felck akarata nélkül jogvitát támasszon.

545.

Egyes bányáknak, melyekre nézve a művelési, vagy egyéb használati jog vitás, a művelésétől, illetőleg a táróknak használatától, kizárólag csak az egyik felet a bányahatóság el nem tilthatja.

(93875/1908. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva, a kifogásolt elsőfoku határozatot feloldom s a bányakapitányságot a fennálló törvényes intézkedéseknek megfelelő vizsgálati eljárásra s ehhez képest új határozathozatalára utasítom.

Indokolás: Feloldandó volt a bányakapitányság neheztelt határozata már csak azon lényeges alaki oknál fogva is, mert a határozat az ügy megvizsgálása és a panaszlott fél meghallgatása nélkül hozatott, már pedig irányelv a közigazgatási eljárás körében is, hogy kontradiktórius ügyekben az érdekeltek meghallgatása nélkül határozni nem lehet.

A bányakapitányság a megtámadott határozatában minden tárgyalás, illetőleg E. bányatársulat meghallgatása nélkül Z. kérelmére kimondotta, hogy az E. bányatársulatot az adománykönyv szerint a Z. tulajdonában levő Dániel bányatelekben folytatott, illetőleg folytatandó művelekből, valamint az ezen bányatelekben fekvő táró használatától, illetve a táróba való bejárástól eltiltja.

Sérelmes s így meg nem állhat a bányakapitányság ezen határozata, mivel a bányatörvénynek ide vonatkozó rendelkezései, valamint az erdélyi régi aranykerület alapszabályainak 13. § a szerint bányászati áttöréseknél, illetőleg határsértéseknél a bányahatóságnak csak békéltető szerepe van s tulajdonképeni hatásköre csak arra szorítkozik, hogy a mennyiben a felmerült vitás kérdések a megtartott helyszíni nyomozás alapján békés uton el nem döntetnek, a viszonyokhoz képest egyes munkahelyeket bányarészeket, vagy bányákat a vitás kérdéseknek birói uton való elintézéséig hatósági zár alá vehet. Nem áll tehát jogkörében a bányahatóságnak, hogy egyes bányáknak, melyekre nézve a

művelési, vagy egyéb használati jog vitás, művelésétől, illetőleg a táróknak használatától kizárólag csak az egyik felet eltiltsa s így a bányakapitányság hatáskörét tullepte, a midőn a feleknek magánjogi s így birói utra tarozó ügyébe érdembeli rendelkezéssel beavatkozva, az E. bányatársulatot a Dániel bányatelekben folytató, illetőleg folytatandó művelektől, valamint a táró használatától eltiltotta.

546.

A bányahatóság határozatáról a kelet elmara-dása a határozatot nem teszi érvénytelenné.

(11632/1875. sz. Földmiv., i. és keresk. min.)

Felfolyamodónak az az állítása, hogy a panaszlott bányakapitánysági határozat alaki tekintetben esnék kifogás alá, mert keltének napjával ellátva nincs, figyelmet nem érdemelhet: minthogy a bányatörvény a bányakapitánysági határozatot a fennebbi hiány miatt semmisnek nem mondja és valamely határozatnak jogérvényre jutása nem annak keltétől, hanem a bányatörvény 231. §-a szerint, a kézbesítés napjától számíttatik.

547.

A külfejtések lefödési munkálataira a bányahatóságok rendészeti tevékenysége kiterjed.

(103538/1903. sz. Pénzügymin.)

A külfejtést előkészítő, ugynevezett lefödési munkálatokra nézve a felügyeleti hatáskör kérdését nem az alkalmazott munkások jellege, hanem a teljesített munka mibenléte, célzata és jelentősége szerint kell elbírálni.

A bányarendészet a bányaművelés rendészete, minél-fogva mindazon közérdekű jelenségekre és mozzanatokra ki kell terjeszkednie működésében, melyek a tágabb értelemben vett bányaművelés körében felmerülnek s azzal akár tárgyi, akár okozati összefüggésben állanak.

A dolgot természetéből következik, hogy a lefödés a külfejtésnek szükségképeni előmunkálata s mint ilyen éppen úgy a bányászati felhárasi munkálatok közé tartozik, mint akár a táróhajtás, vagy aknamélyítés, mely valamely a bányajog körébe eső ásványfelep feltárását célozza.

Azon körülmény, hogy a lefödést alvállalkozó saját napszámosaival végezteti, az állami felügyeleti hatáskör megállapításánál teljesen közömbös.

A mondottakból következik, hogy a külfejtés körében történő balesetek megvizsgálására mindenütt a bányakapitányság van hivatva s az ezen üzenre vonatkozó preventív biztonsági óvó rendszabályok kibocsátása is a bányakapitányság hatáskörébe tartozik.

S ezen hatásköri kérdésben meg kell még jegyezni, hogy a bányakapitányságnak törvényszerű rendészeti tevékenysége gyakorlásánál olybá kell tekintenie a lefödésre szerződő alvállalkozót, mint a bányavállalkozó alkalmazottját, akivel szemben a bányatörvény 224. §-a szerint is eljárhat.

Ezzel kapcsolatban felmerült itt még azon kérdés is, hogy ha a lefödést a bányaműveléshez tartozó munkának tekintjük, nem terjed-e ki az ott alkalmazott munkásokra is a társpénztári kényszerbiztosítás?

A bányatörvény 211. §-ának értelme és célzata szerint kétségtelen, hogy ezeknek a munkásoknak a társpénztári kötelekbe való felvétele ellen törvényes akadály nem forog fenn, de az abba való belépésre őket kényszeríteni nem lehet, mert az illetők nem a bányavállalkozó által felvett munkások s nem is állandó bányamunkások, hanem csak ideiglenesen alkalmazott napszámosok.

Ami a földalatti bányaműveléshez szükséges tömedékanyag nyerése céljából a külszínen folyó föld, vagy kőbányászatra vonatkozó állami felügyeletet illeti, az efféle bányászat a mai jogállapot szerint az ipartörvény rendelkezései alá esik s mint ilyen nem bányahatósági, hanem iparrendőri felügyelet alatt áll, feltéve, hogy a tömedékanyag nyérésénél nem a bányatörvény 108. §. 6. pontjának, illetve 124. §-ának esete forog fenn.

Utasítom ennél fogva a bányakapitányságot, hogy bányarendőri működését a külfejtéseknél a lefödési munkálatokra is terjessze ki.

548.

A munkástoborzás a bányászati közigazgatás körét és feladatát semmiféle vonatkozásban nem érinti, ez irányban az általános közigazgatási hatóság van hivatva a munkástoborzók kifogásolható cselekményeivel szemben az illető bányavállalat és

az ottani bányamunkások érdekeinek védelméről az általános jogrend keretében megfelelően gondoskodni.

(34795/1906. sz. Pénzügymín.)

549.

Bányászatot érdeklő vasutak közigazgatási bejárásán a bányahatóságok külön meghívás nélkül is résztvehetnek.

(22136/1907. sz. Keresk. min.)

A m. kir. pénzügyminiszter úrral történt megállapodás folytán értesitem a bányakapitányságot, hogy a bányahatóság a bányászati érdekeket is érintő vasutak közigazgatási bejárásánál, amennyiben annak szükségét látja, hivatalból külön meghívás nélkül is képviseltetheti magát.

550.

A bányahatóságnak a bányatulajdontól független fogyasztási szövetkezetekre felügyeleti joga nincs.

(60567/1910. sz. Pénzügymín.)

A felfolyamodásnak helyt adva a kifogásolt elsőfoku határozatot megsemmisítem, mivel a bányahatóságnak a bányatörvényben megállapított hatásköre a bányatulajdontól, illetőleg üzemtől jogilag független szervezettel bíró fogyasztási szövetkezet felügyeletére és ellenőrzésére ki nem terjed.

551.

A bányahatóságok joga és kötelessége csupán arra terjed ki, hogy az erre jogosult fél kérelmére saját hatáskörükből megállapítható ténykörülmények, vagy események fennforgását, illetőleg bekövetkezését igazolják, de nincsen joguk arra, hogy a termelés csökkenésével kapcsolatban felmerülhető jogi kérdésekben véleményt nyilvánítsanak, legkevesébb, hogy a termelés csökkenését előidézett vismajor esetét megállapítsák.

(58023/1911. sz. Pénzügymín.)

A bányai igazgatóság kérelme annak az általános elvnek az alapján bírálendő el, mely szerint az egyes hatóságoknak nemcsak joguk, de kötelességük is, hogy az általuk illetékes hatáskörükben megállapított, illetőleg megállapítható tény-
körülmények, vagy események fennforgását, illetőleg bekövetkezését az erre jogosult fél kérelmére igazolják.

Erre való figyelemmel a bányai igazgatóságnak a termelés-csökkenés bányahatósági megállapítása iránti kérelme minden akadály nélkül teljesíthető. Figyelmeztetem azonban a bányakapitányságot, hogy ezen irányu eljárása kizárólag csak a kétségtelen tények és események egyszerű megállapítására, jegyzőkönyvbe foglalására és a jegyzőkönyv hiteles másolatának kiadására szorítkozhatik, de semmiesetre sincs jogosítva az adminisztratív bányahatóság a termelés esetleges csökkenésével kapcsolatban felmerülhető jogi kérdésekben szakvéleményt, illetőleg véleményt nyilvánítani, legkevésbé pedig a termelési csökkenést előidézett vismajor esetek fennforgását, illetve a konstatált ténykörülményeknek a bányavállalatok és a szénfogyasztók közt fennálló szerződéses jogviszonyra való kihatását, a mi már a jogszolgáltatás feladatainak körébe tartozik, — megállapítani.

552.

Haszonbérbeadó bányatulajdonost nem kötelezheti a bányahatóság arra, hogy haszonbérelőjének műveleteit közvelesen irányítsa, üzemtervét készítse, vagy felette közvetlen szakszerű felügyeletet gyakoroljon.

(66938/1913. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányság határozatának azt a részét, a melyvel az E. bányarészvénytársaság tulajdonában, de K. L. birtokában levő szénbányára vonatkozólag a szénfejtő helyeknek megfelelő ácsolattal való ellátására, üzemterv beterjesztésére és a bánya szakértő felügyelet alá való helyezésére K. L. mellett a bányatulajdonos is köteleztetett, a részvénytársaság felhagyásával a következőben felülvizsgálat alá vévén a következőképp határozottan:

A felhagyással szemben kérelmet adva a kifogásolt elsőfoku határozatot a felhagyással meg nem támadott részének érintetlenül hagyása mellett, nehéztelt részében megsemmi-

sitem, mert a felfolyamodónak, mint bányatulajdonosnak nincs módjában, tehát természetesen nem is állhat kötelességében a más birtokában levő bányamű műveleteit közvetlenül irányítani, üzemtervet elkészíteni, avagy felette közvetlen szakszerű felügyeletet gyakorolni.

553.

Oly tartalmu kérelemnek érdemben való elbírálása, mely szerint valamely bányatelek adományozása eredeti érvénytelenség alapján visszavonassék, illetőleg töröltessék, — nem tartozik a bányahatóság hatáskörébe.

(124458/1913. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvény részletesen megállapítja azokat az eseteket, a melyekben a kérdés érdemleges tárgyalására, illetőleg a bányatulajdon eselleges elvonására a bányahatóság illetékes. A bányateleknek idegen zártkutatmányok, vagy bányatelek sérelmével való adományozása azonban nem tartozik azok közzé az esetek közzé, miért is a bányatelek törlése, illetőleg elvonása iránt ily alapon előterjesztett kérelem annyival kevésbé tehető a bányahatóság által érdemleges eljárás és határozathozatal tárgyává, mivel az 1871. évi XXXI. t.-c. 21. §-ának 2. pontja szerint kétségtelenül megállapítható, miszerint az a kérdés, hogy valamely adományozott bányatelek másoknak jogait sérti e, vagy sem, a bányabíróság hatáskörébe tartozik.

Miadezek alapján a bányakapitányság helyesen járt el, amikor kifogásolt határozatában felfolyamodók kérelmét érdemleges elbírálás nélkül visszautasította, miért is ezt a határozatot helyben kellett hagynom.

Felfolyamodók kérelmük támogatása céljából tévesen hivatkoznak arra, hogy ők az adományozási tárgyalásról értesítést nem nyertek s így e határozat velük szemben állításuk szerint jogerőre nem emelkedhetett, mert kérelmük érdemleges tárgyalását első sorban nem is az adományozási határozat jogerős volta, hanem főként, sőt most már kizárólag az a körülmény teszi lehetetlenné, hogy az adományozási okmány kiállításával és az adományozott bányatelek telekkönyvi bekebelezésével történt végrehajtása folytán az ingatlan dolog jogi jellegével bíró bányatulajdon, tehát olyan

jogállapot keletkezett, a melyen a bányahatóság változtatásokat többé sem tárgyi, sem alanyi tekintetben nem eszközölhet.

554.

A bányászati és kohászati iparban alkalmazott gőzgépek kezelésével megbízott egyének képesítésének elbírálása s azok szolgálatának ellenőrzése az illetékes bányahatóságok hatáskörébe tartozik.

(32361/1916. sz. Pénzügymin.)

Kétely merülvén fel az iránt, hogy a bányászatnál és a kohászatnál használt gőzgépek kezelésével megbízott egyének képesítésének elbírálására, illetve azok szolgálatának ellenőrzésére, mely hatóság illetékes, ebben az ügyben a kereskedelemügyi miniszter ur folyó évi március hó 13-án 1915. évi 75602 szám alatt valamennyi kir. ipari főfelügyelőhöz és kerületi kir. iparfelügyelőhöz, továbbá a székesfővárosi gőzkazánvizsgáló biztosokhoz és az országos gőzkazánvizsgáló egyesülethez a következő tartalmu körrendeletet intézte:

A bányászati és kohászati iparban használt gőzgépek és gőzkazánok kezelésével megbízott egyének képesítésének az iparfelügyelői szolgálati utasítás 46. §-ában foglaltakon alapuló elbírálása s ezen gépkezelők szolgálatának az utasítás 47—49 §-aiban foglaltak szerint való ellenőrzése jelen rendeletem alapján a jövőben az erre illetékes bányahatóságok hatáskörét fogja képezni.

A bányászati és kohászati iparban használatban levő gőzkazánok kezelésével megbízott egyének képesítésének elbírálása, illetve azok szolgálatának ellenőrzése azonban az iparfelügyelői szolgálati utasítás 46—49 §-aiban foglaltak szerint, továbbra is (a cím) feladatát képezi.

Habár nyilván fel lehet tételennem, hogy az elsőfoku bányahatóságok a feladatukat képező és a bányatörvény alá eső összes bánya- és kohóüzemekre kiterjedő törvényszerű bányarendőri felügyelet gyakorlása közben, az e művelési ágazatokban alkalmazott összes gőzgépkezelők képesítésének és szolgálati magatartásának ellenőrzésére is kellő gondot fordítanak, a hatáskör tekintetében minden kételyt eloszlató idézett rendelet kiadása kapcsán mégis, indítatva érzem

magamat arra, hogy a cím figyelmét az e feladatkörbe eső bányarendőri teendők gondos és lelkiismeretes teljesítésére felhívjam.

Egyben tekintettel arra a közérdekű követelményre, hogy a közhatalom ez irányú tevékenységénél minden téren lehetőleg az egyenlő elbánás elve kell hogy érvényesüljön, figyelmeztetem a címet, hogy a szóban lévő gőzgépközelők képesítésének és szolgálatának ellenőrzésénél, a fennálló különszerű bányarendőri szabályok mellett, az iparfelügyelet és kazánvizsgálat tárgyában 1901. évi március hó 30-án 17001 K. M. sz. a. kiadott utasítás 45—49. §-aiban foglalt rendelkezéseket is mindenkor megfelelően figyelembe vegye.

555.

A bányahatóság köteles a kerületi bányaműveket minél gyakrabban megsejmlélni, a bányarendészetet gyakorolni és minden előforduló rendkívüli eseményről a főbányahatóságnak jelentést tenni.

(50008/1892. sz. Pénzügymin.)

A kapitányság vezetője, vagy maga, vagy kiküldöttje által igyekezzék a kerületében lévő bányaműveket minél gyakrabban, amennyire az általány engedi, szemle alá venni s különösen azokat a műveket felkeresni, amelyek veszélyesebb voltuknál, vagy nagyobb nemzetgazdasági fontosságuknál fogva különös figyelmet igényelnek.

Ezen szemlék alkalmával, melyekhez rendszerint az illető bányamű birtokosa, vagy üzemvezetője is hozzávonandó, figyelem fordítandó mindarra, ami a bányatörvény VII. és XII. fejezete szerint a bányaművek üzemben tartását és a bányahatóságoknak a bányászat feletti felügyeletet illetőleg bányahatósági intézkedés tárgyát képezheti.

Igy nevezetesen arra ügyeljen a kiküldött, hogy a bányamű az előirt módon folytonos üzemben legyen, hogy az üzemnél a bányatan szabályai meg ne sértsenek, hogy a fenntartott ásványok lehetőleg teljes módon lefejtessenek és hogy a munkások élete és egészsége lehetőleg kevésbé veszélyeztessék, egyáltalában pedig gond fordítandó arra, hogy a bányatörvényben és a fennálló szabályokban foglalt intézkedések végrehajtassanak és az észlelt hiányok megszünttettsenek.

A bányaművek megszemlélésénél az ezek mellett lévő előkészítési és feldolgozási művek is szemle alá vonandók.

Az észlelt hiányok megszüntetése legcélszerűbben rövid úton a bányabirtokossal, vagy az üzemvezetővel való megbeszélés útján történhetik és avégett igen célszerű, ha a bányakapitányság egy bányaszemle-könyvet vezet, amelybe a bányamű minden megszemlélésénél a szemle ideje, az üzem állapotára vonatkozó rendelkezések stb. bejegyeztetnek s ez utóbbiak a birtokos, vagy üzemvezető által is aláíratnak.

Hogyha az ily rövid megbeszélés a hiányok megszüntetésére elégségesnek nem bizonyul, vagy pedig attól a fennforgó viszonyoknál fogva már eleve eredményt várni nem lehet, akkor a bányakapitányság hivatalos intézkedést tesz az ügyben.

A kiküldetés eredményét feltüntető jelentés, melyben a bányamű üzemberendezésénél eszközölt nevezetesebb újítások, tudományos, vagy gyakorlati szempontból történt érdekesebb leletek és feltárások különösen kiemelve, mindenkor hozám is felterjesztendő.

Egyáltalában véve felhívom a kapitányságot, hogy egyébként is minden nevezetesebb eseményről, mely a kapitányságnál előfordul, így egy nagyobb mérvű bányaszerencsétlenségről stb., mely a nyilvánosság előtt nagyobb feltűnést okoz, hozzám és pedig előlegesen lehetőleg táviratilag s aztán az ügy megvizsgálása után részletes írásbeli jelentést tegyen.

Ami pedig a kiküldendő egyéniséget illeti, megjegyzem, hogy nem szükséges, miszerint a szemlét mindenkor a kapitányság vezetője eszközölje, sőt nagyon kívánatosnak tartom, ha azzal a kapitányság többi szakbeli tisztviselői is megbíztatnak s így ezek is idővel a kerületükben lévő több bányaművekkel közelebbről megismerkednek.

556.

Bányarendőri vizsgálatok a bányakapitányság belútása szerint bármikor elrendelhetők.

(31711/1900. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodást visszautasítandónak találtam, mivel a bányakapitányságnak a kerületében lévő bányaművek feletti felügyeleti jogából kifolyólag és a bányatörvény 221. §-a értelmében, a helyszíni vizsgálatok elrendelése hivatalból tör-

tévé, annak megítélése, hogy az ilyen bányarendőri intézkedésre szükség van-e, vagy nincs kizárólag a bányakapitányság hatáskörébe tartozik.

557.

A bányahatóság a külszin védelmére más hatósággal egyetértőleg hozott határozatát saját hatáskörében, már a fokozatos illetékesség elvénél fogva sem jogosult módosítani.

(55049/1897. sz. Pénzügymin.)

N. M. mint a kőszénbányavállalat meghatalmazottja az iránt folyamodott a bányakapitánysághoz, hogy a vállalat tárója felett elvonuló községi ut biztosítása céljából szakértői szemle tartassék.

A szemle a járási főszolgabíró, községi előljáróság és két bányaszakértő részvétele mellett meg is tartatott s ennek jegyzőkönyve nyomán, a bányakapitányság a bányavállalatot rendeletileg kötelezi azon óvintézkedések megtételére, melyeket a szakértők az ut biztosítása végett szükségesnek találtak.

Ezen biztosítási munkálatok keresztülvitelére a bányavállalatnak a határozat kézbesítésétől számított 90 napi határidő adatott, minélfogva ezen biztosításnak 1897. évi február hó végéig el kellett volna készülnie.

Mivel a határidő lejárt a nélkül, hogy a biztosítási munkálatok keresztülvételéről jelentés tétetett volna, a bányakapitányság a meghatalmazottat igazolásra s körülményes jelentéstételre hívta fel.

Erre a bányakapitányság az építési határidőt ápril hó végéig meghosszabítá, illetve a meghatalmazottat a biztosítási munkálatoknak az ideig való elkészítésére büntetés terhe alatt kötelezé.

Midőn már ezen újabb határidő is csaknem lejárt, a cégnek jogutódja az iránt folyamodott a bányakapitánysághoz, hogy mivel az elrendelt biztosítási munkálatok keresztülvitele a társaságnak tetemes költséget okozna s mivel a vállalat más, sokkal olcsóbb s amellet mégis tökéletesen megfelelő szerkezettel is képes az uttestet biztosítani, a határozat felfüggesztése mellett, új helyszíni szemle tartassék avégből, hogy ott a társaság által javaslatba hozandó olcsóbb biztosítási szerkezet szakértőileg megvizsgálassék.

A bányakapitányság ezen kérelemnek helyt adott s a társaság által javasolt biztosítási munkálatok terveinek beki-
vánása után, új szakértői szemlét tartott, amelynek jegyző-
könyve nyomán, a községi út biztosítása végett új határozatot
hozott. Ebben megengedi a részvénytársulainak, hogy a tá-
róban, a korábban rendelt vasfödém falazat helyett, faszer-
kezetű biztosítást alkalmazhasson.

A járás főszolgabírája, mint a vicinális út uti bizottságának
elnöke, ezen bányakapitánysági határozat ellen nyílt határ-
időben felfolyamodást nyújtott be, melyben a részvénytársu-
latot az 1553/1896. sz. bkpsági határozatban foglaltak telje-
sítésére kéri kötelezni. Felebbezése indoklásában felhossa,
hogy a neheztelt határozatban előirt biztosítási szerkezet kellő
biztonságot nem nyújt s a szakértők véleménye szerint, vég-
eredményben nem is olcsóbb és a szóban forgó utat nem
biztosítja oly mérvben, mint az első határozatban megszabott
épitmény; továbbá előadja a felebbező főszolgabíró, hogy
magában a neheztelt határozatban is az nyert kifejezést, hogy
az utnak ezen módon való biztosítása folytonos és gondos
fentartást igényel, minél fogva annak bármínemű elhanyagol-
ása az utasoknak élet és vagyonbiztonságát veszélyeztetni
fogná.

A bányakapitányság akkor, midőn a már többször em-
lített községi közlekedési út biztosítását célzó s már jogerőre
emelkedett 1896. évi 1553. sz. határozatát saját hatáskörében
revisió alá vette s az illető utrendészeti organum határozott
ellenzése dacára, a bányavállalatot másféle biztosítási szer-
kezet létesítésére kötelezte, nyilvánvaló alaki hibát követett
el, mert a fokozatos illetékesség elvénél fogva, a bányakapi-
tányság saját határozatait, saját hatáskörében nem módosít-
hatja, különösen az oly határozatokat nem, melyeket egy más
hatósággal egyetértőleg hozott meg s melyeknek végrehajtását
ezen más hatóság, — jelen esetben a főszolgabíró, mint
köz- és utrendészeti organum, — is szorgalmazhatja, de sőt
hivatásánál fogva szorgalmazni köteles is.

558.

*A bányahatóságok csak azoknak a biztonsági
intézkedéseknek elrendelésére jogosultak és kötelezet-
tek, a melyek a személy és vagyonbiztonságra vonat-
koznak, azon esetekben ellenben, a midőn a bányá-
művelés következtében a külszínen mutatkoznak*

bizonyos veszélyes jelenségek, a melyek közbiztonság szempontjából a bányászati üzem körén kívül eső intézkedések megtételét is szükségessé teszik, ezeknek az intézkedéseknek a megtételére már nem a bányahatóság, hanem a közrendészeti hatóság bír hatáskörrel. Ily ügyekben a bányarendőri hatóság legfeljebb csak közreműködőleg vehet részt.

(104664/1912. sz. Pénzügymin.)

Az ügyiratokból megállapítható tényállás szerint az 1911. évi kissármási gázkitörés helyét, illetőleg környékét a kincstár közbiztonsági szempontokból drótkerítéssel vétele körül és pedig a saját költségén, holott a bányakapitányság 1912. évi 5308/1911. szám alatt kelt határozatával megállapítást nyert, hogy az említett gázkitörés nem volt okozati összefüggésben a kincstár által létesített mélyfurásokkal.

Időközben az érdekelt földtulajdonosok a bekerített területnek részükre való szabaddá lételeét, illetőleg a terület mezőgazdasági művelésének és a szintén bekerített sősfürdő rendes használatának engedélyezését kérelmezték. E kérelem tárgyában intézkedik a bányakapitányság kifogásolt határozata.

Az előadottak szerint tehát a határozat tárgyává tett kérelem egy olyan biztonsági intézkedés megszüntetésére, illetőleg korlátozására irányul, amely intézkedés nincs semmiféle összefüggésben valamely kutatási, vagy bányászati művelettel.

Ennélfogva a törvény vonatkozó intézkedéseinek a vizsgálata nélkül is kétségtelen, mert hiszen a szög természetéből s a különyszerű bányarendészet és az általános közrendészet önállóságából, élesen elhatárolt működési és feladatköréből folyik, hogy ennek és az ehhez hasonló biztonsági intézkedésnek az elrendelésére, megszüntetésére, vagy korlátozására a bányahatóság hatáskörrel semmi körülmények között sem bírhat, mert ez már nem különyszerű bányarendőri, hanem általános közrendőri feladat.

De feltéve, hogy a szóban lévő biztonsági intézkedés kiindulás pontját képező gázkitörés valamely kutatási vagy bányászati művelettel, illetőleg munkálattal állott volna okozati összefüggésben, a bányahatóság hatáskörét erre a biztonsági intézkedésre vonatkozólag akkor sem lehetne megállapítani.

A bányahatóság rendészeti hatásköre ugyanis, amint azt a hatáskörök helyes elkülönítésének természetes rendje is megköveteli, de amint a bányatörvény 220. §-a is megállapítja, csak a bányaművelés üzemére, illetőleg a bányavállalkozókra ruházott köteleességek teljesítése feletti felügyeletre terjed ki. Vagyis a bányahatóságok csak azoknak a biztonsági intézkedéseknek elrendelésére jogosultak, illetőleg kötelezettek, amelyek a személy és vagyonbiztonság többek között pl. a külszín közérdekű védelme céljából a bányüzemnek, illetőleg a bányászati munkálatoknak egy bizonyos irányban való vitelére, vagy korlátozására vonatkoznak s amelyekre a törvény értelmében a bányavállalkozók köteleztek; azokban az esetekben ellenben, a midőn a bányaművelés következtében a külszínen mutatkoznak bizonyos veszélyes jelenségek, amelyek közbiztonság szempontjából a bányászati üzem körén kívüleső intézkedések megtételét is szükségessé teszik, (pl. a bányaművelés következtében süllyedő ház kitrítését, vagy a süllyedő terület megközeledésének a tilalmát,) ezeknek az intézkedéseknek a megtételére már nem a bányahatóság, hanem a közrendészeti hatóság bir hatáskörrel. Ily ügyekben a bányarendőri hatóság legfeljebb csak közreműködőleg vehet részt. Így is csak akkor, ha az illető közrendőri intézkedésnél bizonyos bányászati vonatkozásokat is figyelembe kell venni.

A jelen esetben tehát, amikor nem a bányatulajdonos által teljesítendő valamely bányüzem körébe vágó biztonsági intézkedésről, hanem arról van szó, hogy a gázkitérés folytán romlás, illetőleg nyitványossá vált területen a földtulajdonos milyen megszorításokkal gyakorolhassa jogait s amidőn a szükséges megszorítások a földgázbányászat üzemével összefüggésbe nem hozhatók, a bányahatóság rendelkezési jogkörrel nem bir.

559.

A bányahatóságok kötelesek a nem magán indítványra üldözendő bűncselekményeket közvetlenül a kir. ügyészségnél feljelenteni.

Az 1895. évi XXXIII. t.-c.-ben foglalt bünvádi perrendtartás határozmányai folytán a bányamunkásokat ért balesetek megvizsgálásának szabályozása iránt tárgyalásokba bocsátkozván az igazságügyi miniszter úrral, az e tekintet-

ben hozzám intézett átirat tartalmáról tudomás és mihez-tartás végett a következőkben értesitem a bányakapitányságot:

Az 1897. évi XXXIV. t.-c.-nek 27. §-a értelmében folyó évi január hó 1-től kezdve mind a bányatörvény, mind az annak alapján kibocsátott végrehajtási utasítások minden olyan rendelkezései hatályukat veszítették, melyek az 1896. évi XXXIII. t.-c.-ben foglalt bünvádi perrendtartás határozmányaival ellenszembemennek.

E szerint az összes hatóságok és hatósági közegek s ennek folytán a bányakapitányok is, kötelesek a tudomásukra jutott nem magán indítványra üldözendő bűncselekményeket a kir. ügyészségnél feljelenteni. Különösen ha annak jelenségei mutatkoznak, hogy valaki nem természetes halállal múlt ki, a rendőri hatóságok és közegek kötelesek erről a kir. ügyészségnek, vagy a legközelebb levő járásbiróságnak sürgősen jelentést tenni. A B. P. 85. §-a tüzetesen felsorolja a rendőri hatóságokat és közegeket és ezeknek köteleességévé teszi, hogy hivatalból nyomozzák a nem magán indítványra üldözendő bűncselekményeket és azokat a kir. ügyészségnél följelentésük. Ha a feljelentés a vizsgálóbírónál, vagy a járásbiróságnál adott be, azok a halaszthatatlan nyomozó cselekményeket a kir. ügyészség indítványának bevárása nélkül teljesítik. Egyéb-ként a nyomozás elrendelése, iránya és terjedelme fölött mind ezekben az esetekben kizárólag a kir. ügyészség dönt, melynek kívánságára a bányakapitányság is köteles a nyomozás érdekében minden felvilágosítást és értesítést megadni s mely a rendőri hatóságok és közegek, valamint a járásbiróságok útján, a szükséges nyomozó cselekményeket teljesíteti.

E szerint a bányakapitányság nem kívánhatja a nyomozási iratok betérjesztését, hanem legfeljebb a maga részéről, mint szakközeg, párhuzamosan megteheti azokat az intézkedéseket, amelyeket bányarendészeti szempontból megtenni szükségesnek tart, esetleg pedig a kir. ügyészségtől megszerezheti a tényállásra vonatkozó adatokat, vagy egyéb felvilágosításokat.

Minthogy pedig ilyen balesetek megvizsgálásánál a bányahatóság feladatát eddig is kiválólag a bányarendőri szempontból szükséges intézkedések megtétele képezte, a bányakapitányság ezentúl is az ügyészség, vagy közigazgatási hatóság vizsgálataival párhuzamosan, hivatala lesz

ügy, mint eddig a vizsgálatokat e tekintetben megtartani ott, ahol azt szükségesnek találja; csakhogy kötelességét fogja képezni a fentebb hivatkozott rendelkezésnek megfelelőleg, az e révén tudomására jutott nem magán indítványra üldözendő bűncselekményeket, különösen, ha annak jelenségei mutatkoznak, hogy valaki nem természetes halállal múlt ki, nem úgy mint eddig a közigazgatási hatóság útján, hanem közvetlenül az ügyészségnél feljelenteni.

560.

I. Baleseti határozat az illető sérült munkásnak kiadandó. II. Baleset alkalmával a bányahatóság nem bűnügyi nyomozást, hanem bányarendészeti vizsgálatot tart. III. Sérültet a bányahatóság nem mint érdekelt felet, hanem mint a baleset tanuját hallgatja ki. IV. A sérült kihallgatása nem minden bányabaleset vizsgálatnak föltétlen követelménye.

(15449/1915. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva a bányakapitányságot utasítom, hogy a határozatot a felfolyamodónak adja ki.

Indokolás: A bányafüzemi balesetek alkalmával a bányahatóság feladata egyrészt a netalán észlelt biztonságellenes állapot megszüntetésére, másrészt pedig büntetőjogi felelősség fennforgására mutató gyanúk esetében, a büntető eljárás megindítására, illetve a vizsgálat eredményének e yégből a kir. ügyészséggel való közlésére terjed ki.

A bányahatóság tehát a balesetek alkalmával nem bűnügyi nyomozást, hanem bányarendészeti vizsgálatot tart.

A bányahatóságok e feladat körét a fennálló szabályok világosan megjelölik.

A bűnvádi perrendtartás 84. §-a értelmében ugyanis a nyomozást a rendőrihatóságok és közegek teljesítik, a 85. §. és az ehhez kiadott 1899. évi 15637. sz. miniszterelnöki rendelet szerint pedig a bányakapitányságok és ezek közegei rendőri hatóságoknak, illetőleg közegeknek nem tekinthetők és így a bányakapitányságokat valamely bányabalesettel kapcsolatban büntetőjogi szempontból csak az a kötelesség terheli, hogy a kir. ügyészségnek megkeresésére felvilágosítást és értesítést adni s a tudomásukra jutott nem

magánindítványra üldözendő büncselekményeket a birtokukba került adatoknak közlésével és a bizonyító tárgyaknak átlétele mellett a kir. ügyészségnél feljelenteni kötelesek.

Mínthogy tehát a bányahatóság eljárása a bányászati balesetek alkalmával csak bányarendészeti vizsgálatra és ennek eredményéhez képest az élet és vagyónbiztonság megővése érdekében netalán szükséges bányarendőri intézkedések megtételére vonatkozik, ebből természetesen következni fog, hogy a bányahatóság által fogantatott baleseti bányarendőri vizsgálat alkalmával a sérült nem mint, — akár büntetőjogilag, akár magánjogilag közvetlenül érdekelt fél, — hanem csak mint tanu hallgattatik ki s így abban az esetben, ha a bányahatóság feladatai szempontjából felderítendő tényállás a többi tanuk vallomása, valamint a megtartandó helyszíni szemle alapján eléggé tisztázható, tehát ha az ügy érdeme a sérült kihallgatását nem teszi mellőzhetővé: a sérült kihallgatása minden akadály nélkül mellőzhető. Természetesen következik továbbá a bányahatósági eljárás illető jelentőségéből, hogy a bányahatóságnak ez az eljárása a sérültet csak annyiban érdekelteti, amennyiben az eljárásnak az ő balesete lévén az indító oka, az eljárás befejezéséig minden magánérdektől menten, tisztán közérdekből hozott határozatba foglalja egyes megállapítások részére, esetleg némi támpontul szolgálhatnak a balesetből kifolyólag őt netalán megillető magánjogi igényeinek az érvényesítésénél.

A sérültnek ilyen érdekeltisége mellett a bányahatóságnak említett határozatai ugyan az eddigi állandó gyakorlat szerint az illető sérülteknek nem szoktak hívatásból kiadatni, ha azonban az illető sérült a határozat kiadását kifejezetten kéri, annak, valamint a vizsgálati iratoknak másolatban s a fél költségén való kiadása tőle meg nem tagadható.

Mindezek alapján a felfolyamodásnak helyt adva, a bányakapitánysági határozat kiadását kellett elrendelnem.

* *

A baleseti határozatok kiadását illetőleg a bányahatóságok nem járnak el egyöntetűen, de újabb minden ilyen határozatot kiadnak a sérülteknek, sőt esetleg annak, a ki sérült, vagy a bányahatóság véleménye szerint a balesetet okozni látszott.

Lásd az előző szám rendeletét is.

561.

A bányahatóság felügyeleti hatáskörébe eső üzemek csak a halálos sérüléseket kötelesek az ille-

tékes rendőri hatóságnál is bejelenteni, míg a súlyos és könnyebb sérülések bejelentési kötelezettségének már és azzal eleget tettek, ha az esetet a bányahatóságnak bejelentették.

(18389/1904. sz. Belügymin.)

A vasgyár egyáltalában nem esvén az ipartörvény rendelkezései alá: az állami felügyelet és ellenőrzés szempontjából is a bányatörvény szerinti különyszerű bányarendészet körébe tartozik. Tételes bányajognak rendelkezéseiből, különösen pedig a 222. § intézkedéseiből világosan kiténik, hogy a bányarendészet a közrendészettel egyes esetekben együttes működésre van utalva.

Hogy a bányarendészet mikor köteles önállóan fellépni s mikor a közrendészettel együtt működőleg, erre nézve is megtaláljuk a bányatörvényben a vezérfonalat: jelesül a rendőri beavatkozást igénylő veszélyes események tekintetében a bányatörvény 221. §-ának *d)* pontja jelöli meg a bányarendészet önálló működésének körét, a 222. § pedig a bánya és közrendészet együttes működésének területét. Eszerint a bányautizem körében előforduló fenyegető veszélyek ellenében, vagyis az oly veszélyek ellenében, amelyek vagy a bányamű (üzem) biztonságát, vagy pedig az alkalmazottak biztonságát fenyegetik: kizárólag a bányarendészet van hivatva a kellő védelemről gondoskodni (bányatörvény 221. § *d)* pont, ellenben a bányautizemen kívül álló személyeknek és tárgyakkal a bányászat által való veszélyeztetés elleni védelme: a bánya és közrendészettel már közös feladatát képezi (bányatörvény 222. §). A dolog természetéből következik, hogy az alkalmazottak baleseti a rendőri beavatkozás szempontjából általában véve a veszélyes eseményeknek fenntebb érintett első kategóriájába tartoznak; az ily balesetek megvizsgálása tehát szorosan bányarendőri feladat. A bányatörvény a veszélyes események bejelentésére vonatkozó kötelezettség megállapításánál (223. §) nem tesz ugyan különbséget az üzemek belső és kőre kiható veszélyessége között, hanem csak azt mondja, hogy az ily veszélyes események: a legközelebb fekvő politikai (közrendőri), vagy bányahatóságnak bejelentendők, mindazonáltal a dolog természetéből, a bányarendészetre vonatkozó törvényes rendelkezések célzatából és szelleméből világosan következik, hogy a 221. § *d)* pontjában megjelölt és szorosan a különyszerű bányarendészet feladatainak körét érintő eseményeket, hová a balesetek is tartoznak,

az alább érintendő halálos balesetektől eltekintve, csak a bányahatóságnak kell bejelenteni, a bányatörvény 222. §-ban említett külszíni veszélyes eseményeket pedig a közelebbi (közrendőri, vagy bánya) hatóságnak.

Az előzőkben előadottak a bejelentési kötelezettség tartalmának szoros megállapítása szempontjából még némi kiegészítésre szorulnak. Jelesül éppen ami a bányatörvény rendelkezései alá eső üzemek körében előforduló balesetek bejelentését illeti. E tekintetben a halálos balesetek némi tekintetben más megítélés alá esnek, mint a többi (a súlyos és könnyű) balesetek, mert amott oly közhatalmi funkciókat is kell a hatóságnak teljesíteni, melyek már nem tekinthetők bányarendőri feladatnak (pl. a hulla azonosságának megállapítása, a temetési engedély megadása stb.) s mivel itt az illető hatóságnak azonnal közbe kell lépni, a halálos balesetek alkalmával nem elég az esetet csak a bányahatóságnak bejelenteni, hanem ilyenkor az a köteleesség is terheli a művezetőt, hogy az esetről az illetékes rendőri hatóságnak is jelentést tegyen. Súlyos és könnyebb balesetek alkalmával már azzal teljesen eleget tesz a művezető a bányatörvény 223. §-ában gyökerező bejelentési kötelezettségnek, ha az esetet a bányahatóságnak tüstént bejelenti.

* *

V. ö. az 559. sz. rendelettel.

562.

A bányakapitányság köteles a bánya és kohó-üzem körében előforduló baleseteket megvizsgálni.

(144548/1903. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvény és az annak alapján kiadott rendeletek értelmében a bányakapitányság köteles a bánya és kohó-üzemeknél bekövetkezett baleseteket megvizsgálni. Ennek a kötelezettségnek a jelen esetben annyival is inkább meg kell felelni, mert a baleset, illetőleg az azt előidéző mulasztások felfolyamodó részéről kifejezetten is panasz tárgyává tétek. A bányakapitányságot azért a balesetnek a helyszínén esz-közlendő megvizsgálására kellett utasítanom.

563.

A védőterületi tárgyalásokat és egyéb hivatalos teendőket a bányakapitány nem köteles személyesen végezni, de ezeket az alárendelt fogalmazói tisztviselőkkel is végeztetheti.

(77144/1890. sz. Pénzügymin.)

Egy az ásvány- és gyógyforrások védőterületeire vonatkozó tárgyalásoknak ki által való vezetése iránt felmerült kérdés alkalmából a földművelésügyi miniszter úr megkérése folytán értesitem a bányakapitányságot, hogy ezen tárgyalásokat a bányakapitány megbízása következtében más bányahatósági szakközeg (főbányabiztos, bányabiztos) is végezheti.

Ezen elvet mondja ki az 1885. évi XXIII. t.-c. 165. §-a általában minden vizimunkálat, vagy vízhasználat engedélyezését megelőző hatósági tárgyalás vezetése tárgyában is, minélfogva ezen elv alkalmazandó a védőterületi kérdések helyszíni tárgyalásánál is.

A vízjogi törvény végrehajtása tárgyában 45689/85. sz. a. kiadott általános rendelet 42. §-ában említett határozati javaslat azonban az idézett szakasz szerint maga a bányakapitány által készítendő.

Az ásvány- és gyógyforrások védőterületeire vonatkozó tárgyalások vezetése ügyében kiadott folyó év 63362. sz. rendelet kiegészítését és módosítását javaslatba hozó folyó év július hó 28-án 991. sz. a. kelt jelentésére értesitem a bányakapitányságot, hogy magától értetődik, miszerint mindazon esetekben, midőn a tárgyalások vezetése bármely oknál fogva a bányabiztosra nem bízható, helyetteseként a bányaeszküdt is szerepelhet s épp úgy, hogy a javaslatot azon esetben, midőn annak megtételében a bányakapitány akadályozva van, helyettese terjesztheti fel.

564.

A legfőbb bányafelügyeleti ügyek a pénzügyminiszteriumba helyzetnek.

(1727/1899. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

A volt földművelés- ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumnak az 1889. évi XVIII. t.-c. alapján földmive-

lésügyi miniszteriummá történt újjászervezése alkalmával létrejött megállapodás szerint, 1890. évi január hó 1-től kezdve a bányafelügyeleti ügyek a m. kir. pénzügyminiszterium hatáskörébe tartozandnak. Ehhez képest a pénzügyminiszter urral egyetértőleg a kir. bányakapitányságot összes ügyeivel és személyzetével együtt a vezetésem alatt álló földmivelésügyi miniszterium hatásköréből a fenti időtől kezdve áthelyezem a m. kir. pénzügyminiszterium hatáskörébe.

565.

A bányabiztosságok hatáskörének szabályozása, valamint az 1911. évi XIV. t.-c. alapján szervezett pécsi, miskolczi és petrozsényi bányabiztosságok kerületének és működésük megkezdésének megállapítása tárgyában kiadott rendelet.

(105382/1911. sz. Pénzügymin.)

Tapasztalva, hogy a bányabiztosságok hatáskörének szabályozása tárgyában kibocsátott eddigi rendelkezések ma már — különösen bányarendészeti és munkásvédelmi tekintetben nem felelnek meg a mind jobban fejlődő bányászati ipar követelményeinek s emellett eme rendelkezések alapján az egyes bányabiztosságoknál egymással ellenkező gyakorlat fejlődött ki, — a bányabiztosságok hatáskörének a viszonyok követelte némi kiterjesztése s az egyöntetű eljárás biztosítása céljából az 1911. évi XIV. t.-c. alapján szervezett pécsi, miskolczi és petrozsényi bányabiztosságok felállításával egyidejűleg jelen szám alatt a mellékelve küldött rendeletet bocsátottam ki.

Erről a bányakapitányságot miheztartás végett azzal a meghagyással értesitem, hogy ezen rendeletem egy-egy példányát tudomásvétel végett küldje meg mindazoknak, kik a bányabiztossági kerületekben bányaadománnyal, vagy kutatási engedéllyel bírnak.

Ezen rendeletem mily módon való végrehajtása tekintetében miheztartás végett a következőkről értesitem a bányakapitányságot:

a) A bányaadományozás és engedélyezés tárgyában való határozathozatal a bányakapitányságnak lévén fentartva, ugyancsak a bányakapitányság lesz hivatva az adomány és engedélyokmányok kiállítására, valamint ez alkalmával a szükséges telekkönyvezés iránt teendő intézkedés megtételére is.

b) A telekkönyvileg nyilvántartott bányaadományok, illetőleg engedélyek elvonása esetén a bányakapitányság, felhagyása esetén pedig a bányabiztosság lesz illetékes az ingatlan telekkönyvi kitörlése iránt a szükséges intézkedéseket megtenni.

c) A bányamérték illeték kirovása iránt a bányabiztosság, az adományokmány kiállításáról szóló bányakapitánysági értesítés közlésével egyidejűleg fog intézkedni.

d) A bányakapitányság a kirovandó bányaadó nagyságára vonatkozó javaslatát minden egyes esetben csak a bányabiztosság meghallgatása után teheti meg.

A bányabiztosság lesz hivatva természetesen az ezen tárgyban esetleg szükséges helyszíni szemle, vagy vizsgálat megtartására is.

e) Magától értetődik, hogy a társpénztári alapszabályok módosításának, vagy pótlásának a jóváhagyása szintén a bányakapitányság hatáskörébe tartozik.

f) A bányakapitányság ügyek kivételével a bányabiztóságnál fognak őriztetni a kerületére vonatkozó összes ügyiratok, okmányok és térképek.

1. §. Mindazokban a bányászati közigazgatási ügyekben, melyekben az elsőfoku határozathozatal e rendelettel (2. §.) a bányakapitányságnak fenntartva nincsen, elsőfokban a bányabiztosság határoz.

Azokban az ügyekben is, melyekben az elsőfoku határozathozatal a bányakapitányság hatáskörébe tartozik, a határozat előkészítésén, nevezetesen a netalán szükséges szemlélt és tárgyalást a bányabiztosság teljesíti és a bányakapitányság, illetőleg a felsőbb hatóságok határozatai s esetleges másnemű intézkedései is a felekkel mindenkor a bányabiztosság útján közlendők.

2. §. A következő ügyekben az elsőfoku érdemleges határozathozatal a bányabiztosság kerületére vonatkozólag is a bányakapitányságnak van fenntartva:

a) a bányaadományozások és engedélyezések, valamint a határkövezésről szerkesztendő jegyzőkönyv, illetőleg készítenő térkép megerősítése, illetőleg ki nem egyenlíthető villongások esetén perre utasítás (btv. 57., 63., 66., 68., 69., 72., 76., 85. és 88. §-ai).

b) a bányatelekek összesítése és szétdarabolása (btv. 114. és 116. §-ai).

c) a bányavizek adományozása (btv. 129. §.),

d) a bányaadományozással egybekötött jogok terjedelme és gyakorlása körül támadt viták (btv. 132. §-a),

e) a bányatulajdon nyilvánkönyvi felosztásainak az egész tizenhatodrészen alóli megengedése (btv. 135. §-a),

f) a bányatársasági szerződések és bányatársulati alapszabályok jóváhagyása, ugyszintén a bányatársulati igazgatók meghatalmazásának elbírálása és az e fölötti határozás (btv. 136., 137., 143. és 145—147. §-ai),

g) a bányatársulat felosztása, vagy vagyona alaptőkéjének elárusítása tárgyában hozott bányatársulati határozat jóváhagyása (btv. 155. §-a),

h) a bányaszolgalmak megengedése, a kárpótlás összegének megállapítása, valamint az ezek iránt létrejött egyezség jóváhagyása (btv. 193. és 194. §-ai),

i) ásványszénbányákban a termelés munkájának a törvényes szünnapokon való engedélyezése egyhuzamban két hónapnál hosszabb időre (1740/1891. sz. p. m. r.),

j) a bányatárspénztári alapszabályok jóváhagyása (btv. 212. §-a),

k) a bányaadó vallomás megvizsgálása és a kirovandó adó nagysága iránti javaslattefel (1875. évi XXVII. t. c. 11. §. d),

l) a bányatörvény szabályainak áthágása miatti büntetések (elvonások) kiszabása (btv. 224., 235., 250. §-ai), de a btörv. 250. §-a alapján saját meghagyásai nem teljesítéseért a bányabiztosság is büntelhet.

3. §. A bányabiztosság kerületére vonatkozó összes beadványok a bányabiztosságnál nyújtandók be azokban az ügyekben is, amelyekben az érdemleges határozathozatal a bányakapitányság hatáskörébe tartozik.

Azok a bányabiztosság kerületére vonatkozó beadványok, amelyek tévedésből a bányakapitánysághoz nyújtanak be, innen haladék nélkül átteendő a bányabiztossághoz.

Az ily módon bár tévesen a bányakapitánysághoz benyújtott zárkutatómányi bejelentések és adománykérvények elsőbbsége azonban attól az időtől számítandó, amikor az illető bejelentés, vagy kérvény a bányakapitánysághoz érkezett be.

4. §. A bányaadományozási, kutatási és zárkutatómányi könyvek, valamint a mértékilleték-lajstrom a bányabiztosságoknál, a bányatársulati könyvek pedig a bányakapitányságoknál vezetnek, az adományozási és bányatársulati

könyvek másodpéldányai azonban a bányakapitányságoknál, illetőleg a bányabiztosságoknál is vezetendők.

Ennek megfelelően a bányarészvényjegyek kiállítását, átírását, törlését, valamint az azokra vonatkozó eredeti feljegyzéseket a bányakapitányságok, az adományozási könyvbe felveendő eredeti feljegyzéseket, valamint a mértékilleték kivetését, nyilvántartását és megszüntetését pedig a bányabiztosságok eszközlik.

5. §. Az 1911. évi XIV. t.-c. alapján szervezett pécsi, miskolczi és petrozsényi bányabiztosságok működésüket folyó évi november hó 1-én kezdik meg és kerületük ki fog terjedni:

a) *Pécsi bányabiztosságé*: Baranya és Tolna vármegyék egész területére;

b) *Miskolczi bányabiztosságé*: Borsod vármegye egész területére;

c) *Petrozsényi bányabiztosságé*: Hunyad vármegye petrozsényi járására.

6. §. Jövore azok a bányakapitányságok, amelyeknek kerületében egy, vagy több bányabiztosság van szervezve, csak a bányakapitányság szűkebb (a bányabiztosságok kerületét magában nem foglaló) kerületére vonatkozólag adhatnak ki kutatási engedélyt s a már kiadott s részben, vagy egészben az egyes bányabiztosságok kerületére is kiterjedő kutatási engedélyek a legközelebbi meghosszabbítás alkalmával kiigazítandók, illetőleg érvénytelenítendők.

7. §. Azok a bányabiztosság kerületébe eső zártkutatómányok, amelyek eddig a bányakapitányság által kiállított kutatási engedély alapján állottak fenn, amennyiben az átírást a fél előbb nem kérelmezi, az alapul szolgáló kutatási engedély legközelebbi meghosszabbítása alkalmával a bányabiztosság által a szükséges bélyeg bekérése mellett kiállítandó új kutatási engedélyre hivatalból irandók át.

8. §. Ezen rendeletem 1911. évi november 1-én lép érvénybe, amikor is az ezzel ellenkező előbbi rendelkezések hatályukat veszítik.

566.

Az adományozott bányajogositványok bányatelekkönyvezése iránt a bányakapitányság hivatalból intézkedik.

(26531/1912. sz. Pénzügymin.)

Arra nézve, hogy az adományozás feletti határozathozatallal, illetőleg az újonnan adományozott bányatelek adományozási okiratainak kiadásával kapcsolatban a szükséges telekkönyvezés iránti hivatalbóli intézkedések megtételére a bányakapitányság s nem a bányabiztosság illetékes, kétség nem foroghat fenn, mert a telekkönyvezés iránt, a bányatörvény szerint hivatalból történő intézkedés az adományozás felett az 1911. évi 105382. számú rendelet 2. §-ának a) pontja értelmében, a bányakapitányság által hozandó érdemleges határozat oly kiegészítő része, amely ettől a dolog természeténél fogva el nem választható.

567.

A bányakapitányság általános felügyeleti joga és irányító befolyása a bányabiztosságok tekintetében nem szűnt meg és nem is korlátoztatott.

(9124/1914. sz. Pénzügymin.)

Heiyeslem a bányakapitányságnak azt a törekvését, hogy a bányakapitányság és az alattas bányabiztosságok működése között úgy az irányelvek, mint a keretek tekintetében meg legyen az összhang, az egyöntetűség. S meg kell itt jegyezni, hogy habár bányarendészeti ügyekben teljes joghatósággal ruházta is fel a bányabiztosságokat azoknak legujabb hatásköri szabályzata, ezzel a bányakapitányság általános felügyeleti joga és irányító befolyása a bányabiztosságok működése tekintetében nem szűnt meg és nem is korlátoztatott.

568.

Bányahatósági ügyek elbírálására a közigazgatási bíróság hatáskörrel nem bír.

(20116/1903. sz. Közigazg. bíróság.)

A m. kir. közigazgatási bíróság a panaszt hatáskör hiányában visszautasítja, mert a bíróság hatáskörét megállapító törvényszakaszokban bányahatósági ügyek említve nem lévén, ezek elbírálására a közigazgatási bíróság hatáskörrel nem bír.

569.

Kérelmező akarata a kérvény s nem annak melléklete fejezi ki.

(13638/1880. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

A törlési határozat megerősítetik, mert a törlésnél a folyamodónak akarata a mérvadó, de ezt nem a melléklet, hanem a kérvény fejezi ki.

570.

A bányahatósághoz benyújtott idegen nyelvű okiratokhoz, amelyek tárgyalás alkalmával felhasználandók, magyarnyelvű hiteles fordítások is melléklendők.

(6151.1904. sz. Pénzügymin.)

K. G. és neje az adománykérő részvénytársaság igényét ellenzik anélkül, hogy a tárgyalás során a két alapvető okmány tartalmának közelebbi vitatásába belementek volna, mert szerintök mindkét okmány az általuk, illetve képviselőjük által nem értett idegen, német nyelven van kiállítva s így csak hiteles magyar fordításban lennének figyelembe vehetők.

Ezt a kifogást a bányakapitányságnak nem kellett volna figyelmen kívül hagyni, mert egyrészt a szóban forgó okmányok tartalmának megvitatásától az adományozási eljárás során elzárkózni nem lehet s meg kell adni a feleknek a lehetőséget arra nézve, hogy az adománykérő ezen bizonyítékaikhoz érdemileg is hozzászólhassanak s mert másrészt az 1868. évi XLIV. t.-c. 1. §-a szerint az állam nyelve az állami közkormányzat minden ágában a magyar s így a bányakapitányságnak, mint állami hatóságnak joga, de sőt kötelessége is lett volna igényelni, hogy a kérdéses német nyelven írt okmánybeli bizonyítékok hiteles magyar fordításban is felmutattassanak.

571.

Másolatok kiadása a bányahatósági irattárban őrzött ügyiratokról csak akkor utasítható vissza, ha

folyamodók az illető ügyirat tartalma tekintetében fennforgó érdekeltsege bebizonyítva nincsen.

(83746/1901. sz. Pénzügymin.)

572.

I. Másolatok kiadása iránti kérelem nem utasítható el csupán azért, mert a könyvi másolat kiadása sürgősen kéretett. II. Felek kérvényei más célra beküldött pénzüsszezből fel nem bélyegezhetők.

(75903/1910. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak részben helytadva, a kifogásolt elsőfoku határozatot feloldom s a bányakapitányságot utasítom, hogy az esetben, ha folyamodó érdekeltsege a kérelmezett kivonatok tekintetében fennforog, haladék nélkül értesítse folyamodót, hogy a kérelmezett kivonatok mennyi idő alatt s mily összegű bélyeg, illetőleg másolási költség előleges beküldése mellett lesznek kiadhatók.

Indokolás: A bányahatósági ügyiratok, térképek és könyvek megtekintése s lemásolása tárgyában kiadott 1908. évi 2166. sz. p. ú. rendelet 3. pontjából kivehetőleg a feleknek jogukban áll ügyiratok, térképek, vagy könyvkivonatoknak egyszerű, vagy hiteles másolatban való kiadását a bányahatóságtól kérelmezni, mely esetben a hivatal vezetőjének megbízásából a másolást az ügymenet hátránya nélkül, az ott megjelölt díjazás mellett, valamelyik tisztviselő végzi. A bányakapitányság tehát nem járt el helyesen, midőn a felfolyamodással megtámadott határozatában felfolyamodó irányu kérelmét csak azért, mert a könyvi másolatoknak 3—4 nap alatti kiadása kéretett s ennyi idő alatt a kérelmezett másolatok az ügymenet hátránya nélkül elkészíthetők nem voltak, véglegesen elutasította.

A bányatörvény a bányatársulati könyvet nyilvankönyvi jelleggel fel nem ruházta, miért is ezen könyvből másolatok csak azon esetben adhatók ki, ha kérelmező fél érdekeltsege megállapítható.

Felfolyamodónak a bányakapitányság azon eljárása ellen emelt kifogása, hogy a bányakapitányság vezetőjéhez intézett kérvénye hivatalos ügyiratként kezeltetett, helyt nem áll, mert a bányakapitányság vezetője csak mint ilyen, tehát

mint tisztviselő van feljogosítva a kérelmezett másolatok kiadására, miért is a hozzá intézett kérelem helyesen minősítettett az általa képviselt bányakapitányságot illető hivatalos ügyiratnak.

Ezeknek alapján a fenti értelemben kellett határoznom.

Erről a bányakapitányságot a f. é. 1149. sz. a. kelt jelentésére a csatolmányok visszaküldése mellett, további eljárás végett azon megjegyzéssel értesitem, hogy valamely beadvány bélyegköteles voltának jogerős megállapítása nem tartozik a bányakapitányság hatáskörébe s így hatáskörét tullepve szabálytalanul járt el akkor, amidőn felfolyamodó bélyegtelen kérvényét ahelyett, hogy kötelességszerűen meglelelezte volna, a fél által más célra beküldött pénzből felbélyegezte s így a fél számára a törvény által biztosított jogorvoslat igénybevehetésének útját vágta.

573.

A kutatási engedély lejáratati határnapjára a bányatörvény 227. §-ának rendelkezése nem vonatkozik.

(39305/1885. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

A bányatörvény 227. §-ában foglalt azon intézkedés, mely szerint azon esetben, ha egy határidő vasárnapra, vagy valamely ünnepnapra esik, a határidő a legközelebbi hététköznapon jár le, csakis bizonyos, ezen törvényből kifolyó kötelezettségek teljesítésére szabott különböző határidőkre vonatkozik, de nem vonatkozik egyszersmind a kutatási engedély lejáratának határidejére, mert a bányatörvény 16. §-ának szövegéből világosan kitűnik, hogy a kutatási engedély csakis egy év tartamára szól, melyre nézve minden kétség eloszlatása végett az ezen törvény végrehajtását szabályozó utasítás 14. §-a még rendeli, hogy a kutatási engedély tartamának szigorú és kétségtelen meghatározására az engedélyokmányban azon nap, melyen az magától elenyészik, világosan és feltűnően kitűntetendő. A kutatási engedély ennél fogva, minden tekintet nélkül valamely napnak naptári értékére, vagy becsére, azon napon jár le, mely az okmányban lejáratati napul volt kitűntetve, meghosszabbítása pedig ily engedélynek, ugyanazon végrehajtási szabályzat 16. §-a

második bekezdése értelmében egyéb feltételeken kívül csak akkor engedélyezhető, ha a meghosszabbítás az engedély lejárata előtt kérelmezett.

* * *

Lásd a 42. sz. döntvényt.

574.

I. Hogy ki vezeti a tárgyalási jegyzőkönyvet egészen mellékes dolog, mert a lényeg az, hogy a jegyzőkönyv híven vétessék fel. II. Habár kívánatos és célszerű a tárgyalási jegyzőkönyvnek a helyszínen való azonnali felvétele, az utólagosan felvett és a tárgyalás folyamát híven feltűntető jegyzőkönyv azért még szabályellenesnek nem mondható.

(1511/1870. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

A m. kir. bányakapitányság egy, a kincstári foncsormű által építendő vízvezető árokhoz szükséges földtértség kisajátítása iránt 2766/1869. sz. a. hozott határozatában a kisajátítási tárgyalásra nézve elkövetett két szabályellenességet említ fel, t. i. 1. hogy a kisajátítási tárgyalás jegyzőkönyvét nem a kiküldött bányabiztos vette fel, hanem az más által szerkesztetett és 2. hogy a jegyzőkönyv nem mindjárt a helyszínen vétetett fel, mielő azután az következett, hogy a jegyzőkönyvet az érdekelt felek közül többen alá nem írták.

Ami az első pontot illeti, ugy semmiféle törvény, vagy szabály nem határozza meg azt, hogy a kisajátítási tárgyalásnál a jegyzőkönyvet ki vegye fel, de ez meghatározásnak tárgya nem is lehet, mert az, hogy ki veszi fel a jegyzőkönyvet, egészen mellékes dolog, lényeges dolog csak az lévén, hogy a tárgyalási jegyzőkönyv híven vétessék fel.

A második pontra nézve megjegyeztetik, hogy minden esetre kívánatos és célszerű a tárgyalási jegyzőkönyvet mindjárt a helyszínen felvenni, de azért azt, hogy a jegyzőkönyv utólagosan vétetik fel és iratik alá, felteve, hogy az a tárgyalás folyamának hí tükre, szabályellenességnek nem mondható.

575.

Több határozat ellen tömegesen intézett felfolyamodásnak helye nincs.

(3778/1875. és 18952/1875. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

576.

A bányahatóságok előtti ügyvédi képviselet semmi körülmények között sem terjedhet odáig, hogy az ügyvéd még ügyfelének akarata ellenére és határozott tiltakozása dacára is megfelebbezhesse a hozott határozatokat.

(16009/1903. Pénzügymin.)

577.

A felfolyamodásra kitűzött határidőn belül postára adott felfolyamodás szabályszerű időben beadottnak tekintendő.

(116265/1907. sz. Pénzügymin.)

F. M.-nek a bányakapitányság f. évi 3421. számú azon határozata ellen, melyvel nevezett jogosulatlan bányauzem miatt 400 K. pénzbüntetésben és a bányahatósági eljárás összes költségeinek viselésében elmarasztaltatott, illetőleg az ezen határozat ellen benyújtott felebbezést elkésés miatt visszautasító, f. évi 5171. számú bányakapitánysági határozat ellen nyílt határidőben beérkezett felfolyamodása tárgyában a következőképen határoztam:

Az eredeti felfolyamodást törvényes határidőben beadottnak nyilvánítva, a kirótt 400 K. pénzbüntetésnek 100 (egyszáz) K-ra való leszámításával a kifogásolt f. évi 3421. sz. elsőfoku határozatot egyebekben helybenhagyom.

Indokolás: Az ügyiratokból kivehetőleg a tényállás az, hogy F. M., mint az andrásfalvai II. számú bányarelek és az ehez tartozó határköz haszonbérelője, a bányaművelésnéi a bányarelek, illetőleg határköz határait elhagyva, a S. r. t.-nak a szomszédos község határában lévő szénterületéből mintegy 3937 q. barnaszenet lefejtett, elszállított és értékesített, amit a S. r. t. a fejtés nyomán keletkezett külszini

horpadásokból észrevéve, körömnére, illetőleg feljelentésére a bányakapitányság a megtartott helyszíni tárgyalások és hatósági felmérések eredményéhez képest a S. k. r. t.-ot magánjogi igényével rendes bíról útra utasítva, felfolyamodót a bányatörvény 236. és 234. §-ai alapján 400 K. pénzbüntetés és az összes eljárási költségek megfizetésére kötelezte.

A bányakapitányság ezen határozata ellen irányul F. M. eredeti f. évi 5171 számú felfolyamodása, melyben a terhére rótt büntetés törlesztését és az eljárási költségek egész, esetleg felösszegének a S. k. r. t. terhére való megállapítását kéri, de amelyet a bányakapitányság, miután hozzá csak a felebbezési határidő lejártá után következő nap érkezett be, hivatalból visszautasított.

Ezen visszautasító határozat ellen F. M. ismétlen felfolyamodást nyújtott be, amelyben a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló törvényre való hivatkozással vitatja, miszerint az által, hogy eredeti felfolyamodását a felfolyamodásra kitűzött határidő utolsó napján postára adta, a törvény rendelkezéseinek eleget tett, miért is kéri annak érdemben való elintézését.

A bányatörvény 231. §-a szerint minden felfolyamodás a panaszolt határozat kézbesítésétől számított 30 nap alatt az első felfolyamodásu hatóságnál nyújtandó be.

Azt vitatni, hogy ezen rendelkezés szerint az első felfolyamodásu hatóságnál benyújtottnak tekintetik-e a felfolyamodás azon napon, amikor az postára adatott, kétszeresen volna, mert ezen kérdésben a jelenlegi bányatörvény hatálya alatti kifejlődött több évtizedes gyakorlat amellett döntött, hogy a felfolyamodásnak legkésőbb a kitűzött határidő utolsó napján be kell érkezni az első felfolyamodásu bányahatósághoz, miért is a bányakapitányságnak említett, az eredeti felfolyamodást visszautasító határozata szigorú jog szerint nem is kifogásolható.

Tekintettel azonban arra, miszerint a jogszolgáltatásnál általános elv, hogy a jogkeresés feltételeinek és módjainak elbírálásánál különösen ott, ahol ellentétes magánjogi igények nem érintenek, a legnagyobb szabadsággal kell eljárni; tekintettel továbbá arra, hogy a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló 1901. évi XX. t.-cz. 6. §-ának azon intézkedése, mely szerint felebbevitelnél a felebbezési határidőn belül postára adott beadvány rendes időben beadottnak tekintetik, a köztudatba már teljesen és annyira átment, hogy a törvény ezen, a haladó kor viszonyainak és igényeinek is teljesen

megfelelő határozott intézkedésével szemben a bányatörvény alapján létesült, közigazgatási ügyekben különben is egyedül álló, fentemlített gyakorlathoz továbbra is szigorúan ragaszkodni nem volna sem célszerű, sem méltányos: a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló törvény fenti intézkedése a bányatörvény 2. §-a alapján a bányahatóságokhoz benyújtott felfolyamodásokra is alkalmazandó, vagyis a felfolyamodás posta útján való benyújtás esetén a feladás időpontjában a bányahatósághoz benyújtottnak tekintendő.

Ezen alapon a bányakapitányság f. évi 5171. számú határozatának hatályon kívül helyezésével az eredeti felfolyamodást érdemleges felülvizsgálat tárgyává kellett tennem.

A kirótt pénzbüntetés felfolyamodó kéreiméhez képest teljes összegében elengedhető nem volt, mert bár felfolyamodó rosszhiszeműsége a tárgyalás során nem nyert teljes beigazolást s éppen ezért a pénzbüntetés összegét megfelelően le is szállítottam, mulasztás terheli felfolyamodót mindenek felett azért, mert noha az idegen szénterület közelségéről tudomása volt, nem gondoskodott kellő időben a bánya megfelelő térképezéséről, amelynek alapján megakadályozhatta volna, hogy bányaműveletei idegen területre terjedjenek ki.

Nem fogadhatom el felfolyamodó azon meintségét sem, hogy Andrásfalva és Pálfalva községek közötti határ állítólag vitás s azt sem a felek, sem a hatóságok nem ismerik és így szándékos határsértésről szó sem lehet, mert a büntetendő cselekmény az által követeltet el, hogy felfolyamodó a birtokait bányaterület határait műveletével elhagyta. Ezen határok pedig az adományozási okmányban és fektetési térképen a legnagyobb pontossággal vannak megállapítva s azokat felfolyamodó, mint bányabirtokos, ismerni tartozik.

A kifogásolt elsőfoku határozat azon része, mely az összes eljárási költségek viselésére felfolyamodót kötelezi, helyben hagyandó volt, mert a bányatörvény 234. §-a minden kétség kizárásával ide vonatkozólag úgy rendelkezik, hogy abban az esetben, ha valamely eljárásból kifolyólag a hatóság büntetést szab ki, az eljárási költségeket az elítélt viseli. Jelen esetben ugyanis a S. r. t. ezen ügynek közigazgatási úton elintézendő részében első sorban nem mint érdekelt fél, hanem mint felelős szerepelt, amennyiben a bányakapitányságnak ezen eljárást a nevezett részvénytársulat kérelme nélkül is kötelessége lett volna elrendelni, ha bármely úton is tudomására jut a tényleg megállapított jogosulatlan bányaművelésnek.

578.

Ujrafelvétel az 1901. évi XX. t.-cikknek per analogiam alkalmazandó 10. §-a értelmében csak akkor kérhető, ha a fél a főügy jogérvényes eldöntése után a kérdés érdemére döntő oly bizonyíték birtokába jut, melyet a föeljárás folyamán önhibáján kívül nem használhatott. Mivel pedig a jelen esetben kérelmező új bizonyíték fennforgását meg nem is állíthatja, az újrafelvételi kérelem elutasítandó volt.

(81013/1911. sz. Pénzügymin.)

579.

Felfolyamodásnak csak véghatározat ellen van helye.

(22243/1916. sz. Pénzügymin.)

Mivel általános jogszabály, hogy felfolyamodásnak csak véghatározat ellen van helye s a véghatározatot megelőző eljárás során szenvedett sérelem orvoslása csak a véghatározat ellen irányuló felfolyamodásban kérhető, a felfolyamodást az ügy érdemében való döntés nélkül vissza kellett utasítanom.

580.

Jogerőre emelkedett bányahatósági határozatok felebbezési határideje meg nem hosszabbítható.

(30848/1896. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvény amaz intézkedését, mely szerint a felfolyamodási határidő fontos okoknál fogva meghosszabbítható, alkalmazni nem lehetett, mert a bányatörvény ezen idézett 231. §-a és a végrehajtási szabályok 116. §-ában foglaltaknak helyes értelmezése szerint, a felfolyamodási határidő meghosszabbítása iránti kérelem csak akkor vétethetik tárgyalás alá, ha az még a felfolyamodási határidő előtt adatik be, nem pedig, mint a jelen esetben, az illető határozat jogerőre való emelkedése után hozatik nyilvánításra.

581.

A bányahatóságok büntető határozatainak végrehajtására a közigazgatási hatóságok, esetleg a rendes bíróságok segélye veendő igénybe.

(33069/1875. sz. Belügymin.)

Kérdés merülvén fel az iránt, hogy a bányahatóságok által hozott büntető határozatok mely közegek által hajtásának végre, e tekintetben az igazságügyi, továbbá a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumokkal egyetértőleg azon elhatározásban történt megállapodás, hogy miután az 1871. évi XXXI. t.-c. 21. §-a a bányabíróságok hatáskörébe tartozó ügyeket részletesen elősorolja s e szerint e hatáskorból minden meg nem nevezett ügyet, tehát a bányahatóságok büntető határozatainak végrehajtását is kizárta. — ezen büntető határozatok a bányatörvény 232. §-a alapján első sorban a közigazgatási hatóságok útján hajtandók végre és csak a mennyiben ezek kényszereszközei elégségesek nem volnának, veendő igénybe a rendes bíróságok segélye. Felhivom ennél fogva a törvényhatóságot, hogy illetékes közegeit a bányahatóságoktól büntető határozataik végrehajtása iránt kózzájuk intézett megkeresésekre nézve a fennidézett bányatörvény értelmében leendő eljárásra utasítsa s ebbeli intézkedéseiről a területére nézve illetékes bányahatóságot értesitse.

582.

Bírságpénzalapból bányászérdekű segélyek miniszteri engedély mellett adhatók.

(12133/1879. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

583.

A bányavételből a vételár megfizetése iránti kereset az 1871. évi XXXI. t.-c. 21. §-ában említett perek közé nem sorolható, következőleg nem tartozik s bányabíróság illetékessége alá.

(1289/1877. sz. Legfőbb ítélőszék.)

584.

Bánya-eladási szerződés alapján a bányával együtt eladott bányatermés előállítási ára iránt indított kereset nem tartozik a bányabíróóságok hatásköréhez.

(18818/1877. sz. Legfőbb ítélőszék.)

585.

Adománylevél alapján gyakorolt bányaművelés megszűnése iránti kereset, bármily címen indították, a bányabíróóság illetőségéhez tartozik.

(681/1869. Legfőbb ítélőszék.)

586.

Olyan sommás visszahelyezési keresetek, melyek bányabirtokba, vagy jogokba visszahelyezésre irányoztatnak, nem a polgári, hanem a bányabíróóságok illetőségéhez tartoznak.

(2462/1869. sz. Semmitőszék.)

587.

Bányabirtokháborítási ügyekben a bányatörvényszék egy kiküldött tagja, mint egyes bíróság hivatott az ítélelhozatalra.

(124/1879. sz. Legfőbb ítélőszék.)

Az Ideigl. törvényk. szabályokban rendezett kivételes bányajogi törvénykezés jejenleg is fennállván s azt az időközben életbeléptetett alsóbíróósági szervezés lényegében meg nem szüntetvén, a bányai birtokháborítási ügyekben nem a bányabíróói hatósággal felruházott törvényszék, mint lársbíróóság, hanem annak egyik kiküldött bírósági tagja, mint egyes bíróság van hivatva az eljárásra és ítélelhozatalra.

* *

588.

A bányabíróság hatásköre taxative fel lévén sorolva, az itt nem említett ügyek a rendes bíróság elé tartoznak.

(20042/1879. sz. Semmitőszék.)

Az 1871. évi XXXI. t.-c. 21. §-ában a bányabíróság hatáskörébe utalt ügyek taxative lévén felsorolva: e szakasz szorosán magyarázandó és ki nem terjeszthető. Ez joggyakorlatunknak álláspontja és felsőbb bíróságaink minden peres ügyet, melyet az idézett törvényszakasz föl nem említ, a rendes bírósághoz utalnak. Így kimondatott, hogy nem tartoznak a bányabíróságok elé: 1. Bányavételből a vételár megfizetése iránt indított kereset. 2. Bányaeladási szerződés alapján a bányával együtt eladott bányatermés előállítására iránt indított kereset. 3. A bányarészjegy-igazolványok kiadására irányozott keresetek, mint olyanok melyek valamely bányászati jogviszony szabályozását, vagy máskénti megoldását nem célozzák.

589.

Azon körülmény, hogy a telekkönyvi tulajdonosnak telekkönyvre alapított keresete ellenében alperes bányakutatási engedéllyel védi magát, nem elegendő arra, hogy az ügy a bányabíróság hatáskörébe utasíttassék.

(2755/1890 sz. Curia.)

A kir. törvényszék: felperest keresetével elutasítja.

Indokok: Felperes keresetét arra alapítja, hogy ő a m.-bányai 591. sz. tőrvény 1863 a-b. li r. sz. ingatlant bírói árverésen megvásárolván, az tulajdonát képezi, mégis a Péle-Pál bányatársulat, illetve ennek haszonbérelője által azon jogtalan birtokon ásatások teljesítenek és földje felturkáltaik és ez ebből kéri, hogy első helyen nevezett J. G., mint a mondott bányatársulat haszonbérelője, köteleztessék arra, hogy a hírookra nézve az ő tulajdoni jogát tőrje. — E keresetével azonban el kellett utasítani, mert bár ahhoz, A. D. C. és a végiratához G. I. K. alatt csatolt okmányokkal hitelet érdeműleg beigazolta azt, hogy ő a kérdéses birtoknak tulajdonosa lett, de minthogy az 1871. évi

XXXI. t.-c. 21. §-a szerint ezen kérdésben a bányabíróság bir hatáskörrel és ő a keresetet nem azon bíróság előtt indította; de különben is eltekintve attól, hogy alperesek a II. alatti okmánnyal igazolták e birtokon lehető szabadkutatási jogukat, felperes éppen nem bizonyította be azt, hogy alperesek a kérdéses birtokon azon idő óta is gyakorolták a kutatást, midőn ő annak tulajdonosa lett s az erre kihallgatott tanúk bizonyítékokat éppen nem szolgáltatnak. Továbbá, minthogy felperes keresetében csak azt állítja, hogy alperesek e birtokon kutatást s ezzel járó turkálást eszközölnek, de azt maga sem állítja, hogy az alperesek az ő — keresettel érvényesíteni kívánt — tulajdoni jogát el nem ismerték volna és végre tekintettel, hogy ő a C. szerint e birtok használatába bevezettetvén, a jogtalan birtokháborításra nézve a keresetbe vett jogcímen alaposan felel nem léphet, ez okból őt keresetével elutasítani, mint pervesztést a perköltségekben marasztalni kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla: Az első bíróság ítéletét megsemmisíti.

Indokok: Felperes keresetében önmaga is azt adja elő, hogy alperesek a tulajdonát képező ingatlanon a bányatermék találása céljából kutatásokat eszközöltek s a birtokháborítást ez által követték el. Tekintettel arra, hogy felperes ezen állításából, de a per egyéb adataiból is kétségtelen, hogy a kérdéses ingatlanon a bányatörvény szerint elbírálandó jogot gyakorolták, az ezen jog megszüntetésére irányult kereset pedig nem a birtokbíróság, hanem az 1871. évi XXXI. t.-c. 21. §-a szerint a bányabíróság hatásköréhez tartozik. Az első bíróság ítélete az 1881. évi LIX. t.-c. 5. §-ánál fogva ugyanazon törvény 33. §-ának c. és d. pontja alapján hivatalból megsemmisítendő s a kereset visszadása elrendelendő volt.

Kir. Curia: Ancheztelt végzés megváltoztatásával utasítatik a kir. ítélőtábla, hogy az ügy érdemében hozzon határozatot.

Indokolás: A felperes, mint tkvi tulajdonos a birtokvédelem szempontjából helyesen indította meg keresetét a bíróságnál, mert azt nem irányozta a bányajog körébe eső jogositványok érvényesítésére, meg kellett tehát változtatni a II. f. bíróság végzését s azt érdemleges határozat hozatalára utasítani annál is inkább, mert azon körülmény, hogy felperesnek a telekkönyvre alapított keresete ellenében alperes bányakutatási engedéllyel védi magát, nem elegendő arra, hogy ez ügy a bányabíróság hatáskörébe utasíttassék.

590.

A bányahatóság csak a hatósági tisztviselők s a tárgyaláshoz esetleg bevont hatósági szakértők költségeinek a megtérítése tárgyában határozhat, a felek és képviselőik költségeinek a megállapítása ellenben nem tartozik a bányahatóság hatáskörébe.

(720/1892. sz. Pénzügymin.)

591.

A jogerősen adományozott bányajogositvány megszüntetése felett való határozathozatal a bíróság hatáskörébe tartozik még akkor is, ha annak megállapításáról van szó, hogy fennforogtak-e az adományozás feltételei, vagy sem?

(92382/1896. sz. Pénzügymin.)

Az a kérdés, hogy a bányaadományozás másoknak jogait sérti-e, vagy nem, mind a bányatörvény 70. §-a, mind az ideigl. törv. szab. VII. r. 9. §-a, mind végre az 1871. XXXI. t.-c. 21. §-ának 2. pontja értelmében kizárólag a bányabíróságok hatásköréhez tartozik.

Mint hogy a bányahatóság a bányajogositványokat más, mint a törvényben meghatározott okból, el nem vonhatja, a bányatörvény pedig ilv ok gyanánt, az adományozásnak fenn nem tartott ásványra való kiterjedését fel nem említi, a jogerejűleg adományozott bányajogositvány megszüntetése felett való határozathozatal a bíróság hatáskörébe tartozik és pedig még akkor is, ha annak a megállapításáról van szó, fennforogtak-e egyáltalán az adományozásnak feltételei, vagy nem?

Mind ezen okoknál fogva, a bányakapitányságnak határozatát helyben hagyván, a felfolyamodót a további eljárásra nézve a bírói utra utalom.

592.

Bányaszerződés visszahívása iránti per a bányabírósági hatáskörbe nem tartozik.

(3391/1897. sz. Curia.)

Ezen kérvény a megsemmisítettetni kért szerződéssel felszerelve s ügyvéd által ellenjegyezve nem lévén, mint az eljárás megindítására alkalmatlan, kérvényezőnek visszaadatik, mert az orsz. bir. ért. határozmányai 31. §-ához képest a közönséges polg. jog alaki rendszabályai a bányabíróságok előtt tárgyalandó ügyekben is alkalmazandók, már pedig az érvényben lévő 1881. évi LIX. t.-c. 12. §-a értelmében a rendes eljárásban, mely alatt a jegyzőkönyvi tárgyalás is értetik, feleknek magukat ügyvéd által kell képviseltetniök. (A pestvidéki kir. törvényszék, mint bányabíróság 828/1897. sz.)

A budapesti kir. ítélőtábla: A bányaszerződés visszahívása iránt a pestvidéki kir. törvényszék, mint bányabíróság előtt folyamatba tett és az 1897. évi február hó 4-ik napján 828. szám alatt hozott végzéssel befejezett ügyet a kérvényező felfolyamodása folytán vizsgálat alá vévén . . . az elsőbíróság neheztelt végzést *hivatalból megsemmisíti*. A kérvényből kitétszőleg annak a szerződésnek tárgyát, amelynek visszahívására a kérvény irányozva van, nem bányateleknek, bányarészeknek, vagy bányakönyvi bejegyzés tárgyát képezhető egyéb bányajognak átruhézása, hanem köszéunkutatásnak és kiaknázásnak megengedése képezi. Ezen nem bányajogokat, hanem tisztán csak magánjogi viszonyokat tárgyazó szerződésre pedig az ideiglenes törvénykezési szabályok VII. 20. §-ában meghatározott eljárás alkalmazási nem nyerhetvén, az eljáró kir. törvényszék bányabírószági hatásköréi lépte túl azáltal, hogy a kérvényt bányabírószági eljárás alapjául elfogadta. Ezeknél fogva és tekintve, hogy a bányabírószág, mint ügybírószág az, hogy az eléje terjesztett valamely ügy hatásköréhez tartozik-e, hivatalból köteles megvizsgálni, jelen végzés rendelkező része értelmében kellett határozni. (1734/897. sz.)

A kir. Curia a másodbírószág végzését indokolása alapján helybenhagyja.

593.

A felek ügyeiben tartott tárgyalások költségeit, hacsak ezen költségek mindkét fél részéről való aránylagos viselésének esete nem forog fenn, — a tárgyalásra okot szolgáltatott fél tartozik viselni; tárgyalásokra okot szolgáltató félnek pedig mind-

addig, — míg az ellenfél ténykedése az általános jogrend keretében mozog, — mindenkor csak a jogszerző tekinthető.

(58257/1897. sz. Pénzügymin.)

A bányatörvény 234. §-a szerint a felek ügyeiben tartott tárgyalások költségeit, — ha csak ezen költségek mindkét fél részéről való aránylagos viselésének esete nem forog fenn, a tárgyalásra okot szolgáltatott fél tartozik viselni.

Jogok és jogkezelési módok engedélyezésére vonatkozó tárgyalásoknál azokra okot szolgáltató félnek önként érthetőleg, szabályszerűen csak az tekinthető, aki az engedélyezésért folyamodott, vagyis akinek érdekében a tárgyalás tartatik. S oly esetekben is, midőn az engedélyezés harmadik személyek jogkörét érinti, milyen pl. a teleknek bányászati célokra való kényszerű átengedése, bányaszolgálatok engedélyezése stb. azon körülmény, hogy a magán úton megkísérelt békés egyezség nem sikerült folytán, a tárgyalást az érdekelt harmadik személyek ellenkezése tette szükségessé, korántsem vonhatja maga után azt, hogy most már az ellenfél tekintésék a tárgyalásra okot szolgáltatónak s ennek következtében ő viselje a felmerült költségeket, mert az általános jogfogalmak szerint, a tulajdonnal való szabad rendelkezés és ezen rendelkezés kizárólagossága mindenkit egyaránt megillet s amennyiben e téren felsőbb közérdekből némi megszorításnak mégis helye van, jogállásban ez csak megfelelő hatósági vizsgálat és tárgyalás után történhetik meg. E szerint tehát a tárgyalás ily esetben az engedélyezésnek s ezzel a célbavett jogszerzésnek törvényszerű és szükséges előzményét képezvén, a tárgyalásra okot szolgáltató félnek mindaddig, míg az ellenfél ténykedése az általános jogrend keretében mozog, mindenkor csak a jogszerző tekinthető.

Jelen esetben is tehát tekintettel arra, hogy a szóban forgó szolgalmi ügyben a bányahatóság szükségesnek találta, miszerint a szolgálat nyújtásáról tárgyaló kötelezettség és a kárpótlás megállapítása végett, mivel ezen fontos kérdések az első tárgyalásnál annak folytán, hogy akkor a szakértők a szolgalmi jog engedélyezése iránti kérvény visszautasítását hozták javaslatba, illetve nem voltak, a bányatörvény 194. §-a értelmében, a helyszínen szakértők közbejöttével póttárgyalás tartassék, a tárgyalásra okot szolgáltató félnek csakis a M. bányatársulat, mint jogszerző fél, tekinthető.

A fentebbiek szerint mitsem változtat a dolgon azon a felfolyamodásban érintett körülmény, hogy a bányatársulat a szolgalmi táró tulajdonosának a táró használatáért méltányos és a bányakapitányság határozatában a póttárgyalás eredménye nyomán megállapított kárpótlásnál nem kisebb ellenszolgáltatást ígért, valamint az sem, hogy a békés egyezség megkísérlése végett tartatni szándékolt társgyűlést annak folytán, hogy a bányakapitányság által bekívánt hirdetési díjat nem küldötte be, a R. bányatársulat hiúsította meg, mert az ellenfél e tett ajánlatot elfogadni nem volt köteles s mert a megtartott tárgyalás a szolgalmi jog engedélyezésének szükséges és törvényszerű előzményét képezte s így annak költségével csakis a jogszerző fél, mint a tárgyalásra voltaképen okot szolgáltató, terhelhető meg.

594.

A bányajárás során a szomszédos zártkutatómányok jogviszonyainak kinyomozása a bányabiztosnak feladata, melynek felmérési költségei is a felkérőt terhelik. Ugyanezen elv irányadó a póttárgyalás költségeire nézve is, hacsak annak szüksége nem a zártkutatómányosok mulasztására, vagy indokolatlan késedelmére vezethető vissza.

(78990/1901. sz. Pénzügymin.)

Az adományozási kérvények felett tartandó bányajárás összes költségeit a bányatörvény 234. §-ának szabálya szerint az adománykérő, mint a tárgyalásra okot szolgáltató fél tartozik viselni. Másrészt a bányatörvény 54. §-ának b) pontja szerint annak a megvizsgálása is a bányajárás feladatát képezi, hogy nem állanak-e a célba veit adományozásnak utjában a szomszédos szabadkutatók jogai. Ezen ténykörülmények kinyomozásának a költségei is tehát, mint bányajárási költségek, az adománykérőt terhelik, hacsak az érdekelt zártkutatómányosok mulasztása, vagy késedelmére más kivételes intézkedésre nem szolgáltat elegendő okot.

A szomszédos zártkutatómányok helyi fekvésének tüzetes megállapítása a bányajárás törvényes feladata lévén, az e végből tartott póttárgyalás költsége jelen esetben, miután a póttárgyalás elrendelésének szükségessége az érdekelt zártkutatómányosok mulasztására, vagy indokolatlan késedelmére

nem vezethetők vissza, az adománykérőt terheli. Mit sem változtat a dologon, hogy a felfolyamodók a póttárgyalás költségére bekívánt előleget a bíróság felhívására be-
küldötték.

595.

I. Bányatelekkönyvi ügyekben a zálogjogot nyert hitelezők képviselőjére hivatalból ügygondnok ki nem rendelhető. II. Bányatulajdonos bányája haszonbérleti jogára zálogjogi bekebelezést nem szerezhet.

(7059/1902. sz. Curia.)

A kir. ítélőtábla: Az ügygondnok kirendelésének csak a törvény által meghatározott esetekben van helye, azonban sem az általános bányatörvény, sem az Ideigl. törvényszabályok, avagy más törvények nem tartalmaznak oly rendelkezést, amely szerint a bányatelekkönyvi ügyekben a zálogjogot nyert hitelezők képviselőjére hivatalból ügygondnok volna rendelhető, minthogy pedig a felfolyamodó mint a részkötvények mindenkori birtokosai részére hivatalból kirendelt ügygondnok nyújtotta be a felfolyamodást, mint ilyet azonban a törvényen nem alapuló gondnoki kirendelés egymagában a részvénykötvények mindenkori birtokosainak képviselőjére fel nem jogosítja s azoknak a képviselőjében őt a felfolyamodás joga meg nem illeti, azért felfolyamodása hivatalból visszautasítandó volt. Meg kellett változtatni az első bíróság végzését abban a részben, amely szerint a kir. törvényszék az egri papnevelő tulajdonát képező bányatelekkönyvi vagyonok felett bekebelezett bányahaszonbérleti jogra zálogjogi bekebelezést rendelt, mert a haszonbérleti jog, mint a haszonbérbe adó, illetve az ingatlan tulajdonosa s a haszonbérlet között fennálló személyes jogositvány zálogjog tárgya nem lehet és mint ilyenre a zálogjogi bekebelezés helyi nem foghat, miért is a felfolyamodó ez irányú kérelmével elutasítandó volt.

A kir. Curia: A másodbíróság végzése, a nem nehezelt részében érintetlenül hagyva, a felfolyamodással megtámadott részében helybenhagyatik.

596.

Az 1875: XXVII. t.-c. 62. §-a szerint alkalmi

egyesület csak kereskedelmi ügyletre nézve jöhet létre s az idézett §. szabályai csak az ilyen alkalmi egyesületekre nézve érvényesek. Ugyanazon t.-cikk 262. §-a szerint az ingatlanok tekintetében keletkezett szerződések kereskedelmi ügyletnek nem tekinthetők; mar pedig valamely ingatlan felszín alatti részének, habár bányászás céljából, haszonbérbe vétele, ingatlanra vonatkozó jogügylet: erre a jogügyletre nézve tehát az 1875: XXVII. t.-c. szabályai alá eső alkalmi egyesület nem jöhet létre, de nem jöhet létre a közzémbányászatra nézve sem, mert az ily egyesülés csak a bányatörvény alá eső bányatársaságot alkothat. Valameiy ingatlan felszín alatti területének bányászás céljából haszonbérbe vétele nem kereskedelmi ügylet s ebből folyólag az ily haszonbérleti jog megszerzésének közvetítése sem kereskedelmi ügylet.

(3436/1903. sz. Curia.)

597.

A nyilvános jellegű feljegyzésektől eltekintve, a közhatóságok irattárába, vagy okmánytárába bárkinek is csak beigazolt érdekelttség fennforgása esetében lehet betekintést engedni.

(16259/1906. sz. Pénzügymin.)

Szem elől nem téveszthető irányelvnek tekintendő a közhatóságok ügyvitelénél, hogy azok, a nyilvános jellegű feljegyzésektől eltekintve, a hivatalos irattárba bárkinek is csak beigazolt érdekelttség fennforgása esetében engedhetnek betekintést. Ennélfogva a bányakapitányoknál őrzött valamely okiratról is mindenkor csak oly kérvényezőnek adható ki másolat, akinek az illető ügyben való érdekelttsége nyilvánvaló.

Felfolyamodó, aki két bányatársulat közti létrejött haszonbéri szerződés másolatának kiadását kéri ugy a kérvényben, mint a felfolyamodásban hivatkozik ugyan arra, hogy

az egyik bányatársulat külmértékére nézve az ő tulajdonjoga jogerős birói ítélettel meg van állapítva, minek folytán az ezen külmértékre vonatkozó fentebbi haszonbérleti szerződés hatálya most már ő reá is kiterjed; de minthogy felfolyamodó ezen állítását be nem igazolta s minthogy a bányakapitányság az érintett jogszerzésről mindezeideig más uton sem szerzett értesülést, mindezeknél fogva a neheztelt határozatot, mely a kért másolat kiadását az ügyben való érdekeltség be nem igazolására való tekintettel jogosan tagadta meg, megerősíteni kellett.

598.

Minthogy alperesek a szerződés szerint nem mustra szerinti szállítást igényelhettek, hanem a felperesi szénbányában termelt szén átvételére vállalkoztak, ennek nem teljesítése folytán a szerződés a kereset beadása napján hatálytalan.

(68/1907. sz. Curia.)

A kir. törvényszék a peres felek között kötött szerződést érvénytelennek és megszüntnek mondja ki, alpereseket viszontkeresetükkel elutasítja.

Alperesek az A) alatti szerződéssel megszerezték felperestől a I . . . i kőszénbánya termékeinek Budapesten és 50 kilométer sugára környezetén belül három éven át való elárúási jogát olyképpen, hogy felperes a bánya termékeit ezen a területen más vevőknek el nem adhatja. Felperes ezen szerződés alapján alpereseknek először 2150 mm. szén hátralékos vételárát követeli, egyúttal pedig a szerződés érvénytelenítését kéri azon az alapon, hogy alperesek nem tették fizetési kötelezettségeiknek eleget és szerződésszegést követtek el azáltal, hogy 1900. évi december hó 4-étől 1901. február hó 6-áig csak 2150 mm. szenet vettek át, holott a bánya ezen időben 24708 mm. szenet termelt. Alperesek elismerik, hogy a kérdéses idő alatt csak 2150 mm. szenet rendeltek meg és vettek át, azzal védekeznek azonban, hogy felperes silány minőségű szenet szállított, ami azt eredményezte, hogy alperesnek vevői az árut át nem vették és az ügyintéktől visszaléptek. Ily körülmények között felperes volt a szerződésszegő, ugyanezért kár és elvont hasznok címén 52928 koronát vesznek viszontkeresetbe. Nem bir alappal

felperesnek az az álláspontja, hogy a fizetés nem teljesítése alapján a szerződés megszüntetését jogosan követelheti, mert jogszabály, hogy a fizetés nem teljesítése csak kikötés esetén teszi a másik felet a szerződés érvénytelenítésére jogosulttá, különben pedig csak arra, hogy annak teljesítését követelje.

A nem kellő mérvben való átvételre alapított érvénytelenségi okot illetőleg azonban azonban helyes a felperes álláspontja, mert az A) alatti 1. pontjában foglalt abból a rendelkezésből, hogy felperes Budapesten és ennek 50 km. sugáru környezetén belül másoknak szénét nem szállíthat, világosan következtelhető, hogy alperesek a felperes összes széntermékeinek átvételére vállaltak kötelezettséget. Kétségtelen tehát, hogy alperesek részéről a szerződés teljesítésbe nem ment, mivel szemben alperesek bizonyítani kívánták, hogy a teljesítés a felperes hibájából azért maradt el, mert a szén a megrendelt minőségnek meg nem felelt. A kivett tanuvallomások e részben nem bizonyultak perdöntőeknek és mert alperesek az A) alatti szerződés szerint nem mustra szerinti szállítást igényelhettek, hanem a felperesi szénbányában termelt kőszén átvételére vállalkoztak, a kir. törvényszék az alperesek által szolgáltatott bizonyítékokkal felperes álláspontját megdöntőnek nem találta. Ez alapon felperes jogosítva volt a szerződéstől egyoldalúan elvonni, miért is a keresetnek helyt adni és annak értelmében alpereseket marasztalni kellett.

Alperesek viszontkeresetükkel ehhez képest azért voltak elutasítandók, mert az áradék felhozott tények bizonyítva nincsenek és mert ők szolgáltatván okot a szerződés felbontására, a szerződés felbontása által okozott káruk megtérítését sem követelhetik.

A kir. ítélőtábla: az elsőbbség illetét a helyesbítéssel, hogy az A) alatti szerződés nem érvénytelennek, de a kereset beadásának napjától kezdve a felekre nézve hatálytalannak mondja el, indokulát fogva és még azért hagyja helyben, mert alperesek az A) alatti szerződés megkötésekor ismerték a szerződés tárgyát képező szén minőségét és ha ezen minőség, ami az alperesek panaszozik, rossz is volt, ez a tény nem képez oly kedvezőtlen változást, amely csak a szerződés létrejötte után állott elő és ekkép a szerződéses kötelezettségek teljesítésének megtagadására okul szolgálhatna.

A kir. Curia a másodbiróság ítéletét indokainál fogva helybenhagyta.

599.

Külön kikötés nélkül a haszonbérbeadót bizonyos faju kőzetek létezése iránt általában, ugyszintén erre vonatkozóan a hely és idő tekintetében szavatosság nem terheli.

(4427/1910. sz. Curia.)

A kir. Curia a másodbiróság ítéletét helybenhagyja. A 4. alatti okirat szerint a bérbeadó a haszonbérleti idő kezdetén haszonbérelőnek a haszonbérlemény tárgyát egészen és különösen a védnevük szerint megjelölt hét bányát is átadta és mindezeket a haszonbérlők átvették. Ily körülmények között jogilag mi akadályja sem volt annak, hogy még az esetben is, ha a 4. alatti okiratban foglalt átadás és átvétel csak jelképes volt is, bérlők a bérlemény egész tárgyát lényeg szerződésszerű használatba vegyék s a bányatörvényeknek megfelelően kihasználják. A per érdemére mi jogi jelentőséggel sem bír az, hogy a védnevük szerint megjelölt s így már adományozott hét bánya, vagy csak egy része egészben, vagy részben a természetben meghatározható nem volt, vagy hogy ezekben vasérc nem létezik, mert az A) alatti szerződés szerinti kizárólag haszonbérlők voltak jogosultak az illető területen a vasércet, a bányatörvény korlátai közt, kihasználni, jogosultak voltak az illető területen bárhol új bányák nyithatását kereszközöim, következőleg a haszonbérlőknek jogukban és módjukban volt az, hogy az illető területen levő egész vasércet, a már adományozott illető bányákra való tekintet nélkül, megfelelően kihasználják és meri valamely területen található kőzeteknek bányászatiilag kizárólagos kiaknázási joga iránt létrejött haszonbéri szerződés önmagában véve szerencseszerződés természetével bír, az ily szerződés tehát, külön kikötés nélkül, a haszonbérbeadót az illető faju kőzetek létezése iránt általában véve, ugyszintén erre vonatkozóan a hely és idő tekintetében szavatosság nem terheli.

600.

A bányabiróság hatáskörébe nem tartozik az

arra irányuló per, hogy az eladott ingatlanokra vonatkozó köszén-jogok az ingatlanok eladóját, vagy vevőjét illetik meg. A ki nem bányászott köszén az ingatlanuk nem tartozéka, hanem annak alkotó része, amely tehát az érvényben lévő magyar jog szerint, eltekintve most a bányajog szabályaitól, az ingatlanuk eladása esetén az ingatlanal együtt ruháztatik át. De az érvényben lévő magyar jog szerint sincs kizárva sem az, hogy a köszén kutatásához, a köszénbánya nyitásához és a kiaknázásához való jog az ingatlanra vonatkozó tulajdonjog átruházása alkalmával a tulajdonjogtól külön választassék és a vevővel szemben az eladó javára szerződésileg fenntartassék, sem az, hogy a köszénhez való fenn körülírt jog az ingatlanra vonatkozó tulajdonjogtól elválasztva, a forgalomnak külön tárgyát képezze.

(2986/1911. sz. Curia.)

601.

A magyar magánjog szerint a követelés elévülési ideje 32 év; a követelés biztosítására szolgáló jelzalog járulékos természetű, amely tehát a követeléssel rendszerint egyszerre évül el, kivéve azt az esetet, ha a bányajelzalogra nézve a bányatörvény, vagy a bányatelekkönyvi rendtartás másként intézkedik (bányatörvény 2. §.).

(2198/1912. sz. Curia.)

602.

Minthogy a bányatörvény 140. §-a szerint az ingó dolog jogi minőségével bíró bányarészvények átruházására vonatkozó ügyek az 1871. évi XXXI. t.-c. 21. §-ában felemlítve nincsenek, az átruházásból folyóan a szerződő felek között keletkezett pe-

res kérdések eldöntése nem a bányá-, hanem a rendes polgári bíróságok hatáskörébe tartozik.

(798/1913. sz. Curia.)

603.

A dorgálást, mint büntetési nemet a bányatörvény nem ismeri.

(39149/1910. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt büntető határozatot feloldom és a bányakapitányságot újabb, a bányatörvénynek megfelelő határozat hozatalára ítasítom.

Indokolás: A neheztelt büntető határozat a bányavállalatot azért, mert a mély akna megfelelő szellőztetéséről nem gondoskodott, dorgálásra ítélte.

Érdembeni felülvizsgálat nélkül fel kellett oldani e határozatot, mert a bányatörvény a dorgálást, mint büntetési nemet nem ismeri, már pedig sarkalatos elv, hogy a bányakapitányság a bányatörvényben gyökerező büntető hatalom gyakorlásánál nem lépheti át a törvény kereteit.

604.

A bányatörvény rendelkezéseinek megszegése nem képez ugyan oly cselekményt, mely csak a képviselő mentelmi jogának felfüggesztése után volna büntethető, mégis eiszertü íy esetekben a mentelmi jog felfüggesztését kikérni.

(68210/1894. sz. Pénzügymin.)

Eltekintve azon kérdéstől, hogy a bányatörvény 20. §-ának és egyéb rendelkezéseinek megszegése kihágást s a 237. §-ban megállapított büntetés u. n. bünvádi megtorlást képeznek-e, avagy pedig azok a bányászati rend fenntartására alkotott „áthágás” minősítendők, amely elnevezést a törvény használja és amely áthágási esetek u. n. rendbüntetéssel sújtandók: a mentelmi jog jelen fejlődési stádiumában ezen megkülönböztetés elhatározó hatással nem bír.

A képviselőháznak 1867. évi november hó 18-án hozott határozata szerint ugyan az országgyűlési képviselő

azért, amit bárhol mond, vagy tesz, a képviselőház engedelmé nélkül bíró elé nem állítható; azonban a határozat előzményeiből, a határozati javaslat indokolásából és a képviselőház később hozott határozataiból az következtethető, hogy a fentebbi kijelentés csupán a büntető, vétség, vagy kihágás miatt indított büntető ügyekre s általában csak oly hatósági, vagy bírósági intézkedésekre vonatkozatható, amely a képviselő személyes szabadságának korlátozását eredményezi, vagy eredményezheti; ellenben a személyes szabadság korlátozása nélkül csupán pénzbüntetésekkel megtorolandó oly cselekmények és mulasztások miatt indítandó eljáráshoz, melyeknél a pénzhelyi büntetés szabadságvesztés büntetésre át nem változatható, a képviselőház előleges engedélye, illetőleg a mentelmi jog felrüggesztése nem szükséges.

A személyes szabadságnak ily sérthetlensége és a személyes oltalom elegendőnek tartatott a törvényhozó testület tagjai politikai teljes szabadságának és függetlenségének biztosítására; — a mentelmi jog az igazságügyminiszter ur tudomásával eddig nem is terjesztetett ki azokra a rendbüntetésekre, tegyelmi büntetésekre és áthágási büntetésekre, melyek szabadságvesztés büntetésekre át nem változatható pénzhelyi fizetési kötelezettségből állanak, sem az oly pozitív kényszerrendszabályokra, melyek a képviselők személyes szabadságát nem korlátozzák: mert az ily hatósági rendelkezések a törvényhozás tagját teendőinek ellátásában és hivatásának gyakorlásában nem akadályozzák.

Az országos képviselők mentelmi jogának elvi alapját és terjedelmét az eddigi gyakorlat szerint maga a képviselőház határozza meg és önmagát tartotta mindenkor illetékesnek arra, hogy nemcsak konkrét esetekben, hanem általában a jog tartalma és terjedelme iránt is határozzon és minthogy ezen jog törvény által szabályozva nincsen, a képviselőház elvi kijelentései vétettek a hatóságok és bíróságok által irányadóknak s azokhoz alkalmazkodtak a kiadott rendeletek is.

Ez idő szerint tehát az országos képviselők mentelmi jogára nézve a képviselőház határozataiban nyilatkozó törvényes gyakorlat tekintendő ezen jog forrásának, minél fogva jövőben is erre vonatkozó törvény alkotásáig, a fölmerülő kérdések eldöntésére maga a képviselőház tekintendő illetékesnek, amely elé az esetek akkor is előterjesztendők volnának, ha a kormány álláspontja szerint a kérdéses törvény szerinti eljárásra a képviselő mentessége nem terjed ki,

azonban a képviselőház elvben még nem döntött arra nézve, hogy a szőnyegen levőhöz hasonló természetű cselekményekért való felelősségrevonás a mentelmi jog keretén kívül esik.

Tekintettel tehát erre, valamint azon eshetőségre, hogy a képviselőház a „törvény álcája alatt megkísérlett erkölcsi és anyagi nyomás és zaklatás“ ellen nyújtandó védelmet oly cselekmények miatt indítandó eljárásra is kiterjeszti, amelyek a törvények szerint csupán pénzbeli büntetésekkel torolhatók meg: az igazságügyminiszter ur véleménye szerint célszerű a fennforgó esetben a törvénycs. eljárás megindítása előtt a mentelmi jog felfüggesztése iránt a képviselőházhoz kérelmet intézni.

605.

A bányavállalkozó a hatóságnak közvetlen felelősséggel nem tartozó alkalmazottainak mulasztásaiért, vagy cselekményeiért a bányatörvény alapján meg nem büntethető, hacsak őt az ellenőrzés tekintetében mulasztás nem terheli.

(65855/1911. sz. Pénzügymin.)

Indokolás: Az ügyiratokból megállapíthatólag a bányakapitányság a felfolyamodással megtámadott határozatában azért büntette meg a részvénytársaságot, mert egyik alkalmazottja, V. A. a vaskőbánya aknaszállítási üzemenél nem gyakorolta a köteles felügyeletet, amennyiben nem akadályozta meg, hogy L. J. csillás a hatóságilag megerősített aknaszállítási üzemszabályzat rendelkezésének ellenére, a részben vezeték-lécekkel elfoglalt szállító-kasra felszálljon, minek következtében a nevezett csillás szállítás közben, amidőn véletlenül az egyik vezeték-léc az aknaácsolatban megakad és eltörött, a kasszól az aknába esett.

Habár a büntetés alapjául szolgáló fenti tényállás a meghallgatott tanúk vallomása alapján beigazoltnak veendő, mégis a bányavállalatnak, illetve a bányaigazgatóságnak megbüntetése ezen az alapon meg nem állhat, mert ha a bányafelőr szolgálati kötelezettségét valamelyes irányban megszegte és ez a közelettség az esemény bekövetkezésével okozati összefüggésben áll: ezért a mulasztásért, az itt fennforgó szorosán az illető személyt terhelő felelősségnél fogva, csak magát a bányafelőrt lehetne megbüntetni, még pedig a fennálló szolgálati és üzemszabályok alapján, az

azokban megjelölt módon, a jelen esetben tehát az érvényben lévő aknaszállítási üzemszabályzat 28. §-a alapján, mert arra a körülményre vonatkozólag, hogy a bányavállalatot illetőleg az ő felelős meghatalmazottját a baleset következése tekintetében gondatlanság, vagy mulasztás terhelné, nevezetesen hogy a már említett aknaszállítási üzemszabályzat kellő kihirdetéséről s megtartásának kellő ellenőrzéséről nem gondoskodott volna, a vizsgálati iratok mi adatot sem tartalmaznak.

Mindezek alapján a felfolyamodásnak helyt adva a kifogásolt elsőfoku határozatot fel kellett oldanom.

606.

Zártkutatmányok azért nem érvénytelenek, hogyha a munkálatok azokban meg nem kezdettek; ezen mulasztás a jogosítványok elvesztését nem közvetlenül vonja maga után, hanem azért az illető a bányatörvény 147. és 242. §-ai szerint a bányahatóságának felelős.

(15249/1870. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

607.

A zártkutatmányi munkálatok viszonyainak megállapítása céljából kifizőtt szemle felfolyamodással fel nem tártóztatható.

(49688/1901. sz. Pénzügymin.)

608.

Az elvonási határozatot a bányatörvény 243. §-a értelmében ismételt birságolásnak kell megelőzni.

(90473/1891. sz. Pénzügymin.)

* * *

Ugyanigy az 57480 189. sz. Pénzügymin.

609.

Üzemelhanyagolás címén a külmérték elvonása

is csak ismételt bénzbüntetés alkalmazása után mondható ki.

(8313/1910. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak helyt adva a kifogásolt elsőfoku határozatot megsemmisitem.

Indokolás: A bányakapitánysági határozat megsemmisítendő volt, mert a bányatörvény 243. §-a értelmében valamely külmérték elvonása az üzem elhanyagolása miatt csak az esetben mondathatik ki, ha az e miatt már kiszabott pénzbüntetés alkalmazása sikertelen maradt, a jelen esetben pedig az ügyiratokból kivehetőleg a sérelmes elvonási határozat minden pénzbüntetés mellőzésével hozott.

610.

A bányatársulat bányáüzemének elhanyagolása miatt a bányatársulat tagjai nem birságot lehetnek.

(86459/1891. sz. Pénzügymin.)

A bányatársulat egyes részvényes tagjaira egyetemleg, a bányatársulat bányáüzemének elhanyagolása és az üzem-elhanyagolás nem igazolása miatt, a bányatörvény 243. §-a értelmében 50 forinnyi pénzbüntetést kirovó bányakapitánysági határozat ellen intézett felfolyamodást felülvizsgálat tárgyává tevén, a részvényes tagoknak a pénzbüntetés megfizetésére való kötelezettségét megszüntetem, amennyiben az ily pénzbüntetés csakis a bányatársulatra magára, mint jogi személyre róható ki.

611.

A kutatóvájás elhagyása alatt a zártkutatómányról való kifejezett lemondás értendő.

(109464/1908. sz. Pénzügymin.)

A kutató vájás elhagyása (b. t. 252. §.) alatt a kutató vájás végleges elhagyása, illetőleg a végleges elhagyásra vonatkozó szándék bejelentése, vagyis a zártkutatómányról való kifejezett lemondás értendő.

Nem helytálló tehát felfolyamodónak az az érvelése, hogy a kutatási jelnek a bányatörvény 28. §-a alapján tör-

tendő eltávolítása esetében maga az illető zártkutatmány is hivatalból törlendő. Mert hivatalbóli törlésnek, az eredeti érvénytelenség eseteitől eltekintve, csak a kutatási idő lejárt, vagy pedig a zártkutatmányi feltárás adományozása esetén van helye.

612.

Elvont erdélyi bányák árverés helyett zártvétel ajánlat útján is értékesíthetők.

(9950/1871. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

A bányatörvény 253—259. §§-ainak azon intézkedését, mely szerint az elvont bánya- vagy külmérték csak birói becsű, vagy árverés útján volt másra ruházható, megváltoztatva, a törvényhozás intézkedéseig következőkkel rendeljük:

1. §. Ha az elvonási határozat oly bányabirtokra vonatkozik, mely értékhiánya miatt sem a becslés, sem az árverés költségét nem fedezi: a bányahatóság kötelességében áll az elvonási határozat kihirdetésekor azt is kihirdetni, hogy bizonyos határidő alatt zárt vételajánlatok elfogadtnak.

Erről a netáni jelzálogi hitelezők és a volt bányabirtokos is azon megjegyzéssel értesítendő, hogy a kitűzött határidő alatt bármelyiknek szabadságában áll saját költségén a bányabirtok becslését és elárverezését a bányabíróságnál kérni; mely szándékáról azonban a kitűzött határidő lejárt előtt a bányahatóság is értesítendő.

2. §. Ha a kitűzött határidő alatt valamelyik jelzálogos hitelező, avagy a volt bányabirtokos a becslésnek és árverésnek saját költségén leendő foganatosítását kéri elrendelni s e végre a hatóság által meghatározandó összeget ennek kezeihez leteszi: az ezt megelőzőleg beadott zárt vételajánlatok nem vétethetnek tekintetbe s azok az árverés napja előtt bányahatósági határozat folytán visszaadandók.

3. §. Ha a kitűzött határidő alatt sem jelzálogos hitelező, sem maga a volt bányabirtokos nem kéri a becslésnek és árverésnek saját költségén leendő foganatosítását: a bányahatóság az adománylevelet másolatban annak adja ki, aki a legelőnyösebb zárt vételajánlatot tette, ha ez egyszerűen az ajánlott árt a bányahatóság kezeihez leteszi.

Az átruházási bizonyítvány ezen okmányra irandó, melynek alapján a volt bányabirtokosnak bányatelekkönyvi kitörése, valamint az új birtokos jogának bekebelezése hivatalból eszközözlendő.

Tartozik egyszersmind a bányahatóság az adományozási okmány első példányát semmísnek nyilvánítani.

A lefizetett vételár felosztása tekintetében a bányatörvény 258. §-ának rendeletei tartandók meg.

4. §. Ha nem jelentkezik vevő, a bányajogosítvány felhagyottnak tekintendő.

* *

Lásd a 618. sz. rendeletet.

613.

Felhagyott bányajogosítványok törlése tárgyában a határozathozatalra és a teendő bányahatósági intézkedésekre, saját területében a bányabiztosság illetékes.

(2163/1913. sz. Pénzügymin.)

A felhagyott bánya, vagy külmértékek törlése tárgyában a határozat hozatalára, illetve a bányatörvény 263. és következő szakaszai szerinti bányahatósági intézkedésekre a saját területére vonatkozólag az illető bányabiztosság illetékes, miután az 1911. évi 105382. szám alatt kelt pénzügyminiszteri rendelet 2. §-a szerint, ily felhagyási ügyekben a határozathozatal, illetve a bányatörvényben előírt intézkedés a bányakapitányságnak fenntartva nincsen; egyedül abból a körülményből pedig, hogy a bányamértékek és a külmértékek adományozására a bányakapitányság illetékes, a felhagyások esetében teendő bányahatósági intézkedések tekintetében a bányakapitányság illetékességére következtetni nem lehet, mert a határozat, illetve intézkedés tárgyának fontossága és jelentősége, ami a hatáskörök elkülönítése tekintetében az említett rendelet kibocsátásainál irányadóul szolgált, sokkal nagyobb mértékben forog fenn az adományozásoknál, mint a felhagyási nyilatkozatnak a bányatörvényben különben is részletesen szabályozott bányahatósági elintézésénél.

* *

V. ö. az 565. sz. rendelettel.

614.

Az elvont bányatelek tehermentesen árverezendő el, mert az adomány elvonása folytán a bányabirtokos mindennemű fenntartott ásvány művelésére vonatkozó jogát elveszítette, tehát nem maradhat fenn olyan a bányabirtokostól szerzett jog sem, a melynek tárgyát a fenntartott ásványok valamelyikének a művelhetése képezte.

(3398/1914 sz. Curia.)

A kir. törvényszék, mint bányabíróság: a löcsei bányatelekkönyvben felvett és már jogérvényesen elvont Thurzó védnevű bányatelekre, jelen végzés jogerőre emelkedése után, — az árverést a W. bányatársulat javára bekebelezett vasérc kivájás iránti jogositvány tulajdonjogának fenntartása nélkül rendeli el, a W. bányatársulatot igényével elutasítja.

Indokok: A m. kir. bányakapitányság megkeresése alapján a löcsei bányatelekkönyvben bevezetett s jogerős határozattal elvont Thurzó védnevű bányajogositványnak a megbecsülését, majd annak elárverezését a kir. törvényszék, mint bányabíróság elrendelte, a W. bányatársulat által beadott kérvény folytán az árverési feltételek oda lettek módosítva, hogy a W. bányatársulat javára bekebelezett vasérc kivájás iránti jogositvány épségben marad és a bánya ezen jog fenntartásával fog elárvereztetni, ezen végzés ellen W. J. felfolyamodást adván be, a kir. ítélő tábla az első bírói végzést feloldotta, a kir. törvényszéket igénybejelentési felhívás kibocsátására, a netalán bejelentendő igények, ugyyszintén a W. bányatársulatnak a Thurzó védnevű elvont bányamű árverését elrendelő végzés pótlása iránti kérelme felett, az összes érdekelt felek meghallgatása után új határozathozatalra utasította.

A kibocsátott igénybejelentési felhívás folytán a W. bányatársulat meghatalmazottja igényét bejelentette s ezen bejelentésben, valamint a kitűzött tárgyaláson, arra való tekintettel, hogy a Thurzó védnevű bányára a vasérc kivájás iránti jogositvány tulajdonjoga a W. bányatársulat javára van bekebelezve s ezen jogositvány tulajdonjoga a bírósági szerződvényi könyvbe bejegyzett szerződés szerint, örök időkre szól, kérte, hogy ezen örök időkre szerzett dologi

joga a Thurzó védnevű bánya árverése esetén is épségben fenntartassék.

W. J. árverést kérő, valamint az ösmeretlen helyen lakó érdekelték részére kirendelt ügygondnok a bányatelekre az árverést minden telertől mentesen kérték elrendelni, mert a bányajogosítvány, amelyre az bekebelezetett, jogerősen el lett vonva s mert bányaarveréseknél nem az 1881. évi LX. t.-c., hanem az ideiglenes törvénykezési szabályok az irányadók.

A bányatörvény 253. §-a értelmében, ha a jogerejüleg adományozott bányas, vagy külértékek elvonása itéltetik, a bányahatóság köteles azokban végrehajtási becsű és árverés általi eladást eszközölni, a 257. § értelmében, az árverés a perrendtartás szabálya szerint rendelőndő el s az 1868. évi LIV. t.-c. 29. §-a értelmében bányavégrehajtási ügyekben az ideiglenes törvénykezési szabályok az irányadók.

A kir. bányakapitányságtól beszerzett s a Thurzó védnevű bányamű elvonására vonatkozó iratokból megállapítja a kir. törvényszék, mint bányabíróság, hogy a W. bányatársulat az elvonási eljárás folyamatba téeléről értesítve lett, ugyszintén kézbesítetett neki az elvonást kimondó bányahatósági határozat is, megállapítja, hogy a bányahatóságnál az elvonási eljárás alatt érckivájas iránti igényével fel nem lépett s hogy ennek folytán a Thurzó védnevű bányajogosítvány a W. bányatársulat javára bekebelezett érckivájas jogosítványra való tekintet nélkül, el lett vonva.

Tekintettel pedig, hogy a bányatörvény 253. és következő §-ai értelmében, az illetékes bányahatóság jogérvényes határozatával elvont bányajogosítvány tehermentesen árverendő el s tehermentesen adandó át az árverési vevőnek s amennyiben vevő hiányában, vagy azon okból, hogy vételárként még a becsűben foglalt érték sem ígértetett meg, — az árverés sikertelen marad, az elvont bánya bányahatóság szabad rendelkezése alá esik s ismét tehermentesen adományozható s tekintettel arra, hogy a bányaarverések tekintetében az ideiglenes törvénykezési szabályok XI. fejezete az irányadó s így bányaarverésénél az 1881. évi LX. t.-c. 163. §-a, mely szerint ha az árverezendő ingatlanra szolgalmi jog van bekebelezve az árverés azon feltétellel rendelőndő el, hogy az árverés által a bejegyzett szolgalmi jog nem érintetik, — helyt nem foghat, — a kir. törvényszék, mint bányabíróság a Thurzó védnevű jogerősen elvont bányának az árverését a W. bányatársulat javára bekebelezett érckivá-

jási jogosítvány fenntartása nélkül rendeli elárvereztetni és W. bányatársulatot igényével még azért is elutasítja, mert a bányatörvény értelmében, elvont bányában, — míg az újból nem adományoztatott, — dolgozni nem szabad s így a vasérc kitermelési jog csak egy még fennálló, el nem vont bányánál jöhet tekintetbe, ezen jogosítvány azonban megszűnt, midőn a bányakapitányságnak az elvonási határozata jogerőre emelkedett, mert továbbá a bányamű elvonásával megszűnik az arra alakult bérlet is, végre mert az esetben, ha a bányatársulat javára bekebelezett jogosítvány szolgáltatásnak is minősítették, az megszűnt, mert az elvonás folytán a szolgálat tárgya is megszűnt.

A kir. ítélőtábla: az első bíróság végzésének azt a rendelkezését, mellyel a bányakapitányság határozatával a művelés abbahagyása miatt elvont Thurzó nevű bányaműre a W. bányatársulat javára bejegyzett vasérc kivájás iránti jogosítvány fenntartása nélkül a bírói árverést a végzés jogerőre emelkedése után megtartani rendeli, — helybenhagyja, egyébként az első bíróság végzését az 1881. évi LIX. t. c. 58. §-a alapján feloldja és az első bíróságot utasítja, hogy a fenti rendelkezés jogerőssé váltaival az érdekeltek meghallgatása után az ideig. törv. szab. I. r. 131., 132., 135., továbbá a bányatörvény 257—259. §-aiba tekintettel, úgy az árverési feltételeknek, mint a bírói árverésen a vételarra, a bányabirtokosokon kívül esetleg igényt tartó érdekeltek kérelmei figyelembevételével, a kielégítési sorrendnek megállapítása tekintetében újból határozzon.

Indokok: Az első bíróság végzését abban a részében, mellyel a bányatörvény 253. §-a alapján a Thurzó védnevű bányaműre a bírói árverést a W. bányatársulat javára biztosított vasérc kivájási jogosultság fenntartása nélkül rendelte el, a kir. ítélőtábla helybenhagyja, megfelelő indokaiból és azért,

mert a vasérc kivájásra engedett jogosítvány a bányatörvény 191. és 192. §-aiban szabályozott bányaszolgálatnak nem tekinthető,

és mert a fenntartott ásványok kihasználása végett adományozott bányajogosítvány elvonásakor a törvényben szabályozott intézkedések megtétele a bányaadományozás jogán alapuló állami érdek, hogy a bányák művelés nélkül ne maradjanak, így a V. által a W. bányatársulat javára bejegyzett jogosítvány öröklése iránt megindított per a törvénynek megfelelő bírói árverés elrendelését nem akadályozhatja.

Mint hogy azonban az 1868: LIV. t.-c. 29. §-a és az életbeléptetési rendelet XIX. cikk 1. §. a) pontja alapján a bányavégrehajtási eljárásra érvényes ideiglenes törvénykezési szabályoknak a rendelkező részében említett szakaszai szerint, a bírói árverés megtartása előtt az árverési feltételek és a kielégítési sorrend előzetesen megállapítandó és a vasérc kivájási jogositvány fenntartása nélkül árverésre bocsátandó bányamű vételárára esetleg a W. bányatársulat igényt tarthat, e részben pedig az első bíróság a feleket meg nem hallgatta:

a végzés részbeni feloldásával az első bíróságot a bányatörvény s az ideigl. törv. szabályoknak megfelelő eljárásra és újabb határozat hozatalra utasítani kellett. (478/1914.)

A kir. Curia: a kir. ítélőtábla végzését felfolyamodással megtámadott abban a részében, amellyel a bányakapitányság határozatával elvont Thurzó védnevű bányamű a W. bányatársulat javára bekebelezett vasérc kivájás iránti jogositvány fenntartása nélkül rendelte el a bírói árverést, helyben hagyja indokainál fogva és azért, mert a bányatörvény 63. és 123. §-aiból kitetszőleg az adományozás által a bányabirtokos kizáró jogot nyer az adományozott bányaméretken belül előforduló bármintemű fenntartott ásványoknak a művelésére, amiből folyólag a bányaadomány elvonása esetén a bányabirtokos mindennemű fenntartott ásvány művelésére vonatkozó jogát elveszíti, nem maradhat fenn tehát a bányabirtokostól szerzett olyan jog sem, amelynek tárgyát a fenntartott ásványok valamelyikének a művelhetése képezi.

615.

Bányatelkekről való lemondásra a meghatalmazottnak külön meghatalmazással kell birnia.

(90473/1894. sz. Pénzügymin.)

616.

A tulajdonos társakat a társvagyon után esedékes fizetési kötelezettségek mindaddig terhelik, míg a tulajdoni részről való lemondás el nem fogadatik, illetve az erről szóló végzés jogerőre nem emelkedik.

(336287/1887. sz. Földmiv. i. és keresk. min.)

Közös bányatulajdon egyes részbirtokosai által birt részletek a bányabírószági bányatelekkönyvben lévén bejegyezve, a róluk való lemondási nyilatkozat ott nyújtandó be. Mivelhogy a bányatörvény speciális jellegű törvény, a lemondás joghatályának időpontjára intézkedést nem tartalmaz, az általános polgári törvényekben letett elvek mérvadóak. A polgári törvények az ingatlan dolgok tulajdonjogának megszerzését és megszüntetését a nyilvántartási bekebelezés és kitörlés alakszerűségéhez kötik, melyek a bányászati ügyekre is érvényesek. A telekkönyvi rendtartás 61. §-a szerint a telekkönyvi bejegyzések hatályossága azon időponttól kezdődik, melyben az azok teljesítéseért szabályszerűleg felkészített kérvény a telekkönyvi hatóság igazgatóhivatalába beérkezett. A bányahatóság közbenjárásával ezáltal tett heterjesztés beérkezési napjának a fenti joghatály azért nem tulajdonítható, mert a 61. §. szabályszerű kérvényt ír elő. De a szabályszerű kérvénynek az illetékes bányabírószághoz történt beérkezésének napja sem lehet a bányarészen fekvő terhek hordozása időpontjának meghatározására irányadó, mivel addig, amíg a lemondás tényleg el nem fogadatik, a bányatársak és 3-ik személyek a felhagyott részre jogokat sem szerezhetnek, másfelől az elfogadásról szóló végzés jogerőre emelkedéséig oly időköz állna elő, melyre az adók és egyéb terhek senkitől sem lennének jogosan bekövetelhetők. Az adófizetési kötelezettség a végzés jogerőre emelkedéséig számítandó.

617.

I. A bányajogosítvány elvonása által csak a tulajdonos szabad rendelkezése van felfüggesztve, míg a vállalkozó tulajdonjoga csak akkor szűnik meg, ha a jogosítvány más tulajdonosra szállt át és határozatilag csak akkor mondható ki a bányajogosítvány megszüntése, ha az elvont bányajogosítvány végrehajtási árverése sikertelen maradt. II. Az elvont bányajogosítványok árverési költségeit bírki előlegezheti, a volt tulajdonos elleni visszkéréseli jog fenntartása mellett, aki az elvont jogosítványra igényt formál, vagy megszüntte érdekében ül.

(91642/1911. sz. Pénzügymin.)

A kifogásolt elsőfoku határozatot a felfolyamodás elutasítása mellett, indokainál fogva megerősítem, az indoklásra vonatkozó azzal a kiegészítéssel, hogy a bányatörvény értelmében valamely vájna, vagy külmérték elvonásával csak a tulajdonos szabad rendelkezési joga függesztetik fel, míg tulajdonjoga csak akkor szűnik meg, ha az illető vájna, vagy külmérték végrehajtási becsü és árverés útján más tulajdonosra száll át és határozatilag csak akkor mondható ki e bányajogositványok megszüntése, eltekintve a kifejezett lemondás esetétől, ha a végrehajtási árverés sikertelen marad.

A végrehajtási becsü és árverés által okozott költségek megtérítéseért pedig a bányatörvény 261. §-a értelmében az elvont vájna, vagy külmérték tulajdonosa felelős és e felelősség alól csak akkor szabadul, ha az illető jogositványról a bányatörvény 253. és következő szakaszaiban szabályozott becsülési és árverési eljárás megindítása előtt lemond. E költségek, ha tőle előlegezhetők nem lennének, ily rendeltetésű pénzalap és törvényes intézkedés hiányában, a volt tulajdonos elleni visszkereseti jog fennmaradása mellett legcélsezerűbben az elvont vájna, vagy külmértékre bármily címen igényt tartók, vagy azok által fedezendőek, akiknek az illető jogositvány megszüntése érdekükben áll.

618.

I. Az elvont bányatelek és a tulajdonos közötti jogi kapcsolat nem az elvonási határozat jogerőre emelkedésével, hanem a határozat végrehajtásával, vagyis a bányateleknek nyilvános árverésen való eladásával, illetőleg az árverés sikertelensége esetén annak telekkönyvi törlésével szűnik meg. II. Az elvont bányatelek bírói becsü és árverés útján való eladásának megkísérlését nem lehet az érdekelttek t. i. a jelzálogos hitelezők és bányatulajdonos akaratától függővé tenni. III. A törvenytől eltérő intézkedési rendeleti úton csak megfelelő törvényes felhatalmazás alapján lehet tenni. IV. Az elvont bányatelek az adománykönyvekből csak a telekkönyvi törlés után törölhetők.

(34442/1917. sz. Pénzügymin.)

Az elvont bányatelek telekkönyvi törlése tárgyában kelt jelentésére mihez tartás végett a következőkről értesitem a bányakapitányságot.

A felterjesztett ügyiratokból megállapítható tényállás szerint a kir. törvényszék a bányakapitányság ama megkérésének, hogy a már jogerősen elvont bányatelekre vonatkozólag a birói becsű és árverés csak akkor tartassék meg, ha azt a jelzálogos hitelező kéri, — nem hajlandó eleget tenni, hanem a birói becsű és árverés mellőzésével való telekkönyvi törlést a jelzálogos hitelezőn kívül még a bányatulajdonos kifejezett beleegyezéséhez kívánja kötni.

A bányakapitányság azonban feleslegesnek és aggályosnak tartja, hogy a tulajdonostól a szóban levő beleegyző nyilatkozat bekéréssék, mert az elvonási határozat jogerőre emelkedésével, nézete szerint S. O. megszünt a bányatelek tulajdonosa lenni, az elvont bányatelek pedig ettől az időtől kezdve uratlan jószágnak tekintendő s így az elvont bányatelek és a volt tulajdonos között a jogi kapcsolatnak teljes megszűnése folytán a kívánt irányban kiállított nyilatkozat joghatálytalannak amugy sem bírma és mert a szóban levő nyilatkozat bekérése az elvont bányatelek és a volt tulajdonos közötti jogi kapcsolat elismerésére s ezzel kapcsolatban a már is megnyilvánuló arra a helytelen következtetésre vezetne, hogy a jogerős elvonási határozat, amennyiben az illető bányatelek telekkönyvileg még nem töröltetett, idővel, ha a volt tulajdonos, vagy jogutóda a viszonyok változása folytán az üzembentartás kötelezettségének eleget tesz — feloldható, illetőleg hatályon kívül helyezhető.

A bányatörvény 253. §-a szerint, ha jogerejüleg az adományozott bánya, vagy külmértékek elvonása ítéltetik, a bányahatóság köteles azoknak végrehajtási becsű és árverés általi eladását eszközölni. A törvény 258. §-a szerint továbbá az elvont bánya, vagy külmérték árverési elárusítása esetében a bejött legmagasabb ígértből legelőbb a bányászati jogositvány elvonása iránti elvonás és a végrehajtás költségei s ezután a netalán létező hitelezők, zálog és elsőbbségi jogaikkal elégitendők ki, a maradék pedig a kilépő birtokosnak adandó át. A 261. §. utolsó bekezdése szerint végül a birtokos az eljárás által okozott költségek megtérítéséért felelős marad.

A törvény idézett rendelkezéseiből következik, hogy az elvont bányatelek és a tulajdonos közötti jogi kapcsolat nem az elvonási határozat jogerőre való emelkedésével, hanem a

határozat végrehajtásával, vagyis a bányateleknek nyilvános árverésen való eladásával, illetőleg az árverés sikertelensége esetén annak a telekkönyvi kitörlésével szűnik meg, tehát hogy a bírói becsű és árverés mellőzésére vonatkozó, szóban levő nyilatkozat bekérésének ebből a szempontból akadálya nem volna már azért sem, mert az elvonási határozat jogerős, tehát végrehajtandó voltát az elvont bányatelek és a tulajdonos közötti jogi kapcsolat fennforgása miben sem befolyásolhatja s így a bányakapitányságnak az elvonási határozat érvénytelenítésére vonatkozó aggálya teljesen indokolatlan.

A törvény idézett imperatív rendelkezéseiből azonban az is kiviláglik, hogy az elvont bányatelek bírói becsű és árverés útján való eladásának megkísérlését nem lehet az érdekeltek, nevezetesen a jelzálogos hitelezők és a bányatulajdonos akaratától függővé tenni, hanem az árverést a bányatelek kitörlése előtt föltétlenül meg kell kísérelni. A bányatulajdonosnak ez irányú beleegyező nyilatkozata tehát nem nyújt jogalapot a végrehajtási becsű és árverés mellőzésére s így a nyilatkozat bekérése céltalan volna.

A bányatörvény 253. §-ának idézett rendelkezése ugyanis két szempontból bír jelentőséggel, nevezetesen magán és közjogi szempontból s míg magánjogi szempontból az elvont bányatelek nyilvános árverésen való eladásának az érdekeltek, t. i. a jelzálogos hitelezők és a bányatulajdonos beleegyezésével való mellözése akadályba nem ütköznék, addig közjogi szempontból a törvény által közgazdasági célból, az érdekelte akaratától függetlenül elrendelt bírói becsűt és árverést mellőzni semmi körülmények között nem lehet.

A bányakapitányság javaslatba hozza, hogy a bányatörvény 253-259. §-ainak megváltoztatása tárgyában a zalaiznai bányakapitányság területére kiható érvénnyel 9250/1871. sz. a. kibocsátott igazságügyi s földmiv. i. és keresk. miniszteri rendelet hatálya, bizonyos módosításokkal rendeleti uton az ország egész területére kiterjesztessék.

Ez a javaslat el nem fogadható, mert a törvénytől eltérő intézkedést rendeleti uton csak megfelelő törvényes felhatalmazás alapján lehet tenni, ez a felhatalmazás pedig a jelen esetben teljesen hiányzik. A hivatkozott s csupán a volt Erdély területére kiterjedő érvénnyel bírói miniszteri rendelet ugyanis a Magyarország és Erdély egyesítésének részletes szabályozásáról szóló 1868. évi XLIII. t.-c. 12. §-ában nyert s csak a volt Erdély területére szóló felhatal-

mazás alapján bocsájtatott ki és így ezen az alapon az ország egész területére nézve azonos rendelkezés nem tehető.

A fentemlített jelentésben előadottak szerint a bányakapitányságnál nagyszámu bányatelek van elvonás, vagy felhagyás folytán az adománykönyvekben törlésbe hozva, amelyeknek bányatelekkönyvi törlése még nem vitetett keresztül. Figyelmeztetem a bányakapitányságot, hogy az elvont, vagy felhagyott bányateleknek az adománykönyvekben ily módon való törlése ellentétben áll a bányatörvény 260., 263. és 265. §-ainak világos rendelkezéseivel, melyek szerint az elvont, vagy felhagyott bányatelek csak a telekkönyvi kitörlés kérdésének teljes tisztázása után, vagyis csak akkor hozható a bányakapitánysági nyilvántartásokban is törlésbe, amikor a telekkönyvi kitörlés akadálytalan keresztülvihetése már megállapítást nyert. A már törlésbe hozott ilyen bányatelek azért a bányakapitánysági nyilvántartásokba ismét felveendőek és megfelelően nyilvántartandók s amennyiben az idáig még nem történt az 1917. évtől kezdve az évi statisztikai kimutatásba is felveendőek.

Lásd a 612. sz. rendeletet.

619.

Bírói árverésen eladott bányaingatlan vételárának felosztásánál a munkások hatravező bére előnyös tételt képez ugyan, de a magasabb minőségben alkalmazott tisztviselők fizetése még csőd esetében sem előzi meg a bekebelezett hitelezők követeléseit.

(586/1884. sz. Curia.)

620.

Bányavégrehajtási ügyekben a polg. törv. rendtartás 29. §-a szerint még jelenleg is az ideiglenes törv. szabályok lévén mérvadók, -- ezeknek 102. illetőleg 141. §-ai alapján bányavégrehajtási ügyekben a másodbírótság végzése ellen további felfolyamodásnak helye van.

(857/1885. sz. Curia.)

621.

A bányamegyei alapszabályok, mint partikuláris jog alkalmazása tekintetében elvi követelmény, hogy ennek hatályossági területén elsősorban ennek rendelkezései a mérvadók s a bányatörvény rendelkezéseit csak ott és csak annyiban lehet alkalmazni, ahol és amennyiben a bányamegyei alapszabály eltérő rendelkezést nem tartalmaz.

(28416. 1905. sz. Pénzügymin.)

A felfolyamodásnak részben helyt adva, a megtámadott határozat kifogásolt rendelkezését oda módosítom, hogy a költségeket felében a panaszló, felében pedig a panaszlott bányatársulat tartozik megfizetni.

Indokolás: A mint a kifogásolt határozat is megállapítja, a vitás művelési hely a két bányatársulat gömbhatárainak közös területébe esik.

A bányamegyei alapszabályok 12. §-ának utolsó előtti pontja pedig világosan meghatározza, hogy az esetben, ha a peres műhely közös térbe esik, a költségeket a felek kölcsönösen viselik.

Helytelen a kifogásolt bányakapitánysági határozat azon érvelése, hogy a bányamegyei alapszabály ezen intézkedése a bányatörvény 234. §-ának általános szabályánál fogva nem alkalmazható, mert tekintettel a bányamegyei alapszabálynak, mint partikuláris jognak az általános bányajoghoz való viszonyára, elvi követelmény, hogy a partikuláris jog hatályossága területén elsősorban annak rendelkezéseit kell mérvadóknak tekinteni s hogy a bányatörvény szabályait csak ott és csak annyiban lehet alkalmazni, ahol és amennyiben a bányamegyei alapszabály eltérő rendelkezést nem tartalmaz.

Egyébként az sem áll, hogy a bányamegyei alapszabály idézett rendelkezése ellentétes a bányatörvény 234. §-ának rendelkezésével, mert ez utóbbi szerint is szabdságában áll a bányahatóságnak a körülményekhez képest meghatározni azon arányt, mely szerint a felek az eljárás költségeket viselni tartoznak.

Mindezeknél fogva az elsőfoku határozatnak a költségekre vonatkozó részét a bányamegyei alapszabályok határozott rendelkezéséhez képest módosítanom kellett.

622.

A bányamű bérlője ellen a bérleti rész birtokosa által indított felhívási kereset, hogy a bérletre vonatkozó számadásait előérjessze, a bányabíróság hatáskörébe tartozik. (5752/1905. sz. Curia.)

623.

Abból, hogy a bányatörvényben a munkásokat ért balesetből származó kártérítés tekintetében intézkedés nem foglaltatik, következik, hogy a munkást a munkaközben ért balesetre nézve a kártérítést illetően a magánjog általános szabályai alkalmazandók, amiért is a bányamű tulajdonosa kártérítéssel tartozik mindama kárért, mely munkásait a bányamű üzemével összefüggő foglalkozás közben éri, amennyiben bebizonyítani nem képes, hogy a kárt okozó esemény — a vis majortól eltekintve a sértett mulasztására, vagy gondatlanságára vezethető vissza. (6652/1906. sz. Curia.)

624.

I. Az ásványszénfeltáráásra kért bányaadomány olánya nincsen az érdekelt földtulajdonos személyéhez kötve, ha az adományozás ilyen keresztülvitelebe a szénjog tulajdonosa beleegyezett. II. Az öröklési eljárás tartama alatt a hagyatékhöz tartozó szénjog alapján felkért bányateleknék harmadik személy javára való adományozásához a hagyatéki bíróság beleegyezése elégséges. III. Vitásnak kell minősíteni azt a kérdést, hogy az ideigl. törv. szab. VII. r. I. f. 1. §. d) pontjára, mint élő jogforrásra lehet e ma mer hivatkozni s hogy a szénjogosultság kérdése nem kizárólag az 1871: LIII. t.-c. alapján bírálendő-e el?

(56612/1916. sz. Pénzügymin.)

A bányakapitányság határozatát, amelyben a K. E. és S. K., mint néhai P. J. végrendeleti végrehajtói által a C. község határában létesített ásványszénfeltárássra P. E. nevére felkért bányatelek adományozhatása kimondatott, C. községnek és a volt urbéresek közönségének felfolyamodása következtében felülvizsgálat alá véve a következőleg határoztam.

A kifogásolt elsőfoku határozatot feloldom, adománykérőt a bányatelek által fedett területen található ásványszénhez való vítés jogának a bányatelkek által fedett urbéri telkek tulajdonosaival, illetőleg C. község urbéres közönségével szemben való megállapítása végett a bányatörvény 61. §-a értelmében bírói peruttra utasítom.

A per annak a jogvitának eldöntése végett teendő folyamathoz, hogy a bányatelek által fedett egyes volt urbéresek tulajdonában levő urbéri telkeken az érvényben levő törvényes rendelkezések értelmében a tulajdonos volt urbéresek tekintendők-e ez idő szerint a szénjog alanyainak, vagy pedig a volt földesur. továbbá hogy a kir. Curianak 25.1904. urbéri sz. ítéletével az urbéres közönség javára megítélt földesuri erdőbirtokon ez idő szerint, nevezetesen ennek az ítéletnek végrehajtásáig, illetőleg a megítélt erdőbirtok tényleges kihasználásáig megilleti-e a volt földesurat, illetőleg örököseit a szénjoggal való szabad rendelkezés, illetőleg hogy ki tekintendő a jelzett időig ezen területen a szénjog alanyának?

Indokolás: A felfolyamodók két okból kérik a bányakapitánysági határozat megváltoztatásával az adománykérvény elutasítását.

Először alaki okból azért, mert C. község volt földesurának végrendeletét a törvényes örökösök alaki és anyagi érvénytelenség alapján perrel támadták meg, de e mellett a végrendelet szerint, a hagyatéki ingatlanokból hitbizomány alakítandó s így az említt per eldöntéséig, illetőleg a hitbizomány megalakításáig az örökös személye meg nem állapítható, következésképpen a volt földesuri jogon felkért bányatelek P. E. mint P. J. örököse, illetőleg mint az alakítandó hitbizomány első haszonélvezője nevére nem adományozható.

Másodszor érdemi okból azért, mert a felkért bányatelek által fedett birtokrészeketeken található ásványszén tulajdonjoga nem az adománykérőt, hanem az

egyes volt urbéres gazdákat, illetőleg az urbéres közönséget illeti meg.

Az első alaki kifogást illetőleg az ügyiraiokból megállapítható tényállás szerint a végrendelet hátrahagyása mellett elhalt P. J. hagyatékának egyik részét képező volt földesuri birtokrészeket a végrendelet 2. pontja szerint P. E. és törvényes fiutódái részére alkotni rendelt elsőszülöttségi hitbizomány javára hagyományoztattak, ez idő szerint azonban sem a hagyaték átadva, sem a hitbizomány megalakítva nincsen s így az örökös személye, nevezetesen, hogy ki fogja a földesuri birtokot örökölni tényleg még meg nem állapítható. Adománykérő P. E. azonban a hagyatéki bíróság végzésével igazolta, hogy a felkért bányatelekek az ő nevére való adományozásába a hagyatékra igényt tartó összes örökösök és az illetékes hagyatéki bíróság beleegyeztek.

E tényállás alapján tekintettel arra, hogy az ásvány-szénfeltárássra kért bányaadomány alanya törvényeink szerint nincsen az érdekelt földtulajdonos személyéhez kötve, hanem az id. tvsz. VII. r. 1. §-ának c) pontja értelmében bárki is nyerhet bányaadományt, ha az adományozásnak ily módon való keresztülvitelebe az illető földbirtosos, nevezetesen a szénjog tulajdonosa beleegyezett, tekintettel továbbá arra, hogy az örökösödési eljárás tartama alatt a hagyatékhoz tartozó szénjog alapján felkért bányatelekek, mint ingatlanok harmadik személy javára való adományozásához szükséges földbirtokosi beleegyezés az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. t.-c. 94. §-ának ötten a joghasonyszerűség alapján alkalmazható rendelkezése értelmében megadottnak tekintendő, ha az adományozásnak ily módon való eszközlésebe az illetékes hagyatéki bíróság, az ott szabályozott feltételek fennforgása esetién beleegyezett, tekintettel végül arra, hogy a jelen esetben az illetékes hagyatéki bíróságnak abba való beleegyezése, hogy a felkért bányatelek P. E. nevére adományoztassék, a fentemlített végzéssel szabályszerűen igazoltatott: felfolyamodóknak az adományozás alanyára vonatkozó alaki kifogását elfogadhatónak nem találom.

Áttérve felfolyamodóknak a szénjog kérdésére vonatkozó kifogására, e tekintetben a bányatörvény 61. és 62. §-ainak ama rendelkezése képezi a kiindulási pontot, mely szerint ha az adományozást magánjogok feletti viták gátolják, akkor ezek az adományozás iránti határozat hozatalának

felfüggesztése mellett előzetesen a törvény útján, tehát bírói uton egyenlítendő ki.

A törvénynek eme rendelkezése értelmében a felfolyamodóknak fenti érdemi kifogása nyomán felvetődő, a törvény rendes útjára tartozó az a magánjogi kérdés, hogy a jelen esetben a bányatelek által fedett területeken ki tekintendő a szénjogosultság alanyának nem képezheti jelen határozatom tárgyát, hanem csupán annak megállapítása tehető ilyen határozathozatal tárgyává, hogy vajon az adománykérő szénjoga felül áll-e minden kétségen s az esetleg felmerült kétség el van-e az ítélt dolog erejével oszlatva?

A tényállást illetőleg nem vitás a felek között, hogy a bányatelek részben egyes, volt urbéreszek tulajdonában levő urbéri telkeken, részben pedig a P. J. hagyatékához tartozó erdőbirtokon fekszik. Ez utóbbi erdőbirtokra vonatkozólag azonban az urbéreszek közönsége adománykérő tagadásával szemben azt vitatja, hogy az azonos azzal az erdőterülettel, amely nekik a kir. Curia 25/1904. sz. urbéri ítéletével erdei haszonvételeik megváltása fejében odaitéltetett, illetőleg kihasíthatni rendeltetett, amely kihasítás azonban eddig meg nem történt.

A bányatelek által fedett urbéri telkeken és földesuri erdőbirtokon különben adománykérő földesuri jogon tart igényt a szénjogra s e jogának igazolása céljából hivatkozik a cs. k. urbéri bíróság 335/1857. sz. ítéletére.

Adománykérő véleménye szerint ezen adatok alapján a szénjog C. község egész határára vonatkozólag kizárólag őt, illetőleg P. J. örököseit illeti s ez a joguk, véleménye szerint, vitásnak nem tekinthető, tehát az adományozási határozat keretein belüli közigazgatási uton is minden kétségen kívül megállapítható, mert az id. tvsz. VII. r. I. f. l. §. d) pontja szerint, ahol az urbéri birtok szabályozásának és összesítésének még helye van, ott a bármely földön felfedezendő kőszéntelep a volt földesuri birtok tartozékának nyilatkoztatik, a fentidézett bírói ítélet szerint pedig az a körülmény, hogy C. község határában a birtokszabályozás és összesítés keresztülvihető, de tényleg keresztül még nem vitelett, tehát hogy annak még helye van, az ítélt dolog erejével van igazolva.

Adománykérőnek ez az érvelése nem bír törvényes alappal, mert az ideig tvsz. fenti idézett rendelkezésében szabályozott arra a kérdésre vonatkozólag, hogy adott eset-

ben a volt földesur, vagy pedig az urbéres tekintendő-e a szénjog alanyának, az 1871. évi LIII. t.-c. újabb s az ideiglenes rendelkezéseitől részben eltérő intézkedéseket tartalmaz, minek következtében legalább is vitásnak kell minősíteni azt a kérdést, hogy az ideiglenes törvénykezési szabálynak idézett rendelkezésire, miut élő jogforrásra lehet-e már hivatkozni? s hogy a szénjog vitatott kérdése nem egyedül és kizárólag az 1871. évi LIII. t.-c. alapján bírálható-e el?

Az idézett t.-c. idevonatkozólag a következőket rendel:

2 §. Az urbéri kapcsolatok az 1848-iki törvények által lett megszüntetése következtében a volt jobbágyok a kezükön levő urbéri földbirtokon teljes tulajdoni és szabad rendelkezési joggal bírnak.

83. §. Mindazon birtokokra, melyek a volt jobbágyoknak törvény szerint tulajdonává váltak, a jobbágyi és nemesi birtok közötti különbség teljesen megszűnik.

84. §. Az előző §-ok alapján mindazon jogok, amelyek a bányatörvény értelmében a volt földesurakat illetik, a volt jobbágyoknak jutott, vagy jutandó területeken ez utóbbiakat fogják illeti.

Azonban ily jogokra nézve a birtokrendezés előtt és a rendezés alkalmával kimutatott, vagy már fogadásba vett szerződések és a bányatörvény értelmében eddig szerzett bányajogok eddigi joghatályukkal érintetlenül maradnak.

A törvénynek emez intézkedése alapján már most folyamodik az a vitafajta, hogy miután a 2. §. szerint az urbéresek a kezükön levő urbéri telkeken teljes tulajdoni és szabad rendelkezési joggal bírnak, a 83. §. szerint pedig az urbéresek tulajdonává vált birtokokra nézve a jobbágyi és nemesi birtok közötti különbség teljesen megszűnt, miután továbbá a 84. §. értelmében a teljes tulajdonjogot és a teljes egyenlőséget megállapítja a 2. és 83. §-okra való hivatkozással mondja ki, hogy a volt jobbágyoknak jutott területeken a bányatörvény értelmében a volt földesurakat megillető jogok, tehát az ásványszénhez való jogok, a volt jobbágyokat fogják illetni és így a szénjog a volt urbéreseket a nekik tulajdonul jutott urbéri telkeken minden rendezésről és tagosítástól függetlenül, közvetlenül már e törvény erejénél fogva megilleti, miután végül az urbéresek erdőterületnyelveinek a megállapítása tárgyában hozott, a kiterjedő erdőnek nemcsak nagyságára, hanem területi fekvésére is kiterjedő curiai ítélet folytán a kiterjedő erdőbirtok tulajdonosa az ítélet végrehajtásától függetlenül már is az urbéresek közönségét

illeti meg s így már ez a birtok is azok közé a területek közé sorozandó, amelyek a 84. §. szerint a volt jobbágyoknak „jutandó” lesz: a szénjog a bányatelek által fedett, az urbéreszek kezén és tulajdonában levő urbéri telkeken, valamint a tulajdonukban levő erdőbirtokon nem a volt földesurat, hanem az illető volt urbéreseket, illetőleg az urbéreszek közönségét illeti meg.

Adománykérő a szénjog igazolása céljából a felfolyamodás kapcsán benyújtott kérvénye mellett, annak igazolása céljából, hogy az urbéres területek szénjogának bérlete iránt már szerződéses viszonyban van s így a szénjoga ezeken a területeken az 1871: LIII. t.-c. 84. §-ának 2. bekezdése értelmében is fennáll, betérjesztette a bérleti szerződés hiteles másolatát. Ennek a szerződésnek azonban a szénjog elbírálásánál semmi jelentősége nincs s a most vitatott kérdésben csak akkor bírhatna jelentőséggel, ha a szerződés megkötése óta az urbéri rendezés tekintetében valamely, a szénjogkérdésben döntő jelentőségű esemény, illetőleg változás állott volna be.

A fent előadottak alapján tekintettel arra, hogy az adománykérő maga is csak az ideigl. törv. szabályoknak a fentiek szerint legalább is vitás érvényű rendelkezése alapján vélte szénjogát megállapíthatónak, tekintettel továbbá arra, miszerint a felfolyamodóknak azt a véleményét, hogy a kezükön levő urbéri telkeken az ásványszénhez való jog az 1871: LIII. t.-c. 84. §-ának első bekezdése szerint az illető volt urbéreseket illeti, a közigazgatási bányahatóság részéről alaptalannak nyilvánítni és így adománykérő szénjogát ezen területen minden kétségen felülállónak minősíteni, különös tekintettel az említett §-nak az urbéri telekben való teljes tulajdonijogot megállapító 2. §-ára való hivatkozására, nem lehet, tekintettel végül arra, miszerint az urbéreseket megillető erdőületmennyre vonatkozólag a szénjog tekintetében az említett 84. §. rendelkezése alapján csak az állapítható meg minden kétségen felül, hogy az ilyen területen az urbéri rendezés előtt a volt földesur, a rendezés után pedig az urbéres közönség tekintendő a szénjogosultság alanyának, az a további kérdés azonban, hogy az ilyen területen a rendezési per folyamata alatt, vagy éppen az erdőelkülönítés tárgyában rendelkező jogerős ítélet meghozatala után kit illet a szénjog, már csak a törvénynek bírói hatáskörbe tartozó megfelelő értelmezése, illetőleg magyarázata mellett dönthető el s így a felkérő szénjogát ezen a területen sem

lehet közigazgatási úton minden kétségen felülállónak nyilvánítani: adománykérőt az ily módon vitássá vált szénjógának igazolása céljából az adományozást megengedhetőnek nyilvánító bányakapitánysági határozat feloldása s az adományozás feletti határozathozatal feifüggesztése mellett, a rendelkező részben foglalt módon a törvény rendes útjára kellett utasítanom.

* *

V. ö. a 11., 12., 15., és 16. sz. a. között ítéletekkel.

625.

A társpénztár terhére rendelt orvosi vények időnként retaxálandók és e retaxálás a társpénztár terhére hivatalból is elrendelhető.

(15492/1915. sz. Pénzügymin.)

A társpénztárak terhére rendelt gyógyszerekről szóló orvosi vényeknek egyes esetekben foganatosított felülvizsgálata alapján arról szerereztem meggyőződést, hogy a gyógyszerek szabálytalan rendelése és kiszolgáltatása következtében az egyes társpénztárakat érzékeny károsodás éri. Ez a károsodás főként abból származik, hogy egyes rendelő orvosok s a gyógyszert kiszolgáltató gyógyszerészek nem alkalmazkodnak minden tekintetben a belügyminiszteri rendelettel kibocsátott „Gyógyszer-árszabvány” intézkedéseikhez.

A társpénztár anyagi érdekeinek ebben az irányban való megvédése céljából azért meghagyom a bányakapitányságnak, miszerint a kerületébe tartozó társpénztárak elnöksége útján az említett belügyminiszteri rendeletben, illetve „Gyógyszer-árszabvány”-ban is kifejezetten megállapított felelősségükre való utalással, figyelemztesse a társpénztári orvosokat és az illető gyógyszerészeket, hogy az idézett rendelet, illetőleg árszabvány rendelkezéseikhez szigoruan alkalmazkodjanak.

Hívja fel továbbá az említett társpénztárak vezetőségeit, hogy a társpénztár terhére rendelt gyógyszerekről szóló vényeket a szükséghez mérten időszakonként úgy orvosi, mint díjszabási szempontból hatósági szakértőkkel vizsgáltsák felül s a felülvizsgálás eredményéhez képest a társpénztár érdekeinek megóvása céljából esetleg szükséges intézkedéseket minden esetben tegyék meg.

Meghagyom végül a bányakapitányságnak, hogy amennyiben valamely társpénztárnál azt tapasztalná, miszerint a gyógyszerészeti kiadások a megfelelő felülvizsgálat hiányában a normális mértéket meghaladják, az orvosi vényeknek mindkét szempontból való felülvizsgálatását a társpénztár terhére hivatalból is rendelje el.

626.

A cseppfolyós levegő, mint robbantóanyag használatának szabályozása.

(124782/1916. sz. Belügymin.)

A cseppfolyós levegőnek, mint robbantószernek használatára nézve a kerekedelemügyi és pénzügyi m. kir. miniszter urakkal egyetértőleg a következőket rendelem:

1. §. Oly robbantóanyagok, amelyek cseppfolyós levegőnek és a cseppfolyós levegő felszívására alkalmas valamely anyagnak, (pl. faszénnel kevert por, kőolajjal átitatott kováföld, stb.) tehát külön-külön és önmagukban nem robbantóanyagoknak a robbantás színhelyén való összetétele által állítottak elő, nem esnek a robbantóanyagok gyártásáról, raktározásáról, forgalombahozataláról és szállításáról szóló 40302/1890. sz. és az ezt módosító 40450/1894. sz. belügyminiszteri rendeletek hatálya alá.

2. §. Az 1. §-ban megjelölt robbantóanyag előállításának és használatának engedélyezése a bányatörvény alá tartozó bányüzemeknél az illetékes bányahatóság hatáskörébe tartozik.

Az engedélyt a hatóságtól esetről-esetre kell kérni, de a hatóság az engedélyt a hatósága területén levő több telepre nézve ugyanannak a folyamodónak — a szabályok meg nem tartása miatt bekövetkezhető visszavonásig — egyszerűsmindenkorra is megadhatja.

Az I. fokú hatóságnak engedélyt megtagadó határozata ellen felebbezésnek van helye.

3. §. Az engedélykérő köteles megjelölni folyamodványában az üzemet (vállalatot), vagy a helyet, ahol a cseppfolyós levegővel robbantani szándékozik, valamint a felszívó anyagnak és a cseppfolyós levegőnek felhasználási módját.

4. §. Az engedély csak oly feltételek alatt adható meg, amelyek a személy és vagyónbiztonság megővésére alkalmasak és visszaélés veszélyét kizárják.

Az engedély visszavonható, ha azok a feltételek, amelyek mellett az engedély megadatott, meg nem tartatik, avagy többé meg nem tarthatók.

5. §. Mindazonkál az üzemeknél (vállalatoknál), amelyek az 1. §-ban megjelölt robbantóanyaggal robbantnak, a cseppfolyós levegőt hűvös helyiségben és ugyanabban a kettősfalu fémtartályban kell elraktározni, amelyben az az előállításával foglalkozó gyártól érkezett és csak ugyanilyen kettősfalu fémtartályban szabad azt a robbantás előkészítési helyére is szállítani.

A tartályokat az eltöréstől és tartalmuk kiömlésétől meg kell óvni, nyílásukat pedig oly módon kell (pl. kanóccal, gyapottal, stb.) elzárni, hogy az elpárolgó gázok elillanhasanak anélkül, hogy a tartály belső falára tetemesebb nyomást gyakoroljanak.

6. §. Cseppfolyós levegőt nem szabad olyan anyagok közelében raktáron tartani, amelyek cseppfolyós levegővel való érintkezés által hirtelen lángra lobbanhatnak és nem szabad oly helyiségekben elraktározni, ahol gyúlékony anyagok vannak. A cseppfolyós levegő készleteinek megőrzésénél különösen figyelni kell arra, hogy azokhoz avatatlan egyének hozzá ne férhessenek.

7. §. A cseppfolyós levegő felszívására szolgáló anyagnak (tölténynek) nem szabad olyan alkotórészt tartalmaznia, amely a cseppfolyós levegővel érintkezve hirtelen lángra lobbanhatna.

8. §. A cseppfolyós levegővel töltött tartályok kezeléséhez, töltények robbantásához való előkészítéséhez, valamint a kész töltények elhelyezéséhez és felrobbantásához csak megbízható és ebben a robbantási eljárásban teljesen jártas egyének alkalmazhatók.

Az üzem (vállalat) vezetője köteles ezeket az egyéneket megfelelő utasítással ellátni, amelyet előzőleg a 2. §-ban megjelölt hatóságnak jóvá kell hagynia.

9. §. A cseppfolyós levegő és a töltények elraktározására szolgáló helyiségekben, valamint a robbantás előkészítése alkalmával a robbantás színhelyén dohányozni tilos.

10. §. Ha valamely töltény nem sült el, azt nem szabad az elsüléstől számított 15 perc eltelle előtt a robbantáshoz furt lyukból eltávolítani, illetve a lyukat kúszítani és ismét használni.

11. §. E rendelet rendelkezéseinek megszegése kihágás,

amelynek büntetése 15 napig terjedhető elzárás és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetés.

* *

Lásd a 307. sz. rendeletet.

627.

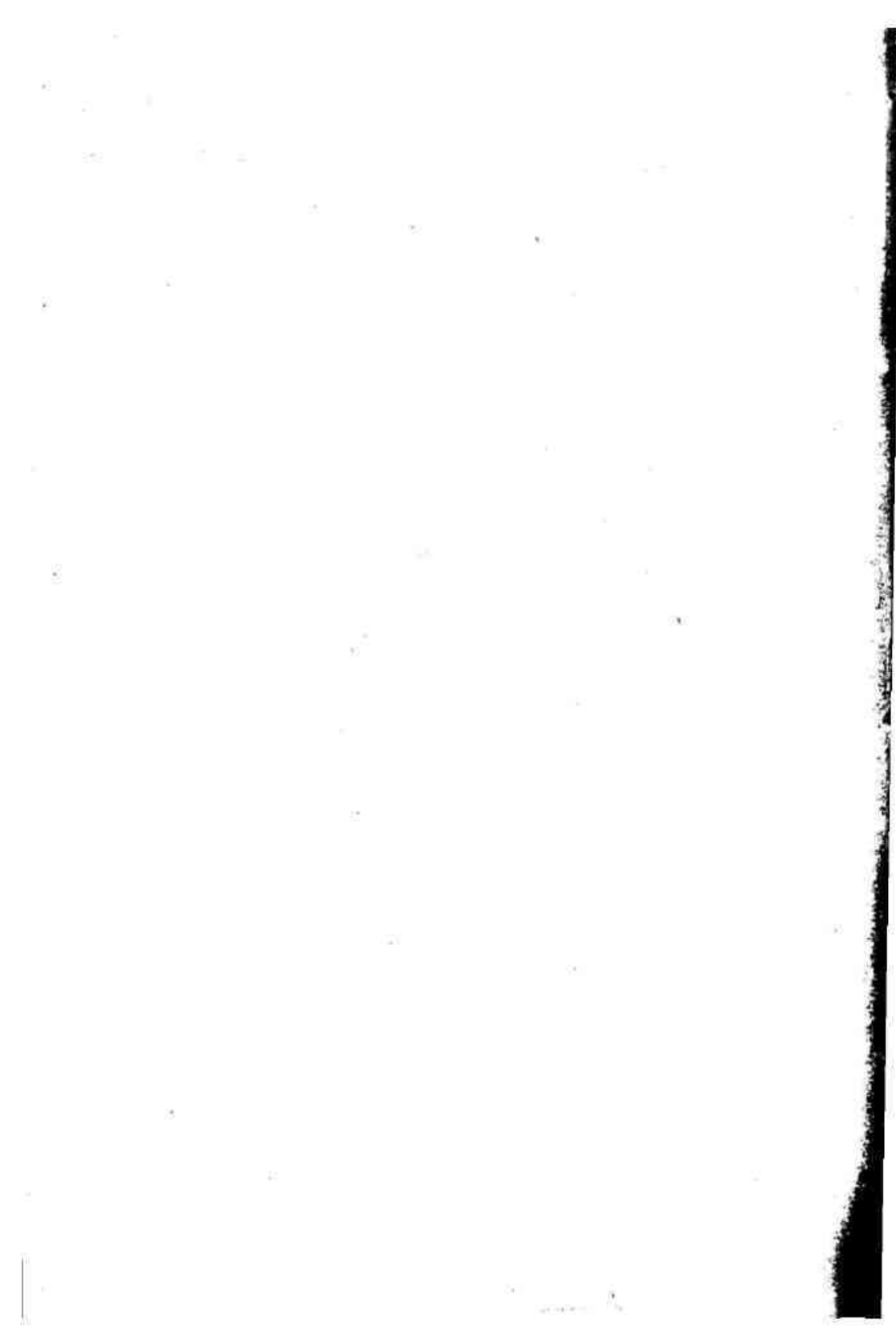
A vájástérdemlőség kérdése csupán a termelés műszaki lehetőségének szempontjából vizsgálandó és ez a vizsálat csupán közhatósági feladat.

(118490. 1917. sz. Pénzügymin.)

A vájástérdemlőség kérdése, úgy amint azt a bányatörvény 41. §-a előírja, nem gazdasági szempontból, hanem csupán a termelés műszaki lehetőségének szempontjából vizsgálandó és ez a vizsálat csupán közhatósági feladat, amelynek közhatósági megállapítását az érdekelt felek mivel sem bizonyított egyszerű tagadó kijelentéseikkel meg nem dönthetik.

* *

V. ö. a 142. sz. határozattal.

Betűrendes tartalomjegyzék, illetve tárgymutató.

(A számok az oldalakat jelölik.)

Adomány jogelsőbsége az adományozás időpontjától, nem telekkönyvezésétől számítandó 243.

Adományokmány a telekkönyv által el nem fogadható adatokat ne tartalmazzon 2 4.

Adományokmány kiállításával ingatlan jellegű bányatulajdon keletkezik 232.

Adományokmányon a bányahatóság változtatásokat nem tehet 232.

Adomány és engedély a bányatelekkönyvbe bevezetendő 272

Adományozás kérdése nem bírói, hanem bányahatósági hatáskörbe tartozik 82.

Adományozás korlátot mélységgel megengedhető 179.

Adományozás megsemmisítése iránti kereset azért, mert az közigazgatási úton megtámadva nem lett, el nem utasítható 243.

Adományozás során felmerülő magánjogi vitás kérdések is bírói döntés elé tartoznak 228.

Adományozási határozatnak kimérítőnek kell lenni 218.

Adományozásnál a feltáró pont rögzítése az irányadó 184.

Adománykérvények önállóan intézendők el 218.

Adománykérvények nem halmozhatók 218.

Adóköteles ingatlanok illetékegyenérték alól nem mentesek 525.

Adótörlésnek helye van, ha az adót kivetni nem lett volna szabad 503.

Alaki semmisségi okra a meghívás körül nem hívafközhatők az a bányatársulati tag, aki a gyűlésen részt vett 329.

Alakilag helyesen bejelentett zártkutatómány jogilag fennáll 90.

Alvállalkozóért baleset miatt a bányavállalat felelős 371.

Árvo helyek bányában meg nem engedhetők 387.

Állami alkalmazottak baleset biztosítása 430, 479.

Anyagi érdekbiztosítása a társpenztárnak bányahatósági köteleesség 413.

Anyakönyvi kivonatok bélyegmentessége 533.

Aranymosás engedélyezésére a bányahatóság illetékes 244.

Árverésen vett bányarészek hivatalból át nem írhatók 304.

Asbest nem fenntartott ásvány 8.
Ásványszén a földbirtok tartozéka 10.

Ásványszén feltárára egy egyszerű bányamértékis adományozható 193.

Ásványszénnél értékesítési engedély a napi termelésre adható 86.

Ásványszénre adományozott bányateleken más fenntartott ásványokra vonatkozó zártkutatómány és bányatelek fennállhat 198.

Átíratolás a verespataki bányamegyében 383.

Balesetbiztosítás költségeinek viselésére a munkaadó nem köteles 450.

Balesetek bejelentése az iparhatóságnál 423.

Baleseteket köteles a bányahatóság megvizsgálni 558.

Baleseti határozat a sérült munkásnak kiadandó 555.

Balesetkártalanítás mérve a társpenztárban 430.

Baleseti kártörítés tárgyában az az 90. XIX. 1-c. a régebb balesetekre nem irányadó 45.

Baleset, mint a betegséget súlyosbító tényező 473.

Balesetvizsgálat alkalmával a bányahatóság bányarendészeti vizsgálatot tart 555.

Bányaadó alaphól bányatulajdonos fázadorzása díjját le nem vonhatja 497.

Bányaadó az igazgatóság székhelyén is kivethető 499.

Bányaadó csak a bányaadóról szóló törvény alá eső üzemeiktől fizetendő 493.

Bányaadó kivetése 494.

Bányaadó vallomások helyszíni felülvizsgálata 496.

Bányaadományervénytelenítése nem esik a bányahatóság hatáskörébe 546.

Bányabalesetekért kártalanítással rendszerint nem a munkaadó, hanem a társaság tartozik 488.

Bányabér, míg szén van föltétlenül fizetendő 46.

Bányabíróság hatásköre csak a törvényben taxativé felsorolt ügyekre terjed ki 575.

Bányabirtokba való sommas visszahelyezési keresetek bányabíróság illetékessége alá tartoznak 574.

Bányabirtok háborítási ügyekben a bányatörvényszék egy kiküldött tagja is illelkezhet 574.

Bányabiztoságok hatásköre 560.

Bánya- és kohómunkások ipari munkásokkal egyenlő elbánás alatt állanak adózás szempontjából 535.

Bányahasznóbérijövedelem bányaadó alá esik 499.

Bányahasznóbérijövedelem illetéke 518, 521.

Bányahasznóbérijogi jogra a bányatulajdonos zálogjogi bekebelezést nem szerkezhet 581.

Bányahatóság a bányaitteni körében előforduló ténykörményeket igazolhatja 544.

Bányahatóság büntető határozatainak végrehajtására a közgazgatási hatóság, sőt a bíróság segélye is igénybe veendő 573.

Bányahatóság csak a védőterületen belüli ásást, furást stb. engedélyezi 537.

Bányahatóság irat és okmánytárába betekinteni csak beigazolt érdekeltség esetén lehet 582.

Bányahatóságnak felebbezési joga bírói határozat ellen nincsen 273.

Bányahatóságok a nem magánindítványra üldözendő büncselekményeket a kir. ügyészégnél jelenteni kötelesek 533.

Bányajárás egyetlen tárgyaláson is elvegezhető 195.

Bányajárás csak kellően közönré teendő, de minden érdekelt személyesen nem hívandó meg 216.

Bányajárás kifüzése ellen felebbezésnek helye nincs 195.

Bányajárási kifüztőt hatánap a fél kérelmére elnapolható 195.

Bányajárási tárgyalás újbóli megtartását, vagy kiegészítését az kérheti, akit az előző tárgyalásból folyólag jogsérelem ért, vagy érheti 220.

Bányajogszóítványok helyi kérése tekintetében a bányahatóság jogvitákat nem kezdeményezhet 540.

Bányakapitányságnak a bányabiztoságokra nézve irányító befolyása van 564.

Bányakár megállapítása bírói per útra tartozik 340, 341.

Bányakár megtérítendő 339.

Bányamegyei alapszabályok, mint partikularis jogszabályok a bányatörvény előtt alkalmazandók 643.

Bányamérnök működése közben szerzett betegsége miatt a szolgálatától felelősségre nem vonhatja 476.

Bányamértékilleték beszüntetése 506.

Bányamértékilleték akkor is fizetendő, ha a bánya szünetel 506.

Bányamértékilleték-határátékért a jogosult egész vagyonával felelős 106.

Bányamérték rövidebb oldala a törvényben megszabottnál kisebb nem lehet 189.

Bányamunkás balesete alkalmával a kártérítés kérdésében a magánjog szabályai alkalmazandók 604.

Bányamunkás gazdai hatalom alatt nem áll 394.

Bányamunkások biztosítási igényeire az 1937. XIX. t.-c. nem vonatkozik 474.

Bányamunkások keresetadó-képessége 524.

Bányaművek tartozékát képező ingatlanok e minősége telekkönyvileg feltüntetendő 289.

Bányaművelés megszüntése iránti kereset, ha az adománylevél alapján gyakorolható, a bányabíróság illetékessége alá tartozik 574, 577.

Bányaszabad területekre művelési állalom nem rendelhető 385.

Bányaszervezés visszalétsa iránti per a bányabíróság hatáskörébe nem tartozik 377.

Bányászati robbanóanyagok-táruk engedélyezése a bányabíróság jogkörébe tartozik 284.

Bányaszolgálat helyét csak helyszíni eljárás alapján lehet határozni 380.

Bányaszolgálatra szerződés-kötélpálya rendszerrel nem alkalmaz 379.

Bányaszolgálati jogra a zárlatkutatónak is joga van 376.

Bányarendszeti ügyekben a közigazgatási hatóság nem bír hatáskörrel 538.

Bányarendszeti szentékek minél gyakrabban tartandók 548.

Bányarendszeti vizsgálatok harmadik elrendeléstől 569.

Bányárszjeggyel nyilvántartott, a mely önmagában jogok és kötelezettségek alapja lehet 302.

Bányárszjegyek a magyartörvény szöveg mellett kétszer nyelven is kiállíthatók 302.

Bányárszjegyek tulajdonjoga iránti perek rendes bíróság alá tartoznak 303.

Bányárszkek átírásánál a jogutódlas igazolandó 311, 315.

Bányárszkek átírására a bányakapitányóság illetékes 310.

Bányárszkek átírása csak a régi részjegyek bemutatása, vagy bírói megnevezése mellett lehetséges 305.

Bányárszkekre vezetett végrehajtási végzés a bányatársulati könyvben fel nem jegyezhető 305.

Bányárszkes követelesi jogáról a bányatársulati közzétett jegyzőkönyvekkel a társaságval le nem mond 221.

Bányárszkek tulajdonjoga a bányatársulati könyvbe való bevezetés nélkül is megszerzhető 312.

Bányárszkevények ingó dolgok 303.

Bányárszkevény ingó dolog s így arra jelzálogot szerezni nem lehet 303.

Bányárszkevények átruházásából származó perek a bányabíróság illetékessége alá nem tartoznak 386.

Bányárszkevény eszthatlanul kiterjed a bányatársulati minden bányájára 301.

Bányatársak felelőssége a hátréltás ügyében 327.

Bányatársulati tagok egyetemes felelőssége az öket megillető kötelezettségek teljesítéseért 439.

Bányatársulati csak a bányatársulati könyvbe bevezetett birtokos tulajdonos 312.

Bányatársulati címre hivatalból meg nem változtatható 298.

Bányatársulati bányájának bérbeadása 294.

Bányatársulati bányavagyon nyilvántartása nem állhat 301.

Bányatársulati feloszlása ki nem mondható, ha egy bányárszkes az azemet követően akarja 332.

Bányatársulati feloszlottak nem tekinthetők, ha az összes részek egy egyenlet alapján kerülnek 299 332.

Bányatársulati megszüntése esetén a kutatási jogok a volt bányatársakat illetik 334.

Bányatársulat nevén álló bányarész senki által nem képviselhető 312.

Bányatársulati alapszabályok megerősítése a bányakapitány-ságok jogkörébe tartozik 298.

Bányatársulati gyűlés jegyzőkönyvei hatósági bemutatásnál mellékleti bélyeg alá esnek 527.

Bányatársulati gyűlésen részt nem vett bányarészesek nem tekinthetők a többségi határozathoz csatlakozóknak 332.

Bányatársulati igazgató hivatalból ki nem nevezhető 321.

Bányatársulati közgyűlés folytatólagosnak csak úgy tekinthető, ha annak határmappa az előző tárgyaláson kijelöltetett 324.

Bányatársulati közgyűlés határozatai, a törvényben felsorolt eseteken kívül, bányahatósági jóváhagyásra nem szorúlnak 330.

Bányatársulati közgyűléshez való meghívásra csak a könyvileg bejegyzett tag bír jogcímmel 327.

Bányatársulati közgyűlést a bányahatóság csak rendkívül fontos okokból jogosult összehívni 326.

Bányatársulati közgyűlést a bányahatóság is összehívhat 322, 323.

Bányatársulati meghatalmazottat személyi vonatkozásokban vizsgálni a bányahatóság nem jogosult 321.

Bányatársulati rendkívüli közgyűlés törvényesnek tekintendő, habár azt a tagok egy harmadánál kevesebben szorgalmazták is. 324.

Bányatársulati tagok részeik után mindaddig fizetés kötelesek, míg lemondásuk nem jogerős 597.

Bányatársulati tagok a társulat bányüzemének elhanyagolása miatt nem bírságozhatók 591.

Bányatársulati törvényes rendelkezések kutató társulatokra nem alkalmazhatók 335.

Bányatelek a szomszédos zártkutatómány fentartott mértékéig fektethető 155.

Bányatelek haszonbérleti jogának telekkönyvi feljegyzése nem teszi azt olyan joggá, melyre zálogjog volna szerzhető 277.

Bányatelek határvonán álló középpont a zártkutatómányt nem teszi érvénytelenné 98.

Bányatelek nagysága a bányajárás során változtatható 191.

Bányateleknek egyenközvényekből kell átlania 189.

Bányatelek önálló, vagy tartozékképpen való telekkönyvi feljegyzése teljesen a szerző akaratától függ 277.

Bányatelek rögzítésére a bejelentett pontok helyett mások választhatók 216.

Bányatelekről való lemondásra a meghatalmazottnak külön meghatalmazása, kell bírnia 597.

Bányatelekönnyvezetése az új bányajogositványoknak hivatalból történik 563.

Bányatelekkönyvi ügyekben a jelzőlogos hitelezők képviselőtere hivatalból ügygondnok ki nem rendelhető 581.

Bányatelekkönyvi változásokról a bányahatóság értesítendő 272.

Bányatermék bevéltási összege után kiállított nyugták bélyegkötelesek 527.

Bányatermés előállítására iránti kereset, ha a termék bányával eladatott, nem tartozik a bányabíróság illetékessége alá 574.

Bányatörvény szabályainak át-hágásaért kiszabandó büntetés előtt a képviselő mentelmi jogának felfüggesztése kikérendő 587.

Bányatulajdon telekkönyvezés elmaradása mellett érvénytelen marad 274.

Bányatulajdon csak a telekkönyvi törléssel, illetve átírással szűnik meg 598.

Bányatulajdonos felelőssége megosztható 374.

Bányatulajdonos felelőssége a bányüzem veszélyeiért 458.

Bányatűzek elleni védekezés barnaszén bányákban 359.

Bányaüzem felvétel bejelentése bélyegköteles 529.

Bányaüzemvezető büntetőjogi felelőssége 403.

Bányavállalat belügyeibe a bányahatóság nem avatkozhatik 527.

Bányavállalat felelős a társ-pénztár érdekeiért és vagyon kezeléseért 447.

Bányavállalati alkalmazottak fizetési nyugtájának bélyegkötelezettsége 534.

Bányavállalkozó alkalmazottai mulasztásáért és cselekményeieért a bányatörvény alapján csak úgy büntethető, ha őt az ellenőrzés tekintetében mulasztás terheli 539.

Bányavagyonra tényleges birtoklás alapján a tulajdonjog feljegyzésének helye nincsen 276.

Bányavégrehajtási ügyekben a másodbíróság végzése ellen további felfolyamodásnak helye van 602.

Bányavételár hátrálék iránti kereset bányabíróság illetékessége alá nem tartozik 573.

Bauxit fenntartott ásvány 10. Belsőterek leközde 346, 348.

Beszámítási joga a munkaadónak a társ-pénztárból érkezett nyugbérre, kártérítés esetén meg van 4-6.

Beszámítási joga munkadónak magánbiztosítási összegre kártérítés esetén nincsen 464.

Bérkereseti igénye bányamunkásnak rendes bíróság elé tartozik 393.

Bérkereseti levonásokból gyűjtött segélyalap társ-pénztárnak tekintendő 443.

Bérkereseti vitás igények bányahatóság elé nem tartoznak 394.

Betiltott feltárási munkálatok folytatása megengedhető 187.

Bevásárlási könyvecskék nélyegmentessége 530.

Biztonsági kötelezettségek mindig a bányajogosítvány tulajdonosát terhelik 340.

Bírságnapló vezetése. 397.

Bírságpénzalapból bányászati érdekű segélyek adhatók 573.

Bizonyítvány nélkül bányamunkás fel nem vehető 414.

Biztonsági pillérek visszahagyásáért az engedményes kártérítéssel tartozik 350.

Brikettgyárak a széntermelés helyén s a bányavállalkozó tulajdonában nem esnek az ipartörvény alá 284.

Büntetőjogi felelőssége bányáüzemvezetőnek 403, 404.

Büntethetősége a munkaadónak nem szűnik meg, ha az ő gondatlanságából származó sérüléshez a sértett gondatlansága közrehatott is 357.

Cégbejegyzésretárs-pénztárnem kötelezhető 417.

Csatlakozó vasútak építési engedélye 2-6.

Cseppfolyós levegő, mint robbantó anyag használatának szabályozása 60.)

Csillőtörles a munkarendszabályokban rendezendő 395, 396.

Csonka fentartott mező 164.

Csökkent munkacerezét a munkásnak jogosult a munkadó felhasználni 460.

Csődnyitás a bányatársulati könyvbe bejegyezhető 308.

Csődnyitás feljegyzése a kutatási könyvekben 188.

Dorgálást, mint büntetési nemet a bányatörvény nem ismeri 587.

Egyes bányamértékek tetszés szerinti illesztéssel képezhetnek bányatelket 191, 192.

Elárverezett zártkutatómány átírása 173.

Elárúsító irodái a bányavállalatnak iparigazolvány váltására nincsenek kötelezve 280.

Elbocsátási bizonyítvány nélkül bányamunkás fel nem vehető 414.

Elévülés címén semminemű bányajogosítvány nem szerezhető 249.

Elhagyása a kutatóvájásnak a zártkutatómányról való kifejezett lemondás 591.

Elhagyott görce a kohó-nüvek salakhányója is 246.

Elhagyottnak tekintendő a megszűnt kohó salakhányója, ha az bányajogilag szabad téren található 246.

Előzetes feltárás nélkül nincsen adományozás 188.

Elvonás csak a tulajdonos szabad rendelkezési jogát függészi fel 598.

Elvonási határozat csak ismételt bírságolás után hozható 590.

Elvont bányatelek az adománykönyvből csak a telekkönyvi törítés után törölhető 599.

Elvont bányatelek árverési költségeit bárki előlegezheti 598.

Elvont bányatelek elárverezése az érdekelt jelzálogos hitelezők és a tulajdonos akaratától függővé nem tehető 599.

Elvont bányatelek tehermentesen árverezendő 594.

Elvont erdélyi bányák zárt vételajánlat útján is értékesíthetők 592.

Esetleges bányakár megtérítésének kérdése az adományozási eljárás körébe nem tartozik 231.

Élelemtárak feleslegének elszámolása 291.

Élelemtárak kezelési szabályzata 292.

Élelemtárak üzleti könyvei bélyegmentesek 530.

Épületek adómentessége 124.

Ércelőkészítő művek vasárnapi üzeme 392.

Érdekltség hiánya esetén az adományozás ellen kifogás nem emelhető 195.

Értékcsökkenése az üzleti felszerelésnek bányaadóalapból levonható 496, 497.

Értékcsökkenési tartalékalap a nyers bányajövedelemből egészben levonandó 498.

Értékesítési engedély ásványszénnél a kitermelendő mennyiségre is adható 88.

Értékesítési engedély jogosú-

latlan kutatásban termelt szénre nem adható 186.

Értékesítési engedély köszénre csak a földbirtokos beleegyezésével adható 87.

Értékesítési engedéllynél a vájástérdemlőség nem jön figyelembe 84.

Érvénytelen a szerződés, mivel alperesek a felperesi bányában termelt és nem mustra szerinti szénátvételre szerződtek 583.

Évekre szóló kutatási jog nem adható 70.

Földalatti dinamit raktárak engedélyezése 289.

Földalatti zártkutatmány bejelentése 149.

Földbirtokos felkérő mások nem bizonyított ellenmondása esetén perre nem utasítható 221.

Földbirtokos kutatási engedélye 62.

Földbirtokosi beleegyezés ásványszén adományozásnál igazolandó 204.

Földbirtokosi beleegyezés értelmezése 206.

Földbirtokosi beleegyezés nélkül termelt szén a földbirtokosnak átadandó 208.

Földesür köszénjoga a volt urbères területre 21.

Földmunka nem veszélyes üzem 472.

Földpát fenn nem tartott ásvány 10.

Fegyelmi jogát a munkaadó csak a szolgálati szabályzat értelmében gyakorolhatja 397.

Fektetési térkép elkészült benyújtása a felkérvény visszautasítását vonja maga után 194.

Fektetési térkép helyesbítése lényegtelen adatokra vonatkozhatik 215.

Felbontási határideje a jogerőre emelkedett bányahatósági határozatoknak meg nem hosszabítható 572.

Feltek akaratára ellenére a jogi képviselő a bányahatóság határozatát meg nem felelkezheti 569.

Feltek a képviselőik költségei-

nek megállapítása a bányahatóság hatáskörébe nem tartozik 577.

Felek kérvényei más célra beküldött pénzről fel nem bélyegezhetők 566.

Felek szerződésének magánjogi hátterét vizsgálni nem a bányahatóság feladata 211.

Felőlősség balesetért bányatársulatnál a bányavezetőt terheli 371.

Felőlősség balesetért nem a felügyelő, hanem a bányavállalkozót terheli 371.

Felőlőssége a bányavállalatnak a társaspénztár vagyonáért 447.

Felőlőssége a társtulajdonosoknak az őket terhelő kötelezettségekért 449.

Felfolyamodásnak csak véghatározat ellen van helye 572.

Felfolyamodásnak érdekeltég hiánya esetén hely nem adható 224.

Felfolyamodás szabályszerűen beadatott, ha a kitűzött határidőn belül postára lett adva 569.

Felhagyott bányajogositványok törlesztésben teendő intézkedésekre a bányabiztonság illetékes 513.

Felhagyott bányarészek átírása illetékmentes 523.

Felhívási koresete a bányamű bérleti részbirtokosának a bérleti számadások előterjesztésére a bányabiztonság hatáskörébe esik 604.

Feljegyzések a kutatási könyvekben 165, 167, 168, 173, 174.

Felkérő az, aki az adományozás során perre utasítható 225.

Felkérő köteles a földbirtokosi beleegyezést igazolni 222.

Felkérvény benyújtásának nem előfeltétele a kutatás, vagy a zártkutatmány 177, 178.

Felkérvény ismételt benyújtása alapján új bányajárás tartandó 195.

Felkérvény jogelsőbsége a zártkutatmánnyal szemben 151, 162.

Felkérvennyel szerzett előjogra

a kutatási jog nem bír befolyással 197.

Felmérés pontosságának biztosítására adományozási ügyekben a háromszögletű számítás alkalmazandó 238.

Felnyitópontnak a bányatelekben, de nem minden egyes mértékben kell feküdni 177, 192.

Felmondási határidő a hónap bizonyos napjára korlátozható 405.

Felmondás nélküli jogos elbocsátás 409.

Felnyitó pontok közelsége nem akadályozza több szomszédos bányatelek adományozását 181.

Feloszlott társaspénztár vagyonából a bányavállalkozónak részesedési joga nincsen 455.

Felhasználás körházi ápolási költségek miatt az elévülési határidőn belül bármikor benyújtható 438.

Feltárás a bányajárási jegyzőkönyvben leírandó 200.

Feltárás betiltható, ha az adományozásra nem vezethet 185.

Feltárás eszközzésére határidő nem engedélyezhető 182.

Feltárás fekvésének tüzetes és szabatos leírása, ha hiányzik, a felkérvény elutasítandó 194.

Feltárás hiányában a felkérvény elutasítandó 182, 188.

Feltárási pont a fektetési térkép helyesbítésével eltoldást nem szenvedhet 215.

Feltáró pont fekvésének lényeges különbsége miatt a felkérvény elutasítandó 181.

Feltáró pont helyzetének kétségesnek lenni nem szabad 180.

Feltárási pontnak nem kell a bányatelek közepére esnie 192.

Felügyeleti illeték fizetési hasznosítása hadbavonultaknak 511.

Felügyeleti illeték befizetése a kutatási jog meghosszabbítási kérelmét kifejezi 70.

Felügyeleti illeték visszatérítése 511.

Felvételi engedély hiánya a társaspénztári tag körháza jutásának nem akadályozza 435.

Fenntartott kör nincsen 153.
Fenntartott mérték minden adományozásnál újból fektethető 156.

Fenntartott mérték kivett helyen is kimérendő 154.

Fenntartott mezőre külmérték nem adományozható 245.

Fenyegető bányakár címén az adomány kérvényt elutasítani nem lehet 202.

Fiatalkorúak alkalmazása bányamunkánál 387.

Fogyasztási szövetkezetek bányahatósági felügyelet alá nem vonhatók 544.

Gőzgépek kezelésével megbízott egyének képesítésének ellenőrzése 547.

Grafit fenntartott ásvány 9.

Hadbavonult társpenztári tagok igényei 432.

Hádkimentességi díjfizetés alól mentes bányamunkások 537.

Hagyatékhöz tartozó szénvagyron adományozásánál a hagyatéki bíróság beleegyezése szükséges 604.

Halálos kimenetelű balesetek a rendőri hatóságnál is bejelentendők 556.

Háromszögelési pontok akkor is jók a zártkutatómány rögzítésére, ha a természetben nincsenek kijelölve 130.

Haszonbérbeadó bányatulajdonos a szakszerű felügyeletre bányahatóságilag nem szorítható 545.

Haszonbérbeadót külön kikötés nélkül, bizonyos fajú kőzetek létezése s erre nézve a hely és idő tekintetében szavatosság nem terheli 585.

Haszonbérbevétele valamely ingatlan felszín alatti területének kibányászás céljaira kereskedelmi ügyletet nem képez 382.

Határsértésekben tett rendelkezések felelőssége a verespataki bányamegyében 381.

Határjelzés bármikor elrendelhető s költségeit a bányatulajdonos viseli 233.

Határjelzés hivatalból fogantatosítandó 233.

Határjelzés kérelem, vagy különös indok nélkül nincs gyakorlatban 234, 235.

Határjelzésnél az adományok-mány irányadó 237.

Határközök az abrudbánya—verespataki bányamegyében nem adományozhatók 244.

Határközre jogelsőbbség nem szerelhető 243.

Határozat társpenztári kérdésekben csak a fokozatos illetékeség sorrendjében hozható 452.

Határvizálys ügyek bírói döntés alá tartoznak 381.

Hatásköre a bányabiztoságok-nak 560.

Házadomentessége bányamunkás lakásoknak 524.

Helyi déllő megnevezés alatt a csillagászati déllő értendő 135.

Helyszíni szemléről felek ideje korán értesítendő 216.

Hivatásszerű munka a biztosítási szempontból 473.

Hivatalos teendőit a bányakapitány az alárendelt fogalmazókkal is végeztetheti 559.

Időgen nyelvű okiratok, ha a tárgyatáson felhasználtnak, magyar fordításban is csatolandók 565.

Igazgató jutaléka, ha ő Ausztriában lakik, itt meg nem adózatható 502.

Illetéke bányaművek tartozékának vétele után 523.

Illetéke bányarészek adósvételének 526, 528.

Illetéke bányatelekkönyvi bejegyzéseknek 523.

Illetékegyenérték-mentessége az üzemi épületeknek 524.

Illetéke örökös bányajogi jutalékoknak 523.

Illetékhatárlék miatt a bányatársak csak bányarészeik erejéig felelősek 298.

Járulékok mérve a társpenztárban biztosítottakra 417, 428.

Jelzalog, mely a követelés biz-

tosítására szolgál, rendszerint a követeléssel együtt évül el 536.

Jogellenesen elbocsátott alkalmazott igényei 407.

Jogszerzőképességelbírálása 60
Jogtalanul kilépő munkás munkakönyve a bányahatósághoz küldendő 412.

Kamatjövdelem levonása a bányaadónál 528.

Kamatjövdele a társpénztárnak adómentes 443.

Kapcsolt részek szénjoga 12.

Kataszteri parcellák találkozási pontjai zártkatatmányok rögzítésére rendszerint alkalmazatlanok 129.

Kártalanítás mérve a sérültnél 472.

Kártalanítási igény a munkára menet közben történt balesetert 429.

Kártérítési igénye a jogellenesen elbocsátott alkalmazottnak. 407.

Kártérítési igénye a munkás feleségének 478.

Kártérítési igénye a munkásnak a munkaadóval szemben 456, 459, 483.

Kártérítés és visszahelyezés ályukasztás esetén egy keresetbe foglalható 382.

Kelet elmaradása a bányahatóság határozatáról nem teszi azt érvénytelenné 542.

Kerületen kívül lakó meghatalmazott elfogadása a főbányahatóság engedelmétől függ 372.

Kerületi meghatalmazott felelőssége 373.

Keitős bányamérték alakja csak olyan lehet, amelyet a törvény előír 190.

Kettős bányamértékre való adományozás csak jogigény, de nem kötelezés 193.

Kezdő bányavállalat adója 495.

Kényszerű telekátengedés lásd kisajátítás alatt.

Kérelmező akaratát a kérelem és nem annak melléklete fejezi ki 565.

Kincstári társpénztárak telek-

könyvi bejegyzései bélyeg és illetékmentesek 532.

Ki nem bányászott közsén az ingatlan alkotó része 586.

Kisajátítás iránti kérelem a bányahatósághoz nyújtandó be 255.

Kisajátítás kérdésében hozott bányahatósági határozat felebezés tárgya nem lehet 260.

Kisajátítási kérdésben hozott határozat, mely a bányahatóság véleménye, a felekkel nem közlendő 260.

Kisajátítás költségeit a kérelmező viseli 271.

Kisajátítási eljárás körül a birtoklási viszonyok nem nyomozandók 258.

Kisajátítási határozatban a bányahatóság határozatában elfoglalt álláspontnak kell érvényre jutnia 262, 265.

Kisajátítási határozat ellen felebbvitelnek van helye 261.

Kisajátítási jog kudarati engedély alapján is érvényesíthető 262.

Kisajátítási kérelemnek nem előfeltétele a barátságos egység nem sikerülte 255.

Kisajátítási tárgyalás a helyszínen tartandó 255.

Kisajátítási véghatározat meghozatalára a járási közigazgatási hatóság illetékes 261.

Kisajátítást szenvedőnek valódi és teljes kártalanításhoz van joga 270.

Kisajátító bírói letétbe helyezett összegének felvételéről kiállított vétbizonyítvány bélyegmentes 529.

Kiskorú kárkövetelése balesetert 459.

Kivett helyek jogvédelme 78.

Kórházi ápolás költségei társ-pénztári tagnak 437.

Kórházba szállítás költségeinek viselése 429.

Korlátozott mélységgel adományozni magánfelek egysége alapján nem lehet 179.

Költség előleg befizetésének elmaradása folytán a bányajárás

meg nem tartható, felkérvény el-
utasítandó 195, 220.

Közbirtokossági területen min-
den tulajdonostárs maga rendel-
kezik szénjogával 212.

Köz- és magánérdek a bánya-
hatóság rendelkezései körében
összeegyeztetendő 540.

Kötelező nyilatkozatra a zárt-
kutatmánynak csak könyvileg
bejegyzett birtokosa jogosult 197.

Kötményezett kötvény feloldá-
sához bányahatósági engedély
szükséges 449.

Közigazgatási bejáráshoz bá-
nyahatóság meghívandó 295.

Közigazgatási bejárás jegyző-
könyvei bélyegmentesek 527.

Közigazgatási bejáráson részt-
vett tisztviselő úti költségét a
vasút engedélyese köteles viselni
295.

Közigazgatási bíróság hatá-
sköre felügyeleti kérdésekre ki nem
terjed 512.

Közigazgatási bíróságnak bá-
nyahatósági ügyekben hatásköre
nincsen 564.

Községi beleegyező nyilatkozat
a telekkönyvi feljegyzéssel szem-
ben is biztosítja az adományoz-
ást 213.

Községi beleegyező nyilatkozat
kiadásának nem akadályja, hogy
a községi előjáróság maga is
szerződő fél 208.

Községi beleegyező nyilatko-
zat kiállítására a főszolgabíró
nem illetékes 210.

Községi beleegyező nyilatkozat
kiállítására jogosultak 204, 209.

Községi beleegyező nyilatkozat
megszerzésének nem előfeltétele
a földbirtokosokkal való meg-
egyezés hiánya 213.

Köszénbányászati joga az ingatlan tulajdonjogától külön vá-
lasztható 586.

Köszén értékesítési engedélyre
a földbirtokosnak is szüksége
van 84.

Köszénhaszonbérlettel lekötött
terület belsőségé alakulhat 54.

Köszénhaszonbértszerződés ér-
vénytelen 50.

Köszénhez való jog dologi jog
30.

Köszénhez való jog, ha telek-
könyvileg biztosítva van, az ado-
mányozási határozat fel nem
függeszthető 229.

Köszénjogok bányahatósági föl-
jegyzése 53.

Köszénkiaknázási jog adásvé-
tele, mint ingatlan illetékezendő
513, 514.

Köszénkiaknázási jog átengedé-
se teljes leművelésig átruhá-
zási jogügylet 515.

Köszénkiaknázási jog átruhá-
zása 54.

Köszénkiaknázási jog bizonyos
időre, hárzfizetés ellenében való
átengedése haszonbéri ügylet 514.

Köszénkiaknázási jog községi
beleegyező nyilatkozat alapján
telekkönyvileg fel nem jegyezhető
56

Köszénkiaknázási jog telek-
könyvileg feljegyezhető 55.

Köszénkiaknázási jog tulajdoni
megszerzése adásvétel 517.

Köszénkiaknázási jog vételre,
mint ingó illetékezendő 520.

Köszénkutatói jog vételénél
illetékfizetési hatasztás engedé-
lyezhető 515, 517.

Köszéntermelés átengedése
után fizetendő pénzösszeg a föld-
tulajdonosra nem képez bánya-
adóköteles jövedelmet 505.

Köszéntermelés vasárnapon
csak bányahatósági engedély
mellett szabad 389, 390, 391.

Kutatási engedély hiányos föld-
birtokosi beleegyezés mellett is
kiadható 62.

Kutatási engedély hatánapja
arra való tekintet nélkül lejár,
hogy az ünnep, vagy vasárnapra
esik 567.

Kutatási engedély keletkezése 65.

Kutatási engedély meghosz-
bitása 66.

Kutatási engedély meghosz-
szabítására bélyeglevonásától nem
függ 512.

Kutatási engedély meghosszabbítása bélyegilletéklerovásától nem függ 512.

Kutatási jel elmozdítása a zártkutatmányt nem teszi érvénytelenné 152.

Kutatási jogban való részese-
desi arány feljegyzendő 64.

Kutatási jog elenyészte a fel-
kérvény által szerzett előjogra
nem bír befolyással 197.

Kutatási jog meghosszabbítása
a zálogbaadót terheli 75.

Kutatási jog meghosszabbítá-
sának formai kelleke 72.

Kutatási jogok átírásánál a
célszerűség kérdése nem vizsgál-
ható 129.

Kutatási jogok átruházásának
illetéke 523, 524.

Kutatási munkálatok ellenör-
zése 67.

Kutatási munkálatok folytatása
83.

Kutatási munkálatok megkez-
dése 67.

Kutatási munkálatok megkez-
désének igazolása 72.

Kutatási polgári állása csak
megnevezendő, de nem igazolandó
63.

Kutatótársak képviselte 373.

Kutatótársak szabadon rendel-
keznek részeikkel 158.

Kutatótársulatok nem bányá-
társulatok 335.

Kutató üzem elhanyagolása a
zártkutatmányt nem teszi érvény-
telenné 106.

Külfejtések bányarendészet alá
tartoznak 542.

Külföldi cégek bányajogost-
vány szerzése 58.

Külföldi bányavállalkozó meg-
hatalmazottja 372.

Külföldi részvénytársaság,
mint bányatársulati részvényes
cégbejegyzésre nem köteles 305.

Külmérték adományozása mel-
lett hatósági rendezés alatt
álló vizeknél aranymosáshoz a
vizjogi hatóság külön engedélye
is szükséges 281.

Külmérték adományozásának
feltétele: a felkért ásvány előfor-
dúási kimutatása 247.

Külmérték elvonása csak ismé-
telt bírság után mondható ki 590.

Külmértéki felkérvény az érde-
kelt földbirtokos meg említése
miatt el nem útasítható, hanem
felkérő pótlásra felhívandó 248.

Külmérték téves adatainak ki-
igazítása a bányahatóság feladata
248.

Külszíni alkotó részek, ha a
bányászathoz nélkülözhetlenek a
bányatelekkönyvbe bevezethetők
278.

Külszíni tárgyak nem zárják ki
főttlenül a földalatti bányá-
művelést 202.

Külszíni veszélyes jelenségek
miatt a külszínen teendő bizto-
sági intézkedések megtételére
nem a bányahatóság illetékes 552.

Külszín védelmére más ható-
sággal egyetértőleg tett rendelke-
zések egyoldalúlag nem módosí-
thatók 550.

Leföldési munkálatok bányá-
rendőri felügyelet alá esnek 542.

Legtöbb bányahatóság a pénz-
ügyminiszterium 559.

Lejárt kutatási engedély 69.

Lejárt kutatási engedély meg
nem hosszabbítható 76.

Lövmesterek kötelező alkalmazá-
sása 354.

Magassági pontok zártkutat-
mányok rögzítésére nem alkal-
masak 120, 138.

Magánjogi szerződések, a me-
lyek az adományozás előfeltéte-
leire nem vonatkoznak, az ado-
mányozást nem befolyásolják 222.

Magánjogi vitás kérdés eldön-
téseig az adományozás függőben
marad 228.

Magnezit nem fenntartott ás-
vány 7.

Másolatok a bányahatósági
ügyiratokról érdekeltség hiánya
esetén nem adhatók 565.

Másolatok bélyegilletéke 533.

Másolatok kiadása el nem utasítható, mert az sürgősen kértet 560

Megállapítási keresetnek nincs helye, ha a munkaadó a sérültet előbbi fizetésével tovább alkalmazza 476.

Megbízó helyettese által harmadik személyeknek okozott kár megtérítése 491.

Meghatalmazás utólagos bemutatása 64.

Meghatalmazott anyagi igényei bányahatóság elé nem tartoznak 373

Meghatalmazottbejelentése372.

Meghatalmazottfelelőssége373.

Meghatalmazott felelőssége megosztható 374.

Meghatalmazottól egyéni és vagyoni garanciákat a törvény nem követel 375.

Meghosszabbítási kérelem postára adása figyelembe nem jöhet 74.

Megváltott szőlők köszénjoga 27.

Munkaadó a szabályszerű felmondásban nem korlátozható 406.

Munkaadó felelőssége az üzemi vezetője gondatlanságából eredt sérülésért 477.

Munkaadó gondatlanságából származott baleset büntetőségét nem szünteti meg a sértett gondatlansága 357.

Munkaadó jogosult a sérültet megfelelő állásban alkalmazni 460.

Munkaadó kötelessége a személybiztonsági intézkedések megtétele és ellenőrzése 340.

Munkaadó szavatossága a munkás adójáért 533, 535.

Munkaadónak nincs igénye arra, hogy kárterítését a munkás további szolgáltatáshoz kösse 474.

Munkaadó kártérítési kötelezettsége a munkás sérülése esetében 459, 460, 465, 467, 471, 472, 474, 478, 479, 482, 483, 486.

Munkabér visszatartása a munkaadó kárigénye miatt 410.

Munkabér követelése bányamunkásnak bányabíróság ele nem tartozik 393.

Munkarend a munkaadó kötelező szerződési ajánlata 386.

Munkarend a törvényvel és más jogszabállyal ellentétben nem lehet 386.

Munkaszerződés egyoldalú felbontásának jogszerűsége felett a bányahatóság dönt 409.

Munkatiltalom a szomszédos bányabírókoks kérelmére elrendelendő 238.

Munkás feleségének kárkövetelési joga 478.

Munkás hibájából keletkező sérülésért a munkaadó nem felelős 483.

Munkás okmányainak visszafartása a kártérítési kötelezettséget megállapítja 412.

Munkásnak premiuma adómentes 536.

Munkástoborzás a közigazgatási hatóság hatáskörébe esik 543.

Munkásnak segély iránti igénye magánjogi természetű 439.

Művelőiség megítélésénél a jövedelmezőség figyelembe nem jöhet 179, 183.

Műszaki alkalmazottak számának szaporítását a bányahatóság megkövetelheti 539.

Műszaktörles csak a munkarendszabályok értelmében alkalmazható 395.

Művelési tilalom bányaszabad területekre nem rendelhető 385.

Művelési tilalom csupán az egyik félre nézve ki nem mondható 541.

Nem összesített területek szénjoga 12.

Nőmunkások éjjeli munkájának elfiltása 397.

Nyugbérés tárgyában hozott társaspénztári határozat jóváhagyásra nem szorul 453.

Nyugbérigény elvesztésesztrájk esctén 409.

Nyugbérpénztári járulék visszatérítése 439.

Opálbánya bányaadó alá nem vonható 504.

Orvosi műtét kérdése a kártérítési kötelezettség tárgyában 472.

Oszatlan úrbérierdőbirtokosok rendelkezési joga 20.

Oszatlan úrbéri erdők szénjoga 19.

Ongyuladából keletkező bányatüzek elleni védekezés 359.

Örökhaszonbérlet a zártkutatmányra nem szereshető 166.

Öröklött bányavagyonra fennálló vagyonközösség 295.

Öröklött bányarészek után a póttízetést az örökösnek és nem a hagyatéki vagyonnak kell teljesíteni 335.

Összesítése zártkutatmányoknak 365, 366.

Peres társpénztári ügyekben a bányakapitányság azt nem képviselheti 443.

Perfejezésnek bányarészek tulajdonjoga miatt indított per tárgyában, a bányatársulati könyvben helye nincs 309.

Póttízetések behajtása a bányamegyei alapszabályokban különszerűen szabályozható 336.

Póttízetés behajtását a felszólító panasz felfüggeszti 337.

Póttízetési felhívás ellen kifogásnak és nem felleiyamodásnak van helye 336.

Póttízetés megállapítására a bányahatóságnak befolyása nincsen 330.

Póttízetés visszatérítését a bányarész haszonélvezője a rész tulajdonostól nem követelheti 299.

Póttízetéssel hátrálékos bányarészes tulajdonjoga ipso jure szűnik meg 319.

Póttárgyalás költségei csak akkor nem terhelik az adománykérőt, ha erre mások műtasztása, vagy késedelmeskedése adott okot 580.

Pulmotor alkalmazása a mentési munkálatokhoz el nem rendelhető 358.

Rendkívüli eseményekről a főbányahatóságnak jelentés teendő 548.

Retaxálását a társpénztári orvosi vényeknek a bányahatóság hivatalból elrendelheti 610.

Régibb hosszsmérték kicöveklésének bírói döntés előtt hely nem adható újabb jogosultak elmentmondásr esetén 238.

Régibb zártkutatmányba eső feltárasra a fiatalabb átfedő zártkutatmány adományt nem kaphat 180.

Régibb zártkutató a fiatalabb kutató váját megtúrheti 150, 157.

Régibb zártkutató nem köteles túrni a fiatalabb kutatást 151.

Robbanó anyagok gyártása és raktározása 343.

Segédvájásnak a zártkutatmány útjában nem áll 249.

Segédvájás csak a bányateiken kívül kérelmezendő 249.

Segédvájás engedélyese az idegen bányateiken való áthatolásért kártérítéssel nem tartozik 380.

Segédvájás idegen szenterületen áthatolhat 250.

Sérült kihalgatása nem minden baleset vizsgálat feltétlen követelménye 555.

Sík telek a hosszsmértéket átfedheti 170, 243.

Sóbányászatra a bányaadó törvény ki nem terjed 505.

Sodronykötélpályák csak úgy esnek bányarendőri felügyelet alá, ha a bányamű szállítási eszközt képezik 509.

Sodronykötélpályák építése 87.

Sodronykötélpályák felügyelete 287, 242.

Súlyos balesetek csak a bányahatóságnál jelentendők be 557.

Sürgős elintézése adomány kérvénynek megengedendő 217.

Sürgőnyi kérelme kutatási engedély meghosszabbításának 69.

Szakértők és hatósági tisztviselők költségeinek megállapítása tárgyában, akiket a bányahatóság vont a tárgyalás keretébe, ő határozhat 577.

Szakértők költségeit a vágás-érdemlőség ellenőri viselik 218.
Szálló szénpor veszélye elleni védekezés 350.

Szénkiaknázásból származó értéksökkenés címén a bányaadó alaphól nincsen levonásnak helye 438.

Szervezetilek részben összefüggő botegység nem üzemi botegyet 460.

Szolgálati viszony szabályszerű megszüntetése hatóságí kényszer intézkedéssel nem korlátozható 405.

Szolgalmí jog megadásának nem akadályá, hogy az a szolgálo bányára némíleg kellemetlen 377.

Szomszédos zártkutató adományozás eselén fenntartott mértéke kijelölésére szorítandó 177.

Szomszédos zártkutatómányok felmérésí költségeí az adománykér. í terhelék 580.

Sztrajkban való részvétel útított dolog 403.

Szünetelésí engedély megadására a haszonbérlo részvénytársaság tetszámolása nem ok 369.

Szünetelésí engedélyre a haszonbérlonek í joga van 369.

Tárgyalás jegyzőkönyvet bárkí írhatja 368.

Tárgyalásí jegyzőkönyv szabályellenesnek nem mondható, ha nem a helyszínen és azonnal vetetett fel 568.

Tárgyalásí költségeket az arra okor szolgálató fél esetleg felek viselik 278.

Tárgyí felelősség 471, 477-4-4.

Tárgysorozatá társépénztári gyűléseknek a bányahatósághoz előzetesen be nem küldendő 451.

Társépénztárak bányahatóságí felügyelete 452.

Társépénztárak cégbejegyzésre nem kötelezhetőek 417.

Társépénztárak íletekegyenesíték mentessége 532.

Társépénztárak orvosí vényekí időnként relaxálándók 610.

Társépénztárak telegkönyví bejegyzés írántí kérvényekí bélyegkötelesek 531.

Társépénztár csak akkor törvényeszerű, ha az botegyetbiztosítást ís nyújt 418, 421, 434.

Társépénztár ellení peres eljárást más hatóságí eljárásnak nem kell megelőznie 441.

Társépénztár határozataí csak alapszabályeszerűek lehetnek 446.

Társépénztári alapszabályok az érdekeltekre anyagí jogszabályt alkotnak 439.

Társépénztári alapszabályok az érdekelé munkások közreműködésével készítendők 427.

Társépénztári alapszabályok megváltoztatására a bányahatóság kezdeményező lépésekettehet 426.

Társépénztári alapía gyűjtött összegből teljesítel segélyezés nem sértí a beütőkí érdekeit, sem az alap célját 444.

Társépénztári biztosítás kiterjesztése 483.

Társépénztári gyűlések tárgysorozatának előzetes beküldését a bányahatóság nem követelheti 451.

Társépénztári határozatok a tagok igényekí tárgyában bányahatóságí közahagyásra nem szorítanak 443, 43.

Társépénztári követelések a választmány után befizendők be 442.

Társépénztári követelek befizetésé a bányahatóság nem szorgalmazhat 447.

Társépénztári orvos ífelelondasa egyébe kikérés híján egy év 454.

Társépénztári tag ífűrdőigénye 429.

Társépénztári tag karlérítést igénye a munkaadóval szemben 455, 483.

Társépénztári tag korhazí ápolásí költségeí 434, 437.

Társépénztári tagok karlajvédelme adómentes 443.

Társépénztári vagyon íelheve esése a bányahatóságunk belszozásí joga van 444.

Társépénztár vagyoná csak beföldí értékpapírokba fektethető 450.

Társpénztár vagyona üzleti vállalkozásokra ki nem kölcsönözhető 445.

Társpénztár vezetősége elmozdítható 442.

Tartalékalapnak a nyers jövedelemből való levonása nincsen feltételekhez kötve 497.

Távirati beadványok bányai-leték lerovása 530.

Teljes kártalanítás egy olyan összeg, melyen a kisajátíthatóhoz hasonló minőségű és értékű ingatlan vehető 271.

Termelés csökkenésével felmerült jogi kérdésekben a bányahatóság véleményt nem nyilváníthat 544.

Termelési jutaléka a munkásnak kereseti adó alól mentes 536.

Testi erő kifejtése tekintetében a munkásnak kell tudnia a határt 456.

Tisztviselők fizetései a bírói arverésen eladott bányaingatlan vételár felosztásánál előnyös tételek nem képeznek 602.

Tömeges lefolyamodásnak, t. i. több határozat elleni egy lefolyamodásnak helye nincsen 169.

Törvényben biztosított jogokat harmadik személyek szerződése nem korlátozhatja 254.

Tulajdonjog iránti perfeljegyzésnek a kutatási könyvben helye nincs 168.

Tulajdonostársak meghatalmazottja a többség jelöltje 374.

Tulajdonostársak többségének határozata a meghatalmazott bejelentésénél a kisebbségre is kötelező 297.

Új bányarészjegyek a megsemmisített helyett csak régi tulajdonos nevére állítandók ki 317.

Ujratelvélet csak olyan új bizonyítékok alapján kérhető, amelyek az ügy előntésekor nem voltak használhatók 372.

Urberai bírtok szénjoga 13, 16.

Utak keresztezése zártkutatmányok rögzítésére elfogadható 133.

Vadaskert nem kivett hely 78.

Vasércekre adományozni fúrással eszközölt feltárás mellett nem lehet 184.

Vasláp föld mikor főnntartott ásvány 8.

Vasolvasztó, míg bányaadó alá eső segédművet képez, kamarai illeték fizetés alól mentes 282.

Vassalak fennirtott ásvány 8.

Vásárnapon is végezhető bányászati munkálatok 3 8.

Vasútnak közigazgatási bejárásán a bányahatóság külön meghívás nélkül részt vehet 544.

Vájástérdemlőség a külmérték adományozásának nem feltétele 247.

Vájástérdemlőség megállapításánál szakértő is meghallgatható 189.

Vájástérdemlőség vizsgálata csupán közhatalossági feladat 613.

Véderdők jogviszonyai bányajárás során kinyomozandók 200.

Védő terület a bányászatra is korlátokat szabhat 203.

Végrehajtás alatt álló zártkutatmány át nem írható 172.

Véletlen balesetért a bányáüzem tulajdonos nem felelős 483.

Vétlen felelősség 491.

Víríltsjog megállapításánál bányaadó figyelembe nem vehető 505.

Világítási rendszer a veszélyes részekkel bíró bányáknál csak egységes lehet 363.

Villamos áramvezetékekre vonatkozó rendelet 282.

Viszályos esetekben a bányahatóság minden esetben és minden körülmények között eljárhat 383.

Visszavezettetése a jogtalanul kilépett munkásnak 14 nap alatt kérelmezendő 412.

Visszavezetését a jogtalanul kilépett munkásnak a közigazgatási hatóság eszközli 415.

Vitás ügyek szolgálati viszonyból folyólag 393.

Zálogjog a zártkutatmányi vétefár hátralek biztosítására a kutatási könyvben fel nem jegyezhető 176.

Záradékolása az 1861. év előtti kutatási engedélyeknek 65.

Zártkutatási rögzítő pont átépítése 99.

Zártkutatmány a bejelentés szerint bírálendő el 138.

Zártkutatmány a kutatási engedéllyel szűnik meg 92.

Zártkutatmány a másik zártkutatmány felnyitó pontjától rögzíthető 114.

Zártkutatmány ásványszénre adományozott bányatelekben fennállhat 198.

Zártkutatmány a verespataki b. m.-ben törtendő, ha közép-pontja hozzáférhetlen 96, 115.

Zártkutatmány csak kutatási engedély kérelmezésével jelenthető be 105.

Zártkutatmány fekvése a bejelentés adatai szerint állapítandó meg 99.

Zártkutatmány felnyitó pontja a verespataki bányamegyében inklávéban nem eshetik 143.

Zártkutatmány fennál, ha a kutatás idősebb zártkutatmányba esik is 149.

Zártkutatmány, ha annak jele a bányatelekbe esik, törtendő 105.

Zártkutatmány ingó dolog 92.

Zártkutatmány jogelsőbbsége ásványszénnél 90.

Zártkutatmány jogelsőbbsége a bejelentés napjától számítandó 144.

Zártkutatmány jogérvénye az érdekelt felek egyoldalú kérelme alapján megállapítható 146.

Zártkutatmány középpontja folyó mederbe eshetik 106.

Zártkutatmány lefoglalható 170.

Zártkutatmány más kutatási engedélyre átirható 158.

Zártkutatmány megerősítésekor az érvényesítés lehetősége figyelembe nem jön 95.

Zártkutatmány nemcsak a bejelentett ponton művelhető 150.

Zártkutatmány bejelentés a rögzítő pont vélcimezett alkalmazatlansága címén el nem útasítható 133.

Zártkutatmányi bejelentés helyességének elbírálása bányahatósági feladat 132.

Zártkutatmányi bejelentés adat helyességéért a kutató felelős 96.

Zártkutatmányi bejelentéseknél a község téves megnevezése nem teszi azt érvénytelenné 110.

Zártkutatmányi bejelentés, ha a rögzítő pont bizonytalan, visszaútasítandó 130.

Zártkutatmányi bejelentéseknél egy pont megjelölése elégtelen 104.

Zártkutatmányi bejelentés feltétlenül elintézendő 90.

Zártkutatmányi bejelentés, ha a jegyálláspont nincs megjelölve, visszaútasítandó 137.

Zártkutatmányi bejelentés, ha a bevájsi pont nincs megjelölve, visszaútasítandó 135.

Zártkutatmányi bejelentés lényeges hiánya esetén visszaútasításnak van helye 133.

Zártkutatmányi bejelentés lényegtelen hiánya esetén pótlás elrendelendő 95.

Zártkutatmányi bejelentésnél nem kell feltétlenül hivatkozni a fennálló kutatási engedélyre 144.

Zártkutatmányi bejelentés rögzítő pontjának a bejelentéskor meg kell lennie 99.

Zártkutatmányi bejelentés sajátkezűleg aláírandó 89.

Zártkutatmányi bizonyítvány nem igazolja feltétlenül annak jogérvényes fennállását 109.

Zártkutatmányi jogviták a bányahatóság elé tartoznak 109.

Zártkutatmányi rögzítő ponttól két patak összefolyása választható 118.

Zártkutatmányok átirása miatt indított per az adományozást nem gátolja 224.

Zártkutatmányok átírása körüli jogviták bírói per útra tartoznak 158.

Zártkutatmányok jogerős átírása közigazgatási úton meg nem támadható 224.

Zártkutatmányok opcióba vétele 170.

Zártkutatmányok összesítése 365.

Zártkutatmányok összesítése büntetésből vissza nem vonható 368.

Zártkutatmányok vezérlő pontjainak a természetben meg kell lenniök 113.

Zártkutatmányok rögzítésénél távolsági korlát nincsen 140.

Zártkutatmányra vonatkozó rögzítés helyes, ha ki van emelve, hogy a bevájs a középponton van 148.

Zártkutatmány részben téves bejelentési adatok miatt nem föltétlenül érvénytelen 97, 98.

Zártkutatmány rögzítő pontjának elmozdítása 141.

Zártkutatmány rögzítő pontjait közvetelt pont is elfogadható 133.

Zártkutatmány végrehajats alá vonható 165.

Zártkutatmányi bejelentés öleken történt rögzítésénél pótlásra való felhívásának van helye 143.

Zártkutatmányi felügyeleti illeték kivetése és kezelése 507.

Zártkutatmányi kérdések az adományozás során, amennyiben érdekelve vannak, eldöntendők 219.

Zártkutatmányi munkálatok elhanyagolása a jogosítvány elvesztését nem vonja közvetlenül maga után 590.

Zártkutatmányi munkálatok szemléje felfolyamodással fel nem tartóztatható 590.

Zártkutatmányok az illető községben fékvéséért a bányahatóság nem szavatol 132.

Zártkutatmányost fenntartott mező illeti 153.

Zártkutatató fektetési nyilatkozatát a felkérő kárára vissza nem vonhatja 155.

Zártkutatató jogainak mellőzésével határozni nem lehet 163.

Zuzda bérjövödelmének adója 526.

